

พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์) - ไทย - อังกฤษ
KHMER (SURIN)-THAI-ENGLISH DICTIONARY

รวบรวมโดย

ฑะณัน จันทร์พานิช
ชาติชาย พรหมจักรินทร์

Compiled by

DHANAN CHANTRUPANTH
CHARTCHAI PHROMJAKGARIN

โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาชนเผ่าท้องถิ่นต่าง ๆ

สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2521

Indigenous Languages of Thailand Research Project
Chulalongkorn University Language Institute

1978

พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์) - ไทย - อังกฤษ
 KHMER (SURIN) - THAI - ENGLISH DICTIONARY

รวบรวมโดย

ตะถัน จันทร์พันธุ์

ชาติชาย พรหมจักรินทร์

Compiled by

DHANAN CHANTRUPANTH

CHARTCHAI PHROMJAKGARIN

โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ

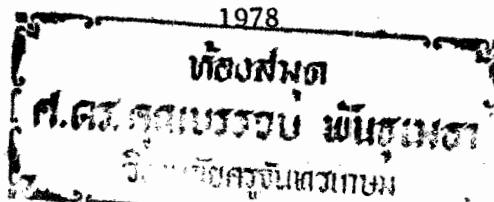
สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๒๑

Indigenous Languages of Thailand Research Project

Chulalongkorn University Language Institute

1978

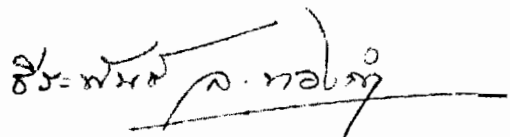
เก ร ี น น ำ

พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ เป็นพจนานุกรมเล่มที่สามซึ่งจัดทำโดยโครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ สถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยพระราม ๖ (พจนานุกรมเล่มแรกของเราคือ อิมปี-ไทย-อังกฤษ และเล่มที่สองคือ ส่วย (กูย)-ไทย-อังกฤษ)

การทำพจนานุกรมเป็นเรื่องยุ่งยากและต้องใช้เวลาอย่างมาก และมักมีข้อบกพร่องต่าง ๆ อยู่เสมอ สำหรับพจนานุกรมเล่มนี้ใช้เวลาในการจัดทำประมาณ ๓ ปี ในระยะแรกคือระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๑๔ - กรกฎาคม ๒๕๑๕ โครงการฯ ได้มอบหมายให้อาจารย์สุดาพร ลักษณะียนาริน เป็นผู้ศึกษาระบบเสียงของภาษาเขมร (สุรินทร์) และถอดเสียงออกโดยใช้สัทอักษรสากลเพื่อการบันทึกคำศัพท์ อาจารย์สุดาพร ได้สอนและควบคุมให้นายชาติชาย พรหมจักรินทร์ ผู้บอกภาษาเขมร (สุรินทร์) ทัดเขียนสัทอักษรที่จำเป็นต้องใช้จนชำนาญแล้ว นายชาติชาย จึงได้เริ่มบันทึกคำศัพท์ โดยอาศัยตารางแสดงการแจกแจงของเสียงในพยางค์เป็นหลัก ประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๕๑๔ อาจารย์สุดาพร ไปศึกษาต่อต่างประเทศ และอาจารย์พะสนัน จันทร์พันธุ์ กลับจากต่างประเทศ โครงการฯ จึงมอบให้อาจารย์พะสนัน เป็นผู้รับผิดชอบการทำพจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ ร่วมกับนายชาติชาย จนกระทั่งเสร็จออกมาเป็นรูปเล่ม

คำอ่านศัพท์เขมรที่เขียนด้วยตัวอักษรไทยมีไว้เพื่อให้บุคคลทั่วไปที่สนใจภาษาเขมรถิ่นที่พูดกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยแต่ไม่รู้สัทอักษรสากลสามารถใช้พจนานุกรมเล่มนี้ได้ ระบบการเขียนภาษาเขมร (สุรินทร์) โดยใช้อักษรไทยในพจนานุกรมเล่มนี้คล้ายคลึงกับแบบที่ใช้ในพจนานุกรมส่วย (กูย)-ไทย-อังกฤษ มีข้อแตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับระบบเสียงของภาษาเขมร (สุรินทร์)

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการจัดทำพจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ ส่วนหนึ่งเป็นเงินงบประมาณไทยของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยพระราม ๖ (สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) และอีกส่วนหนึ่งเป็นเงินอุดหนุนการวิจัยที่มูลนิธิฟอร์ดได้ให้แก่โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ ข้าพเจ้าและบุคคลากรของโครงการฯ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำพจนานุกรมเล่มนี้ ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ

P R E F A C E

This Khmer (Surin)-Thai-English Dictionary is the third in a series of dictionaries of unwritten languages spoken in Thailand produced by the Indigenous Languages of Thailand Research Project. (The first was an Mpi-Thai-English Dictionary and the second was a Suai (Kui)-Thai-English Dictionary.)

Writing dictionaries, especially for previously unwritten and unresearched languages or dialects, is a task which requires a considerable amount of time and effort, and the finished product may be far from what can be called "perfection". It took us about three years to complete this Khmer (Surin)-Thai-English Dictionary. During the beginning stages (between October 1975 - July 1976), Mrs. Sudaporn Laksaneeyanawin, an ILTRP staff member, was assigned to investigate the Surin Khmer phonological system and to prepare an orthography, following the principles of the International Phonetic Association (IPA). The orthography was taught to Mr. Chartchai Phromjakgarin, the Surin Khmer informant. After acquiring the system, he started to collect the lexical items following charts listing all possible syllables in the dialect. In the middle of 1976, when Mrs. Sudaporn Laksaneeyanawin went abroad to further her studies, Miss Dhanan Chantrupanth, another ILTRP staff member who had just returned from abroad, continued the most tiresome part of the task, checking and collating, cross referencing, and translating the entries and seeing the manuscript through referencing, and translating the entries and seeing the manuscript through printing.

Dictionary entries are also written in a Thai-based orthography for Thai-speaking readers who are not familiar with the IPA system. The Thai-based orthography used in this dictionary is similar to the one appearing in the Suai (Kui)-Thai-English Dictionary; however, some alternations had to be made to suit the phonological system of Khmer.

Our appreciation goes to the Thai Government and the Ford Foundation for providing funds for the Indigenous Languages of Thailand Research Project which made the research contained in this dictionary and its publication possible.

Theraphan L. Thongkum

Theraphan L. Thongkum
Director, Indigenous Languages of Thailand Research Project

สารบัญ
CONTENTS

	หน้า Page
คำนำ	๑ - ๔
ภาษาเขมร (สุรินทร์) โดยสังเขป	๕ - ๑๘
คำอธิบายเกี่ยวกับการใช้พจนานุกรม	๑๘ - ๒๔
Introduction	i - iii
Brief Description of Khmer (Surin)	iv - xvii
Explanatory Notes	xviii - xxiii
บรรณานุกรม : Bibliography	xxiv
คำย่อ : Abbreviation	xxv
พจนานุกรมเขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ : Khmer (Surin)-Thai-English Dictionary	1 - 593
คำเพิ่มเติม : Addenda	1 - 4
ดรรชนีคำไทย	๑ - ๒๐
English Index	1 - 17
คำผิด : Errata	1 - 3

ค ำ น ำ

จุดมุ่งหมายของการทำพจนานุกรม เขมร (สรีนทร์)-ไทย-อังกฤษ

จุดมุ่งหมายของการทำพจนานุกรมเล่มนี้ อาจแบ่งได้เป็น ๓ ประการ คือ

๑. ทางด้านภาษาศาสตร์ พจนานุกรมเล่มนี้ได้รวบรวมข้อมูลทางสัตศาสตร์ การวิเคราะห์ระบบเสียงและลักษณะของคำ เขมรที่ใช้พูดในประเทศไทย นอกจากนี้คำประมาณ ๔,๐๐๐ คำ รวมทั้งตัวอย่างการใช้คำในลักษณะวลี และประโยคชนิดต่าง ๆ ได้เขียนโดยใช้สัทอักษรสากล เพื่อมุ่งให้เป็นประโยชน์แก่นักสัตศาสตร์และนักภาษาศาสตร์ทั่วไปที่สนใจศึกษาภาษา เขมรในทุก ๆ ด้าน เป็นต้นว่าระบบเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ และการศึกษาภาษา เขมร เชน เปรียบเทียบกับภาษา เขมรในถิ่นอื่น ๆ หรือกับภาษาอื่น

๒. ทางด้านการศึกษา ประชาชนในเขตจังหวัดสรีนทร์ ศรีสะเกษ และ บุรีรัมย์ ส่วนมากเรียนพูดภาษา เขมรเป็นภาษาแรก และเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ถึงแม้ว่าทางรัฐบาลไทยได้ให้การศึกษาระดับประถมศึกษาแก่ประชาชนเหล่านี้เป็นภาษาไทย การสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนหลาย ๆ แห่ง ครูยังจำเป็นต้องใช้ภาษา เขมรในการสอน เพราะผู้เรียนยังพูดและเข้าใจภาษาไทยไม่ได้ดีพอที่จะเรียนเป็นภาษาไทยทั้งหมด ดังนั้นพจนานุกรมเล่มนี้จะมีส่วนช่วยครูผู้สอนในเขตสามจังหวัดดังกล่าว ได้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษา เขมร อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเตรียมบทเรียนและการสอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนที่พูดภาษา เขมร เป็นภาษาแรก ได้เรียนรู้ภาษาไทยได้เร็วยิ่งขึ้น

๓. ทางด้านการปกครอง เพื่อให้เป็นที่ตระหนักว่า ประชาชนไทยส่วนหนึ่งในประเทศไทยยังคงใช้ภาษา เขมรในชีวิตประจำวัน จำนวนประชาชนไทยกลุ่มนี้ถ้าเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศแล้วอาจถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ชนกลุ่มนี้นับได้ว่าเป็นชนหม่มากในเขตจังหวัดสรีนทร์ บุรีรัมย์ และ ศรีสะเกษ ดังนั้นพจนานุกรมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พัฒนาการชนบท และข้าราชการทั่วไปที่ต้องปฏิบัติราชการในเขตสามจังหวัดนี้ เพราะถ้าบุคคลเหล่านี้มีความรู้เกี่ยวกับภาษา เขมรบ้าง ก็อาจมีส่วนสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ของทางราชการและประชาชนที่พูดภาษา เขมร อันจะเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ความมั่นคงของประเทศชาติ

ภูมิภาคนาของชนชาวไทยที่พูดภาษาเขมรในประเทศไทย

ในปัจจุบันคนไทยส่วนหนึ่งในแถบอีสานยังคงพูดภาษาเขมรเป็นภาษาแรก จำนวนคนไทยกลุ่มนี้ ถึงแม้ว่าจะ เป็นชนกลุ่มน้อยเมื่อคิดเทียบกับจำนวนคนไทยทั้งประเทศ แต่นับได้ว่าเป็นชนส่วนมากใน เขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังมีชนที่พูดภาษาเขมรบางส่วนในเขตจังหวัด อุบลราชธานี ทรราช จันทบุรี ปราจีนบุรี นครราชสีมา แลมหาสารคาม (ดูแผนที่หน้า ๓) จากการ สํารวจของโครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ ในปี ๒๕๒๐ โดยการส่งแบบสอบถาม ถึงนายอำเภอ พัฒนาการจังหวัด รวมทั้งข้อมูลจากบุคคลากรที่ทางโครงการฯ ส่งออกสํารวจ ปรากฏว่า จำนวนคนไทยที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาแรกในเขตจังหวัดที่กล่าวมาแล้วมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๕๐,๐๐๐ คน และมีหมู่บ้านที่ใช้ภาษาเขมรในชีวิตประจำวันไม่ต่ำกว่า ๘๐๐ หมู่บ้าน^๑

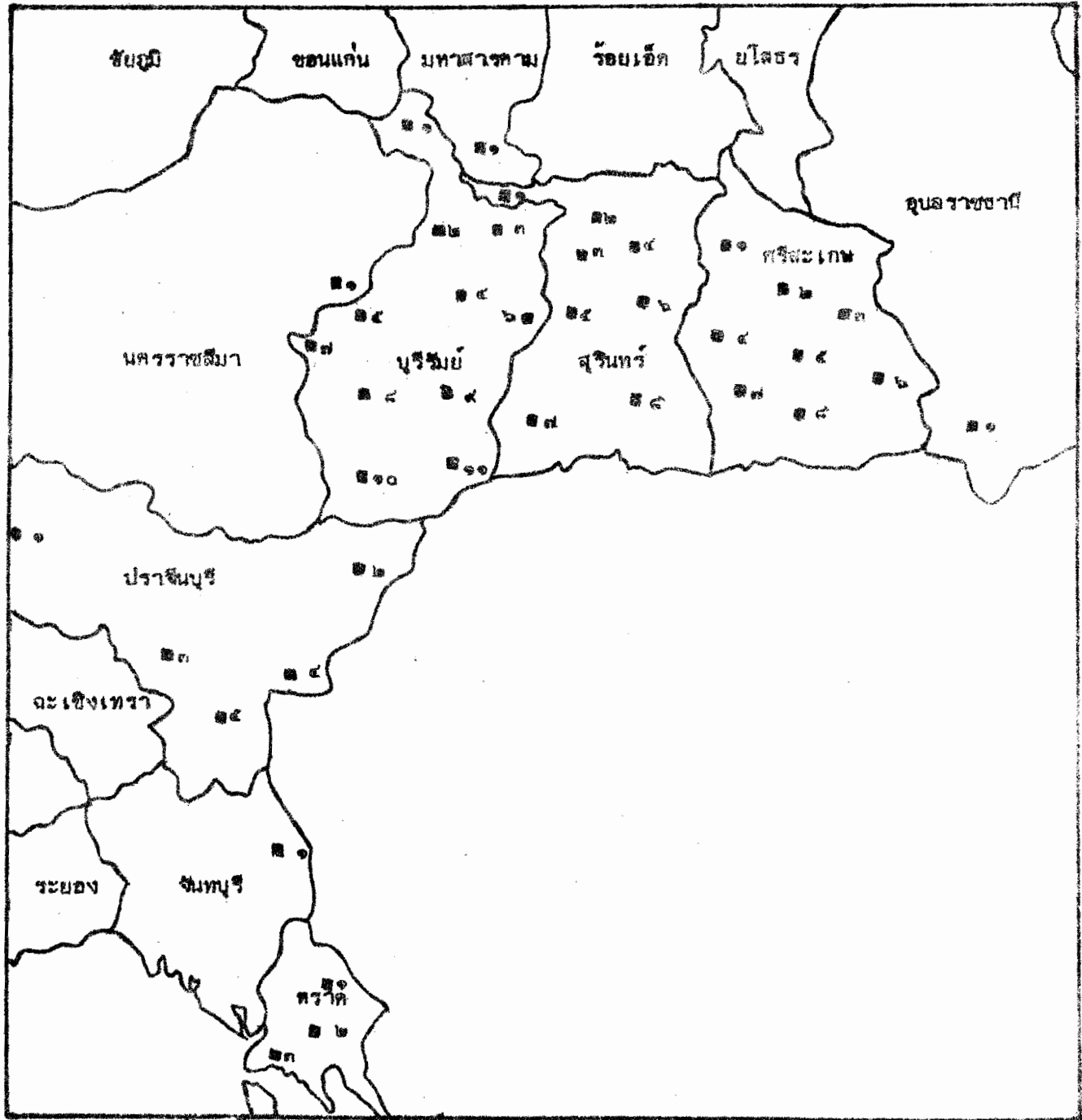
จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ซึ่งมีชนพูดภาษาเขมรเป็นส่วนมากมีอาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับกัมพูชา โดยมีเทือกเขาตงรักซึ่งเป็นป่าดิบ เป็นแนวขวางกั้นพรมแดนไว้ พื้นที่ทางเหนือของ เทือกเขาตงรักอันเป็นอาณาเขตของประเทศไทย มีลักษณะเป็นที่ราบสูง บางแห่งสูงถึง ๑,๕๐๐ ฟุต ถึง ๑,๘๐๐ ฟุต เหนือระดับน้ำทะเล ถ้ามองจากเทือกเขาตงรักจะเห็นพื้นที่ทางอาณาเขตของประเทศไทย สูงกว่าพื้นที่ทางกัมพูชา ดังนั้นชนที่พูดภาษาเขมรในไทย จึงเรียกพวกตนเองว่า [khmer lxx] แปลว่า เขมรบนหรือเขมรสูง และเรียกประชาชนกัมพูชาว่า [khmer krooat] แปลว่า เขมรล่าง หรือเขมรต่ำ

เป็นที่เชื่อกันว่าชนที่พูดภาษาเขมรในแถบอีสานของไทย เป็นชนเชื้อชาติเดียวกันกับชาวกัมพูชา ในปัจจุบัน แต่ก็ เป็นชนกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมานานจนกระทั่งมีความรู้สึก เป็นคนไทย ภาษา เขมรที่ใช้พูดในฝั่งไทยในปัจจุบันก็แตกต่างจากภาษาเขมรที่ใช้ในกัมพูชามาก จากการสอบถามนายชาติชาย พรหมจักรินทร์ ถึงเรื่องการฟังวิทยุจากพนมเปญ ซึ่งสามารถรับฟังได้ในประเทศไทย นายชาติชาย กล่าวว่าจะสามารถฟังพอจับความได้ แต่ไม่เข้าใจตลอด และนายชาติชายเคยมีโอกาสนพบกับคนที่พูดภาษา เขมรจากกัมพูชาครั้งหนึ่ง แต่พูดกันเป็นภาษาเขมรไม่เข้าใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาษาเขมรในแถบ อีสานของไทยและภาษาเขมรในกัมพูชามีวิวัฒนาการทางภาษาแตกต่างกันไป และเนื่องจากภาษาเขมร ในประเทศไม่มีระบบภาษาเขียนจึงทำให้ลักษณะของภาษาเปลี่ยนแปลงไปได้ง่าย

ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการสํารวจใน

ใจอู๋ เกณีย์ และ อีระพันธ์ ล. ทองคำ. แผนที่ภาษาในประเทศไทย (และคู่มือ), โครงการวิจัยภาษา ไทยและภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ, สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ, หบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐.

แผนที่แสดงจังหวัดและอำเภอที่มีชนพูดภาษาเขมร

- มหาสารคาม**
- ๑ พุคคฆภูมิพิสัย
- นครราชสีมา**
- ๑ ห้วยแถลง
- ปราจีนบุรี**
- ๑ เมือง
 - ๒ ค่ายพระยา
 - ๓ สระแก้ว
 - ๔ อรัญประเทศ
 - ๕ วัฒนานคร

- จันทบุรี**
- ๑ โป่งน้ำร้อน
- ตราด**
- ๑ บ่อไร่
 - ๒ เมือง
 - ๓ แหลมงอบ

- บุรีรัมย์**
- ๑ พุทไธสง
 - ๒ คูเมือง
 - ๓ สลัก
 - ๔ เมือง
 - ๕ ลำปลายมาศ
 - ๖ กระสัง
 - ๗ ทนonge
 - ๘ นางรอง
 - ๙ ประโคนชัย
 - ๑๐ สะทามทราย
 - ๑๑ บ้านกรวด

- สุรินทร์**
- ๑ ชุมพลบุรี
 - ๒ ท่าชุม
 - ๓ จอมพระ
 - ๔ สนม
 - ๕ เมือง
 - ๖ ศรีขรภูมิ
 - ๗ ปราสาท
 - ๘ กิ่งขะ

- ศรีสะเกษ**
- ๑ ชุมพรพิสัย
 - ๒ เมือง
 - ๓ กันทรวิชัย
 - ๔ ปรางค์
 - ๕ ไทรปิ่ง
 - ๖ กันทรลักษณ์
 - ๗ ขุขันธ์
 - ๘ ชุมพัญญ

- อุบลราชธานี**
- ๑ นาเยีย

การรวบรวมคำ

การรวบรวมคำทั้งหมดได้จากนายชาติชาย พรหมจักรินทร์ ผู้ซึ่งทางโครงการฯ ได้คัดเลือกมาเพื่อจัดทำพจนานุกรมเล่มนี้โดยเฉพาะ นายชาติชาย พรหมจักรินทร์ มีบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา และยาย เป็นชนเชื้อชาติเขมร เกิดในจังหวัดสุรินทร์ทั้งหมด นายชาติชายเองก็เกิดในจังหวัดสุรินทร์ (บ้านตาเปาว์, ตำบลเมืองที่ อำเภอมือเือง) พูดภาษาเขมรเป็นภาษาแรก เริ่มหัดพูดภาษาไทยเมื่อเข้าโรงเรียนในระดับประถม และพูดภาษาไทยได้คล่องเมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ขณะที่ทำพจนานุกรมเล่มนี้ นายชาติชายมีอายุประมาณ ๒๓ ปี เป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถพูดภาษาไทยได้ดี ทางโครงการฯ เห็นว่า นายชาติชาย พรหมจักรินทร์ เป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงมอบให้เป็นผู้รวบรวมคำในภาษาเขมร (สุรินทร์) เพื่อจัดทำพจนานุกรม

ในระยะแรกบุคคลากรประจำโครงการฯ อันมี อาจารย์ธีระพันธ์ ล. ทองคำ, อาจารย์ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศรีหิย์, อาจารย์ สุตาพร ลักษณินาวิน, อาจารย์วรนุช พันธุ์พงศ์, Mr. Jimmy G. Harris and Mr. Jerry W. Gainey ได้ร่วมกันวิเคราะห์ระบบเสียงจากข้อมูลที่ได้จากนายชาติชาย พรหมจักรินทร์ หลังจากนั้นอาจารย์สุตาพร ลักษณินาวิน ได้รับหน้าที่เป็นผู้สอนนายชาติชายให้เข้าใจระบบเสียงในภาษาเขมรตลอดจนถึงการใช้สัทอักษรสากล (I.P.A.) แทนเสียงแต่ละเสียง นายชาติชาย สามารถเรียนจนเข้าใจได้อย่างรวดเร็วและมีความปรารถนาแรงกล้าที่จะทำพจนานุกรมเล่มนี้ ทางโครงการฯ จึงสอนวิธีรวบรวมคำให้แก่ นายชาติชาย และมอบให้ข้าพเจ้าเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ นายชาติชาย ได้รวบรวมคำด้วยความอดทนโดยใช้สัทอักษรและเขียนคำแปลของคำทุกคำเป็นภาษาไทย จากนั้นข้าพเจ้าจึงได้ตรวจทานคำแปลและได้ซักถามความหมายของคำแต่ละคำเพื่อให้ได้ความหมายที่ถูกต้องและชัดเจนเป็นที่เข้าใจ แล้วจึงแปลความหมายของคำทุกคำออกเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับคำแปลภาษาอังกฤษนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณ Mr. Richard Goldrick ผู้ซึ่งได้ช่วยตรวจแก้คำแปลภาษาอังกฤษเป็นส่วนมากให้ถูกต้อง และต้องขอขอบคุณ Mr. Julian Glaser ผู้สละเวลาว่างบางขณะตรวจแก้คำแปลภาษาอังกฤษบางส่วนของพจนานุกรมเล่มนี้

หมายเหตุ เนื่องจากคนที่พูดภาษาเขมรในประเทศไทยไม่มีการเขียนระบบการเขียนของภาษาเขมร (โดยใช้ตัวอักษรของเขมร) และนายชาติชายก็ไม่รู้จักระบบการเขียนของภาษาเขมร ดังนั้นคำทุกคำในพจนานุกรมเล่มนี้จึงรวบรวมมาจากภาษาพูดของคนที่พูดภาษาเขมรปัจจุบันในประเทศไทย และคำทุกคำเขียนโดยใช้สัทอักษรแทนเสียงจากภาษาพูดโดยไม่มีอิทธิพลของภาษาเขียนเข้ามาปน

โดย ทะณัน จันทรพันธุ์

ลักษณะทั่วไป

ภาษาเขมรเป็นภาษาที่ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ มีแต่ทำนองเสียง (*intonation*) ในภาษาเขมร (สุรินทร์) ไม่ปรากฏว่ามีเรจิสเตอร์ (Register)* แต่มีเสียงสระเป็นจำนวนมาก

คำในภาษาเขมรนี้ส่วนมากเป็นคำพยางค์เดียว คำที่มีหลายพยางค์อาจเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ลักษณะของภาษามีคำเติมหน้า (*prefix*) และคำเติมกลาง (*infix*) ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำเป็นจำนวนมาก และเกิดคำสองพยางค์ขึ้น เช่น

ตัวอย่างคำที่มีคำเติมกลาง

dool	"ล้ม"
pdool	"ทำให้ล้ม"
tɕhop	"หยุด"
ptɕhop	"ทำให้หยุด"
litɕ	"จม (น้ำ)"
pan-litɕ	"ทำให้จม (น้ำ)"
tɕuu	"ล้ม (หมายถึงรสบเปรี้ยว)"
mtɕuu	"ล้ม (ของที่ทำให้เกิดรสบเปรี้ยว เช่น มะขาม มะนาว)"
ɲwap	"ตาย"
rɲwap	"ฆ่า (ทำให้ตาย)"
booh	"กวาด"
ram-booh	"ไม้กวาด" (บางที่อ่านออกเสียงเป็น [rbooh])

* เรจิสเตอร์ (Register) เป็นคำที่ Henderson ได้คิดขึ้นใช้อธิบายลักษณะความแตกต่างของน้ำเสียง (voice quality) ของพยางค์ซึ่งมีความสำคัญทางภาษาศาสตร์ ดูรายละเอียดใน Eugenie J. A. Henderson, "The Main Features of Cambodian Pronunciation!" Bulletin of the School of Oriental and African Studies, XIV (1952). 1: 149-174

wɪtɔ̌	ห่อ (กริยา)
raŋ-wɪtɔ̌	ห่อ (นาม) (บางที่อ่านออกเสียงเป็น [rwɪtɔ̌])
ตัวอย่างคำที่มีคำเติมกลาง	
slap	"ตาย"
san-lap	"ฆ่า (ทำให้ตาย)"
srooɔ̌	"แหลม"
san-rooɔ̌	"เสียม (ทำให้แหลม)"
sɪɔ̌	"แกง (นาม)"
san-sɪɔ̌	"แกง (กริยา)"
?ar	"เสื่อย (กริยา)"
?nar	"เสื่อย (นาม)"
set	"หรี (กริยา)"
snet	"หรี (นาม)"
saap	"หวานกล้า"
snaap	"ต้นกล้า"

พยัญชนะ

๑. พยัญชนะเดี่ยว

เสียงพยัญชนะเดี่ยวต้นมี ๒๑ เสียง ส่วนเสียงพยัญชนะท้ายมี ๑๑ เสียง ดูแผนภูมิอธิบาย

เสียงพยัญชนะหน้า ๗

รายละเอียดเพิ่มเติม:

- เสียงกึ่งเสียดสีและเสียงเสียดสีทั้งหมดเป็นเสียงไม่ก้อง
- เสียงนาสิก เสียงข้างลิ้น เสียงลิ้นร่ว และเสียงกึ่งสระ ทั้งหมดเป็นเสียงก้อง
- เสียงกัก-ก้อง (b- และ d-) ในคำ ๆ เดียวกันบางครั้งออกเสียงเป็นเสียงกัก-ก้องธรรมดา (voiced stops) บางครั้งออกเสียงเป็นเสียงกัก-ก้องชนิดที่ต้องใช้กระแสลมทั้งเข้าและออกในขณะที่เส้นเสียงสั้น (implosives) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาพูดเน้นคำ

	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	ปุ่มเหงือก ต่อเพดานแข็ง	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
เสียงกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม	p- -p	t- -t			k-	?- -?
เสียงกัก ไม่ก้อง พ่นลม	ph-	th-			kh-	
เสียงกัก ก้อง	b-	d-				
เสียงกึ่งเสียดสี ไม่พ่นลม			tʃ- -tʃ			
เสียงกึ่งเสียดสี พ่นลม			tʃh-			
เสียงนาลิก	m- -m	n- -n		ŋ- -ŋ	ŋ- -ŋ	
เสียงข้างลิ้น		l- -l				
เสียงลิ้นร่ว		r- -r				
เสียงเสียดสี		s-				
เสียงกึ่งสระ	w- (-w)			j- (-j)		

แผนภูมิอธิบายเสียงพยัญชนะเดี่ยวต้นและท้าย

๔. tʃ เป็นเสียงที่เกิดจากลิ้นส่วนที่อยู่ระหว่างปลายลิ้นกับลิ้นตอนกลาง (blade หรือ lamino) กับบริเวณระหว่างปุ่มเหงือกต่อเพดานแข็ง เมื่ออยู่เป็นพยัญชนะต้นจะเป็นเสียงกึ่งเสียดสีแต่เมื่ออยู่เป็นพยัญชนะท้ายจะเป็นเสียงกัก
๕. k ไม่ปรากฏท้ายคำเลยในสำเนียงการพูดของนายชาติชาย พรหมจักษ์รินทร์ แต่อาจปรากฏในตำแหน่งท้ายคำในภาษาเขมรถิ่นอื่นในประเทศไทย
๖. w มีลักษณะโคนลิ้นยกสูงในขณะที่ริมฝีปากห่อ (labio-velar) เช่นเดียวกับ v ในภาษาไทย
๗. w และ j ตามทฤษฎีการวิเคราะห์ระบบเสียง อาจารย์เคราะห์ว่าเป็นพยัญชนะท้ายในภาษาเขมรได้ แต่ในพจนานุกรมเล่มนี้ได้วิเคราะห์ให้มีเสียงสระประสมกับ -u และ -i และไม่มี w และ j ปรากฏเป็นพยัญชนะท้าย

ตัวอย่างพยัญชนะต้นเดี่ยว

p	-	pah	"โตน (ตี, กัด, ทำโทษ)"
ph	-	phah	"กำไม้รอบ"
b	-	bah	"กระตัก"

m	-	mah	"คำเรียกข้าง"
w	-	weh	"หลีก (ทาง)"
t	-	tap	"ซุง"
th	-	tha?	"สืบ"
d	-	dah	"ปลุก"
n	-	nah	"มาก"
l	-	lan	"สัง"
r	-	ran	"(กางเกง) ขายาว"
s	-	sah	"(แผล) หาย"
tɕ	-	tɕa?	"แทง, แหย่, ทิ่ม; สาน"
tɕh	-	tɕha?	"พิธีทำบุญต่ออายุ"
ŋ	-	ŋam	"หม่า กิน (ใช้กับเด็ก)"
j	-	jam	"(ดอก) ยี่"
k	-	ka?	"กะ คาด; กัก"
kh	-	khah	"แห้ง"
ŋ	-	ŋa?	"งอ (ลักษณะทิ้งอ้อม)"
ʔ	-	ʔa?	"เครื่องมือคันเส้นไหมหรือฝ้าย"
h	-	hap	"เกือบ"

ตัวอย่างพยัญชนะท้าย

p	-	saap	"ตก (กล้า)"
m	-	saam	"(เลว) ทราม"
t	-	bat	"หาย, หลง"
n	-	ban	"ลัก (เหียง)"
l	-	kaal	"ต้นกาลพฤกษ์"
r	-	kaar	"งาน"
tɕ	-	batɕ	"กำ มัด (นาม)"

ŋ	-	baŋ	"ยิง"
ŋ	-	baŋ	"บ้อง (หน้า); มุง (หลังคา)"
ʔ	-	baʔ	"หัก, พัง"
h	-	bah	"กระดก"

๒. พยัญชนะควบกล้ำ (Consonant Clusters)

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาเขมรเกิดเฉพาะต้นพยางค์เท่านั้น แบ่งเป็นพวกใหญ่ ๆ ได้

๒ พวก คือ

๒.๑ พยัญชนะควบกล้ำแท้ พยัญชนะเสียงแรกจะเป็นเสียงกักและพยัญชนะเสียงที่สองจะเป็น l หรือ r ในการออกเสียงจะไม่มีลักษณะของเสียงสระแทรกระหว่างเสียงพยัญชนะทั้งสอง ในภาษาเขมรพยัญชนะควบกล้ำแท้มี ๘ คู่ คือ pl (ปล), pr (ปร), phl (พล), bl (บล), br (บร), tr (ตร), kl (กล), kr (กร) และ khil (คล) ส่วนพยัญชนะควบกล้ำคู่อื่นถึงแม้จะมีเสียงพยัญชนะเสียงแรกเป็นพยัญชนะเสียงกักและพยัญชนะเสียงที่สองเป็น l หรือ r ก็ไม่ถือว่าเป็นพยัญชนะควบกล้ำแท้

๒.๒ พยัญชนะควบกล้ำไม่แท้ จะแบ่งได้เป็นสองพวกคือ

๒.๒.๑ พยัญชนะควบกล้ำซึ่งมีลักษณะของเสียงสระลดเสียง [ə] (สระที่ออกเสียงเบาและสั้นมาก) แทรกอยู่ระหว่างพยัญชนะทั้งสอง เช่น

p ^ə thau	ออกเสียงเป็น	[p ^ə thau]	"ขวาน"
t ^ə lap	"	[t ^ə lap]	"พลิก, พลิกคว่ำ"
t ^ə gruu	"	[t ^ə gruu]	"หมู"
l ^ə liip	"	[l ^ə liip]	"เกลี้ยง"
l ^ə huu	"	[l ^ə huu]	"โล่ง (เตียน)"
r ^ə ruh	"	[r ^ə ruh]	"คลาย, คลี (ออกเอง)"
r ^ə hεεʔ	"	[r ^ə hεεʔ]	"ขาด"
k ^ə -haam	"	[k ^ə haam]	"(สี) แดง"

พยัญชนะควบกล้ำในลักษณะที่มีเสียงสระแทรกอาจกลายมาจากคำสองพยางค์ได้

เนื่องจากคำสองพยางค์ในภาษาเขมรมักจะลงเสียงหนักพยางค์หลัง พยางค์แรกซึ่งไม่ออกเสียงหนักจึงลดเสียงของพยางค์ลง เช่น

saŋ-khwm	กลายเป็น	skhwm	ออกเสียงเป็น	[s ^o khwm]	"หวัง"
san-leep	"	sleep	"	[s ^o leep]	"เสียง"
kan-tui	"	ktui	"	[k ^o tui]	"หาง"
bam-pop	"	kpop	"	[k ^o pop]	"หก (กริยา)"
?aa-tɕaar	"	?tɕaar	"	[? ^o tɕaar]	"หอมผี"

๒.๒.๒ พยัญชนะควบกล้ำที่มีเสียงพยัญชนะแรกเป็นเสียงนาสิก (m, n, ŋ, ŋ)

ถ้า m เป็นพยัญชนะแรกตามด้วย p m จะออกเสียงเหมือนเป็นหนึ่งพยางค์โดยไม่มีเสียงสระ (syllabic nasal) ถ้า m ตามด้วย n จะออกเสียงในลักษณะที่มีเสียงสระ [ə] ลดรูปแทรกอยู่ ยกเว้นในสามคำต่อไปนี้ mkmeh "นกเค้าแมว", mnel "เกลือ", mnaal "ตัวต่อ" ซึ่ง m แรกจะออกเสียงเหมือนเป็นหนึ่งพยางค์โดยไม่มีเสียงสระ ถ้า m ตามด้วยเสียงพยัญชนะอื่นซึ่งไม่ใช่ p หรือ m จะออกเสียงในแบบที่มี [ə] ลดเสียงแทรกอยู่ ส่วน n, ŋ และ ŋ มักจะควบกล้ำกับพยัญชนะที่เกิดจากฐานกรณ์เดียวกันและออกเสียงเหมือนเป็นหนึ่งพยางค์โดยไม่มีเสียงสระ

ตัวอย่าง

mpxu	ออกเสียงเป็น	[mpxu]	"อ้อย"
mnel	"	[mnel]	"เกลือ"
mkmeh	"	[m ^o meh]	"ขน (นาม)"
mrɕtɕ	"	[m ^o rɕtɕ]	"พริกไทย"
mluu	"	[m ^o luu]	"พลู"
nsaal	"	[nsaal]	"กระต่าย"
ntɕແ	"	[ntɕແ]	"แหวน"
ŋjɛi	"	[ŋjɛi]	"พูด"
ŋpɕxh	"	[ŋpɕxh]	"ค้อน"
ŋwແ	"	[ŋwແ]	"หลง"
ŋkui	"	[ŋkui]	"นั่ง"

หมายเหตุ [,] หมายถึงพยัญชนะที่ออกเสียงแบบพยางค์โดยไม่มีสระ (syllabic consonant)

คำพยางค์เดี่ยวที่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำขึ้นต้นด้วยเสียงนาสิกอาจกลายมาจากคำสอง

พยางค์ได้ เช่น

?am-pwl	กลายเป็น	mpwl	ออกเสียงเป็น	[mpwl]	"มะขาม"
?am-pru	"	mpru	"	[mpru]	"อ้อย"
?an-ree	"	nree	"	[nree]	"สาก (นาม)"

พยัญชนะควบกล้ำสามเสียงในภาษาเขมรมีน้อย พยัญชนะเสียงที่สามจะเป็น l หรือ r ยกเว้นในคำว่า trbɔɔ ซึ่งออกเสียงเป็น [tr^hbɔɔ] หมายถึง หน่วยนับใบพลู คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำสามเสียงนี้อาจกลายมาจากคำสองพยางค์ได้ เช่น

kam-priia	กลายเป็น	kpriia	ออกเสียงเป็น	[k ^h priia]	"กำพร้าว"
kan-traɪ	"	ktraɪ	"	[k ^h traɪ]	"กรรไกร"
kan-tɣrwl	"	ktɣrwl	"	[k ^h tɣrwl]	"(โรค) หัด"

ดูแผนภูมิแสดงพยัญชนะควบกล้ำที่เป็นไปได้ในภาษาเขมรหน้า ๑๒ และ ๑๓

สระ

๑. สระแท้ สระแท้ในภาษาเขมรมีสี่ลักษณะ เสียงสั้นหรือยาวเป็นเสียงสำคัญของภาษา ทั้งหมดเป็น ๑๔ คู่ ดังเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้:

	หน้า	หลัง	
สูง	i, ii	ɛ, ɛɛ	u, uu
กึ่งสูง	e, ɛe	ɤ, ɤɤ	o, oo
กลาง	e, ee	o, oo	o, oo
กึ่งต่ำ	ɛ, ɛɛ	ʌ, ʌʌ	ɔ, ɔɔ
ต่ำ	a, aa		ɔ, ɔɔ

แผนภูมิแสดงเสียงสระทั้งสั้นและยาว

หมายเหตุ u, uu, o, oo, ɔ, ɔɔ, ɔ และ ɔɔ เท่านั้น ีเป็นสระชนิดปากห่อเวลาออกเสียง นอกนั้นเป็นสระชนิดปากไม่ห่อ รวมทั้ง a และ aa ด้วย แต่การที่เขียน a และ aa ไว้ต่อจาก ɔ และ ɔɔ ก็เพราะว่าจากการฟัง ได้ยินเสียง ɔ และ aa ใกล้เคียงกับเสียง ɔ และ ɔɔ มากกว่า ʌ และ ʌʌ นายชาติชาย ผู้ซึ่งเป็นผู้บอกภาษาก็มีความรู้สึกเช่นนั้น

พยัญชนะ เสียงที่ หนึ่ง	พยัญชนะ เสียงที่สอง													
	p	ph	b	m	w	t	th	d	n	l	r	s	tg	tgh
p	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ph									X	X				
b										X	X			
m	X			X		X			X	X	X	X	X	
w										X				
t	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
th				X	X				X	X				
d														
n						X		X			X	X	X	X
l	X		X	X	X					X				
r	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	
s	X		X	X	X	X		X	X	X	X		X	
tg	X		X	X	X				X	X				
tgh				X	X				X	X				
ɲ														
ʔ	X	X			X				X	X	X		X	
h														

แผนภูมิแสดงการแจกแจงพยัญชนะควบกล้ำ (มีต่อหน้าต่อไป)

พยัญชนะ เสียงที่ หนึ่ง	พยัญชนะ เสียงที่สอง							พยัญชนะ เสียงที่สองและสาม						
	n	j	k	kh	ŋ	ʔ	h	pl	pr	phl	tr	tgr	kl	kr
p		X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		
ph	X													
b														
m		X				X	X							
w														
t		X	X		X		X				X			
th					X									
d														
n											X			
l					X	X	X							
r		X	X		X	X	X							
s	X		X	X	X	X	X		X					
tʂ			X		X	X	X							
tʂh					X									
n	X	X												
j														
k	X		X	X	X	X	X				X	X		X
kh	X	X												
ŋ			X										X	
ʔ						X					X			X
h														

แผนภูมิแสดงการแจกแจงพยัญชนะควบกล้ำ (ต่อ)

ตัวอย่างสระแท้

i	-	kritɔ	"เคล็ด, เพลง"
ii	-	klii?	"รักแร้"
ɛ	-	ketɔ	"หลบ, หลบหลีก (อันตราย)"
ɛɛ	-	klɛɛ?	"(สี) ผีอก (ไม่ใช้กับข้าง)"
o	-	ken	"สี (ข้าว)"
ee	-	keep	"กับดักสัตว์"
ɛ	-	keh	"แคะ, แกะ"
ee	-	keep	"เบาะนอนสำหรับเด็ก"
a	-	ka?	"กะ, คาค; กัก"
aa	-	kaap	"หั้น (กริยา)"
u	-	kup	"งับ (กัดอย่างแรง)"
uu	-	kuu	"คือ"
ɤ	-	hɤ?	"เอ้า! (คำพูดพร้อมกับยื่นของส่งให้)"
ɤɤ	-	kɤɤ	"จรเข้"
ə	-	kəp	"ขีด"
oo	-	kooɔ	"สูงเอียงไปข้างหนึ่ง"
ʌ	-	kʌh	"สะกิด"
ʌʌ	-	kʌʌp	"กอบ"
u	-	ku?	"คุก"
uu	-	kuur	"ค่าง (มีมากกว่าหนึ่งสี เช่น สัตว์)"
o	-	kop	"คบ, สมคบ"
oo	-	kooɔ	"รวงข้าว"
o	-	ko?	"(หลัง) ค่อม"
oo	-	koor	"คน (กริยา), กวน"
o	-	ko?	"นากยางควาย"
oo	-	kooɔ	"โกน"

- a - kaʔ "สระ (กริยา)"
 aa - kaaʔ "จับตัวแข็ง, เป็นไข"

๒. สระประสม สระประสมสองเสียงแบ่งได้เป็น ๓ พวก คือ พวกที่หนึ่งจะประสมกับ i พวกที่สองประสมกับ u และพวกที่สามประสมกับ a สระประสมบางคู่มีความแตกต่างระหว่างการออกเสียงสั้นหรือยาวเป็นลักษณะสำคัญ สระประสมของเสียงทั้งหมดมีดังต่อไปนี้

		ui	iu
	ɣi	ooi	แน ɣu
ei	ooi oi		eu, oou อู
ɛi	ʌi, ʌʌi	ooi	ɛɛu ʌi
ai, aai		ooi	ou, oou

ia, ia ua, uua ua, uua

สระประสมสามเสียงมี iai, uai และ iau

ตัวอย่างสระประสม

- ei - kdei "ชื, ชี"
 ɛi - kei "ทูก (ทอผ้า)"
 ai - kai "ไก (ป็น)"
 aai - kaai "โกย (ขึ้น, ออก)"
 ɣi - kɣi "เคย (ทำ)"
 ooɪ - tɕam-ləoi "จำเลย"
 ʌi - hʌi "ชื"
 ʌʌi - hʌʌi "(ทำเสร็จ) แล้ว"
 ui - muɪ "ง่วง"
 ooɪ - mooɪ "(คน, อัน, สิ่ง) เดียว"
 oi - poi "อุปกรณ์สำหรับจุดไฟสมัยโบราณ"
 ooɪ - kooɪ "เมื่อบ้านที่โช้ยเมื่อบ้านในการเล่นเกมหนึ่ง"
 ooɪ - kooɪ "ชื่ออาหารชนิดหนึ่ง"

iu	-	tiu	"ไม้ตี"
ueu	-	tiueu	"นกแก้วแล้ว"
eu	-	lheu	"(ร้อน) ระบุ (ด้วยไอแดด)"
oou	-	leou	"กระตุม"
euu	-	twueu	"มีด"
au	-	bau	"กระสอบ"
aa	-	baa	"ทาส, คนใช้"
yu	-	ryu	"หักทอง"
eu	-	teu	"ไป"
au	-	trau	"ถูก (ต้อง)"
ia	-	riag	"(ฝน) หยด"
ila	-	riiag	"เช็ด, เช็ดหลาย"
wa	-	rwap	"นับ"
wwa	-	bwwa	"เปื้อน"
ua	-	ruat	"รุ่ง, หนี"
uua	-	ruuat	"ไม่ตง"
iai	-	riai	"(เงิน) ปลีก"
uai	-	ruai	"ร้อย (จำนวน)"
iau	-	riau	"เหลว"

การลงเสียงหนักเบา (Stress)

คำในภาษาเขมร (สุรินทร์) ส่วนมากเป็นคำพยางค์เดียว เมื่อเรียงอยู่ในคำพูดทั่วไป คำพยางค์เดียวมักจะลงเสียงหนัก คำประสมที่ประกอบด้วยคำพยางค์เดียวมาเรียงต่อกัน เช่น 'pboor -'mwat "ริมฝีปาก" คำที่เป็นคำซ้ำหรือคำซ้อน เช่น 'tɕlit -'tɕlit "เสียงลูกนกร้อง", 'kmet -'kɕriia "มีดพร้า" คำเหล่านี้มักจะลงเสียงหนักทั้งสองพยางค์ คำสองพยางค์ที่ไม่ใช่คำประสม จะลงเสียงหนักพยางค์ท้าย พยางค์หน้าจะมีเสียงเบาและอาจมีการลดเสียงของพยางค์ เช่น

paŋ -'kʌi	→	[p ^ə 'kʌi]	"ไกล้มาก"
kan -'tui	→	[k ^ə 'tui]	"ทาง"
san -'lɔŋ	→	[s ^ə 'lɔŋ]	"มอง, จ้อง"
?aa -'srai	→	[?ə'srai]	"อาศัย"
?am -'pwi	→	[m ^ə 'pwi]	"มะขาม"

ทำนองเสียง (Intonation)

ทำนองเสียงในภาษาเขมร (สุรินทร์) มักจะแตกต่างกันในพยางค์สุดท้ายของแต่ละวลีหรือประโยค ทำนองเสียงแบ่งได้เป็น ๓ แบบ คือ

๑. ทำนองเสียงขึ้นตอนท้าย จะใช้กับประโยคคำถามชนิดที่คำตอบจะเป็นแบบตอบรับหรือปฏิเสธ
๒. ทำนองเสียงตกตอนท้าย จะใช้กับประโยคคำถามซึ่งมีคำแสดงความเป็นคำถาม เช่น ใคร, ที่ไหน, เมื่อไร, อย่างไร เป็นต้น หรือใช้กับประโยคที่ไม่ใช่คำถามทั่วไป ยกเว้นประโยคคำสั่ง
๓. ทำนองเสียงขึ้นและตกตอนท้าย จะใช้กับประโยคซึ่งเป็นคำสั่ง

ตัวอย่างการใช้ทำนองเสียงทั้ง ๓ แบบ

แบบที่ ๑	təu rooŋ-rəe	"ไปโรงเรียน" (บอกเล่าธรรมดา)
แบบที่ ๒	təu rooŋ-rəe	"ไปโรงเรียนหรือ" (ถามด้วยความแปลกใจ)
แบบที่ ๓	təu rooŋ-rəe	"ไปโรงเรียน" (คำสั่ง)

ตัวอย่างเพิ่มเติมในแบบที่ ๑ และ ๒

นาย ก.	?eɛŋ naŋ təu naa	"แกจะไปไหน"
นาย ข.	təu mɔx naŋ	"ไปคูหนึ่ง"
นาย ก.	təu mɔx naŋ	"ไปคูหนึ่งหรือ"
นาย ข.	baaŋ	"ใช่"

นาย ข. rnaa tau mxx nan khlah "ใครไปดูหนังบ้าง"

tau mxx nan "ไปดูหนังไหม"

นาย ค. tau "ไป"

นาย ข. man tau tee "ไม่ไปหรอก"

tau ruua rnaa "ไปหาใคร"

rnaa moo ruua "ใครมาหา"

หมายเหตุ ประโยคในภาษาเขมร (สุรินทร์) มักจะละประธานของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ
เช่นเดียวกับในภาษาไทย

ตัวอย่างการเล่าเรื่องภาษาเขมร (สุรินทร์)

// rxxg khee soo-kriia //
เรื่อง จันทร์ - ปราดา

// wliia kaat khee soo-kriia / nia? - sro? nan
เวลา เกิด จันทร์ - ปราดา ชาว บ้าน จะ

wei dlam tchee / kee txxg thaa wei hali / dlam tchee
ตี ต้น ไม้ เขา เชื่อ ว่า ตี แล้ว ต้น ไม้

nan ?wvi phlee ?wvi pkaa tgiia / naa khlah nwam khniia
จะ ให้ ผล ให้ ดอก ดี บาง คน ขวน กัน

wei kruh wei piip / ?wvi khee phluw detg dlam //
ตี ถัง ตี ปี ให้ พระจันทร์ สว่าง ดู เดิม

คำอธิบายเกี่ยวกับการใช้พจนานุกรม

พจนานุกรม เขมร (สุรินทร์)-ไทย-อังกฤษ เล่มนี้ ได้เขียนขึ้นจากภาษาของกลุ่มชนซึ่งไม่เคยใช้ระบบการเขียนกับภาษาของตนเอง คำทุกคำได้รวบรวมขึ้นจากภาษาพูดโดยตรง ดังนั้นคำในพจนานุกรมเล่มนี้จึงเขียนโดยใช้สัญลักษณ์ (phonetic symbols) เพื่อให้ผู้ใช้จะได้อ่านได้ถูกต้องตามลักษณะการออกเสียงของเจ้าของภาษา การใช้สัญลักษณ์ได้เลือกใช้สัญลักษณ์สากล (I.P.A. symbols) เพื่อสะดวกแก่นักสัตวศาสตร์และนักภาษาศาสตร์ทั่วไป สำหรับคนไทยที่ไม่คุ้นเคยกับสัญลักษณ์สากล จะสามารถอ่านคำต่าง ๆ ได้จากสัญลักษณ์ไทยซึ่งเขียนอยู่ใต้สัญลักษณ์สากล การกำหนดสัญลักษณ์ไทยนี้ ได้พยายามให้ใกล้เคียงกับอักษรวิธีของไทย แต่เนื่องจากเสียงในภาษาเขมร (สุรินทร์) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงสระมีจำนวนมากกว่าของภาษาไทย ดังนั้นการนำอักษรไทยมาใช้เป็นสัญลักษณ์จึงจำเป็นต้องดัดแปลงบ้างเพื่อที่จะให้เพียงพอกับเสียงในภาษาเขมร

การเรียงลำดับตัวอักษร

การเรียงลำดับตัวอักษรได้ใช้ฐานกรณ์และลักษณะของการออกเสียงเป็นหลัก คือ จะเริ่มตั้งแต่พยัญชนะที่เกิดจากริมฝีปาก เรียงไปจนกระทั่งถึงพยัญชนะที่มีฐานกรณ์ที่เส้นเสียง ส่วนพยัญชนะซึ่งเกิดจากฐานกรณ์เดียวกัน จะเริ่มจากพยัญชนะที่มีการกักลมมากที่สุดก่อน และเรียงต่อไปจนถึงพยัญชนะที่มีการกักลมน้อยที่สุด พยัญชนะเสียงไม่ก้องจะมาก่อนพยัญชนะเสียงก้อง พยัญชนะไม่พ่นลมจะมาก่อนพยัญชนะพ่นลม การเรียงลำดับพยัญชนะทั้งต้นและท้ายใช้หลักเดียวกัน ลำดับของพยัญชนะจะเป็นดังนี้:-

ลำดับพยัญชนะต้น

	สัญลักษณ์สากล	สัญลักษณ์ไทย	หมายเหตุ
๑.	p	ป	
๒.	ph	พ	
๓.	b	บ	
๔.	m	ม	
๕.	w	ว	
๖.	t	ต	
๗.	th	ท	

	ศัพท์อักษรสากล	ศัพท์อักษรไทย	หมายเหตุ
๘.	d	ด	
๙.	n	น	
๑๐.	l	ล	
๑๑.	r	ร	
๑๒.	s	ซ	
๑๓.	tʃ	จ	
๑๔.	tʃh	ช	
๑๕.	ɲ	ญ	
๑๖.	j	ย	
๑๗.	k	ก	
๑๘.	kh	ค	
๑๙.	ŋ	ง	
๒๐.	ʔ	อ	ถ้าเป็นพยัญชนะท้ายใช้
๒๑.	h	ฮ	

ลำดับพยัญชนะท้าย

	ศัพท์อักษรสากล	ศัพท์อักษรไทย	หมายเหตุ
๑.	p	ป	
๒.	m	ม	
๓.	t	ต	
๔.	n	น	
๕.	l	ล	
๖.	r	ร	
๗.	tʃ	จ	
๘.	ɲ	ญ	
๙.	ŋ	ง	

	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	หมายเหตุ
๑๐.	ʔ	ʔ	ถ้าเป็นพยัญชนะต้นใช้ อ
๑๑.	h	ฮ	

ลำดับสระเขมร

สัทอักษรไทยสำหรับเสียงสระบางเสียงใช้สัทอักษรสองลักษณะ เพื่อสะดวกแก่ผู้ที่คุ้นเคยกับอักษรวิธีของไทย เครื่องหมายจุดใต้สระใดหมายความว่าลักษณะของเสียงใกล้เคียงกับเสียงสระนั้น แต่ระดับสั้นต่ำกว่า การเรียงลำดับสระเขมรมีดังนี้:-

	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	หมายเหตุ
๑.	i	ิ	
๒.	ii	ึ	
๓.	ɛ	เ	
๔.	ɛɛ	เ็	
	e	เอ	เมื่อมี ̣ เป็นพยัญชนะท้าย
		เ็	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๖.	ee	เ	
๗.	ɛ	แ	เมื่อมี ̣ เป็นพยัญชนะท้าย
		แ็	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๘.	ɛɛ	แ	
๙.	a	า	เมื่อมี ̣ เป็นพยัญชนะท้าย
		า	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๑๐.	aa	า	
๑๑.	ɯ	อ	
๑๒.	ɯɯ	อ	
๑๓.	ɯ	อ	
๑๔.	ɯɯ	อ	

	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	หมายเหตุ
๑๕.	ə	เ-อะ เ็	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๑๖.	əə	เ-อ เ็	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย หรือไม่มี เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๑๗.	ʌ	เ-อะ เ็	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๑๘.	ʌʌ	เ-อ เ็	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย หรือไม่มี เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๑๙.	u	ุ	
๒๐.	uu	ุ	
๒๑.	o	ุ	
๒๒.	oo	ุ	
๒๓.	o	โ-ะ โ	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๒๔.	oo	โ-	
๒๕.	ɔ	เ-าะ เ็	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๒๖.	ɔɔ	-อ	
๒๗.	ɔ	เ-าะ เ็	เมื่อมี ̂ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๒๘.	ɔɔ	-อ	
๒๙.	ei	เ็ย	
๓๐.	ɛi	แ็ย	
๓๑.	ai	ัย	
๓๒.	aai	-าย	

	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	หมายเหตุ
๓๓.	ɣɿ	ฌ็	
๓๔.	əɿ	เฌ็	
๓๕.	ʌɿ	เฌ็	
๓๖.	ʌʌɿ	เฌ็	
๓๗.	uɿ	ฌ็	
๓๘.	ɔɿ	โฌ็	
๔๐.	ɔɔɿ	-อย	
๔๑.	ɔɔɿ	-อย	
๔๒.	ɿu	ฌ็	
๔๓.	ɿə	ฌ็	
๔๔.	eu	เฌ็	
๔๕.	eeu	เ-ว	
๔๖.	ɛɛu	แ-ว	
๔๗.	su	เ-ว	
๔๘.	suu	-ว	
๔๙.	ɣu	ฌ็	
๕๐.	əu	เฌ็	
๕๑.	ʌu	เฌ็	
๕๒.	ia	เฌ็ะ	เมื่อมี ฌ็ เป็นพยัญชนะท้าย
		เฌ็	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๕๓.	iiə	เฌ็	
๕๔.	ɯə	เฌ็ะ	เมื่อมี ฌ็ เป็นพยัญชนะท้าย
		เฌ็	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น

	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	หมายเหตุ
๕๕.	wno	เื้อ	
๕๖.	ua	ัวะ	เมื่อมี ~ เป็นพยัญชนะท้าย
		ัว	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๕๗.	uua	ัว	เมื่อมี ~ เป็นพยัญชนะท้าย หรือไม่มี
		-ว	เมื่อมีพยัญชนะท้ายอื่น
๕๘.	lai	เียย	
๕๙.	uai	-วย	
๖๐.	iau	เียว	

การเรียงลำดับโครงสร้างของคำ

การเรียงลำดับคำซึ่งขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเดียวกันและมีสระเสียงเดียวกัน จะมีการเรียงลำดับตามลักษณะโครงสร้างของคำดังนี้:-

๑. ในคำที่มีสระเสียงสั้น การเรียงคำตามลักษณะโครงสร้างของพยางค์ตามลำดับดังต่อไปนี้:- พสพ, พพสพ, พพพสพ (พ = พยัญชนะ, ส = สระ)
๒. ในคำที่มีสระเสียงยาว การเรียงคำตามลักษณะโครงสร้างของพยางค์ตามลำดับของพยางค์ดังต่อไปนี้:- พสส, พสสพ, พพสส, พพสสพ, พพพสส, พพพสสพ (สส = สระเสียงยาว)
๓. คำที่มีสระประสมจะเรียงลำดับคำเช่นเดียวกันกับสระแท้
๔. คำพยางค์เดียวจะมาก่อนคำสองพยางค์

เครื่องหมายที่ใช้ในพจนานุกรม

๑. [] หมายความว่าตัวอักษรที่อยู่ในวงเล็บเช่นนี้เป็นตัวอักษรแทนเสียง
๒. ~ ระหว่างคำที่เรียงตามลำดับในพจนานุกรมเล่มนี้ หมายความว่าคำทั้งสองนั้นออกเสียงได้เป็นสองแบบ ถ้าเขียนอยู่ระหว่างข้อความ หมายความว่าใช้แทนกันได้
๓. — ใต้พยัญชนะคู่ใดหมายความว่าพยัญชนะคู่นั้นเป็นพยัญชนะควบกล้ำแท้ การขีดเส้นใต้พยัญชนะควบกล้ำแท้ นี้ ก็เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในการอ่านออกเสียง เช่น

keer	"มรดก"	ถ้าไม่ขีดเส้นใต้ กร หมายความว่า ร เป็นพยัญชนะท้าย
เกอร์		
kree	"แคร่, เตียง"	ในคำนี้ กร เป็นพยัญชนะควบกล้ำแท้ และไม่มีพยัญชนะท้าย
เกร		

๔. - ระหว่างพยัญชนะเสียงกักและ h เช่น p-hoi "ทำให้คลั่ง" หมายความว่า p-h เป็นพยัญชนะควบกล้ำ (ในลักษณะซึ่งมีเสียงสระ [ə] ลดเสียงแทรกอยู่) จะอ่านออกเสียงเป็น [p^hoi] ส่วนในคำว่า phoi "เปียก" ph ในคำนี้เป็นพยัญชนะเสียงกักพ่นลม ไม่ใช่พยัญชนะควบกล้ำ

๕. - ระหว่างพยางค์ เขียนไว้เพื่อสะดวกในคำที่มีตั้งแต่สองพยางค์ขึ้นไป และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในการอ่านออกเสียงในคำ เช่น meen-teen "จริงๆ; แน่نون" เครื่องหมาย - หลัง n แสดงว่า n เป็นตัวสะกดของพยางค์หน้า ไม่ใช่ร่วมกับ t เป็นพยัญชนะต้นควบกล้ำของพยางค์หลัง ซึ่งในภาษาเขมร nt อาจเป็นพยัญชนะต้นควบกล้ำได้

๖. - ใช้ระหว่างคำเพื่อแสดงว่าเป็นคำซ้ำ หรือคำประสม เช่น

tɕiit-tɕiit	"เจี๊ยบ ๆ (เสียงลูกนกร้อง)"
?la?-?laat	"ระเกะระกะ"
tɕʔaŋ-tɕʔeen	"กระดุกกระเดี่ยว"
ptiah-smeen	"บ้านเรือน"
tɕnap-tɕnaai	"ใหญ่โต"
kmet-kpriia	"มีดพร้า"
pboor-muat	"ริมฝีปาก"
ph:ee?-koo	"ดาตุ่ม"

หมายเหตุ โปรดสังเกตการใช้สัญลักษณ์ไทยในคำต่อไปนี้:-

tlooʔ	"กะลา (มะพร้าว)"	ตล เป็นพยัญชนะควบกล้ำไม่แท้จะอ่านออกเสียง
ตลอ		แบบมีเสียงสระลดเสียงแทรกระหว่าง ต กับ ล
		เช่นเดียวกับภาษาไทย
keen	"แคน"	ก เป็นพยัญชนะต้น และ น เป็นพยัญชนะท้าย
เคน		
kbee	"คางทูม"	ก และ บ เป็นพยัญชนะควบกล้ำแบบไม่แท้
กเบ		มีลักษณะของเสียงสระลดเสียงแทรก เช่นเดียวกับ ตล

Introduction

This dictionary was prepared to meet the needs of three principal groups of users:

1. Linguists are provided with extensive data on the spoken Khmer of Surin Province, Thailand. The lexicon comprises approximately 4000 common words written in a broad phonetic transcription employing I. P. A. symbols. All entries are glossed in both Thai and English and most contain example utterances illustrating usage.
2. Teachers working with students whose first language is Khmer will find a great many expressions suitable for conducting activities in the classroom and on the playground included among the example utterances. These will be especially useful to teachers in the lower elementary grades where pupils are still unfamiliar with Thai. In addition, reading of the dictionary will give teachers on all levels insight into the similarities and the differences of Khmer and Thai and this will be useful in classroom instruction and in the preparation of teaching materials to facilitate the learning of Thai.
3. Government officials posted in Khmer-speaking areas are furnished with a convenient aid to the study of this language. The ability to speak even a little Khmer will materially assist officials in establishing the rapport with the people so vital to the successful accomplishment of their duties and the maintenance of national security. The transcription using the symbols of the Thai alphabet was especially devised to enhance access to the dictionary by this group of users.

While a minority in the whole of Thailand, Khmer-speakers constitute a majority in the provinces of Surin, Buriram, and Sisaket, and scattered groups are found in Mahasarakham, Ubonrachathani, Nakhon Rachasima, Prachinburi, Chanthaburi, and Trat as well (see map on the following page). Data obtained by the Indigenous Languages of Thailand Research Project (ILTRP) in 1977 reveals that Khmer is spoken by more than 550,000 people in over 800 villages in this area.

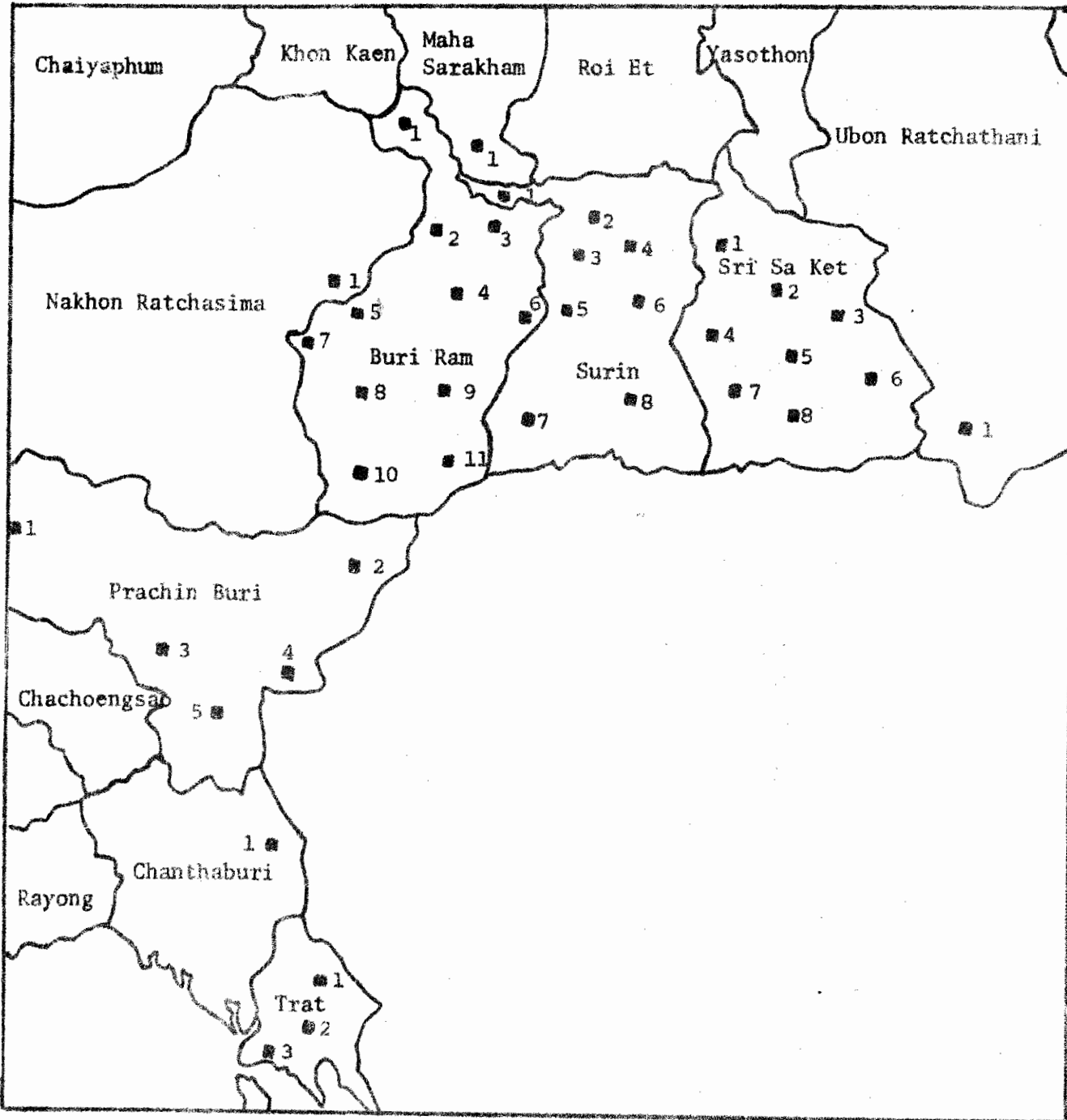
The Dongrek Mountains form the border between Cambodia and the Thai provinces of Surin, Buriram, and Sisaket where most of the Khmer-speakers dwell. The area north of the mountains, northeastern Thailand, is a plateau with elevations of 1500-1800 ft. in some places. From the mountains, the area in Thailand appears higher than that in Cambodia and thus the highland Khmer call themselves [khmer ɿɿ] meaning upper Khmer or high Khmer and refer to the people in Cambodia as [khmer kroom] meaning lower Khmer or low Khmer. It is believed that the Khmer in northeastern Thailand derive from the same stock as those in Cambodia; they have, however, been settled in the Northeast for a long time and they feel they belong to Thailand (see Seidenfaden 1975: 106 and also Lekhakun 1952 and 1975).

SL
41b
07-1129v
2.1

00202

- new revision
- new revision (1975-1976)

Map Showing Amphoes Where Khmer-Speaking Villages Are Located

<u>Maha Sarakham</u>	<u>Chanthaburi</u>	<u>Buri Ram</u>	<u>Surin</u>	<u>Si Sa Ket</u>
1 Phayakkhaphum Phisai	1 Pong Nam Ron	4 Muang	3 Chom Phra	5 Phrai Bung
<u>Nakhon Ratchasima</u>	<u>Trat</u>	5 Lam Plai Mat	4 Sanom	6 Kantharalak
1 Huai Thalaeng	1 Bo Rai	6 Krasang	5 Muang	7 Khukhan
<u>Prachin Buri</u>	2 Muang	7 Nong Ki	6 Sikhoraphum	8 Khunhan
1 Muang	3 Laem Ngop	8 Nang Rong	7 Sangkha	<u>Ubon Ratchathani</u>
2 Ta Phraya	<u>Buri Ram</u>	9 Prakhon Chai	<u>Si Sa Ket</u>	1 Nam Yun
3 Sa Kaeo	1 Phutthaisong	10 Lahan Sai	1 Uthumphon Phisai	
4 Aranyaprathet	2 Khu Muang	11 Ban Kruat	2 Muang	
5 Watthana Nakhon	3 Satuk	<u>Surin</u>	3 Kanthararom	
		1 Chumphon Buri	4 Prano Ku	
		2 Tha Tum		

Khmer (Surin) is quite different from the Khmer of Cambodia. Mr. Chartchai Phromjakgarin says that he can understand some but not all of radio broadcasts from Phnom Penh, which are well-received in Thailand. While working on this dictionary, Mr. Chartchai met a Khmer speaker from Cambodia and they found they could not communicate in Khmer.

All of the entries in this dictionary were compiled by Mr. Chartchai Phromjakgarin whose work on this project very favorably impressed ILTRP staff members.

Mr. Chartchai's parents and grandparents are Khmer speakers born in Surin. Mr. Chartchai himself was born in Ban Tapao, Tambon Muang Thi, Amphoe Muang, Surin. He speaks Khmer as his mother tongue. He began to learn Thai upon entering elementary school and was able to speak it fluently by fourth grade. At the time he was working on this dictionary, he was a 23 year old student at the Faculty of Law, Ramkhamhaeng University, having an excellent command of Thai.

Mr. Chartchai served as the informant in a phonological analysis of Khmer (Surin) conducted by ILTRP staff members, Mrs. Theeraphan L. Thongkum, Mrs. Kalaya Tingsabhat, Mrs. Sudaporn Laksaneeyanawin, Mrs. Woranut Panthupong, Mr. Jimmy G. Harris, and Mr. Jerry W. Gainey. When this was completed, Mrs. Sudaporn Laksaneeyanawin was assigned to teach Mr. Chartchai the transcription system devised and within a short time he was ready to begin writing the entries. At this point, I was assigned the job of supervising his work and editing the dictionary. Mr. Chartchai wrote each word in the transcription and glossed it in Thai. I checked the entry with him to make sure of its accuracy and then translated the gloss into English. In this work, my gratitude is due to Mr. Richard Goldrick for assisting me in checking most of my English translations and also to Mr. Julian Glaser.

Note: Khmer in Thailand has no writing system and Mr. Chartchai never learned any kind of Khmer script; therefore, the spoken language is the only source for the words and utterances in this dictionary.

Dhanan Chantrupanth

Brief Description of Khmer (Surin)

by Dhanan Chantrupanth

General Features

Khmer is a non-tonal language. Pitch variation is never used to signify lexical but is used to signify grammatical or attitudinal differences. Register* is entirely absent in Surin Khmer but there are many vowel differences.

Most of the words in Khmer (Surin) are monosyllabic. Polysyllabic words are normally compounds or borrowings from Pali or Sanskrit. Many words in this language may have a prefix or an infix which extends the syllable initial or increases the number of syllable of the word.

Examples of prefixes :

dool	'to collapse, to fall (from up right position)'
pdool	'to knock over, to cut down'
tghop	'to stop (doing something)'
ptghop	'to stop (someone, something)'
litg	'to sink, to be submerged'
pan-litg	'to sink (something), to put (something under water)'
tguu	'to be sour'
mtguu	'citrus fruits (e.g. lime, lemon, etc.)'
ŋwap	'to die, to be dead'
rŋwap	'to kill (animals)'
booh	'to sweep'
ram-booh	'a broom'
wlitg	'to wrap up (something)'
r(əŋ)-wlitg	'a package, a parcel (of)'

*"Register" is a term originally used by Henderson referring to the differences in voice quality, usually accompanied by the differences in pitch. The term 'register' here is used as in Henderson (1952).

Examples of infixes:

slap	'to die, to be dead'
san-lap	'to kill'
srootɣ	'to be pointed'
san-rootɣ	'to sharpen'
sɭaa	'to make curry'
san-ɭaa	'soup, curry'
?ar	'to saw'
?nar	'a kind of saw'
set	'to comb'
snet	'a comb'
saap	'to prepare and sow a seedbed for rice'
snaap	'rice seedling (for transplanting)'

Consonants

There are 21 consonants in Surin Khmer. All of them can occur in contrast in syllable-initial position but only 11 in syllable-final position. All the initial and final consonants are as shown in page vi.

Notes:

1. All affricates and fricatives are voiceless.
2. All nasals, laterals, trills, and semi-vowels are voiced.
3. b- and d- are in free variation with ɓ and ɗ (implosives)
4. tɕ is a lamino alveolo palatal. tɕ is an affricate when occurs initially but a stop finally.
5. -k never occurs in Mr. Chartchai's dialect, but may occur in others.
6. w is labio-velar
7. Phonologically w and j may be analyzed as consonants occurring both initially and finally. In this dictionary, w and j are analyzed as consonants only initially and thus there are many diphthongs and three triphthongs with final u or i.

	bilabial		alveolar		alveolo- palatal		palatal	velar	glottal	
vl. unasp. stops	p-	-p	t-	-t				k-	ʔ-	-ʔ
vl. asp. stops	ph-		th-					kh-		
vd. stops	b-		d-							
unasp. affricate					tʃ-	-tʃ				
asp. affricate					tʃh-					
fricatives			s-						h-	-h
nasals	m-	-m	n-	-n			ɲ-	-ɲ	ŋ-	-ŋ
lateral			l-	-l						
trill			r-	-r						
semi-vowels	w-	(-w)					j-	(-j)		

Chart of Khmer (Surin) single initial and final consonants

Examples for initial consonants

p	-	pah	'element used in making passive constructions'
ph	-	phah	'to be unable to encircle with the fingers'
b	-	bah	'to move one end up or down, as a lever'
m	-	mah	'a word for calling an elephant'
w	-	weh	'to give way to'
t	-	tap	'a log'
th	-	thaʔ	'to push or shove with the sole of the foot'
d	-	dah	'to wake up (somebody)'
n	-	nah	'very, so, really'
l	-	laʔ	'a crate, box'
r	-	rap	'trousers'
s	-	sah	'healed (of wound)'
tʃ	-	tʃaʔ	'to pierce, stab; to weave, plait'

tɕh	-	tɕha?	'a ceremony for lengthening life (for and old person)'
n	-	nam	'to eat (used for children)'
j	-	jam	'to make flush with a surface (as nail-heads or rivets), to make firm by repeated pounding'
k	-	ka?	'to estimate; to confine'
kh	-	khah	'to be dried up'
ŋ	-	ŋa?	'to be bent, crooked, curled'
ʔ	-	ʔa?	'a spinning wheel'
h	-	hap	'almost, nearly, about; on the verge of'

Examples for final consonants

p	-	saap	'to prepare and sow a seed bed for rice'
m	-	saam	'to be mean, disgraceful'
t	-	bat	'to lose, to get lost'
n	-	ban	'merely, just (minimizing the quantity or amount)'
l	-	kaal	'a kind of tree (<u>Cassia bakeriana</u>)'
r	-	kaar	'work, task, job'
tɕ	-	batɕ	'classifier for bundles or bunches (restricted)'
ɲ	-	baɲ	'to shoot'
ŋ	-	baŋ	'to shade the eyes with a hand; to roof, to be roofed with'
ʔ	-	baʔ	'to be broken (of long objects), to collapse'
h	-	bah	'to move one end up or down, as a lever'

Consonant Clusters

In Khmer (Surin), consonant clusters occur only in syllable-initial position and can be divided into two types:

1. True consonant clusters in which the first element is a stop and the second element must be l or r. There is a direct transition between the first and the second element. In this language, there are only nine consonant clusters of this type. They are: pl, pr, phl, bl, br, tr, kl, kr and khl. Other clusters of a stop and l or r are not considered as true consonant clusters.

2. Non-true consonant clusters are those with vowel transition between the first and the second elements or with a syllabic nasal as the first element. The vowel transition is realized as a reduced vowel [ə].

The following are examples of non-true consonant clusters with reduced vowel [ə] transition:

pthau	=	[p ^ə thau]	'an axe'
tlap	=	[t ^ə lap]	'to turn over'
tgruu?	=	[tɣ ^ə ruu?]	'a pig'
liip	=	[l ^ə liip]	'smooth, clean; clean out'
lhuu	=	[l ^ə huu]	'to be open, clear'
rruh	=	[r ^ə ruh]	'to be loosened, unrolled'
rhee	=	[r ^ə hee]	'torn'
k-haam	=	[k ^ə haam]	'red'

A monosyllabic word with non-true consonant cluster may derive from a disyllabic word.

Examples:

sag-khum	→	skhum	=	[s ^ə khum]	'to hope'
san-leep	→	sleep	=	[s ^ə leep]	'a sound'
kan-tui	→	ktui	=	[k ^ə tui]	'a tail'
kam-pop	→	kpap	=	[k ^ə pop]	'to spill'
?aa-tqaar	→	?tqaar	=	[? ^ə tqaar]	'a witch-doctor'

In a consonant cluster with a nasal (m, n, ŋ) as the first element, if the cluster is mp-, m is pronounced as a syllabic nasal. If the cluster is mm-, there is a reduced vowel [ə] transition in between except in these three words, mmu:m 'an owl', mmel 'salt', and mmal 'a wasp' in which the first m is a syllabic nasal. If m precedes any other consonants beside p or m, there must be a vowel transition. n, ŋ and ŋ usually precede a homorganic consonant and are pronounced as syllabic nasals.

Examples:

mpxu	=	[mpxu]	'sugar cane'
mmel	=	[mmel]	'salt'
mmth	=	[m ^ə mmth]	'hair (on body)'

mrɪtɔ	=	[m ^ə ɪtɔ]	'pepper'
mɪuu	=	[m ^ə ɪuu]	'a betel (leaf or vine)'
nɔsai	=	[n ^ə sai]	'a rabbit'
ntɔɪn	=	[nt ^ə ɔɪn]	'a ring'
nɔjei	=	[n ^ə jei]	'to speak'
nɔxɔh	=	[n ^ə xɔh]	'to be obstinate'
nɔwɪŋ	=	[n ^ə wɪŋ]	'to get lost; to forget'
nɔkui	=	[n ^ə kui]	'to sit'

Note: [ɪ] = syllabic

A monosyllabic word with a nasal as the first element in the initial cluster may derive from a disyllabic word.

Examples:

ʔam-pwɪ	→	mpwɪ	=	[mpwɪ]	'tamarind'
ʔam-pxu	→	mpxu	=	[mpxu]	'sugar cane'
ʔan-ree	→	nree	=	[nree]	'a pestle'

Clusters of three consonants are rare and usually the third element is either l or r except in trbaa [tr^əbaa] 'a unit for counting betel leaves'. A monosyllabic word with a cluster of three consonant may derive from a disyllabic word.

Examples:

kam-priia	→	kpriia	=	[k ^ə priia]	'to be orphaned'
kan-trai	→	ktrai	=	[k ^ə trai]	'scissors'
kan-tɔrwi	→	ktɔrwi	=	[k ^ə tɔrwi]	'measles'

Note: See the chart of consonant clusters pp. 10 - 11

Vowels

1. Pure Vowels

There are 14 pairs of short and long vowels as shown in the following chart.

First Element	Second Elements													
	p	ph	b	m	w	t	th	d	n	l	r	s	tg	tgh
p	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
ph									X	X				
b										X	X			
m	X			X		X			X	X	X	X	X	
w										X				
t	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
th				X	X				X	X				
d														
n						X		X			X	X	X	X
l	X		X	X	X					X				
r	X		X	X	X	X		X	X		X	X	X	
s	X		X	X	X	X		X	X	X	X		X	
tg	X		X	X	X				X	X				
tgh				X	X				X	X				
ɲ														
j														
k	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
kh				X	X				X	X				
ŋ					X									
ʔ	X	X			X				X	X	X		X	
h														

Chart of Consonant Clusters

First Element	Second Element							Second and Third Elements						
	p	j	k	kh	ŋ	ʔ	h	pl	pr	phl	tr	tgr	kl	kr
p		X	X	X	X	X	X	X	X	X		X		
ph	X													
b														
m		X				X	X							
w														
t		X	X		X		X				X			
th					X									
d														
n											X			
l					X	X	X							
r		X	X		X	X	X							
s	X		X	X	X	X	X		X					
tʃ			X		X	X	X							
tʃh					X									
ɲ	X	X												
j														
k	X		X	X	X	X	X				X	X		X
kh	X	X												
ŋ			X										X	
ʔ						X					X			X
h														

Chart of Consonant Clusters (cont.)

Front	Back	
i, ii	u, uu	u, uu
ɿ, ʮ	ɿ, ʮ	ɔ, ɔɔ
e, ee	ə, əə	o, oo
ɛ, ɛɛ	ʌ, ʌʌ	ɔ, ɔɔ
a, aa		ɑ, ɑɑ

Chart of Pure Vowels

Note: Only u, uu, ɔ, ɔɔ, o, oo, ɔ, ɔɔ are rounded. The rest are unrounded including a and ɑɑ. The vowels a and ɑɑ are arranged after ɔ and ɔɔ because to Thai ears as well as the native speaker's intuition, a and ɑɑ are closer to ɔ and ɔɔ than to ʌ and ʌʌ.

Examples for pure vowels:

- i - kritɿ 'to be sprained, strained'
- ii - klɿiʮ 'armpit'
- ɿ - kɿtɿ 'to avoid, slip or sneak away'
- ʮ - klʮʮ 'white, albino (of buffaloes only)'
- e - ken 'to mill (rice)'
- ee - keep 'a kind of trap usually used for
- ɛ - keh 'to pick out'
- ɛɛ - keep 'a mattress used for an infant'
- a - kaʮ 'to estimate; to confine'
- aa - kaap 'to slash, cut, chop (with a sharp-edged)'
- u - kɯp 'to bite hard'
- uu - kɯu 'to be (as follows, as defined)'
- ɿ - hɿʮ 'Here (you are)!'
- ʮ - kɿʮ 'a crocodile'

ə	-	kəp	'to be close to, near, nearby'
æə	-	kæp	'to be heeled, as high-heeled shoes'
ʌ	-	kʌh	'to tap, nudge gently'
ʌʌ	-	kʌp	'to gather up, scoop up with two hands'
u	-	ku?	'a prison, jail'
uu	-	kuur	'of more than on colour'
ɔ	-	kɔp	'to associate with; to conspire'
oo	-	kooɾ	'ears of paddy'
o	-	ko?	'to be hunchbacked'
oo	-	koor	'to stir (up)'
ɔ	-	kɔ?	'a cattle egret'
ɔɔ	-	kɔɾ	'to shave (beard, hair)'
ɑ	-	ka?	'to shampoo'
aa	-	kaa?	'to become solid, such as water, lard, oil'

2. Diphthongs

Some of the diphthongs may have short and long contrast. All of the diphthongs are as followed:

		ui		iu	
		ɣɣi	ooi	uu	ɣu
ei	əei	oi		eu, eeu	əu
ɛi	ʌi, ʌʌi	ɔɔi		ɛɛu	ʌu
ai, aai		aaɪ		au, aau	

ia, iia ua, uua ua, uua

3. Triphthongs

There are no length contrasts in the three triphthongs *iai*, *uai* and *iau*.

Examples for diphthongs and triphthongs:

ei	-	kdei	'a particle usually indicating displeasure, or mild reproach'
ei	-	kei	'a loom'
ai	-	kai	'the trigger (of a gun)'
aaɪ	-	kaaɪ	'to scoop (up, out)'
ɻɪ	-	kɻɪ	'used to, to have done something'
əɪ	-	tɕam-ləɪ	'a defendant, the accused'
ʌɪ	-	hʌɪ	'a particle indicating affirmative answer'
ʌʌɪ	-	hʌʌɪ	'already, to have done (something)'
ui	-	mui	'to be sleepy'
ooɪ	-	mooɪ	'to be alone, to be single'
oi	-	poi	'an old fashion lighter'
ɔɔɪ	-	kɔɔɪ	'the seed tossed against others in a kind of game'
ooɪ	-	kaaɪ	'a dish of half-raw chopped spiced beef with blood'
iu	-	tiu	'chips; tally sticks'
ɪɪu	-	tɪɪu	'a kind of bird'
eu	-	lheu	'to be hot (from the heat of the sun)'
eeu	-	leeu	'a button'
ɛɛu	-	twɛɛu	'a knife'
au	-	bau	'a jute bag'
aaɪ	-	baaɪ	'a slave, a servant'
ɻu	-	rɻu	'pumpkin'
əu	-	təu	'to go'
ʌu	-	trʌu	'to be right, correct'

ia	-	riaŋ	'to stop (of rain)'
ia	-	riiaŋ	'to be afraid'
ua	-	ruap	'to count'
uua	-	buua	'to be tired of'
ua	-	ruat	'to run, to run away'
uua	-	ruuat	'a joist'
iai	-	riai	'small (change), coins of small denomination'
uai	-	ruai	'hundred'
iau	-	riau	'to be soft (e.g. mud), watery'

Stress

Most of the words in Khmer (Surin) are monosyllabic. Monosyllabic words in connected speech are normally stressed. In reduplicated words or compounds of two or more monosyllabic words, every syllable is stressed, e.g. 'tɕiit -'tɕiit 'onomat. from the cry of a baby bird', 'kmet -'kprɪia 'knife', 'pboor -'muat 'lips'. In disyllabic words which are not compounds, the second syllable is stressed. The first syllable is unstressed and sometimes there is a reduction of the syllable e.g.

paŋ- ^ə kʌʌi	→	[p ^ə kʌʌi]	'to be very close to'
san- ^ə lʌŋ	→	[s ^ə lʌŋ]	'to look at, to stare'
kan- ^ə tui	→	[k ^ə tui]	'a tail'
ʔam- ^ə pʊl	→	[mpʊl]	'tamarind'
ʔaa- ^ə srai	→	[ʔ ^ə srai]	'to live; to depend on'

Intonation

From studying intonation in Khmer (Surin) over a very limited time, there are three patterns of intonation which are clearly distinctive from each other. The differences in intonation usually fall on the last syllables.

1. Rising Intonation - This pattern is used in a 'yes-no' type of question.

2. Falling Intonation - This pattern is used in general statements and also in questions beginning with question words (what, where, when, etc.)

3. Rising-Falling Intonation - This pattern is used in an imperative.

The following are examples of the three patterns of intonation. The line with an arrow indicates the pattern of intonation of each utterance.

Pattern 1. təu roon-ruun 'I'm going to school.'

Pattern 2. təu roon-ruun '(Are you) going to school?'

Pattern 3. təu roon-ruun 'Go to school!'

More examples on pattern 1 and 2 :-

A: ʔeəp naŋ təu naa 'Where're you going?'

B: təu mxx naŋ '(I'm) going to see a movie.'

A: təu mxx naŋ 'Are (you) going to see a movie?'

B: baətə 'Yes.'

B: rnaa təu mxx naŋ khlah 'Who wants to go see a movie?'

təu mxx naŋ 'Do (you want) to go see a movie?'

C: təu 'Yes.'

D man təu tee 'No, (I) don't.'

təu ruua rnaa 'Whom (are you) going to see?'

rnaa moo ruua 'Who (do you) come to see?'

Notes: Subjects of sentences in Khmer (Surin) are frequently left out as understood.

Example of Khmer (Surin) in Connected Speech :-

		//រវ័យ	khɛɛ	soo-kriia//				
		legend	lunar	eclipse				
	// wliia	kʌʌt	khɛɛ	soo-kriia/	niaʔ-srɔʔ	nɔŋ	wei	
	time	have	lunar	eclipse	villagers	will	beat	
dʌʌm	tʃhəə/	kʌʌ	tʃvɛ	thaa	wei	hʌʌi//	dʌʌm	tʃhəə
trunk	wood	they	believe	that	beat	already	trunk	wood
nɔŋ	ʔɔɔi	phlɛɛ	ʔɔɔi	pkaa	tʃliia/	naa	khlah	nuam
will	give	fruit	give	flower	well	some	person	persuade
khniia	wei	kruh	wei	piip/	ʔɔɔi	khɛɛ	phluu	detɔ
eachother	beat	bucket	beat	can	let	moon	bright	as
dʌʌm//								
before								

Legend of Lunar Eclipse

When there occurs a lunar eclipse, villagers will beat trees. They believe that if they do so, the trees which are beaten, will produce lots of fruit. Some people get together and beat buckets and can in order that the moon will be bright as before.

This Khmer (Surin)-Thai-English is prepared directly from the spoken language. Every entry is written using I.P.A. phonetic symbols for the benefit of other phoneticians or linguists in general. For Thai people who are not accustomed to the I.P.A. symbols, each entry can be read from the Thai phonetic transcription. Readers who are interested in Thai phonetic transcription used in this dictionary should read the explanatory notes in the Thai section.

Arrangement of Entries

Entries in this dictionary are arranged according to points and manners of articulation of consonants beginning with bilabial consonants and proceeding to glottal consonants. For consonants having the same point of articulation, the consonant with the closer degree of stricture comes first. A voiceless consonant precedes its voiced counterpart and an unaspirated consonant its aspirated counterpart.

Order of Initial Consonant

	IPA Symbols	Thai Symbols
1.	p	ป
2.	ph	พ
3.	b	บ
4.	m	ม
5.	w	ว
6.	t	ต
7.	th	ท
8.	d	ด
9.	n	น
10.	l	ล
11.	r	ร
12.	s	ซ
13.	tʃ	จ
14.	tʃh	ช
15.	ŋ	ญ

	IPA Symbols	Thai Symbols
16.	j	ย
17.	k	ก
18.	kh	ค
19.	ŋ	ง
20.	ʔ	อ
21.	h	ฮ

Order of Final Consonants

	IPA Symbols	Thai Symbols
1.	p	ป
2.	m	ม
3.	t	ต
4.	n	น
5.	l	ล
6.	ŋ	ร
7.	tɕ	จ
8.	ɲ	ญ
9.	ŋ	ง
10.	ʔ	อ
11.	h	ฮ

Order of Vowels

	IPA Symbols	Thai Symbols
1.	i	อิ
2.	ii	อี
3.	u	อุ
4.	uu	อุ

	IPA Symbols	Thai Symbols
5.	e	เ-ะ or เ-็
6.	ee	เ-
7.	ɛ	แ-ะ or แ-็
8.	εε	แ-
9.	a	-ะ or -็
10.	aa	-า
11.	u	ุ
12.	uu	ู
13.	ɤ	ุ .
14.	ɤɤ	ุ .
15.	ə	เ-อะ or เ-็อ
16.	əə	เ-อ or เ-็
17.	ʌ	เ-อะ or เ-็อ
18.	ʌʌ	เ-อ or เ-็
19.	u	ู
20.	uu	ู
21.	o	ู
22.	oo	ู
23.	o	โ-ะ or โ-็
24.	oo	โ-
25.	ɔ	เ-าะ or ็อ
26.	ɔɔ	-อ
27.	ɑ	เ-าะ or ็อ
28.	ɑɑ	-อ
29.	eɪ	เ-็ย
30.	ɛɪ	แ-็ย

	IPA Symbols	Thai Symbols
31.	aɪ	ไย
32.	aaɪ	-าย
33.	ɤɪ	เย
34.	əɪ	เย
35.	ʌɪ	เีย
36.	ʌʌɪ	เีย
37.	ui	-ุย
38.	œɪ	เุย
39.	oi	ไย
40.	ɔɔɪ	-อย
41.	œœɪ	-อย
42.	i u	อิ
43.	u u	อุ
44.	e u	เอ
45.	ee u	-ว
46.	ɛɛ u	แ-ว
47.	a u	-ว
48.	aa u	-ว
49.	ɤ u	เ
50.	œ u	เ
51.	ʌ u	เ
52.	ia	เีย or เีย
53.	iaa	เีย
54.	ua	เือ or เือ

	IPA Symbols	Thai Symbols
55.	uua	เูอ
56.	ua	เูา or เู
57.	uua	เูา or -า
58.	iai	เีย
59.	uai	-า
60.	iau	เียว

Arrangement of Syllable Structures

Entries beginning with the same consonant and having the same vowel are arranged as follows

1. Entries with the same short vowel are arranged as follows: CVC, CCVC, CCCVC (C = consonant, V = vowel).
2. Entries with the same long vowel are arranged as follows: CVV, CVVC, CCVV, CCVVC, CCCVV, CCCVVC.
3. Entries with the same diphthong or triphthong are arranged in the same way as entries with a long vowel.
4. Monosyllabic words are placed before disyllabic and polysyllabic words.

Marks

1. ~ indicates alternative pronunciation or uses.
2. - between a stop and h indicates a cluster, not an aspirated consonant. For example, p-hoi 'to make (dust, sand, etc.) diffuse in the air', p-h is a cluster and the word is pronounced [p^hhoi]. In a word like phoi 'to be decayed', ph is an aspirated consonant, not a cluster.
3. - is marked between syllables for the convenience in reading a disyllabic or polysyllabic word. To avoid ambiguity in a word such as meen-teen 'really, certainly', the mark - after n indicates that n is the final consonant of the first syllable and that t is the initial consonant of the second syllable, not nt which is also possible as an initial cluster in Khmer (Surin).

4. - between words indicates a reduplication or a compound, e.g.

tgilit-tgilit	'onomat. from the cry of a baby bird'
?la?-?laat	'to be dirty, spattered'
tɕʔʌŋ-tɕʔeən	'bones'
lhuu-lhoo	'to be open, clear, of all unsightly'
kmet-kpria	'knife (in general)'
pboor-muat	'the lips'
phnee?-koo	'the ankle bone'

บรรณานุกรม

BIBLIOGRAPHY

- คำเนียร เลชะกุล. "สุรินทร์เมืองขอมโบราณ" อนุสาร อ.ส.ท. (ตุลาคม), ๒๕๐๕ (๑๔๖๒).
 "สุรินทร์ในอดีต" อนุสาร อ.ส.ท. (พฤศจิกายน), ๒๕๑๘ (๑๔๗๕).
- Gainey, Jerry W. and Theraphan L. Thongkum. "Language Map of Thailand (Handbook)." Bangkok, Thailand, 1977.
- Haas, Mary R. "Thai-English Student's Dictionary." Oxford University Press, 1964. 638 pp.
- Henderson, Eugénie J.A. "The Main Features of Cambodian Pronunciation." BSOAS, XIV (1952) 1: 149-74.
- Hornby, A. S. "Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English." Oxford University Press, 1974. 1055 pp.
- Jacob, Judith M. "A Concise Cambodian-English Dictionary." Oxford University Press, 1974. 242 pp.
- Jenner, Philip N. "Observations on the Surin Dialect of Khmer." South-East Asian Linguistic Studies, Pacific Linguistic, Series C- No. 31 (1974), pp. 61-73.
- McFarland, G. B. "Thai-English Dictionary." Stanford University Press, fifth printing, 1969. 1019 pp.
- Seidenfaden, Eric. "The Thai Peoples." Vol. I, Bangkok, Siam Society, 1957.
- Smalley, William A. "The Problem of Vowels: Northern Khmer." Phonemes and Orthography: Language Planning in Ten Minority Languages of Thailand, Pacific Linguistics, Series C-No 43, (1976), pp. 25-42.
- Sriwises, Prasert. "Kui (Suai)-Thai-English Dictionary." edited by Theraphan L. Thongkum and Jerry W. Gainey, ILTRP, Bangkok, Thailand, 1978. 434 pp.

คำย่อ

ABBREVIATION

e.g.	=	for illustration
esp.	=	especially
excl.	=	exclamation
i.e.	=	that is
intens.	=	intensifier
intrans.	=	intransitive
lit.	=	literal meaning
onomat	=	onomatopoeia
sth.	=	something
trans.	=	transitive

- p -

pit-tuui ปีต-ตุล	ฟ้อง to accuse, tell on, tattle on. p?oon pit-tuui mee น้องฟ้องแม่ (My) younger sister (or brother) tattled on (me).
pin-too ปีน-โต	ปีนโต a tiffin (food) carrier
ppil ปีปล	พรั่า to be blurred or indistinct ppil phnee? คพพรั่า to have blurred vision (due to glare)
pritg ปีริจ	กระพริบ (ตา) to blink (the eyes) pritg phnee? กวพ-กวพ กระพริบตาถี่ ๆ to blink one's eyes rapidly (as when dust gets in them)
piip ปีป	ปีป a kerosene can
piir ปีร	สอง two
ptii ปีตี	ผักโขม spinach ptii pan-laa ผักโขมหนาม a weed used as pig food
psii-psaa ปีซี-ปซา	ประสีประสา sense; to know the ways of, to know what is proper man den psii-psaa ไม่รู้ประสีประสา to be ignorant of; to be innocent, naive
ptgiir ปีจีร	ทำพิธีไล่ผีโดยเอาข้าวสารที่เสกมนต์คาถาหว่านไล่เป็นระยะ ๆ to drive spirits away by scattering consecrated rice

pɛk	เต็ม	to be full, fully
ป็ญ	ตว? pɛk thlaaŋ	น้ำเต็มโอ่ง The big water-jar is full of water.
	kaat kan-lah pɛk khloon	เป็นหนุ่มเต็มตัว to be a fully-grown young man
	njei baan pɛk muat	พูดได้เต็มปาก to speak freely, without qualms, without restraint
	pɛk · tɔat	เต็มใจ to be willing to
pɛk-plaat	ผีเสื้อ	a butterfly
ป็ญ-ปลาต		
pɛk-pooi	ผักปอด	a kind of water plant
ป็ญ-ปุย		
pɛk-pah	มะเขือเทศ	tomato
ป็ญ-ป้อช		
pɛk-bor	วันเพ็ญ	a full moon day
ป็ญ-บ้อร	ŋai pɛk-bor kheɛ tɔɛt	วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนเมษายน a full moon day in April
pɛk-waal	แมงมุม	a spider
ป็ญ-วาย		
pɛk-kooi	กิ้งก่า	chameleon
ป็ญ-กุย	pɛk-kooi traanŋ	กิ้งก่าพันธุ์ใหญ่ a giant chameleon
ppitɔ	นกปรอด	bulbul, a songbird
ป็ญจ		

prɪtɕ (1) <u>ปรีจ</u> (๑)	ผาง ใช้พูดประกอบกับคำว่า เตะ onomat. from the sound of kicking something
prɪtɕ (2) <u>ปรีจ</u> (๒)	ผักหวาน a kind of small shrub; the leaf is a popular spinach which when cooked is slightly sour prɪtɕ prɛ ผักหวานป่า wild [prɪtɕ] prɪtɕ srɔʔ ผักหวานบ้าน green [prɪtɕ]
prɛ ปี่	จาก from moo prɛ naa มาจากไหน Where are (you) coming from? Where does (it) come from?
ppɛɛ <u>ปปีล</u>	สีเสียด (ต้น) เปลือกมีรสฝาดใช้กินกับหมาก Acacia catechu (leguminosae), the catch-tree, the bark of which is chewed along with betel
pmɛɛ <u>ปปีล</u>	กลิ้ง to roll pmɛɛ thɔɔ tɕɛp pɛ thɔɔ กลิ้งก้อนหินออกจากถนน to roll a stone out of the road pmɛɛ khloɔn กลิ้งตัว to roll oneself over
pwɛɛʔ <u>ปปี</u>	ทำให้คด, งอ งู [วี่] to bend, make crooked -see [pwɛɛʔ] pwɛɛʔ looh ทำให้ลวดคด, งอ (จะโดยวิธีใดก็ได้) to bend a piece of wire
ptɛh <u>ปตือ</u>	ประเทศ country, nation ptɛh-sɛm ประเทศไทย Thailand
prɛɛ <u>ปรี</u>	๑. ป่า a forest, jungle prɛɛ thom ป่ากว้าง, ป่าใหญ่ a large jungle or forested area ๒. ดง a place full of a certain kind of animals prɛɛ khlaa ดงเสือ a tiger-infested jungle

pruap	เปรียบเทียบ	to compare
<u>ปรี</u>	khootɔ̃ pruap	เสียเปรียบ to have a disadvantage, to be handicapped
	baan pruap	ได้เปรียบ to have an advantage
	pruap thuep	เปรียบเทียบ to compare
pruun	เปรียญธรรม	a graduate of a school of Buddhist religious instruction
<u>ปรี</u>	pruun pram-boon pjoɔʔ	เปรียญธรรม ๘ ประโยค a graduate of the ninth level of a school of Buddhist religious instruction
pruun	บุญ วาสนา	merit, virtue (in the Buddhist sense).
<u>ปรี</u>		
pkun	พระเคน ถวาย	(เป็นราชาศัพท์ใช้ได้ทั้งพระสงฆ์, พระเจ้าแผ่นดิน และรัชทายาท) to proffer a gift to a king, a member of a royal family or a Buddhist monk
<u>ป</u>		
pʔuue	ล้อให้อาย	(เวลามีคนทำอะไรผิด) to make fun of, to mock as when someone makes a mistake)
<u>ป</u>	tɔ̃gam pʔuue niaʔ thee khoh	คอยล้อให้คนที่ทำผิดอาย to constantly mock one who makes mistakes
pʔuue	เอียง ตะแคง	to lay on one side, to tilt to one side
<u>ป</u>	pʔuue toʔ	ตะแคงโต๊ะ to tilt a table to one side
	pʔuue kaa	เอียงคอ to lean one's head to the side
petɔ̃-potɔ̃	จู้จี้	to be fussy
เป็จ - โป้จ	pool petɔ̃ - potɔ̃	บ่นจู้จี้ to complain about trivia
peʔ	คำสั่งให้เด็กนั่งลง	a nursery word used to tell a baby to sit down
<u>เป</u>	peʔ lɔʔ phlru	นั่งบนตัก Sit on (my) lap!

ptet ปเต็ด	<p>เหยง หยอย (ใช้ขยายคำว่า 'กระโดด') nimbly, speedily (of jumping)</p> <p>trei kwɔŋ loət ptet (t-ptet) กุ้งกระโดดทยอย ๆ The shrimps are dancing around (e.g. in a bucket).</p>
ptɕhet ปเซ็ด	<p>ทำให้เฉียดโดยจงใจ ดู [เซ็ด] to deliberately brush past or bump into (something or somebody) - see [tɕhet]</p> <p>rot ptɕhet khnlia รถเฉียด [เฉียด] กัน (โดยเจตนาของผู้ขับ) Two cars scratched against each other (intentional on drivers' part).</p>
pʔen ปเอั้น	<p>พระอินทร์ The god Indra</p>
p-hen ปเฮ้น	<p>ผลาญ to waste (money or property), use wastefully</p> <p>p-hen praʔ ผลาญเงิน to spend money wastefully</p>
peen (-neen) เปน(-เนน)	<p>(นั่ง) ชัดสมาธิ (to sit) with the knees apart and legs crossed under (usually on the floor)</p> <p>ŋkul peen (-neen) นั่งชัดสมาธิ to sit crossed legs</p>
ppee ปเป	<p>แพะ a goat</p>
ppeep ปเปป	<p>คืบ (กริยา) to crawl around on one's stomach</p> <p>ppeep dei คืบคลานไปตามพื้น to crawl around on the ground</p>
pphleeʔ ป <u>พล</u> ?	<p>มันเป็นเงา to be shining, polished</p> <p>ndwɔh kdaar laŋ pphleeʔ ชัดพื้นจนมันเป็นเงา to polish a floor until it is shining</p>
pdeeʔ ปเด็?	<p>(จับ) ใ้หันอนลง ดู [เด็?] to lay (something or somebody) down - see [deeʔ]</p> <p>tɕap koon pdeeʔ จับลูกใ้หันอนลง to lay a baby down</p>

pleet เปลต	ศัจจริต แรด [กริยา] to feign or pretend in manner srei pleet ผู้หญิงศัจจริต a girl who behaves in an artificial or pretentious manner
pseep ปเซย	๑. (อัน, สิ่ง, เหม, คน ...) อื่น another, a different (one) juua rbah pseep เอาอันอื่น (I) want another one. baan pseep ที่อื่น another place ๒. ต่าง to be different pseep khniia ต่างกัน to be different from each other
ptgeer ปเจอร์	ฝึกหัดสัตว์ to train an animal
pep แป็ป	ท่อประปา a water pipe
pe? แปะ	แยกต้นอ่อนไปปลูก to transplant (as young plants from a seed-bed) pe? spu แยกต้นผักกาดอ่อนไปปลูก to transplant young lettuce plants
peh-peh แป๊ะ-แป๊ะ	หมิ่น, หมิ่นเหม่ (เกือบตก) to be on very edge of, e.g. a table, a pond, a cliff (i.e. close to falling)
ppheh ปแป๊ะ	สีเทา grey
pmeh ปเม๊ะ	ทำให้แยกจากกัน (เช่น สามี ภรรยา, คนที่กำสรวกกัน, คนที่ต่อสู้กัน), แกะออก (เช่น ปลิงที่เกาะควาบ, มือที่กำสรวกอยู่) to cause a married couple or lovers; people fighting, etc.) to break up or separate; to pick (a leech) off, pry (fingers of clenched fist) apart.

pdeɲ ปแต่ญ	(วิ่ง, เดิน, คลาน, แล่น ฯลฯ) ตามมาติด ๆ (to run, walk, to crawl, to fly...etc.) closely behind each other koo ruat pdeɲ khnlia โควิ่งตามกันติด ๆ The cows ran closely behind each other.
pleh เปลี้ย	เด็ด, เก็บ, ปลิด (ผลไม้, ดอกไม้, ผัก, หรือ ก้าน) to pinch, pick off (fruit, flowers, vegetables or their stems) pleh phlee tɕhəə เด็ดผลไม้ (จากต้น) หรือ เด็ดก้านผลไม้ ออก (หลังจากเก็บมาจากต้นแล้ว) to pick fruit (from a tree); to pick the stems off fruit
preh เปรี้ยว	แตก (เช่นคืบหรือปากที่แห้งแตกในฤดูหนาว), ปรี (เช่นตะเข็บเสื้อผ้า) to crack (the ground, when dry; one's lips, or skin in winter); to come apart (at a seam)
ptɕeh ปซี่ช	ไส้ (ตะเกียง), ธุ [แซ็ช] a wick, - see [tɕeh] da? ptɕeh tɕkɕeɲ ไส้ไส้ตะเกียง to put a wick in a lamp
pee แป	๑. กระบุง a closely woven large bamboo basket usually used as a measure for grain juua pee moo da? sɾuə เอากระบุงมาใส่ข้าวเปลือก to get or bring such a basket to put paddy in ๒. กระเชอ a large bamboo basket without a handle
peen แปน	หน้าแว่น (เครื่องมือโรยขนมจีน) a device consisting of a round perforated piece of metal sewn into a piece of cloth and through which rice dough is squeezed to make Thai noodles
peɲ แปง	ตีลูกหลัง, เตะกลับหลัง to kick or flip backwards
peeh แปฮ	ปึง, เขียด...เป็นตัน เป็นคำขยายคำว่า แน่น an intensifier of "tight," "tightly", "fully packed", "crowded", ... etc.

- pmee (จับ, ทำให้) หัน, กลับ ดู [แบ] to turn (something) around
 ปเม
 -see [b๕๕]
 pmee rته กลับเกวียน to turn a cart around
- pmee? ๑. ทำให้แตก ดู [แบ] to break apart (trans.)
 ปเม? ทำก้อนดินให้แตก to break up a clod of
 earth
 ๒. แยก (ออกจากฝูง) to separate (from a herd)
 pmee? kbei t๕en p๕e phoon แยกควายออกจากฝูง to
 separate (one's own buffaloes) from a herd
- pdeep หิด (คำที่ใช้เรียกคนที่เคยบวชมาก่อน) a term of address for
 ปเตย one who has left the (Buddhist) priesthood
- pneet (เอาของไป) ลอย (น้ำ) ดู [แนต] to float (something) on
 ปแนต the water - see [neet]
 juua d๕am t๕ee? t๕u pneet tu? เอาต้นกล้วยไปลอยน้ำ
 to float a banana tree trunk on the water
- plee แปล to mean, be translated as
 แปล แปล [๕๕๕] t๕h๕๕ plee thaa ?oi [๕๕] แปลว่าอะไร What does
 [t๕h๕๕] mean?
- plee? แปลก พิสดาร ประหลาด to be strange, unusual
 แปล rbah nih plee? ของ (สิ่ง) นี้แปลก This thing is strange.
- pree พลิก กลับ แปล to turn (something) over; to change,
 แปล alter, vary
 pree trei ?๕n พลิกปลาข้าง to turn over fish being
 roasted
 pree ruup แปลรูป to transform, transfigure

- preet แปรต a departed spirit in a state of punishment on
แปรต account of sins committed in a former existence; a very
 tall ghost or demon
 kpuah detɔ preet สูงเหมือนแปรต to be very tall,
 as tall as a (giant) demon
- preep ๑. ชัด ฤ to brush, scrub
แปรฎ preep thmen แปรงฟัน to brush one's teeth
 ๒. แปรง (นาม) a brush
 preep ndooh thmen แปรงสีฟัน a toothbrush
- pree? แปรก (เครื่องเกวียนสำหรับติดหัวเพลาที่กับคานกันลูกล้อไม่ให้เลื่อนหลุดออก)
แปร the wooden wheel guard on an oxcart, connected to the
 chassis and running along outside the wheel, through the
 end of the axle, to prevent the wheel from coming loose
- pseep ควัน smoke
ปนชญ pseep tɔool phnee? ควันเข้าตา smoke gets in the eyes
- pkɛɛ (1) อดทน แข็งแกร่ง to endure, to bear; to be strong
ปนก (๑) pkɛɛ thəə kaar thmuan pwaɪ lɔiiaɔɔ อดทนทำงานหนัก
 ทั้งวัน to endure hard work all day
- pkɛɛ (2) ขลัง having supernatural, magical powers
ปนก (๒) wi?-tɕhaa pkɛɛ วิชาขลัง expert knowledge or skill,
 capable of producing results through magic
- pkɛɛ? เถียง, ถกเถียง to argue, dispute,
ปนก มึนต๋อง mɔnh pkɛɛ? khniia คนเถียงกัน Some people are
 arguing with each other.
- p?ɛɛm ๑. ของหวาน dessert, sweets
ปนแอม ๒. (รส) หวาน to be sweet (of food)
 p?ɛɛm nah-spiɛ? หวานเกินไป too sweet

p?εε?	凭	to lean against	
ปแ	ห้ามพึ่งตู้	Don't lean against the cabinet!	
pam-pah	แกล้งชน, แกล้งโดน	จง [บ๊าย] deliberately bump against (something or somebody) - see [pah]	
นิ้ม-บ๊าย	แกล้งโดนคนนั่ง	deliberately bump against a seated person	
pam-pul	เปื้อ (กริยา)	to poison	
นิ้ม-ปล	เปื้อปลา	to poison fish	
pam-pia?	(1) ผสมพันธุ์ (ใช้กับหมู)	to breed (pigs)	
นิ้ม - เปียะ	(๑)		
pam-pia?	(2) สาน (หัวแห)	to plait or weave the ring and loops at the top of a casting net	
นิ้ม - เปียะ	(๒)		
pam-puat	ทำให้หลงทาง	เช่น หาไปในป่าแล้วเดินวนไปวนมาจนในที่สุดหลงทาง	
นิ้ม-เปื้อด		to make someone get lost	
pam-pua?	ไลโดยรมด้วยควัน	to drive away with smoke	
นิ้ม-ปุวะ	ไลมุงด้วยการรมควัน	Drive the mosquitos away with smoke	
pam-ba?	ตกปลา	to fish (with hook and line)	
นิ้ม-เบาะ	ตกเบ็ดได้ปลาตุก	to catch a catfish	
pan	เท่า เท่ากับ	to be equal to, the same (in size or quantity)	
ปัน	อันนี้เท่ากับอันนั้น	This one is equal to that one.	
	เท่ากันกับ	to be equal to	
	เท่านี้	this much	

pan naa เท่าใด, เท่าไร, เท่าไหน, แคลไหน how (much, many, big, small, etc.)

thom pan naa ใหญ่แค่ไหน How big (is it)?

pan noh เท่านั้น only, only that; just that

milan pra? pram-dom pan noh มีเงินห้าบาทเท่านั้น (I) have only five baht.

pan-twat

บัน-เห็ด

๑. ไม้บรรทัด a ruler

khiit naq pan-twat ชิดด้วยไม้บรรทัด to draw a line with a ruler

๒. เส้นบรรทัด a line (of writing or printing)

wei pan-twat ีเส้น to draw a straight line

pan-nooch

บัน-นอย

เพาะ to plant (seeds)

pan-nooch snee? เพาะถั่ว to plant beans

pan-litq

บัน-ลิจ

ทำให้จม ดู [ลิจ] to sink (something) to put (something) under water, - see [litq]

thæə tçhæə pan-litq tw? ทำไม้ให้จมน้ำ to put a section of wood under water

pan-lu

บัน-ลี

โพล Zingiber casumunar a type of herbal root

pan-læ?

บัน-ลี?

อาการกำพุดคว่ำวาย (ของปลา) to jump and swim on the surface of the water (of fish)

pan-lee

บัน-แล

ผักที่ใช้แกง อาจเป็นผลก็ได้ เช่น ฟักทอง ฟัก แดงกวา vegetables used in making a soup or curry

pan-laa

บัน-ลา

หนาม a thorn

pan-laa mut tçrəŋ หนามตำเท้า A thorn pierced (his) foot.

pan-loom	ปลอบ to soothe, console
ปิ่น-ลูม	pan-loom kneep jom ปลอบเด็กร้องไห้ to console a crying child
pan-lap	กลบเกลื่อน to cover up one's mistake
ปิ่น-ลือป	gjei pan-lap พูดกลบเกลื่อน to speak in order to cover one's mistake
pan-lam	ผสมโรงไปด้วยโดยไม่ได้รับอนุญาต to join a group or activity without permission
ปิ่น-ลือม	
pan-laaï	ผ่อน (เชือก) ปล่อย (เชือก) ให้อาวออกไป to slacken to pay out (a length of rope)
ปิ่น-ลาย	pan-laaï ksee ปล่อยเชือกให้อาวออกไป to pay out more rope (so that it's longer)
pan-liiah	ชำแหละ to cut or carve; to slice roughly (as a butcher)
ปิ่น-เลียช	pan-liiah kbei ชำแหละกระบือ to butcher a buffalo
pan-raah	๑. คัดทุรนทุราย, กระเสือกกระสน to struggle, to writhe frantically
ปิ่น-ราย	๒. คัดรน (หาเลี้ยงชีพ) to try hard (to earn one's living)
pan-rwah	เดา to guess
ปิ่น-รอช	gjei pan-rwah พูดโดยการเดา to speculate
pan-tquu	ดอง to pickle
ปิ่น-จู	pan-tquu spu ดองผักกาด to pickle lettuce
pan-tquun	ขน (กริยา) to move, to transport
ปิ่น-จูน	pan-tquun rbah ขนของ to move things

pan-tɕool ป็น -โจล	๑. ทำให้คล้อยตาม to persuade ŋɛl pan-tɕool พูดให้คล้อยตาม to talk someone into believing ๒. เข้าทรง to be spirit possessed, to go into a trance təu pan-tɕool ไปให้ (หมอผี) เข้าทรง ask a witch doctor to become spirit-possessed
pan-tɕw? ป็น-เจาะ	ป้อน to feed (a baby or invalid), to spoonfeed pan-tɕw? baai ป้อนข้าว to feed (e.g. a child) rice
pan-tɕwɰh ป็น-จ้อย	บรรจุ (มีพิธีทางศาสนาประกอบ) to place in (as below) pan-tɕwɰh thiat บรรจุอัฐิ to place ashes (cremated remains) in an urn, etc. (a Buddhist ceremony)
pan-tɕwah ป็น-จ้อย	ประชด to be sarcastic, to speak sarcastically theə pan-tɕwah da? bəŋg ทำประชดใส่พี่ to speak sarcastically to an elder brother/sister
paŋ ปัง	ตั้งราคา to set (the price) paŋ raa-khaa tu? blaə ตั้งราคาไว้เท่าไร What price have you set?
paŋ-kʌli~pkʌli ปัง-เกียบ-ปเกียบ	(ใกล้) มาก b.əi paŋ-kʌli ใกล้นิดเดียว quite near, very close by
pa? ปะ	ปะ to patch pa? khəw ปะกางเกง to patch trousers
pah ป้อ	โดน element used in making passive constructions pah wəi โดนตี to get hit, be hit k.əi pah tɕkɛɛ kham เขาโดนสุนัขกัด He (or she) was bitten by a dog.
pmat ปมัต	น้ำดี bile pmat lwilp น้ำดีมีรสขม Bile has a bitter taste.

- pmaŋ บัง to obstruct one's view
 ปัง tɕhuar pmaŋ ยืนบัง to block someone's view by
 standing in front of
- pmaʔ ทำให้หัก ฎ [บุะ ʔ] to break (trans.) - see [baʔ]
 ปะ ʔ wei pmaʔ ตีให้หัก Hit it till it breaks.
- pmaʔ muʔ ทำให้้อายขายหน้าต่อที่ชุมชน to make someone feel shameful
 ปะ ʔ มู ʔ tɕu ɲe pmaʔ muʔ คำต่อหน้าชุมชนทำให้้อายขายหน้า to shame
 someone by scolding them in public
- pwah ขอสัตว์เอาไว้ทำพันธุ์ to borrow an animal for breeding
 ปวฮ purposes
- pdam ส่งไว้, บอกไว้ to leave a message
 ปดัม pdam tuʔ noŋ mee thaa khmaat noŋ moo taan lɲiatɕ
 ส่งไว้กับแม่ว่าผมจะกลับตอนเย็น I have left a message
 with Mother that I will be back in the evening.
- pnaʔɕ ๑. ท้า (ของที่มีลักษณะเป็นเส้น) ให้ขาด : ฎ [สัจ] to break,
 ปนัจ to sever (a rope, a string, a thread etc.) - see [daʔɕ]
 pnaʔɕ ksee ท้าเชือกให้ขาด to break a rope
 ๒. ใช้ใน [ปนัจ-เจ็ด] แปลว่า ตัดใจ Used in [pnaʔɕ-tɕat]
 meaning to resist temptation, to overcome anxiety,
 desire
- pnaʔ พัก to stop or stay temporarily, to take a break
 ปะ ʔ pnaʔ knaal phlɛu พักกลางทาง to stop temporarily
 during a trip
- pnaʔ ทำนบกั้นน้ำ a dam, a dike
 ปนัจต baʔ pnaʔ ทำนบกั้นน้ำพัง The dike collapsed.

pla?	คลุก to mix
<u>ปละ</u> ˊ	baai pla? kpi? ข้าวคลุกกะปิ rice mixed with shrimp paste
pla?-plooh	ระเกะระกะ, กระจุกกระจาย to be disorderly, scattered about
<u>ปละ</u> ˊ- <u>โปลอ</u>	rxv naŋ-swm pla?-plooh pɛk knoŋ รื้อหนังสือกระจุกกระจาย เต็มห้อง to remove books (from book-shelves, etc.) and scatter them all over the room.
praŋ (1)	ฤดูแล้ง (ฤดูร้อน) dry season (hot season)
<u>ปรัง</u> (๑)	khee praŋ ?ot tw? ฤดูแล้งขาดแคลนน้ำ to lack water in the dry season
praŋ (2)	คำเรียกพวกฝรั่ง หรือพวกที่เป็นชาวตะวันตก Westerner, Caucasian
<u>ปรัง</u> (๒)	
pra?	๑. เงิน money
<u>ประ</u> ˊ	pra? rɛi เงินเหรียญ a coin (riel)
	pra? dap dom เงินสิบบาท ten baht
	๒. เงิน; นาก silver; gold and copper alloy
	ptɔl pra? ชาม (น้ำ) ที่ทำด้วยเงินหรือนาก a (water) bowl made of silver or alloy of gold and copper
prah	ไถะ the first ploughing which is done in irregular
<u>ปรัย</u>	furrows
	ptɔoor prah rootɔ hɔai ไถะเสร็จแล้ว already finished the first ploughing
pram	ห้า five
<u>ปรัม</u>	pram-mooi หก six
	pram-pil เจ็ด seven
	pram-bei แปด eight
	pram-boon เก้า nine
	pram-tnap สิบห้า fifteen

ptgam (1)	ประจำ บ่อย	always, regularly
ปจัม (๑)	təu mɔː naŋ ptgam	ไปดูหนังบ่อย to go to the movies often
ptgam (2)	เถียง	to dispute about something with the purpose of gaining more than is proper
ปจัม (๒)	thəə kaar ptgam khila	เถียงกันทำงาน (They) dispute about the work.
ptgatɕ	ติด ชิด	to be close to
ปจจ	tu? kɛwəŋ ptgatɕ ntɕiaŋ	วางกล่องติด (ชิด) กับฝา to put a box close to the wall
ptɕhap	เร็ว ๆ นี้	soon
ปจป	moo ptɕhap	มาเร็ว ๆ นี้ (He's) coming soon.
pjat (1)	ประหยัด	to be thrifty
ปจัต (๑)	praː pra? pjat ntetɕ	ใช้เงินประหยัดหน่อย Be thrifty in spending money.
pjat (2)	บอกให้ระวังตัว, เตือน	to warn
ปจัต (๒)	pjat pah wei	ระวังโดนตี I warn you that you will be punished.
pkap	คว่ำ	to be face down in prone position
ปคป	dee? pkap (mu?)	นอนคว่ำ lie in prone position
pkat	๑. ผสมพันธุ์สัตว์	to breed (animals)
ปคัต	๒. ต่อก (ไฟ)	to light (e.g. a cigarette, a torch, a piece of wood) from another one
	pkat ksɛr	ต่อกบุหรี่ to light a cigarette from another one
pkatɕ	ใส่ร้าย	to smear, to speak falsely (of someone)
ปคจ	ŋjei pkatɕ	พูดใส่ร้าย to speak falsely of someone

p-hat ปัด	ฝึกให้คนอื่น ใช้กับคนเท่านั้น to train (used only with people) p-hat kaar ʔooi pʔoon-proh ฝึกงานให้น้องชาย (He's) training (his) younger brother.
paag ปาง	กาง (แห อวน สุด ... เป็นต้น) to spread (a fishing net), to open (a book) paag snap กางแห to spread out a fishing net
ppaa ป้า	ประปา a supply of water twʔ ppaa น้ำประปา piped water
pbaa? ป้า	๑. ลำบาก ยาก hard, difficult kaar pbaa? งานลำบาก hard work ๒. ต้อง ... (ค่อนข้างลำบาก) must, have to pbaa? daaʔ phiɯ tɕhɯai ntetɕ ต้องเดินทางไกลหน่อย to have to walk for a long distance
pmaan ปมาณ	๑. เท่าไร ก็ how much, how many miian pmaan มีเท่าไร How much do (you) have? juua pmaan kiʔ-loo เอากี่โล How many kilograms (of something) do you want? ๒. ประมาณ about, approximate approximately jɯɯɯ ntɕem tɕruuʔ pmaan haa-sap too ฉันเลี้ยงหมูประมาณ ห้าสิบตัว I am raising about fifty pigs.
pdaan ปดาน	เพดาน the ceiling
pdaah ปดาช	ลุ่มสี่ลุ่มห้า carelessly thæ pdaah ทำลุ่มสี่ลุ่มห้า to do something carelessly
pdaah-saai ปดาช-ชาย	หวัด a cold (as a kind of illness) kaat pdaah-saai เป็นหวัด to have a cold

pnaa? ปนา	กรรไกรสำหรับผ่า ฝาน หรือปอกพริก a scissors-like knife used for cutting betel nut
pnahh-saa ปนาฮ-ซา	สาบ แข่ง สาบแข่ง to call down a calamity on someone (ต๓แ) da? pnahh-saa คำสาบแข่ง call down a calamity on someone
plaat ปลาต	(ที่ ตอก ฟัน แทง ...) พลาด to miss wei plaat pah ต๓ต๓ ตีพลาดโดนขา to hit (something) but missed and hit the leg
praap ปราป	ปราบ to suppress, get rid of
praat๓ ปราจ	ปราชญ์ รอบรู้ a wise man, a learned man, to be clever, intelligent
praah ปราฮ	พลัด พราก จาก to be separated from praah khniia พรากจากกัน (They are) separated from each other. praah srw? praah sree พลัดบ้านพลัดเมือง to be displaced from (one's) native land
psaa (1) ปซา (๑)	แสบ to smart, to sting with pain psaa dal แสบมือ (My) hand is stinging with pain.
psaa (2) ปซา (๒)	ภาษา language psaa khmeer ภาษาเขมร the Cambodian language
psaa (3) ปซา (๓)	พรรษา Buddhist Lent lo๑? t๓am psaa พระจำพรรษา for a monk to remain in a Buddhist temple during the rainy season
psaa (4) ปซา (๔)	ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน พฤษภาคม ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือน มิถุนายน a name of a lunar month beginning from the first day of the period of the waxing moon in May to the fifteenth day of the waning moon in June - see [khεε] 1.

psaap ปซาป	ทำให้มันต์คาถาเสื่อม to deteriorate (of magical power)
psaar ปซาร	อุดรอยรั้ว รอยแตก to fill (a hole) psaar tɕhnaŋ อุดหม้อรั้ว to fill a hole in a pot
ptɕaan ปจ่าน	ประจาน to disgrace or dishonour openly ptɕaan khloon ʔeɛp ประจานตัวเอง disgrace oneself openly
ptɕaah ปจาย	ทวน (ลม, น้ำ) to proceed against ptɕaah. khjaɪ ทวนลม to move windward, go against the wind
pkaa~phkaa (1)	ดอกไม้ a flower
ปกา~พกา (๑)	pkaa tɕhbaa ดอกชบา hibiscus (the flower)
pkaa (2)	ปากกา a pen
ปกา (๒)	tseer naŋ pkaa เขียนด้วยปากกา write with a pen
pkaa (3)	ดอกเบี้ย interest (on a loan)
ปกา (๓)	
p-haar ป-ฮาร	หงาย to lie face up, to turn up deeʔ p-haar นอนหงาย to lie flat on the back
p-haan ปฮาน	ยก, ชู (ให้คนอื่นดู) to show, to raise ʔaʔ p-haan tɕei deɛl tɕap baan thmei ʔoʔi khmaat tɕap mɔɔ: พ่อยกปลาที่จับได้ให้ผมดู Father showed the fish that he had just caught to me (male speaker). kruu p-haan naŋ-suu ruɛn thmei ʔoʔi niaʔ-ruɛn mɔɔ ครูยกหนังสือเรียนเล่มใหม่ให้นักเรียนดู The teacher showed a new book to the students.

pwp ปีป	ปีป a descriptive for a quick action following some other action or state
	phow kuu baan rap tgot-maai pwp ka? tgeɲ pɛ ptiah mpitɔ; พอเขาได้รับจดหมายเขาก็ออกจากบ้านทันที As soon as he got the letter, he left the house immediately.
pwl-pee? ปีล-เป	หิ่งห้อย fire-flies pwl-pee? miiian phɪɾɯŋ หิ่งห้อยมีแสงในตัว Fireflies light up themselves.
pwn (1) ปีง (๑) pwn (2) ปีง (๒)	สมุด a book, an exercise book, a note book pwn-rɛn สมุดเรียน an exercise book พึ่งพาอาศัย to depend on (for help) pwn-khniaa พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน depend on each other (for help, in making a living)
pwh ปีช	๑. พิษ poison pwh miiian pwh ูมีพิษ A snake has poison in itself. ๒. เป็นพิษ to be poisonous, toxic; having bad effects kmet mut klaai kaat pwh มีคบาดกลายเป็นพิษ The (knife) cut is becoming worse.
pwh-kaar ปีช-การ	พิธีการ a ceremony rɛp pwh-kaar จัดทำหรือเตรียมของเพื่อทำพิธีการ to prepare things for a special ceremony
ppw? ปี	เป็นคำหยอกเย้าเล่นคล้ายกับว่า "ไม่รู้จริงละมั้ง" You don't really know. Right?
ppw?-phnee? ปี-พเน	ชี่ตา a discharge from the eyes

plwt (1)	บัวสาย a kind of water-lily whose stem is eaten as
<u>ปลืต</u> (๑)	a vegetable
plwt (2)	งูชนิดหนึ่ง ยาวประมาณ ๑ ฟุต มีสีดำด้านบน ส่วนท้องจะมีสีเหลือง ไม่มีพิษ
<u>ปลืต</u> (๒)	a kind of non-poisonous snake about one foot long with a black back and a yellow belly
plum	เวลาพลบค่ำ (at) the time of day just before sunset
<u>ปลืม</u>	
plwŋ	ดวงวิญญาณ วิญญาณ a soul, a spirit
<u>ปลืง</u>	
prwl	ลูกเห็บ หิมะ hail, snow
<u>ปรืล</u>	prwl thlia? ลูกเห็บตก Hail is falling.
prw?	เช้า morning
<u>ปรื</u>	təu ri:n tən prw? ไปเรียนตอนเช้า to go to school in the morning
pjwɔt	โน้มลง to bend down
ปยีต	pjwɔt mee? tɕhəə โน้มกิ่งไม้ to bend down a branch of tree
prɔh?	จอกแหน water lettuce
<u>ปื</u>	
ptɔhɔh	ทำให้เกิดขวางทาง ดู [ตืย] to be in one's way, see [tɔhɔh]
ปตืย	tɕhuar ptɔhɔh ยืนขวางทาง to stand in one's way
prɔhɔt	เข็อก ใช้พูดประกอบกับคำตกใจ onomat. from the sound someone makes when frightened
<u>ปรืต</u>	thlia? tɕat prɔhɔt ตกใจเข็อก to get very frightened

pət เป็ด	เสียง ไม้ประกอบกับคำขาด onomat. from the sound made when a rope or string breaks or snaps datɔ̌ pət ขาดฝืน (The rope) broke with a snap.
pəɾ เป็ร	เสียงภาชนะโลหะหล่น onomat. from the sound made when metal vessels or utensils fall on the floor
ptəʔ-ptəʔ ปเตอะ ˊ-ปเตอะ ˊ	อาการใกล้สิ้นใจ near death
pləp เปล็ป	น้ำ คำประกอบคำว่า ขม onomat. from the sound of something sinking under the water lɪtɔ̌ pləp ขมน้ำ to sink (under the water)
pləm-pləm เปล็ม-เปล็ม	รับ ๆ แวม ๆ แต่ไกล, ผลุม ๆ โผล่ ๆ to be seen indistinctly from a distance ɾmɪl khəp pləm-pləm มองเห็นแต่ไกล (I) can see (it) vaguely in the distance.
pkəp ปกั๊ป	ชิด to be close to, right next to nəu pkəp khniia อยู่ชิดกัน They are close to each other.
pbəəʔ ปเบอ ˊ	สั่งให้เรียกควาย to tell somebody to call the buffalo təu pbəəʔ kbeɪ moo ไปเรียกควายมา (สั่งให้คนไปเรียก) Call the buffalo(es)!
ptəət ปเต็ต	เร็ว ไม้พูดกับคำว่า ขึ้น fast, swiftly (only in reference to vertical motion) khleeɾ ɪ ʌŋ ptəət ว่าวขึ้นเร็ว The kite is going up very fast.
prəəŋ-prəəŋ เปร็ง-เปร็ง	จวนจะสว่าง รุ่งสว่าง near dawn tɔ̌ɾp təu tɔ̌n prəəŋ-prəəŋ ออกไปตอนรุ่งสว่าง to go out near dawn

ptɕəə ปจื่อ	ทำให้สะดุ้ง ทำให้ตกใจ to startle (someone) ptɕəə tɑm phlitɕ khloon ทำให้สะดุ้งตอนเฟลอตัว to startle someone when they are not expecting anyone
pah-pah เป็ฮ-เป็ฮ	หมิ่นเหม่ เหมือนกับ [แป๊ะ-แป๊ะ] the same as [peh-peh]
pwa? ปเวอะ	นกเป็ดแดง whistling teal
ptal ปเตีล	ชมน้ำ a water bowl ptal pra? ชนทำด้วยเงิน The bowl is made of silver.
pdət ปเต็ด	ป้าย, แฉ้ม (กริยา) to paint, smear pdət sli khmau ป้ายสีดำ to smear with black color
pnət ปเน็ด	ทำนบกั้นน้ำเล็ก ๆ a dike
prat เปรี๊ด	อาการของผิวหนังที่แตกแห้ง to be dry and cracked (of skin)
prat-thnaa เปรี๊ด-หนา	ประสงค์ ปรารถนา to wish to, want to prat-thnaa tɕɑŋ baan koon ปรารถนาอยากได้ลูก to want to have a baby
praŋ เปรี๊ง	๑. เบ่ง to strain praŋ puah เบ่งท้อง to strain one's stomach or abdomen ๒. เตรียมพร้อม (ที่จะสู้) to be prepared, on the alert, ready for fighting praŋ khloon เตรียมตัวพร้อม to prepare one's self for fighting

- pɪaŋ
 เป็ญ
 眞บ้างไม่眞บ้าง not really true and not really false,
 half true
 ke pɪa? pɪaŋ เขาพูด眞บ้างไม่眞บ้าง Only half
 of what he said is true.
- pra
 เป็
 ใช้วาน to use; to send someone to do something
 pra təu tɪaət ใช้ไปตลาด to have (someone) to
 go to the market
 pra ptai doŋ tu? ใช้ขันตักน้ำ to use a bowl to
 dip up water
 rbəh pra ของใช้ things for use
- psam
 เป็ม
 ทำให้เปียก ดู [เซ็ม] to make something wet - see [sɪm]
- psar
 เป็ร
 ยกย่อง, สรรเสริญ to praise
 ba thəə tɕiɪa mɯh psar ถ้าทำดีคนอื่นยกย่อง If
 you do good, other people will admire you.
- pkaatɕ~pkai
 เป็จ-เป็ญ
 นิดเดียว (ใช้พูดประกอบคำว่า 'ใกล้' เท่านั้น) an intensifier
 for the word 'near' or 'close'
 bəet rooŋ-rɛk pkaatɕ ใกล้โรงเรียนนิดเดียว to be
 very close to the school
- put
 ปุต
 (วัน) พุธ ดู [งัย] Wednesday - see [ŋai]
- pun
 ปุน
 คอน (กริยา) to balance equal weights on a pole
 across the shoulder
- pur
 ปุร
 (บิน) ป๋อ อากาศบินของนกที่บินออกจากคอน, ที่ อย่างรวดเร็ว
 suddenly springing into flight and flying away fast
 (of a bird)
 kwəŋ-tɕaap haŋ pur นกบินป๋อ The bird suddenly
 flew up and was gone, just like that!

puł	ถูกยาเบื่อ กินอาหารหรือยาที่เป็นพิษเข้าไป	to be poisoned, either
ปุล		from spoiled food or from some other toxic substance
	pul (thnam) ฏwap	ถูกยาเบื่อตาย to be poisoned and die
puŋ	เพิ่ง	just
ปุง	puŋ moo da.l	เพิ่งมาถึง to have just arrived
pu?	ผุ	to be decayed, rotten (wood, books, cloth, etc.)
ปู		
puh (1)	ผ่า	to cut in half, to split
ปุย (๑)		
puh (2)	เดือด	to be boiling
ปุย (๒)	tw? puh	น้ำเดือด The water is boiling.
ppuh	ฟอง	bubbles, foam
ปุย	ppuh khja.l	ฟองอากาศ air bubbles
ppuh-mແ?	บนท้องฟ้า	เป็นคำพูดทำนองปฏิเสธ หรือ พูดเชิงบอกว่า เป็นไปไม่ได้
ปุย-มี		to be unattainable; literally, 'in the clouds'
	təu juua ?ແ pouh-mແ?	ไปเอาบนท้องฟ้า Go get it in the clouds! (meaning 'you cannot get it')
ppuh-tw?	'ใต้น้ำ'	เป็นคำพูดทำนองปฏิเสธ หรือพูดเชิงบอกว่า เป็นไปไม่ได้
ปุย-ตี		to be unattainable; literally, "under the water"
	təu juua ?ແ ppuh-tw?	ไปเอาใต้น้ำ Go get it under the sea! (meaning 'you cannot get it')
ptum	บ่ม	ดู [ตุม] to ripen (e.g. fruits); to cure (tobacco)
ปตุม		by placing in a closed container lined with tobacco leaves - see [tum]

ptul-ptul ปตุล-ปตุล	ขมุบขมิบ to move (the lips) slightly and repeatedly theə muat ptul-ptul ทำปากขมุบขมิบ to move the lips as if talking to oneself
ptur ปตุร	ประทุน a roof, a cover, a top or cap for a cart or a boat rteh ptur เกวียนประทุน a cart with a cover
ptuh ปตุฮ	ประทุ to burst, pop, crackle srau pah phlɯŋ ptuh ข้าวเปลือกเมื่อโดนไฟจะประทุ Rice grains will pop if they are put on the fire.
pluŋ ปลุง	ตุม คำพูดใช้ประกอบการกระโดดลงน้ำ onomat. from the sound of someone jumping into the water loət tw? pluŋ กระโดดน้ำตุม to jump into the water
pruh ปรุฮ	เห่า to bark tʰkɛɛ pruh หมาเห่า The dog is barking.
ptɕhum ปฏุม	ประชุม to assemble, meet ptɕhum ptiah phjai ประชุมที่บ้านผู้ใหญ่ to be meeting at the village headman's house
pjuŋ (1) ปยุง (๑)	ห้อย โหน to hang onto pjuŋ rot โหนรถ to hang from a moving bus
pjuŋ (2) ปยุง (๒)	ทำให้ลำบาก ทำให้ยุ่ง to cause problems, to cause troubles təu theə pjuŋ ไปแล้วทำให้ลำบาก (His) leaving causes problems.
pkun ภุณ	ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือนมีนาคม ถึงแรม ๑๕ ค่ำ เดือนเมษายน a name of the lunar month beginning from the first day of the period of the waxing moon in March to the fifteenth day of the waning moon in April - see [kheɛ] 1.

- puu ผู้ชาย one's mother's younger brother
 ปู่
- puut คั้น, บิด to squeeze, to press
 ปูต puut doong คั้นมะพร้าว to squeeze coconut for
 the cream
 puut ?aau บิดเสื้อผ้า to wring out the clothes
- puun ก่อให้สูง puun to heep up, to pile up
 ปูน puun del ก่อดินให้สูงขึ้น to pile the soil up higher
- puutɕ โคตร วงศ์ตระกูล พันธุ์ lineage, ancestors, family
 puutɕ nia? mlian ตระกูลร่ำรวย a rich family
 sraʌ puutɕ ข้าวพันธุ์ seed rice
- ptuung ความสูงหรือความลึกหนึ่งช่วงตัว วัดจากเท้าถึงปลายนิ้ว เมื่อขมแขนตรงขึ้น
 ปตุง เหนือศีรษะ a measurement of depth or height equivalent
 to the distance from the tip of one's feet to the tip
 of one's fingers with the arm extended vertically
 tuʔ tɕru maa ptuung phoo tɕlia น้ำลึกหนึ่งช่วงตัวพอดี
 The water is one [ptuung] deep.
- pthuu ปลาหู mackerel-like salt-water fish sold throughout
 ปหู Thailand
- pnuut ๑. คำเรียกข้าวที่ปั้นเป็นก้อน a lump (of cooked glutinous
 ปนูด rice)
 baal tnaap maa pnuut ข้าวเหนียวหนึ่งปั้น one lump of
 cooked glutinous rice
 ๒. ปั้น (ข้าว) to form into a lump or a ball (as of
 sticky, rice)
 pnuut baal tnaap ปั้นข้าวเหนียว to wad sticky rice
 into a lump

psuut ปสูต	ประสูติ (เป็นคำราชาศัพท์) (a royal word) to be born
ptɕuu ปฏู	ตอง to pickle ptɕuu spɛ ตองผักกาด pickle the lettuce
ptɕuun ปฏุน	ไล่ส่ง to chase away, to drive away tɕɛ ptɕuun คำไล่ส่ง to drive (somebody) away with abusive words
pjuur ปจูร	ทำให้ชักช้า ๓. [จูร] to cause delay, - see [juur] teu phooŋ theə ʔooi pjuur ไปด้วยทำให้ชักช้า (You) going with us causes delay
ptop ปตูป	ค้ำ (ใช้มือค้ำไว้) to prop up, support (with a hand) ptop tuʔ kmai ʔooi dooɪ ค้ำไว้อย่าให้ล้ม Prop (something) up and keep it from falling!
pkop ปกูป	ประกบ to be placed (together) face to face; to be joined (together), spliced (together) pkop kdaar ประกบกับกระดาน to join the flat surface (of something) to the board
poot ปู้ต	ข้าวโพด corn poot pʔeem ข้าวโพดหวาน sweet corn
pooŋ ปู้น	ซ่อน หลบซ่อนตัว to hide oneself lɛk pooŋ เล่นซ่อนหา to play hide and seek
pooɪ (1) ปู้ล (๑)	บ่น to complain, to mutter ʔɛu pooɪ rɛŋŋ koon prɔh sɔp ɲai พ่อบ่นเรื่องลูกชายทุกวัน The father complains about his son everyday.
pooɪ (2) ปู้ล (๒)	กึ้น gizzard pooɪ mwan กึ้นไก่ chicken gizzard

- poodr ไม้สอยขนาดใหญ่ ส่วนมากจะเป็นลำไม้ไผ่ a long pole, most often
 ปูร bamboo, usually used for gathering or picking fruits
- ptooh โทษ (ว่า, ว่าคนอื่น) ดู [ดูอ] to blame, see [tooh]
 ปตฺย ptooh nia? ktut โทษคนอื่น (ว่าคนอื่น) to blame
 someone
- pdool (1) ทำให้ล้ม, โคน ดู [ดูล] to knock over, to cut down - see
 ปดูล (๑) [dool]
 pdool to? ทำให้โต๊ะล้ม to knock over the table
 pdool khloodn dee? ล้มตัวลงนอน to lie down
 pdool dlam tchee โคนต้นไม้ to cut down a tree
- pdool (2) ล้ม (ฆ่าสัตว์ใหญ่ ๆ) to slaughter large animals,
 ปดูล (๒) such as, oxen
- proot (1) ผึ้งโพรง a kind of bee usually lives in a hollow tree
 ปรุค (๑)
- proot (2) ทบ to fold one layer over another (as cloth); to
 ปรุค (๒) double (as two strings or ropes)
 proot ksee ทบเชือก to fold the rope
- prool ตอกไม้ไผ่ที่สานเป็นแผ่น เพื่อกั้นปลาไว้ไม่ให้ไปตามน้ำ a mat-like
 ปรูล screen woven of bamboo strips and put vertically in
 the water to prevent fish from moving along with the
 current
- proon ลูกธนู ลูกศร an arrow
 ปรูญ proon snaa ลูกดอกหน้าไม้ a cross-bow arrow
- prooh พ่น (ทางปาก) to blow, to squirt, to spray or eject
 ปรูช (with force) from the mouth
 prooh tw? พ่นน้ำ to spit out a spray of water
 (from the mouth)

ptɕoor ปลูร	ไถ to plough ptɕoor sree ไถนา plough the rice field
pɕoor ปยูร	ห้อย แขน ๑ [ปยูง] to hang (on), to cling (to), to dangle - see [pɕoŋ] pɕoor tɕial ห้อยตะกร้า to hang a basket up pɕoor ʔaaɯ แขนเสื้อ to hang up a shirt pɕoor rot โหนรถ to hang onto the outside of a bus or a truck
pʔootɕ~pʔootɕ ปลูจ~ปโอจ	ผด เม็ดเล็ก ๆ ที่ขึ้นตามผิวหนัง a rash, tiny red spots on the skin pʔootɕ pɕ khloon เป็นผดเต็มตัวไปหมด The rash covers the entire body.
poʔ โปะ	เกราะ a section of bamboo or hollowed-out wood used for signalling phjai wei poʔ ptɕhum ผู้ใหญ่ตีเกราะประชุม The village headman strikes a piece of bamboo as a signal for a meeting.
ptotɕ ปโตจ	คำ to scold
pthotɕ ปโทจ	ค่อย ๆ ปล่อยทีละนิด to pay out, let out, slacken something, such as, a rope, a kite string pthotɕ ksee ʔwai thoor ค่อย ๆ ปล่อยเชือกให้หย่อน to slacken the rope little by little
pdop ปโดป	จัดข้าวที่เกี่ยวได้เป็นมัด ๆ มากองไว้ที่ลานนาค to lay sheaves of harvested rice in heaps
pdom ปโดม	ปั้นให้เป็นก้อน to lump, to mould pdom dei ปั้นดินให้เป็นก้อน mould the clay into a lump

ptghop ป็ช็ป	ทำให้หยุด to stop (someone, something) tghuuar knaal pla ptghop rot ยืนขวางทางให้รถหยุด stand in bus's way to stop it
poo? ป็	เสียงที่ดัง "โป๊ก" onomat. from the sound of hitting something hard wei kbaal poo? ตีศีรษะดังโป๊ก to hit someone's head very hard
pboor-muat ป็ป-เมือต	ริมฝีปาก lips pboor-muat sdaag ริมฝีปากบาง (สำนวน: คนพูดมาก) 'thin lipped', an idiom meaning 'to be talkative' pboor-muat kraah ริมฝีปากหนา (สำนวน คนพูดน้อย, ปากหนัก) 'thick lipped', an idiom meaning 'to talk very little'
pdoor ป็ด	แลกเปลี่ยน to change, exchange pdoor pra? แลกเงิน to get change (i.e., to exchange a 100 baht bill for ten 10 baht bills)
pnool ป็น	ยอดอ่อนของต้นไม้ young leaves pnool tgee? ยอดอ่อนกล้วย young banana leaves
ptqool (1) ป็จล (๑)	นั่งทางใน to meditate kruu ptqool ครูนั่งทางใน a meditation teacher
ptqool (2) ป็จล (๒)	เอออกเอาใจ to please njei ptqool พูดเอออกเอาใจ speak sweetly to please somebody
p?oom ป็อม	บูด to go bad, to spoil (of food) san-laa p?oom แกงบูด The curry has gone bad.

pʔoon	น้อง	younger brother or sister
ปโณ	pʔoon proh	น้องชาย younger brother
	pʔoon srei	น้องสาว younger sister
pʔ	ไพ่	playing cards
เปาะ	lɛp phaai-pʔ	เล่นไพ่ to play cards
proh	เพาะ	to germinate, plant (seeds) in a seed bed
ปโธ		(for transplanting later)
proh	ผู้ชาย	male, man
ปรี	proh sɛm	ผู้ชายไทย a Thai man
p-hʔ	ปลา	fish fermented in brine, eaten as is or as an
ปเส		ingredient in various dishes
pʔwɔŋ	โป่ง, ป่อง	to be inflated with air, to bulge, to be
ปอง		bulging out
	thəŋ pʔwɔŋ	ถุงโป่ง The bag is inflated with air.
	tʰwɔŋ daʔ praʔ ləŋ thəŋ pʔwɔŋ	ขโมยใส่เงินจนกระเป่า
	เพื่อโป่ง	The thief stuffed money into his
		pockets until they bulged.
pʔwɔl~pʔwɔl	หือ (ม้า, ช้าง, เกวียน . . .)	
ปโธล~ปโธล		to ride (a horse, an elephant, etc.) very fast;
		to drive a wagon, a cart etc.) very fast
pʔwɔʔ	ฟาด	to whip, to strike, to pound
ปโธ	kɛ tɔp puah pʔwɔʔ nəŋ dɛl	เขาจับงูฟาดกับพื้นดิน
		He caught a snake and pounded it on the ground.
pʔwɔh	กวาด (ให้เป็นกอง) โดยใช้มือ	to push (scattered things
ปโธ		into a pile) with the hands
	pʔwɔh ŋkɑ	กวาดข้าวสารด้วยมือ to gather scattered
		rice into a pile

- pmoo | ท้อ ดู [ปบอ] see [pbvoo |]
 เปมอล
- pmoo? ทุ่มสิ่งของเพื่อให้แตกหรือแยกจากกัน to throw something down
 เปมอ very hard so that it breaks
 pmoo? doong ทุ่มมะพร้าว to throw the coconut down
 so that it breaks
- ptvooŋ โหน ดู [ปยูว] to hang by the hand(s) - see [pjooŋ]
 ปตอง ptvooŋ rot โหนรถเมล์ to hang onto the outside of
 a moving bus
- plvoo? กระเพาะ bladder
 ปลอ plvoo? koom กระเพาะปัสสาวะ the urinary bladder
- prvoh เอาไปทิ้งให้หลงทางกลางป่า to take (somebody) into the
 ปรอฮ forest so that he will get lost
 prvoh-kneep เอาเด็กไปทิ้งให้หลงทางกลางป่า take a
 child into the forest to lose him
- ptqooŋ คำสาปแช่ง to curse, to speak abusively to, to scold
 ปจอร knai ptqooŋ khniia อย่าคำสาปแช่งกัน Don't curse
 each other!
- ptqhooŋ หลอกกลาง to dupe, to deceive
 ปชอด khmau ptqhooŋ juua pra? pue ?lu "หลอกเอา
 เงินจากพ่อ 'Khmau' used deceitful means to
 get money from his father.
- pjvooŋtɔŋ ประโยชน์ มีประโยชน์ to be useful
 ปโยจ ?at pjvooŋtɔŋ ไม่มีประโยชน์ to be not useful
 khooŋtɔŋ pjvooŋtɔŋ เสียประโยชน์ to waste

pkwap~pkwap พทอป~พทอป	ประกอบ ประดิษฐ์ to compose, to put together, to join together pkwap rot ประกอบรถ to put a car together
p?วว พทอป	ปล้ำ to wrestle, to grapple with an opponent kmeep piir niah mpun p?วว khnila เด็กสองคนกำลัง ปล้ำกัน Two children are wrestling with each other.
p?วว (1) พทอป (๑) p?วว (2) พทอป (๒)	พะอง (ทำจากไม้ไผ่ ใช้สำหรับปีนต้นไม้สูง ๆ) a bamboo ladder used by gardeners and fruit pickers ตลบ (ใช้ขยายคำว่า [โฮย] 'ฟุ้ง', 'คลุ้ง') to be diffused (as dust), used as a modifier of [hoi] rot ruat dei hoi p?วว รถวิ่งฝุ่นฟุ้งตลบ The moving car stirred dust up into the air.
ppar ปปีอร	สะเปะสะปะ not straight, swaying from side to side (as while walking) swaŋ ppar เมาสะเปะสะปะ (so) drunk that (he) couldn't walk straight
pmaŋ ปม็อง	เสียไปโดยเปล่าประโยชน์, เปลือง to waste pmaŋ baai เสียข้าวสุกไปโดยเปล่าประโยชน์ to waste food (rice) pmaŋ muat เปลืองปาก to waste time talking pmaŋ wliia เปลืองเวลา เสียเวลา to waste time pmaŋ dai เปลืองมือ to have wasted effort pmaŋ tw? เปลืองน้ำ to waste water pmaŋ smwaŋ เปลืองสมอง to waste time thinking pmaŋ tɔrɔŋ เปลืองขา to waste time walking pmaŋ pra? หมดเงินโดยเปล่าประโยชน์ to have wasted money

ptap-pdaI ปตี๋อ-ปตี๋อ	ตบตี๋ to box, to hit, to fight
pta? ปเตาะ	หยด to drop (e.g. water, liquid medicine) pta? tw? da? lɔɔ to? หยดน้ำลงบนโต๊ะ to drip some water on the table
pla?-mwa ปเตาะ-เมื่อ	(พูด) จีบปากจีบคอ to speak in an affected manner, i.e. with exaggerated lip movements, gestures, etc.
pdaI ปตี๋อ	ชกต๋อย ตบตี๋ to box, to hit, to fight
plan ปลี่ยน	ปลี่ยน จี้ to rob jɔɔŋ pah tɔɔr plan juua sra? taan lap win ฉันถูกโจรปลี่ยนเอาเงินตอนขากลับ I was robbed of my money on the way back.
prah ปรั๋อ	รด พรหม to sprinkle loɔ? prah tw? muan พระรตน้ำมนต์ The monk sprinkled holy water.
psam ปซ็อม	ประสม ผสม กู [พซ็อม] to mix together - see [phsam] psam thnam ผสมยา to mix some drugs
ptɔa?-ptɔaar ปจาะ-ปจอร	ชีพจร pulse, heartbeat troat ptɔa?-ptɔaar ตรวจชีพจร to take the pulse
ptɔap ปจ็อป	ประจบ to flatter, to curry favor, to fawn thæ ptɔap som staan ?lu ทำประจบขอสตางค์พ่อ to flatter father in order to get money from him

pkham ปกั๋อม	ຍ to encourage pkham ງວວີ ທ່ອ ກາຍ ທຸມານ ຍຸໃຫ້ທຳງານຫນັກ to encourage (someone) to work hard
pʔap ປອ້ອປ	ຄລັບ a small, round, flat box filled with a lid pʔap thnam ຄລັບໄສ້ຍາ a little pill box
pʔat ປອ້ອຕ	ໄມ້ໃຫ້ອາຫານ...ກິນ not to give food to pʔat baai tgruu? ໄມ້ໃຫ້ອາຫານໝູກິນ not to give food to the pigs pʔat baai baau ໄມ້ໃຫ້ຂ້າວຄົນໃຫ້ກິນ not to give rice to the servant(s) to eat
ppraaŋ ປປຽອງ	ຝຸ່ນຫຼືອະຕະກອນທີ່ຢູ່ໃນນ້ຳ particles of dirt, suspended particles in water twʔ ppraaŋ ນ້ຳມີແຕ່ຝຸ່ນ (ນ້ຳທີ່ໄມ້ສະອາດ) The water is full of dust.
pbaaŋ ປບຽອງ	ຕົ້ມ (ຂ້າວ) to boil (rice) baai pbaaŋ ຂ້າວຕົ້ມ boiled rice, rice porridge pbaaŋ baai ຕົ້ມຂ້າວ to boil rice
ptaa ປຕຽອ	ທະເລາະກິາທ to quarrel baaŋ pʔoon ptaa khniia ພື່ນ້ອນທະເລາະກິນ The brothers and sisters are quarrelling.
plaaŋ ປລຽອງ	ປລອມ to be false, to falsify rbah plaaŋ ຂອງປລອມ counterfeit things (not genuine) plaaŋ laai ມພມ ປລອມລາຍເມືອ to forge (e.g. a signature) plaaŋ too ປລອມຕົວ to disguise

pkaa~pkoo ปะกอป-ปะกอ	ประกอบ to fit or join together pkaa rot ประกอบรถ fit the parts of a car together
p?aa? ป้อ	กรอกปาก to pour into the mouth p?aa? sraa กรอกเหล้าใส่ปาก to swill liquor
pei เป็ย	เป็ wind instrument
pdei เป็เค็ย	สามี ผัว husband pdei ppuan สามีภรรยา husband and wife
pai ปัย	น้ำสาว mother's younger sister
prai ปรัย	เค็ม to be salty kmai da? mmei t?raan nang prai อย่าใส่เกลือมาก จะเค็มเกินไป Don't put much salt in it, it will be too salty!
pkai ปกัย	ปากกา (นิยมใช้คำว่า [ปาก] มากกว่า) a pen (less common than [pkoo]) tseer nang pkai เขียนด้วยปากกา to write with a pen
paai ปาย	ป้าย a sign, poster paai pkaat ป้ายโฆษณา an advertising poster
plaa ปลาย	คลองส่งน้ำ a canal, watercourse tw? hoor taam plaa น้ำไหลไปตามคลองส่งน้ำ Water runs through the canal.

pkaai	ดาว star
ประกาย	pkaai - ๑๑๗? ดาวประกายพริ้ว Venus as a morning star.
	pkaai - seh ดาวม้า Pegasus, the winged Horse
	pkaai - ๑๑๑๗ ดาวพระศุกร์ ดาวโจร Venus as an evening star
	pkaai - koon - mwan ดาวลูกไก่ The Pleiades, a group of star in the constellation Taurus
	pkaai - khlaa - khmum ดาวหมี (ใหญ่) Ursa Major, the Great Bear; The Dipper a large northern constellation containing seven conspicuous stars two of which point to the north star
	pkaai - ๑๑๗๑ ดาวไถ Orion (the constellation)
ปฤษฎิ	(ทำ) ไม่รู้ไม่ชี้ ไม่สนใจ to ignore, pay no attention to
ปฤษฎิ	kmai thəə pğxɿ อย่าทำไม่รู้ไม่ชี้ Don't play ignorant!
p-hAAi (1)	กระหม่อม the crown of the head
ปฤษฎิ (๑)	p-hAAi kmeep tuan กระหม่อมเด็ก ๆ อ่อน The crown of the head of an infant is soft.
p-hAAi (2)	เสร็จ สำเร็จ to be finished, done
ปฤษฎิ (๒)	p-hAAi ๑๑๑ neh เสร็จวันนี้ (It will be) done today.
ptgrui (1)	ไผ a mole (on the skin)
ปฤษฎิ (๑)	ptgrui ๑๑๗๑-phnee? ไผบนคิ้ว a mole on (or above) the eye-brow
ptgrui (2)	พู่ (ว้าว) ทำด้วยกระดาษสำหรับติดที่ปีกว่า paper tassels
ปฤษฎิ (๒)	attached to the corners of a kite to stabilize it
pjuı	หลอก (หลอกให้กลัว) to tease, trick, fool
ปฤษฎิ	pjuı kmeep หลอกเด็ก fool the child

proui-tgat

ปรูย-เจ็ด

เหนื่อยใจ to be depressed, heavy-hearted

koon theə ʔvwi prou-tgat ลูกทำให้ (พ่อ, แม่)

เหนื่อยใจ The parents are depressed because
of the children.

poi

โปย

บ้องไฟตบ (เหล็กไฟตบ) อุปกรณ์สำหรับจุดไฟสมัยโบราณ ประกอบด้วย
ไม้ไผ่ยัดขนุนจนแน่น, หินเหล็กไฟ และเหล็กธรรมชาติอีกก้อนหนึ่ง
an old fashioned lighter consisting of a section of
bamboo stem stuffed with kapok, a flint, and a
piece of iron

p-hoi

ปโฮย

ทำให้ (ฝุ่น, ทราย, แป้ง, ควัน) คลุ้ง to make (e.g. dust,
sand, flour, smoke) spread in the airp-hoi dei ksaatʔ ทำให้ทรายคลุ้ง (ตลบ) to make sand
spread in the air

pwaɪ - nʌʔ

ปวย - เนื้อ

ท้ายทอย the occipital portion of the skull

pwaɪ - tʂaap

ปวย - จอบ

สันจอบ the back of a hoe

ptʂaen

ปจัว

ค้างคาว a bat

ptʂaen ruua sii jop ค้างคาวหากินตอนกลางคืน Bats
look for food at night.

pthau

ปเตา

ขวาน axe

pthau puh ʔch ขวานผ่าฟืน an axe for splitting
firewood

pdau (1)

ปเตา (๑)

หวาย rattan

juua pdau theə tʂiall เอาหวายทำตะกร้า use
rattan to make a basket

pdau (2)

ปเตา (๒)

สั่งสอน to teach

pdau koon สั่งสอนลูก teach one's own children

pnau	ปัญหา (ที่ทายกันเล่น)	a question; riddle, puzzle
ปเนา	ruua pnau ทายปัญหา	to guess (as in a puzzle game)
p?au	ยุสุนัขให้กัด	to rouse a dog to bite
ปเอา		
pru	ลูกคนสุดท้อง	the youngest son or daughter of a family
ปัว	srei koon pru ลูกคนสุดท้องเป็นผู้หญิง	The youngest child is a girl.
pla? (1)	สัตว์ผสมพันธุ์กัน	to copulate, to mate (of animals)
เปียะ (๑)	t?ruu? pia? khniia หมูผสมพันธุ์กัน	The pigs are mating.
pla? (2)	คล้อง สาม ใส	to put on, to wear, to encircle the neck
เปียะ (๒)	pla? maa-lai คล้องมาลัย	encircle the neck with a garland of flowers
	pla? ?aau สามเสื้อ	to wear a shirt (or a blouse)
pplia?	นกตบยุง	long-tailed nightjar (Caprimulgus macrurus)
ปเปลียะ		
ptiah (1)	บ้าน	house, home
ปเตียฮ (๑)	neu ptiah อยู่บ้าน	to stay at home
ptiah (2)	พบ เจอ เห็น	to come across, to meet or see unexpectedly
ปเตียฮ (๒)	ptiah khlaa เจอเสือ	to meet with a tiger expectedly
pnia?	กับ	with
ปเนียะ	teu pnia? rnaa	ไปกับใคร With whom will you go?
pria?-pria?	จ๊ก ๆ เป็นคำให้ขยาย 'ฝนตก'	to be heavy (of rain)
เป็รียะ - เป็รียะ	phl?ae pria? - pria?	ฝนตกจ๊ก ๆ The rain is falling heavily.
piia	ฝ่า ย่ำ	to go through
เปีย	piia snaap ลุยฝ่า (ต้น) กล้า	to wade through the young rice plant seed bed

piian	พาน	tray with pedestal
เปียน	piian pkaa	พานดอกไม้ a flower tray
	piian thnam	พานใส่ยาสูบ a cigarette tray
pila?	คำพูด ถ้อยคำ	utterance, expression
เปี่ย	pila? pruah	คำพูดที่ไพเราะ sweet expressions, sweet talk
ppliap~ppeep	คลาน	to crawl, to creep
ปเปียบ-ปเปป	kmeep pliap	เด็กคลาน The baby is crawling.
ppliia	แม่เขี้ยว (งูเห่า)	the hood of a cobra
ปเป็ย	puah-witg-tmoo? baa? ppliia	งูเห่าแผ่แม่เขี้ยว A cobra spreads its hood.
ptilal(1)	ว่าน	a common name for small stemless plant usually used medicinally
ปเตียล (๑)		
ptilal(2)	ทำให้ทุ้ม	[เตียล] to make something blunt - see [tilal]
ปเตียล (๒)		
ptilap	ยึดแย่ง	to seize, to take possession of by force
ปเตียญ	ptilap sbai	แย่งผ้าขาม้า to seize the loin cloth
pthilat	พระธาตุ พระอัฐิ อัฐิของพระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพ	the sacred relics of the Buddha or the bone ash of a respected monk
ปเทียต		
priiap	นกพิราบ	a pigeon
เป็ย		
priiat	พวู พรังพวู เคลื่อนออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมาก	going in crowds
เป็ย	mwan tcep priiat	ไก่ออก (จากเล้า) พร้อมกัน The chickens come out all in bunch.

priian เป็รียน	พราน hunter priian bap khlaa พรานยิงเสือ The hunter shot a tiger.
priial เป็รียล	ปอ hemp priial thæ ksee ปอใช้ทำเชือก Hemp is used to make ropes.
priiah เป็รียฮ	พระเครื่อง พระพุทธรูป พระบูชา Buddha image pid? priiah ท้อม (แขวน) พระเครื่อง to wear a Buddha image around the neck
priiah-?aŋ เป็รียฮ-ฮ้อง	คำสรรพนามใช้เรียกศาสดาของศาสนา, หรือพระมหากษัตริย์ he, him; she, her (for royalty, a divine being, the Buddha)
p-hliar ปเฮียร	วิหาร a sanctuary, an church edifice
pwam เป็อม	คาบ to hold (with the teeth or the beak) t?ksee pwam sat? สุนัขคาบเนื้อ The dog is holding some meat in its mouth.
pwat (1) เป็อต (๑)	หนี to flee, run away, sneak away pwat kaar หนีงาน to sneak away from work
pwat (2) เป็อต (๒)	ชักใย เช่น แมลงมุม to form threads, spin a web or cocoon (as spiders, silkworms)
puan เป็อน	๑. พัน tangled ksee puan kniia เชือกพันกัน The ropes are tangled. ๒. พัน (หน่วยในการนับ) thousand
ptwap ปเต็อป	ถัด next to, nearest to baaŋ p?oon ptwap khniia พี่น้องถัดกัน the next older (younger) brother/sister

ptwat (1)	ดีด to flick, to pluck (a string instrument), to
ปเห็ดด (๑)	snap (the fingers)
ptwat (2)	ประทัด a firecracker
ปเห็ดด (๒)	?atɔ ptwat จุดประทัด to light a firecracker
ptwan	รีบ, รีบเร่ง to hurry, in a hurry
ปเห็ดอน	moo jaan ptwan มาอย่างรีบเร่ง to come in a hurry
ptwal	ค้ำ (โดยใช้ไม้หรือเสาเป็นต้น) ดู [ปดูป] to prop up, support
ปเห็ดอล	(with a pole, board etc.) - see [ptop]
	ptwat dlam - tɔee? ค้ำต้นกล้วยไว้ (อย่าให้ล้ม) to prop
	up the banana tree with a pole (to keep it from
	falling)
ptwah	ขัดกัน to disagree (with one another), to contradict
ปเห็ดฮ	pkjei ptwah khniia พุดขัดกัน They contradict each
	other.
prwat	เชือกขนาดใหญ่ ใช้กับช้าง หรือใช้ในเรือ, เชือก มณีลา big ropes
ปเห็ดฮอด	usually used in rounding up elephants, hawsers
pkwap	สาธิต สอนโดยแสดงวิธีทำให้ดู to demonstrate
ปเห็ดฮอบ	pkwap thəo tɔlial สาธิตการทำตะกร้า demonstrate how
	to make a basket
puat	ดัด (ให้ตรง, โค้ง), บิด (ตัว) to bend, to straighten, to
ปเห็ดด	twist (oneself)
	puat rsei ดัดไม้ไผ่ bend or straighten the bamboo
	stick
	puat khloon บิดตัว (เช่นเวลาตื่นนอนหรือเมื่อย) to twist
	oneself (as when one has just got out of bed or
	has muscle fatigue)

puah (1)	ท้อง belly, stomach, abdomen
ป้ำฮ (๑)	tɕuam puah ปวดท้อง to have a stomach-ache tɕoh pah ลงท้อง to suffer from diarrhea milan thmuan puah มีน้ำหนักท้อง (หมายถึง ตั้งครรภ์) to have a heavy belly, i.e. to be pregnant puah phlam ตั้งครรภ์ to be pregnant
puah (2)	งู snake
ป้ำฮ (๒)	puah - witɕ - kbeɪ งูจงอาง king cobra puah - witɕ - tmoo? งูเห่า cobra puah - khແ ນູເຂີຍາ a common green snake
puah-lhɔŋ	เนื้อส่วนในของมะละกอที่มีเมล็ดติดอยู่ด้วย the thin - shelled seed
ป้ำฮ-ลฮ็อง	core of a papaya remaining after the flesh has been grated off
ppuan	ภรรยา เมีย wife
ปบ้าน	ppuan dlam เมียหลวง a principle wife, first wife ppuan iɕuŋ เมียน้อย a minor wife; second, third, or other wife
ptuan	โน้ม ดู [ต้วน] to bend down - see [tuan]
ปต้วน	ptuan khloon โน้มตัว to bend the body down
ptua?	ปลาช่อน serpent head fish, a kind of fresh water fish
ปต๊าะ	
ptuah	มีดเหลา มีดชนิดหนึ่งใบมีลักษณะคล้ายครึ่งวงกลม ด้ามยาวงอ ใช้สำหรับ
ปต๊าะ	เหลาไม้ a kind of knife with a long curved wooden handle and short semi-circular blade used for smoothing down wooden rods

- pruah (1) โฟเพราะ, เพราะ to be beautiful, sweet, pleasing (of
ปรีวฮ (๑) something heard or read)
 ꠘjei pruah พูดเพราะ speak sweetly or pleasingly
- pruah (2) ทว่าน to sow, sprinkle
ปรีวฮ (๒) pruah srɯɯ ʔwɔi ɯɯan sii ทว่านข้าวเปลือกให้ไก่กิน
 scatter rice grains for the chickens
- pruah (3) เพราะ because, because of
ปรีวฮ (๓) pruah thaa เพราะว่า because
- pruan ร, ช่อง a hole
ปรีวง pruan ttɯɯ? รหู ear canal
- puua ุ้ม to carry, hold (a child, an animal, in one's arms)
 ัว ใpu puua koon พ่ออุ้มลูก The father carries the
 baby in his arms.
- puuar พร blessing, blessings
 ัวร ใooʔ ʔwɔi puuar พระสงฆ์ให้พร The monks give a
 blessing.
- puuanɣ (1) พอง (เกิดจากโดนของร้อน หรือ การเสียดสี เช่น ใส่รองเท้าใหม่ หรือ
 ัวง (๑) มือพองเพราะขูดคิน เป็นต้น) to be blistered, swollen (from
 friction, such as a blister hoeing, new shoes, etc.)
- puuanɣ (2) ไข่ an egg
 ัวง (๒)
- puuanɣ-kdaa อักทะ the testicles
 ัวง-กตอ
- puuaʔ โน ปูด to swell up
 ัว ใpah wei kbaal ใpu puuaʔ โดนตีศีรษะจนโน I got hit
 so hard that (my) head got a lump.

-ph-

phim	พิมพ์ดีด	to type
พิมพ์	เรียนพิมพ์ดีด	learn to type
philp	โครม ตึง	ใช้กับการล้ม onomat. from the sound of a heavy thing (e.g. a table, a cupboard, etc.) falling from its up right position
พ็ญ		
phlitɔ	ลืม	to forget
พลิจ	พลิตɔ juua naŋ-sam moo	ลืมเอาหนังสือมา (I) forgot to bring the book here.
	พลิตɔ tɕhwaŋ	ลืมสนิท I completely forgot.
phnkae-ŋkwai	หัวหมู, ไม้โค	the moldboard and the block of wood on which the plowpoint is mounted (In traditional plows, these were one piece of wood)
พญู-งเกอล		
phlkae (1)	ฝน, ฝนตก	rain, to rain
พลิจ (๑)	tw? phlkae	น้ำฝน rainwater
	phlkae khlaŋ	ฝนตกหนัก The rain is falling very heavily.
phlkae (2)	เพลง	a song
พลิจ (๒)	roŋ phlkae	ร้องเพลง to sing, sing a song
phet	กระวนกระวายใจ, ไม้สบายใจ, วิตกกังวล	to be restless, uneasy, perturbed
เพ็ด	phet khlaatɔ tɕan ke	กระวนกระวายกลัวจะแพ้เขา to be afraid of losing (the game, a bet ... etc.)
pheen	เพล	อาหารมื้อเที่ยงของสงฆ์ the monk's last meal of the day (This meal must end before twelve o'clock noon)
เพน	loŋ? tɕhan phéen	พระฉันเพล The monks are eating their mid day meal.

phnee? (1)	ตา เนตร eye
พเน็ (๑)	bla? phnee? ส้มตา to open one's eye
	phnee? khwa? ตาบอด blinded eye
	phnee? baai ตาดื้อ a corneal opacity; corneal ulcer
	phnee? klei สายตาสั้น to be short-sighted
	phnee? weep สายตายาว to be far-sighted
phnee? (2)	ตาของต้นไม้ bud of a tree
พเน็ (๒)	phnee? rsei ตาไผ่ bud of bamboo
	phnee? mawah ตาสัปรด eyes of a pineapple
phnee?-kan-tool	ฟ้าแลบ a lightning
พเน็-กัน-ตุล	phnee?-kan-tool knaal phlue ฟ้าแลบขณะฝนตก
	Lightning flashes while the rain falls.
phnee?-koo	๑. ตาตุ่ม an anklebone
พเน็ - กู	wai phnee?-koo ตีตาตุ่ม to hit the anklebone
	(as a punishment for a child)
	๒. ตาวัว eyes of cow
phéh	ขี้เถ้า ash
แพ็ฮ	
phéé	แพ a raft
แพ	phéé neet taam tw? แพลอยตามน้ำ A raft is
	moving along the stream.
phéet	แพทย์ หมอ a medical doctor
แพด	rue phéet เรียนแพทย์ to study medicine
phéer (-sraa)	ริน (เหล้า) แจกทีละคนจนทั่วถึงกัน to pour the liquor into
แพญ(-ชรา)	one or two glasses serving each person in the group
	in turn

phlee (-tchəə) (1)	ผล(ไม้) fruit
<u>พล</u> (-เซอ) (๑)	
phlee (2)	ใบ เป็นคำประกอบคำอื่น เช่น มีด เสียม จอบ หมายถึง ส่วนที่เป็นเหล็ก
<u>พล</u> (๒)	และมีคม blade (of a knife, a spade, hoe, etc.)
	phlee kmet ใบมีด the blade of a knife
phat	บัด to wipe off, to knock off
<u>พัด</u>	phat keeu tceə pae to? บัดแก้วลงจากโต๊ะ
	to knock a glass off a table
phah-dai	(ใหญ่จน) กำไม่มิด หรือ กำไม่รอบ to be unable to encircle
<u>พัย - คัย</u>	with the fingers
	daəŋ thom nah spae? phah-dai ด้ามใหญ่เกินไปจนกำไม่รอบ
	The handle is so big that it cannot be encircled
	with the fingers.
phlah	ผลัด, เปลี่ยน to change (from one to another)
<u>พลัย</u>	phlah ?aaə ผลัดเสื้อผ้า to change one's clothes
phaal	พาล (เหล็กสำหรับสวมหัวพยุ คันไถ) the plow point, the iron
<u>พาล</u>	cutting point of the plough blade
phpaa	ผ้าป่า robes presented to Buddhist monks on special
<u>พป่า</u>	occasions
	thəət phpaa ทอดผ้าป่า offer (the monk) the robe
phmaa	พม่า Burma
<u>พมา</u>	phəəh phmaa คนพม่า Burmese (person)
	ptəəh phmaa ประเทศพม่า Burma (the country)
phlaap	แสงแวบแวบ หรือ แสงแฉวแวบ flashing light, sparkling light
<u>พลาป</u>	

phlaat <u>พลาด</u>	พลาด (ทำงานพลาด, พลาดหลวม) ดู [เพ็ด็อด] to blunder, to fail, to miss (e.g., a step), to slip and fall, - see [phluat]
phsaa พษา	ภาษา ดู [ปษา] a language, - see [psaa] phsaa khmeer ภาษาเขมร Cambodian language
phkaa พกา	ดอกไม้ ส่วนมากใช้ ปกา [มากกว่า] a class term for flowers: [pkaa] is more common. phkaa ku?-laap ดอกกุหลาบ a rose phkaa t'choo? ดอกบัว a lotus phkaa pra? ดอกเบี้ย interest on money phkaa phl'xng ดอกไม้ไฟ fireworks
phhaar พหาร	หงาย to lie face up dee? phhaar นอนหงาย lie on one's back
phlup <u>พลีป</u>	ดับลงอย่างรวดเร็ว ใช้กับไฟเท่านั้น to die out very fast (of fire only)
phumh พีย	แฉับ ใช้พูดประกอบคำวิ่ง หรือการไปอย่างรวดเร็ว (to run) away rapidly ruat phumh ริ่งแฉับ to run away rapidly
phlum (1) <u>พลี</u> (๑)	สว่าง to be lighted, bright; dawn ?wtq t'gan-k'kae ?wvi phlum จุดตะเกียงให้สว่าง Light the lamp so that (the room) will be lighted. phlum h'aa'i สว่างแล้ว, ฟ้าสว่างแล้ว It's dawn.
phlum (2) <u>พลี</u> (๒)	กลาก, เกสรื้อน (โรค) ringworm, a form of skin disease producing white or yellowish spots or patches and attended with itching kaat phlum p'p mu? เป็นเกสรื้อนเต็มหน้า (He) has ringworm all over (his) face.

- phlwm(-srɛɛ) (3) คันนา the dikes of earth surrounding rice paddies
พลี่ (-ซแร) (๓)
- phɯɯ เพื่อน for (in the sense of kindness)
 ฝื tip baai moo phɯɯ ? ฝื ซื้อข้าวมาฝืพ่อ Buy some rice for father.
- phɯɯn เพื่อน a friend
 ฝืน tau kaat phɯɯn ฝืน ไปด้วย to accompany
- phlɯɯŋ เพลิงไฟ fire
พลั้ง phlɯɯŋ tɕeh ฝืไหม้ (There is a) fire burning.
- phəəm เพิ่ม to increase, add on
 ฝืม phəəm təəm ฝืมเติม to add, add to; to be added, added on to
- pha? ดื่ม to drink (also used with liquid medicine)
เพอะ nia? - pha? ฝืมดื่ม (สุรา) a heavy drinker
- phlām ตั้งครรภ์ to be pregnant
 ฝืม sreɪ nuh phlām baan pram-beɪ kheɛ haaɪ ฝืมตั้งนั้น ตั้งครรภ์ได้แปดเดือนแล้ว That girl has been pregnant for eight month already.
- phlɑɑr เรอ to belch, burp.
 ฝืร phlɑɑr lwm khlaŋ ฝืรเสียงดัง to belch very loudly
- phɯɑɑ deposit ฝาก to deposit, entrust, leave (something) (with someone), put (something) in the care or custody (of)
ฝื phɯɑɑ rbah tu? san baan ฝากของไว้ก่อนได้ไหม Can I leave my things (here)?
 ฝื ฝื phɯɑɑ pra? ฝื ฝื koon ฝากเงินให้ลูก The father sent some money for his son.

	๒. ผาก to enroll (e.g. a child in school)
	tɕhnam phnee? nɔŋ juua koon tɔu phak tɕɔɔɩ ๐๐๑-๐๑๕ ปีหน้าจะเอาลูกไปฝากเข้าโรงเรียน Next year I will enroll my child in school.
phu? ฝู	ไม้ซาง a blow gun, a long straight stem of bamboo or pampas grass used from which darts or mud balls are driven with the breath ban phu? ยิงไม้ซาง to blow the weapon
plu? พลู	พลู a giant firecracker, common craker
phiu?-tam-rei ฝู-ต้ม-แระย	งา (ซ้าง) a tusk (of an elephant)
phuu-theen ฝู-แทน	ผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร a representative of the people in the paliament
pho? โพะ	(เห็ด) เหาะ a kind of edible round black mushroom
phiom ฝูอม	เป่า to blow phiom phlɔŋ ʔɔɔi tɕheh เป่าไฟให้ลุก to blow on a fire phiom ttɕə? เป่าหู (ส่วนาน) to slander, to speak about someone so that another will lose esteem for him phiom - sdah - sdah - phiom เป่าตัวมนต์คาถาเพื่อรักษา โรคภัยไข้เจ็บ ใช้พริกพลูซึ่งเคี้ยวแล้วเป่าลงไปที่ร่างกาย to blow (betel-juice) over (a sick person) with magical incantations (to heal him)

- phloon หน่วยเรียก ต้นกล้าที่มัดเป็นมัด ๆ หนึ่ง [โฟลน] มี ๔๐ มัด a unit
โฟลน of forty bundles of young rice plants
snaap piir phloon กล้าสอง [โฟลน] (๔๐ มัด) two
[phloon] of young rice plants (equal to eighty
bundles of young rice plants)
- phooh เสียงระเบิด เช่น เสียงปืน ประทัด ระเบิด the sound of an
โฟฮ explosion (of a gun, a bomb, etc.)
- phot พัน (ภัย) to be free or safe from, to pass over safely
พ็อต ruat phot tam-root หนีพ้นจากตำรวจ to get away
from the police (successfully)
loot phot plaai กระโดดพญาคู to jump across a
ditch successfully
- phot-rbot เหมือนกับ [จันนี้ญ] the same as [tɔ̃nɛk]
พ็อต-รบ็อต
- phoŋ หล่ม mud, mire
พ้อง rot thlaa? phoŋ รถติดหล่ม A car got stuck in the
mud.
- phor ร่วน (ดิน) to be friable, loose (of dirt, soil)
พ้อร dei phor ดินร่วน friable soil
- pho? โคลน mud
เพาะ ?aau dat pho? เสื้อเป็นโคลน A shirt is dirty with
mud.
- phoh โผล่ (จากน้ำ) to emerge, come or rise above the
พ้อฮ surface of the water, (e.g. fish)
trei phoh ปลาโผล่(มาเหนือหน้า) The fish rose up
from the water.
kue pho pue tw? เขาโผล่มาจากน้ำ He/she came up to
the surface of the water.

- phoo พอ to be sufficient, to be enough
 พอ miiian ฤๅ๓ phoo sii baan bei gai มีข้าวสารพอกิน
 ได้สามวัน to have rice enough for three days
 phoo haa i พอแล้ว Stop! That's enough.
- phoom ตด ผายลม to pass wind, break wind, fart
 พอม
- phaai ๑. ผล result, outcome
 พิสูจน์ heet - phaai เหตุผล reason, logic
 kaat heet kaat phaai เป็นเหตุเป็นผล to be reasonable
 phaai kaar soop ผลการสอบ the result of the examination
 ๒. ได้ผลผลิตดีขึ้น to get a better result, yield
 thoo sree tchnam nih baan phaai ทำนาปีนี้ได้ผลผลิตดีขึ้น
 The rice crop this year is better.
- phsom ๑. ออม สะสมทีละเล็กละน้อย to gather or save up a
 พืช้อม little at a time, esp. scarce things
 ๒. ผสม to mix
 phsom thnam ผสมยา to mix medicine
- phaat แน่นำ to reduce the size of abdomen by muscular
 พอด contraction
 phaat puah แน่นำท้อง to hold one's stomach in
 (with or without drawing in one's breath)
- phaang ด้วย กับ with
 พวง som teu phaang ขอไปด้วย May I go with you?
 teu phaang rnaa ไปกับใคร Who are (you, she, he,
 etc.) going with?
- phaai (1) ไพ่ (playing) cards
 พาย (๑) luep phaai เล่นไพ่ to play cards

- phaai (2) เขต, ย่าน, บริเวณ an area, a zone (of people)
- พาย (๒) phaaai ? แ 1etɔ ย่านชุมชนที่อยู่ทางทิศตะวันตก the western area
- phaai (3) อาการดำผุดดำว่ายของปลา to jump and swim on the surface of the water (of fish)
- พาย (๓)
- phooi ผ้าห่ม a blanket
- พวย tnap phooi ห่มผ้าห่ม to cover with a blanket
- phoi ๑. เปื่อย (ใช้กับเสื้อผ้า ด้าย เชือก) to be thread - bare, to be worn thin (of cloth), to fray to be frayed (of cloth, rope, etc.)
- โพย tgeeh phoi ด้ายเปื่อย The thread is frayed.
๒. สุก ใช้กับของที่ต้ม to be cooked
- ทงวอ tan-looŋ phoi haaɪ ต้มมันสุกแล้ว The potato is well cooked.
- phuknue ๑. มะไฟ a tree with large oval leaves bearing long pendulous clusters of large smooth berries (yellow when ripe) along the older branches
- พู่
๒. แขก (ผู้มาเยี่ยมตั้งแต่สองคนขึ้นไป) visitors (must be more than one)
- phuknue moo ptiah แขกมาบ้าน (I) have visitors at my house.
๓. ลงแขก neighbours to join in and help with planting or harvesting
- phuknue tɔroot srau ลงแขกเกี่ยวข้าว neighbours to join in and help with harvesting
- phau อ้วน ใช้กับเด็กหรือลูกสัตว์ to be fat, to be stout (used with babies)
- เพา kmeep nuh phau เด็กคนนั้นอ้วน That child is fat.

phayru	มะตูม the bael - fruit
พนิช	
phayru	๑. ขาท่อนบน the thigh
พลิ้ว	ba? phayru ขาท่อนบนหัก (His) thigh (bone) is broken.
	๒. ตัก (นาม) the lap
	ngkui ไร phayru นั่งบนตัก to sit on someone's lap
phayru	ถนน ทาง a road, a way, a path
พลิ้ว	phayru tau mayng ถนนเข้าเมือง the road to town
	phayru tau wwat ทางไปวัด the way to the temple
phayru-pree?	ทางแยก a fork in a road, a cross - roads, a junction
พลิ้ว-เปร	
phnia? (1)	ตกใจ to be frightened
เพ็ญยะ (๑)	thoo ʔwui phnia? ทำให้ตกใจ to frighten
phnia? (2)	รู้สึกตัวตื่น (จากนอน) to wake up
เพ็ญยะ (๒)	jop may jayng phnia? taan jop ʔtrilat เมื่อคืนนี้ฉันรู้สึกตัวตื่นตอนดึก Last night, I woke up around mid-night.
phila	ซีเพีย (น้ำย่อยที่อยู่ในลำไส้ของสัตว์) ถ้าเป็นของวัว, ควาย
เพีย	ใช้เป็นอาหารได้ the liquid material in an animal's intestine, esp. that of an ox, which is used in some food preparations
phiam	วา มาตราวัดความยาว เท่ากับ ๒ เมตร a unit of measurement equal to 2 metres
เพียม	
phiaa?	เปรี้ยง คำประกอบคำว่า ตบ onomat. from the sound of slap
เพีย	tiah phiaa? ตบเปรี้ยง I'll slap you. or Slap him (her, ... etc.)!

phliiam พลีียม	สักครู๋ for a moment จรง (นง) teu phliiam moo wip ฉัน (จะ) ไปสักครู๋ก็กลับ I will go for a moment and then come back.
phliiang พลีียง	(สัตว์) ไม่เชื่อง to be untamed, wild
phlwat พลี๊อต	พลั้ง พลาด ดู [พลาต] to fall, to slip, to misstep - see [phlaat] phlwat mmat พลั้งปาก to make a slip of the tongue phlwat dai พลาดมือ to slip out of the hand
phluat-dai พลี๊อต-ดัย	ลำแขน ส่วนที่ใหญ่ที่สุดระหว่างข้อศอกถึงข้อมือ the biggest part of an arm just below the elbow puah thom pan phluat-dai งูตัวใหญ่เท่าลำแขน The snake is as big as an arm.
phluat-tจรง พลี๊อต-จรง	ส่วนที่ใหญ่ที่สุดจากเข่าถึงข้อเท้า the biggest part of the calf of the leg
phluo? พลี๊อ?	ชิม to taste, to try (food)
phluah พลี๊อฮ	แฝด a twin koon phluah ลูกแฝด twins, twin children

- b -

bii บี	ตัวไหม silk worm
buem บูม	อม to hold, keep (something) in the mouth
but บูต	ใกล้ to be near, to be close to but thwliar ใกล้ประตู to be close to the door
bruen บรู๊น	วิชาอยู่ยงคงกระพัน วิชาทางไสยศาสตร์ a study of invulnerability ruen bruen เรียนวิชาอยู่ยงคงกระพัน (วิชาทางไสยศาสตร์) to study how to be invulnerable
bet เบ็ต	เหลา to sharpen (as a pencil) to smooth (as a stick) bet dæ? kmau เหลาดินสอ to sharpen a pencil
ben เบน	ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน กันยายน ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือนตุลาคม ดู [แค] ๑. a name of the twelve lunar month beginning from the first day of the period of the waxing moon in September to the fifteenth day of the period of waning moon in October - see [khæ] 1.
ben-tuutɔ เบน-ตุจ	ช่วงที่เป็นข้างขึ้นในเดือนกันยายน the period of the waxing moon in September
ben-thom เบน-โทม	ช่วงที่เป็นข้างแรมในเดือนกันยายน the period of the waning moon in September
beh เบฮ	๑. เก็บ เด็ด to pick, to pluck off beh pkaa เก็บ (เด็ด) ดอกไม้ to pick flowers ๒. แกะ (ของที่ติดกันออกจากกัน) to detach something from something else beh dai tɔɛn แกะมือออก to take someone's hand off (something)

beh-bat แบ็ฮ-เบ็ด	เหมือน คล้ายกัน, อย่างกับแกะ (มาจากพุ่มเดียวกัน) to be very much alike, to look very much like each other mu? muat sat khnila detq beh-bat หน้าตาเหมือนกันอย่าง กับแกะ (จากพุ่มเดียวกัน) They look alike, like two peas out of the same pod.
beh-doon แบ็ฮ-โคง	หัวใจ the heart
'bleh แบลี่ย	จริง ๆ เหลือเกิน ดู [เม็น-เตน] so, very, extremely, really, - see [meen-teen] skuuam bleh ผอมจริง ๆ (เหลือเกิน) to be very thin, very skinny
bee (1) แบ (๑)	หัน to turn around bee lap wun หันกลับ to turn back, to turn around bee tau mptq หันขวับ to turn around immediately bee mu? bee kwoi หันหน้าหันหลัง constantly turning and looking around white seated bee mu? tcep หันหน้าหนี to look another way in order to avoid looking at someone
bee (2) แบ (๒)	ตอนบ่าย in the afternoon milian nat taan thgai bee มีนัดตอนบ่าย to have an appointment in the afternoon
beep แบป	แบบ (เสื้อ รองเท้า หมวก บ้าน ... ฯลฯ) type, style beep ?aau แบบเสื้อ dress styles
beep แบบ	แบ่ง to devide, to share beep keer แบ่งมรดก to share an inheritance among the heirs
bee? แบ	แตก ดู [บะ'] to be broken (as of glasses, cups, vases ... etc.), to be cracked (as of wood), - see [ba?]

- bat (1) หาย, หลง to lose, to get seperated, to get lost;
 บัด (๑) to be healed
 khmaat thəə pkaai bat ดินทำปากกาหาย I lost my
 pen.
 pkaai khmaat bat ปากกาของฉันหาย My pen is lost.
 bat mu? bat muat təu naa juur bleh หายหน้าหายตา
 ไปไหนนานเหลือเกิน Where have you been? I haven't
 seen you for ages.
 kmeep bat (mEE) ?lu naŋ bon pwaat เด็กหลงกับ (แม่)
 พ่อในงานวัด The child got seperated from its
 parents at the monestary fair.
- bat (2) (ทำ) ไม่ได้ (เพราะมีเหตุสุดวิสัย), ไม่ to be unable to,
 บัด (๒) be impossible to (do something); not to
 tɕhləŋ tw? bat baan pruah splian ba? ข้ามน้ำไม่ได้
 เพราะสะพานหัก It is impossible to cross the
 stream because the bridge is cut.
 bat təu ไม่ไป (I) won't go.
- bat (3) หยุต (เป็นคำปลอบคนกำลังร้องไห้) เงียบเสียง Don't (cry)!
 บัด (๓) (as in soothing someone); (a sound) to stop, cease
 bat jom baan haaɪ หยุตร้องไห้ได้แล้ว Stop crying,
 dear.
 bat san-leep haaɪ เงียบเสียงไปแล้ว The sound has
 stopped.
 bat t(əŋ)-həəm ลมหายใจหยุดไปชั่วขณะหนึ่ง Breathing
 has stopped for a moment.
- bat (4) แล้ว (ใช้เป็นคำถามไม่ได้) ดู [haaɪ] already (indicates
 บัด (๔) perfect action); see [haaɪ]
 thŋai litɕ (təu) bat พระอาทิตย์ตกดิน (ไป) แล้ว
 The sun has already set.
 təu bat ไปแล้ว already gone

- ban สัก merely, just (minimizing the quantity or amount)
 บัน tip nom ban dap baat ซื้อขนมสักสิบบาท (I would like to) buy just ten-bahts worth of sweets.
 som ŋkui ban mndɔŋ ขอนั่งสักครึ่ง May I sit just a moment.
- batɣ กำ, มัด (นาม) classifier for bundles or bunches (restricted)
 บัจ tkoon maa batɣ ผักบุ้งหนึ่งมัด one bunch of Chinese morning glory (a kind of green vegetable)
- ban ยิง to shoot
 บัญ ban kam-phlɔŋ ยิงปืน to shoot a gun
 ban rmiang ยิงกวาง to shoot a deer
- ban (1) บ้อง (หน้า) to shade the eyes with a hand (as in a bright sun)
 บัง (๑) ban dai บ้องหน้า to shade the eyes with a hand
- ban (2) มุง to roof, to be roofed with
 บัง (๒) ptiah khmaat ban sbau บ้านผมมุงหญ้าคา My house is roofed with (a kind of) coarse grass.
 ktuuum ban naŋ tɣmɔŋ กระโจมมุงด้วยฟาง a cottage roofed with rice straw
 ban ptiah มุงหลังคาบ้าน to roof a house
- ban-khap-bkhap บังคับ to force, to compel; to control; to command (as an officer)
 บัง-ค้ำ-บค้ำ ban-khap ʔɔɔi thəə kaar บังคับให้ทำงาน to compel (somebody) to work
- ba? หักพัง ๓ [แบ?] to be broken (of long objects), to callapse, - see [bɛɛ?]
 ะ ba? dai แขนหัก The arm is broken.
 ptiah ba? ʔah บ้านพังหมด The house collapsed.

bah	กระดก	to move one end up or down, as a lever
บ้าย	kdaar bah	กระดานกระดก a see-saw
blat	ปลัด	a deputy official
<u>ปลัด</u>	blat ʔam-pɔɔ	ปลัดอำเภอ the assistant to a district officer
bkhap	ดู [บัง-คัพ]	see [baŋ-khap]
บคัพ		
baa (1)	พ่อพันธุ์ (สัตว์)	a stud, a male animal kept for breeding
บา (๑)	tɔruu? baa	พ่อพันธุ์หมู a boar
baa (2)	มีใช้ใน [ครู-บา]	บุคคลที่เคร่งทางศาสนา และ ับรักษาคนใช้ด้วยวิธีทางไสยศาสตร์ Used in [kruu-baa] - highly respected elder who conducts a religiously - oriented ceremonies to cure the sick
บา (๒)		
baap	บาป	a sin
บาป	khlaatɔ baap	กลัวบาป to be afraid of committing a sin
baat(1)	ครับ	a polite particle used by men as the final element of statements and questions or 'Yes' (in answer to a question)
बात (๑)		
baat(2)	บาตร	an alms bowl of a Buddhist monk used to receive food presented to him by the pious
बात (๒)		
	tɔ-han pɔ baat	จังหัน (อาหาร) เต็มบาตร The alms bowl is full of food.
	ben baat	บิณฑบาตร to walk around to collect food in the morning (of a monk)
baat-daar	บาดาล	the region under the earth
बात-ดาร์		

- baat-dai ฝ่ามือ the palm (of a hand)
 บาท-คัย
- baat-t๑๗๗ ฝ่าเท้า ฝ่าตีน the sole (of a foot)
 บาท-จิง
- baan (1) ด้ to get, obtain, procure
 บาน (๑) baan rap ด้รับ to receive
 baan rap na๑-suuu phim ด้รับหนังสือพิมพ์ to receive a newspaper
 baan klan ด้กลิ่น to smell, to catch the scent (of)
 baan t๑ila ด้ดี ด้ดีบด้ดี to attain power, rank, prominence; to be well off
 baan prue ด้เปรียบ to have an advantage (over), have the edge (over)
 khæp kee baan เห็นแก่ด้ to be acquisitive, covetous
 baan khnila ด้กัน (ด้เสียกัน) to become intimate sexually (of lovers); to become common law husband and wife
 baan t๑at ด้ใจ to become overbold, be emboldened (to carry some action to excess)
- baan (2) ด้ get to, got to
 บาน (๒) baan nai ด้ฤกษ์ to reach the auspicious moment
 baan wliia ด้เวลา to reach the time of; it's the time (to do such and such)
 sɔɔp baan สอบด้ to pass an examination
- baan (3) ด้ able to, can, could, might, may
 บาน (๓) ka? baan กิด้ can also; may; (it) is all right (to)
 sil baan กินด้ to be able to eat; to have an appetite; to be edible

baan (4)	ได้	yes O.K. All right! (in reply to a question)
บาน (๔)	man baan ไม่ได้	not get, gain, obtain; didn't; not get to; cannot, unable to; No! (in answer to [baan tee] 'ได้ไหม' also used prohibitively.
	baan hai ได้ซี!	Yes, sure!, certainly!
baar	ละเมอ	to talk in one's sleep
บาร		
blaa	เท่าไร	how much, how (long, tall, old, ... etc.)
บล่า	miian pra? blaa มีเงินเท่าไร	How much money do (you) have?
	ween blaa ยาวเท่าไร	How long is it?
brug	หวังพึ่งคนอื่น (โดยไม่ช่วยตัวเอง)	to be relied upon for help
บึง	ku man thoo kaar brug ?ooi tee khmaat tsooi	เขาไม่ทำงานหวังแต่จะให้ผมช่วย He does not work but waits for me to work for him.
	เขาไม่ทำงานหวังแต่จะให้ผมช่วย	
	but waits for me to work for him.	
boo	หวยใต้ดิน	
เบอ	trau boo ถูกหวย	to win the underground lottery
boo?	คำเรียกควาย	a buffalo call, a sound uttered to call a buffalo
เบอ		
bat	ปะ ติด (ใช้ทาวหรืออะไรที่ ทำให้ติดได้)	to stick (to), adhere (to)
เบ็ด	bat kdaah nang ntgian ปะ (ติด) กระดาษบนฝาผนัง	to stick a piece of paper onto a wall
	to stick a piece of paper onto a wall	
bla	ถ้า	if
เบอ	bla jbrug miian pra? ถ้าฉันมีเงิน	if I have money

- baa? (1)
 เือก สิม (ตา) ปล่อย (น้ำ) to open; to turn on; to
 irrigate; to drain
 baal? thwiiar เือกประตู to open a door
 baal? phnee? สิมตา to open the eyes
 baal? tw? ppaal เือกน้ำประปา to turn on a water
 faucet
 baal? phlɔɔŋ เือกไฟ to turn on an electric light
 baal? tw? tɔol sree ปล่อยน้ำเข้านา to irrigate a
 rice field
 baal? tw? thnaal ปล่อยน้ำให้ออกจากที่หว่านกล้า to
 drain water from a paddy-field
- baal? (2)
 เือก (เงิน) to withdraw (money)
- baal?-ppliia
 เือก-เปลี่ยนแปลง to spread its hood (e.g. a cobra)
- buŋ
 กระเดือก a basket without a handle
 buŋ srau nɔu nɔŋ buŋ ข้าวเปลือกอยู่ในกระเดือก The
 unhusked rice is in the basket(s).
- bu?
 บุก บุกรุก (เข้าทำร้าย) to invade, to attack, drive
 forward, to be on an offensive (as in war, sports)
 th-haan bu? ptɛh lliaw ทหารบุกประเทศลาว
 The troop invaded Laos.
- boon
 สี่ four
- booh
 บวช to enter the monkhood
 booh nia? บวชนาค the ordination ceremony
 booh tɕii บวชชี to take vows as a nun

bool โบล	นั่งทางใน (สามารถรู้เหตุการณ์ในภายหน้า หรือย้อนหลังได้) to meditate and see the future or the past
boo? โบ	การพนันชนิดหนึ่ง เล่นโดยการเอาเมล็ด เช่น เมล็ดมะขามมาผ่าเป็น ๒ ซีก ใช้ทั้งหมด ๖ ซีก หรือ ๘ ซีก ใส่ในกะลามะพร้าว ซึ่งมีลักษณะเหมือนถ้วย เขย่าไปมาแล้วคว่ำลงบนพื้นให้ทายว่า คว่ำ หรือหงายกี่เม็ด a game of chance in which bets are placed how many split seeds, when rolled like dice, will be flat side up
booh โบฮ	ผี a boil kaat booh เป็นผี to have a boil
bon บ็อน	๑. บุญ merit (in the Buddhist sense) thəə bon ทำบุญ to make merit ๒. งานทำบุญต่าง ๆ bon khēe-tʰeet งานทำบุญตรุษสงกรานต์ merit making and ceremonies on Songkran day
boi บ็อล	ยืมสิ่งของโดยสัญญาจะใช้สิ่งของชนิดเดียวกันนั้นพร้อมดอกเบี้ย ส่วนมากจะ ใช้กับข้าวเปลือก to borrow something with a contract to repay with a larger amount of the same thing (e.g. unhusked rice)
bo? เบาะ	โขลก ตำ to pound bo? mt h ตำพริก; ตำน้ำพริก; น้ำพริก to pound chilly, to make pepper sauce; pepper sauce
boh บ็อฮ	ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือนมกราคม ถึงแรม ๑๔ ค่ำ เดือนกุมภาพันธ์ a name of the lunar month beginning from the first day of the period of the waxing moon in January to the fifteenth day of the period of the waning moon in February - see [khēe] 1.

บววป	ยัดไส้ to stuff
บอปล	กkeep บววป กบยัดไส้ a stuffed frog (a kind of food)
บววต	โบสถ์ a temple; a chapel in a temple compound
บอช	
บววต๑	ถอน ใช้กับหญ้า หนสัคว์ หรือสิ่งที่มีลักษณะคล้ายหญ้า to pull up, to
บอจ	root out, to pluck
	บววต๑ smaui ถอนหญ้า to pull up grass
	บววต๑ mmເໝ ພວນ ถอนขนไก่ to pluck a chicken
	บววต๑ sa? ถอนผม to pluck out a hair
บวว?(1)	ซัก to wash (e.g. clothes, blanket, towels etc.)
บอ (๑)	
บวว?(2)	นวด ใช้กับนวดข้าว to thresh (rice)
บอ (๒)	
บววห	กวาด to sweep
บอช	bvoh ptiah กวาดบ้าน to sweep the floor, or to clean a house by sweeping (dust, dirt, etc.)
บรวว	๑. (ใจ) ร้าย to be merciless, mean
บรวอ	t๑at บรวว ใจร้าย to be merciless, mean
	๒. ชี้เหร่ ไม่สวย ไม่เรียบร้อย น่าเกลียด
	ptiah บรวว บ้านไม่สวย The house is not pretty.
	dee? บรวว นอนไม่เรียบร้อย to lie in an unseemingly manner
	thəə ?oi บรวว ทำอะไรน่าเกลียด to do something uncouth or improper
bat	พับ to fold
บือต	bat ?aaui พับเสื้อ to fold a shirt

ban	อธิษฐาน	to make a wish
บ็อน	ban ʔooi phluek	อธิษฐานขอให้ฝนตก to wish for rain
baŋ (1)	ทอดแห	to cast a fishing net
บ็อง (๑)	baŋ baan trei neep	ทอดแหได้ปลาตก net and catch a catfish
baŋ (2)	ปรุงแกงโดยใส่พวกเครื่องปรุงต่าง ๆ ตามชนิดของแกง	to season, to flavor (food)
บ็อง (๒)	baŋ man-riiah-pru	ใส่ใบกะเพรา to season by using 'sweet basil' leaves
ba?	พัด โบก กระดิก	to blow, to wave, to wag, to fan
เบาะ	khjai ba?	ลมพัด The wind blows.
	ba? dai	โบกมือ to wave one's hand
	tʔkee ba? kan-tui	หมากระดิกหาง A dog wagged its tail
	ba? phlɔŋ	พัดไฟ to fan a fire
bah	โยน	to throw, toss (underhand)
บ็อ	juua thma bah da? tw?	เอาก้อนหินโยนน้ำ to toss a stone into water (underhand)
	daa bah dai	เดินแกว่งแขน (สูงกว่าปกติ) to swing the arms (higher than usual) while walking
bah-tian	โปรยทาน, ทว่านกลีบพุดกษ (มีในงานศพ โยนเงิน ขนม นมเนย ให้คนที่ไป	
บ็อ-เทียน	ร่วมงานแย่งกัน)	to cast alms (to the poor during cremation ceremonies)
blah	เกินไป	excessively, too
บล็อ	khlaŋ blah	เก่งเกินไป to be too good at something
	tʔraan blah	มากเกินไป too much

baan	ที่ สถานที่ a place (where)
ບ້ານ	baan dee? ที่นอน a mattress, a place to sleep
	baan ruen สถานที่เรียน a school
	baan tilap ที่ลุ่ม a low place
	baan kpuah ที่สูง (ที่คอง) a highland
	sii baan กั้นที่ to take up space
	baan tom คอง (นาม) a perch, roart
baar	ขับ ชี (รถ) to drive [a vehicle], to ride (a bicycle)
ບ້າຣ	baar rot ขับรถ to drive a car
	baar rteh ขับเกวียน to drive an ox-cart
baang	พี่ an older brother or sister
ບ້າງ	baang proh พี่ชาย an older brother
	baang srei พี่สาว an older sister
	baang thlai พี่สะใภ้, พี่เขย a wife of an older brother or a husband of an older sister
baang-p?oon	พี่น้องญาติ relative(s)
ບ້າງ-ປ້ອນ	ku kaat baang-p?oon nang khmaat เขาเป็นญาติกับฉัน
	He (she) is a relative of mine.
baa?	๑. ปอก
ບ້າ?	baa? t?ee? ปอกกล้วย to peel the skin off a banana
	baa? s?aa? ปอกเปลือก to peel the skin off
	๒. ถลก (หนังหัว) ใช้พูดเพื่อขู่ให้กลัวในเวลาโกรธ ดังเช่นตัวอย่าง
	to skin (someone's head) used when threatening someone
	as in the example
	tt?eeh nah baa? sbee? kbaal ตี๋อนัก! ถลกหนังหัวเสียเลย!
	I'll skin your head.
bei (1)	สาม three
แบ่บ (๑)	
bei (2)	อุ้ม หอบของ (มือเดียว) to carry (with one hand)
แบ่บ (๒)	bei koon อุ้มลูก to carry a baby (with one arm)

blei	คาถาอาคม a magic spell, magic words
บแล็ย	ntep blei ท่องคาถา to say magic words
bai-taang	สีทองอ่อน the color of young banana leaves, a yellowish-green
บัย-ตอง	
baai-bat-tboor	เป็นอาหารที่ปรุงขึ้นเพื่อนำไปตักบาตรในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๙ ประกอบด้วยข้าวเหนียว มะพร้าว งา ถั่ว จะปรุงหลังจากฟังพระเทศน์แล้วในตอนหัวค่ำ
บาย-เบ็ด-ตโปร	ราว ๓ - ๔ ทุ่ม แล้วจะนำไปตักบาตรที่วัดในเวลาตี ๒-๓ ของคืนเดียวกัน พระจะฉันอาหารนี้ ส่วนที่เหลือจะแจกจ่ายให้แก่ทุกคน เพื่อนำไปหว่านลงในนา จะทำให้ต้นข้าวงาม แต่ก่อนที่จะนำเอาไปหว่านจะต้องปั้นเป็นก้อน ๆ ก่อน
	ขนาดเท่าหัวแม่มือ a confection made after preaching on the ninth lunar month of immature glutinous rice pounded to extract the liquid and mixed with coconut, sesame, and beans. At 2-3 o'clock in the morning this is taken to the monestary and presented to the monks to eat. What remains is returned to the people who roll it into small balls and cast them on the fields of ripening rice to assure a bountiful harvest.
bvvi	ช้อน (กริยา) โดยหันเอาปากสรวงเข้าหาตัว เวลาช้อนลากสรวงเข้าหา
บวย	ตัว แล้วยกขึ้นอย่างรวดเร็ว to dip up (with a seive net) with a quick movement of the hands towards the body
	bvvi trel ช้อนปลา to dip up fish (from water)
bau	กระสอบ a jute bag
เนา	bau da? srau กระสอบใส่ข้าว a jute bag for rice
baau	๑. ทาส a slave
บาว	sap-gai man miian baau ทุกวันนี้ไม่มีทาส Nowadays there are no slaves.
	๒. คนรับใช้ a servant
	jɔŋ tɔŋ baan baau thmei เราอยากได้คนรับใช้ใหม่ We want a new servant.

bawa

เบื่อ to be bored (by, with), tired of, fed up (with)

เบื่อ

.bawa meen-teen เบื่อจริง ๆ I'm really fed up (with
something)

จขญ bawa kuat ฉันเบื่อเธอ I am tired of you.

- ๓ -

miɪ?	ดอกมะลิ	a jasmine flower
มลิ		
miɪ	บะหมี่	chinese egg noodles
มี		
miit	ชัก (ว๊าว)	to fly (a kite)
มีด	miit khleep	ชักว๊าว to fly a kite
miɪp	อาสาว	father's younger sister
มีอ		
mmli	ปีมะเมีย	ดู [ชมัน] (the Year of the) Horse, - see
มมี		[tɕhnam]
mmiɪr	ปรือ	to be drowsy
มมีร	thəə phnee?	mmiɪr ทำตาปรือ to have one's eyes half-closed with drowsiness
mpɪtɕ	เดี๋ย	for a moment, for a very short period of time
มป็จ	tɕam mpɪtɕ	คอยเดี๋ย Wait a minute!
	moo neh mpɪtɕ	มานี้เดี๋ย Come here for a moment!
mtɪh	พริก	chilli pepper
มต็ฮ	mtɪh ktɕɛi	พริกอ่อน green chilli pepper
	mtɪh tum	พริกสุก (แก่) red chilli pepper
	bo? mtɪh	โขลก (ตำ) พริก to pound chilli pepper
	mtɪh bo?	พริกน่น chilli pepper powder
mpɪtɕ	พริกไทย	pepper
มป็จ		

- mæ(1)
มี (๑)
๑. อี คำนำหน้านาม เป็นคำไม่สุภาพใช้กับผู้หญิง หรือสัตว์ตัวเมีย
an impolite title used with first names of women or female animals
๒. ตัวเมียใช้กับสัตว์เท่านั้น a female animal
koo mæ โคตัวเมีย a female cow
- mæ(2)
มี (๒)
แม่ ใช้เรียกสิ่งที่ใช้ร่วมกัน แต่มีขนาดใหญ่ หรือมีความสำคัญกว่า เช่น แม่กุญแจ หรือ เรียกสิ่งที่มีความสำคัญต่อสิ่งอื่น เช่น แม่บ้าน a word used in compounds with many special words
mæ kun-tʃee แม่กุญแจ a lock, a padlock
mæ tʃʌŋ นิ้วหัวแม่เท้า a big toe
mæ ptiah แม่บ้าน a house keeper
mæ dai นิ้วหัวแม่มือ a thumb
mæ twap แม่ทัพ a commander
- mæ-phlæp
มี-พลีต
แมงเม่า a kind of winged ant
- mæ
มี
ชื่อของกินชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย ต้นตะไคร้หั่นเป็นชิ้น ๆ พริกอ่อน ปลาจ่อม หัวหอม และใช้ผลขมุนอ่อนที่ปาดเอาเปลือกออกแล้วหั่นเป็นแว่น ๆ จิ้ม a kind of north eastern Thai food made from tiny fish or shrimps steeped in brine and eaten with vegetables
- mæ?
มี
เมฆ ท้องฟ้า a cloud, the sky
mæ? phlæp เมฆฝน a rain cloud
pkaai pʌk mæ? ดาวเต็มท้องฟ้า The sky is full of stars.
- mmæ mæ
มมีม
นกเค้าแมว an owl
- mmæ
มมี
ขน (บนตัวคนหรือสัตว์ ยกเว้นผม) fur, hair (except of the head); feathers
mmæ mwan ขนไก่ chicken feather
mmæ dai ขนอยู่ตามแขน hair on the arms

msut	เปล่าประโยชน์ to gain nothing back
มซึต	khootg tau msut เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ to lose (something) for nothing
mem	กิน (นม) ใช้กับเด็กหรือลูกสัตว์ที่กินน้ำนม (แม่) เท่านั้น to suck (mother's breast)
เม็ม	koon mem tw? dah mee ลูกกินน้ำนมแม่ A baby sucks its mother's breast.
mmel	เกลือ salt
มเมิ้ล	
meen	แท้ จริง to be real, to be true
เม่น	rbah meen ของแท้ a real thing pjei meen theo meen พูดจริงทำจริง The character of a person who always does what he has said.
meen-teen	๑. แน่ แน่นอน (ใช้ในประโยคบอกเล่า) certainly
เม่น-เตน	?lu moo meen-teen พ่อมานั่น(นอน) Father will certainly come.
	๒. จริงไหม จริงหรือ (ใช้ในประโยคคำถาม)
	?lu moo meen-teen พ่อจะมาจริงหรือ? Father will come, won't he?
	๓. จริง ๆ (มาก) very, so, really
	tghxx nih run meen-teen ไม้นี้แข็งจริง ๆ This wood is very hard.
mee?	กิ่ง a branch of a tree
เม	
mree?	หาม (นาม) ใช้เป็นหน่วยรับ an amount of a thing (usually water) carried on both ends of a shoulder pole
มเร	

mEE	๑. แม่ มารดา a mother, Mother
แม่	mEE nœu ptiah แม่อยู่บ้าน Mother is at home.
	mEE hau koon แม่เรียกลูก The mother called her child.
	๒. แหม! (exclamation) Say!, Well! Oh my goodness!
mEEp	กระทะ เป็นหน่วยในการนับ an amount of food cooked in our
แมง	skillet
	liip ɣkaa bœœn mEEp ข้าวสารสี่กระทะ to fry four
	[mEEp] of uncooked rice
mmEE	ปีระแม ๑ [ชาม] (the Year of the) Goat, see - [tɕhnam]
มแม	
mNEEɕ	ฟัก (นาม) a vegetable of the squash or melon family
มแนป	(normally used for curry or soup)
man	ไม่ คำปฏิเสธ not to, not to want to
มัน	ku man l?œœ เขาไม่สวย She is not pretty.
	khmaat man tœu ฉันไม่ไป I don't want to go.
	bœœr rot man kAAT ขับรถไม่เป็น (He) cannot drive a
	car.
man-baan	ไม่ได้ cannot, not be able to
มัน-บาน	kmaat man baan tœu ฉันไปไม่ได้ I cannot go.
man-luŋ	หลุม a hole
มัน-ลุง	tɕii? man-luŋ ขุดหลุม to dig a hole
	kap man-luŋ กลบหลุม to fill up a hole (with earth)
man-lua?	ผัก vegetables
มัน-ลัวะ	man-lua? spœœ ผักกาด lettuce
	man-lua? ptii ผักโขม spinach

map	สักครู่ ชั่วครู่ใจ	just, a moment ago, a few minutes ago
มัญ	tau map	ไปเมื่อสักครู่ to have just gone
	moo dai map	มาถึงเมื่อสักครู่ to have just arrived
ma?-qiai	ดูถูก ดูแคลน	to insult, look down upon, show contempt for
มะ-เจียย		
mah	คำเรียกช้าง	a word for calling an elephant
มาย		
ททล	ต่อ (นาม)	a kind of wasp
มมัล		
mia?	เยอะแยะ มากมายจนนับไม่ถ้วน	to be a whole lot, a great deal of
มละ		
	miian daam-tqhae mia? naq prue	มีต้นไม้เยอะแยะในป่า
		There are a whole lot of trees in the forest.
msap	ปีมะเส็ง ดู [ซนัม]	(the Year of the Snake) - see [tqnam]
มชัญ		
maa	หนึ่ง ใช้พูดประกอบกับคำนามอื่น ดู [มูย]	one (used with a noun),
มา	see - [mooi]	
	maa naan	หนึ่งครั้ง (ที) one time
	maa ruuai	หนึ่งร้อย one hundred
maa-phue	ยี่สิบ	twenty
มา-พี		
maa-tnap	สิบเอ็ด	eleven
มา-ตนีอป		
mm?	หมึก	ink
มี		

mpwl	มะขาม	tamarind tree or tamarind pod
มปีล	mpwl p?eem	มะขามหวาน sweet tamarind pod
	mpwl tum	มะขามสุก (แก่) brown tamarind pod
mnwh	คน มนุษย์	a person, human being
มหนีฮ	mnwh t?kooat	คนบ้า an insane person
	mnwh t?uoo	คนชั่ว a bad person
	mnwh t?uuaŋ	คนโง่ a foolish person
	mnwh t?iia	คนดี a good person
mrw?	สมัย หมายถึงอดีต	time, period, era, age, reign
มริ	mrw? kaI kaat kmeoŋ	สมัยเมื่อครั้งเป็นเด็ก the time when one was young
	mrw? riia t?kaal tii nuŋ	สมัยรัชกาลที่ ๑ (แห่งวงศ์จักรี) the period of King Rama the first
มรข	๑. ดู มอง จ้อง	to see, to look at, to watch
มี	มรข naŋ	ดูหนัง to see the movie
	wliia daaŋ mรข t?u khaaŋ mu?	เวลาเดินให้มองไปข้างหน้า Look ahead when you walk!
	๒. ดูแล เลี้ยง	to look after, to watch
	มรข kbeI	เลี้ยงกระบือ to look after grazing buffaloes
	มรข p?oon	เลี้ยงน้อง (ดูแลน้อง) to look after one's younger sibling
มรข	หัว ลำต้นหรือรากของต้นไม้ที่กลายเป็นที่สะสมอาหารอยู่ที่ดิน	a root
มีม	มรขm traau	หัวเผือก taro root
	มรขm tan-looŋ	หัวมัน potato root
มรขŋ	เมือง จังหวัด	a town, a province
มีง	ເອມ มรขŋ	ไปในเมือง to go to town
	khooŋ มรขŋ	ในเมือง in the town
	มรขŋ sren	เมืองสุรินทร์ the province of Surin
	kraau มรขŋ	นอกเมือง down town
	มรขŋ kaa?	กรุงเทพฯ Bangkok

mpxx มปี่	อำเภอ an amphoe, a subdivision of a changwat (a province)
	nial mpxx นายอำเภอ the head official of an amphoe
	mpxx mxxg อำเภอเมือง the provincial capital district
mmxx มมี	ละเมอ to talk in one's sleep
	dee? mmxx นอนละเมอ to talk in one's sleep
mixx? มสิ	หยุดไปแล้วครั้งหนึ่งและกำลังเกิดขึ้นอีก (something) that has happened once, and is going to happen again
	kee tghop ptaa khniia (təu) mixx? เขาหยุดทะเลาะกัน ครั้งหนึ่งแล้ว (กำลังจะทะเลาะกันอีก) They have quarrelled with each other once (and they are going to quarrel with each other again)
msal มซึล	เมื่อวาน: yesterday
	msal təu riəg เมื่อวานไปเรียน Yesterday (I) went to school.
msal-mgal มซึล-มงย	เมื่อวานขึ้น the day before yesterday
mut มุต	๑. บาด to get cut
	kmet mut dai มีตบาดมือ to cut one's hand accidentally
	๒. คำ to be pricked
	pan-laa mut tɔxxg พนมคำเท้า to be pricked by a thorn
	๓. คม to be sharp (of edged objects)
	kmet nih mut nah มีตนี้คมนัก This knife is very sharp.

mun (1)	ก่อน first
mun (๑)	dʌʌr mun เดินก่อน (You) walk off first. təu mun ไปก่อน (You) go first.
mun (2)	สิว pimple
mun (๒)	mun pɛt mu? สิวขึ้นเต็มหน้า The face is full of pimples.
mutɔ	๑. หลบ to duck in order to escape from danger
มูจ	mutɔ dom thmɔd หลบก่อนหิน to duck to avoid being hit by a stone
	๒. ดำ (กริยา) to dive
	mutɔ tw? ดำน้ำ to dive
mun	มุ้ง a mosquito net
มุง	tɔmɔn mun กางมุ้ง to put up a mosquito net mun looh มุ้งลวด a wire screen to keep out mosquitoes and other insects
mu?	๑. หน้า a face
มู	mu? lɔɔn หน้าซีด a pale face mu? tɔah หน้าแก่ to look old
	๒. หน้า in front of
	mu? tɔnʌʌr หน้าบันได in front of the stair-case mu? thwiiar หน้าประตู in front of the door (or gate)
	๓. คม (นาม) a sharp edge
	mu? kmet คมมีด the sharp edge of a knife
mpun	กำลัง (ทำ ...) the progressive adverb indicating action
มปุง	going on mpun ɔuut tw? กำลังอาบน้ำ to be taking a bath
muul	อี กลม ทรงกระบอก to be oval, round or cylindrical shaped
มูล	mu? muul หน้ากลม (อี) an oval face tsɔar muul เสาทรงกระบอก a round pole (or post)

ทวด (1)	๑. บิด to twist, to wring
มูล (๑)	ทวด ?aau บิดผ้า to wring out wet clothes
	๒. ชัน (เกลียว), คลายเกลียว to screw (on or off)
	ทวด kliiau tɔol ชันเกลียว to screw on
	ทวด kliiau tɔɛn คลายเกลียว to screw off
	๓. ไช (ลาน) to wind
ทวด (2)	โรคที่มีมูกและเลือดในลำไส้ติดต่อออกมากับอุจจาระ dysentery
มูล (๒)	
ทวด?	หมวก a hat
มู	pia? ทวด? สามหมวก to wear a hat
mrɔɔŋ	ปีมะโรง ดู [ชัม] (the Year of the) Dragon, - see
มรุ้ง	[tɕhnam]
msɔɔ	จันเส้น bean vermicelli
มชู	
mo?	'เอามา' เป็นคำพูดที่เตือนให้เอาอะไรให้อย่างหนึ่ง Bring it
โมะ	(them) to me!
moo	มา to come, to be from
โม	moo pɛ naa มาจากไหน Where are (you) from?
	moo pɛ mɛɛ naŋ มาจากดูหนัง to come back from
	a movie
mhoop	กับข้าว dishes
มโฮป	baan mhoop ?oi ได้กับข้าวอะไร What did you get
	for dinner (or lunch or a meal of the day)?
มว?	ข้าวเม่า immature rice cleaned of the husks then
เมาะ	pounded flat

- मत to be used up
 มีอด mat pra? เงินหมด The money is used up.
- मत? เหมาะสม to be suitable, to be proper
 เมาะ mat? khnila tchila เหมาะสมกันดี They are suitable
 for each other.
- मतह ด้ายดิบ unbleached cotton thread
 มีฮ theet mah ผ้าด้ายดิบ cloth made from unbleached
 cotton thread
 mah-dai ด้ายที่ผูกข้อมือ ที่ทำในพิธีรับขวัญ cotton thread
 tied around the wrist(s) in a ceremony
 invoking or inviting one's psyche to abide in
 one's person; the cotton thread symbolically
 keeps the psyche within one's person
 mah-kaa สร้อยคอที่ทำด้วยด้ายเป็นของขลัง cotton thread
 worn as a necklace, considered sacred, or to
 possess or confer magical powers
- मत. หมอ แพทย์ a doctor
 มอ
- मतप มอบ (ให้) to give, to present, to submit; to
 มอบ assign to
 मतप khloon มอบตัว to submit; to resign or
 surrender oneself (as to the inevitable)
 मतप kaar มอบงาน to assign work to
- मत.न.ग. หนึ่งครั้ง ครั้งหนึ่ง one time, once
 มนง khee nih tau ๗๗ naṅ मत.न.ग. เดือนนี้ไปหนังหนึ่งครั้ง
 I have been to the movies once this month.
 pdootḡ taar ree moo soap thlia? मत.न.ग. ตั้งแต่เรียนมา
 สอบตกครั้งหนึ่ง Since I went to school I have
 failed an examination only once.

mlaot มลุต	กะทกรก บางทีเรียกว่า เถาเงาะ เงาะป่า เถาสิงหีโต หญ้าตาช้าง "passion vine" "sweet-cup", an herbaceous, ornamental, perennial vine
m?oom มออม	ผักชี้ออม (นางอ้อม) a kind of tiny plant used as vegetable
mui (-dee?) มุย (-เค้)	ง่วง (นอน) to be sleepy mui dee? jaag khlaŋ ง่วงนอนมาก to be very sleepy
mooi มุย	หนึ่ง อันเดียว ดู [มา] to be alone, to be single, - see [maa] khloon taa mooi ตัวคนเดียว by oneself miian mooi pan-noh มีอันเดียวเท่านั้น There is only one (left).
m?ue มัว	แมว a cat
mseu มเซีย	ดินปืน gunpowder
msau มเซา	แป้ง (ทำขนม); แป้งผัดหน้า; นวลใบไม้ (เช่นใบตอง) flour; (face) powder; a very fine powdery substance found on certain leaves, e.g. banana leaves liiap.msau ประแป้ง ทาแป้ง to powder, to apply face powder
mpru มปุ๊	อ้อย a sugarcane tw?mpru น้ำอ้อย sugarcane juice
msau มเซีย	ไม่ค่อย not so, hardly phluep msau khlaŋ blaa ฝนไม่ค่อยตกหนักเท่าไร It's not raining so heavily. msau baan tau soor ?au ไม่ค่อยได้ไปเยี่ยมพ่อ (I) have hardly gone to visit Father.

- mria? (1) มะระ a bitter melon
 มเรียะ (๑)
- mria? (2) เพื่อนร่วมน้ำสาบาน (ใช้ระหว่างหญิงกับหญิง) friend, comrade (a
 มเรียะ (๒) pledge of friendship between women made in a ceremony)
- mila ผู้บังเกิดเกล้า ใช้พูดประกอบคำว่า พ่อหรือแม่ เพื่อเน้นว่าเป็นพ่อหรือแม่
 เมีย ที่แท้จริง ไม่ใช่พ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง a real father or mother
 (as opposed to a stepfather or a stepmother)
 ?pu?-mila พ่อผู้บังเกิดเกล้า a real father
 mnaai-mila แม่ผู้บังเกิดเกล้า a real mother
- mlian มี มั่งมี to have, to possess, to be rich
 เมียน mlian pra? มีเงิน to have money
 mlian mjilat มีมารยาท to have good manners
 nia? mlian ผู้มั่งมี a rich person
- mliar ใช้กับ [อา] หรือ [มี] เป็นคำคำทำนองว่า 'สั่นตาน!' Used with
 เมียร [?aa] or [ตแ] as a curse-word
- mila?-tuutq ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือนธันวาคม ถึงแรม ๑๔ ค่ำ
 เมีย-ตุจ เดือนมกราคม ดู [แค] (๑) the name of the lunar month
 beginning from the first day of the period of the waxing
 moon in December to the fifteenth day of the period of
 the waning moon in January, - see [khee] (1)
- mila?-thom ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือนกุมภาพันธ์ ถึงแรม ๑๔ ค่ำ
 เมีย-โหม เดือนมีนาคม ดู [แค] (๑) the name of the lunar month beginning
 from the first day of the period of the waxing moon in
 February to the fifteenth day of the period of the
 waning moon in March, - see [khee] (1)
- milah ๑. สีทอง to be gold-coloured
 เมีย kdaah milah กระดาษสีทอง gold-coloured paper
 ๒. ทองคำ gold
 ksee-koo milah สร้อยคอทองคำ gold necklace

- mmiiap ผักเสี้ยน (ตอง) a spinach-like vegetable (normally pickled)
มเมียง eaten with pepper sauce
- mriiam นิ้ว a finger, a toe
มเรียม mriiam dai นิ้วมือ a finger
mदै dai นิ้วหัวแม่มือ a thumb
dai tɔʔwɔl นิ้วชี้ a forefinger, or an index finger
dai knaal นิ้วกลาง a middle finger
koon dai นิ้วก้อย a little finger
mriiam tɔʔxɔŋ นิ้วเท้า a toe
mदै tɔʔxɔŋ นิ้วหัวแม่เท้า a big toe
koon tɔʔxɔŋ นิ้วเท้าก้อย a little toe
- mjiilat มารยาท manners, politeness
มเยียด
- mmat ๑. ปาก ขีมีปาก a mouth, a lip
มเมียด beɛɛ? mmat ปากแตก broken lips
๒. พูดคุย to chat
mmat baan พูดมาก to talk too much
- mmuan ไก่ a chicken
มเมือน mmuan-tw? (นก) เบ็ดน้ำ the lesser whistling teal
mmuan-ta? ไก่วาง a turkey
mmuan-tɔʔual ไก่ชน a fighting cock
mmuan-kuua? ไก่โต้ง a cock
- mmwah สับปะรด a pineapple
มเมืออ
- mpuan บ้อง ปล้อง a hollow cylindrical piece of wood
มป้าง (like a section of a bamboo) an internode (of a plant stem)
mpuan kan-tɔʔhaa บ้องกัญชา a bamboo water-pipe
for smoking 'ganja' or marijuana
mpuan rɛi ปล้องไม้ไผ่ an internode section of a
bamboo

mpuag-koo มบัวง-กูอ	หลอดลม หรือ หลอดอาหาร trachea or esophagus
mmuat มมัวต	หมอทรง a spirit-possessed person
mmuan มมัวน	นิมนต์ ใช้กับอาจารย์ทางไสยศาสตร์ด้วย to invite (a monk or an expert in the magic art)
mmuag มมัวง	แมลงหวี่ a fruit fly, a gnat mmuag room phnee? แมลงหวี่ตอมตา Gnats swarmed around the eyes
mmuag มว	มอง (นาม) เครื่องมือจับสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง จำพวกอวน แต่ใช้ในน้ำตื้น a kind of fishing net, used in shallow freshwater trei trau mmuag ปลาติดมอง Fish trapped in a fishing net.

วเนน	ขดตัว	to coil, roll into a coil
วีน	puah วเนน งูขดตัว	The snake coiled itself up.
	dee? วเนน นอนขด	to lie curled up
วเน?	งอ คอ (เช่น ไม้ ทาง ถนน)	to be bent, crooked (not straight)
ว	tghoo วเน?	ไม้งอ a bent stick
	phlau วเน?	ทางคด (เคี้ยว) a winding way
weh	หลีก (ทาง)	to give way to
เว็ช	weh phlau หลีกทาง	to step aside, as on path, to let someone pass by
	weh ntet? หลีก (ทาง) หน่อย	Would you let me through, please.
ween	เวร	turn; shift (as of work or duty)
เวน	neu ween อยู่เวร	to be an duty
ween-kam	เวรกรรม	fate, misfortune (as a result of karma)
เวน-กัม	mnwh miian ween คนมีเวร	an unfortunate person
weong	๑. ยาว	to be long
เวง	ksee weep เชือกยาว	a long rope
	rxxy weep เรื่องยาว	a long story
	๒. ยืน ใช้นับอายุ	(to live) long
	nl? miian ?jooch weep meen teen	เต่ามีอายุยืนที่สุด
		A turtle lives the longest.
wee? (1)	ทัพพี ตัก	a ladle (of any kind)
เว (๑)		
wee? (2)	แหวก	to push aside
เว (๒)	wee? dop sbau tcool tau	แหวกคดหญ้าเข้าไป to push aside and go through a field of coarse grass

waat	วาด	to draw
วาด	waat ruup	วาดรูป to draw a picture
	ruup waat	รูปภาพ a drawing or sketch, a portrait
พม?	เพลิน	to be oblivious; to be engrossed, absorbed
รู้	(in something)	
	เล่นพม?	เล่นเพลิน to be engrossed in playing
พมม	เสียงดัง หรือ เช่นเสียงของแมลงวัน หรือเครื่องบินในขณะบิน	onomat.
รู้		from a buzzing noise as of a flying plane or of some kinds of insects
	รui haa? luum พมม	แมลงวันบินหรือ A fly makes a buzzing noise when flying.
วฬ?	ฝึก, ฝึก (สัตว์)	to tame, train (animals)
เวอะ	วฬ? kbei ptqoor	ฝึกหัดควายไถนา to train a buffalo to plow the field
วอง	วง คณะ	a troupe, a band
เว็ง	lkhooon maa wong	ละครหนึ่งวง a theatrical troupe
wong-tkool	วงศ์ตระกูล	family, line of descent
เว็ง-ตโกล	thae ?oi kmai ?wai khootq tghmooch wong-tkool	
	ทำอะไรอย่าให้เสียชื่อวงศ์ตระกูล	Don't do anything that would give your family a bad name.
wong-klom	วงกลม	a circle
เว็ง-โกลัม	tseer ruup wong-klom	เขียนรูปวงกลม to draw a circle
woot	หวูด	a steam whistle; the sound of a ship's or a train's whistle
โหวด		
	woot rot-fai	หวูดรถไฟ a train's whistle
	rot-fai baa? woot	รถไฟเปิดหวูด The train is blowing its whistle.

- war
ว้อร
วุ้น to be in confusion, in a fuss, in a mess
knar ruat war pɨn ptiah หนูวิ่งวุ้นเต็มบ้าน Rats are
running around all over the house.
liai khnia war ปนกันวุ้น (Everything) is in a
mess.
- war-we?
ว้อร-แวะ
วุ้น วุ้นวาย เหมือนกับ [ว้อร] แต่มากกว่า to be in great
confusion, in a great fuss (to a greater degree than
[war])
thoo war-we? pɨn ptiah ทำวุ้นวายเต็มบ้าน to put
everything completely into confusion
- wei
เวีย
ตี, ตอก; ฆ่าคนหรือสัตว์โดยการตี; ตี(ราคา) to beat; to kill
by beating; to set (price)
wei koon ตีลูก to beat one's child
wei tpuu ตอกตะปู to hammer in a nail
wei rklan ตีระฆัง to ring a bell
wei raa-khaa ตีราคา to set a price
- wiang (1)
เวียง (๑)
วัง a palace
wiang loo? sdatɔ̄ วังพระมหากษัตริย์ the king's palace
- wiang (2)
เวียง (๒)
ล้อมรั้ว to fence
wiang looh ล้อมรั้วลาดหนาม to fence with barbed
wire
- wiang (3)
เวียง (๓)
เหมือนกับ [วัง] The same as [wuaŋ]
- wia?
เวียะ
วรรค ตอน ส่วน paragraph, phrase; line (of poetry)
nɔ̄jei kaat wia? พูดเป็นวรรคเป็นตอน to speak with
pauses
wia? nih ʔaan ʔooi ʔoo ʔoo ส่วนนี้อ่านให้ดี Read this
part carefully.

- wiia
เวีย
มัน ใช้กับคนและสัตว์ แต่ถ้าใช้กับคนจะเป็นคำไม่สุภาพ ดู [กั] it,
they, them (of animals; or things); he, him, she, her
(impolite) - see [กั]
- sat wiia man dep psaa สัตว์มันไม่รู้ภาษา Animals
themselves do not know a language.
- wiia wiia tetq เวลานั้นน้อย There is little time.
wiia jaa? man dep teh มันยากไม่รู้หรือ It's difficult.
Don't you know?
- tw? wiia l?a? น้ำมันขุ่น The water itself is muddy.
wiia teu roon-rue มัน (เขา, หล่อน) ไปโรงเรียน
He/she (impolite) goes to school.
- wiia
เวียด
ดึง หรือแหวกให้ทางออก หรือกว้างออก; ขยาย (ที่ดิน รั้ว ถนน ทาง)
to widen, to enlarge (e.g. a piece of land, a fence,
road, way. etc.)
- wiia tgam-pilam ดึงไม้ง่ามให้ทางออก to pull a fork
of a branch wider apart
wiit thna! ขยายถนน to widen a road
- wiial
เวียด
ทุ่ง (นา) a rice field
- wiia
เวียร
คลาน ไต่ เลื้อย to crawl, to climb (of plants)
- koon - kua wiia เด็กน้อยคลาน A baby is crawling.
naa? wiia เต่าคลาน A turtle is crawling.
taq-kau wiia lxx dai หนอนไต่ตามแขน A worm is
crawling on (your) arm.
tkoon wiia lxx tw? ผักบุ้งเลื้อยบนน้ำ Chinese morning
glory spreads on the surface of the water.
- wiiah
เวียฮ
ผ่าตัด ผ่า (ผ่าเอาเครื่องในออก) to operate on (surgically);
to split or cut open (a chest, a stomach)
- wiiah puah ผ่าตัดท้อง to open the abdomen (surgically)
wiiah muan ผ่าไก่ to cut open a chicken

wliia	เวลา	time
วเสี๋ย	wliia prw?	เวลาเช้า morning (time)
	wliia tetɣ	เวลาน้อย little time
	wliia dap moonɣ	เวลาสิบโมง at ten o'clock
	sii wliia	กินเวลา to take time; to take, last (so many hours, days etc.)
	traŋ wliia	ตรงเวลา on time
	klat wliia	เป็นเวลา to be regular, constant
	mat wliia	หมดเวลา The time is up.
	wliia waanɣ	เวลาว่าง free time, spare time, leisure time
	khootɣ wliia	เสียเวลา to waste time
	twan - wliia	ทันเวลา in time
พwat (1)	วัด	a temple
เวี๋อต (๑)		
พwat (2)	ชวิด	to attack with horns, to gore
เวี๋อต (๒)	pah kbei wwat	ถูกควายชวิด to be gored by a buffalo
	koo wwat mnwh	โคชวิดคน An ox attacked a man with its horns.
พwan	พัน	to wind around
เวี๋อถ	ksee wwan tɣvɣ	เชือกพันขา The legs are tied up with a rope.
	พwan ksee naŋ kual	พันเชือกกับตอไม้ to wind a rope around a stump
พwal	ตวง	to measure (the volume) by scooping up or dipping up in a container of standard capacity
เวี๋อถ		
พwar	เถาวัลย์	vines, climbing plants (in general)
เวี๋อธ	พwar wwan dlam tɣhəə	เถาวัลย์พันต้นไม้ A vine climbs around a tree.

wuar-lwiip เวือร-ลวี่ญ	(ต้น) บอระเพ็ด เถาวัลย์ชนิดหนึ่ง เถาเป็นคุ่ม ๆ มีรสขม ใช้ทำยา Tinospora cordifolia (Menispermaceae), a kind of woody climber the stems of which are used in treating fever
wواه (1) เวือฮ (๑)	วัด (กริยา) to measure wواه sree วัดที่นา to measure a rice field wواه khloon วัดตัว to measure someone (as in tailoring)
wواه (2) เวือฮ (๒)	(ตลอด) ทั้ง (วัน, คืน) all (day or night) dee? man lua? wواه pruw? นอนไม่หลับตลอดทั้งคืน I could not sleep at all last night. phlue huum wواه ngilat? ฝนตกพรำตลอดทั้งวัน It was raining all day.
wuah-wian ว้าง-เวียง	อ้อม to detour, to go by a roundabout way; an indirect (way) phlau wuah ทางอ้อม a detour, an indirect way dlaa (phlau) wuah เดิน(ทาง)อ้อม to walk by a roundabout way dlaa wuah to? เดินอ้อมโต๊ะ to walk around the table
wua? ว๊ะ	๑. เชี่ยว to be strong, swift, rapid (of current of water) tw? hoor wua? น้ำไหลเชี่ยว The water flows swiftly. ๒. (พูด) วากวน (to speak) without getting to the point ngjei wua? tou wua? moo พูดวกไปวนมา to talk in in circles
wuaa? ว๊า	(ปี) วอก จู [ชงั่ม] (the year of the) Monkey - see [tɕhnam]

- t -

titɔ ตึจ	<p>ต๋อย ใช้กับแมลงที่มีเหล็กในเท่านั้น to sting</p> <p>khmum titɔ ผึ้งต๋อย A bee stung (somebody).</p> <p>pah khmum titɔ ถูกผึ้งต๋อย to be stung by a bee</p>
titɔ-ʔaal ตึจ-อาล	<p>ตัวร๋าน (หนอนตัวสีเขียว มีขน อยู่ตามใบไม้ ถ้าถูกตัวจะทำให้ปวดแสบ ปวดร้อน) a green hairy caterpillar causing a rash if touched</p>
tin ตึญ	<p>ซื้อ to buy</p>
tnitɔ ตนิจ	<p>เหล็กใน ตู [ตึจ] a sting (of an insect, e.g. a bee, a wasp, etc.), - see [titɔ]</p>
tkitɔ ตกึจ	<p>กระทบ to hit or bump against</p> <p>daar tkitɔ khniia เดินกระทบกัน to bump against one another (while walking or running)</p> <p>tkitɔ twliar กระทบประตู to slam the door</p>
tli ตี	<p>ตี การเล่นเกมหนึ่งของเด็ก a kind of game played by children</p>
tmiir ตมิร	<p>ปรอย drooping (as eyelids)</p> <p>thəə phneeʔ tmiir detɔ naŋ jom ทำตาปรอยเหมือน จะร้องไห้ to droop the eyelids (as when crying)</p>
tɔəp ตูป	<p>น้อยหน่า a custard apple</p>
tuət ตูด	<p>อีก again, more</p> <p>juua moo tuət เอามาอีก to bring some more</p> <p>prwʔ niʔ moo tuət พรุ่งนี้มาอีก to come again tomorrow</p> <p>mɔx tuət mnaaŋ ดูอีกครั้ง to look at it again one more time</p>

tuun	เทียน	candle
ตุน	?wtɔ̄ tuun	จุดเทียน to light a candle
	nluat tuun	ดับเทียน to put out the candle
tuh	เทศน์ เทศนา	to preach, a sermon
ตือ	sdap loo? tuh	ฟังพระเทศน์ to listen to a sermon
tbut	หนีบ ใช้กับขาเท่านั้น	to press (between the legs only)
ตบุด	tbut tɔ̄rɔ̄	หนีบขา to press one's legs together
ttu	ว่างเปล่า	to be empty
ตตี	sa? ttu	ขวดเปล่า an empty bottle
truem	เตรียม	to prepare
ตรัม	truem khloon saap	เตรียมตัวสอบ to prepare oneself for the examination
	truem rboh naɣ tɔu thuu	เตรียมของจะไปเที่ยว to prepare things for a trip
tsu?	ซุก	to stuff (something) into (a small space)
ตซี	juua naɣ-suu tsu? naɣ ?aaɯ	เอาหนังสือซุกในเสื้อ to put a book under the shirt
ttɔ̄?	หู	an ear; handles (e.g. of pot, pan, ... etc.)
ตซี		
ttɔ̄?-tɔ̄ruu?	(ต้น, ใบ) สะระแหน่	mint, a dwarf creeping herb with a strong aromatic odour
ตซี-จรู		
tkuip	หนีบ	to pinch, to nip, to seize
ตกีป	kdaam tkuip dai	ปูหนีบมือ A crab pinched the hand.
	tkuip naɣ-suu	หนีบหนังสือ to grip a book under one's arm

tkuət ตักอ๊ต	ผักตบชวา water hyacinth
tɕuə ตจ๊อ	เตรี to wander or stroll aimlessly about dʌʌr tɕuə เดินเตรี to walk aimlessly about
ten เต็น	เต็น to jump; to dance ten wɔŋ เต็นรำวง to ramwong (to dance in a circle)
te? เตะ	ล้อให้อาย to ridicule, to deride te? phɯŋ ล้อเพื่อนให้อายเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด to ridicule a friend when he does something wrong.
teh เต็ย	แทะ to nibble, to eat a little at a time (of people and animals) knʌr teh sɾau หนูแทะข้าวเปลือก Rats ate the unhusked rice.
tnɛp ตเน็ย	ถาม to ask tnɛp ?oi ถามอะไร What did (you) ask? tnɛp thaa ?oi ถามทำไม Why do (you) ask? tnɛp thaa moo p ɛn naa ถามว่ามาจากไหน to ask where someone is from
ttret ตเต็ร็ด	วิ่งเข้าหา (เพื่อจะทำร้าย) run up to (a person or animal) swiftly (in order to attack) tɕkɛɛ ruat da? ttret nɔŋ kham nia?-ตเน็ล สุนัขวิ่งเข้าหาเพื่อจะกัดนักเรียน The dog ran up to a student swiftly in order to bite him. phɯŋ khmaat ruat da? ttret nɔŋ wei kbaal เพื่อนผมวิ่งเข้าหาเพื่อจะตีศีรษะผม My friend ran up to me in order to hit me on the head.

tee หรอก ไม่ a negative particle, 'no' (in short answer)
 เต A: tœu nax nax ไปดูหนังไทย Do you want to go
 to the movie?
 B: tee ไม่ No.
 B: man tœu tee ไม่ไปหรอก (I) do not
 want to go.

tpœe? (หัว) ล้าน to be bald (of a head)
 ตเป "

tree เอ็น เซ to lean; to stagger, be unsteady (in walking)
เต ptiah tree บ้านเอ็น A house is leaning.
 dœu tree เดินเซ to walk unsteadily

tseer เขียน to write
 ตเซ tseer nax-sam เขียนหนังสือ to write something
 (a book, an article, an essay or even nothing
 special)

tseer-nnan ๑. หอนไก่ the comb of a fowl
 ตเซ-เมือน ๒. (ต้น, ดอก) หอนไก่ a kind of flower

tsee? นกแก้ว a parrot
 ตเซ "

ttgeeh คื้อ to be stubborn
 ตเจ ttgeeh tciang kee คื้อกว่าใคร to be more stubborn
 than anybody
 mnwh ttgeeh soon jaa? คนคื้อสอนยาก It is difficult
 to teach a stubborn person.

tetɔ น้อย to be little, less, small, slight (in quantity)
 ตเตจ baai tetɔ man phœu sii ข้าวน้อยไม่พอกิน A little
 rice is not enough to eat.
 milan staan tetɔ มีเงินน้อย to have little money

tteh ตต๊ะ	นกหัวขาน a woodpecker
treh ตต๋อ	ตรงนี้ ที่นี่ right here, here baan treh r?el ที่ตรงนี้ลื่น It is slippery right here. nau treh อยู่ตรงนี้ It is here.
tse? ตต๊ะ	ยัวเยี้ย to be crawling with, crowded with (e.g. people, creeping things) smwat? tse? มดยัวเยี้ย It is crawling with ants. mnwh daa? tse? คนเดินไปมายัวเยี้ย It is crowded with people.
tee ตต	ชา tea pha? tee ดื่มน้ำชา to have tea sla? tee ใบชา tea leaves
teep ตตอ	แต่ง ตบแต่ง แต่งตั้ง to dress, to decorate; to write, to compose; to appoint teep khlood แต่งตัว to dress teep rot ตบแต่งรถ to decorate a car (e.g. as for use at a wedding) teep mu? แต่งหน้า to make up (the face) teep phiuek แต่งเพลง to write a song teep ni?-jaai แต่งนิยาย to write a novel teep-tan ?wai klat hua-naa แต่งตั้งให้เป็นหัวหน้า to appoint someone (to be) a leader
tbep ตตอ	(ต้น) ตะแบง Dipterocarpus intricatus, a kind of tall jungle tree
tbet? ตต	(ต้น) ตะแบก a fine, flowering tree of which the wood is used as house building material and the trunks for dug-out boats

- tmeē
ตเม
ลำเหล้า the yeast used in fermentation of arrack
- tree
แตร
แตร wind instrument, device for making warning sounds
bʌʌ? tree rot ปับแตรรถ to blow the horn
(motor-horn)
phlom tree เป่าแตร to blow a horn
- tap
ตป
ซุง a log
tam-rei ʔooh tap ช้างลากซุง An elephant pulls a log.
- tam-pian
ต้ม-เบียง
หน่อไม้ a bamboo shoot
- tam-neēk
ต้ม-เนอ
ตำแหน่ง a rank, an (official) position
tam-neēk kruu-jai ตำแหน่งครูใหญ่ the post of a principal
tam-neēk phjai ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน the position of the head man of a village
- tam-rei
ต้ม-เรีย
ช้าง an elephant
tam-rei litʔ koon ช้างตกลูก An elephant gave birth.
- tam-root
ต้ม-รูต
ตำรวจ a policeman
- tan
ตัน
ตัน to be stopped up, clogged up, not hollow all the way through
pruaŋ tan รูตัน a clogged up hole; The hole is clogged up.
phlu tan ทางตัน a blind way

tan-laŋ ตัน-เล็ง	โก่ง to bend upward, to arch tan-laŋ snaa โก่งหน้าไม้ to draw a crossbow
tan-luh ตัน-ลุข	เจาะ to make a hole (by digging or hammering) tan-luh phluw sree เจาะดินนา to make an opening in a dike tan-luh ntɕian เจาะผนัง to make a hole in the wall
tan-laŋ ตัน-ลื้อง	ทำให้ทหนวกหู to annoy someone with noise kneep (thəə) tan-laŋ ?anu เด็ก ๆ ทำให้พ่อทหนวกหู The children are noisily disturbing their father.
tan-lah ตัน-ลื้อฮ	ปลด (ใช้กับเชือกหน้าไม้หรือธนู) to detach (used for the string of a cross-bow or a bow) tan-lah snaa ปลดเชือกหน้าไม้ to detach the string of a cross-bow
tan-lia? ตัน-เสียะ	ปล่อยให้ตก to drop (something) tan-lia? naŋ-suw lɔx kdaar phuwnk ปล่อยให้หนังสือให้ตก บนพื้น to drop a book on the floor
tan-liai ตัน-เสียย	ทำให้โล่ง to remove a barrier in order to have more space tan-liai dop ทำป่าให้โล่ง to clear the forest tan-liai phluw sree ทละลายดินนา to remove a dike in order to get a larger field tan-liai knoŋ รื้อฝาห้องให้เป็นห้องเดียว to remove the partition between two rooms to make one large room.

- tan-lwap-thlwap ทำจนเคยตัว (ใช้พูดเป็นเชิงตำหนิ) to do something so
 ดั้น-เลื้อป-ทเลื้อป often that it becomes a habit (used when blaming
 somebody)
 tan-lwap dee? kroo? thgai หัดนอนตื่นสายจนเคยตัว
 You have a habit of getting up late.
 ?วอ? tan-lwap dee? pae kmaal lqilatq บอกให้นอน
 แต่หัวค่ำเป็นประจำ I have told you to go to bed
 early regularly.
 juua tqat lq tan-lwap เอาใจจนเคยตัว to please
 someone regularly until it is taken for
 granted.
- tan-juu ร่ม an umbrella
 ดั้น-ยู ttuur tan-juu กางร่ม to open an umbrella
- tanq ดั่ง (ยางไม้ที่ผสมกับสิ่งอื่นแล้วทำให้เหนียวสำหรับดักนก) bird
 ดั่ง lime (a gluey, viscous substance composed of gum,
 used for ensnaring birds)
 stlan tqwap tanq เหยี่ยวติดดั่ง A hawk got caught
 by the bird lime.
- tbal ครก a mortar
 ดบัล tbal bo? mtih ครกตำน้ำพริก a grinding bowl
 tbal tqoh srau ครกตำข้าว a large mortar used for
 pounding rice
 tbal bo? mluu ครกตำหมาก a small metal mortar
 used by old women for macerating the areca nut
 and betel leaf
- tbar แหยง to insert into and probe, drill or bore with a
 ดบัร rotating (back and forth) motion
 tbar ttqae? แหยงหู to insert an instrument into the
 ear and rotate, e.g. in order to loosen ear wax

- tba?
ตบะ
๑. กินอย่างมูมมาม (ใช้กับสัตว์) to eat greedily and filthily
(used for animals only)
tɔruu? tba? baai หมูกินข้าวอย่างมูมมาม A pig eats
greedily and filthily.
๒. จับ สบ (ใช้กับสัตว์) to snap (used for animals only)
tɔkɛɛ loot tba? tɔruuq สุนัขกระโดดจับขา A dog jumped
to snap at (his) leg.
trei tba? nui ปลาสูบเหยื่อ The fish snapped at the
bait.
- ttha?
ตตะ
- ตั้น to move or toss about (e.g. when sleeping), to writhe
dee? ttha? นอนตั้น to move about a lot when sleeping
mman ttha? tɔruuq ไก่ตั้นก่อนจะตาย A chicken writhed
before it died.
- tnam (1)
ตมัม (๑)
- หุง to cook, to be cooked
tnam baai หุงข้าว to cook rice
baai tnam ข้าวหุง cooked rice
- tnam (2)
ตมัม (๒)
- พืชผักในไร่หรือในสวน plants that grow in a field or garden
- tram
ตรัม
- แช้ to soak, to immerse, to steep
tram ɔkaɔ แช้ข้าว to put water in the rice
tram ?aaɔ แช้เสื้อ to soak a shirt/blouse
- tram-dai-tram-tɔruuq เป็นสำนวนหมายความว่าทำอะไรช้า an expression
ตรัม-ดัย-ตรัม-จึ่ง meaning to do something slowly
kmai theə kaar tram-dai-tram-tɔruuq อย่าทำงานช้า
Don't work so slowly (Don't dilly-dally)!
- trat
ตรัด
- ตรัส เป็นคำราชาศัพท์ใช้กับพระเจ้าแผ่นดินและรัชทายาท to speak,
talk, say, tell (used in reference to royalty)

- trah
ตฺรฮ
ทำบุญเทศกาลงานสงกรานต์ to make merit at the Songkran festival (old Thai and Cambodian New Year according to a lunar calendar)
thəə nom tu? trah khəe tʰeet ทำขนมไว้ทำบุญเทศกาลสงกรานต์ to make cakes in order to give them as alms at the Songkran festival
- tkap
ตคป
แหนบ tweezers
som ktʰeɪ tkap doo? mmith tʰkaa ขอยืมแหนบถอนหนวด
May I borrow a pair of tweezers to pull out hairs from my moustache?
- tjan
ตจัน
ผักชนิดหนึ่ง นิยมเอาไปดองก่อนถึงกิน a kind of vegetable, normally pickled before eating
- taa
ต
ปู่ ตา a paternal grand father or a maternal grand father
- taap
ตป
ปะ ใช้กับเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม to patch, to mend (used for clothes)
juua khoo̯ təu taap əəkəŋkəŋpə to have a pair of trousers patched
- taam
ตม
๑. ตาม to follow
dlaar taam khniia เดินตามกัน to walk in single file
๒. ตามหา to look for
taam kbeɪ ตามหาควาย to look for a buffalo
- tbaap
ตบฏ
๑. สาน to plait
tbaap tʰeɪer สานกระด้ง to plait a flat, round tray (with bamboo)
tbaap hep สานตะกร้า to plait a basket
๒. ทอผ้า to weave
tbaap sam-puat ทอผ้าซิ่น to weave a sarong-like lower garment (worn by women)
tbaap sbai ทอผ้าขาม้า to weave a loin cloth

tmaa ตมา	<p>อาตมา (เป็นคำที่พระสงฆ์ใช้เรียกตัวท่านเอง) I, me (used by a Buddhist monk)</p> <p>tmaa tchan pheem rootq hAAI อาตมาฉันเพลแล้ว I have already had my lunch (normally between 11.00 a.m. - 12.00 noon)</p> <p>moo ruua tmaa prw? nih มาหาอาตมาพรุ่งนี้ Come to see me tomorrow!</p>
tmaat ตมาต	อีแร้ง a vulture
tmaar ตมาร	<p>(อก) กว้าง ลักษณะของคนที่ไหล่กว้างและเอวเล็ก to be tapered</p> <p>truung tmaar ออกกว้าง a broad chest tapering down to a narrow waist</p>
tmaal ตมาล	<p>๑. ตำนาน a legend; tale</p> <p>tmaal juur hAAI ตำนานนานมาแล้ว an old legend</p> <p>๒. เล่าลือ to rumour</p> <p>tmaal pue mxxng เล่าลือหัวเมือง It is rumoured all over the town</p>
tlaat ตลาต	<p>ตลาด a market</p> <p>tlaat nat ตลาดนัด a market set up at a special time and place</p>
tlaatq ตลาจ	ฟัก (นาม) vegetable of the squash or melon family (general term)
tsaa? ตซา	ผิวแห้งจนแตกเป็นขุย เช่นในฤดูหนาว to have dry and scaly skin
twp ตีป	เสียงของหนัก ๆ ตกกระทบสิ่งอื่น onomat. from a noise when a heavy object falls and hits something

twr ตีร	เสียงฟ้าร้อง onomat. from the sound of thunder
tw? ตี	น้ำ water tw? pha? น้ำดื่ม drinking water tw? dah น้านม milk tw? tan-laə น้ำทะเล sea water
twh ตีฮ	ทิศ a direction twh ?ə-tɔrɔŋ ทิศเหนือ the north twh ?ə-tboon ทิศใต้ the south twh ?ə-lɛtɔ ทิศตะวันตก the west twh ?ə-kʌət ทิศตะวันออก the east
tphwt-tphum ตพืด-ตพี	ตพืดตพืด perpetually, continuously thəə tphwt-tphum ทำตพืดตพืด to do something unremittingly (without concern for correctness quality etc.)
tbwr ตบิร	บึ้ง to be sullen, strained, unsmiling (of the face) mu? tbwr หน้าบึ้ง to have a sulky face
tmuŋ ตมึง	เฉย, (อยู่) นิ่ง ๆ tɕhuarkeu tmuŋ ยืนอยู่เฉย to stand still prap hʌlɪ nəu tmuŋ tɛt บอกแล้วยังเฉยอยู่อีก I have told you. Why don't you do something?
ttuŋ ตตึง	ขวาง to lie across, bar the way, obstruct tɕhuar ttuŋ phɪau ยืนขวางทาง to stand in the way kraal ktɛl ttuŋ ปูเสื่อขวางลายเส้นเสื่อกับพื้นกระดาน (เป็นข้อห้าม) to spread a mat in such a way that the warp strands of the mat are at right angles to the floor boards (a taboo)

ttw?	เปียก to be wet
ตี่	?au ttw? tw? phlup เสื้อเปียกน้ำฝน The shirt is wet with rain-water.
trwm-neh	ตรงนี้ here, right here
ตริม-เนือ	pu trwm-neh to? dai troh จากตรงนี้ถึงตรงนั้น from here to there
tjwŋ	ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลักษณะเหมือนต้นตะโก ผลสีเขียว มีรสฝาด a kind of
ตยง	big tree with green fruit which has a bitter taste
tkwp	๑. จับ ปิด to close, to shut
ตก๊ป	tkwp thwiar จับประตู to close the door
	๒. หนีบ to catch one's finger(s) (in a door, a window, a drawer)
	thwiar tkwp dai ประตูหนีบมือ to catch one's finger(s) in a door
tww	ตื้อ (a slang word) to persist in an effort to get something
ตี	taam tww kmom ตามตื้อสาว to persist in an effort to find favour with a girl
txx	เตี้ย to be short (e.g. a person)
ตุ้	mnwh-txx คนเตี้ย a short person
	tʔee? txx กล้วยพันธุ์เตี้ย a species of banana tree
txxn	เตือน to warn, to advise, to remind
ตุ้น	txxn ?wai theə tʔiia เตือนให้ทำดี to advise (someone) to behave well
txxh	ทะทะ to be obstructive, to be always in the way
ตุ้ฮ	txxh phnee? ทะทะคา to look disorderly, out of place
	thəo txxh ทำทะทะ to be in the way

- təŋ
เต็ง
เต็ง คำพูดประกอบกับคำ "ล้ม" : onomat. from the sound when a heavy thing collapses
doo! təŋ ล้มเต็ง to collapse with a loud noise
- təʔ-təʔ
เตอะ-เตอะ
เหมือนกับ [นเตอะ - นเตอะ] The same as [ntəʔ-ntəʔ]
- təo
เตอ
เครื่องมือชนิดหนึ่ง คล้ายฆ้อนแต่ใหญ่กว่า ปลายอีกด้านหนึ่งแหลม ใช้ในการสร้างข้อมแมมทางรถไฟ a kind of a big hammer
- təom
เติม
เติม to fill
təom khlan rot เติมน้ำมันรถ to fill up a car (with petrol)
- təol
เตอล
ตอน (ที่ดิน) to be high (of land) or high land
(baan) təol twʔ man litɕ ที่ตอนน้ำไม่ท่วม The highlands are not flooded.
- təŋ
เต็ง
ตึง แน่น to be tight, tightly
tiian ksee ʔoo! təŋ ชึงเชือกให้ตึง Tighten a rope firmly!
ksee təŋ เชือกตึง a taut rope
tɕaaŋ ʔoo! təŋ มัดให้แน่น Tie (someone or something) tightly!
təŋ daam-truung แน่นหน้าอก to have a tight feeling in the chest (e.g. from indigestion)
- tʰəʔ
เตอะ
ตู่ a barn, store-house (for rice)
sraʊ piŋ tʰəʔ ข้าวเปลือกเต็มตู่ The barn is full up with unhusked rice.
- tʰəʔ
คเตอะ
สะอึก to hiccup
tʰəʔ man tɕhɔp สะอึกไม่หยุด to hiccup continuously

tnAAP ตเฝืบ	ข้าวเหนียว glutinous rice tɕ-hoi baal tnAAP ึ่งข้าวเหนียว to steam glutinous rice
tnAAM ตเฝืบ	แย่ง to struggle to take, to scramble for, to grab, snatch by force tɕkEE tnAAM tɕʔAŋ สุนัขแย่งกระดูก The dogs are scrambling for a bone. tnAAM baan theə sii แย่งที่ทำกิน to struggle to take a peice of land
tnAAR ตเฝืบ	๑. ทำเดิน the way one walks tnAAR daAR lʔaa ทำเดินสวย The way she walks is pretty ๒. ดำเนิน (เรื่องตามขั้นตอน), เล่าตามลำดับ to proceed, to proceed with, to continue tnAAR rɕrɕŋ naŋ saan ดำเนินเรื่องในศาล to go to court, to follow judicial procedure in court tnAAR rɕrɕŋ เล่าเรื่องตามลำดับ to tell a story progressively
t-hAAM ต-เฮียม	ลมหายใจ breath datɕ t-hAAM สิ้นลมหายใจ to die
tum ตุม	สุก ใช้กับผลไม้เท่านั้น to be ripe (of fruit only)
tun ตุน	ทุน funds, investments ruua tun luaʔ rbaŋ หาทุนค้าขาย to find money for commercial business
tuʔ ตุ	ไว้ to keep, to leave, to place, to put (something somewhere) tuʔ lɕɕ toʔ ไว้ในโต๊ะ to put (something) on the table tuʔ naŋ tɕilal ไว้ในตะกร้า to keep (something) in a basket

tpuu ตปู	ตะปู a nail (in carpentry) wei tpuu ตอกตะปู to hammer a nail down doo? tpuu ถอนตะปู to pull out a nail
ttuur ตุร	ถือ กาง (ร่ม) หรือถือวัสดุอื่น เพื่อกันแดดและฝน to hold (e.g. an umbrella, a piece of cloth, a piece of paper etc.) in order to protect oneself from the sun or the rain ttuur tan-juu baq phluep กางร่มกันฝน to hold an umbrella to protect oneself from the sun
truu ตุร	ลอบ (นาม) a kind of bamboo fishtrap da? truу ดักลอบ to set such a trap trei t'ool truу ปลาเข้าลอบ Fish have entered such a trap. truу pruaq ลอบตาห่าง ใช้จับปลาใหญ่ a kind of bamboo fishtrap with a widely spaced weave (used for big fish) truу t'ait ลอบถี่ ใช้จับปลาเล็ก ๆ a kind of bamboo fishtrap with a closely spaced weave (used for small fish or shrimps)
truung ตุร	อก หน้าอก the chest, breast t'haam truung เจ็บหน้าอก to have a pain in the chest truung tom อกกว้าง a broad chest
top ตุป	จับให้คงไว้ to hold something firmly fixed
tom ตุม	เกาะ (กริยา) ใช้กับนกหรือสัตว์มีปีก to perch (used for fowls) koon-t'gaap top mee? t'chao นกเกาะต้นไม้ A bird is perching on a tree.
tnop ตุบ	ทำนบกั้นน้ำ a dam, a weir tnop ba? ทำนบกั้นน้ำพังลง The dam is broken.

tnom ตม	เล่า (ไก่) an enclosure for confining chickens; a pen (for chickens)
trap ตรูป	ตะครุบ to pounce upon and seize (something) in the claws or in the hands trap nkeep ตะครุบกบ to pounce upon and seize a frog in the hands trap del ตะครุบดิน to pounce upon something to seize it with the hand but to miss it
trom-poon ตรม-ปูน	กุดคู้ to crouch dee? trom-poon นอนกุดคู้ to crouch while sleeping
tkop ตกูป	ตะครุบโดยใช้เครื่องมือ เช่น สุ่ม to pounce upon and seize something by using a tool (e.g. a fish trap of bamboo strips, a dome-shaped chicken coop of bamboo strips) juua nrut tkop mwan เอาสุ่มตะครุบไก่ to seize a chicken by using such a coop
too ดู	๑. ตัว (ลักษณะนามของสัตว์หรือสิ่งของ) a classifier for animals, fish insects; for tables, chairs; for articles of clothing such as shirts, trousers kbel bei too ค่ายสามตัว buffaloes khoo boon too กางเกงสี่ตัว ๒. ตัวโดยสาร a ticket too rot-fai ตัวโดยสารรถไฟ a railway ticket
toot ตุต	ทวด พ่อหรือแม่ของปู่, ย่า, ตา หรือ ยาย a great grand parent jei toot ยายทวดหรือย่าทวด a paternal or maternal great grand mother taa toot ตาทวด หรือปู่ทวด a paternal or maternal great grand father

toor ตุร	ไม้สอย (ขนาดใหญ่กว่า [ตปัว]) a long pole with a prong at the end used for picking fruit, bigger than [tpua?]
toon ตุณ	ร้องไห้ (ไม่ค่อยนิยมใช้) to cry (rarely used)
tooh ตุย	โทษ (นาม) punishment, penalty milian tooh tqwap ku? มีโทษติดคุก to be condemned to imprisonment milian tooh dal tqwap มีโทษถึงประหารชีวิต to be condemned to death
tpoo? ตปู	๑. ตูด ก้น anus tqunt tpoo? เช็ดก้น to clean the anus ๒. ก้น ภาชนะต่าง ๆ the bottom (of anything) tpoo? tqhnaq ก้นหม้อ the bottom of a pot
ttool ตตุล	๑. รับ to receive (something) ๒. ต้อนรับ to welcome, to receive (e.g. guests) ttool phneu ต้อนรับแขก to receive guests
tlooh ตลูย	เกลา to smooth tlooh rsei เกลาไม้ไผ่ to smooth a bamboo stick
troot ตรูต	๑. ตรวจ ค้น สืบหา to check, to search (e.g. a person or place, for concealed objects tam-root troot ptiah ตำรวจค้นบ้าน The police searched the house. ๒. ทบ to fold (in layers) troot ksee ทบเชือก to fold a rope (e.g. in order to make a thicker rope)
troot ตรูต	ขัน กู ใช้กับนกเขา นกพิราบ to coo (e.g. a dove, a pigeon)

tkoot ทูกูต	ตะกวด a large brown lizard
tkoon กตุน	ผักบุ้ง a morning glory used as green vegetable tkoon tw? ผักบุ้งที่เกิดในน้ำ an aquatic morning glory used as green vegetable tkoon koo? ผักบุ้งที่เกิดบนบก a non-aquatic morning glory used as green vegetable
to? โต๊ะ	โต๊ะ a table to? tsoer naŋ-suuw โต๊ะเขียนหนังสือ a desk
toh โต๊ต	ไป ... (กัน) (เป็นคำชักชวนให้ไปร่วมด้วย) Come on, let's go (now)! toh teu mɔɔ naŋ ไป ไปดูหนังกัน Come on, let's go to the movie. toh lap ptiah ไป กลับบ้าน Come on, let's go back home.
tdom ตโด๊ม	เกาะกันเป็นกลุ่ม to gather together ŋkraoŋ tdom kniia มดแดงเกาะกันเป็นกลุ่ม Ants gathered together.
trom โตร็ม	ด้วงมะพร้าว the coconut rhinoceros beetle
trot โตร็ต	เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งก่อนจะถึงเทศกาลงานสงกรานต์ มีการร้องรำ ทำเพลงไปตามบ้านต่าง ๆ เพื่อเรียกรับเงินหรืออาหารนำไปถวายพระ ทำบุญเทศกาลสงกรานต์ a kind of festival just before the Songkran festival, a parade of people who sing and dance around the village and ask for money or food in order to give them as alms to the monks during Songkran

tsol ตโซล	ชุก ชุกซ่อน to hide, to huddle under or behind tsol doon naŋ dop ชุกซ่อนมะพร้าวไว้ในคองหญ้า to hide a coconut in the grass koon mian tsol slaap mee wiia ลูกไก่ชุกปีกนมมัน A chick huddles itself up under the wing of its mother.
toop โตป	ซุ้มที่สร้างขึ้นข้าง ๆ ลานนวดข้าว a shelter at a threshing floor (where buffaloes or bullocks tread out the grain) thəə toop tu? dee? tɔam srau ทำซุ้มไว้มานอนเฝ้าข้าว to build a shelter at a threshing floor so that one can stay there at night to watch the grain
tootɔ โตจ	อา คำเรียกน้องชายของพ่อ an uncle (a younger brother of the father)
toon โตง	โพงพาง a kind of deep-water fish or prawn trap, having long bag-nets attached to stakes placed in a line across water-ways. The nets are to be lowered or raised according to the condition of the tide. da? toon ตักโพงพาง to set this kind of trap
tphoon ตโฟน	ตะโพน a drum capable of producing eight tones wɔi tphoon ตีตะโพน to beat this kind of drum
tboon ตบอง	(ทิศ) ใต้ ดู [ตือ] south - see [tuh] tuh ?-tboon ทางทิศใต้ in or to the south
tboon - daŋ ตบอง - เต็ง	ไม้ที่ติดกับใบขวานโยน a wooden cross-piece of an axe to which the axe-head is attached
tmool ตมอล	สันหลังคา the top of a roof

- tmoo? จอมปลวก a termite hill
ตโม
- tjoon-tgee? หัวปลี a flower cluster of the banana tree
ตโยง-เจ
- twg ค่าตั้ง the fee that the banker or croupier collects from
ต็อง a winner in a gambling game
- tbwt จับเข้าไม้ปัก to fasten (e.g. a fish, a frog ... etc.)
ตบ๊อต in split bamboo or wooden stick for roasting on the open
fire
- tbwr ๑. ไซ้ (หาอาหารด้วยปาก) to dig (for food with the
ตบ๊อร snout, beak or bill as pigs, birds or ducks)
๒. ไซ้ (ขน) to preen (the feathers with the beak or
bill)
- tmot ไม้ ไม้ปัก (ลักษณะนามของของที่ใส่หรือเสียบไม้ปัก) a unit of counting
ตบ๊อต or selling things like roasted fish by counting the
stick that the fish is fastened in
trei ?ag bei tmot ปลาย่างสามไม้ (ปัก) three sticks
of roasted fish
trei ?ag tmot nih prmaan dom ปลาย่างไม้กี่ราคาทีบาท
How much is a stick of roasted fish?
- tlw? (1) ตลก to be funny
- ตเลาะ (๑) rxng - tlw? เรื่องตลก a funny story
- tlw? (2) หลุม แอ่งน้ำเล็ก ๆ a mud hole
- ตเลาะ (๒) tlw? kbel หลุมควาย a mud hole in which buffaloes
often lie

trɔh หรือ	ตรงนั้น right there ก่อน trɔh อยู่ตรงนั้น to be right there trɔh khɔh ตรงนั้นผิด That is wrong.
tmɔɔl ตกลง	ผล็อย ใช้พูดประกอบกับคำว่า หล่น หรือ ร่วง a descriptive for the action when something suddenly falls down tliɔ? tmɔɔl ร่วงผล็อย to fall down suddenly
tdɔɔʔ คดอ	กระดิ่ง a small bamboo or wooden bell tied to the necks of cattle
tdɔɔh คดอช	ขัด ถู to polish up tdɔɔh tɕnaŋ ขัดหม้อ to polish up a pot tdɔɔh ptiah ถูบ้าน to clean the floor by using a wet cloth
tnɔɔt ตมอด	ต้นตาล a sugar palm
tlɔɔt ตลอด	ตลอดไป forever, for good ก่อน tɕum khniɔ ʔɔɔl tlɔɔt อยู่ด้วยกันตลอดไป to live together forever
tlɔɔʔ ตลอด	กะลา (มะพร้าว) the hard shell of a coconut
trɔɔʔ ครอ	มดดำ ชอบทำรังอยู่ตามต้นไม้ a black ant
tkɔɔʔ คกอ	โคมใส่ตะเกียง มักทำจากปืปล็ก ๆ หิ้วไปไหนมาไหนได้ a cover for a lamp normally made from a large tin can
tɕɔɔl ตงอล	โล้น to be bald mɔnh tɕɔɔl คนหัวโล้น a person without hair on his head

tap	ต๋อย	to strike or attack with the fist, to punch
ต๋อปป	tap mu? ต๋อยหน้า	to punch (somebody) on the face
	nia?-dal tap kniia	นักมวยต่อยกัน The boxers are fighting each other.
ta?	เหนียง	the small comb-like appendage hanging from
เตาะ		below the beak of certain fowls (e.g. chickens, turkeys)
ta?-kee	ตุ๊กแก	a gecko
เตาะ-แก		
ta?-kuuer	กั้งกือ	a galley-worm (so-called because the numerous
เตาะ-กวาง		legs along the sides more rhythmically like the oars of a galley)
ta?-kmaa	ตกใจ	to be frightened
เตาะ-กมา	sleep pkuuar thəo ?ooi ta? kmaa	เสียงฟ้าร้องทำให้ตกใจ The thunder frightened (somebody).
tah	ไป...กัน	(เป็นคำชักชวนให้ไปร่วมด้วย) เหมือนกับ [ไต้ย] Come on,
ต๋อช		let's go (now)! - the same as [toh]
tnap	ห่ม	to cover, to cover up (with covers, with cloching)
ต๋น็อปป	tnap phool	ห่มผ้าห่ม to cover with a blanket
	tnap shai	ห่มผ้า to cover with a blanket or a shawl
tlap	พลิก พลิกคว่ำ พลิกตลบ	
ต๋ล็อปป	rot-jon tlap	รถยนต์พลิกคว่ำ A car turned over
	tlap nang-suum	พลิกหนังสือ to turn over the pages
tlap-tlen	๑. (ล้ม) อย่างไม่เป็นท่า	(to fall down) in an awkward
ต๋ล็อปป-ต๋ลื่น		or in an unusual manner
	dool tlap-tlen	ล้มอย่างไม่เป็นท่า to fall down in
		an awkward manner
	๒. (พูด) วกไปวนมา	(to speak) evasively
	gjei tlap-tlen	พูดวกไปวนมา to beat about the bush

trap	มะเขือ the eggplant (used as a vegetable)
ตฺร็อป	trap tɔkɔm มะเขือพวง a kind of eggplant with small round green fruits
	trap kɔa-kɔa มะเขือยาว a kind of eggplant with long green fruits
	trap khaar มะเขือขี้มูก a kind of eggplant with yellow fruits
	trap tɔh มะเขือแก่ an eggplant that is too old to be eaten
traŋ (1)	๑. ตรง to be straight, direct, to be upright
ตฺร็อง (๑)	təu phiəu traŋ ไปทางตรง to take the direct way tɕhuəu traŋ ยืนตรง to stand upright
	๒. ซื่อสัตย์ ซื่อตรง
	kʌət mnwə traŋ เป็นคนซื่อตรง to be an honest person ŋjɛi traŋ พูดซื่อตรง (ซื่อสัตย์) to speak honestly
traŋ (2)	ที่ ตรง ใช้ในความหมายที่ขึ้นอกสถานที่หรือตำแหน่ง at
ตฺร็อง (๒)	nəu traŋ tɕnʌaŋ อยู่บนโต๊ะ to be at the stair-case
tɕa?	แตง a class term for cucumbers and melons
ตฺเซาะ	tɕa?-sraʊ แตงกวา a cucumber
tkal	ตั้ง a stool, a bench
ท็อล	
tkɑ?	เกี่ยว to hook, to fasten with a hook, to hitch; to get cut accidentally (as by a nail)
ตฺเกาะ	pan-laa tkɑ? พนมเกี่ยว to be scratched by a thorn tkɑ? dai เกี่ยวก้อย to hook each other's little fingers

- tɔm
ต้อม
ช้ำใน to have internal injuries
tɔm pruah pah wei ช้ำในเพราะโดนตี to have internal injuries because of being hit
phaʔ thnam kee tɔm กินยานก้ช้ำใน to take medicine for internal injuries
- taa
ต้อ
ต่อ to join, to connect, to construct; to continue, to extend, to add (on); to bargain (for, further on
taa tuuʔ ต่อเรือ to build a boat
taa piiaʔ ต่อปากต่อคำ to dispute
taa ʔwɔi ต่อให้ to give a handicap to
taa ksee ต่อเชือก to join ropes
taa raa-khaa ต้อราคา to bargain (for), to beat down in price
daaʔ taa เดินต่อไป to walk further on
- taap
ต้อป
ตอบ to answer, to reply:
taap tɔt-maai ตอบจดหมาย to answer a letter
taap thaa jaan naa ตอบว่าอย่างไร What's the answer?
taap thaa meen ตอบว่า 'ใช่' to answer 'yes'
- taam
ต้อม
งดอาหารหรือการกระทำบางอย่างตามประเพณีนิยม to be forbidden (according to a doctor or the custom)
maa taam man ʔwɔi sli satɔ koo หมอห้ามกินเนื้อวัว
The doctor orders (somebody) not to eat beef
khee tɔeet taam man ʔwɔi tbaap เทศกาลสงกรานต์ห้ามทอผ้า
Weaving cloth during Songkran is forbidden
- taan
ต้อน
๑. ตอน when, at
taan tɔɔh pu tuuʔ-hah ตอนลงจากเครื่องบิน
when getting off the 'plane
taan jop ตอนกลางคืน at night
๒. ชิ้น, ก้อน (ลักษณะนาม)
satɔ ʔaŋ bei taan เนื้ออย่างสามชิ้น three pieces of meat
nom piir taan ขนมสองชิ้น two pieces of cake

tɔŋ ตอง	ตอง (ไพ่ที่เหมือนกัน ๓ ใบ) three of a kind (in a card game) lɛə phaaɪ tɔŋ เล่นไพ่ตอง to play a kind of card game
tɔɔ? ตบอ	เขก to hit with the knuckles tɔɔ? kbaal เขกหัว to hit someone's head with the knuckles. tɔɔ? to? เขกโต๊ะ to rap a table with the knuckles
tɔɔr ตมอร	หน่วยของการนับ หนึ่งหน่วยเท่ากับสี่ นิยมใช้เรียกกล้าที่มัดเป็นมัด ɔɔɔn tɔɔr tɔɔr สี่อันเท่ากับหนึ่ง [ตมอร] four equal one [tɔɔr] snaap bei tɔɔr กล้าสาม [ตมอร] (เท่ากับ ๑๒ เม็ด) three [tɔɔr] of young rice plants (equal 12 bundles of rice plants)
tɔɔŋ ตมอง	ท่อนไม้ขนาดเหมาะมือ a stick of wood that can be held in a hand
tɔɔ ตมอ	รอยต่อ เขม a knot tɔɔ ksee รอยต่อเชือก a knot in a rope
tɔɔ? ตลอ	ทะลึ่ง to be insolent mɔwh tɔɔ? คนทะลึ่ง an insolent person ŋjei tɔɔ? พูดทะลึ่ง to speak insolently
traŋ ตรอง	๑. รอง รองรับ to collect, catch, (a liquid by placing a container underneath), to be placed underneath traŋ tw? phlɛə รองน้ำฝน to catch rain water (in a bucket, jar, etc.) ๒. กรอง to filter traŋ kɔɔt paŋ-tɔɔ? กรองแป้งทำขนมจีน to filter the flour to make bunches of vermicelli

tui ตุย	จับสัตว์โดยการเอามือข้างเข้าไปในรูซึ่งมีน้ำอยู่ แล้วชักมือเข้าออก สัตว์ที่อยู่ในรูจะออกมาตามน้ำ จับได้ง่าย ใช้เฉพาะการจับปู (to catch a crab by) moving one's hand with a piston-like motion in an underwater cavity or hole to force out the crab
trui ตฺรุย	หวิว พุดประกอบกับคำว่าลมพัด onomat. for a softly blowing wind khjal rħħi trui ลมพัดหวิว The wind blows softly.
trooi ตฺรุย	ยอด ใช้กับยอดต้นไม้หรือฝัก (tree) top
tiu ตีว	ไม้ดีว chips; tally sticks (used when counting baskets of paddy, etc.) ꠘꠘꠘꠘ ꠘꠘ ꠘꠘꠘ ꠘꠘ นับด้วยไม้ดีว to count by using chips
tiue ตีว	นกตัวแล้ว Blue-winged Pitta-Terrestrial birds of forest undergrowth, with fat bodies, short necks, and rather long legs
tiue-daa ตีว-ดา	เทวดา a divine being, deity, a good fairy
tkeeu ตเกว	เกี่ยวขึ้นมา to hook up juua tghœ tkeeu ꠘaau deɛl thliɑ? เอาไม้เกี่ยวเสื้อที่ตกขึ้นมา to use a stick to hook up a fallen shirt
twœeu ตแวว	พร้า a jungle knife
tau เตา	เตา a stove

tmau	แผล	a wound, a cut
ตเมา	tmau kmet mutɔ̄	แผลจากมีดบาด a cut caused by an implement
	?ɛh kaat tmau	เกาจนเป็นแผล to scratch until the skin is broken
	tmau mmat	ปากเป็นแผล; ปากบอน to have a sore on the lips; to be a blabber mouth, tale-bearer, tattler
tkau	ขอ (นวม)	a hook
ตเกา	tɕhəə ŋa? kaat tkau	ไม้งอเป็นขอ a stick that is bent as a hook at one end
traau	เผือก	taro
<u>ตราว</u>	traau-khjoŋ	เผือกหอย a kind of taro with small tubers
traau-tw?	(ต้น) บอน	a family of small tuberous plants, with large, ornamental, hastate-peltate leaves
<u>ตราว-ตี</u>		
təu	ไป	to go
เต้า	təu thəu	ไปเที่ยว to go around (here and there for pleasure), to go out (as for an evening)
	təu thəə kaar	ไปทำงาน to go to work
	təu wwat	ไปวัด to go to the temple
trau	ถูก	to be right, correct; to hit (as a target)
<u>เต๋ว</u>	ŋjei trau	พูดถูก to speak correctly
	trau tɕat	ถูกใจ to be pleasing
	trau mwat	ถูกปาก (กินอาหารที่ถูกใจ) to be nice to eat
	baŋ trau baŋ	ยิงถูกเป้า to shoot hitting the target
	kwɛt trau	คิดถูก to make a right decision or choice
	man trau kaar	ไม่ถูกต้อง It's wrong; It's incorrect.

tkau (1)	ดักแด้ หนอน chrysalis, worm
ตเก็อว (๑)	tkau sii srau หนอนกินต้นข้าว a type of worm that destroys rice plants; The worms ate the rice plants.
tkau (2)	ต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นไม้ยืนต้น ผลมีขน เวลากินเอาขนออก มีรสเปรี้ยว
ตเก็อว (๒)	a kind of tree with hairy sour fruits
tia?	คล้องสัตว์ to lasso, to snare e.g. an elephant
เตียะ	
tiah	ตบ to slap, clap, pat; to hit with the hand, to hit
เตียฮ	with the hand, to hit with the paw
	tiah mu? ตบหน้า to slap (someone) on the face
	tiah khn๑๑๑ ตบหลัง to hit one's back with the hand
	tiah dai ตบมือ to clap the hands
	tiah muuh ตบยุง to swat a mosquito, to slap a mosquito with one or two hands
tpia๑	บึง a large swamp
ตเป็ียง	
tnia?	สัตว์ที่ใช้เป็นสัตว์ต้อ a decoy
ตเน็ยะ	lluua? tnia? นกเขาต้อ a dove that is used as a decoy
tria๑	ต้นกุ่ม ไม้ยืนต้น ใบอ่อนกินได้ <u>Crataeva hygrophila</u>
เตริ๊ียง	(Capparidaceae), a tree with edible leaves and flowers
ttgia? (1)	เย็น to be cool, cold (of the weather; of inanimate
ตเส็ยะ (๑)	objects; of body parts)
	tw? ttgia? น้ำเย็น cold water
	tgat ttgia? ใจเย็น to be calm
ttgia? (2)	คาย to spit out; to eject from the mouth (as bitter
ตเน็ยะ (๒)	medicien)
	ttgia? baal คายข้าว to eject rice from the mouth

- tiia เบ็ด a duck
 เหยี่ยว
- tliap ต่ำ to be low
 เหยียบ tom-neeɲ tliap tɕiaŋ ตำแหน่งต่ำกว่า a lower position
 ๗๖๓ tliap-tiɲap ก้มต่ำ ๆ to bend the body downward
 and forward
- tiiam (ปลิง, ทาก, ...) เกาะ to be attached to be on (of
 เหยียบ a leech or a slug)
 tɕhɪrɲɲ tiiam kbeɪ ปลิงเกาะกระบือ A water leech
 is on the buffalo.
- tlian ทาน a donation; a gift, alms
 เหยียบ thæe tlian ทำทาน to give alms; to make a
 donation
 som tlian ขอตาน to beg
- tliat ทุ่ to be blunt, not pointed
 เหยียบ dee?-kmau tliat ดินสอดำทุ่ The pencil is blunt.
- tliap ดึง to pull, to draw, to lug
 เหยียบ tliap dai tu? ดึงมือไว้ to tug someone's hand
- tliang เตียง a bed
 เหยียบ tliang phaa-bai เตียงผ้าใบ a folding canvas bed
- tpila เคี้ยว to chew
 คบैया
- tmliar ต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งใช้ทำฟืน a kind of big tree used for
 คบैया fuel

tkiiam	กรวม a molar
คเคียม	tɕhɯm tkiiam ปวดกรวม to have a toothache in a molar
tklia?	สะโพก a hip
คเคีย	
twap (1)	เพิ่ง to have just
เคือป (๑)	twap taa tɔu man เพิ่งไปเมื่อสักครู้ to have just gone
twap (2)	ทัพ a troop, the army
เคือป (๒)	ไปร? twap tɔu rop ยกทัพไปรบ to move the army to fight in a battle
twat	เตะ to kick
เคือต	twat tɕɯŋ ʔɔɔi dool เตะขาให้ล้ม to kick someone's leg in order to make him fall down
twan	ทัน in time, on time
เคือน	twan wliia ทันเวลา to be in time, on time deɛp twan ไล่ทัน (วิ่งไล่ทันหรือไล่ทันทางความคิด ทางปัญญา) to catch up with, to over take twan tɕat ทันใจ to be fast, fast enough
twal (1)	ไม้เถารัลยชนิดหนึ่ง หัวไข่นกขี้ไก่ a kind of vine of which the root can be put in curry
เคือล (๑)	
twal (2)	ชน โดยใช้ศีรษะ hitting (one's head) against something because of a lack of space
เคือล (๒)	kbaal twal ntɕiŋ หัวชนฝา (ศีรษะชนกับฝา) The head hit against the wall.
twah	ชิด (สอด ดูตัวอย่าง) to latch
เคือฮ	twah tɕhnaŋ ชิดฝาหม้อ to put a stick through the handles of a pot and its lid twah thwiiar ชิดประตู to latch the door naŋ ɲjɛi twah muat จะพูดก็กระตาคปาก to be ashamed to say something

twal-muat เห็ล-เมือต	เสียใจจนกระทั่งพูดไม่ออก to be so sorry as to be speechless
tpwat (1) ตเบือต (๑)	ตค to tap on (with fingers); to snap (the fingers); to pluck (a stringed instrument); to spring back tpwat dai ตคนี้ว to snap one's fingers tpwat t๑๗๗-peɪ ตคพิย to pick or play on a stringed instrument
tpwat (2) ตเบือต (๒)	เอามือไขว้หลัง to cross the arms behind the back t๑huuar t๑wat dai ยืนเอามือไขว้หลัง to stand with arms crossed behind oneself tpwat slaap-see? มัดแขนไขว้หลัง to tie someone's arms crossed behind him
tpwan ทเบือน	เชิงกรานหุงต้ม ทำจากก้อนหินหรือดินขนาดเท่า ๆ กันสามก้อน มาวางเป็น รูปสามเหลี่ยม ตั้งอยู่บนร้านรูปสี่เหลี่ยม a portable fireplace consisting of three stones (to support cooking vessels) placed in a box of soil
tpwal ทเบือล	แก้ม a cheek ?๑๑ l๑ t๑wal k-hoom อายจนแก้มแดง to blush with shame tpwal lhoo? แก้มเปล่งปลั่ง a rosy cheek
tpwal-tpoo? ทเบือล-ตปุ	ก้น the bottom (of a person or animal)
twat ทเวือต	ตวัด to jerk twat ksee moo jaan l๑๗๗ ตวัดเชือกมาอย่างรวดเร็ว to jerk a rope rapidly twat san-tuut๑ ตวัดคันเบ็ด to jerk a fishing- pole upward (to set a hook)

tnwap	ที่รอง (นาม) a thing that is placed beneath
ตะเีออป	tnwap tɔ̃xɔ̃ŋ~sbɛɛ? tnwap รองเท้า a shoe tnwap-dai ถุงมือ gloves
trwap (1)	ทรัพย์สินสมบัติ property, possessions, wealth
เต็รืออป (๑)	milan trwap มีทรัพย์สินสมบัติ to be rich bɛɛp trwap แบ่งสมบัติ to share property
trwap (2)	รอง (กริยา) to place something beneath
เต็รืออป (๒)	juua kan-tuuap trwap dai เอาผ้าขี้ริ้วรองมือ to put a rag in the hand (when holding something hot) trwap tɔ̃xɔ̃ŋ to? รองขาโต๊ะ to place something underneath the legs of a table
tuan (1)	ล้าง (หน้า) to wash (face)
ตีวน (๑)	tuan mu? toan pruw? ล้างหน้าตอนเช้า to wash the face in the morning
tuan (2)	อ่อน to be soft; weary; discouraged
ตีวน (๒)	tɕhəə tuan ไม้อ่อน soft wood tuan tɕat อ่อนใจ to feel discouraged (about) tuan tɔ̃xɔ̃ŋ tuan dai มือไม้อ่อน to become faint
tual	เท้า (คาง) to support (the chin)
ตีวล	dai tual tɔ̃xɔ̃ŋ-kaa มือเท้าคาง to use the hand to support the chin, hence to rest the chin on the hand
tuang	ธงชาติ ธง the national flag, flag
ตีวง	tuang sɛm ธงชาติไทย the Thai flag lɔ̃x? tuang soa ยกธงขาว (ยอมแพ้) to wave a white flag (meaning to give in or to surrender)
tua?	ซ้ำ ใช้กับผลไม้ to be bruised (only used with fruit)
ตีวะ	thəə tɕee? tua? ?ah ทำกล้วยซ้ำหมด to bruise all of the bananas

- tpua? ไม้สอย ขนาดเล็กกว่า [ดูร] a long pole with a prong on
ตปัวะ the end for picking fruit, smaller than [toor]
- tnual โอ่ง (น้ำ) a big (water) jar
ตนิวาล
- tnual-thnam ชานยาเส้น (ยาเส้นที่ทำเป็นก้อนใช้อม อาจใช้อมเวลาเคี้ยวหมาก)
ตนิวาล-ทนมัม a wad of tobacco held in the mouth sometimes while
 chewing betel
- truang-trai (1) นกเข่งเข่า a drongo, a common bird whose plumage is
ตริ้วาง-ตริ้ย (๑) deep black, glossed with steel blue, and having two
 long tail feathers
- truang-trai (2) ไม้ชนิดหนึ่ง มักใช้ทำไม้กวาด กวาดพื้นดิน a kind of small tree
ตริ้วาง-ตริ้ย (๒) used for making brooms
- ttqua? ชุก a Brahman character in the Wetsandon, the tale
ตจัวะ of the penultimate incarnation of the Buddha
 kan ttqua? กอชุก a section of the Wetsandon
- tkua? คางคก a toad
ตควัวะ
- tuua รางรองน้ำฝน a rain-water-trough attached to the eaves
ตว
- tuuar เอา (เป็นคำยั้ให้ทำอะไรสักอย่าง) an expression urging someone
ตวาร์ to do something (to egg on)
 tuuar knaal kbaal เอากลางหัว (ให้ทำอะไรสักอย่างที่หัว)
 Go on! (Hit him) right on the head!
- truua (1) ขอ stringed instruments
ตริ้ว (๑) koot truua สีขอ to play a stringed instrument

thmitɔ หมึจ	หลับ (ตา) to close (the eyes) dee? thmitɔ phnee? นอนหลับตา to lie (in bed) with the eyes closed
thuep ทุบ	(เปรียบเทียบ) เปรียบ to compare thuep khnlia mɔx เปรียบกันดู to compare with each other
thmɛn ทเม็ญ	ฟัน a tooth, teeth taŋ-kau sii thmɛn หนอนกินฟัน tooth decay; decayed tooth (literally 'a worm eats a tooth')
thmɛn-tɕhɔɔ ทเม็ญ-ชี่	ฟัน carding tool for weaving, weaver's roller
theet เทต	ผ้า cloth theet kat ?aau ผ้าตัดเสื้อ dress material satɔ theet เนื้อผ้า texture of cloth
thneer ทเนร	ตะเข็บ a seam (of shirts, blouses, trousers, etc.) thneer khoo bæ? ตะเข็บกางเกงแตก The trouser seam is coming apart.
them แถม	แถม to give in addition to what was bargained for baan rbah them ได้ของแถม to get something extra tip pkaa them หม? ซื้อปากกานแถมหมึก to buy a pen with a bottle of ink as an extra
theen แทน	แทน ต่าง instead of, in place of theen thii naŋ thəə kaar kwat ka? แทนที่จะทำงาน คุณก็เล่น Instead of working, you play. juua moo theen khnlia baan เอามาแทนกันได้ (It's) capable of replacing one another sii tan-looŋ theen baai กินมันต่างข้าว to eat sweet potato instead of rice

than ถัง	ถังโลหะขนาดใหญ่ a tank, a large container for liquid or gas
than-than ถัง-ถัง	ทั้งที่ ทั้ง ๆ ที่ even though, although, in spite of, in spite of the fact that than-than khliian man joom sii ?oi ทั้ง ๆ ที่หิวก็ไม่ยอมกินอะไร In spite of hunger, one refuses to eat
tha? เตะ	ถีบ to push or shove with the sole of the foot tha? rot-tqa?-kjaan เถีบรถจักรยาน to ride a bicycle
thnam หมั่ม	ยา medicine, drug thnam kee tqhww kbaal ยาแก้ปวดหัว medicine for headaches thnam nih lwlip ยานี้ขม This medicine is bitter. thnam tqhiit ยาฉีด medicine for injection
thnam-tqua? หมั่ม-จ๊วะ	ยาสูบ ยาเส้น tobacco, prepared tobacco, pipe tobacco tqua? thnam สูบยาเส้น to smoke (tobacco) han thnam-tqua? หั่นยาเส้น to slice tobacco leaves
thnat หนัด	ถนัด to be skillful, handy, good at thnat dai tqhweep ถนัดมือซ้าย to be lefthanded thəo kaar deel khloon thnat ทำงานที่ถนัด to do the work that one is good at
thnan หนัน	กุ่ม (ต้น) <u>Crataeva hygrophila</u> , a tree with edible leaves and flowers; the bark is used medicinally
thnag หนัง	ข้อ ใช้กับต้นไม้ a node (of a tree or a plant) thnag mpxu ข้ออ้อย a sugarcane node
thlan ทลัน	งูเหลือม python

thaa	๑. ว่า to say
ทา	thaa ?oi ว่าอะไร What did (you) say?
	๒. (ญ) ว่า คำพิณ to blame
	pah mee thaa โดนแม่ว่า to be blamed by mother
thaa-na?	ฐานะ ตำแหน่ง status, position, state
ทา-นะ	thaa-na? man tɔlɔa ฐานะไม่ดี (ยากจน) to be poor
	thaa-na? kruu nai ตำแหน่งครูใหญ่ the position of headmaster
thnaal	พื้นที่ใช้สำหรับเพาะกล้าโดยเฉพาะ the paddy field that is prepared especially for young rice plants
ทนาล	saap baan bei thnaal หว่านกล้าได้สามแปลง to have sown rice seedlings in the paddy field
thlaa	ใส to be clear (of water and eyes) transparent (of glass)
ทลา	phnee? thlaa ตาใส (ตาเป็นประกาย) sparkling eyes
thlaaŋ	โอ่ง ตุ่มน้ำ a big jar
ทลาง	thlaaŋ maŋ-koon โอ่งมังกร a big jar for water with a drawing of a dragon on it
thwup	ทึบ to be dense; thick (as jungle), to be opaque, to be dim witted, dull
ทูป	dop thwup ป่าทึบ a dense jungle
thwug	แน่น ใช้กับดิน to be tightly packed (of the soil earth)
ทึง	thœ dei ?wɔi thwug ทำดินให้แน่น to consolidate the soil (by packing)
thnum	ชื้อ a tie beam
ทนิม	thnum ptiah ชื้อบ้าน a beam of a house

thkup~tkup ทักป~ตักป	จับ ปิด (หน้าต่าง ประตู) โดยไม่ต้องใส่กลอน to close without bolting, latching, locking thkup thwliar ptiah tu? จับประตูบ้านไว้ to close the door of the house without locking
thwuw-thaa ทิว-ทา	ถือว่า to assume that thwuw-thaa kaat bon ถือว่าเป็นบุญ Let's assume that (you) are fortunate.
thwuwuw ทิว	เป็นคำเก่า ใช้ใน [ทิว บ็อน] แปลว่า ทำบุญ an old word used in [thwuwuw bon] meaning to perform meritorious deeds (such as the giving of alms)
thoo เทอ	ทำ สร้าง to do, to make thoo kaar ทำงาน to work thoo ptiah สร้างบ้าน to build a house thoo sdei tçilia ทำอะไรดี What am I going to do? thoo tçilia ทำดี to perform a good deed thoo mhoop ทำกับข้าว to prepare food thoo srɛɛ ทำนา to farm (wet rice) thoo ʔoɔl khəŋ ทำให้โกรธ to make (someone) angry thoo kaat wəŋ-klom ทำเป็นวง to form, place (things) in a circle
that เท็ด	อ้วน ไม่นิยมใช้กับเด็ก to be fat (rarely used with children) ʔom-srɛi that nah pu? ป้าอ้วนเกินไป Auntie is too fat. kbei nih that tçilia ควายตัวนี้อ้วนดี This buffalo is nice and fat. mwan nih that tçiaŋ ไก่ตัวนี้อ้วนกว่าตัวอื่น This chicken is fatter than the others
thlan ทลื่น	แน่นอึดอึดที่คอ เวลาที่มีอะไรมาผูกแน่นจนเกินไป the choking feeling caused by something tied or wound tightly around one's neck, e.g. a necktie

- thlɔŋ
ทลึง
ชั่ง to weigh
thlɔŋ baan prmaan kiloo ชั่งได้กี่กิโล How many kilograms does it weight?
- thlɔp
เทป
๑. จูบหอม (กริยา) to kiss
thlɔp koon จูบลูก to kiss a child (a son or a daughter)
thlɔp tɔwɔl หอมแก้ม to kiss on the cheek
๒. ทม to smell
thlɔp pkaa ทมดอกไม้ to smell a flower
- thlɔm
ทลึม
ตับ the liver
- thum (1)
ทุม (๑)
ทุ่ม an hour of the night counting from 6 p.m. (as the zero hour) to midnight
wee-liia bei thum เวลาสามทุ่ม It is nine o'clock at night.
- thum (2)
ทุม (๒)
เหม็นกลิ่นสัตว์ เช่น แมงกะแต้ ควาย หรือ เหม็นเขียว เช่น พืช to smell bad e.g. of crushed green leaves or some kinds of insects or animals
- thu?
ทู่
ไหว ไข้กับเด็ก to salute by placing the hands palm to palm and raising them toward the face (used by children)
- thmum
ทมม
เจียง (ปลา) the smooth or serrated spine of the fins of fish (e.g. catfish)
thmum trɛi kan-tɔɔh เจียงปลากระเบน the spine on the tail of the ray
- thluh
ทลฮ
ทะลุ รั้ว to be pierced through, to have a hole (of a pot, pan etc.)
tɔa? ʔwɔi thluh แทงไฟทะลุ Pierce through it!
tɔhnɔŋ thluh หม้อรั้ว There is a hole in the pot.

thuut ทูต	ทูต an ambassador thuut sɛm naŋ ptɛh khmɛɛr ทูตไทยที่ประจำอยู่ในประเทศ เขมร the Thai ambassador to Cambodia
thuu? ทู่	ธูป incense, joss stick ?ɔtɔ̄ thuu? sam-plah priiəh จุดธูปสักการะพระพุทธรูป to light sticks to worship a Buddha image
thnuu ทนู	ธนู an arrow juua thnuu tɔ̄u bap khlaa เอาธนูไปยังเสือ to take arrows to shoot a tiger
thnɔɔtɔ̄ ทญจ	ร้อง (ใช้กับลูกวัวหรือควายที่ร้องหาแม่) to cry (for its mother, of a baby cow or buffalo) koon kbɛi thnɔɔtɔ̄ ruua mɛɛ ลูกควายร้องหาแม่ the buffalo calf cries for its mother
thom โทม	ใหญ่ โต to be big, large dɔ̄m-tɕhɛə thom ต้นไม้ใหญ่ a big tree nia? thom คนใหญ่คนโต a powerful or an influential person ptiəh thom บ้านโต a large house
thon โทน	ทน ททาน to endure; to bear, stand, tolerate, put up with; to be durable ?ɔt-thon อทน to be enduring, patient thon phɛɛŋ ทนไฟ to be fireproof, fire resistant, heat resistant thon man baan ทนไม่ไหว to be unable to stand (something)
thmɔp ทม๊ป	ผีกระสือ spirits found in graveyards and reputed to devour the bodies of the dead

- thoo โถ a kind of covered jar with a wide mouth and
 โถ narrow base
 thoo da? baai โถใส่ข้าว a jar for cooked rice
- thoo-ree? โทรเลข a telegram, to send a telegram, to telegraph
 โทร-รเล็ thoo-ree? tau prap ?au โทรเลขไปบอกพ่อ to send
 a telegram to father
- thoor ๑. หย่อน to be slackened
 โทร ksee thoor เชือกหย่อน The rope is slack.
 ๒. หลวม to be loose, loosely
 tɔɔn ksee thoor-thoor มีดเชือกหลวม ๆ to tie the rope
 loosely
 ?aau nih thoor เสื้อตัวนี้หลวม This shirt (or blouse)
 is loose.
- thoon กว้าง โถง ไข้กับห้อง to be spacious, roomy
 โถง knon thoon ห้องกว้าง ห้องโถง a hall, a large spacious
 room
- thoor คราง to moan
 ทโงร dee? thoor wwah prw? นอนครางตลอดคืน to moan in bed
 all night
- thoo? ถูก to be cheap
 ทอ rbah rkhaa thoo? ของราคาถูก cheap things
 tip rbah baan thoo? ซื้อของได้ราคาถูก to buy something
 at a bargain price
- thap ศบ (ใจ) to feel distressed, uneasy
 ท้อป
- thay ถุง กระเป๋า (เสื้อ กางเกง กระโปรง) a bag; a pocket
 ทือ่ง thay dai ถุงมือ gloves

thlaŋ ทสี่อง	๑. หูหนวก to be deaf mnwh thlaŋ sdap ʔoi man luɯm คนหูหนวกฟังอะไรไม่ได้ยิน A deaf person cannot hear anything. ๒. หนวกหู to be deafening, to be noisy thlaŋ san-leep rot หนวกหูเสียงรถ The traffic is noisy.
thlah ทสี่อฮ	เคล็ด แผลง to be sprained, get sprained thlah dai (ข้อ) มือเคล็ด The wrist is sprained. thlah tɕɯŋ (ข้อ) เท้าแผลง (His) ankle is sprained.
thaaŋ ทสี่อง	ตอง สอกกลับ to jab with the elbow thaaŋ pah ntɕiaŋ ตองโดนฝา to jab at someone, miss and hit the wall
thmaa ทสี่อง	หิน stone, rock thmaa san-leep kmet หินลับมีด whetstone
thmei ทสี่อฮ	ใหม่ to be new; again rbah thmei ของใหม่ new things thəə thmei ʔooi lɔaŋ ทำใหม่ให้สวย to do something again and do it better
thlai ทสี่อฮ	แพง to be expensive luaʔ rbah thlai ขายของแพง to sell things expensively
thgai ทสี่อฮ	๑. พระอาทิตย์ ดวงอาทิตย์ ตะวัน the sun thgai riiah พระอาทิตย์ขึ้น The sun rises. thgai litɕ พระอาทิตย์ตก The sun sets. ๒. แดด sunshine thgai kdau แดดร้อน The sunshine is very warm. haal thgai ตากแดด to be in the sun, to be dried in the sun

๓. เวลา (กลางวัน)
 thnai traŋ เวลาเที่ยง
 thnai bee เวลาบ่าย (ประมาณ ๑๓.๐๐ น. - ๑๕.๐๐ น.)
 the afternoon (about 1.00 - 3.00 p.m.)
 thnai ŋaiiatɔ̄ เวลาเย็น (ประมาณ ๑๕.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น.)
 evening time (about 3.00 - 6.00 p.m.)
 thnai plum เวลาพลค่ำ at dusk
๔. สาย late
 dee? krov? thnai นอนตื่นสาย to wake up late
- thwaai ถวาย to give, to present (used with the royal family
 ทวาย or a monk)
 thwaai tam-rel-soo loo?-sdatɔ̄ ถวายช้างเผือกแก่พระเจ้า
 แผ่นดิน to present a white elephant to the king
- thwaai-baŋ-kom ถวายบังคม (in royal speech) to salute (the king)
 ทวาย-บัง-ค่อม
- thnaai ทนาย ทนายความ a lawyer, a solicitor, a barrister
 ทนาย tɔ̄ool thnaai suu kdei จ้างทนายสู้คดี to hire a lawyer
 to defend oneself in court
- thoai ถอย to draw back, retreat, go backwards
 ทอย thoai rot ถอยรถ to back up a car
 thoai krov?i ถอยหลัง to step back
- thuu เที่ยว ขา(เที่ยว) to go somewhere for pleasure
 ทิว tɔ̄u thuu tlaat ไปเที่ยวตลาด to go to the market
 for pleasure
 miian rot-mee tɔ̄u tlaat ŋgai dop thuu มีรถเมล์ไปตลาด
 วันละสิบเที่ยว There are buses to and from the
 market ten times a day.
 tɔ̄u rot-fai thuu pram boon moon ไปรถไฟเที่ยว ๙ โมง
 to take the 9 o'clock train

thueu tau ขาไป (เที่ยวไป) the outward trip
 thueu moo ขากลับ (เที่ยวกลับ) the return trip

theuu

แถว a row

แถว

nia?-rueu theuu mu? tsuar tuag นักเรียนเข้าแถวหน้าเสาธง
 The students stand in rows in front of the flag-pole
 t-haan daar kaat theuu ทหารเดินเป็นแถว The soldiers
 march in rows.

thnia?

ช้างต่อ an elephant used as a decoy

ทเฝียะ

tçih tam-rei thnia? tau tia? tam-rei ช้างต่อไปคล้องช้าง
 to ride a decoy elephant to catch other elephants

thlia?

๑. ตก หล่น ร่วง to fall, to fail, to fade

ทเสียะ

(of colours)

thlia? tçhilam ตกเลือด to bleed excessively in
 menstruation

sii thlia? สีตก The colours fade.

tseer naŋ-suam thlia? เขียนหนังสือตก to leave out a
 word by mistake

swaal thlia? มะม่วงหล่น A mango fell (from its
 tree)

sla? tçhœ thlia? ใบไม้ร่วง The leaves fall (to
 the ground).

soap thlia? สอบตก to fail the examination

dai thlia? ~ thlia? dai ฝีมือตก For the quality of
 one's work to drop off, to lose one's touch

๒. แท้ง (ลูก) ไขกับสัตว์ to bleed excessively when giving
 birth (of animals)

kbei thlia? koon ควายแท้งลูก A buffalo bled at
 calving.

๓. ทำให้แท้ง ไขกับคน to get an abortion

srei man tçau baan koon thlia? koon tçuol ผู้หญิงไม่ต้อง
 การลูกจึงทำแท้งเสีย The woman did not want the child,
 so she obtained an abortion.

thiiaap เทียบ	เทียบ เปรียบเทียบ to compare ลองเทียบกันดู Let's compare them.
thiiaat เทียบต	ธาตุ an element; an essential ingredient of the body
thiiaaŋ เทียบยง	ก้านใบ ใช้เฉพาะต้นไม้ประเภทใบเลี้ยงเดี่ยว a stalk of a leaf, the midrib of a leaf of monocotyledon plant thiiaaŋ lhooŋ ก้านมะละกอ a papaya leaf stalk thiiaaŋ tʰee? ก้านกล้วย the midrib of a banana leaf thiiaaŋ spuŋ ก้านผักกาด a lettuce stem
thiiaah เทียบช	ถาด a tray thiiaah da? nom ถาด (ใส่) ขนม a tray for sweet dishes
thbiian ทะเบียน	ทะเบียน register, registration, record thbiian rot-jon ทะเบียนรถยนต์ a car registration tʰot thbiian som-rot จะทะเบียนสมรส to register marriage
thwiiaar ทเวียร	ประตู (รั้ว ห้อง บ้าน รถ) a door, a gate thwiiaar rot-jon ประตูรถยนต์ a door of a car kbat thwiiaar ปิดประตู to close the door
thlwap-tan-lwap ทเล็อป-ตัน-เล็อป	เคย ประจำเป็นนิสัย to have a habit of thlwap dee? jop เคยนอนดึกเป็นประจำ to have the habit of going to bed late thlwap kroo? prw? นอนตื่นเช้าเป็นประจำ to have the habit of getting up early

thmuan	หนัก	to be heavy to weigh
หนัก	๑๕๕? rbah thmuan ยกของหนัก	to lift a heavy thing up
	thmuan prmaam kiloo หนักกี่กิโล	How many kilograms does it weigh?
	thmuan tgat หนักใจ	to be depressed, heavy-hearted, anxious; to have weight upon one's mind, a burden upon one's heart
	thmuan kbaal หนักหัว	to be vexed
	thae kaar thmuan ทำงานหนัก	to work hard
	srau thmuan ข้าวหนัก	a slowly maturing variety of rice
	tgat thmuan หนักแน่น	to be steady, firm (as in character, convictions, decisions)

๑๕๖

thnuag	ต้นไม้ใหญ่ยืนต้นชนิดหนึ่ง เนื้อไม้แข็ง สีเหลือง ใช้ทำเสา เรือนหรือล้อเกวียน
พื้ง	pterocarpus indicus, odiferous hard-wood tree

thliai

พื้ง

๑. พื้งหลาย a bunch or cluster of fruits (as coconuts or areca nuts)

thliai-doon พื้งหลายมะพร้าว a cluster of coconuts

slaa bei thliai พื้งสามพื้งหลาย three bunches of areca nuts

๒. พื้งหลาย to fall down, to collapse

tnop thliai ท่วมกันน้ำพื้ง The dike fell down.

- dແກ ຫຼື ຫຼື ຍັກ ອາການທີ່ເອົາຫົວແວ່ໄປທາງຂ້າງ ເຊັ່ນ ປລາຕຸກ, ຄວາຍ
to wriggle or sway the head from side to side, as a
catfish or buffalo
- dep (1) ຮູ້ to know
ເຕີຍ (໑) dep sdei khlah ຮູ້ອະໄວ້ What do you know?
dep havi ຮູ້ແລ້ວ I know (it) already.
dep khloon ຮູ້ຕົວ to be aware, conscious
ໄວວາi dep dai ໃຫ້ມັນຮູ້ໄປວ່າໃຜຈະເກັ່ງກວ່າກັນ Let's see
who is better.
- dep (2) ມັ່ງ, ກະມັ່ງ ໃຫ້ທ້າຍປະໂຫຍດ a final particle, indicating a
ເຕີຍ (໒) doubtful condition
A: 'khmau' tau naa 'ຄເມາ' ໄປໂພນ? Where has
'khmau' gone?
B: tau tlaat dep ໄປຕລາດມັ່ງ Maybe, (he) has gone to
the market.
- deer ເຍັບ to sew
ເຄຣ deer ໄວ ດາງ dai ເຍັບເສື້ອດ້ວຍມື to sew a blouse by
hand
deer ດາງ tga? ເຍັບດ້ວຍຈັກ to sew with a sewing-machine
- dee? ນອນ to lie
ເດີ dee? ໄຮ tiiag ນອນບນເຕີຍ to lie on a bed
dee? ໄລວ? ນອນຫລັບ to sleep
dee? phjaar ນອນທາຍ to lie face up
dee? p?ແກ ນອນຕະແຕງ to lie one one side
- detq ເໝືອນ ຄລ້າຍ ໃຫ້ກັບນິສັຍ ຫຼື ອາການກະທຳບາງຢ່າງ to be the same as,
ເຕີຈ to be like (of characteristic or behaviour)
nit-sai detq ໄລບ ນິສັຍເໝືອນ (ຄລ້າຍ) ພໍ່ His behaviour
is like his father's.
thoo detq man kxri thoo ຫຳເໝືອນກັບໄມ້ເດຍຫຳ to pretend
one has never done something before

dep
แต่ก็

๑. ไล่ to chase; to dismiss, to fire, to run after,
to drive away

dep tɔɛp:puɛkɔɔr ไล่ออกจากงาน to dismiss, to
fire (from a position)

dep kbeɪ ไล่ควาย to drive a buffalo away

dep tɔwɔp-tɔwɔp ไล่กวัดตืด ๆ to run close after (someone)

dep khmɔɔtɔ ไล่ผี to drive out a spirit

๒. ต้อน to herd, to drive

dep kbeɪ tɔool kɔool ต้อนควายเข้าคอก to drive
buffaloes into a pen

dep koo tɔu mɔɔ ต้อนวัวไปเลี้ยง to herd the cows into
the field

dɛɛɪ
แต่

ที่, ซึ่ง ใช้หน้าข้อความที่ผ่านไปแล้ว a relative pronoun,
meaning which, who, that, where (use with past evidence)

dɛɛɪ tɔu moo haaɪ ที่ไปมาแล้ว where (I, you, ...)
have already gone to

ɔbɔh man dɛɛɪ thɔɔ ของที่ไม่เคยทำ something that
one has never done

dɛɛʔ
แต่

๑. เหล็ก iron (metal)

dɛɛʔ-khmau เหล็กกล้า steel

rot-jon thɔɔ nɔɔ dɛɛʔ รถยนต์ทำด้วยเหล็ก A car is
made of iron.

๒. ใช้เป็นคำผสมกับคำอื่นดังต่อไปนี้ Used in compounds as

dɛɛʔ-pet เหล็กไฟ a flint (rock)

dɛɛʔ-phɪɔɔɔ ไฟแช็ค a cigarette lighter

dɛɛʔ-tbai ตะไบ a file (the tool)

dɛɛʔ-dap สว่า a chisel

dɛɛʔ-raaɔ รางรถไฟ rails, railroad tracks

dɛɛʔ-saa กินสอหิน a graphite pencil for writing
on a slate

dɛɛʔ-saaɔɔ เหล็กสำหรับแทงปลาไหล ที่ปลายมีลักษณะเป็นสองง่าม
แหลมคม ค้ำทำด้วยไม้ a long pole with a metal
prong at one end for spearing eels

- dee?-kmau ดินสอดำ a pencil
 dee?-?ar เลื่อย (นาม) a saw
 dee?-tchooh กบไสไม้ a carpenter's plane
- dap
 ดับ
 ๑. เจาะด้วยสว่า to chisel
 dap tchəə เจาะไม้ด้วยสว่า to make a hole with a
 chisel
 ๒. ฟ่า ใช้กับการผ่าเมล็ดผลไม้บางชนิด โดยใช้มีดวางลงบนรอยต่อของ
 ซีกเปลือกและยกทั้งเมล็ดผลไม้และมีดขึ้นกระแทกลงแรง ๆ to split
 (some kinds of seeds) into two parts
- dam
 ดับ
 ๑. ตั้งไฟ (ตั้งบนเตา) to put something on a stove
 dam tchnag ตั้งหม้อ to put a pot on a stove
 dam ktiah ตั้งกระทะ to put a frying-pan on a
 stove
 dam tw? ต้มน้ำ to boil water
 ๒. ปลูก : to plant
- dam-doon
 ดับ-โดง
 หัวยืนต่างเท้าและเอาเท้าขึ้นฟ้า to stand on one's head
- dat
 ดัด
 ดัด เหมือนกับ [บัวต] to bend, to change (forcibly),
 the same as [puat]
 dat rsei ดัดไม้ไผ่ to bend a bamboo stick
 dat nit-sai ดัดนิสัย to reform (a person)
- dan
 ดัน
 ดัน to push
 dan thwiar ?wai bla? tɕen ดันประตูให้เปิดออก to push
 the door open
- datɕ
 ดัจ
 ๑. ขาด ใช้กับเชือก ด้าย (a rope, a thread) to be broken,
 to snap, to be snapped
 tiiən tɕeəh datɕ ดึงด้ายขาด to pull a thread and
 break it

๒. ขาด (เช่น ขาดจากสัญญาจำนอง, จำนำ) to lose possessions or property due to non-payment of interest on a pawn ticket or mortgage

naa-lkaa datɔ̌ haaɪ นาฬิกาที่จำนำขาดแล้ว (I) lost my watch to the pawn shop.

sree datɔ̌ haaɪ นาฬิกาจำนองขาดแล้ว The mortgage on the rice field was foreclosed

๓. ขาด (เงิน) to lack (for a period of time)

da? (1)

หมัก (เหล้า) to ferment (liquor)

คะ (๑)

da? (2)

เลี้ยง (ไหม) to raise (silkworms)

คะ (๒)

da? (3)

๑. วาง ใส่ to put (on, in)

คะ (๓)

da? dai ɪv phɪvυ วางมือบนตัก to put a hand on the lap

da? naŋ kruh ใส่ในถัง to put (something) in a bucket

๒. วางกับดัก, ลง (เบ็ด) to set a trap, to set a hook and bait

da? truυ ตักลอบ to set a kind of bamboo fishtrap

da? taŋ ตักแร้ว to set a snare

da? san-tuutɔ̌ baan trel ptua? ลงเบ็ดได้ปลาข้อน to catch a serpent head (a kind of fresh water fish) by setting a hook and bait.

๓. ปลง ยกลง วางลง to take off, to put down

da? tɕhnaŋ ปลงหม้อข้าว to take the rice pot off the stove

da? mree? ปลงท้าว วางท้าว to put down the things carried on a pole across one's shoulder

๔. เช็ด (น้ำข้าว) to dry (freshly) cooked rice
 da? baai เช็ดน้ำข้าว to pour the water out of a pot
 of freshly cooked rice
๕. ปลดแอก (วัว ควาย) to remove the yoke
 da? koo pແ rteh ปลดแอกเกวียนออกจากวัว to remove the
 cart yoke from a team of oxen
 da? kbei pແ gkwai ปลดแอกไถออกจากควาย to remove
 the plow harness from a buffalo
๖. ก้ม (หน้า) to bow (the head)
 da? mu? ก้มหน้า to bow the head
๗. เข้าหา, เข้าใส่, รด (to turn, to walk, to run ... etc.)
 to; over, at, ... etc.
 bee mu? da? ntqian หันหน้าเข้าหาข้างฝา to turn one's
 face to the wall
 buat da? khniia รุ่งเข้าหากัน to run into each other
 rnaa noom da? boan dee? ใครเปียรดที่นอน Who wet
 the bed?

da?-pnaah-saa คำสาปแช่ง to curse
 ตะ - ปนาย-ซา

dah ปลุก (ให้ตื่นจากหลับ) to wake up (somebody)
 ดย dah ?ววี่ phnia? ปลุกให้ตื่น to awaken (someone)

dah-txyn ตักเตือน แนะนำ สั่งสอน to advise; suggest, caution
 ดย-ตื่น kruu dah txyn nia?rແ ครูตักเตือนนักเรียน The teacher
 cautioned the students.

daap ดาบ a sword
 คาป spiai daap สะพายดาบ to carry a sword on the back

- daan
ดำน
๑. ดำน (ตรวจ) an official station or post; a military post, a customs house; a part of entry
daan troot ดำนตรวจ an immigration office
๒. รอย (ทางเดินของสัตว์ แต่ไม่ใช่รอยเท้า) the track, trail, trace (of an animal)
ໄຂ້ໂມດ daan puaħ teu ตามรอยงูเลื้อยไป to follow the track of a snake
- daar
ดาร์
- ทำบุญศพเมื่อครบ ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน to hold Buddhist funeral services and make merit (after the cremation of a deceased person)
- daaŋ
ดาง
- ค้าง to be stained; (an animal) having more than one colour
- daah
ดาด
- ปะ (ด้ายขาว) มักจะใช้กับว่า to patch (with glue, normally used with a kite)
- dəp
เด็ป
- หนึบ เหนียวหนึบ an intensifier of 'sticky', to be sticky
nom nih dəp-dəp หนมนี้เหนียวหนึบ This sweet is very sticky.
- dəə
เดอ
- นะ a particle used to make the utterance gentler, milder or used as an additional element of invitation
teu ໓ວວ໓ ໂຮກດ ເດ ໄປໃຫ້ເຮົາເນ ເ (You will) hurry there, will you?
- dat (1)
เค็ด (๑)
๑. เผา to burn, to cremate
dat trei เผาปลา to roast a fish by putting it into an open fire
dat khmɔətɕ เผาศพ to cremate
๒. จุด ก่อ(ไฟ) to set fire to
dat phlɔŋg ก่อไฟ to set fire

- dət (2) เปื้อน to be dirty with, to be stained
 เตี๊ต (๒) dai dət sli มือเปื้อนสี A hand is stained with paint.
- dəŋ-khmɛɛr ขวานปูลู ขวานโยน บ้องที่หัวบิดได้ สำหรับตัดและถาก an axe having
 เตี๊ง-คแมร metal bead filled over a long curved beam which passes
 through the handle
- dəŋ-liəu ขวานผ่าหิน ค้อนยาว ใบขวานใหญ่ an axe
 เตี๊ง-เสียว
- dəʔ (1) ๑. รุง to lead (by the hand)
 เตอะ (๑) dəʔ dai รุงมือ to lead by the hand
 dəʔ koo รุงวัว to lead a cow by a rope
 dəʔ tɕmɔh รุงจมูก 'to lead (someone by the nose)'
 that is, to wield authority over, to dominate
 (someone)
๒. บรรทุก ดู [นจุน] to load on (a truck, a ship, a train
 or a cart etc.) - see [ntɕuun]
 rot-jon dəʔ srau รถยนต์บรรทุกข้าว a rice-carrying
 truck a rice carrying truck
- dəʔ (2) เกรียน (ปริมาณข้าวเปลือกจำนวน ๓๖ ถัง) a kwian, a quantity
 เตอะ (๒) of paddy equal to 36 thang (volumetric)
- dəʔm (1) ๑. ต้น ลำต้น a class term for trees and plants of all
 เต้ม (๑) kinds; a trunk; a stalk
 dəʔm tɕhəə ต้นไม้ a tree
 dəʔm smaɯ ต้นหญ้า a grass
 dəʔm dooŋ ต้นมะพร้าว a coconut tree
๒. ต้น (ลักษณะนาม) a classifier for trees and plants of
 all kinds; for stalks, stems, posts, and the like
 dəʔm dooŋ piɩr dəʔm ต้นมะพร้าว ๒ ต้น two coconut trees
 tsəər pram dəʔm เสา ๕ ต้น five posts

- dAAM (2) (แต่) ก่อน, (คราว) ก่อน, (กว่า) เดิม in those day, last time,
 เดิม (๒) (than) before
 pɛ dAAM mɛn man ɕɪlan rot-fai แต่ก่อนนี้ไม่มีรถไฟ
 There were no trains in those day.
 pɛ dAAM khmaat rɛn kot-maal คราวก่อนผมเรียนกฎหมาย
 (แต่เดิยวนี้เรียนอย่างอื่น) Formerly, I studied law.
 kpoh tɕɪaŋ pɛ dAAM สูงขึ้นกว่าเดิม to be taller than
 before
- dAAM (3) ต้น at the beginning of (the month, year, etc.)
 เดิม (๓) dAAM kheɛ ต้นเดือน at the beginning of the month
- dAAM-dai ต้นมือ, เน้น ๆ an idiom meaning the early phase or stage,
 เดิม-ดัย the beginning
 theɛ pɛ dAAM-dai ทำแต่ต้นมือ (แต่เน้น ๆ) to start
 doing (something) from the beginning
 rAAM mɔx naŋ-suɔm pɛ dAAM-dai เริ่มทูลหนังสือแต่เน้น ๆ
 to start studying hard at the beginning of the
 term or year
- dAAM-truung หน้าอก the chest
 เดิม-ตรุง nɛɛn dAAM truung แน่นหน้าอก to have a tight feeling
 in the chest
- dAAR เดิน to walk, travel
 เด็ร dAAR phiɔu tɕhɔaai เดินทางไกล to take a long
 journey
 dAAR mun เดินนำหน้า to walk in front
 dAAR ruɔa ?oi เดินหาอะไร What are we walking
 around looking for?
- duut ๑. ดูด to suck, drink with a straw
 ดูด duut ?oo-lɪaŋ ดูดไอเสียง to drink ice coffee with
 a straw

๒. สูบน้ำ to pump water
duut tw? srah สูบน้ำในสระ to pump water out of
a pond
- duun คำบอกให้ช้างหยุดนิ่ง a word telling an elephant to stop
ดูน
- doon (1) หมวกเจ็ก a conical wide-brimmed hat made of palm leaves
ดูน (๑) in bamboo wicker work
doon (2) งานใกล้ ใช้นับเวลาเท่านั้น to be nearly, almost (the time)
ดูน (๒) wliia doon haaɪ งาน (ใกล้) จะถึงเวลาแล้ว It is
almost the time.
- dool ล้ม to collapse, to fall (from the upright position)
ดูล tsaar phlɯŋ dool เสาไฟฟ้าล้ม A power line pole
fell down.
kaat khjaɪ dool เป็นลมล้มลง to faint and collapse
- dooɰ คด (กริยา) ตัก to dip out
ดูย dooh baai da? tɕaan คดข้าวใส่จาน to dip cooked
rice out onto a plate
dooɰ san-laa da? tɕaan ตักแกงใส่ถ้วย to dip curry
out into a bowl
- dop ๑. ป่าละเมาะ groves of small trees in clumps
ดูป ๒. ดง กอ (ใช้กับพืชหรือต้นไม้) a clump (of growing plants,
shrubs or trees)
dop sbaɯ ดงหญ้าคา a clump of thatch grass
dop rseɪ กอไผ่ a clump of bamboo
- dom (1) บาท (เงิน) tical, baht (monetary unit of weight,
ดูม (๑) equivalent to 100 satangs)
pra? dom เงินบาท baht (Thai currency)
pra? prmaan dom เงินกี่บาท How much money do you
have?

dom (2)	ก้อน a lump a clod of earth
โด้ม (๒)	dom dei ก้อนหิน a rock, a stone
	dom thmoo ก้อนหิน a rock, a stone
dom (3)	ดุม (ส่วนกลางของล้อเกวียนที่มีรูสำหรับสอดเพลลา) the hub of a
โด้ม (๓)	wheel
dom-dai	กำปั้น a fist
โด้ม-ดัย	
don	อาการเดินของสัตว์ที่ผิดจากธรรมดา เช่น เดินตัวโก่ง สิ้น เชื่องซึม
โด้น	เวลาไม่สบาย หนาว หรือถูกตี descriptive of animals walking in an cowering or unusual manner, e.g. a hog when it's cold, a dog that has been beaten, etc.
doot	โดด เดี่ยว to be alone, to be the only one, to be
โดด	single
	nau doot-doot อยู่โดดเดี่ยว to be alone
	krwap doot กระสุนลูกโดด a single bullet
	mee ʔau mlían koon mooí doot-doot พ่อแม่มีลูกคนเดียวโดด ๆ
	The parents have only one child.
doon-taa	ประเพณีไหว้ผีบรรพบุรุษ นิยมปฏิบัติในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือนกันยายน
โด้น-ตา	the traditional day for worship of the spirits of one's ancestors, normally the day of the new moon in September
door	แลก to exchange
โดร	door rot-jon naŋ ptiah แลกรถยนต์กับบ้าน to exchange a car for a house
	door naŋ-suum khniia แลกหนังสือกัน to exchange books with each other
doonj	มะพร้าว coconut
โดง	doonj tɕah มะพร้าวแก่ a ripe coconut

doong ktgei มะพร้าวอ่อน a green coconut
 tu? doong น้ำมะพร้าว coconut juice
 satg doong เนื้อมะพร้าว coconut meat
 doong phlyng มะพร้าวไฟ (ลูกเป็นสีส้มจัด) a kind of
 coconut tree with bright-orange fruits
 doong dat มะพร้าวเผา a whole coconut roasted in
 an open fire
 doong kthi? มะพร้าวกะทิ a coconut with extra thick
 soft meat (normally eaten with sugar)
 doong kar-kee มะพร้าวหนูสี เป็นมะพร้าวพันธุ์เดียว a dwarf
 coconut tree
 doong khee-sii มะพร้าวที่ไม่มีเนื้อ หรือมีแต่น้อย a coconut
 fruit of any kind which does not have much meat
 or has no meat

doong-prue พืชตระกูลหญ้าชนิดหนึ่งใช้ทำไม้กวาด a kind of grass for making
 โดง-ปรี brooms

doong-priiah ต้นเป้ง ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ก้านในมีหนาม ใช้ทำไม้กวาดได้ a species of
 โดง-เปรียช tree similar to a areca-nut with thorny branches, can be
 used to make brooms

ดวต ๑. บัก เสียบ to stick in
 คอต ดวต thuup บักรูป to plant a joss stick (as in
 a container)
 ดวต tu? nang pruang เสียบไว้ในรู to stick (something)
 in a hole
 ๒. ร้อย to string, thread
 ดวต pkaa ร้อยดอกไม้ to string flowers

ดวอ การเอาไม้เหยยผลไม้ให้หล่น to gather, pick (fruit) by means
 คอล of a long pole
 ดวอ lhog เอาไม้เหยยมะละกอให้หล่น to gather a
 papaya by means of a long pole

dooch	ขึ้น งอก	to grow, sprout
คอช	smau dooh pɛn snaam	หญ้าขึ้นเต็มสนาม Grass is sprouting all over the field.
	saʔ dooh weep	ผมขึ้นยาว The hair is growing out long.
	krwap-swaai dooh haaɪ	เม็ดมะม่วงงอกแล้ว The mango seed has sprouted.
	snaap dooh haaɪ	กล้างอกแล้ว The rice seedlings are sprouting up.
dap	สิบ	ten
ตี๋อป		
dam	ทำ ทูบ ตี ขึ้น	(วัตถุให้เป็นรูปร่างที่ต้องการ) to forge, to mold
ตี๋อม		
	man-luug dam dai	ฆ้อนทุบมือ to hit something with a hammer but miss and hit the hand instead
	dam ntɔ̄nɛ	ทำแหวน to make a ring (by forging)
	dam tɕhnaŋ	ปั้นหม้อ to mold an earthen pot
	dam kmet	ตีมีด (ทำเหล็กให้เป็นมีด) to make a knife (by forging)
dal (1)	(มา, ไป) ถึง	to, at (a place)
ตี๋อล (๑)	moo dal man	มาถึงเมื่อก็ to have just arrived
	ruat tɛu dal ptiah	วิ่งไปถึงบ้าน to run to the house
dal (2)	ชกต่อย (อาจมีเตะถีบด้วย) ดู [ตี๋อป]	to fight with fists and feet, to box - see [tap]
ตี๋อล (๒)	kmeep dal khnia	เด็กต่อยกัน The children are fighting with each other.
	niaʔ-dal	นักมวย a boxer
dal-laa	เมื่อไร? ดู [กอล-ลา]	When? (future) - see [kaɪ-laa]
ตี๋อล-ลา	dal-laa moo dal	เมื่อไหร่มาถึง When will you arrive?
	dal-laa saap-lai	เมื่อไหร่สอบไล่ When is the examination?

- da? เหม็บไว้กับชายผ้าถุง (ชายพก) to put something in the fold
 เคาะ of a sarong and tuck it in
- da?-dxx ดักแด้ (ตัวไหม) a chrysalis
 เคาะ -ดี .
- dah (1) ถอด ปลด to take off (as an article of clothing)
 ด้อฮ (๑) dah ?aau ถอดเสื้อ to take off a shirt (or a
 blouse)
 dah leeu ปลดกระดุม to unbutton
 dah kumma? ถอดรองเท้า to take the shoes off
- dah (2) ถิ่น นม the breast
 ด้อฮ (๒) .
- dah-kbei กระดังงา a tree or vine with scented flowers which
 ด้อฮ-กเบี้ย grows in clumps
- daam ๑. บีบหรือเค้นให้นุ่ม (ใช้กับผลไม้) to soften (some kind of
 คอม fruits) by pressing
 ๒. (น้ำ) ที่เกิดจากการหมัก เช่น เหล้า ข้าวหมาก the liquid in
 a fermented mash (usually rice) for about two days of
 fermentation
- daar สิบ ใช้กับแขน ขา to have one arm or one leg shorten
 ดอร than the other
- daang(1) ดัก (น้ำ) to dip up (water)
 ดอง (๑) .
- daang(2) ด้าม คัน a handle, a hilt, a holder, a rod, a pole
 ดอง (๒) handle (restricted)
 daang kmet ด้ามมีด the handle of a knife
 daang kwai คันไถ the handle of a plow
 daang san-tuutq คันเบ็ด a fishing pole or rod

dooŋ-rɛɛ? ดอง-แร	ไม้คาน a pole or stick used for carrying loads on the shoulder
dooŋ-knoap ดอง-กนอป	ไม้เล็กเป็นลำยาว เป็นแกนยึดหญ้าคา เป็นค้ำ ซึ่งใช้ขึงหลังคา the long slender pole to which thatch grass is tied to make sections of thatch for roofing or walls
doo? ดอ	ถอน (ไม่ใช้กับถอนหญ้า ถอนขน) to pull out, to withdraw doo? tɰmɛŋ ถอนฟัน to pull out a tooth doo? khloon ถอนตัว to withdraw (a person) from doo? la? ถอนหลัก to pull out a post
dei เดี้ย	๑. ดิน earth, soil of any kind dei ?at ดินเหนียว clay dei ksaatɔ̄ ดินทราย sandy soil dei preh ดินแตก (ระแหง) dry, cracked soil dei khmau ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก rich soil ๒. ที่ดิน พื้นดิน land; ground dei treh บริเวณนี้ แถวนี; ที่ดินตรงนี้ (in) the area around here, (in) this area; this piece of land dee? lɰɰ dei นอนบนพื้นดิน to lie on the ground
dai (1) ดัย (๑)	มัด ลักษณะนามของกล้าที่ถอนแล้ว มัดเป็นมัด ๆ (ใช้เฉพาะกล้าเท่านั้น) a bundle of (young rice plants only) snaap boon dai กล้าสี่มัด four bundles of young rice plants
dai (2) ดัย (๒)	๑. แขน; มือ an arm; a hand tɰhɯm dai ปวดแขน ปวดมือ to have a pain in an arm or a hand liiŋ dai ล้างมือ to wash the hands hotɔ̄ dai ยื่นมือ to stick one's hand(s) out ʔooi dai 'ให้มือ' หมายถึงเปิดทางให้ทำ (สิ่งใดสิ่งหนึ่ง) to give (someone) a chance to do something

klaa dai ลายมือ lines on the palms of the hands

koo dai ข้อมือ the wrist

baat dai ฝ่ามือ the palm

๒. เท้าหน้าของสัตว์บางชนิดที่ใช้ต่างมือ the hand or front paw
of some types of animals (e.g. monkeys, gibbons)

๓. มือเกาะของไม้เถา a tendril

๔. มีใน [ดัย ตัม-เรียว] หมายถึง งวงช้าง In [dai-tam-rei]
meaning the trunk of an elephant

dai-snaa

ศรหน้าไม้ a cross-bow

ดัย-ชนา

dooi

ง่าย ใช้กับการลอกเปลือกผลไม้ (fruit) to be easy to peel
the skin off

คอย

krootɔ̄ nih baa? dooi ส้มลูกนี้ลอกง่าย This orange is
easy to peel.

- n -

nim	แอก yoke
นิม	nim ŋkwai แอกไถ the yoke of a plough
	nim rteh แอกเกวียน the yoke of a bullock cart
	nim rrwah แอกคราด the yoke of a harrow
niʔ-jaai	นิยาย fables, folklore
นิ'-ยาย	
nih	นี่, นี้ (ไม่ใช่กับคำว่า [ฮึ] 'ที่') ดู [นึฮ], [นุฮ], [นือฮ]
นิฮ	this (cannot be used with [ʔเน]) - see [neh], [nuh], [noh]
	ptiah nih kaat khon khmaat บ้านนี้เป็นของผม This house is mine.
	nih ptiah khmaat นี่คือบ้าน (ของ) ผม This is my house.
	nih sdei นี่อะไร What's this?
	rbah nih miian raa-khaa ของนี้มีค่า This thing is valuable.
	prwʔ nih พรุ่งนี้ Tomorrow
nih-hai	นี่แหละ ดู [นุฮ - เข็ย] It's this - see [nuh-hai]
นิฮ-เข็ย	nih-hai prap haii man tɔɔr นี่แหละบอกแล้วไม่เชื่อ You see?
	I have already told you but you don't believe me.
	nih-hai ptiah khmaat นี่แหละบ้านผม This one is my house.
ntɕliŋ	ตาชั่ง a balance, pair of scales
นสิญ	
นแก	เณร one who enters the priesthood while under the age
นิน	of twenty
ntɕaen	แหวน (สำหรับสามนิ้ว) a (finger) ring
นสิน	piəʔ ntɕaen สวมแหวน to put on a ring
	dah ntɕaen ถอดแหวน to take off a ring
	tboon ntɕaen หัวแหวน the setting of a ring

- nten
นเต็ญ ท่อง to recite aloud; to repeat (again and again in order to memorize); to study (one's schoolwork)
nten naŋ-suuw ท่องหนังสือ to study, to read again and again in order to memorize
nten blei ท่องคาถา to recite magic words aloud
- ntɕem
นเจ็ม เลี้ยง to rear (children), to raise (animals)
ntɕem tɕoor เลี้ยงโจร to give support to a robber or an armed bandit
koon ntɕem ลูกเลี้ยง stepchild
mee ntɕem แม่เลี้ยง stepmother
?oon ntɕem พ่อเลี้ยง stepfather
ntɕem laŋ thom เลี้ยงจนโต to raise until big, fully grown
- n-teet-n-teet
นเตต-นเตต ๑. ฮัก ๆ, แยกๆ, คำใช้ประกอบกับคำว่าหอบ onomat. for the sound of gasping or panting
ruat rootɕ hat n-teet-n-teet วิ่งแล้วหอบแฮก ๆ to run and then gasp for breath repeatedly
๒. ชัด ๆ , ไม่คล่อง ใช้กับการหายใจ laboured (of breathing)
doo? t-haam n-teet-n-teet หายใจชัด ๆ to be unable to breathe well
- nree~?an-ree
นเร-อัน-เร สาก (นาม) a pestle (of various shapes for pounding rice, chillis, etc.)
- neh
เน็ฮ ๑. แน๊ะ เป็นคำทักหรือบอกให้รู้ตัว Hey!
neh mɔx kdei แน๊ะ! ดูซี Hey! Look!
๒. เน็, เน็ (ใช้กับ [ฮ] 'ที่' ได้) ดู [นิฮ, นุฮ, นือฮ] here (can be used with [?แน]) - see [nih], [nuh] and [noh]
noo ?ne neh อยู่ที่นี่ to be here
ŋai neh วันนี้ today

ntetɔ
นแต่จ

๑. นิดเดียว หน่อย นิดหน่อย นิดหนึ่ง little (in quantity), few, a little, a little bit

neu ntetɔ rot-jon naŋ tɔwan เหลือนิดเดียวรถยนต์จะทับ
A car almost ran over (someone or something).

baa ruat ʔooi ɪxh tɔian nih ntetɔ ka? tɔhniah ถ้าวิ่ง
ให้เร็วกว่านี้หน่อยก็ชนะ If (someone) ran a little
bit faster, he would win.

som baai ntetɔ ขอข้าวนิดหนึ่ง May (I) have a little
bit of rice?

๒. สักครู๋, เตี้ยา for a short moment, in a moment

tɔam ntetɔ swam tɔu คอยสักครู๋ค่อยไป Wait for a moment
then go.

ntetɔ ʔau moo เตี้ยาพ่อมา Father will come in a
moment.

nee
แน

นั่น, ี่ เป็นคำพูดชี้ให้ดู หรือชี้ให้ทำอะไรบางอย่าง Hey!, a particle
used to get someone's attention

nee mɔx tuu?-hah hah นั่น! ดูเครื่องบินบิน Hey! Look
at the flying plane!

nee mɔx naŋ-sam khlah ี่! ดูหนังสือบ้าง Hey! You
ought to study your lesson some.

neep
แนป

แหนบ (รถ) leaf spring (as the rear spring of a car)

neet
แนต

ลอย to float

neet tw? ลอยน้ำ to float on the water

neen
แนน

แน่น, คับ to be crowded, tightly packed; to be tight,
tightly .

mnwh neen nah คนแน่นมาก It's very crowded (with
people).

kbət thwiiar ʔooi neen ปิดประตูให้แน่น Fasten the door
tightly!

ʔaau neen เสื้อคับ a tight shirt

- neeŋ (ปลา) ตก a catfish
 แนนู
- nat ๑. นัด an appointment, to make an appointment, a date,
 นัด to make a date
 ɲai neh mlian nat ណា ណា ណា วันนี้มีนัดกับหมอ Today (I)
 have an appointment with the doctor.
 nat khnlia tɔu mɔx naŋ นัดกันไปดูหนัง to make a date
 to see a movie
- naŋ หนัง ภาพยนตร์ a movie
 หนัง tɔu mɔx naŋ ไปดูหนัง to go see a movie
- naŋ-suu หนังสือน a book
 หนัง-ชื้อ
- naŋ-haa เป็นคำอุทานเสริมบทของ [หนัง-ชื้อ] Used as a reduplicated
 หนัง-ฮา form in [naŋ-suu-naŋ-haa] 'books'
- nah มาก very, so, really
 นัช វិញណាះ nah: สวยมาก very beautiful
 tɔraan nah มากมาย, เยอะแยะ a great deal, a lot
 tɔila nah ดีมาก very nice, very good
- nah-puu?-nah-spu? เกินไป, , เกินเกินไป too, too much; excessive
 นัช-ปู้~นัช-สปู้ daar juur nah-puu? เดินช้าเกินไป to walk too slowly
- nah-haa ไม่ใช่, ไม่ใช่หรอก No, ...
 นัช-เฮีย A: jop meŋ ʔeeŋ tɔu mɔx naŋ เมื่อคืนนี้คุณไปดูหนังกับแฟนใช่ไหม?
 Did you go to the movie with your girl friend
 last night?
 B: nah-haa ไม่ใช่ No, I didn't.

- ntɔhatɔ
นซจ
- เสียง เกิดจากกบ เขียนตตะปาด ริ่งเหมือนน้ำ descriptive of the sound of frogs skipping across the water
 - สัตว์ หรือคนที่วิ่งเข้าหาด้วยความโกรธและหวังจะทำร้าย. fast rushing motion, as when an animal or person attacks another
ruat da? ntɔhatɔ ริ่งรี่เข้าใส่ (เพื่อทำร้าย) to attack another person with a fast rushing motion
- naa
นา
- ไหน which, where, why
?aa naa อันไหน which one
?ແ naa ที่ไหน where
təu naa ไปไหน Where are you going?
naa thaa kwat miian pra? ไหน คุณบอกว่ามีเงิน
Why did you say that you had money?
kruh nəu ?ແ naa ถังน้ำอยู่ที่ไหน Where is the bucket?
- naat
นาต
- ลิ้น a tongue; reed, value
ແທດ naat แลบลิ้น to stick out the tongue
naat pei. ลิ้นเปี (ลิ้นของเปี) reed (of a woodwind instrument)
 - เปลว (ไฟ) flame
naat phlɔŋg เปลวไฟ flame
- naat-phlɔŋg
นาต-พลึง
- (ต้น) ชะพ้อ, ช้าพ้อ a kind of betel leaf bush, its leaves have a hot flavor and are used as a vegetable
- ntrwŋ
นตริง
- เชียบ กริบ ใช้ประกอบคำว่า เชียบ (วังเวง) จู [จรูป] an intensifier of 'quiet, silent, soundless' - see [tɔrɔpɛ]
sŋat ntrwŋ detɔ koo? khmooɔɔtɔ เชียบเชียบเหมือนป่าช้า
to be as quiet as a graveyard
- nrwŋ
นริง
- เปล (สำหรับเด็ก) a cradle, a hammock (usually for babies)
mee jool ɔrwŋ แม่ไกวเปล Mother is swinging the hammock.

- ntɔ̄xɔ̄k
นขัญ
ขัญเชิญ, เชิญ (ใช้ได้ทั้งพระเจ้าแผ่นดิน ราชวงศ์ และคนธรรมดา)
please come and (do such and such), to invite (can be
used both to the royal family and to common people)
ntɔ̄xɔ̄k phɔ̄nɛ ɩaŋ ptiah เชิญแขกขึ้นบ้าน to invite a
guest into one's house
- กອງ-กອງ
เนิ่ง-เนิ่ง
เสียงกระดิ่ง the sound of a small bell
- ntəʔ~ntəʔ~toʔ~toʔ อากาการไกลลึนใจ มักจะหมายถึงอาการที่หายใจไม่สะดวก the laboured
นเตอะ ~นเตอะ ~เตอะ ~เตอะ breathing of a person who is going to die
- ntreʔ~ntreʔ~ntraʔ~ntraʔ เหยาะ ๆ ใช้ประกอบคำว่าวิ่ง (to gallop, to run)
นเตรอะ ~นเตรอะ ~นตระ ~นตระ slowly
- nsəp~nsəp
นเซ็ป-นเซ็ป
ยิบ ๆ ใช้พูดกับคำว่า 'คัน' a modifier of 'itchy'; to feel
annoyed, e.g. as when a tiny insect is crawling on
one's skin
- นอ
เนอ
นะ เป็นคำช่วยกริยา ใช้ท้ายประโยค เพื่อบอกว่าผู้พูดจะทำอะไร หรือแนะนำ
หรือเชื้อเชิญให้ผู้อื่นทำอะไร a final particle indicating
what one's going to do or a mild question, somethings
with an additional element of invitation or suggestion
tɔ̄həp təu nə ɩɩnɩnə Hurry up and go!
- ntɔ̄həp~ntɔ̄həp
นเซ็ป-นเซ็ป
เฝิบ ๆ ใช้ประกอบกับการรำ a descriptive of a dance rhythm
rwam ntɔ̄həp~ntɔ̄həp รำเฝิบ ๆ to dance rhythmically
- นลา?
เนอ
เต่า a turtle
- nsaam
นเซิม
น้ำค้าง dew
jəp məŋ tw? nsaam tɔ̄h khlaŋ เมื่อคืนนี้ น้ำค้างลงมาก
Last night the dew fell havily.

nuh นุช	<p>นั่น, นั้น (ไม่ใช่ประกอบคำนามอื่น) ดู [นิฮ], [แน็ฮ], [นีฮ]</p> <p>that, there, over there, - see [nih], [neh], [noh]</p> <p>nuh kruu deei soon khmaat นั้นครูที่สอนผม That's my teacher</p> <p>nuh mxx mwan tqual khnila นั้น! ดูไก่ชนกัน There! The cocks are fighting..</p>
nuh-hai นุช-เฮีย	<p>นั่นแหละ ดู [นิฮ-เฮีย] Right; That's the one - see [nih-hai]</p> <p>nuh-hai ?au khmaat นั่นแหละคือคุณพ่อผม That's my father.</p>
ntruh นตุรุษ	<p>(เดิน) กระพัดกระพืด angrily (descriptive of the manner of walking)</p>
nrut: นรุต	<p>๑. สุ่ม (นาม) a cone-shaped fish trap for catching fish in shallow water; a large bamboo coop</p> <p>๒. สุ่ม (กริยา) to catch fish or a chicken with [nrut]</p> <p>nrut mwan สุ่มไก่ a chicken coop or to catch chicken with a coop</p>
ntgul นตุล	<p>เข็ม a needle</p> <p>ntgul deer ?aau เข็มเย็บผ้า a sewing needle</p> <p>ntgul deer bau เข็มเย็บกระสอบ a big needle for sewing a jute bag</p>
nuu? นุ	<p>(ควายเขา) ดู เขาสั้นงอเข้ามาหาหู (a buffalo) with short horns curved down to the ears</p>
nduu~ndoo นตุ~นโด	<p>พุดโฮ้ (เป็นคำอุทานแสดงความประหลาดใจ ระคนกับความน้อยใจ</p> <p>Oh my!, Gosh!, My goodness! (exclamative expressing surprise and discouragement)</p>

- ntɕuun
นจูน
ขน (กริยา) to move (something from one place to another),
to carry (in a vehicle), to transport
ntɕuun srau da? juŋ ขนข้าวเปลือกเข้ายุ้ง to carry
paddy and put it in a barn
tuu? ntɕuun mnwh tɕhlɔŋ tw? เรือขนผู้โดยสารข้ามฟาก
a ferry
- nom
นม
ขนม, ของหวาน a general term for sweet dainties,
sanded foods, pastries, puddings
nom tɕhoo? ขนมดอกบัว a kind of sweet (flour
fried in a lotus shape)
nom niŋ-let ขนมนางเล็ด a kind of sweet (sweet
fried sticky rice)
nom tɕee? กล้ายแขก sliced banana dipped in
batter and fried
nom pan-tɕoo? ขนมจีน a kind of rice-noodle
coming in bunches
- ntɕop
นจูป
๑. การจูปาก (จูปากเพื่อเป็นสัญญาณบอกให้เงียบ หรือจูปากด้วยความ
ไม่พอใจ, ไม่สบายใจ) making a sound to quieten people.
to hush by using this sound equivalent to English,
"Shh, Shh!"
๒. จูบ, ดูด to suck, to suckle (as a baby) to draw
in by suction with the mouth
ntop khjɔŋ จูบหอย to suck shell-fish or snail
meat from the shells
khmum ntɕop pkaa-tɕhoo ผึ้งดูดน้ำหวานดอกไม้ A bee
sucks sweet juice from flowers.
- nom
นม
ปัสสาวะ (นาม, กริยา) เยี่ยว, ฉี่, เบา to urinate; urine

nrɔon นรูน	เขย่า, สั่น (กระดิ่ง) to grasp and shake or rock; to ring a bell
	nrɔon mee? tɕhəə เขย่ากิ่งไม้ to grasp and shake the branch of a tree
	ŋkui nrɔon tɕɤŋŋ นั่งกระดิกขา, นั่งเขย่าขา (คนอื่น) to sit and shake one's leg or another person's leg
notɕ โน้จ	แต้ม ใช้กับไพ่หรือเต๋าไป points in games such as cards, dice
nooŋ โนง	บ่อน้ำ a well (in general) nooŋ-tɕɤh บ่อน้ำถาวร (มักจะเป็นบ่อลึก มีฝากั้นทั้งสี่ด้านเพื่อไม่ให้ ดินพังลง) a deep well (for water) nooŋ baa-daan บ่อน้ำบาดาล underground well
ndoo นโด	ดู [นดู] - See [nduu]
not น็อต	สลักเกลียว threaded bolt not not tɕɔɔl ชันเกลียว to tighten a bolt not not tɕɤŋ คลายเกลียว to loosen a bolt
noh (1) นือฮ (๑)	นั่น, นั้น ใช้ประกอบคำว่า [ฮึ] ที่ หรือ [งย] วัน ดู [นิฮ], [แน็ฮ], [นุฮ] that (used with [?แ] or [ŋai]) nəŋ tɕəu ?แ noh rneh จะไปที่นี่เดี๋ยวนี้ (I) will be there now.
	ŋai noh phiŋkə khlaŋ วันนั้นฝนตกหนัก It was raining very hard that day.
noh (2) นือฮ (๒)	นะ เป็นคำพูดชักชวนให้คล้อยตาม a particle indicating a mild question ŋai neh tɕəu məŋ nəŋ noh วันนี้ไปดูหนังนะ You'll go to the movie today, won't you?

กวด	อ้าว! Oh! (excl. of surprise, dismay)
นอ	
ndooch	ขัด (ให้สะอาด), ถู, สี (ฟัน) to brush, polish, clean
นคอย	ndooch tchnag ขัดหม้อ to polish a pot
	ndooch k?eɛl ขัดซีโคล to clean oneself
	ndooch thmɛn สีฟัน to brush one's teeth
นณ (1)	๑. กับ, และ with, and
น็อง (๑)	khmaat tɛu mɛɛ naŋ naŋ phɛɛn ผมไปดูหนังกับเพื่อน I went to see a movie with a friend.
	khmaat naŋ ?au nɛu ptiah ผมและพ่ออยู่บ้าน My father and I were at home.
	๒. ด้วย by
	tchnag nih thɛɔ naŋ dal หม้อนี้ทำด้วยมือ This earthen pot is made by hand.
นณ (2)	จะ will, to be going to
น็อง (๒)	khmaat naŋ tɛu thɛɔ kaar puɛ prw? ผมจะไปทำงานแต่เช้า I will go to work early in the morning.
	dal-laa naŋ miian ptiah nɛu เมื่อไรจะมีบ้านอยู่ When will (I) have a house of my own?
ntram	กระตืบ to stamp, stamp (with the foot)
นตุร็อม	daar ntram tɔɛɛn เดินกระตืบเท้า to walk along stamping heavily
	ntram puah laŋ l?ɛt กระตืบงูจนแตก to stamp a snake into a pulp
naaŋ-naaŋ	เป็นคำพูดบอกให้สัตว์ (เช่น วัว, ควาย) หยุดนิ่ง an expression
นุอน-นุอน	telling an animal to be still
nsaam	ข้าวต้ม (ขนมที่ทำด้วยข้าวเหนียวแล้วใช้ใบตองหรือใบมะพร้าวห่อแล้วต้ม)
นซุอม	Sticky rice cooked with coconut milk, banana and peas and wrapped in banana or coconut leaves

- nsoom-kboŋ ข้าวมั้จิม a kind of [nsoom] eaten with
coconut meat and sugar
- nsoom ?oŋ ข้าวนึ่ง a kind of [nsoom] roasted
on the fire
- nsoom-tgruu? แหนม (หมู) a condiment made from fermented pork
นซอม-จรู
- nsooi กระต่าย (สัตว์) a rabbit, hare
นซวย
- nxyi เหนื่อย อู [ลวฺยฺ] to be tired, weary, fatigued - see
นยฺ [lwxyi]
- nxyi tɔat เหนื่อยใจ to feel tired and discouraged
nxyi pruah thee kaar thmuan เหนื่อยเพราะทำงานหนัก
to be tired from hard work
- nui เหยื่อ (ตกปลา)
นุย juua tɔan-lɛk thee nui da? เอาไส้เดือนทำเหยื่อตกปลา
to use earthworms as a bait for fishing
- niu นิ้ว (มาตราวัด) an inch, inches (unit of measurement)
นียว to? nih weep saam-sap niu โต๊ะนี้ยาวสามสิบนิ้ว This
table is thirty inches long.
- nou อยู่ to stay, live, be
นวย เนื่อ nou sro? naa อยู่ (หมู) บ้านไหน What village do
(you) live in?
- nou ptiah อยู่บ้าน to stay at home
nou ween nou jaam อยู่เวรอยู่ยาม to be on (guard) duty
nou ?nɛ naa man detɔ nou ptiah khloon ?eeng อยู่ที่ไหน
ก็ไม่เหมือนอยู่บ้านเราเอง There is no place like home.
nou man sɔuɛm อยู่ไม่สุข to be fidgety, restless
nou phlɔxɔ อยู่ไฟ to stay (lie) over a fire after
giving birth

๒. ยัง No, not yet; how many more

A: ʔæŋ hoop baai haaɪ คุณทานข้าวแล้วหรือยัง Have you eaten yet?

B: nœu man twan baan hoop ยังไม่ได้ทาน No, not yet.
 stuung nœu tuet pmaan ɲai naŋ rootɔɔ คำนวยังอีกกี่วัน
 จะเสร็จ In how many more days will (you) finish
 planting rice.

๓. เหลือ ๓ [ซ็อล] to be left over, remaining, see [sal]

sraʊ nœu tuet tɔɔraan blaɔ ข้าวเปลือกเหลืออีกมากเท่าไร
 How much unhusked rice do we have left?

nœu-tɔɔm
 เนี้ยว-จ้ม

๑. ฝ้า to look after, watch, guard, e.g. a house, garden field etc.

๒. คอย to wait, wait for, await

nœu tɔɔm phiʊ คอยการกลับมา to await the return
 (of someone)

nia?
 เนี่ยะ

๑. นัก, คน, ผู้ (ใช้นำหน้าคำอื่นใหม่มีความหมายว่า ชำนาญในทางนั้น หรือผู้กระทำการเช่นนั้น a person who habitually does something (in compounds)

nia?-don-trii นักดนตรี a musician

nia?-ruek นักเรียน a student

nia?-sdæŋ นักแสดง an actor, actress

nia?-tɔɔruek นักร้องเพลงพื้นเมือง (เพลงเขมร) a khmer
 folk-song singer

nia?-tooh นักโทษ a prisoner

nia?-luek นักเลง a rogue, rascal, gambler

nia? luek phnwaɪ นักเล่นการพนัน a gambler

nia?-sree คนที่ไปทำนา A person who is working
 in the rice field.

khmaat nia? tip naŋ-suum-phim nih ผมเป็นคนซื้อหนังสือพิมพ์
 ฉบับนี้ I am the person who bought this newspaper.

๒. คุณ (คำสุภาพ ใช้เรียกแทนชื่อ หรือนำหน้าชื่อของผู้ชาย ที่อยู่ใว้ย
อ่อนกว่า) you (a polite pronoun used when speaking to
a man who is younger than the speaker); a polite title
used before the first names of men who are younger than
the speaker
- nia? (2) เหมือนกับ [นีอง] (๑) 1. the same as [nɔŋ] (1) 1.
เนียะ (๒)
- nia?-srɔ? ๑. ชาวบ้าน villager
เนียะ-ซเราะะ nia?-srɔ?-nia?-srɛɛ ชาวบ้านชาวช่อง, ชาวบ้านชาวเมือง
the whole neighborhood
๒. (เด็กเล่น) ขายของ to play store (children)
- ntia? บ่วง a snare, a noose (made of rope)
นเตียะ trau ntia? ติดบ่วง to be caught in a snare
- ntɕian ฝา (ห้อง, ผนัง) a wall (of plaited bamboo, wood, concrete)
นเจียง
- niial กะลามะพร้าวที่ผ่าครึ่งขัดจนเกลี้ยง ไว้สำหรับตวงข้าวสารเวลาหุงข้าว
เนียล a smooth half-coconut shell used as a "cup" to measure
out rice to be cooked
tnam baai bei niial หุงข้าวสาม "เนียล" to cook
three "cups" of rice
- niiaŋ หนู (สรรพนามแทนชื่อผู้หญิงใช้พูดกับผู้อาวุโสกว่า หรือผู้มีอาวุโสกว่าใช้พูด
เนียง กับผู้หญิงที่อ่อนวัยกว่า) I, me (used by younger girls);
you (used in speaking to younger girls); a term of
address of endearment (used in speaking to children or
younger girls)
niiaŋ-kmom แม่หนู a term of polite address of
endearment (used in speaking to girls younger than
the speaker)

nila? เนี้ย	<p>๑. มังกร, นาค (งูใหญ่) a dragon, the Naga (legendary serpent)</p> <p>๒. นาค (ผู้กำสัจจะบวช) a man entering a priesthood</p>
nwam เนี่ยม	<p>๑. พา, นำ to take (somebody) to</p> <p>rot nwam thlia? khloong รถพาดคลอง A car (or a truck, a bus etc.) went into a canal with (someone) inside</p> <p>kruu nwam nia?-ruen teu มรช นก ครูพานักเรียนไปดูหนัง The teacher took the students to see the movie.</p> <p>๒. ชวน, ชักชวน to persuade, to ask (someone) to do something</p> <p>moo nwam ?sep teu มรช นก มาชวนคุณไปดูหนัง (I) come to ask you to see a movie (with me).</p>
ntawat นเจ๊อต	<p>ช้อน (ค้อย ๆ ช้อนโดยใช้สวิง โดยหันปากสวิงไปข้างหน้าตัว มักจะเดินไปเรื่อย ๆ นาน ๆ จะยกสวิงขึ้น ส่วนมากจะช้อนกุ้งฝอยและปลาชิว)</p> <p>to catch (fish shrimp) with a round dip net moved slowly</p> <p>ntawat trei kwong ช้อนกุ้ง to net shrimp (with a slow cautious movement)</p>
ntuanj (1) นตีวง (๑)	ปลาไหล an eel
ntuanj (2) นตีวง (๒)	วัยย่างเข้าสู่วัยรุ่น adolescence
nuuam นวม	นวม (นักรมวย) boxing gloves
niai~looi?-niai เนี้ยย~ลื้อ-เนี้ยย	<p>นาย, เจ้านาย master, employer, boss</p> <p>niai tau theo kaar นายไปทำงาน The boss has gone to the office.</p> <p>niai troot (tco) นายตรวจ (ตั๋ว) conductor (i.e. ticket-inspector on a train or bus)</p>

niai ʔam-pɔɔ นายอำเภอ head officer of an amphoe
niai tam-root นายตำรวจ police officer
niai t-haan นายทหาร officer (of the army, navy,
air force)

- lit เลีย to lick (with the tongue)
- ลิต lit muat khloon ?εεp เลียปากตัวเอง to lick one's lips
- lit laŋ liip เลียจนหมด to lick (something) clean
- litɕ ๑. ท่วม to be flooded
- ลิตจ tw? litɕ sres น้ำท่วมนา The flood waters have covered the rice field.
๒. จม to sink, to be submerged
- ptal litɕ tw? ชนจมน้ำ The bowl sank into the water.
- litɕ dei จมดิน to sink into the ground e.g. as an object when stepped on
- lwit คนให้เข้ากัน (ใช้กับของที่เป็นน้ำ) to stir (a liquid), to mix (ingredients) by stirring
- ลวิต lwit thnam ?ool tɕool khniia คนยาให้เข้ากัน to stir medicine
- lii (1) แบก to carry (something) on one's shoulder or back
- ลี (๑) lii srau แบกข้าว to carry a bag of rice on one's back
- lii (2) ลี (เครื่องมือจับปลาชนิดหนึ่ง ทำไว้ดักปลาตรงระดับที่น้ำไหลจากที่สูงลงที่ต่ำ) a long U-shaped fish trap placed across a spillway
- liip ๑. คั่ว to parch in a frying pan, to pan-toast
- ลีป liip luua คั่วงา to parch sesame seeds
๒. ผัด (ข้าว) to fry (rice)
- liip baai ผัดข้าว to fry rice
- baai liip ข้าวผัด fried rice

- lwiin ลวีน ลักษณะอ่อนเพลียระเหี่ยแรง อย่างเช่น คนป่วย นอนพลิกไปพลิกมาเหมือน จะหมดแรง to be weak and delirious (as a sick person tossing on a sick bed)
- lwiip ลวีย วม bitter (in taste)
lwiip muat วมปาก to have a bitter taste in the mouth
lwiip nah spae? sii man baan วมเกินไปกินไม่ได้
(It is) too bitter to eat.
- liip ลีย เกลี้ยง smooth, clean; cleaned out
ndooah kdaar phuwnk ๖๖๑ liip ชัด (ถู) กระจกจนพื้นให้
เกลี้ยง to polish the floor until it is clean
nkaa mat liip ข้าวสารหมดเกลี้ยง The rice is all
gone, 'We are clean out of rice'
dei liip พื้นดินเกลี้ยง The ground is smooth.
- liip-kben ลีย-กเบญ ๑. เกลี้ยงไม่มีเหลือ all gone
mat pra? liip-kben หมดเงินเกลี้ยงไม่มีเหลือ I am out
of money, 'I am clean out of money'.
๒. เกลี้ยงเงลา smooth
ndooah t̄chee ๖๖๑ liip-kben ชัดไม้ให้เกลี้ยงเงลา
to rub wood until glossy; to sand or plane wood
smooth
- lit̄q ลิจ รั่ว to leak
thay khoo lit̄q กระเป๋าทางเกงรั่ว There is a hole in
the trouser pocket
tuu?-lit̄q เรือรั่ว The boat leaks.
- luap ลูป ๑. กลืน to swallow
tam-pla mun luap เคี้ยวก่อนกลืน Chew before
swallowing!
luap man t̄qah กลืนไม่ลง to be unable to swallow

๒. กิน (โดยไม่ต้องเคี้ยว) to eat something without chewing

puah lແ ງkeep ງกินกบ A snake swallows a frog.

lແ
ฝืน

แลบ to stick out; come out a little bit from a place where normally concealed

lແ naat แลบลิ้น to stick out the tongue

naŋ-suu lແ tɕɛn moo pແ kpau หนังสือแลบออกมาจาก
กระเป๋า A book is sticking out/has come out a
bit from the bag.

lແ (1)
สืญ (๑)

เล่น แสดง to play (a game or music); to act (as in a play);

lແ phaai เล่นไพ่ to play cards

lແ lkhwaan เล่นละคร to act (in a play)

lແ phlແ เล่นเพลง to play music

lແ seh เล่นม้า to gamble on horse-races

lແ poon เล่นซ่อนหา to play hide-and-seek

lແ khloon เล่นตัว an idiom meaning to play hard
to get, to act reluctant

lແ kol เล่นกล to perform conjuring tricks

lແ (2)
สืญ (๒)

จีบ คุย (สาว) เหมือนกับ [ความ] to flirt with, try to win the favor of (a girl) - the same as [khwaam]

lແ kmom จีบสาว to try to get favor from a girl

lແ phnee? เล่นหูเล่นตา to flirt with the eyes

lແ
ล้ง

สลบไหลไม่ได้สติ to be unconscious

lແຕ່ງ~lແ
ล้งจ~ล้ง

ลักษณะการหลับของเด็ก deeply asleep (usually applied only to children)

- 1๓๓
 ลจ็ญ คั่ว เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีตามป่าทั่วไป ใบอ่อนกินได้ (ratoxylon polyanthum (Hypericaceae) a tree of moderate size found in all types of forested areas; young leaves are edible; timber is reddish brown and durable; a decoction of the bark is used for fever
- 1๓๔
 ลจ็ญ ดู [ลจ็ญ] see [1๓๓๕]
- 1๓๕
 ลจ็ญ เป็นเมือก จับแล้วจะรู้สึกสลื่น to be slimy, mucilaginous
 สเลิ 1๓๕ ตะไคร้เป็นเมืองสลื่น Moss (on rocks) is slimy.
- 1๓๖
 ลจ็ญ ๑. ละเอียด ประณีต to be fine, delicate, detailed, (done) with attention to detail
 theet nih sat๑ 1๓๖ ผ้านี้เนื้อละเอียดดี This material is very fine.
 ๒. ตระหนี่ to be stingy, miserly
 kuu kaa๓ mnwh 1๓๖ เขาเป็นคนตระหนี่ He (she) is a stingy person.
- 1๓๗
 เล่ม เล่ม สักขะนามของหนังสือ, สมุด a classifier for books or note books
 เล่ม เล่ม nang-smm piir lem หนังสือสองเล่ม two books
- 1๓๘-1๓๙-1๓๙-1๓๙ ทำทางอยู่ไม่สุข to be fidgety (as of a child)
 เล็จ-โล็จ-ลเล็จ-ลโล็จ
- 1๓๙
 เล็ญ เอา ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะเขก, ตี ทุบ ฯลฯ a word used when encouraging someone to hit or strike (manner unspecified)
 1๓๙ knaal kbaal เอากลางศีรษะ "Go ahead! Bash him in the head!"
 1๓๙ ๓๖๖i slap 1๓๙ เอาให้สลบเลย "Go ahead! Beat him unconscious!"

- leh~reh ลิต to lop off branches with an axe or knife; to trim
 เล็ช~เรีย or prune a plant
- lʔet ละเอียด แผลก ละะ to be fine, pulverized, mashed
 ลเอ็ด boʔ man-tʰ lʔet hAAi ตำน้ำพริกแผลกแล้ว to have
 pounded chilli (for chilli sause) fine
- lʔet-lʔan แผลกลลาย แผลกเหลว completely wrecked, dashed to pieces
 ลเอ็ด-ลเอัน (as a ship on a rock)
 rot-fai tʃual khniia lʔet-lʔan รถไฟชนกันแผลกลลาย
 The trains collided and smashed to pieces.
- lee-lliam เล่ห์เหลี่ยม trick, cunning angle, or pitch (as in
 เล-เลี่ยม advertising, trading)
- leet-leet ๑. ริบหรี่ ไข้กับไฟ to be dim, faint (of light)
 เลต-เลต tʃaŋ-kʰeɛ phlɯm leet-leet ตะเกียงสว่างริบหรี่ The
 lamp shines dimly.
 ๒. (เหลือ) นิดเดียว น้อยมาก แทนใช้ประโยชน์ไม่ได้หรือใช้ไม่ได้เลย
 very few, very little (left)
 ŋkɔɔ nɛu leet-leet ข้าวสารเหลือนิดเดียว There is very
 little rice left.
- leep ๑. ปล่อย to release, to let go of, to let loose
 เลย leep kbeɪ ʔɔɔi ruua sii ʔeɛp ปล่อยควายให้หากินเอง
 to let (the) buffalo(es) out to forage by
 itself (themselves)
 leep tɕeɪ ɲai kheɛ-tʃeɛt ปล่อยปลาในวันสงกรานต์
 to release fish on Songkran Day
 ๒. เลิก หย่า to divorce
 leep khniia juur hAAr เลิก (หย่า) กันนานแล้ว to have
 divorced a long time ago
 ๓. เลิก to stop doing (something)
 leep tɔu rooŋ-rɯn เลิกไปโรงเรียน to stop going to
 school

lee?	๑. เลข เลขคณิต numeral, number, figure; arithmetic
เล็	lee?-dap เลขสิบ the number ten
	tchmoon nih r lee? ชั่วโมงนี้เรียนเลข This period (we) will learn arithmetic.
	๒. หวย [เบอ] underground lottery ticket - see [bөө]
lweep	ห้อง ช่วงระหว่างเสาบ้านหรือเรือนโรง นับทางด้านข้าง "rooms" or
ลเวญ	sections of a house or other building as indicated by the area between posts or pillars seen from the outside
lkee	ลีเก a kind of musical drama
ลเก	lเก lkee เล่นลีเก to play a role in a [lkee]
lheet-lheet	(ลมพัด) เขี่ย ๆ เบา ๆ softly (as of a wind blowing)
ลเขต-ลเขต	
let	จาน ชาม a bowl, plate, dish
แล็ต	
letɔ	(ทิศ) ตะวันตก (the) west
แล็จ	
leh	ตาย (แล้ว) คำนี้ไม่นิยมใช้ มักใช้ [เง็อป] มากกว่า to be dead;
แล็ย	[กวมง] is more common
	mnh nuh leh haa! คนคนนั้นตายแล้ว That person has died already.
lle?	ล้อยก ยั่วเล่น to tease
ลและ	kmai moo lle? lเก อย่ามาล้อเล่น Don't tease me!
lee-lam	ปะปน คละเคล้า (of person; animals, fruits etc.) to be mingled (with), to be mixed (with)
แล-ล้อม	

- lweɛ-kdaam
ลเว-กดาบ
แกงชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยปูที่ตำแหลกแล้ว คั้นเอาน้ำปรุงด้วยใบกระออม
a kind of soup made by squeezing the juice from finely
pounded crab and mixing this with other ingredients
- lweɛ?
ลเว
ลเวɛ? ptiah ละแวกบ้าน district, vicinity, area
community, inhabited or
settled area, area where people live; a house
yard
lwee? rooŋ-ruek บริเวณโรงเรียน grounds of a school
- lam
ลัม
๑. การแสดงของชนพื้นเมืองลาว a type of folk singing associated
with Lao people
moɔ-lam khna? nih lam tɕlia หมอลำคณะนี้ลำดี The
performance of this group of folk singers is good
๒. ลำ ลักษณะนามของเรือ, เครื่องบิน a classifier for ships,
boats, planes,
tuu? pue lam เรือสองลำ two boats
- lam-phoon
ลัม-โพง
ต้นลำโพง เป็นต้นไม้มีอายุไม่เกิน ๑ ปี สูงประมาณ ๒ - ๓ ฟุต
ใบใหญ่ ดอกสีม่วงหรือขาว ผลมีลักษณะกลม มีหนามรอบ กินแล้วเป็นพิษ
a kind of annual plant, two or three feet high, the
leaves are large and angular: the trumpet-shaped
flowers are purple or white. The round fruit, which
is covered with prickles; is very poisonous.
- lam-tat
ลัม-ตัด
ลำตัด an antiphonal singing or speaking
jɔp meŋ jɔxɔŋ tɔu mɔx lam-tat เมื่อคืนนี้ไปดูลำตัด
Last night (I) went to see [lam-tat]
- lam-dap
ลัม-ดัป
ลำดับ in order, in line, in sequence
tɕool theɛu taam lam-dap kpuah tiap เข้าแถวตามลำดับ
สูงต่ำ to line up in order of height, tallest,
to shortest
lam-dap tɔɔ tɔu ลำดับต่อไป next

lat	ลัด	cut across, to take a short cut
ลัด	ดาด	phau lat เดินทางลัด to take a short cut
lan	๑. เอา ดู [เล็ญ]	See [lep]
ลัง	๒. ลัง	a crate, box
	lan tɕhəə	ลังไม้
	lan kdaah	ลังกระดาษ a paper carton
la?	หลัก	a stake, marker small post; a principle; (one's)
ละ	ละ	footing
	la? ki-lou	หลักกิโลเมตร a kilometer post (on a road)
	la?-dop	หลักสิบ the tens place: the position occupied by numbers which are tens
	khootɕ la?	เสียหลัก to lose one's footing, foothold; to lose one's balance
	soŋ la?	ปักหลัก to drive a post or stake
	la?-suut	หลักสูตร curriculum, course of study
	la?-leɛŋ	หลักแหล่ง the place where one settles down to live
	la?-thaan	หลักฐาน evidence, testimony
lpa?-lpaan	ดู [ปละ -บไลย]	see [pla?-plooh]
ลปะ	-ลปาญ	
lwa?	หมั้น	to be engaged
ลวะ	ลวะ	lwa? mun seen ^{ลวะหมั้น} หมั้นก่อนแต่งงาน to be engaged before getting married
lɣa?-lɣaʔtɕ	เฉื่อย ๆ เนื่อย ๆ	to be inactive, inert; inactively
ลงะ	-ลงเง็จ	dʌʌr lɣa?-lɣaʔtɕ เดินเนื่อย ๆ to walk listlessly
lha?		อาการหอบของคนที่กินน้ำเข้าไปในขณะที่เหนื่อยจัด ซึ่งอาจถึงตายได้
ลหะ		the gasping for breath of a person drinking water while very exhausted

- lhaʔ-lhaatɕ เร็ยราด เกล็ดอนกลาด ๑ [ลฮาจ] (๑) The same as [lhaatɕ] (1)
 ลฮะ -ลฮาจ
- laap ลาน (อาหารชนิดหนึ่ง); ทำลาน a dish made of chopped meat
 ลาป and spices usually consumed raw or slightly cooked;
 to make this type of dish
- laan ลาน (เช่น นาฬิกา) spring (as of a watch)
 ลาน khai laan naa-liʔ-kaa ไขลานนาฬิกา to wind a watch
 (or a clock)
- laaŋ ลาง an omen, prophetic sign
 ลาง laaŋ man tɕiia ลางไม่ดี a bad omen
 tɕɤɤ tɕhooʔ tɕɤɤ laaŋ เชื่อถือโชคลาง to be
 superstitious
- lmaaʔ ข้าวหมาก fermented sticky rice wrapped in banana
 ลมา leaves and eaten as a sweet
- lhaatɕ (1) เกล็ดอนกลาด, (น้ำ) เต็มไปหมด to be scattered all over or
 ลฮาจ (๑) covered with something all over
 ŋkoo kam-pop lhaatɕ ข้าวสารหกเกล็ดอนกลาด Rice is
 scattered all over
 twʔ lhaatɕ pɛt wɪlɪl น้ำเจิ่งนองเต็มทุ่ง The field is
 covered with water.
- lhaatɕ (2) (ยิ้ม) แจ่ม
 ลฮาจ (๒) sɪatɕ lhaatɕ ยิ้มแจ่ม to smile broadly
- lɪum (ฝนตก) พรำ ๆ ปรอย ๆ (to rain) lightly and continuously
 ลลิม plɛt lɪum wuɪh ŋɪiatɕ ฝนตกพรำ ๆ ตลอดทั้งวัน It
 has been raining lightly and continuously.

- lɩw?
ลือ
๑. คำทักทายเมื่อเจอกัน Hello!
๒. รำลึก ตรึงนึก to think of, to realize
khmaat lɩw? dal ?om ruai gai ผมรำลึกถึงลุงทุกวัน
I think of (my) uncle every day.
- lɩwɩ
ลือ
หงอย หงอยเหงา เศร้าซึม to be sad and lonely, sad and
quiet
ku khootɔ tɔat sneh ɳkui lɩwɩ เขาเสียใจแล้วนั่งหงอย
He was upset and then sat quietly.
- lɩwɩ
ลือ
(เย็น, มืด) ลงอย่างรวดเร็ว to become (cool or dark)
rapidly
khjal ttɕia? lɩwɩ อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว The
weather became cool rapidly.
mɩ? khmau thəə ?wɔi ɳit lɩwɩ เมฆดำทำให้มืดลง
อย่างรวดเร็ว Because of the black clouds, it
became dark rapidly.
- lɩwɩ
ลือ
๑. ได้ยิน to hear
lɩwɩ san-thw? tuu? hoh ได้ยินเสียงเครื่องบิน to
hear the sound of an airplane
๒. ดัง to be loud
lɩwɩ tɕlaŋ phlu? ดังกว่าพลุ The noise is louder
than a firecracker.
๓. ลือ ลือชื่อ โด่งดัง to spread, become known, be
rumuored
ku lɩwɩ tɕhmooɩ bah san-leep ชื่อเสียงเขาโด่งดัง
His reputation became well-known
ku lɩwɩ piŋ sɔw? เขาลือกันทั่วบ้าน It is rumuored
all over the village.
- lɩɣ
ลือ
บน on, above
mɛɛ neu lɩɣ ptiah คุณแม่อยู่บนบ้าน Mother is up
on the house.
lɩɣ mɩ? บนท้องฟ้า in the sky
lɩɣ phlɩu บนถนน on the street

- ไรน เร็ว ไร to be fast, quick; quickly
 สีน ruat ไรน tqlaŋ nih ntetɣ ริ่งเร็วกว่านี้หน่อย Run (a
 little bit) faster!
 dai ไรน มือไร to be thievish, light-fingered
 phnee? ไรน ตาไร to have sharp eyes
- ไรง (สี) เหลือง; ชิด (ใช้กับสีหน้าหรือผิว) yellow; pale (of face
 or complexion)
 ?aaui sii ไรง เสื้อสีเหลือง a yellow shirt (or
 blouse)
 mu? ไรง หน้าชิด a pale face
- ไร? สี่
 ๑. เลิก หยุด to stop (doing something)
 dai wliia ไร? rɣɣk haaɪ ถึงเวลาเลิกเรียนแล้ว It's
 time to stop studying.
 ๒. เลิก หย่า to divorce, separate
 pdei ppuan ไร? khniia juur haaɪ คู่เมียเลิกกันนานแล้ว
 The couple separated a long time ago.
 ๓. เลิก ยก to raise, lift up, move
 ไร? sam-puat ?wɔi phot tw? เลิกผ้าถุงให้พ้นน้ำ
 to lift the edge of a long skirt up above the
 water
 ไร? dai som tɣap ยกมือยอมแพ้ to raise one's hands
 as a sign of surrender
 ไร? twap ยกทัพ to move the army to; to lead (the)
 troops
 ไร? pan-naa ยกปัญหา to raise a question
๔. สร้าง ปลูก (บ้าน โรงเรือน) to build
 ไร? ptiah thmei สร้างบ้านใหม่ to build a new house
- ไร?-khloon หยิ่ง จองทอง to be haughty, vain, proud
 สี่-คูลุน

- lɔh
ลือ
เกิน too much, many; to be better than
thoan staŋ lɔh ถอนเงินเกิน to give someone too
much change (money)
tɕiia lɔh mu? nia? ktɛ ดีเกินหน้าคนอื่น to be
better than other persons (talking sarcastically)
- lɔhp
ลือป
เป็นมันวาว to be shiny
- lɔht
ลือต
หวานเกินไป too sweet
da? skoar tɕraan nah-pɛ? lɔht ใส่น้ำตาลมาก หวาน
เกินไป Too much sugar in (it). It is too sweet.
- lɔhɣ
ลือง
ล้ม (ใช้กับ ต้นไม้ เสา บ้านที่เอียงล้มลง เป็นต้น) to topple over
(as of trees, poles, house etc.)
khjaɪ khlaŋ theə ʔoai daam-tɕhəə lɔhɣ ลมแรงทำให้
ต้นไม้ล้ม The strong wind made the tree fall down.
- lɔhr
ลือ
งัวเงีย (นิยมใช้คำว่า [ลเงอ] มากกว่า) to feel sleepy, drowsy,
not fully awake ([lɔəə] is more common)
- lɔi-la?
ลือละ-ละ
เสีงสั๊ก ท่าทางเสีงสั๊ก to have a bewildered, anxious, or
shocked expression or manner
theə lɔi-la? ɲɛi man tɕɛn ท่าเสีงสั๊กพูดไม่ออก
bewildered and not able to speak
- lɔə?
ลือเอะ
บ้า ๆ บอ ๆ to be crazy
- lɔəp
ลือเอ็ป
(เย็น) สบาย to be nice (of weather)
ɲai neh ttɕiia? lɔəp วันนี้อากาศเย็นสบาย Today the
weather is very nice and cool.

- lbeet ระเบิด a bomb; to explode, burst
 ลระเบิด jaang rot lbeet ยางรถระเบิด The tire burst.
 tɔwɔl lbeet ขว้างระเบิด to throw a bomb
 pah lbeet โดนระเบิด to be injured by a bomb explosion
 lbeet wliia ระเบิดเวลา time bomb
- lɔəə(-lɔəə) งัวเงีย (ตื่นนอน) ๓ [lɔɣɣ] to be half awake - see [lɔɣɣ]
 ลเงอ (-ลเงอ) kɛ̃ kɔw? haaɪ nəu lɔəə เขาตื่นแล้วยังงัวเงียอยู่ He
 has got up but is still half asleep.
- lɔŋ เล็ง จน จนกระทั่ง กระทั่ง until; so that
 tɔam lɔŋ lɔɪlatɔ̃ คอยจนกระทั่งค่ำ wait until it is
 dark
 njeɪ tɔila lɔŋ khmaatɔ̃ khəəp phaəŋ พูดได้ก็จนผมเห็นด้วย
 (He/she) spoke so reasonably that finally I (male)
 agreed with (him/her).
 p?ɛɛm lɔŋ tɔ?ar kaa ทานจนแสบคอ (It's) so sweet
 that it stings the throat.
- lɪa? แดงโม อลูติ a watermelon
 ลเลอะ
- l?ʌn อเย็น ๑. (ยาว) เพียง an intensifier for 'long'
 daaŋ kaaɪ theeu weən l?ʌn เดินเป็นแถวยาวเพียง to work
 a very long row
 ๒. (สีเขียว) ขจี ชุ่ม an intensifier for 'green'
 smaɯ khɪɛu l?ʌn หญ้าเขียวขจี The grass is very green.
- lɔŋ เล็ง ขึ้น ไต่ ขึ้น to crawl; to climb; to take, board, get on
 a train or bus; to raise
 lɔŋ daam tɕhəə ขึ้นต้นไม้ to climb a tree
 tɔwɔr lɔŋ pɪlah ขโมยขึ้นบ้าน A burglar broke into
 the house.

- lɔŋ wee-thii muai ขึ้นเวทีมวย to enter the ring
(as a boxer)
- lɔŋ tuu?-hoh ขึ้นเครื่องบิน to board a plane
- smɔwtɕ lɔŋ dai มดไต่แขน An ant is crawling on
the arm.
- lɔŋ naa-taŋ ปีนหน้าต่าง to climb through a window
- lɔŋ raa-khaa ขึ้นราคา to raise the price
- lɔŋ thbiian ขึ้นทะเบียน to register for something,
be registered, licensed, enrolled
- thŋai lɔŋ kpuah haai พระอาทิตย์ขึ้นสูงแล้ว (สายแล้ว)
lit. 'The sun is rising up high' meaning 'It's
late' (in the morning).
- lɔŋ san-leep ขึ้นเสียง to raise one's voice (as
when provoked)
- krɔw? lɔŋ ลูกขึ้น to get up
- lɔŋ pan-twat thmei ขึ้นบรรทัดใหม่ to begin a new
line
- tɕila lɔŋ ดีขึ้น to become better
- leeu lɔŋ เลวลง to become worse
- san-leep tɕbah lɔŋ เสียงชัดขึ้น The sound becomes
clearer.
- san-leep kuuai lɔŋ เสียงค่อยลง The sound becomes
lower.
- lɔŋ-mɛ
เสียง-มี ผสมพันธุ์ (ใช้กับสัตว์) to breed (of animals)
- lɔŋ-dai
เสียง-ดัย ๑. ดวงขึ้น ใช้ขณะเล่นการพนัน to be lucky (in gambling)
๒. กล้าหนึ่งมัดสามารถไต่ต้นาได้เนื้อที่มากกว่ามัดอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับ
มัดต่อมัด a bunch of young rice plants which will plant
a greater area than other bunches
- lɔŋ-sreɪ
เสียง-ชแเรี่ย ข่มขืน (ผู้หญิง) to rape

lAaŋ-tɕat เสียง-เจ็ด	เจ็บใจ แล้วอยากจะทำอะไรให้สมกับที่เจ็บใจ to feel hurt or resentful and then want to take revenge
lAaŋ-tɕhnaŋ เสียง-ซึ้ง	ขึ้นหม้อ (ข้าวสารปริมาณไม่มากแต่เมื่อหุงแล้วได้ข้าวสุกมากกว่าธรรมดา) to expand puff up (as rice when cooked)
lAaŋ-kɔa เสียง-ก้อ	วัยศึกคคะนอง วัยหนุ่มเต็มที่ to be in high spirits (of young men, animals)
lAaŋ-khloaŋ เสียง-คลุ่น	ระยะที่อย่างสู่วัยรุ่น adolescence
lpa ลเปอ	(พูด) เพื่อ เพื่อเจ้อ ไม่มีสาระ to talk or speak nonsense, incoherently, confusedly (as during a high fever)
luh ลูย	จนกระทั่ง (ตามด้วยคำที่บอกเวลา เช่น สมัยนี้ ทุกวันนี้ เป็นต้น) till, until (followed only by a phrase indicating time) luh dai smai koon smai tɕau กระทั่งถึงสมัยลูกหลาน until the next generation luh sap-ŋai จนกระทั่งปัจจุบัน until the present day
lmut ลมุต	ละมุด a kind of fruit which has sweet tan aromatic flesh when ripe
llun ลลุน	หลวม to be loose (too large) khoo llun กางเกงหลวม The trousers are loose. llun dai หลวมมือ (เล็กเกินที่จะทำได้หรือเล็กเกินกว่าจะจับให้อยู่) too small to be held in the hand llun khe?-khla? หลวมโพลกเพลก to loose as to cause a rattling sound
lluh ลลย	พังลงเองทีละนิด เช่น คั้นนาหรือท่อนบักนั้นน้ำ to break down little by little by itself (as a dike)

- lhuŋ ละหุ่ง the castor-oil plant
 ลฮุง
- lhuʔ อ่อนน่ำรับประทาน (เช่นผัก), สด (เช่นผลไม้); กำลังแตกเนื้อสาว
 ลฮู้ to be young and fresh (as vegetables), to be fresh (as
 fruits), to be entering womanhood puberty (of a girl)
- luu ๑. หอน to howl (of dogs and jackals)
 ลู tɔkEE luu หม่าหอน A dog is howling.
 ๒. คำที่ใช้พูดที ่ ๆ ติดต่อกัน เพื่อหนุนหรือยุให้ควายชนกัน a word
 (normally) said repeatedly to arouse buffaloes to fight
 with each other
- luut (1) คุก (เข่า) to kneel
 ลูต (๑) luut tɔŋ-kuan คุกเข่า to get down on one's knees
 luut (2) สูงขึ้น to grow up (as trees or a person)
 ลูต (๒) dɔm-tɕhəə luut lɔŋ ต้นไม้เติบโตสูงขึ้น The tree is
 growing up higher.
- luutɕ ดัน หรือใส่ (ไส้ตะเกียง) to push into the proper place
 ลูจ (used only with a lantern wick)
 luutɕ ptɕhəh tɔŋ-kɛə ใส่ไส้ตะเกียงเข้าไป (ให้เข้าที่
 ในตะเกียง) to push a lantern wick into its proper
 place
- luuʔ ๑. ล้วง to slip a finger or a hand into (e.g. a pocket,
 ลู deep drawer, hole)
 luuʔ dai ล้วงมือ to pass the hand into
 mnw luuʔ praʔ คนล้วงกระเป๋า a pickpocket
 luuʔ thoŋ khaɔ ล้วงกระเป๋าทางเกง to slip a hand
 into a pocket of trousers
 luuʔ pruaŋ ล้วงรู to reach (a hand) into a hole

๒. ล้ำเขตแดน รุกล้ำ to intrude, to trespass
 luu? phlau daar ล้ำทางแดน to intrude into the
 path
 luu? rboon ล้ำรั้ว (ล้ำที่ดินของคนอื่น) to intrude onto
 another's land, trespass

luu?-phnee? ตบตา to deceive the eyes (e.g. by placing the
 ลู-พเน best on top)
 luu?-phnee? nia? tip ตบตาคนซื้อ to fool the eyes
 of the buyers

luu?-tgaan ดักอาหารในจานเพื่อจะกิน to dip food from a plate (dish
 ลู-จาน or bowl) when eating

lluut~riiut ๑. แท้ง (ลูก) to miscarry, abort
 ลลูต~รลูต ๒. ลอด มุด to go under or through a narrow space
 lluut khloon ลอดตัว, พาตัวเองออกไป to move one's
 self through a narrow space

lluung มาก คำพูดประกอบคำว่าลึก an intensifier of the word 'deep'
 ลลูง tgruu lluung ลึกมาก very deep

lhuu~lhuu~lhaa~lhaa โลง ทะลุปรุโปร่ง ไม่มีอะไร กีดขวาง to be open, to be
 ลหู~ลหู~ลหู~ลหู clear, of all unsightly, unnecessary obstructions
 thom lhuu โลงกว้าง to be clear and open (of a
 large area)
 phlau neu lhuu ทางโล่งเตียน a clear path
 baa? thwiiar ptiah tu? lhuu เปิดประตูบ้านไว้มองเห็น
 ทะลุปรุโปร่ง With the door(s) opened (one) can
 see through the house clearly.

- lop
ลอป
รูป
- ลบ กลบ to erase; to round off; to fill up, to cover up
- lop kdaar-paai ลบกระดานดำ to erase the blackboard
- lop mlun กลบหลุม to fill up a hole
- lop tgrun (tghoo) ลบเหลี่ยม (ไม้) to round off the sharp edges (of a board)
- lop
ลอป
รูป
๑. ขย่ำ หรือ นวด (ไม่ใช้กับคน) to squeeze, knead (flour, wet clay) with the hand
- lop spu khue ขย่ำผักกาดเขียว to squeeze green lettuce with the hand
- lop dei ?at นวดดินเหนียว to knead wet clay
- lop msau นวดแป้ง to knead flour
๒. ขยี้ (จมูก) to rub with the hand
- lop tgmoh ขยี้จมูก (เมื่อรู้สึกคัน) to rub the nose (as when scratching an itch)
- lop-dai
ลอป-ดัย
- ถูมือไปมา to rub one's hand back and forth
- lop-liian
ลอป-เลียน
- ลาดลานนวดข้าว คือ เมื่อถางหญ้าเรียบร้อยแล้ว ก็นำเอาขี้ควายหรือวัวมาเทใส่ในลานนั้นเป็นหย่อม ๆ แล้วเอาน้ำมาเทที่ขี้ควายหรือวัวนั้น เอาฟ่อนหญ้าหรือฟางมาเกลี่ยให้ทั่วลาน ทั้งไว้ให้แห้ง ลานนี้จะเรียบและแข็ง to "pave" a threshing floor with buffaloes's/oxen's manure, which after drying forms a hard smooth surface
- lop
ลอป
- ลบเลือนไปเองตามกาลเวลา to fade away, to be blurred; partly defaced (by the effects of time)
- too nang-suu lop ?aan man tgen ตัวหนังสือลบเลือน อ่านไม่ออก The letters have faded away and are not legible.
- klaa ?aau lop ลายผ้าลบเลือน The design on the material faded away.

- lloam (ของที่ตั้งสูง ๆ) ล้ม to collapse (as a pile of books)
 ลลุม
- lloop ลูบ (ด้วยน้ำ) to rub (water) on lightly
 ลูบ จูวา tw? lloop mu? เอาน้ำลูบหน้า to rub water on the
 face lightly
- lloom ปลอดภัย โยน ดู [ปัน-ลุ่ม] หรือ [ปลุ่ม] to soothe, to console,
 ลุ่ม to comfort - see [pan-lloom] or [plloom]
 lloom p?oon ?ooi bat jom ปลอดภัยน้องให้หยุดร้องไห้ to
 soothe one's younger sister (or brother) so they
 stop crying
 lloom t?at khloom ?eep ปลอดภัยตัวเอง to console
 oneself
- lloot ๑. กระโดด กระโจน โดด to jump
 ลูต ลูต tw? กระโดดลงน้ำ to jump into the water
 t?kee lloot da? สุนัขกระโจนใส่ A dog jumped at
 (somebody).
 ๒. กระเด็น เด้ง to bounce
 rot-jon lloot รถยนต์กระเด็น The (moving) car is
 bouncing.
 foot-bwaan lloot ha? wip ฟุตบอลกระเด็นกลับคืน The
 football bounced back.
- lloot? ๑. ขโมย ลัก
 ลูจ t?oo? lloot? rot-jon pah tam-root t?ap โจรขโมยรถยนต์
 โคนตำรวจจับ A thief who stole the car was arrested
 by the police.
 ๒. แอบ ลอบ to sneak (through, in, out); to do
 secretly
 lloot? m?x แอบมอง to peep at
 lloot? t?ool moo แอบเข้ามา to sneak inside
 lloot? moo khaaj k?ooi แอบมาข้างหลัง to approach
 thealthily from the back

- lootq ban ลอบยิง to shot someone from a hiding place
- หลวง (1) หลวง government, of the government
- สูง (๑) phlu หลวง ทางหลวง a public highway
 rbah หลวง ของหลวง government property, funds, etc.
 thee taam khan-saq หลวง ปฏิบัติตามคำสั่งของหลวง to do things according to government orders
 wiang หลวง วังหลวง the Royal Palace
 mxyq หลวง เมืองหลวง a capital (city)
- หลวง-หลวง หลวง-สูง โหรงเหรง โจ่งเจ๋ง แกงหรือน้ำพริกที่ใส่น้ำมากไป too watery (of soup, curry, chilly sauce)
 san-laa หลวง-หลวง แกงมีแต่น้ำโหรงเหรง The curry is too watery.
- หลวง? สูง? ๑. พระสงฆ์ พระในศาสนาอื่น a monk, a priest
 หลวง? tqool psaa พระเข้าพรรษา A monk remains in the Buddhist temple (as during lenten season)
 หลวง saq พระจำวัด A monk is sleeping.
 หลวง? srug tw? พระสงฆ์อาบน้ำ A monk is taking a bath.
 mman หลวง? นิมนต์พระสงฆ์ to invite a monk
 หลวง? ?aa-phaat พระอาพาธ a sick monk
๒. ใช้เป็นคำนำหน้าสำหรับคนที่อ่อนวัยกว่า เรียกคนที่เคยบวชมาแล้ว a title placed before the name of one who has left the (Buddhist) monkhood and is older than the speaker
๓. หลวง ใช้เป็นคำนำหน้านามเรียกพระสงฆ์ที่มีอายุมากกว่าผู้พูด ดังตัวอย่าง
 หลวง? ?lu หลวงพ่อ a venerable monk, a monk who is one's father; you; he, him (to or of such a monk)
 หลวง? ?om หลวงลุง a monk who is the elder brother of one's father you, he, him (to or of such a monk)
 หลวง? baag หลวงพี่ a monk who is one's older brother; you, he, him (to or of such a monk)

๔. คุณ ใช้เป็นคำนำหน้านาม สำหรับเรียกบุคคลบางประเภท ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ เช่น พ่อ แม่ ครู เป็นต้น ดูตัวอย่าง a polite title used before certain relationship terms; see examples below

๑๐๐? ?ʌu คุณพ่อ you, he, him; Father (to or of one's father); father (of someone)

๑๐๐?-mɛɛ คุณแม่ you, she, her, Mother (to or of one's mother); mother (of someone)

๑๐๐?-kruu คุณครู you, he, him, she, her; Teacher (to or of a teacher); title place before first name of a teacher

๕. ใช้เป็นคำเรียกสิ่งที่มีพระคุณแก่ตน เช่น คนที่ติดเหล้า ถือว่าเหล้ามีบุญคุณแก่ตน ก็เรียกว่า [จู้-ชรา] หรือ เรียกข้าว หรือน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีบุญคุณแก่ตนว่า [จู้-บาย], [จู้-ตี] a title placed before the name of a thing that the speaker thinks is very important to him, e.g. rice, water, liquor

๑๐๐?-poon

ลูกโป่ง a toy balloon

จู้-โป่ง

๑๐๐?-pʰhiat

พระธาตุ, พระอัฐิ เหมือนกับ [ปเหยียด] the same as [pʰhiat]

จู้-ปเหยียด

๑๐๐?-priiah

พระพุทธรูป ดู [เปรียช] a Buddha image - see [priiah]

จู้-เปรียช

๑๐๐?-priiah-ʔaŋ

พระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ the Buddha

จู้-เปรียช-อ้อง

๑๐๐?-taa-mhaa-rsei พระฤาษี a hermit, anchorite

จู้-ตา-มหา-รแฮ็ย

(100?-)tue-daa (จู้-) ตูว-ดา	เทวดา an angel, heavenly spirit
(100?-)thgal (จู้-) ทงย	พระอาทิตย์ the sun
100?-nlai จู้-เนียบ	เป็นคำเรียกคนที่เรารัก เ็นดู มักใช้กับคนที่อ่อนกว่า you, he, him; she, her (speaking to or of a younger person who is beloved to the speaker)
100?-100? จู้-โล	ลูกโลก a globe
(100?-) sdatg (จู้-) ซัดจ	พระมหากษัตริย์ a king ppuan-100?-sdatg พระราชินี a queen
100?-suup จู้-ซูป	ลูกสูบ the cylinder (in an engine, pump)
100?-summa จู้-เซื่อ	ลูกเสือ a boy scout (loan word)
100?-tchin จู้-ชิน	ลูกชิ้น meat ball
100?-kruu-mae-wwat จู้-กรู-มี-เวียด	เจ้าอาวาส an abbot of a Buddhist monastery
100?-kron จู้-โกรึง	ลูกกรง ชีกรง bar (of a cage), pale (of a fence)
100?-khit จู้-คิต	ลูกคิต abacus

- (lɔɔʔ-) kheɛ พระจันทร์ the moon
(ลู่-) แค
- lɔɔh ลวด wire
ลู่ lɔɔh-pan-laa ลวดหนาม barbed wire
- lɔɔɔp ลโมบ โลก to be greedy
ลุ่มป kmai klat mnh lɔɔɔp tɔraan อย่าเป็นคนโลภมาก
Don't be greedy!
- lɔɔɔŋ (น้ำตา) นอง to be covered with (tears)
ลู่ยง jom lan tw? phnee? lɔɔɔŋ ร้องไห้จนน้ำตานอง (หน้า)
to cry till the face is covered with tears
- lɔɔh~[rɔɔh] ต้นทองกลางชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบโพธิ์ ผลมีสีเขี้ยวเมื่ออ่อน เมื่อแก่จะเป็น
ลู่ยง~รู่ยง สีส้มน้ำตาล ผลมีลักษณะคล้ายลอร์ดอยนต์ Erythrina orientalis,
coral tree
- lɔɔɔt ๑. หนาด ชื้น เปียก to be damp, wet
ลู่ต dei lɔɔɔt พื้นดินชื้น The ground is still wet.
sbai neu lɔɔɔt man twan sɔɔɔt ผ้าขาวม้ายังไม่แห้ง
The loin cloth is still damp.
๒. เหนียว (หน้า ตัว) to feel sticky (of one's body)
lɔɔɔt khloɔn เหนียวตัว I feel sticky.
- lɔɔɔtɔ จริง ๆ มาก ใช้ประกอบคำพูดว่า เสียใจ หรือ น้อยใจ (to be sorry)
ลู่จ very much indeed
sɔɔp man baan khootɔ tɔat lɔɔɔtɔ สอบไม่ได้เสียใจจริง ๆ
(I) am very sorry that I could not pass the exam.
- lɔɔɔʔ อวบอ่อน อวบอืด full of sap (as stems of plants, leaves,
ลู่ etc.); to be fully developed; to be well-rounded,
plump

	trooi tkoon ktɕei lhoo? ยอดผักนึ่งอ่อนอวบ (น่ากิน) The tip of an equatic morning glory is full of sap (and nice to eat).
	kmom lʔaa satɕ lhoo? สาวสวยเนื้ออวบฮัก a pretty buxom girl
lop โล๊ป	หลบ to duck in order to escape from danger lop khaaŋ dʌam tɕheə หลบข้างต้นไม้ to duck down behind a tree
lɔʔ-lɔʔ โละ-โละ	หลุม หรือ การลงไปอยู่ในหลุมของสัตว์ a hollow place in the ground; to be in a hollow place in the ground (of animals)
lʔoʔ ลโอะ	(เย็น) เยะเยือก; (ใจเย็น) มาก an intensifier of 'cool' or 'calm'
loo โล	ขวดโหล a big bottle
looʔ โล	โลก the earth, the world looʔ mnuh โลกมนุษย์ the world of human beings
lhooŋ ลฮ็อง	มะละกอ a papaya
lɔw ลอ	โหล (จำนวนนับทีละ ๑๒) a dozen ʔaaʉ lɔw เสื้อโหล ready-made clothes produced in large numbers
lɔwt-phlɔŋ ลอต-พลั้ง	หลอดไฟ a light-bulb

- ลวต-duut หลอดดูด a drinking straw
หลอด-ดูด
- ลวต-tghoŋ ขมหลอดช่อง เหมือนกับ [ลาวต] the same as [luuat]
หลอด-ช่อง
- lkhaan ละคร a play
ละคร sdeɛŋ lkhaan~lɛɛ lkhaan แสดงละคร, เล่นละคร to
 act in a play
- ลวว? (อ่อน) นุ่ม นิ่ม น้าม to be soft, spongy, tender
ลวว
- lap ๑. กลับ (คืน) to go or come back; to get (something)
ลวป back
 lap moo pɛ thee kaar กลับมาจากทำงาน to come
 back from work
๒. สับสนทางความคิด จำไม่ได้ เลอะเลือน หลง to forget; to
be faded (from memory); to be confused (in memory)
lap hɛɛi man den ʔnaa mun ʔnaa krooi จำไม่ได้แล้ว
 ไม่รู้อันไหนก่อนอันไหนหลัง to forget what should come
 first and what last
rwap-rwap tɛu lap นับ ๆ ไปหลง to forget how
 much one has counted, lose count
lap-len หลงลืม to forget; to be confused (in
 memory)
- ลาว?-ลาว? (ตา) เป๋ to be bright (of the eyes)
เลาะ'-เลาะ'
- ลวฉ? (นอนลึก) งีบ
ลวชะ deeʔ ban maa lbaʔ นอนลึกงีบ to take a nap

- l?a? ชุ่น muddy, murky (of water)
 ล.เอาะ ๓ tw? noŋ noon l?a? meen-teen น้ำในบ่อชุ่นมาก The
 water in the well is very muddy.
- lɔa ล้วง ล้วง ลอก to dupe, to deceive, to lure
 ล.อ ๓ lɔa kmom tɔu lua? หลอกสาวไปขาย to lure a young
 girl to be sold into prostitution
- lɔat หลอด (ด้าย ไหม) spool (for thread)
 ล.อ ๓
- lɔa? รังไหมที่มีดักแต่อยู่ข้างใน ใช้สาวเอาไหม a cocoon
 ล.อ ๓
- lɔa?-kat รังไหมที่ตัวดักแต่ออกแล้ว an empty silkworm cocoon
 ล.อ ๓-กัค
- lɔaŋ พี่ทิด คำเรียกคนที่มีศักดิ์เป็นพี่และเคยบวชมาแล้ว ดู [ล.อ-บอง]
 ล.บอง A term of address for an older male consins who has
 left the monkhood.
- lɔa นกฮูก เหมือน [ล.อ] an owl-the same as [?u-lɔa]
 ล.ล.อ
- lɔaŋ๑ (อ่อน) ะโหย to feel tired, weary
 ล.งอ๑ ๒. อ่อนไปมา to be flexible (as a fishing rod)
- l?a๑ สวย งาม to be beautiful; to thrive, flourish
 ล.อ (esp. referring to the growth of plants)
 kmom nih l?a๑ meen-teen สาวคนนี้สวยจริง ๆ This
 girl is very beautiful.
 srau dooh l?a๑ ข้าวขึ้นงาม The rice is growing
 nicely.
 ร่อ? l?a๑ ฤกษ์งามยามดี an auspicious time

๒. (ใจ) ดี สะอาด สงบ good, virtuous, calm
 kaat mnwh tɔat l?aa เป็นคนใจดี to be a kind-
 hearted man
 theə tɔat ?wa l?aa ทำใจให้สงบ Keep cool!
 Calm down!

l?aa
 ลออง
 ๑. ละออง (น้ำ) ธุ [ลมัวะ] fine spray, mist; condensed
 water (e.g. on a glass of cold water) - see [lmua?]
 l?aa tu? phi?eə ละอองน้ำฝน rain mist, fine
 droplets of rain

lhaa
 ลฮอ
 เหมือน [ลฮู] และ [ลฮู-ลฮอ] the same as [lhuu] and
 [lhuu-lhaa]

lbei
 ลเบ็ย
 รั่าลือ ระบือ ลือ ธุ [ลือ] to spread, become known, be
 rumoured, - see [lum]
 nia?-sra? lbei thaa miian kprɔə nəu naŋ tɔlaŋ
 ชาวบ้านลือกันว่ามิจรเขี้ยวในหนองน้ำ There is a rumour
 among the villagers that there are crocodiles in
 the pond.

lai
 ลัย
 มัว เหมือน [ลสัย] to be busily engaged in something,
 the same as [?lai]
 lai taa thue man theə kaar มัวแต่เที่ยวไม่ทำงาน
 to keep going out for pleasure instead of
 working

lhai
 ลฮัย
 (ปลิว) สะบัด ไหว to be waving in the wind

laai
 ลาย
 ลาย (ผ้า) a design or pattern
 ?aa-u-laai เสื้อลาย a shirt (or a blouse) of
 patterned fabric
 laai-?aa-u ลายเสื้อ the design on a shirt (or a
 blouse)

- lpaai
ลพาย
พูดเพื่อเจ้อ ดู [ลเป้อ] to speak without making much sense, see [lpaʌ]
- kmai (-sɯ) lpaai อย่าพูดเพื่อเจ้อ Don't speak nonsense!
- lɣɣi
ลี่ย
เลย a particle expressing approval and encouragement; to be beyond; at all (after a negative); so, then, consequently
- təu lɣɣi ไปเลย O.K., go!
- lɣɣi wliia เลยเวลา to be beyond the time limit
- man ʔwɔi tət lɣɣi ไม่ให้อีกเลย not to give anymore at all
- man tɕiia lɣɣi ไม่ดีเลย not at all good, not good at all
- msʌl mɛŋ man sɾwɔl lɣɣi deeʔ wɯh lŋiɪatɕ เมื่อวานนี้ ไม่สบาย เล่นนอนทั้งวัน Yesterday I was sick, so I was in bed all day.
- lɸɣɣi
ล้วย
เหนื่อย เพลีย อ่อนเพลีย เหมือนกับ [นื่อย] to be tired, weary; weak, weakened - the same as [nɣɣi]
- lui
ลุย
ลุย to wade, to go through
- lui twʔ ลุยน้ำ to wade in water
- kbeɪ: lui: sɾəap. ควายลุย (นา) ต้นกล้า A buffalo is walking through young rice plants.
- lɔɔɔi
ลลวย
เน่า เน่าเปื่อย to rot, to be rotten; putrefied, decayed
- tmau lɔɔɔi แผลเน่าเปื่อย a badly infected ulcer
- lhwŋ lɔɔɔi มะละกอเน่า rotten papaya
- sop lɔɔɔi ศพเน่าเปื่อย a putrefied corpse
- lŋɔɔɔi
ลจอย
คำพูดประกอบคำว่าอ่อน เหมือนกับ [ลจอย] ๒. the same as [lŋɔɔɔɕ] 2.

- lheu (ร้อน) ระอุ (ด้วยไอแดด) to be hot (from the heat of the
 ลเขี้ยว sun)
- leeu กระดุม a button
 เลว da? lee-u-?aaun กัดกระดุมเสื้อ to button up one's
 shirt (or blouse)
- lɛu-lɛu เร็ว ๆ นี้ soon
 เลี้ยว-เลี้ยว moo lɛu-lɛu มาเร็ว ๆ นี้ coming soon
- lia? (1) ซ่อน หลบ (หน้า) to hide, to avoid being seen
 เสียว (๑) lia? khloon ซ่อนตัว to hide oneself
 lia? mu? หลบหน้า to avoid being seen
- lia? (2) ครั่ง sealing wax; lacquer
 เสียว (๒) juua ?atɔ lia? psaar kruh เอาครั่งมาอุด (รอยร้าว)
 ถังน้ำ Use sealing wax to fill the hole in the
 bucket
- liia? เขย่าชกให้แน่น (เวลาบรรจุของ) to shake (a container)
 ลเสียว so that the contents are tightly packed
- liia (1) ลา (กริยา) อลาจากไป to say goodbye, take (one's) leave
 เสียว (๑) liia rooŋ-rue la roŋ-ŋien to take leave from school
 som liia ขอลา "goodbye"
 liia mee ?ɛu teu rue tao ลาพ่อแม่ไปเรียนต่อ to
 say good-bye to one's parents in order to further
 one's studies
- liia (2) ๑. ผ่อน (เชือก) to pay out (a length of rope)
 เสียว (๒) liia ksee khleep ผ่อนเชือกกว่าให้ยาวออกไป to pay out
 the string of a kite (so that it's longer)
 ๒. คลายเกลียว (เชือก ด้าย), (เชือก ด้าย) คลายเกลียว
 to unravel (a rope, thread, ... etc.); to be unraveled
 (of a rope, thread, ... etc.)

- liiap (1) ทา ประ (แป้ง) to spread or rub on, to powder
 เสียป (๑) liiap thnam ทายา to spread medicine on
 liiap msau ทาแป้ง (ประแป้ง) to powder
 liiap muat ทาปาก to put on lipstick
 liiap sii ทาสี to paint
- liiap (2) ลาก โชคลาก an unexpected piece of good fortune
 เสียป (๒)
- liiat กาง แขน (มือ) คลี่ to spread, to open up (the palm of
 เสียต the hand), to unroll
 liiat sbai kraal nang dei กางผ้ากับพื้น to spread
 a piece of cloth on the ground
 liiat dai som staaq แขนมือขอเงิน to extend the palm,
 stretch out the hand to beg for money
- liian (1) ลานนวดข้าว rice threshing floor (especially prepared
 เสียน (๑) on the ground)
 liian (2) ล้าน (จำนวน) million
 เสียน (๒)
- lilatg ข้าวตอก popped or puffed rice
 เสียจ
- liiang (1) ล้างชำระ ซาว (ข้าว) to wash, wash off (dishes, hands,
 เสียง (๑) clothes), rinse
 liiang dai mun sli baai ล้างมือก่อนกินข้าว to wash the
 hands before eating
 liiang sbuu tɕɛŋ ล้างสบู่ออก to rinse off soap
 (suds)
 liiang ŋkaɔ. ซาวข้าว to rinse, wash (rice) before
 cooking
- liiang (2) เลี้ยง (กินเลี้ยง, งานเลี้ยง) to treat; to give a party or
 เสียง (๒) a banquet
 liiang tɕhlaɔŋ ŋai seen khni-la เลี้ยงฉลองวันแต่งงาน
 to give a wedding party
 liiang phjɛu เลี้ยงแขก to give a banquet

- lila? การทำนายเหตุการณ์ โดยอ่านจากสิ่งของบางอย่างประกอบกับพิธีทาง
เสียด ไสยศาสตร์ prediction by "reading" certain sings
- lila? mɔɔ naŋ puuaŋ mwan ทำนายเหตุการณ์โดยดูลักษณะของ
ไข่แดง และขาวของไข่ไก่ to predict by "reading"
(the yolks and whites of) chicken eggs
- lila (ต้น) หนามแดง ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีหนามยาว ผลมีขนขนาดเท่าผลส้มใช้
ลเวียด ชักเสื้อผ้าหรือสระผมได้ บางคนเรียก [รวีญ] a kind of tree
with long thorns, the fruits of which can be used for
washing clothes or shampooing the hair; can also be
called [rwɛŋ]
- lilam ขน naughty
ลเสียม
- lilat คดีออกเอง (ใช้กับของที่มันอยู่) to unroll (intrans.)
ลเสียด
- lila? (โดนของร้อน หรือความร้อนจัด) ทำให้พอง หรือปวดแสบปวดร้อน
ลเสียด to be blistered (as when touching something hot);
to have a sunburn
tɔwan ktitɔ phlɔɔŋ lila? tɔɔŋ เหยียบเศษไฟทำให้เท้าพอง
to be blistered because of stepping on burning
coals
- lilatɔ ตอนเย็น, ค่ำ in the evening, at night
ลเวียด tɔu mɔɔ naŋ tɔan lilatɔ nih ไปดูหนัง (ตอน) เย็นนี้
to go to see a movie at night
- lwap ผิดสำแดง harmful; hurtful; causing indigestion or
เลียด sickness
krun ku man ʔɔɔi pha? tw? ttɔla? wliɔ naŋ lwap เป็นไข้
เขาไม่ให้กินน้ำเย็น มักจะผิดสำแดง When you have a
fever, you should not drink cold water. It will
make it even worse.

- lwat
เลื้อย
ถลก ถก (เล็ก) ปลิ้น (กลับเอาด้านในออก) to skin, to roll
or fold up, fold back; turn inside out
lwat (sbɛɛ?) ฎKEEP ถลกหนังกับ to strip off the
skin of frog
lwat thoŋ khwɔ̌ ถลกกระเป๋าทางเกง to turn a trouser
pocket inside out
lwat tɔ̌rɔŋ khwɔ̌ ถลก (เล็ก) ขากางเกง to roll up
one's trousers
lwat phnee? ปลิ้นตา to turn one's eyelid inside
out
- lwɔn
เลือน
ลั่น to make a sudden noise as when something cracks
or the thunder roars
san-leep.mœe? tɕhœ lwɔn nɔŋ ba? เสียงกิ่งไม้ลั่น
จะหักอยู่แล้ว A branch (of a tree) cracked and
almost broke off
pkuar lwɔn ฟ้ำลั่น to thunder
- lwɔn-ɱwɔt
เลือน-เมื่อ
๑. ลั่นปาก ลั่นวาจา to have said (something)
lwɔn ɱwɔt tɔ̌u hɔ̌ɩ tɔ̌uŋ thœ taam ลั่นปากไปแล้วต้อง
ทำตาม One has to do what he has said he
would do.
- lwɔn-juŋ
เลือน-ยุ่ง
ชื่อพันธุ์ข้าวชนิดหนึ่ง one species of rice
- lwah
เลื้อย
ออกใบ ผลิใบ to put out leaf buds, to put out young
leaves
sraɯ lwah pɛk sree ข้าวออกใบ (เขียวชอุ่ม) เต็มพื้หนา
The rice plants are putting out leaves and it
is green all over the fields.

kan-tɕriaŋ lwah (thmei) ชั่งข้าวแตกแขนงใหม่ The
harvested rice plants are putting up new shoots.

llwat ถูลอก scraped, abraded
ล เลือต dool kbaal tɕkuaŋ llwat ล้มหัวเข้าถูลอก to have
scraped knees from a fall

llwah สะบัด สลัด สั่น to shake oneself, to shake (oneself)
ล เลือต free; to shake (something), to shake off
llwah dai สะบัดแขน to shake one's hand free
llwah tɕooi-kwuat tɕooi สลัดทิ้ง to shake (something)
off
llwah ʔaau สลัดเสื้อ to shake off dust from a
shirt
llwah kbaal สั่นหัว to shake one's head
llwah twʔ tɕeŋ pɛ tɕaan สลัดน้ำออกจากจาน to shake
the water off the dish

luang จม (น้ำ) ใช้กับคนหรือสัตว์ to drown
ล๊วง mnwh luang twʔ ɣwap คนจมน้ำตาย A man drowned.

luaʔ (1) ๑. ขาย to sell
ล๊วะ (๑) ๒. เรียกค่าสินไหมทดแทน เรียกค่าเสียหาย to claim for damages
or loss

kuɛ luaʔ pruah kbeɪ jɾɿŋ tɔu sli sɾɔu kuɛ
เขาเรียกค่าเสียหายเพราะควายเราไปกินต้นข้าวของเขา
He (she) claimed for damages because our
buffalo(es) ate his rice plants.

luaʔ (2) (นอน) หลับ to be asleep
ล๊วะ (๒) deeʔ luaʔ wwah pruh นอนหลับตลอดคืน (รุ่งเช้า)
to sleep all night (until dawn)

๒. แอบ ลอบ to do secretly; to sneak (through, in, out); to hide (in ambush, out of sight)

luuap mxx kx ฤๅ๓ tw? แอบดูเขาอาบน้ำ to watch someone taking a bath from hiding place

luuap bap ลอบยิง to shoot (someone) from a hiding place

luua-luap
ลัว-ลิว

จะทําก็ไม่ทํ่า รือรอ ลังเล to hesitate

luuat
ลวต

ขนมลอดช่อง a sweet made by pressing a flour paste through a perforated container, the string-like noodles are eaten in sweet syrup

luuang
ลวง

ลอง ทดลอง to try, try out, try on, to test

luuang boor mxx mun tip ลองขับดูก่อนซื้อ to try out driving (a car) before buying it

luuang-mxx ลองดู; ลองดี to try and see (what something is like); to put to the test (as a person, to determine his capabilities)

luuang tɔʔt ลองใจ to test another's feeling, attitude, willingness, reaction

lmuuam
ลมวม

พอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป ดู [พอ] just right (in size, amount, ... etc.); see [phoo]

lmuuam dai พอดีมือ just the right size to be hold in a hand

lluua? (1)
ลลัว (๑)

๑. กระฉอก ทก to spill, splash out

ree? tw? tw? lluua? kam-pop ?ah หาบน้ำนํ้ากระฉอกหกหมด
When carrying buckets of water on a shoulder pole, all the water splashes out.

๒. (น้ำ) เป็นคลื่นน้อย to have ripples, be rippled (of water)

lluua? (2)	นกเขา a dove
ลลัว (๒)	
lguunoo	งา sesame
ลงัว	
llai	๑. เบน คณะ ผสม to mix
เสี่ย	llai baai tnaap naŋ baai ksaal เบนข้าวเหนียวกับข้าวเจ้า to mix nonglutinous rice with glutinous rice
	tɔkooŋ llai tɕiia บ้าป่นดี (ครึ่งดีครึ่งบ้า) to be half-mad
	llai thnam ผสมยา to mix medicine
	๒. กับ ดู [นึ่ง] with - see [naŋ]
	sii baai llai bo? mteh กินข้าวกับน้ำพริก to eat rice with chilli sauce
lliai	ละลาย ทำให้เหลว to melt, to dissolve
ลเสี่ย	naam-kheep lliai น้ำแข็งละลาย The ice is melting.
	lliai msau naŋ tw? ละลายแป้งในน้ำ to dissolve flour in water
liau	ลาว Lao, Laos, Laotian
เสี่ยว	

rip	ริบ	confiscate (something)
ริบ	rip kaaŋ rbaŋ loŋŋ	ริบเป็นของหลวง
		to confiscate under government authority
	rip rbaŋ khəh kət-maaŋ	ริบของผิดกฎหมาย
		to confiscate illegal things
rit	ฤทธิ์	supernatural power; effect
ริต	kmeep nih rit tgraaŋ	เด็กนี้ฤทธิ์มาก
		This child is very difficult to deal with.
	kuə thəə təu pruaŋ rit sraa	เขาทำไปเพราะฤทธิ์เหล้า
		He did so because of the effect of liquor
ril	๑.	ทื่อ ไซ้กับมีด พันเลื่อย
ริล		to be blunt (of the edge, e.g. a knife, a saw)
	๒.	เตียน
		to be cleared
	kbeɪ sii smaŋ ril mat	ควายกินหญ้าเตียนหมด
		The buffaloes ate up all the grass in the field.
riʔ	ริ	ริ หัด มีความหมายในทางตำหนิ
ริ		to start, to begin (something bad or unsuitable)
	riʔ ləŋə phaai	ริเล่นไพ่ (การพนัน)
		to start playing cards (gambling)
	riʔ khwaam kmom	ริจีบสาว (ยังไม่ถึงวัย)
		to start courting (a girl when one is too young)
	riʔ loətɕ rbaŋ niaʔ kən-tuət	ริขโมยของคนอื่น
		to start stealing things
rmil	มอง	to look (at), to see
รมิล	rmil ʔoi man khəəŋ	มองอะไรไม่เห็น
		to be unable to see
	rmil naŋ kən-tui phneeʔ	มองด้วยหางตา (ชำเลือง)
		to glance sideways
	rmil mɔɔ	มองดู
		to look at

- rwitɣ
รวีจ (ตื่นซึก) กระแต่่ว ๆ; (to writhe) frantically; (ตัน) เหยง ๆ
(to jump) up and down
tɣan-lɛn pah pheh kan-troovɣ rwitɣ-rwitɣ ไล่เดือนโดน
ซี้เถ้าตันกระแต่่ว ๆ An earthworm is writhing
frantically in the ashes.
ʔaɑr loot rwitɣ ดีใจระโตดเหยง ๆ to jump up and
down with joy
dɛɑr taa rwitɣ เดิน (ไปโน้น, ฝ) ไม่มีหยุด to keep
walking here and there
- rhiʔ
รฮี ระริก, ระซี ใช้ประกอบคำว่าหัวเราะ (to laugh) in a nervous
and silly way.
- riit
รีต รีด to squeeze out, press on
riit khoo - ʔaau รีดเสื้อผ้า to iron clothes
riit koon รีดลูก to perform an abortion
riit twʔ dah koo รีดน้ำนมวัว to milk a cow
riit puah pruah tɣʔɑʔ รีดท้องเพราะจุก to press on
the stomach because of colicky pain
- riip
รียู ๑. แห้งลง, งวดลง (ใช้กับน้ำในโอ่ง, บ่อ, หนอง ฯลฯ) to be
empty or almost dry (as of water in a big jar, a well,
a pond etc.)
๒. วัณโรค tuberculosis
- riiʔ
รี๊ ๑. บาน (ดอกไม้) to bloom, to open (as flower)
pkaa riʔ pɪp soon ดอกไม้บานเต็มสวน The flowers
are blooming all over the garden.
๒. บาน (เช่น ข้าวเมื่อต้ม หรือของที่แช่น้ำนาน ๆ), พอง, ฟู เช่น
ขนมบางชนิด to expand (as rice when boiled), to pop
(as corn)
๓. (แผล) เน่า badly infected, full of pus gangrenous
(of an ulcer)

- ritg
รุ้ง
๑. กระรุ่งกระรุ่ง to be ragged, in tatters, in shreds
nia?-som-tiiian pia? 7au ritg คนขอทานใส่เสื้อขาดกระรุ่ง
กระรุ่ง The begger wore a ragged shirt.
 ๒. ปิ่น ใช้กับภาชนะ chipped, nicked (the rim of dishes,
cups, etc.)
tghnaŋ muat ritg หม้อปากปิ่น a pot with a chipped
rim.
- rwitg
รุ้ง
- ห่อ (นาม) tu [รุ้ง] a package, a parcel (of), see [witg]
rwitg-baai ห่อข้าว packed rice
rwitc-sbai ห่อผ้า a parcel of clothes
- rwiep
รุ้ง
- ขดเชือก ใช้เป็นลักษณนามได้ the coils of a rope, a coiled
rope, a coil of rope; also used as classifier
- ru
รุ้ง
๑. จักจั่น เไรไร cicada
 ๒. เสียงจักจั่น เไรไร the sound of cicada
ru jom pip pru จักจั่นร้องระงมทั้งป่า The sound of
cicada is heard everywhere in the forest.
- rup
รุ้ง
๑. จัด, เตรียม, แต่งตัว to arrange, to prepare; to dress
(oneself)
rup ptiah 7ooi kaat rbiep จัดบ้านให้เป็นระเบียบ to
arrange things in the house in good order
rup khloon-naŋ daar phlau tɔu thəə kaar แต่งตัวจะ
เดินทางไปทำงาน to dress oneself to go to work
rup rbah naŋ daar phlau เตรียมของจะเดินทาง to
pack things for travelling
 ๒. ซ่อม to mend, repair
rot khootg mpuŋ juua tɔu rup รถเสียกำลังเอาไปซ่อม
The car is out of order and is under repair.

rup-pwh-kaar รูป-ปฐ-การ	จัดเครื่องสักการะตามพิธีไสยศาสตร์ ประกอบด้วยบายศรี ดอกไม้ รูปเทียน เงิน ผ้าขาว ทั้งหมดนี้ใส่ในพานใช้ในพิธีขึ้นบ้านใหม่, ให้คนนั่งทางใน, หมอผีที่มารักษาไข้ เป็นต้น to arrange flowers, joss sticks, candles, coins and white cloth on and around a cone made of folded banana leaves stood on a tray which is used in house-warming ceremonies, meditation, and in treatments given by the spirit doctor
rup-ruuap รูป-รวป	จัดแจง เตรียมการ to prepare, to plan, think ahead rup-ruuap nang teu thee kaar จัดแจงจะไปทำงาน to prepare oneself to go to work
rup-kruu รูป-ครู	จัดพิธียกครู ไหว้ครู ทำพิธีทางไสยศาสตร์ to hold a ceremony giving workship to powerful spirits
run รุน	เรียน ผึก หัด to study, to learn; to practice run nang-swun เขียนหนังสือ to study (normally in school) run heel tw? ผึกว่ายน้ำ to practice swimming run tçih rot tçã?-kjaan หัดขี่รถจักรยาน to learn to ride a bicycle
run รุน	(เงิน) เหรียญ a coin (money)
run รุน	๑. ค้อน (เบ็ด, โก) to herd (den) run tila tçool trung (โล) ค้อนเบ็ดเข้าแล้ว to herd ducks into a pen ๒. รอบ (ตัว) everywhere milian phyn run khloon มีเพื่อนรอบตัว to have friends everywhere tçam-pia? kun run khloon ติดหนี้เขารอบตัว to be indebted to many persons

- rbuep
 รูป
 ระเบียบ order (as of things arranged in a sequence);
 system, form (as of government); rules, regulations
 rbuep theə bat praʔ-tʰaa-tʰon ระเบียบทำบัตรประชาชน
 the regulations for obtaining a Thai citizen's
 identification card
 tuʔ rbah jaŋ miian rbuep เก็บของอย่างมีระเบียบ to
 keep things in good order
 rbuep - kaar ระเบียบการ (printed) information
 (e.g. about the policies and general nature of a
 club, school, society, institution)
 rbuep - rbaap มารยาท ระเบียบแบบแผน manners, good
 order
- rbuek
 รูป
 วิชาทางไสยศาสตร์ต้องใช้มนต์คาถา magical arts as taught by
 the Brahminical philosophers
 rbuek baŋ-bat วิชาหายตัว the magical art for
 making oneself invisible
 rbuek swat วิชาอยู่ยงคงกระพัน the magical art of
 invulnerability
 rbuek - snee วิชาเสน่ห์ the magical art of charm,
 i.e., being attractive to, loved by others
- rmeut
 รมูต
 ๑. นกขมิ้น the common iora
 ๒. ขมิ้น turmeric
- rmeu
 รมูล
 กลิ้ง (กลิ้งในตัวเอง) to roll along (intransitive), as of
 an object which falls or is tossed
 thmaə rmeu pue iəx phnom หินกลิ้งมาจากบนภูเขา A
 stone rolled down from the mountain.
- rwe
 รวี
 ปั่นไขกับด้าย ไหม ผ้าย to spin (thread)
 rwe sootʃ ปั่นไหม to spin silk thread

- rwæp
รวัญ (ต้น) หนามแดง ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลำต้นและกิ่งมีหนามยาว ผลใช้ซักเสื้อผ้า และสระผมได้ บางคนเรียก [ลเวีย] a kind of tree with long thorns, the fruits of which can be used for washing clothes or shampooing the hair; can also be called [lwia]
- rwæh
รวือ ว่องไว กระตือรือร้น to be active, enthusiastic
thəə kaar rwæh ทำงานกระตือรือร้น to be active in one's work
kbaal rwæh หัวไว to be able to figure things out quickly
dee? rwæh นอนรู้สึกตัวง่าย to be a light sleeper
- rwæh-rwiaŋ
รวือ-รเวียง เร็ว ๆ หน่อย ไหว ๆ หน่อย Be lively! Hurry up!
thəə ?ol rwæh-rwiaŋ ntetɔ̄ ทำอะไรให้กระตือรือร้นหน่อย Be lively! Faster!
- rnuit-rneep
รวืด-รแนญ ไม้ระแนง lath, batten
- rnuei
รวือ คั่น กิ่ง (ใช้กับสิ่งมีชีวิต) ดู [ปฎีล] และ [รวือล] to squirm
dee? rnuei thlia? puei tiang นอนตื่นตกจากเตียง to squirm and fall off the bed while one is sleeping
kbei rnuei pho? ควายคลุกขี้โคลน A buffalo is wallowing in the mud.
- rkueh
รวือ คัน (ในรูหู) คันยิบ ๆ (ในรูหู) to feel itchy in an ear
- r?æ?
รวือ ขยะแขยง รังเกียจ to feel disgust, hate
r?æ? taŋ-kua? ขยะแขยงคางคก to feel disgust at the sight of a toad

- rep
เร็ว
เร็ว
๑. เร่ง to hurry, to speed up
rep rot ʔooi lɔxn lAAn เร่งรถให้เร็วขึ้น to speed
up the car
tau rep ʔooi thəə ʔooi rootɔ lɔxn lɔxn ไปเร่งทำให้
เสร็จเร็ว ๆ to go and hurry someone to finish
the work quickly
rep dai rep tɔxnɔ เร่งมือเร่งเท้า (ทำให้เร็ว) to speed
up one's work (lit. to speed up one's hands
and feet)
๒. ทวง (หนี้) to ask for something (borrowed) to
be returned
rep praʔ deɛl tɔam-piaʔ ทวงเงินที่เป็นหนี้ to ask for
the money owe is owed
- reh
เร็ว
- เหมือนกับ [เร็ว] The same as [leh]
- rmeɲ
รเม็ญ
- (วิ่ง) เตาะเตะใช้กับเด็กเล็กที่ยังเดินหรือวิ่งไม่คล่อง a descriptive
of 'to run' (of a little children)
- rpetɔ-rpotɔ
รเป็จ-รโป็จ
- จู้จี้ to be fussy, unreasonably, particular
pooi rpetɔ-rpotɔ บ่นจู้จี้ to complain fussily
- rteɲ-rtoɲ
รเต็บ รโต็บ
- (หล่น, ร่วง) ลงมาเรื่อย ๆ (ล้ม, ตาย) ไปเรื่อย ๆ to keep
falling (e.g. leaves, fruits) to keep dieing one by one
(as of animal; or people in a battle)
- rteɲ
รเต็ย
- เกวียน a cart, wagon
rteɲ - ptur เกวียนประทุน a covered cart
rteɲ - koo เกวียนที่เทียมวัว an ox-cart
rteɲ - kbeɪ เกวียนที่เทียมควาย a buffalo-cart
rteɲ - preeʔ เกวียนชนิดที่มีแปรง a bullock cart with
a square wooden frame through which the axle of
a bullock cart passes, and upon which the shafts
of the cart are supported

- rteh - ใจว เกเรียนชนิดที่ไม่มีแปรง a bullock cart
without a [pree?], used for carrying heavy
objects
- rde? (เดินหรือวิ่งตามกันเป็นแถวยาวเหยียด) to walk or run in file
รเดะ dAAr taam khniia rde? เดินตามกันเป็นขบวน to walk
single file
- r?el สิ้น to be slippery, to slip
รเอ็ด r?el dool สิ้นล้ม to slip and fall
kdaar r?el กระดาษสิ้น smooth paper
r?el dai สิ้นมือ slippery hands
- rhetq ระริกระรี้ ใช้ประกอบด้วยคำว่า หัวเราะ เหมือนกับ [รฮึ] (to laugh)
รเอ็จ in a nervous and a silly way, the same as [rhi?]
- reep ร่อน (ใช้ตะแกรง), ผัด (มักใช้กระตัง) to sift (as with a
เรญ sieve), to winnow or to separate (as with a winnowing
basket)
- ree? หาบ to carry (something) on both ends of shoulder
เร้ pole
ree? tw? da? thlaag หานน้ำใส่โถ่ง to carry water
(on a shoulder pole) and pour it into a big jar
- rneer-naat ระเนระนาด เกื่อนกลาด lying on top of one another, left
รเน-รนาต in a mess, to be scattered all over
baai kam-pop rnee-rnaat ข้าว (สุก) หกเกื่อนกลาด
Cooked rice is scattered all over.
- rtqoetq (-rtqoatq) (นกร้อง) เข็งแซ่ to be noisy (of people crying, birds
รเจจ (-รจจ) singing, etc.)

- rjeeh-rjeeh (ตะโกน เรียก พูด) ปรว ๆ to shout or speak loudly, unaware
 รเยช-รเยช of whether others are listening or not
 sreɛ? rjeeh-rjeeh prap ʔwɔi moo ไรยก-ไรยก ตะโกนปรว ๆ
 ให้มาเร็ว ๆ (I) shouted to you so many times
 telling you to come quickly.
 ɲɛi rjeeh-rjeeh พูดอยู่ปรว ๆ (I) have said it
 loudly and repeatedly (but you did not care to
 listen to me)
- rhee?-rhaam สะอึกสะอื้น ไข้ประกอบคำร้องไห้ to sob
 รเฮ'-รฮาม pah wɛi jom rheed-rhaam โคนดีร้องไห้สะอึกสะอื้น to
 sob because of a beating
- rpe?-rpa? (ตมมือ น้ำหยด) เปาะเปาะ onomat. from the sound of
 รเปะ'-รเปาะ scattered applause or dripping water
- rmetɔ อย่างไร ะไรนะ How?, In what way?; What?
 รเม็จ theɔ rmetɔ tɕila ทำอย่างไรดี What should (I, we)
 do?
 theɔ rmetɔ ทำอย่างไรนะ? What did you say?
- rwet เดิน (ไป) เดิน (มา) เป็นคำพูดที่มีความหมายไม่ดีต่อผู้นั้น to walk
 รเว็ด back and forth (with bad connotation)
 tetɔ rwetɔ tɔu (tetɔ) rwet moo เคี้ยวเดินไป (เคี้ยว)
 เดินมา to keep walking back and forth (but not
 doing any work)
- rwel-rwel กระแต้ว ๆ wriggling; moving from side to side
 รเว็ล-รเว็ล
- rneh เคี้ยวนี้ (ใช้ตามหลังคำริมาเสมอ) (to do) now
 รเน็ช naŋ tɔu rneh จะไปเคี้ยวนี้ (I) will go now.

rre?	(หัวเราะ) ร่วน (to laugh) heartily
รระ	saaŋ rre? หัวเราะร่วน to laugh heartily
rse? (-rsaap)	ยัวเยี้ย เต็มไปหมด to be crawling with, crowded with
รชะ (-ราชา)	(e.g. people, creeping, things, fish)
	smooŋ daaŋ rse? (-rsaap) มดเดินยัวเยี้ย to be crawling with ants
	trei rse? (-rsaap) ปลาเต็มไปหมด to be filled with, teeming with fish
rngə?-rngə?	คดเคี้ยว to be winding (as a road)
รแงะ - รเงาะ	
rhe?	ระริกกระรี้ ใช้ประกอบกับหัวเราะ เหมือนกับ [รธิ] และ [รเอ็ง]
รอะ	same as [rhi?] and [rhetə]
ree	แร่ (นาม) one, mineral
แร	təii? ree: ขุดแร่ to mine
	məŋ - ree เมืองแร่ a mine (for extracting minerals)
ree-ree	(พระอาทิตย์) กำลังจะลับขอบฟ้า (the time, the light when
แร-แร	the sun) is setting
	thŋai ree-ree พระอาทิตย์กำลังจะลับขอบฟ้า The sun is setting.
reet	เรี่ย to be almost touching, to touch slightly, to
แรด	hang down nearly touching (as drapery reaching almost to the floor)
	koon-təap haŋ reet dei นกบินเรี่ยพื้นดิน A bird is flying skimming the ground.
rweet-rwan	ระมัดระวัง ระแวกระวัง to be careful; to keep a careful
รวาด-ระวัง	watch for; to be extremely cautious
	rweet-rwan təoor naŋ looŋ rbaŋ ระแวกระวังโจรจะขโมยของ Be careful thieves don't steal (your) things.

- rteel
รเตล
เปือ เช่น ค่ายเป็นเปือ, พราน เช่น ตามเป็นพราน in a great numbers; in a group
trei pah thnam pam-pul ฎwap rteel ปลาโดนยาเปือตาย เป็นเปือ A great number of fish(es) were poisoned.
koon daar taam mee rteel ลูกเดินตามแม่เป็นพราน The children followed their mother in group.
- rdeet
รเดต
เป็นแถว in line(s), in row(s), in large numbers
thlaag neu mu? ptiah rdeet โอ่งน้ำอยู่หน้าบ้านเป็นแถว Big jars for waters are placed in line in front of the house.
tฎwap tuag taam ptiah rdeet ติดธงตามบ้านกันเป็นแถว A large number of houses are decorated with flags.
- rdeel-rdeel
รเดล-รเดล
ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ฎ [แคล] again and again, see [deel]
ฎjei rdeel-rdeel พูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ to say something again and again
- rneep
รเนญ
ฎ [รฎต] see [rnue]
- rjeeh-rjeeh
รเยฮ-รเยฮ
เหมือนกับ [รเยฮ-รเยฮ] the same as [rjeeh-rjeeh]
- r?eep
รเอญ
ขยัน, บ่อย to be diligent, industrious; often
r?eep thoo kaar ขยันทำงาน to be hard working
r?eep teu mxx naq ขยันไปดูหนัง (ไปดูหนังบ่อย) to go to the movies very often
r?eep thoo sii ruua sii ขยันทำมาหากิน to work hard to earn one's living

rhee?	ขาด	to be torn
รแฮ	pia? ?aau rhee?	สวมเสื้อขาด to wear a torn-shirt (or blouse)
	hee? kdaah laŋ rhee? ?ah	ฉีกกระดาษจนขาดหมด to tear up the piece of paper
rap	รับ	to receive, accept
รับ	rap rbah deel kuu son moo ?ooi	รับของที่เขาส่งมาให้ to receive the thing that he sent to (me, us, ...)
	kuu rap thaa naŋ tɔu tɔum khmaat	เขารับปากว่าจะไปกับผม He agreed to go with me.
	kuu rap thaa lootɔ meen	เขารับว่าเขาโมย(ของคนอื่น) จริง He confessed that he had stolen (things).
	rap kaar รับงาน	to agree to do a certain job
	rap riiatɔ-tɔkkaar	รับราชการ to work for the government, serve as a government official
	rap sma?-kaar	รับสมัครงาน employee wanted
	rap sel rap thaa	รับศีลรับธรรม to accept and practice a religious rule or commandment
	rap mnwh	รับคน (โดยสาร) to take passengers
	rap -rɔoŋ	รับประกัน รับรอง to guarantee, insure, assure
	rap phɔa	รับฝาก to agree to take care of (something for someone)
	rap kruah	รับเคราะห์ to be unfortunate
	rap mau	รับเหมา to contract (for works)
	rap tɔhnool	รับจ้าง to hire (oneself) out
	rap-ntɔɔrɔk	รับเชิญ to receive an invitation
	rap sam-plah	รับไหว้ to accept a gesture showing respect by returning it
ram-pwat-rpwat	ไม้เรียว	a switch, a rod (for beating, whipping)
รับ-เบียด-รเบียด	trau ram-pwat	ถูกตี to get the whip, to be whipped
	pah (wai naŋ) ram-pwat	โดน (ตีด้วย) ไม้เรียว to be whipped by a switch

- ram-puuaŋ (ร้อง) ระงม to be noisy
 ร่ม-ปวง ŋkɛep jom ram-puuaŋ กบร้องระงม frog creaking
 noisily
- ram-bwɔh-rbwɔh ไม้กวาด a broom
 ร่ม-บอฮ~บอฮ
- ram-khaan รำคาญ irritated, bothered by
 ร่ม-คาน ram-khaan tɨŋhɛ รำคาญ to be irritated by
 (someone's) voice
- ran-tia? บ่วง a loop, a snare, a noose
 รัน-เตียะ da? ran-tia? ตักบ่วง to set a snare
- ran-tiah-ban ไฟผ่า (lightning) to strike
 รัน-เตียฮ-บัง baŋ man meen ʔwɔi ran-tia?-ban ถ้าไม่จริงให้ไฟผ่า
 If what I say is not true, let lightning
 strike me. (an oath)
- ran-tʰee? ต้นลำเจียก Pandanus tectovius, a heavily branching
 รัน-เจี screw-pine, which grows to the height of about
 15 feet with numerous aerial shoots, which descend
 and fix the plant in the sand
- raŋ (กางเกง) ขายาว trousers
 รัง siŋhɛ? khwɔ raŋ ใส่กางเกงขายาว to wear trousers
- rmat คำพูดประกอบการเดิน หมายความว่าถึงลักษณะการเดินอย่างรวดเร็ว
 รมัด (to walk) fast
- rmat-rwaŋ ระมัดระวัง to be careful
 รมัด-ระวัง baar rot ʔwɔi rmat-rwaŋ ขับรถให้ระมัดระวัง
 Drive carefully.

rwal-rwal รวัล-รวัล	เหมือนกับ [รวัล-รวัล] the same as [rweɪ-rweɪ]
rwaŋ รวัง	ระวัง เป็นคำพูดที่เตือนให้รู้ตัว ดู [ปยัต] Be careful! - see [pjat] rwaŋ khloon ʔwɔi tɕiia ระวังตัวให้ดี Be careful!
rdap รดีป	ระดับ a level of rdap san-loep ระดับเสียง a level of voice pitch rdap twʔ ɭaŋ kpuah ระดับน้ำขึ้นสูง The level of water is rising up high.
rdatɕ-rdɔɔtɕ รดีจ-รดอจ	(ขาด) รื่น (ขาด) กระรุ่งกระรัง ragged
rraʔ รระ	(วิ่ง) รี่ (เพื่อจะทำร้าย) to rush, dash straight (toward) ruat rraʔ naŋ tɔu wei kbaal ku วิ่งรี่เข้าไปจะตีหัวเขา to run straight up to someone to hit him on his head
rsat รซัด	ปลิว ลอย (เพราะแรงกระแสน้ำหรือแรงลม) to be blown by the wind, to float away by the flowing water slaʔ tɕhəə rsat taam khjaɪ ใบไม้ปลิวไปตามลม (พัด) The leaves are being blown by the wind. tɕhəə rsat taam twʔ hoor ท่อนไม้ลอยตามน้ำไหล A log is floating away in the current.
rsaʔ-rsaatɕ รชะ-รชาจ	กระจัดกระจาย to be scattered tuʔ rbaɪ rsaʔ-rsaatɕ pɪŋ ptiaɪ วางของกระจัดกระจายเต็มบ้าน to leave things scattered all over the house ruat rsaʔ-rsaatɕ วิ่งกระจัดกระจาย (ไปคนละทิศละทาง) (a group of persons or animals) to run away in different directions

- rkam เคือง (นัยตา) irritated, itchy
 รก้ม
- rhat (1) ไน (สำหรับหมุนกรวด้ายเข้าหลอด) an implement for winding
 รชัด (๑) thread on the bobbin
- rhat (2) ระหัด เครื่องวิดน้ำอย่างหนึ่ง เป็นรางใช้หมุนด้วยมือหรือถีบด้วยเท้า
 รชัด (๒) waterwheel worked by hand or foot power used for
 irrigation
- rhat (3) รหัส a secret; a private matter
 รชัด (๓)
- rhah รีบ รีบเร่ง เร็ว to hurry, hasten
 รช้อ rhah sii baai ?aŋ naŋ tɔu thəə kaar รีบกินข้าว
 (ให้เสร็จ) จะได้ไปทำงาน Hurry finishing your meal
 so you can go to work.
 naŋ tɔu naə ?vɔl rhah rhah ntetɔ จะไปไหนให้รีบ ๆ
 (รีบเร่ง) หน่อย Wherever you are going to, you
 should hurry
 thəə kaar rhah nah ทำงานเร็วนัก to work very fast
- raa-khaa~rkhaa ราคา a price
 รา-คา ราคา raa-khaa thlai ราคาแพง a high price
 raa-khaa thɔw? ราคาถูก a low price
- raaŋ ร้าง deserted, abandoned
 ราง ptiah raaŋ man milan rnaə nɔu บ้านร้างไม่มีใครอยู่
 The house is abandoned. There is nobody in it.
- rbaat ระบาด to be scattered in all directions; to extend
 ระบาด or be spread far and wide
 roo?-rbaat โรคระบาด an epidemic disease
 rbah nih rbaat pɛp naə pɛp nɛl ของ (สิ่ง) นี้ระบาด
 ไปทั่วทุกหนทุกแห่ง This sort of thing is spread
 everywhere.

rbaal รบาล	เป็นคำคำ หมายถึง ตัวที่ทำลาย ที่น่าเกลียดน่ากลัว the plague (as in a curse) ʔaa/mæ rbaal ไอ้/อีห่า A plague on you (male/ female)!
rnaa รนา	ใคร who təu naŋ rnaa ไปกับใคร Who did (you) go with? rbaŋ khaŋ rnaa ของของใคร Whose (thing) is this?
rnaat รนาต	ระนาด a bamboo xylophone wɛi rnaat ตีระนาด to play a bamboo xylophone
rsaa รซา	ดูแลรักษา รักษา to take care of, care for, ten, look after, to treat (an illness) rsaa khloɔn ʔɛɛp baan รักษาตัวเองได้ to be able to take care of oneself mɔɔ rsaa mnwɪh (kaat) tɔŋmm หมอรักษาคนป่วย The doctor treats patients. rsaa tham-nliam daam tu? รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมไว้ to keep the old customs
rkaa (1) รกา (๑)	ปีระกา ดู [ขันม] (Year of the) Chicken, Cock - see [tɔhnam]
rkaa (2) รกา (๒)	(ต้น) จ้าว the red cotton tree
rkaa? รกา	(พูด) เข็งแซ่ ใช้กับเสียงพูดเท่านั้น to be noisy, noisily (of talking) lɛmm taa san-leep (nɛi) khniia rkaa? ได้ยินแต่เสียง คุยกันเข็งแซ่ to hear the sound of people talking noisily
rkhaa รคา	ราคา ดู [รา-คา] see [raa-khaa]

rʔaam
รอาวม

๑. เจ็บระบม (เช่น ฝ่ามือหรือบ่า เวลาถือหรือหามของหนักนาน ๆ หรือเวลาเดินไม่ใส่รองเท้า) to be stiff and sore, painful, to be tender, as the palm of the hand after carrying things for a long time

rʔaam (baat) dai เจ็บระบมที่ฝ่ามือ to suffer from soreness of the palm of the hand

pah wei rʔaam taŋ khloon โดนตีเจ็บระบมไปทั้งตัว to be badly bruised by flogging or blows

๒. แสบ (เมื่อโดนความร้อนจัด) to have a burning stinging sensation (as from sunburn)

rʔaam muʔ แสบหน้า to have a burning, stinging sensation on the face

rhaam
รฮาม

(น้ำตา เลือด) ไชก soaking wet (with tears or blood)

tɕhliam (hoor) rhaam pɛk khloon เลือดไหลไชกทั้งตัว to bleed covering, the body with blood

rut
รุต

๑. รัด มัด to tie, bind

puah rut kaa tɕɔŋɔŋ งูรัดข้อเท้า A snake coiled itself around (my) ankle.

rut ksee ʔooi neen รัดเชือกให้แน่น to tie with a rope very tightly

rut kaa รัดคอ to tie (something) around the neck

rut saʔ tuʔ khaaŋ-krooi มัดผมไว้ข้างหลัง to tie up the hair at the back of the head

๒. ดิ่งหน้า to have dry, chapped skin on the face (as in cold weather)

๓. กัด (ฟัน) ขบ (ฟัน) to grind, to grit (one's teeth)

rut thmɛp กัดฟัน ขบฟัน (เช่น เวลาโกรธ) to grind one's teeth (as when angry)

๔. ข่มเหง เรียกเอาอย่างหน้าเลือด to demand severely, to abuse

rut juua praʔ mee ข่มเหงเอาเงินจากแม่ to demand money from (one's) mother abusively

rut juua pkaa praʔ thlai-thlai เรียกเอาดอกเบี้ยเงินกู้แพง ๆ to demand high interest on a loan

- rut-kaa ตะคอก to yell at, shout at (harshly, angrily); to
 รีด-กูด yell threateningly, scold loudly
 rut-kaa da? ตะคอกใส่ to yell at (someone) harshly
- rwng แข็ง กระด้าง to be hard, stiff; to be obstinate,
 รึง unyielding (of people)
 tɕhoo rwng ไม้แข็ง hard wood
 dei rwng ดินแข็ง hard soil
 kɛ rwng khloon daaɾ man tɕɛɾ เขาตัวแข็งเดินไม่ออก
 He became stiff and he couldn't walk.
 nit-sai rwng นิสัยแข็งกระด้าง คือ ร้น to be obstinate
 mu?-rwng (tɕmɔh rwng) ร้น คือ ร้น to be obstinate
 so? rwng ผมแข็ง stiff hair
 tɕat rwng ใจแข็ง to be hard-hearted, unyielding
 tɕool laŋ phnee? rwng ชักจนตาค้าง to convulse so
 that the eyes bulge
 muat rwng (man joam rap ?oi ŋiaj-ŋiaj) ปากแข็ง
 (ไม่ยอมรับอะไรง่าย ๆ) to be unwilling to tell or
 admit, to be tight-lipped
 ?at ŋui laŋ phnee? rwng ออกนอนเสียดาแข็ง to be unable
 to sleep
- rwɰ ราก a root
 รือ tɕa? rwɰ หยั่งราก to send down roots
 rwɰ thnam รากยา (รากไม้ทำสมุนไพร) หรือรากต้นยาสูบ
 roots used as medicine
- rwɰ-dooŋ ริดสีดวง a class term for several maladies
 รือ-โดง rwɰ-dooŋ tɕmɔh ริดสีดวงจมูก sinusitis
- rpwɰ ชน คิน (ปาก คินมือ) อยู่ไม่สุข to be naughty; to be
 รปือ fidgety
 kmeep rpwɰ เด็กชน a naughty child
 rpwɰ muat คินปาก ดู [รเมื่อย] to be itching to say
 something - see [rɰwɰh]
 rpwɰ dai มืออยู่ไม่สุข to be fidgety (of the hands)

- rwun
รวิน
๑. ชักไขว่ ยัวะเยี้ย pell-mell, helter sketter; to be crawling with
 daar tau moo rwun เดินไปมาชักไขว่ to walk pell-mell (as in a crowd of people)
 smootɔ̄ daar rwun มดเดินยัวะเยี้ย to be crawling with ants
๒. รุ่น รุ่นวาย to be busy (with); to fuss over; to be confused
 rwun knoŋ tɔ̄at รุ่นวายใจ to be in a state of confusion, indecision
- rwun-rwila?
รวิน-รเวีย
- กระจัดกระจาย สับสน to be scattered in all directions, to be confused
 ruat rwun-rwila? tau nia? maa phlau รุ่งกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง to run away in all directions
- rwun
รวิน
- ริง เครื่องมือสำหรับกรอผ้าไหม เข้าหลอด an implement for holding threads
- rkwh
รกีฮ
- กู (ใช้กับไฟ) to smolder
 phlɔ̄ŋ rkwh nɔu naŋ tau ไฟอยู่ในเตา The fire smoldered in the stove.
- rwun
รู
- หรือ (ใช้สำหรับเชื่อมประโยค) or
 juua ?aa nih rwun ?aa nuh เอานี้หรือเอานั้น
 Do (you) want this one or that one?
- rjuut-rjuut
รยิต-รยิต
๑. ลักษณะที่ดึงไปดึงมาอย่างช้า ๆ หรือด้วยความลำบาก (to pull) slowly or with difficulty
 kham satɔ̄ tiiap rjuut-rjuut กัดเนื้อดึงไปมา to bite into a piece of meat and then pull it to tear off a bite
๒. ลักษณะที่เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น to be inactive, inactively
 mnwh ktɔ̄il thɔe ?oi rjuut-rjuut คนขี้เกียจทำอะไรเฉื่อยชา A lazy man works inactively.

- รขร
รี
รี
๑. รื้อ ังด to tear up; to pry open, to pry up
 รขร ptiah รื้อบ้าน to tear down a house
 รขร kdaar phum ังดกระดานพื้น to pry up floor boards
 ๒. รื้อ (เอาของที่ต้องการ) to take something out from its place
 ๓. ดิ้น (ให้พ้นจากการเกาะกุม) to struggle to free oneself
- รขรข
รีง
รีง
- เรื่อง นิทาน story; matter, subject (e.g. of conversation, a movie, etc.) a tale (usually fiction), legend
 รขรข tlo? เรื่องตลก a funny story
 รขรข man kaat รขรข เรื่องไม่เป็นเรื่อง (เรื่องไร้สาระ)
 It's nonsense.
- รขรข-raau
รีง-ราว
- เรื่องราว story, account; matter; happening; case
 รขรข-raau tou jaag naa moo jaag naa เรื่องราวเป็นอย่างไร What's the matter?
- รขรข?
รีง
รีง
- ฤกษ์ an auspicious time
 ruua รขรข? naq lxx? ptiah หากฤกษ์จะปลูกบ้านใหม่ to decide on an auspicious time to start building a new house
- รขรขห
รีง
รีง
๑. เก็บ to pick up
 รขรข (rbah) baan เก็บ (ของ) ด้ to pick up something (lost or discarded by someone)
 ๒. จัด เก็บ to arrange, put away
 รขรข rbah tu? ?วอ kaat rbiiap เก็บของไว้ให้เป็นระเบียบ to put thing away in an orderly fashion
 รขรข baan dee? tu? เก็บที่นอนไว้ to gather up and put away bedding
 รขรข tu? รขรข da? เก็บสำหรับหรือข้าวของอย่างอื่น (ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร) to clear (the table); to put away food, dishes, etc. after eating

๓. เลือก คัดเลือก เลือกเฟ้น to choose, select, elect,
to sort or pick out

rxh juua ?eep เลือกเอาเอง Make your own
selection! Take your pick!

rxh t-haan tchnam nih คัดเลือกทหารปืน to conscript
(men) for the armed forces

rxh phjai เลือกผู้ใหญ่บ้าน to elect the village
headman

man rxh mu? thaa rnaa ไม่เลือกหน้าว่าเป็นใคร
without excepting anyone

kae baan rxh ?wa? kaat huua naa เขาได้รับเลือกให้
เป็นหัวหน้า He was elected to be the leader.

rxh phuu-theen เลือกตั้ง (เลือกผู้แทนราษฎร) to elect
representatives

sit rxh phuu-theen สิทธิเลือกตั้ง the right to vote;
eligibility to vote

rxh haai rxh tae เลือกเฟ้น (เลือกแล้วเลือกอีก) to
select carefully

rxh?

รจ็

สุกใส เปล่งปลั่ง เป็นของใยก สดใส to be shining, to be
bright, clear and clean (as a face)

mu? srah rxh? ใบหน้าเป็นของใยก a bright clear
and clean face

milah srah rxh? ทองมีสีที่สุกใสเปล่งปลั่ง shining gold

rxh?-rxh?

รจ็-รจ็

(เห็น) ไวก ๆ to be seen indistinctly (in the
distance, in the crowd or for a split of a second)

khAAP taa khnaoŋ rxh?-rxh? เห็นแต่หลังไวก ๆ
(I) saw only (his) back indistinctly.

rxh?-rsap

รจ็-รเซ็ป

ลุกลี้ลุกลน to be in a flurry, to act in a nervous
hurry

rxh?-phixxŋ

รจ็-พข็ง

ถ่านไฟ ที่ติดไฟอยู่ embers

- rsəp-rsəp
รเซ็ป-รเซ็ป
คันยิบ ๆ (เช่นเวลาที่แมลงตัวเล็ก ๆ มาไต่ตามตัว) to feel annoyed, e.g. as when a tiny insect is crawling on one's skin
smaai ru? dai rsəp-rsəp ไรไต่แขนคันยิบ ๆ (I) feel annoyed by the fowl louse that is crawling on (my) arm.
- rəəm
เริ่ม
เริ่ม ตั้งต้น to start, to begin
rəəm thəə kaar map เริ่มทำงานเมื่อตะกี้ to have just started working
- rʌʌ?
เรอ
ฤกษ์ นิยมใช้มากกว่า [ร็?] an auspicious time, more common than [รขข?]
ruua rəə? laaŋ ptiah thmei หากฤกษ์ขึ้นบ้านใหม่ the auspicious time to move into a new house
baan rəə? dʌʌr phlʌu ได้ฤกษ์ออกเดินทาง It's the auspicious time to start the journey.
- rwaət
รเวิต
โปร่ง (สูง) ใ้กับคน to be (tall and) thin (of a person)
- rkaəl
รเกิล
ระเกะระกะ มักใช้ตามหลัง [รโก๊ป] to be in disorder, confused or scattered about (in great quantities), normally used after [rkop]
dei rkop rkaəl ก้อนดินระเกะระกะ Cods of earth are scattered about (in great quantities).
- rhəəl
รเฮิล
หนัง เป็นมัน (ใช้ขยายคำว่าหัวล้าน) to be shinning (of a bald head)
- rbʌh
รเบื้อฮ
จรจัด (มักหมายถึง สุนัขหรือคนที่มีที่อยู่ไม่แน่นอน) to be vagrant (of people or dogs), having no settled home or abode
tʌkɛe rbʌh หมาจรจัด a stray dog

rbAAŋc-rbAAŋc
รเบ็จ-รเบ็จ

หรือมหรือม เป็นหย่อม ๆ ไข้กับต้นไม้พืชต่าง ๆ หรือ ผม to be scanty, sparse (as of trees in the forest, rice in the field, hair on the head)

sa? dooh rbAAŋc-rbAAŋc ผมขึ้นหรือมหรือม The hair grown sparsely.

rbAA?
รเบือ

๑. พัง (แล้ว) to be broken, to collapse

khjal khjuh thee ptiah rbAA? ลมพายุพัดบ้านพังหมด
The house was destroyed by the storm.

krwaa kbei rbAA? คอกควายพัง The pen for the buffaloes collapsed.

thwiiar rbAA? kbat man baan ประตูพังปิดไม่ได้

The door was broken and could not be closed.

๒. เปิด (แล้ว ด้วยแรงลม) to be blown off (as roof thatch by the wind)

saŋ-ksii rbAA? pruah khjal khlan สังกะสีเปิดเพราะลมแรง
The galvanized iron sheets (as of a house) were blown off.

๓. อ้า (ปากพูด) to open one's mouth (to speak)

rAAAI
รเม็ล

(พูด) จ้อ อย่างเป็นเรื่องเป็นราว ไข้กับเด็กที่กำส้งหัดพูด to be talkative (of children)

rAAAI-rAAAI
รเม็ล-รเม็ล

ด้อย ๆ ไข้ประกอบคำว่า 'เดิน' ที่มองเห็นเป็นจังหวะของการเคลื่อนไหวอยู่แต่ไกล a descriptive of 'to walk' as seen moving rhythmically in the distance

rSAAP
รเซ็ป

จกจี้ the sensation and twitching movement caused by tickling

tca? ?ແ ຈວວ rSAAP ແຍ່ເອາให้จกจี้ to tickle someone's waist make him twitch

- r?AAI
รเยิล
- ตื่น ตระหนก to be excited about; to be startled, to
be frightened
tam-rei r?AAI san-leep tuu?-hah ช้างตื่นเสียงเครื่องบิน
The elephant was startled by the noise of an
aeroplane.
mnwh r?AAI miiah คนพากันตื่นทอง People are so
excited about gold.
- rum
รุม
๑. พัน (กริยา) to wrap around, wind around
rum tmau พันแผล to wind (a piece of cloth) around
a wound
๒. (คำน) รุม to be smoked
pseep (phlxyng) rum ntqiang คาน (ไฟ) รุมฝาห้อง The
wall of the house is black with soot (as from a
cooking fire).
๓. ล้อม to surround, to encircle
rum mu? rum krooi ล้อมหน้าล้อมหลัง to surround,
crowd around
rum tqap ล้อมจับ to surround and capture (as
dacoits or robbers)
- run
รุ่น
- รุ่น period, age, time; group, class, batch
run run mooi khniia เรียนรุ่นเดียวกัน to study in the
same class (year) in school
run kmom run kan-lah รุ่นสาวรุ่นหนุ่ม to be adolescent
run raau mooi khniia รุ่นราวคราวเดียวกัน about the
same age
- rup
รุม
- ดัน ไส เข็ญ to push (a person or object)
rup khnaang ?ooi tqool knog ดันหลังให้เข้าห้อง to
push someone into the room
rup rot-jon ?ooi kxyng tqmap เข็ญรถยนต์ให้เครื่องติด
to push a car in order to make the engine start
rup thwliar ?ooi bAA? ดันประตูให้เปิด to push the
door open

- ru? ๑. มุด ลอด to go under
 ู ru? kroom ptiah ลอดใต้ถุนบ้าน to go under the house
 ru? rbaang tcool tau ลอดรั้วเข้าไป to go under the
 fence to get in
๒. ชอนไช, ไช to worm in or into (as eels in the mud)
 taŋ-kau ru? phlee tchəə หนอนไชผลไม้ A worm bored
 into the fruit.
๓. ไต่ to crawl (of insects); to climb (a tree,
 mountain)
- ruh แก้ว (เชือกที่พันกัน), เลาะ (ตะเข็บ เสื้อผ้า) to untie (a cord
 ุช or rope); to remove stitches, to take out a hem or seam
 ruh tɔɯŋ khoo เลาะขากางเกง to take out a pants
 (or trousers) hem
- rtup-rtap (หล่น) ตกตลบ ๆ (ใช้กับของที่มีขนาดใหญ่กว่าที่ใช้ [รเต็ป-รโต็ป])
 รตูป-รตูป (a great number of things, e.g., fruits) to keep falling
 down (used with bigger things than [rtep-rtop])
- rnug-rnag พระรุงพระรัง to be encumbered (as by many small pieces of
 รนุง-รนัง baggage)
 ัวว rbaŋ rnug-rnag หอบของพระรุงพระรัง to hold or carry
 a number of articles in a haphazard or awkward
 manner
- rru? ๑. ใช้เงินเป็นเบี้ย to use money luxuriously and
 ุ wastefully
 ๒. อย่างรวดเร็ว ใช้กับการลงจากที่สูง to move down swiftly
- rruh คลาย คลี (ออกเอง) ู [ุช] to be loosened, unrolled
 ุช

rkhug-rkhug รคฺง-รคฺง	เสียงดัง เช่น เสียงถังน้ำกลิ้ง onomat. from the sound of a bucket, a barrel, etc. rolling along
rkhū?-rkha? รคฺ-ระค	กระหืดกระหอบ to be out of breath, to pant kue ruat rkhū?-rkha? moo ruua khmaat เขารวิ่งกระหืดกระหอบมาหาผม He/she ran pantingly to me.
ruup รูป	รูป หน้าตา picture, form; appearance, facial features ruup waat รูปภาพ a painting or drawing ruup thaai รูปถ่าย a photograph ruup bei tɔrɔŋ รูปสามเหลี่ยม a triangle ruup ?kra? หน้าตาอัปลักษณ์ to be very ugly ruup broo หน้าตาซีเหร่ to be ugly
ruup-rilan รูป-เรียง	รูปร่าง ลักษณะ figure, shape (of the body) ruup rilan kpuah thom รูปร่างสูงใหญ่ to be big and tall (of a person)
ruut รูต	รูต to slide, pull, draw root sip รูตซิป to open or close by means of a zip-fastener
ruug รูง	ถ้ำ a cave
ruuh รูฮ	ถู (ด้วยนิ้ว) to rub against (with a rasp)
rmuul รมูล	มวน ม้วน (ลักษณะนาม) a classifier for cigarettes; a roll, a coil (of cloth, paper, etc.)
rtuu รตุ	(บ่น) พึมพำ to murmur, to mutter pool rtuu บ่นพึมพำ to grumble, murmur, mutter

- rnuut
รนูด
ไม้รอด floor-supports
- rluut
รลูด
เหมือนกับ [ลลูด] the same as [lluuat]
- rkuuŋ
รงูง
คำพูดประกอบกับคำว่า 'คลาน' ใช้กับเด็กเล็ก หรือ ของเด็กเล่น ที่เด็ก
ลากไป a descriptive of 'to crawl' of children or
'to crawl' of children or 'to move' of a toy when pulled
along
- r?uu
รดู
(เสียง) กระซิบกระซาบ อู้้อ indistinct(ly), in a low
whispering voice
ŋjɛi khniia r?uu-r?uu พูดกันซุบซิบ to talk in a low
whispering voice
lɯm sɛn-lɛɔŋ ŋjɛi khniia r?uu ได้ยินเสียงพูดกันอู้้อ
to hear indistinctly the sound of people talking
- rɔɔp
รูป
รวม to grasp, grab; to gather together
rɔɔp khlooŋ baan ?ɔh รวมได้ทั้งหมด to be able to
gather the whole thing together; to be able to
arrest the whole gang (of criminals)
rɔɔp sɔ? รวมผม to tie one's hair
- rɔɔp-rɔɔm
รูป-รวม
รวบรวม to collect, gather together
rɔɔp-rɔɔm kan-lɔŋ รวบรวมกำลัง to mobilize, to
gather power
rɔɔp-rɔɔm pra? tɛu thɛɛ bɔŋ รวบรวมเงินไปทำบุญ to
collect money to make merit

room-sroom

รุ่ม-รุ่ม

๑. รุ่ม รุ่ม to combine, add, add up, to sum up,
to include; to share, join in, participate
rbah soom-room ของส่วนรวม public property
kwɔ̄ praʔ room khniia คิดเงินรวมกัน give (me) the
bill for everything
room khneen รุ่มคะแนน to sum up the points
nəu sɔwʔ room khniia อยู่บ้าน (หมู่บ้าน) เดียวกัน to live
in the same village
daʔ rbah room khniia ใส่ของปนกัน to put things together
thəə-bon room khniia ทำบุญร่วมกัน to make merit together
๒. ต่อม to fly around, swarm around (as annoying flies,
insects or ants)
๓. ชุ่ม to be plentiful, abundant, crowded
trei room ปลาชุม Fish are plentiful.
riian nih mɔwɔh room ร้านนี้คนมาก This shop (store,
restaurant or cafeteria) is crowded with people.

rool

รูล

๑. ลน to hold over a flame, to hold a flame under
something
rool phɪxɔŋ ʔwəi tuan ลนไฟให้อ่อน to hold
(something) over a flame to make it soft
๒. (ไฟ) ลวก
phɪxɔŋ rool muʔ kɛ ไฟลวกหน้าเขา He got burnt on
the face.
mseu rool dai ดินปืน (ระเบิด) ลวกแขน (His) arm was
burnt by the explosion of gun-powder.
๓. ปวดแสบปวดร้อนจากพิษของสัตว์บางชนิดหรือใบไม้บางชนิด to get
a sharp pain caused by the sting of an insect or by
nettles

rootɕ

รูจ

๑. เสร็จ หมด (หน้) to finish
rootɕ haaɪ เสร็จแล้ว to have finished already
thəə kaar ʔwəi rootɕ san swam təu ทำงานให้เสร็จก่อน
แล้วค่อยไป Finish (your) work first, then go!

khmaat rootɕ tɕam-pla? naŋ kɛ̃ ผมหมดหนี้หมดสินกับเขาแล้ว

I am not indebted to him anymore.

rootɕ pɛ̃ kaar thmei-thmei เสร็จจากงานมาใหม่ ๆ to

have just come back from work

๒. คำ ไข้กับข้างแรมเท่านั้น (period of) the waning moon

ŋal neh ŋal pram rootɕ วันนี้วันแรม ๕ คำ Today is
the fifth day of the waning moon.

๓. ราไฟ (โดยการดึงค้อนหินออกจากเตา) to pull partly burned
wood or push burning coals out of a fire so the fire
will die down

๔. (สามารถทำ...) ไหว ขึ้น to be able to, capable of
(physically), can

krɔɔ? man rootɕ ลูกไม่ขึ้น to be unable to get up
(or stand up)

dlaar man rootɕ เดินไม่ไหว I can't walk (to...).

๕. รอด พัน หลุด to be free from, to escape

rootɕ khloon รอดตัว to be safe (from)

rootɕ tooh พันโทษ to have completed serving a
sentence in prison

man rootɕ pɛ̃ nrut ไก่หลุดจากลุ่ม A chicken slipped
out of the coop.

๖. ตลอด ทั้ง all through

phlɛ̃k rootɕ tɕhnam ฝนตกตลอดทั้งปี It rained all
through.

rootɕ

รูป

๑. หด ลั่น to shrink; to be short

khlaatɕ lɛ̃ŋ rootɕ khloon กลัวจนหัวหด (กลัวมาก) lit.

to be so afraid of something that the body shrinks,
meaning to be very afraid of something

mnwh kaa rootɕ คนคอสั้น a man with a short neck

๒. หยิก (เช่นผม)

sa?-rootɕ ผมหยิก curly hair

rootɕ-kjaŋ หยิกหยีอง kinky, frizzy

rɔɔŋ รุ่ง	<p>โรง a building</p> <p>rɔɔŋ - kaar โรงงาน a factory, workshop</p> <p>rɔɔŋ tɕam-nam โรงจําหน้ํา a pawn shop</p> <p>rɔɔŋ-nag โรงภาพยนตร์ a movie theater</p> <p>rɔɔŋ-ruek โรงเรียน a school</p> <p>rɔɔŋ-ruek-raat โรงเรียนราษฎร์ a private school</p> <p>rɔɔŋ-ruek-lɔɔŋ โรงเรียนรัฐบาล a public school</p> <p>rɔɔŋ-lkhuɔn โรงละคร (โรงหนังโรงละคร) a theater, playhouse</p> <p>rɔɔŋ-saan โรงศาล a court of justice</p> <p>rɔɔŋ-sii โรงสีข้าว a rice mill</p> <p>rɔɔŋ-sɔwɔr-sraa โรงต้มเหล้า a liquor still</p> <p>sraa-rɔɔŋ เหล้าโรง an alcoholic beverage distilled from fermented rice</p> <p>lɔɔŋ rɔɔŋ lɔɔŋ saan ขึ้นโรงขึ้นศาล to appear in court, go to court</p>
rɔɔʔ โรค	<p>โรค a disease</p> <p>rɔɔʔ-srɛi โรคผู้หญิง venereal disease</p> <p>rɔɔʔ-sraa โรคพิษสุรา (เรื้อรัง) alcoholism</p>
rɔɔŋ รุ่ม	<p>๑. ลอย (น้ํา) เป็นแพ to float (in water) in a great number</p> <p>sɩʔ tɕhəɔ neet twʔ rɔɔŋ ใบไม้ลอยน้ําเป็นแพ Great numbers of leaves are floating on the water.</p> <p>๒. (ร้อง) ระงม to be noisy with</p> <p>kneep-kneep jom rɔɔŋ เด็ก ๆ ร้องไห้ระงม to be noisy with the cries of children</p>
rɔɔl รุ่ม	<p>๑. บิดเป็นเกลียว ดู [มุล] to be twisted (as of hair, vines, rope, thread, etc.)</p> <p>๒. ปวดมาน to have a fitful pain in the abdomen</p> <p>rɔɔl puah มานท้อง, รู้สึกปวดป้ําในท้อง (อยากกินเหล้า, สูบบุหรี่ ักูษา) to have a fitful pain in the abdomen (and want to drink or to smoke)</p>

rdool รตุล	ลำตวน <u>Spaerocoryne clavipes</u> , a tree bearing three-petaled, strongly scented blossoms
rnootɔ รนุจ	ข้างแรม period of the waning moon
rnootɔ รนุจ	บวบ sponge gourd
riiooh รลุย	ต้นทองหลางชนิดหนึ่ง ใบคล้ายใบโพธิ์ ส่วนมากเรียกว่า [liiooh] <u>Erythrina orientalis</u> , coral tree; can also be called [liiooh]
rsool รสุล	เปลว a flame rsool phlɔŋg เปลวไฟ a flame
rkoom-rkoom รกุ่ม-รกุ่ม	ตัวมเตี้ยม ขยายคำว่า 'คลาน' a descriptive of the verb 'to crawl' meaning sluggishly
rnoot? (-rnual) รนุ? (-รจิวล)	มากมาย เต็มไปหมด เกือบเกลียด to be plentiful, to be scattered all over nɔŋ tu? milan tɔei rnoot?-rnual ในน้ำมีปลาเต็มไปหมด The water is filled with fish.
rop โรป	รบ (สงคราม) to fight, battle tuu?-rop เรือรบ a warship snaam-rop สนามรบ battlefield rop khnila nɔŋ daap รบกันด้วยดาบ to fight (in a war) with swords
rop-kuuan โรป-กวน	รบกวน กวน to bother, trouble, annoy kmai rop-kuuan toon man waŋ อย่ารบกวนตอนที่ไม่ว่าง Don't Bother (me) when (I) am not free!

rot	รถ general term for vehicles
โร้ด	rot-kep รถเก๋ง a car
	rot-fai รถไฟ a train
	rot-ban-thu? รถบรรทุก a truck
	rot-saam-ໂວວ รถสามล้อ a tricycle
	rot-tɕa?-kjaan รถจักรยาน a bicycle
	rot-seh รถม้า a horse-drawn carriage
	rot-saam-too รถส่วนตัว a private car
	rot-rup [khen] รถเข็น a pushcart
	rot-mee รถเมล์ (เรียกเฉพาะที่วิ่งภายในเมืองเป็นสาย ๆ) a bus
ro?-ro?	คำออกลักษณะของของที่กลิ้งจากที่สูง ไข้ประกอบ 'กลิ้ง' a descriptive
โระ '-โระ'	of something rolling down
rpotɕ	(พูด) จ้อ to be talkative
โร้จ	kuɛl rpotɕ man milan baan tɕhop พูดจ้อไม่มีที่จบ a keep talking and never seem to stop
rbop~rbɔɔp	ระบบ a system, form, custom, manner
โร้ป~รบอป	
rbom	พันกันยุ่ง to be tangled
โร้ม	ksee tɕam pla? khniia rbom เชือกพันกันยุ่ง The rope was tangled.
rmop~rmap	โดนขานหมอบ (เช่น เดินกลางคืนตามทุ่งนา กบ, เขียด กระโดดชนขา),
โร้ป~รมัด	ล้มลุกคลุกคลาน หนอะไรไปตลอดทาง to hit against things all the way through, to fall down and scramble up again and again
rtop	เหมือนกับ [รเต้ป-รโต้ป] the same as [rtep-rtop]
รโต้ป	

- rdom ระดม to mobilize, gather, assemble
 รโด้ม rdom kam-lan ระดมกำลัง to mobilize troops
- rkop-rkəəl ขรุขระ สูง ๆ ต่ำ ๆ bumpy, rough, uneven
 รโก๊ป-รเกิล phlɔu nih rkop-rkəəl ทางเส้นนี้ขรุขระ The road is
 bumpy.
 kraal kdaar rkop-rkəəl ปูกระดาน (พื้น) สูง ๆ ต่ำ ๆ
 to lay a wooden floor unevenly
- rboot หลุด ชู [รูจ] to slip loose, slip out, come out,
 รโบต come off come unfastened - see [rootɕ]
 rboot pɛ dai หลุดจากมือ to slip from the hand
 tɕap rboot tɕap rboot จับหลุดจับหลุด to slip from
 the hand again and again
 ksee deɛl tɕaŋ naŋ rboot hɔɔi เชือกที่มัดจะหลุดแล้ว
 The rope is coming unfastened.
 rboot mwaat พลิ้งปาก to make a slip of the tongue
- rjooŋ-rjaaŋ ระโยงระยาง a large number of strings, ropes, wires,
 รโยง-รยาง connected or suspended in a disorderly fashion
- rkoot เป็นแถว เป็นดับ (เช่นนกที่เกาะกิ่งไม้เป็นแถว) in a row
 รโกต
- rhoot เลย ตลอด to go beyond or past; through, throughout
 รโฮต daaŋ rhoot ptiah เดินเลยบ้าน to walk past (one's)
 house (rather than entering)
 deeʔ rhoot phlɔu นอนตลอดทาง to sleep all the
 way through
 phlɛk rhoot tɕhnam ฝนตกตลอดปี It rains throughout
 the year.
 praɔ baan rhoot ʔjooŋ ใช้ได้ตลอดอายุ can be used
 for a lifetime

rhoot-dal รโยด-ดัล	จนกระทั่ง ตลอดทั้ง until, till; and also rhoot-dal sap nai จนกระทั่งทุกวันนี้ until the present day pue neh rhoot-dal noh จากนี้จนกระทั่งถึงนั้น from here to there rhoot-dal mee ?au baam p?oon ตลอดทั้งพ่อแม่พี่น้อง and also (my) parents and (my) brother(s) and sister(s)
rbwop~rbop รบอป-รโป๊ป	ระบบ system, order
rbwom รบอม	เห็บ (แมลง) a horsefly, a gadfly
rbwotɔ รบอจ	๑. (ทำให้) หลุด to make loose (of something) tiian sa? rbwotɔ pue kbaal ดึงผมหลุดจากศีรษะ to pull out hair from the head ๒. ร้อย ร้อยหลด to decrease, to become less and less srau rbwotɔ pue juŋ ข้าวเปลือกก็ร้อยหลดจากนึ่ง The amount of unhusked rice in the granary is getting less and less.
rbwoh รบอฮ	ไม้กวาด เหมือนกับ [รัม-บอฮ] a broom - the same as [ram-bwoh]
rkwoot รกออต	เสียงร้องระงมของสัตว์ (เช่น เป็ด ไก่ กบ จักจั่น เไรไร) the noisy sound of animals (as of ducks, chickens, frogs, cicadas)
rkwoh รกอฮ	(เสียงพูด, เสียงนกร้อง) จ๊อกแจ๊ก, เซ็งแซ่ to be noisy; noisily lum san-leep pjai khnila rkwoh ได้ยินเสียงพูดกันเซ็งแซ่ to hear people talk noisily koon tgaap jom rkwoh นกร้องเซ็งแซ่ The birds chirped noisily.

ra?	๑. เสียงน้ำไหล	onomat. from the sound of flowing water
เราะ	๒. ข้าง ๆ	beside, on the sides of, on the edge of
	kbei ruua sli ra? tpiag	ควายหากินข้าง ๆ หนองน้ำ
		Buffaloes are looking for food on the edge of a large pool.
rah	เรียกปลาตัวที่ใหญ่กว่าขนาดปกติ	a descriptive applied to a fish which is bigger than usual
รื่อฮ	trei neep rah	ปลาคูขนาดใหญ่กว่าปกติ
		a very big catfish
rbah	ของ (เจ้าของ สิ่งของ ข้าวของ)	element indicating the possessive; thing
รื่อฮ	rbah khmaat (ดู khan)	ของผม mine (male)
	rbah tɕoɔr	ของโจร a article secured illegally (as something stolen which must be hidden)
	rbah loɔŋ	ของหลวง public properties, government properties
	rbah pɾaɯ	ของใช้ useful articles, things to use, utensils
	rbah sli	ของกิน food stuffs, edibles, things to eat
	rbah phɾaɯ	ของฝาก something brought as a gift
	rbah khootɕ	ของเสีย waste matter, thing that are bad, not usable, deteriorated, worn out, damaged
	rbah tɕam-pen	ของจำเป็น necessities
	rbah tɕah	ของเก่า antique
	rbah lɛk	ของเล่น toy, play thing
	rbah pkee	ของขลัง a thing that has supernatural powers
	lua? rbah	ขายของ to sell, sell things
	rwitɕ rbah	ห่อของ a package; to wrap, wrap things

rmɔl รม้อล	เป็นคำคำ บางทีคล้ายกับเป็นคำอุทาน อาจเทียบกับภาษาไทยว่า 'ไอ้บ้า' 'บ้า!' epithet crazy guy!, an exclamation denoting contempt, dissatisfaction
rdah รดีฮ	ปลด (หนี้) ทีละน้อย; พ้น (เคราะห์) to pay (a debt) little by little; to be free from (misfortune or bad luck) rdah tɕam-pia? ปลดหนี้ทีละน้อย to pay debt little by little rdah pɛ kruah พ้น (จาก) เคราะห์ to be free from misfortune or bad luck
rra? รเราะ	(หัวเราะ) คิกคัก to giggle
rga? รเงาะ	จับเจ้า (หลายคน) จับกลุ่ม (to sit) in a group unhappily rgui rga? tɕam ?ɛu นั่งจับเจ้าคอยพ่อ to sit in group unhappily and wait for father
roɔ ร้อ	รอ คอย to wait, wait for roɔ ?ɔɔi dai nai tɕan รอให้ถึงวันจันทร์ to wait till Monday tɕhuuar roɔ rot ยืนรอด to stand and wait for a bus
roɔ-tɕam รอ-จัม	รอคอย คอย ดู [ร้อ] และ [จัม] to wait, to wait for - see [roɔ] and [tɕam]
roɔ-roɔ รอ-ร้อ	ช้า ๆ slowly baar rot roɔ-roɔ ขับรถช้า ๆ Drive slowly!
roɔp รอป	รอบ around; round, cycle daar roɔp snaam bei roɔp เดินรอบสนามสามรอบ to walk around the yard three times

rwam wong boon roap รำวงสี่รอบ (สี่เพลง) to dance
 in a circle for four songs
 roap tghnam รอบปี the completion of a year;
 anniversary; the twelve-year cycle
 daar phlau roap loo? เดินทางรอบโลก to travel around
 the world
 ?aa-jooH krop pram roap อายุครบห้ารอบ to be sixty
 years old

roap-khaap รอบคอบ to be careful, circumspect
 รูป-คูป มีสติปัญญารอบคอบ to
 be a careful thinker and planner

roaŋ ร้อง
 ร้อง ร้องขอ ร้องทุกข์ to request, complain, make a
 complaint
 roaŋ phjal ร้องทุกข์ (ต่อ) ผู้ใหญ่บ้าน to make a complaint
 to the headman

๒. ร้อง (เพลง) to sing
 roaŋ phlɛk pruaH ร้องเพลงไพเราะ to sing
 beautifully
 roaŋ (phlɛk) taam khmaat ร้อง (เพลง) ตามผม
 Sing after me.

rbaap มารยาท ระเขียบแบบแผน manners
 รูป ไม่มีมารยาท not having good manners
 ŋkui ?ooi kaat rbaap นั่งให้เป็นระเขียบ to sit in
 a proper manner

rbaaŋ รั้ว a fence
 รูป

- rbod? รบอด
 รบอด (โดยตัวมันเอง เช่น หน้า มือ) ดู [บุอ'] to be dried and scaly (to peel of one's skin as in dry weather), - see [bod?]
- rmoo? รมูอ
 (พูดถูก) เผลง ๆ (พูด) ไม่มีผิด exactly right
 njei trau rmoo? พูดถูกเผลง ๆ (ไม่มีผิด) What (you, he, she ... etc.) said is exactly right.
- rtoat รตออด
 (ร้อง) เข็งแซ่ (ร้อง) เป็นจำนวนมากพร้อม ๆ กัน ใช้กับสัตว์ to be noisy (with the sounds of animals)
- rdoo? รดอ
 หลุด (ของ) ดู [ดอ'] to become loose, see - [doo?]
 snuei rdoo? tɕɛp kai naa สลักหลุด (ของ) ออกเมื่อไร?
 When did the bolt become loose?
 thmɛp rdoo? ฟันหลุด A tooth came loose.
- rsei รเซี่ย
 ไม้ bamboo
 dop rsei กอไม้ a clump of bamboo
 dɔam rsei ต้นไม้ bamboo stalk, stem
- rtai รตัย
 กระรุ่งกระรัง to be torn, ragged
 ?aaʉ rhɛɛ? rtai เสื้อขาดกระรุ่งกระรัง a ragged shirt (or blouse)
- raai ราย
 ๑. ข้อหา accusation, charge
 tam-rootɕ tɕap kai raai plan ตำรวจจับเขาข้อหาปล้น
 The police arrested him on a charge of robbery.
 ๒. ร้าย (เลว) wicked, bad; to be good at (slang)
 too-raai ตัวร้าย, ฉายร้าย devilish
 ๓. ราย instance, case (as "accident can"); issue (as of a newspaper); list, table (usually is compounds); person, party
 raai ɲaan รายงาน a report; to report
 raai tɕhnam รายปี annual, annually

- raai khloon รายตัว one person at a time, one by one, individually
 raai rap รายรับ income, debit
 raai tɕaal รายจ่าย expenditures, expenses
- rbaai ระบาย to paint (with colours); to release; let out, drain
 ระบาย
 rbaai sii ระบายสี to color, paint (a picture)
 thnam rbaai ยาระบาย laxative
 rbaai puah ระบายท้อง to purge (as with a drug)
 rbaai tw? ระบายน้ำ to drain, to let water out
 rbaai khjal ระบายลม to let the air, to ventilate
 rbaai rɕŋ thmuan tɕat ระบายเรื่องหนักใจ to consult with someone about a matter which is troubling one
- rbaai หลุด to fall or slip off (of clothes); to come loose (as a rope)
 ระบาย
 rbaai sbai ผ้า (นุ่ง ผ้าถุง ผ้าขาวม้า) หลุด for one's lower (sarong-like) garment to come loose and fall
- rɕɕi เรื่อย continuously; always
 เรื่อย
 ?ɕɕɛŋ k(əŋ-)hə? kɕɕ rɕɕi เอ็งโกหกเขาเรื่อย You always tell him lies.
- rɕɕi-rɕɕi เรื่อย ๆ to be so-so, as usual; continuously, regularly
 เรื่อย-เรื่อย
 dɕɕɛŋ tɕɕ rɕɕi-rɕɕi เดินไปเรื่อย ๆ to walk further on (not to stop)
- rhaai ๑. เฉียด ดู [เซียด] to pass by closely, - see [tɕhet]
 รเหยียด
 rhaai kbaal เฉียดหัว to pass close to someone's head
 ๒. ระเหย to steam, give off steam, vapour
 tw? rhaai น้ำระเหย The water evaporated.
 ๓. (ลมพัด) รู้สึกเย็นสบาย cool and refreshing (of a breeze)
 (khjal) rhaai trui ลมพัดเย็นสบาย There's a cool breeze blowing.

- rhali-tcmoh หายใจคล่อง to breath (in and out) freely
 รเหยย-จมีอฮ
- ruí แมลงวัน a housefly
 รุย
- rooi ๑. ร่วง ไรย to fall out (of hair-head or body,
 รุย leaves, flowers, etc.); to wither and drop off (of
 flower parts)
 sla? tchəə rooi ใบไม้ร่วง The leaves are falling.
 so? rooi ผมร่วง The hair is falling out.
๒. ไรย โปรย to sprinkle, scatter (about on top of
 something)
 rooi thnam da? tmau ไรยยาใส่ที่แผล to sprinkle
 medicine on a wound (or sore)
 rooi srau ʔooi mwan โปรยข้าวเปลือกให้ไก่ to scatter
 unhusked rice for the chickens to eat
๓. (มือไม้) อ่อน to feel weary (of), discouraged (about)
 rooi dai rooi tɔŋŋg มือไม้อ่อน to feel weary and
 discouraged
- raŋ-ʔooi~rʔooi ชี้อย to cry easily without good or apparent cause
 รัง-อูย~รอุย
- rue ๑. เรียว (long and) tapering, tapered
 ริว mriam dai rue ʔoo. นิ้วมือเรียวงาม nice long
 tapering fingers
๒. ชูต (สูงชะลูด) to be very tall and thin (as a
 flag-pole)
- rue ๓. (กริยา) ใช้กับไก่เท่านั้น to crow (of a cock)
 ริว mwan rue hali ไก่ขันแล้ว (บอกเวลาราว ๔-๕ น.)
 A cock has crowed (meaning 'It's almost dawn').

- raau (1) ราว a line (e.g. clothes-line)
- ราว (๑)
- raau (2) ราว ประมาณ to be about the same, to approximate;
- ราว (๒) about, around
- raau dap gai ราวสิบวัน about ten days
- raau pram moon ɲɔliatɕ ราว ๕ โมงเย็น around five o'clock in the evening
- rpxu พักทอง
- รปัว tlaatɕ wiiar tɔu rpxu wiiar moo ยื่นหมูยื่นแมว (เป็นสำนวน) (an idiom) to make an interchange (of something) between two parties at the same time
- rɔlu ฤดู รุ [แค] a season - see [kheɛ]
- รเคี้ยว rɔlu praŋ ฤดูแล้ง ฤดูร้อน the dry season, hot season, summer
- rɔlu psaa ฤดูฝน the raining season
- rɔlu ɲɔliɪa ฤดูหนาว the cold season
- rɔlu tɕroot srɔlu ฤดูเกี่ยวข้าว harvest season
- rɔlu kaal ฤดูกาล (ฤดู, เวลา) the season or time of a year
- riang (1) ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบอ่อนและยอดใช้จิ้มน้ำพริกได้ a kind of tree the
- เรียง (๑) young leaves of which can be eaten as a vegetable
- riang (2) หยุด ใช้กับฝนเท่านั้น to stop (of rain)
- เรียง (๒) phiŋkɛ riang haal ฝนหยุดแล้ว The rain has already stopped.
- ria? (1) วัณโรค tuberculosis
- เรียง (๑)
- ria? (2) ตื้น to be shallow
- เรียง (๒) srah ria? สระน้ำตื้น a shallow pond
- kwt ria?-ria? คิดตื้น ๆ to think superficially
- tɕlii? pruaŋ ria?-ria? ขุดหลุมตื้น ๆ to dig a shallow hole

rmlaŋ รเมียง	กวาง a deer
rwlaŋ รเวียง	ใช้ขยายคำว่า [จวิฐ] ดู [จวิฐ-รเวียง] a modifier of [rwueh]
rtiah-baŋ รเตี้ยช-บัญ	เหมือนกับ [รัน-เตี้ยช-บัญ] the same as [ran-tiah-baŋ]
rjia? รเยยะ	๑. ระยะ (ทาง เวลา) distance; interval (of space or time) rjia? nih dai noh ระยะนี้ถึงนั้น the distance from here to there kaat rjia?-rjia? เป็นระยะ ๆ at regular intervals (of space or time), at a constant rate ๒. (ถึง) กาลเวลาที่กำหนดไว้ (It's) the time (for, to) dai rjia? naŋ tɕhaal haai tɕool tɕu khaaŋ khwaŋ ถึงเวลาฉายหนังแล้ว เข้าไปข้างในเถอะ It's time for the movie to start. Let's go inside.
rkiaŋ รเกียง	ระฆัง a large bell weɪ rkiaŋ ตีระฆัง to ring a bell
rila เรีย	๑. ค้ำไว้ คั่นไว้ (ไม่ให้ล้ม); รา (น้ำ) to support something and keep it from falling; to put something in flowing water to make it flow slower rila tsaar kmai ʔɔɔi dool ต้นเสาไว้อย่าให้ล้ม to support a post and not let it fall down rila twʔ ʔɔɔi hoor juur-juur ราน้ำให้ไหลค่อย ๆ to put something in flowing water in order to make it flow slower ๒. ห้าม to prohibit, stop rila dai ยกมือห้าม to raise a hand as a sign to stop someone (doing something) khee rila จันทรุปราคา lunar eclipse

- rllap เรียบ to be smooth, even, level
 เรียบ ndooh ?ooi rllap ชัดให้เรียบ to rub (something, smooth
 rllap smaa เรียบเสมอ to be even
 sii rllap-rllap สีเรียบ ๆ (ไม่ฉูดฉาด) a plain colour, subdued colour
- rllap-rwoi เรียบร้อย to be neat, tidy, in good order, in good shape; to be ready, all set; to be polite, well-mannered
 เรียบ-รอย
 rootq rllap-rwoi haaI เสร็จเรียบร้อยแล้ว to have finished already
 thae khloon rllap-rwoi haaI แต่งตัวเรียบร้อยแล้ว to have finished dressing one's self already
 nit-sai rllap-rwoi นิสัยเรียบร้อย well-mannered
- rllam เชนไม้ กิ่งไม้เล็ก ๆ เอามาทำเป็นเชื้อหิน หรือสำหรับติดไฟ small pieces of wood or twigs used as fuel
 เรียม
- rllial ระเนระนาด lying one on top of another, left in a mess, turned into a shambles
 รเตียด
- rllan (1) ขาน (บ้าน) ส่วนของบ้านที่ยื่นไปข้างตัวบ้าน โดยไม่มีหลังคา an uncovered veranda, a balcony (of a house)
 เรียน (๑)
 rllan (2) ห้าง ร้าน a shop, store; a scaffolding for vines
 เรียน (๒)
 rllan kat sa? ร้านตัดผม barber shop
 rllan lua? rbah ร้านขายของ store, shop
 rllan lua? naq-samm ร้านขายหนังสือ เครื่องเขียน book store, stationary store
 rllan kat ?oau ร้านตัดเสื้อ tailor shop, dressmaker's
 rllan (lua?) thnam ร้านขายยา drug-store, pharmacy
 mtqah rllan เจ้าของร้าน storekeeper, proprietor of store

- riian (lua?) sraa ร้านเหล้า a public bar;
a liquor shop
- riian lua? khoo ?aaau ร้านขายเสื้อผ้า clothing
store
- riian bwa? ?aaau ร้านซักผ้า laundry
- riian (lua?) baai ร้านอาหาร restaurant, food
stall (selling ready-to-eat food)
- riian moa ร้านหมอ a clinic
- riian mlua? ร้านผัก a scaffolding for vines
- tɔɛɛp riian (ตั้ง) ออกร้าน to set up a temporary
stall or shop (esp., at a fair)
- riian mxx sat ห้างตุลสัตว์ scaffold (for use by a
hunter)
- riial ลาม ลูกลาม to spread (as of a fire); to widen out
เรียล ไพลามป่า The fire spread
all over the forest.
- tmau riial thom ลามแผลใหญ่ขึ้น The wound or
sore continues to spread.
- riial mmat ปากลาม (พูดลาม) to over-reach the
bounds of politeness in speaking
- riiatɔ-sdaar ราษฎร ประชาชน พลเมือง people; citizens
เรียจ-ชคอร
- riiatɔ-sdaar tɔu tɔum khniia ?u ptiah phjai
ราษฎรไปประชุมกันที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน The villagers went
to a meeting at the house of the headman (of
the village).
- riiatɔ-sdaar khan ptieh suem ประชาชนของประเทศไทย
the citizens of Thailand
- riiatɔ-tɔkaar ๑. ราชการ ข้าราชการ government service; government
เรียจ-จการ officials
- tɔu riiatɔ-tɔkaar ไปราชการ to go somewhere on
government business
๒. รัชกาล a reign
- riiatɔ-tɔkaar thli pram-boon รัชกาลที่ ๙ the ninth
of the Chakkri dynasty; the reign of this king

- riian (1) เรียง to put in order, arrange in order
 เรียง (๑) rilaa lam-dap kpuah tilap เรียงลำดับสูงต่ำ to be arranged in order of height
 tquuar riian khniia ยืนเรียงกัน to stand in line
- riian (2) (รูป) ร้าง เหมือนกับ [รูป-เรียง]; โครง (ว่าว) appearance, form, figure, shape - the same as [ruup-riian]; the frame (of a kite)
 เรียง (๒) rilaa l?aa ร้างสวย a pretty figure
- riian (3) เข็ด เข็ดหลาบ to be afraid (especially because of a previous bad experience)
 เรียง (๓) wei ?wai rilaa สตีให้เข็ด to beat (someone) so (hard) that he'll be afraid of doing it again, in order to teach him a lesson
- riia? ไหล ราด (ใช้กับ อุจจาระ ปัสสาวะ หมึก) to void involuntarily (the bowels or the bladder), to leak out (of ink)
 เรียบ riia? ?at? ซี้ไหล ท้องเสีย to have diarrhea, to defecate involuntarily in one's pants (as with diarrhea)
 mm? riia? หมึกไหล (รั่วออกจากปากกา) The ink is leaking out (of a pen).
- riiah ๑. ราว (ใช้กับ เครื่องดนตรี) to beat or play with quick, short strokes (as a drum, a xylophone), to play a hill (on wind instruments)
 เรียบ riiah rnaat ราวระนาด to play a xylophone with quick, short strokes
 riiah keen ราวแคน to play a trill on a reed mouth organ
๒. ขึ้น (ใช้กับ ดาว ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ เท่านั้น) to rise (of a star, the moon and the sun)
 thgai riiah san swam teu พระอาทิตย์ขึ้นก่อน (แล้ว) ค่อยไป (Let's wait) till the sun rises then go.

rbiiap รเบียบ	รเบียบ ๓ [รบีบ] See [rbieap]
rbiiag รเบียง	รเบียง (บ้าน) a porch, veranda
rmiiab รเมียบ	แรด a rhinoceros
rwilam รเวียม	ยุกหยิก มีอยู่ไม่สุข; ลักษณะการคลานของ (หนอน, ปู) to fidget, wiggle; to be fidgety
rjiiab รเจียบ	๑. (พูด) ช้า ๆ เนิบ ๆ (to speak) very slowly kuei rjiiab-rjiiab พูดช้า ๆ (เนิบ ๆ) to speak very slowly. ๒. ห่างเป็นระยะ to be spaced at regular intervals tsaor phlaxng neu rjiiab khniia เสาไฟ(ฟ้า) อยู่ห่างกันเป็นระยะ ๆ The power poles are spaced at regular intervals.
rjiiab รเจียบ	ฉีก แยก ปรี ซาด to have a cut; to come apart kmat rjiiab ปากฉีก to have a cut at a corner of the mouth rjiiab tbae? phnee? คิ้วแตก to have a cut on the eyebrow thneer ?aau rjiiab ตะเข็บเสื้อขาด the seam of the shirt (blouse) has split
rgiia รเงีย	หนาว to be cold (of weather, wind) khee-rgiia หนาว (ฤดู) หนาว a cold season, winter rgiia-khjal หนาวลม to feel cold because of the wind

<p>ngilal-ngilal รเงียด-รเงียด</p>	<p>กระแต่่ว ๆ คำพูดประกอบด้วยคำว่าดิ้น ไข้กับทารก หรือ ลูกนกลูกสัตว์ที่ เกิดมาใหม่ ๆ to be nestless (as an infant throwing legs and arms about)</p>
<p>rwap รเว็ป</p>	<p>นับ to count (things, etc.) rwap man krop นับไม่ถ้วน to be uncountable, countless rwap kAAt tɔ̃n bɑɑŋ นับ(ถือ) เป็นพี่ to count (someone) as an older sister or brother, respect someone as an elder sibling</p>
<p>rwam รเว็ม</p>	<p>๑. รำ to dance rwam-woŋ รำวง to dance in a circle (a kind of folk dances) ๒. กว่า ... จะ; เตี่ยา by the time that; in a moment rwam kɛn ɲɑŋ moo kA? ɲɑliatɔ̃ คว้าเขาจะมาก็ค่ำ By the time he arrives, it will be dark. rwam khmaat prap ʔwɑi kɛn tɔ̃n เตี่ยาผมจะบอกให้เขาไป I will tell him to go in a moment.</p>
<p>rwam-ʔan-ree รเว็ม-อัน-เร</p>	<p>รำอันเร (รำสาก) หรือรำกระทบไม้ เป็นประเพณีพื้นเมืองของชาวเขมร คล้ายกับรำกระทบไม้ แต่ใช้สากตำข้าวแทนไม้ไผ่ บางทีเรียกว่า [ลูด-อัน- เร] a traditional khmer dance in which the dancer(s) skip over two long rice pestles held horizon- tally slightly above the ground and struck together rythmatically; also called [loot-ʔan-ree]</p>
<p>rwal รเว็ล</p>	<p>ทุก every rwal daɑŋ ทุกครั้ง [ที่ คราว] every time rwal kheɛ ทุกเดือน every month rwal ɲɑl ทุกวัน every day rwal (-rwal) khniia ทุก (ทุก) คน everybody rwal jop ทุกคืน every night</p>

rpwat รเปือต	ดู [รัม-เปือต] see [ram-pwat]
rmwah รเมือช	คัน to itch, be itchy rmwah mwat คันปาก to be itchy to say something rmwah dai rmwah t๕๕๕๕ คันไม้คันมือ (อยุ่ไม่สุข) to be itching to do something (with the hand) rmwah koo คันคอ to be itchy (irritated) in the throat traau nih rmwah เฝือกนี้คัน This taro itches.
rnwah รเนือช	คราด ดู [เรือช] a harrow, - see [rwah] thmep rnwah ฟันคราด the teeth (or spikes) of a harrow dai rnwah มือคราด (ที่ใช้เชือกผูกเชื่อมกับวัวควาย) the two horizontal poles extending forward from a harrow to which an ox is hitched
rkwat รเกือต	ความรู้สึกที่เกิดจากวัตถุที่สากหรือขรุขระ to feel rough or not level to the touch
rnpap รเงือป	ฆ่า ดู [เงือป] to kill (animals) - see [npap]
ruat รือต	๑. ริ่ง ริ่งหนี แล่น to run, to run away, to move (usually of powered vehicles) ruat hat khnila ริ่งแข่งกัน to race ruat stim khnila ริ่งคู่กันไป to run side by side ruat l๕๕๕๕ ริ่งเร็ว to run fast ๒. หนี ruat tam-root หนีตำรวจ to escape from the police ruat phot khloon หนีเอาตัวรอด to flee to safety, flee to save

ruat kaar หนีงาน to stay away from work

kmom ruat taam kan-lah สามีตามหนุ่ม to elope
with a man

ruat tɕɛn pɛ ptiah หนีออกจากกัน to run away from
home

๓. (พูด) คล่อง to be fluent (of speaking)

ruat mmat พูดคล่อง to speak fluently

๔. รุ่งเต้น to make every effort (as when trying to
obtain support for one's purpose, or when organizing
something)

?lu ruat ruua kruu-jai ?wɔi juua koon tɕool

พ่อรุ่งเต้นหาครูใหญ่ให้เอาลูกเข้าโรงเรียน

The father made every effort to get the headmaster
to accept his son (or daughter) to study in the
school

ruah เป็น มีชีวิต to be live, alive, living

รื้อย dɔm tɕhəə ruah ต้นไม้เป็น a living tree

นอ ruah ยังมีชีวิตอยู่ to be still alive

hap ruah hap ญมป เกือบเป็นเกือบตาย on the point of
death, hanging between life and death

ruah-rwɔɔ? ช่าง (ทำ พูด ...) bound stem meaning "given to, good
at, full of," placed after verbs to form new verb

รื้อย-รื้อย? mmat-ruah-rwɔɔ? ช่างพูด to be talkative, full
of talk

dai-ruah-rwɔɔ? ช่างทำ given to working

rwual รุ่น ยุ่ง (อยู่กับงาน) to be busy

รื้อย : rwual นอ นอ kaar ยุ่งอยู่กับงาน to be busy with
the work

rkuah รกีวช	กระเพาะ ถลอก (เช่น สี เปื้อนไม้) to (crack and) peel off in chips, layers of flakes (intrans.), e.g. paint, mud plastered on the walls of a granary, bark of tree
ruua รว	หา ค้นหา to look for, search for, seek, find ruua rrrg หาเรื่อง to look for trouble ruua man khøp หาไม่พบ to be unable to find (something) təu ruua mhoop ไปหาอาหาร to go seek for food ruua sii หากิน to earn a living (of persons), to seek for food (of animals) ruua phlu หาทาง to find the way
ruuam รวม	ปวดเมื่อย (ทำงานหนัก ๆ แล้วปวดไปทั่วร่างกาย) to be aching all over thəu kaar thmuan dee? ruuam ทำงานหนัก ๆ นอนปวดเมื่อย to be aching all over after working hard
ruuat รวต	ไม้ตง a joist kraal kdaar lxx ruuat ปูกระดาน(พื้น) บนไม้ตง to fasten floorboards on the joist
ruuang รวง	แปลง (ผัก) a plot of land (prepared for growing crops) ruuang spæ แปลงผักกาด a plot of lettuce
rnuual รววล	ใหญ่ ไซ้กับอก (นม) ผู้หญิง to be big (of a woman's breasts)
riai (1) เรียย (๑)	(เงิน) ย่อย small (change), coins of small denomination som pdoor pra? riaj ban dap baat ขอแลกเงินย่อยสักสิบบาท May I have small change for ten baht?
riai (2) เรียย (๒)	ทำให้ (สิ่งของ) ทกเกลื่อนกลาด riaj baal pte ptiah ทำข้าวทกเกลื่อนกลาดเต็มบ้าน to spill rice scattered all over the house

- rial (3) วางสิ่งของเป็นระยะ ๆ
 เรียบ (๓) riəj san-tuutɔ̄ taam muat tpiəŋ วางเบ็ดเป็นระยะตาม
 ริมหนองน้ำ to set fish hooks at regular intervals
 along the edge of a large pool
 riəj snaap naŋ stuuŋ วางมัดกล้าเป็นระยะ ๆ เพื่อจะดำนา
 to place bundles of young rice plants (in the
 rice-field) in order to transplant them
- ruaɪ (หนึ่ง ...) ร้อย a hundred
 รวย
- riəu เหลว to be soft (e.g. mud), slushy, watery
 เรียว msau riəu nah-spəi? แป้งเหลวเกินไป The (flour)
 batter is too thin.
-

- 5 -

sin ซิน	ชื่อลายผ้าซิ่นไหมลายหนึ่งของเขมร และมีชื่อลายอื่น ๆ ดังต่อไปนี้คือ [ซิน-พนม-ปิญ], [ซิน-ตัง-เกาะ], [ซิน-กุม], [ซิน-โฮล] one design of the sarong worn by Khmer women, designs are recognized, such as [sin-phnom-pɛ], [sin-taŋ-kaʔ], [sin-koom], [sin-hool]
sin-khaa ซิน-คา	สินค้า goods, freight rot sin-khaa รถสินค้า (รถไฟ) a goods train, freight train
sip ซิป	ตาข่าย (ดักนก) a net (for catching birds)
sip-saa-raa-sat ซิป-ซา-รา-ซัต	สิ่งสารพัด (สัตว์นานาชนิด) various kinds of animals milan sip-saa-raa-sat piŋ prɛ มีสิ่งสารพัดเต็มป่า There are various kinds of animals in the forest.
sbi? ซบิ	เบะ เบ้ (อาการบนสีหน้า เวลาร้องไห้หรือจะร้องไห้) to be screwed up (as the face or mouth of one who is about to cry) jom sbi? ร้องไห้หน้าเบ้ to cry with a screwed up face
smim ซมิม	ลักษณะของสิ่งที่น่ากลัว เช่น นกเค้าแมว หรือ คนที่มีลักษณะเช่นนั้น an awful look (e.g. an owl or a person who has an frightening look like an owl)
stim ซติม	ดู [ซิน-ติม] See [san-tim]

sti?	สติ mind, consciousness, sense
ชติ	taŋ sti? ตั้งสติ (ครองสติ) to concentrate
	tɔŋn sti? เตือนสติ to warn
	mat sti? หมดสติ to lose consciousness
snih	สิ่งนี้, อันนี้, นี้ (พูดถึงสิ่งที่เข้าใจกันมาแล้ว) this one (referring
ชนิช	to what is understood)
slɩŋ	กระบอกฉีดยา (ใช้กับคนหรือสัตว์) a syringe for injection
ชฉัญ	
sii (1)	สี colour; dye; paint
ชี (๑)	phlɔŋg sii ไฟสี coloured lights
	sii pphɛh สีเทา gray; to be gray
	sii thlɩa? สดก The colors fade; to have dyes that fade.
	sii naam-ŋon สีน้าเงิน blue; to be blue
	sii lɔŋg สีเหลือง yellow; to be yellow
	liiap sii ทาสี to paint
	rbaai sii ระบายสี to colour, paint (a picture or drawing)
	sii saa สีขาว white; to be white
	sii srah สีสด bright colours
	sii sɔɛm สีดำแดง red-tinged black, reddish black; to be reddish black
	sii tɔlua? soot สีย้อมไหม dye for silk
	sii tɔlua? ʔaau สีย้อมผ้า dye for cloth
	sii khmau สีดำ black; to be black
	sii khuu สีเขียว
sii (2)	๑. กิน (ใช้กับของที่ต้องเคี้ยว หรือ ความรู้สึกของจิตใจ) to eat
ชี (๒)	sii baai กินข้าว to eat rice (meaning to eat one's meal)
	sii baai sii tw? กินข้าวกินน้ำ to eat one's meal
	sii mluu กินหมาก to chew betel
	sii teh กินตะ (กินทีละเล็กละน้อย) to eat by nibbling little by little

- sii thnam กินยา (ที่ต้องเคี้ยว) to take medicine
(referring to the medicine that one has to chew)
- nəu sii tɔum khniia อยู่กินด้วยกัน to live together as
husband and wife
- sii satɔ̄ sii tɕhiiam กินเลือดกินเนื้อ (to look or use a
tone of voice as if the speaker wants) to eat
(someone) up alive (because of anger)
- sii rbaɕ tɕhau กินของดิบ to eat raw or while still
unripe
- sii tɕruu? kaar กินเลี้ยงงานแต่งงาน to have a meal
at a wedding party
- sii tɕat (sii thlaam) กินแพง(แคลงใจ) to be
mistrustful, suspicious (of)
- thmop sii ผี (ปอบ, กะลือ) เข้า to be possessed by
evil spirits or demons
- khɛɛ pah sii pia? knaal พระจันทร์โดนบังไปครึ่งหนึ่ง
(จันทร์คราสครึ่งดวง) a partial eclipse of the moon
(when the earth's shadow falls on it)
๒. กิน (ในความหมายว่า ทำให้เปลือง หมดไป เสียไป สึกไป)
to use up wastefully, waste, be wasteful; to wear down,
to be worn down
- sii baan กินที่ to take up a room, space
- sii wliia กินเวลา to take time; to take up (a
given amount of time); to last (a given time)
- tkau sii thmɛp หนอนกินฟัน lit. 'A worm eats a
tooth' meaning to have a decaying tooth
- rot nih sii khlap รถนี้กิน (เปลือง) น้ำมัน This car
eats up gas.
- rot nih sii jaan รถนี้เปลืองยาง This car goes
through tires (faster than usual)
- kɛɛ sii tɕmɔh kbeɪ เชือกกินเข้าไปในจมูกควาย The
buffalo's halter cuts into its flesh (enlarging
the hole where it passes through the nasal septum)

- sii khaan-slaa ก็น (เรียก) สินสอด to negotiate the
bride price
๓. ก็น (ชนะ เช่น ในวงไพ่) to win (in a game, gambling,
etc.)
- sii pra? naŋ wong phaai ก็นเงินในวงไพ่ to win money
at cards
- pah bæe sii โดน หวย ก็น to lose money on the
underground lottery
- sii phoi ก็นดิบ (ชนะอย่างง่ายดาย) to win easily,
win hands down
- sii raŋ-wuan ก็นรางวัล (ชนะได้รางวัล) to win the prize
- sii sooŋ ได้กลับคืน (หมายถึงการที่เสียเงินไปในการพนัน แล้ว
ได้เงินคืนจากการเล่นเท่าจำนวนที่เสียไป) to win back
money (at an amount equal to that one has lost
at cards, thus breaking even)
๔. ก็น (ในความหมายว่าโกง) to take (bribes, cuts)
- sii pra? looŋ ก็น (โกง) เงินหลวง to embezzle
government monies
- ntɔŋkəŋ nih sii ตาชั่งนี้โกง This scale (balance) is
rigged (to cheat people).
- siit ชีต, จาง ดู [สี] to be pale, fade - see [สีขง]
- siit sii ruup nih siit ntɔŋ สีของภาพจางไป The colors
of the picture faded.
- spiip (นอน) แผ่ ทราบ (to lie) with legs and arms spread
- spiip dee? spiip knaal phlɔu นอนแผ่ทราบอยู่กลางถนน to be
with legs and arms spread in the road
- suem ไทย สยาม Thai, Siam
- suem ptɛh suem ประเทศไทย Thailand
- suem mnwh suem คนไทย Thai people
- suem ɲjɛi (psaa) siim พูด (ภาษา) ไทย to speak Thai
- suem mɔŋ suem เมืองไทย Thailand

sɛ̌t
 ซึต

๑. เหน็บ (กริยา), สอดใส่ to insert, to trick into
 sɛ̌t pkaaɪ nɑŋ thɑŋ ʔaaɯ เหน็บปากกาในกระเป๋าเสื้อ
 to insert a pen into a pocket
 sɛ̌t praʔ tuʔ kɾoɔm puuʔ สอดเงินไว้ใต้ฟูก to insert
 money under a mattress
๒. ทัด (ดอกไม้, ดินสอ) to stick something behind the
 ear (as a flower, a pencil)
 sɛ̌t pkaa tɕhəə ʔɛ̌t dɔŋ mǎi to tuck a flower behind
 an ear
๓. บัก, เสียบ (ไว้ในรู) to pierce, trust, pin (in a
 hole)
 sɛ̌t tɕhəə tuʔ nɑŋ pruaŋ เสียบไม้ไว้ในรู to pierce a
 stick (of wood) in a hole
๔. พก (อาวุธ) to carry (a weapon) on one's person
 sɛ̌t kam-phɪɯŋŋ พกปืน to carry a gun on one's
 person
 sɛ̌t kmət dʌaɯ knaal bɔŋ พกมีดเดินในงาน to walk
 around at a fair carrying a hidden knife

sɛ̌tɕ
 ซึจ

- แอบเอา... ไป to take (something) away stealthily
 sɛ̌tɕ juua tɔu kmal ʔɔɔl rnaa khəəŋ แอบเอาไปอย่า
 ให้ใครเห็น Take (it) away and be careful of being
 seen!

sɛ̌t-kɾɛ̌t
 ซึญ-กึญ

- (ต้น) กระเจี๊ยบแดง Hibiscus sabdariffa (Malvaceae),
 rozelle, an annual shrub, 6 to 8 feet high, cultivated
 for its large, fleshy sepals, which remain after the
 flowers fall away and become enlarged and succulent
 (accrescent), enclosing the fruit capsules. These
 make excellent jelly.

sɛ̌t
 ซปี

- ผักกาด green vegetable, such as leaf lettuce, Chinese
 cabbage, etc.

	spue-tsuu ผักกาดดอง pickled lettuce
	spue-saa ผักกาดขาว Chinese cabbage
	spue-khuen ผักกาดเขียว green leaf lettuce
	spue-mrxm ผักกาดหัว turnips
	krwap-spu เมล็ดผักกาด lettuce seeds
spue ชปีต	ดู [ซัม-ปืต] See [sam-pue]
spue? ชปี [?]	มีใช้ใน [นฮ-ชปี [?]] แปลว่า เกินไป Used in [nah-spu?]-too, excessively tɔrʌn nah-spu? มากเกินไป too much, too many tətɔ nah-spu? น้อยเกินไป too little, too few
sprue ชปรีญ	ดู [ซัม-ปรีญ] See [sam-prue]
swue~sar-wue ชรูน~ซัง-รูน	สังเวียน ใช้กับสังเวียนชนไก่เท่านั้น a pit (for cock-fighting) swue muan สังเวียน (ชน) ไก่ a pit (for cock-fighting)
smue ชมีน	เสมียน a clerk thəə kaar kaat smue nəu naŋ bəw-rsat ทำงานเป็น เสมียนอยู่ในบริษัท to work as a clerk in a company
stue ชตี	กระตักข้าว ดู [โอม] (๒) to separate rice kernels from the husks using a flat basket (referring to the back and forth jerks only) - see [ʔom] 2.
stue? ชตี [?]	ใช้ใน [ชลือป-ชตี [?]] (สลบ) เข็ม used in [slap-stue?] - to be unconscious
snue ชนืด	สุม, สลัก a bolt; a wooden pin or peg (as for fastening a door) wei snue kraai kbeɪ ʔəwɪ neen ตอกสลักคอกควายให้แน่น Pound the (wooden) bolt of the buffaloes pen in tightly!

- slɛɛ?
ซลึ๊
สวม ใส่ นุ่ง (ใช้กับเครื่องนุ่งห่มตั้งแต่เอาลงมา เช่น กางเกง ผ้านุ่ง กระโปรง ผ้าขาม้า เป็นต้น) to wear, put on (only used with lower garments such as skirts, trousers, etc.)
slɛɛ sbai นุ่งผ้าขาม้า to wear a loin cloth
slɛɛ ɪxɯ tnap ɪxɯ นุ่งเหลืองห่มเหลือง to wear the yellow robe i.e. be in the monkhood
- slɛɛp
ซลึ๊ญ
ดู [ซัน-ลึ๊ญ] See [san-ɪɛp]
- skɪɪp
ซกึ๊ป
คัน (เนื่องจาก ฝุ่น, ละออง, หญ้า, ฟาง เช่น หลังจากตีดวงข้าวหรือ นอนบนกองหญ้า หรือ ฟางนาน ๆ) to feel itchy (because of dust particles as of unhusked rice or of grass or hay)
skɪɪp ɪmua?-srɔu คันเพราะฝุ่นละอองจากข้าว to feel itchy because of dust particles from the unhusked rice
- skɪɪr
ซกึ๊ร
เข็ด (ฟัน) to have a sensation (in the teeth, caused by something sour)
skɪɪr thmɛp เข็ดฟัน for one's teeth to be set on edge by eating something sour
- skɪɪp
ซกึ๊ญ
แน่น ใช้ขยายคำว่า 'ติด' tightly (stuck into, attached to)
pɔɔp tɕwɔp dɔɔm tɕhəɔ skɪɪp ลูกดอกติดกับต้นไม้แน่น
An arrow tightly lodged in a tree.
tɕwɔp khniia skɪɪp ติดกันแน่น to be tightly attached to each other
- sɯɛm
ซงึ๊ม
นิ่ง, เฉย (ไม่เคลื่อนไหว) to be still, motionless
nəu sɯɛm-sɯɛm kmai ɲjɛɪ อยู่นิ่ง ๆ (เฉย ๆ) อย่าพูด
Be still! Don't talk!
ɲkui sɯɛm-sɯɛm kmai kan-tɔɔw นิ่งนิ่ง ๆ อย่าคืบ
Sit still! Don't move!

- set
เซ็ต หวี (กริยา) to comb
- เซ็ต set sa? หวีผม to comb hair
- เซ็ต set mah หวีด้าย (ให้เข้ารูป) to card cotton
- เซ็ต set srau หวีต้นข้าว (ให้หันไปทางเดียวกันเพื่อสะดวกในการเก็บเกี่ยว)
to comb the rice plants (in the field laying them
in the same direction to make harvesting easier)
- sen
เซ็น ๑. เซ็น (ซื้อเชื่อ) to buy on credit
- เซ็น sen baai kli sii เซ็นข้าวเขากิน to buy a meal on credit
- rilan nih ku man ʔooi sen rbah ร้านนี้เขาไม่ให้เซ็นของ
 In this shop, you can't buy (things) on credit.
๒. เซ็น (ชื่อ) to sign (one's name)
- sen tchmooch naŋ naŋ-suuu san-jaa เซ็นชื่อในหนังสือสัญญา
 to sign one's name on a contract
- sel
เซ็ล ศีล morals; religious rule(s), precept
- mnwh milan sel milan thar คนมีศีลธรรม a man with
 morals
- sel pram ศีลห้า the five precepts (in Buddhism)
- tɕam sel pram-bei ถือศีลแปด to keep the eight precepts
 (in Buddhism)
- nai sel วันพระ Buddhist holy days, falling on
 the eighth and fifteenth days of waxing moon and
 also of the waning moon
- speʔ-spaʔ
ชปะ -ชปะ สะเปะสะปะ (พูด) เลอะเทอะ to stagger; ramble; maunder,
digress (of speaking)
- dʌʌr speʔ-spaʔ เดินสะเปะสะปะ to ramble or to
 stagger
- njei speʔ-spaʔ พูดเลอะเทอะ to talk in a rambling
 way

- speh (ซีต) ผือต ต้องใช้กับคำว่า [ซอ]'ขาว' Used with [saa] - to
 ซเป็ส be very pale; to turn pale (esp. in the face)
 mu? saa speh หน้าซีตผือต for the face to turn pale;
 a very pale face
 pboor muat saa speh ริมฝีปากขาวซีต The lips are
 very pale.
- swet ๑. เหี่ยว, เหี่ยวแห้ง to wilt, wither; to be wilted,
 ซเว็ต withered (due to lack of water or hot weather)
 mlua? swet
 dlam tɕhəə swet taŋ dlam taŋ sla? ต้นไม้เหี่ยวทั้งต้นทั้งใบ
 Both the leaves and the stems of the trees are
 wilted.
๒. (ผอม) แห้ง
 mnwh num skuuam swet คนนั้นผอมแห้ง That person is
 gaunt.
 puah swet ttɕiu ท้องแห้งกิว to be starving
๓. เหี่ยวย่น to wrinkle
 mu? mnwh tɕah swet หน้าคนแก่เหี่ยวย่น The face of an
 old person is wrinkled.
- sdet เสด็จ ใช้กับพระมหากษัตริย์และรัชทายาท (a royal word) to go;
 ซเต็ด often combined with other words of motion, both royal
 and common
 loo? sdatɕ sdet jiam phooŋ t-haan พระมหากษัตริย์
 เสด็จเยี่ยมเหล่าทหาร The King went to visit the
 soldiers.
- snet ๑. หรี (ลักษณะนามของกล้วย) a hand (of bananas)
 ซเน็ต tɕee? maa stuuaŋ miian tɕraam snet กล้วยหนึ่งเครือ
 มีหลายหรี There are many hands of banana in a
 bunch.
๒. ฝัก (ลักษณะนามของข้าวโพด) an ear (of corn)
 poot bei snet ข้าวโพดสามฝัก three ears of corn

- sren (จังหวัด) สุรินทร์ Surin, a province in Thailand
 ซเร็น
- sren (ยิ้ม, หน้า)แห้ง to be dry, mirthless (of facial expression); dryly, mirthlessly
 ซเร็น
 sraŋ sren ยิ้มแห้ง to smile dryly, mirthlessly
 haa maat sren อ้าปากหาว with the mouth open
 thee muh sren ทำหน้าจ้อย (หน้าเหย) with a mirthless face
- sket สะเก็ด (ระเบิด) a fragment (of a bomb)
 ซเก็ด
 pah sket lbeet datɔ tɔxɯ โดนสะเก็ดระเบิดขาขาด for
 a fragment of a bomb to cut off the leg
- sken หนีบ (ไขกับประตู, หน้าต่าง, พับกระดาน) to be caught (by a door or window)
 ซเกิน
 thwiiar sken dai ประตูหนีบมือ (My) hand got caught
 in the door.
- see เซ to stagger, be unsteady (in walking)
 เซ
 daaŋ see tau see moo เดินเซไปเซมา to stagger
- see-naa เสนา ทหาร royal attendant, government official
 เซ-นา
 ʔam-maat-see-naa อำมาตย์เสนา royal attendant,
 government official
- seet เศษ remainder; remnant, fraction
 เซต
 satɔ seet เนื้อเศษ tough tissue meat
 seet kdaah เศษกระดาษ waste paper, a scrap of paper
- seer-muan เงาะป่า มีสีแดงลักษณะคล้ายเงาะธรรมดา แต่เปลือกมียาง a wild rumbutan, a variety of a large tree with edible fruits
 เซร-เมื่อน

- see? see? ๑. นกแก้ว a parrot
 เซ็ see? ๒. เสก to pronounce a magical or religious formula
 เซ็ (as when turning something into something else, or when
 consecrating something)
 see? ๒๖๖i kAAt swaa เสกให้เป็นสิ่ง to pronounce a
 magical words to turn (something) into a monkey
- sbeet ๑. รูด to strip off (leaves or fruit by pulling one's
 ซเบต hand along the branch or stem)
 sbeet sIʔ tɕhæə รูดใบไม้ to strip off leaves by
 pulling one's hand along a branch or stem
๒. ลูบ to stroke, pat, pet
 juua dai sbeet mu? เอามือลูบหน้า to stroke (one's)
 face with a hand
 sbeet ŋʔɛɛl ลูบคลำ to caress, fondle, stroke
 gently
 sbeet stiiap ลูบไล้ to stroke, rub lightly back and
 and forth
- sleet-sleot ๑. เคลิ้มหลับ to be half-asleep
 ซเลต-ซเล็ต jɾɾŋ deeʔ sleet noŋ'luəʔ hAAi miian mŋwɪh moo dah
 ฉันนอนเคลิ้มจะหลับอยู่แล้วมีคนมาปลุก I was half-asleep
 when somebody woke me up.
๒. (เป็นลม) หมดสติ to faint, collapse
 dool teu sleet ล้มลงไปอย่างไม่ได้สติ to fall unconscious
- sleep เสียง ดู [ซัน-เลญ] See [san-leep]
 ซเลญ
- sree? หิว กระหาย ใช้กับน้ำเท่านั้น to be thirsty
 ซเร็ sreeʔ phaʔ twʔ noŋ datɕ kaa กระหายน้ำจนคอแห้งผาก
 (I'm) so thirsty that my throat's starting to crack.
 sreeʔ phaŋŋ khiiian phaŋŋ กระหายด้วยหิวด้วย to be both
 thirsty and hungry

- seh ม้า a horse
 แซฮ tɕih seh ขี่ม้า to ride a horse
 læp seeh เล่นม้า lit. "to play the horses" meaning
 to gamble on horse-racing
 rot-seh รถม้า a horse-drawn vehicle
 pɔwɔl seh ควมม้า to gallop
 seh-tw? ม้าน้ำ a sea-horse
 sɔɔtɕ detɕ seh หัวเราะเหมือนม้าร้อง to crackle with
 laughter
- seh-paŋ-kɔŋ ม้าลาย (สัตว์) a zebra
 แซฮ-บั้ง-ก๊อง
- sneh แล้ว ต่อไป คราวต่อไป then, afterwards, later, next time
 ซแนฮ dɔ.l noh sneh bee sdam ถึงนั้น (ข้างหน้า) แล้วเลี้ยวขวา
 (When you) get there, then turn right.
 sneh noŋ thəə jaŋ naa tɔɔ tɔu แล้วจะทำอย่างไรต่อไป
 What are (we, you) going to do next?
 sneh thəə ʔɔwɔi lʔɔɔ tɕiaŋ pɔɔ dɔɔm ต่อไปทำให้ดีกว่า
 แต่ก่อน Try to do (it) better next time.
 sneh hɔɔi หลังจากนั้น then, afterwards
- sle? เหมือนกับ [ลและ?] The same as [lɛe?]
 สและ
- sne? ย้าเยี้ย to be crawling with (e.g. creeping things)
 ซญะ tɕai sne? pɔɔ kbaal เหาย้าเยี้ยเต็มหัว (Her) head
 is crawling with lice.
- sneh (ยิ้ม) แสยะ to wear a tiger-like grimace
 ซแก๊ฮ
- see-thei เศรษฐี เหมือนกับ [กแซ-เทีย] a rich person, a millionaire,
 แซ-เทีย the same as [ksee-thei]
 see-thei pra? lian เศรษฐีเงินล้าน a millionaire

SEE-SAP แซ-เซ็ป	สี่สิบ forty
SEET แซด	ความเชื่ออย่างหนึ่ง ถ้ามีใครทำผิดประเพณีแล้วจะทำให้บ้านเมืองแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นต้น หรือน้ำในบ่อหยุดไหล a kind of belief that if somebody does something against the old customs, there will be a shortage of rain
SEEN แซน	๑. เซ่น to make an offering (to spirits) seen doon-taa เซ่นผีบรรพบุรุษ to make an offering to the spirits of ancestors ๒. แต่งงาน to get married seen ppuan แต่งเมีย (a man) to get married seen pdei แต่งผัว (a woman) to get married ๓. แสน (จำนวน) a hundred thousand
SEEP (1) แซย (๑)	หาม (two or more people) to carry, e.g. a post, sick person, bag of rice, etc.) seep to? tau tu? baan pseep หามโต๊ะไปไว้ที่อื่น (two or more people) to carry a table and place it somewhere else
SEEP (2) แซย (๒)	แซง (รถ) to overtake (of moving vehicles) baan rot seep khnila ขับรถแซงกัน to overtake another car (when driving)
SEE? แซ	แทรก to insert between; to push, squeeze through or into see? tau traŋ mnwɨ tɕraaŋ-tɕraaŋ แทรกไปตรงคนมาก ๆ to go through a crowded area
SBEE? ซแบ	ผิวหนัง หนัง skin, hide leather kumɔa? sbee? รองเท้าหนัง leather shoes mu? kraaɰ detɕ ka? sbee? kbei หน้าด้านเหมือนกับหนังควาย lit. 'the skin of the face is as hard as the skin of buffalo' meaning to be a very shameless person

sbee?-tnwap ชแบ้-ตเนือป	รองเท้าแตะ a slipper
sbee?-juwt ชแบ้-ยิต	หนังสติ๊ก a slingshot ban sbee?-juwt ยิงหนังสติ๊ก to shoot with a slingshot
smee ชแม	ชื่อปูชนิดหนึ่ง a species of small, edible crab which is salted and sold
sweep ชแวญ	แสวง to seek, search, pursue sweep ruua rbah tɕia แสวงหาของดี to search, look for valuable things sweep tɕhoo? แสวงโชค to seek good fortune
sdeep ชแดญ	แสดง เหมือนกับ [สฺฎ] to show, to display; to put a show, to play act, - the same as [luep] loo? sdeep tuh-snaa พระสงฆ์แสดงธรรมเทศนา A monk gave a sermon nia?-sdeep นักแสดง an actor sdeep kon แสดงกล to do tricks, perform stunts sdeep ʔooi khooŋ thaa แสดงให้เห็นว่า (This) means that ... sdeep lkhooŋ แสดงละคร to act in a play sdeep prat-thnaa แสดงความปรารถนา to express what one wants sdeep thaa ʔeep jaom tɕan แสดงว่าคุณยอมแพ้ This means that you give up.
snee ชแน	เสน่ห์, ยาเสน่ห์ a charm, attraction, a magical charm; love-potions mlan snee มีเสน่ห์ to have charm; to be charming, attractive da? snee ใส่ยาเสน่ห์ to exert power by means of love-potions trau snee ถูก (ยา) เสน่ห์ to be influenced or captivated by a magical charm

sneeŋ	เขา (สัตว์) horn (of an animal)
ชแนญ	
sneeŋ-koo	ไม้เถาวัลย์ชนิดหนึ่ง มีลูกยาวแยกออกจากลำต้นในตำแหน่งเดียวกัน แต่ออกไปตรงข้ามกัน มีลักษณะเหมือนเขาวัว a variety of woody creeper the fruits of which grow in pairs from the stem and look like the two horns of a cow
sneeʔ	ถั่ว peas, beans (in general)
ชแน	sneeʔ dei ถั่วลิสง peanut
	sneeʔ-pkui ถั่วดำ (อาจเป็นฝักหรือเมล็ดที่แก่แล้ว) black pea (Vigna sinensis)
	sneeʔ-pnooh ถั่วงอก bean sprouts
slee (1)	ตะไคร่น้ำ algae (in water or a damp place)
ชแล (๑)	
slee (2)	(ตา) ถลน bulging, protruding (of the eyes)
ชแล (๒)	thəə phneeʔ slee ทำตาถลน to make one's eyes protrude (as when angry)
sleet	๑. ถลิ่ง (ตา), ชิ่ง (ตา)
ชแลต	san-ləŋ phneeʔ sleet จ้องมองตาชิ่ง to stare (someone) down, give a stern look (showing disapproval)
	thəə phneeʔ sleet ทำตาถลิ่ง to stare sternly
	๒. (ตา) ขวาง to have an angry look in the eye
sleeŋ	ชะแลง
ชแลญ	juua deʔ sleeŋ moo kwah kdaar phuwn เอาเหล็กชะแลง มาจัดกระดานพื้น to use a flat iron rod to pry up a floor board

- srEE นา a rice-field
- ชแรร ph|mm srEE คันนา a dike, earthen embankment
 enclosing a paddy field
- srEE tilam นกร้าง (ไม่ได้ค้ำนามาเป็นเวลาอย่างน้อย ๑ ปี)
 waste or neglected paddy land
- srEE tgru นาลุ่ม paddy fields situated on
nia?-srEE ชาวนา a farmer
- srEE koo? นาดอน, นาโคก paddy fields situated
 on - high or rising land
- srEE-prae นาป่า, นาทึบเบิกป่าใหม่ ๆ (ยังมีต้นไม้อยู่มาก)
 paddy land recently cleared from forest (with
 some trees still standing)
- srEEP ซีเก็ลื้อน a skin disease characterized by white itching
ชแรรญ spots
- srEE? ตะโกน ตะเบ็งเสียง; เรียก (หา) to halloo, call out, yell;
ชแรร to call for
- srEE? ?oo.r phaang ดีใจด้วย congratulations
- srEE? ?ooi mnwh t?ooi ตะโกนให้คนช่วย to call
 out for help
- srEE? ruua mee ตะโกน (เรียก) หามแม่ to call out
 for Mother
- srEE? .jom jaag khlang ตะโกนร้องไห้ (ร้องตะโกน)
 อย่างกึ่ง to shout loudly
- skEE ดู [ซัง-แก] See [saŋ-keE]
- ชแก
- srEEP แอบซ่อน ดู [แอบ] to hide oneself - see [?EEP]
- ชแอบ srEEP teu naŋ rot แอบซ่อนไปกับรถ to hide oneself
 in a vehicle (e.g. a truck, a van, a train, etc.)

- sʔeɛm คำขำ pleasantly brown (of skin colour)
 ซแอม
- sʔeɛl ลูบ to stroke, pat, pet
 ซแอล sʔeɛl dai khloɔn ʔeɛn ลูบมือตัวเอง
 sʔeɛl khnoɔŋ ลูบหลัง to stroke someone's back
 (gently)
- sʔeɛʔ พรุ่งนี้, เหมือนกับ [พรึ-นึช] tomorrow, the same as [prwʔ-nih]
 ซแอ sʔeɛʔ ɲai sau พรุ่งนี้วันเสาร์ Tomorrow is Saturday.
 khaan-sʔeɛʔ มะริน the day after tomorrow
 sʔeɛʔ-mooi มะเรื่อง two days after tomorrow
- sap ๑. สับ สับเปลี่ยน to hack, chop, slash; to change, alter,
 ซป switch
 sap raan rot-fai สับรางรถไฟ to switch the train to
 another track
 sap khniia สับกับ to interchange
 sap-son-wun-waai สับสนวุ่นวาย to be confused
 sap noŋ kmet สับด้วยมีด to chop with a knife
 sap phaai สับไพ่ to shuffle cards
- sam ๑. ขนาด, ปาน extent, degree, amount
 ซัม sam ʔaa-ʔeɛn ʔan man khlaatɕ ขนาดมึงกูไม่กลัวหรอก
 Just like you, I won't be afraid.
 mnwh sam knaal คนขนาดกลาง (รูปร่างขนาดกลาง) a person
 of moderate size
 tɕiia sam knaal ดีปานกลาง (คุณภาพดีปานกลาง) moderately
 good
 thom sam naa ใหญ่ขนาดไหน How big (is it)?
๒. ซ้ำ repeatedly, again
 ɲjei sam tɛt ban mnɔɔŋ พูดซ้ำอีกครั้ง to repeat
 (say) it again
 wei sam ʔooi ɲwap lɛxɲ-lɛxɲ ตีซ้ำให้ตายเร็ว ๆ to
 beat (it) again and again until (it) dies

- sam-piah~spiah
ซั่ม-เปี้ยฮ~ซเปี้ยฮ
๑. ไหว้ to show respect to someone by placing the hands palm to palm and raising them to the face
 ไช้? dai sam-piah ยกมือไหว้ to raise one's hands to show respect in this manner
 sam-piah lila mee ?Λυ ไหว้ลาพ่อแม่ to show respect to the parents when taking one's leave
 sam-piah loo? ไหว้พระ to show respect to a monk or Buddha image
๒. ไหว้ญาติผู้ใหญ่ (ประเพณีภายหลังการแต่งงาน แต่ละฝ่ายจะไปไหว้ญาติของฝ่ายตรงข้าม มีบายศรี, พูก (ที่นอน) หมอน, โสร่งไหม, ผ้าถุงไหม ฝ่ายที่รับไหว้จะให้เงินหรือของมีค่าตอบแทน) to pay respect to relatives and distinguished guests (part of the wedding ceremonies where the bride pays respect to the groom's older relatives and presents a gift, such as a mattress, a pillow, or a sarong. The groom will do the same to the bride's older relatives.
- sam-pwar
ซั่ม-เปือร
- ต้นไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง ลูกมีสีเขียว เมื่อสุกแล้วจะมีสีแดง ลูกขนาดลูกหมากกินได้ a variety of a large tree with edible fruits
- sam-puat~spuat
ซั่ม-ปัวต~ซปัวต
- ผ้าซิ่น, ผ้าถุง, ผ้าถุงของสตรี sarong-like lower garment worn by women
 sliæ? sam-puat นุ่งผ้าถุง to wear a sarong-like lower garment
- sam-plai~spiai
ซั่ม-เปี้ยย~ซเปี้ยย
๑. สะพาย to wear over the shoulder, to carry on the shoulder
 sam-plai kpau สะพายกระเป๋า to carry (on the shoulder)
๒. ปริมาณที่สะพายอยู่บนไหล่ เรียกว่า หนึ่งสะพาย, สองสะพาย the amount of thing which is carried in bag or cloth slung over shoulder

- sam-phen โสเภณี a prostitute
 ซัม-เพ็ญ
- sam-pheet สมเพช tp pity, take pity on
 ซัม-เพด sam-pheet weet-thnaa สมเพชเวทนา to take pity on
- sam-phaat ๑. สัมภาษณ์ to interview, an interview
 ซัม-พาด ๒. กระโดด (ล้มตัว, จับหรือกัด) to jump (in order to touch, catch, bite, etc.)
 (look) sam-phaat tɕap mee? tɕhoo กระโดดจับกิ่งไม้
 to jump in order to catch a branch of a tree
 tɕkee sam-phaat kham nom pu dai jɕɕ สุนัขกระโดดกัดขนม
 จากมือฉัน A dog jumped in order to bite a piece of
 sweet from my hand.
- sam-phau สำเภ a Chinese junk
 ซัม-เพา
- sam-thap ซ้ำเติม to hurt or injure (physically or emotionally)
 ซัม-ทับ someone who is already hurt
 nɕei sam-thap nia? ktɕet พูดซ้ำเติมคนอื่น to say
 something that hurts someone who is already hurt
- sam-na? สำนัก (ที่อยู่) a lodging place, residence
 ซัม-นะ sam-na? khon ?tɕaar สำนักของอาจารย์ residence of a
 teacher
- sam-nau สำเนา a duplicate copy
 ซัม-เนา sam-nau thbilan baan สำเนาทะเบียนบ้าน a duplicate
 copy of house registration
 khat sam-nau คัดสำเนา to take extracts

sam-lan~san-lan ซั่ม-ลัญ-ซัน-ลัญ	(ของ, คน) รัก ดู [ซลัญ] beloved, dear, see [slan] rboh sam-lan ของรัก beloved things kuu sam-lan คู่รัก lovers, sweethearts; someone's sweethearts phyrn sam-lan เพื่อนรัก a close friend, an intimate
sam-rap ซั่ม-ร่าป	๑. สำหรับ a set (of thing occurring in sets) phaai maa sam-rap ไพ่หนึ่งสำหรับ a pack of cards baai maa sam-rap ข้าวหนึ่งสำหรับ a tray of food ๒. สำหรับ for; for (doing such and such) boon sam-rap dee? ที่สำหรับนอน the place for someone tu? sam-rap pha? น้ำสำหรับดื่ม drinking water
sam-rat ซั่ม-เรียด	ทองสัมฤทธิ์ bronze
sam-room ซั่ม-รุ่ม	สำรวม to control oneself; keep oneself quiet, be proper (in one's bearing), be composed, behave sedately and with propriety; quietly, sedately sam-room khloon สำรวมตัว to control oneself
sam-roong ซั่ม-รอง	ต้นสำโรง <u>Sterculia foetida</u> (Sterculiaceae), a tall tree bearing offensive-smelling flowers
sam-khan~skhan ซั่ม-คัน~ซัน	สำคัญ to be important, significant, meaningful wei pah boon sam-lhan ตีโดนที่สำคัญ to hit on a dangerous spot (that may cause someone to die) sam-khan tqian ?oi สำคัญกว่าอะไร to be more important than anything else nia? sam-khan คนสำคัญ an important person
sat (1) ซัด (๑)	สัตว์ animal, beast sat tu? สัตว์น้ำ an aquatic animal sat koo? สัตว์บก a land animal ?aa sat ไอ้ สัตว์ You beast! sat dee-rtqhaan สัตว์เดรัจฉาน an animal

- sat ntɕem สัตว์เลี้ยง a domesticated animal, pet
 sat tɕɤŋ bɔɔŋ สัตว์สี่เท้า quadruped
- sat (2) ชัดทอด to pass the blame on to another
 ชัด (๒) sat tɔu ruua huua-naa ชัดทอดไปถึงหัวหน้า (ผู้ร้าย)
 to pass the blame on to the leader (of a gang)
- sat-trau~strau ๑. ศัตรู an enemy
 ชัด-เตี๋ยว~ชเตี๋ยว ๒. ใช้กับ [อา] หรือ [มี] เป็นคำคำ่า used with [ʔaa] or
 [mɛ] as a curse word
- san-tim~stim เคียง คู่ ขนาน
 ชัน-ติม~ชติม tchuar san-tim khnliɑ ยืนเคียงกัน to stand side by side
 daʔ tɕhəə san-tim khnliɑ วางไม้ขนานกัน to place
 wooden boards parellel with each other
- san-tuutɕ~stuutɕ(1) เบ็ด a fish rod complete with hook and line
 ชัน-ตุจ~ชตุจ (๑) san-tuutɕ rnuuŋ เบ็ดสาย, เบ็ดราว a trot line or set
 line (of varying lengths with a series of hooks
 attached
 san-tuutɕ daaŋ เบ็ดค้ำ (เบ็ดปัก) a set hook (on a
 short line and short pole)
 san-tuutɕ ŋkɛəp เบ็ดสำหรับตกกบ a hook on a short
 line pegged to the ground for catching frogs
- san-tuutɕ~stuutɕ(2) นกกินปลา (นกกะเดิ้น) a kingfisher (a kind of birds)
 ชัน-ตุจ~ชตุจ (๒)
- san-tiah พัดกรรโชก to blow very hard, blow in gusts
 ชัน-เตี๋ยช khjaɪ san-tiah kaat mnaŋ-mnaŋ ลมพัดกรรโชกเป็น
 ครั้งคราว The wind blows very hard from time to
 time

- san-thw?~sthw? เสียงกระดิมของเครื่องยนต์ the sound of machine in operation
 ซัน-ทึ่ ~ซทึ่
- san-thuh~sthuh ชั่วจิตใจ, ชั่วครู่, สักครู่ (for) a moment, a while, short
 ซัน-ทุฮ~ซทุฮ time
 tɕhop tɕam maa san-thuh โปรดคอยสักครู่ Please wait
 for a moment!
 phlɔu man tɕhɔaai tee daaŋ maa san-thuh kɔ? dɔl
 ระยะทางไม่ไกลหรอก เดินเดียวเดียวก็ถึง The distance is
 not great. We can reach there in a short time.
- san-daan ๑. สันดาน in-born traits; disposition; characteristics;
 ซัน-คาน habits (normally used in a bad sense)
 dat san-daan สัดสันดาน to reform (a person)
 ๒. ใช้ใน [ญาติ สัน-คาน] หมายถึง ญาติพี่น้อง Used in [ɲilət
 san-daan] meaning brother(s), sister(s), cousin(s) and
 relative(s)
- san-lɛp~slɛp สับ (มีด) to sharpen (a knife)
 ซัน-สิญ~ซสิญ san-lɛp kmet สับมีด to sharpen a knife
 thmɔɔ san-lɛp kmet หินสับมีด whetstone
- san-leep~sleep ๑. เสียง sound, noise, voice
 ซัน-เลญ~ซเลญ san-leep tuutɕ เสียงค่อย (เสียงเล็ก) soft voice; a
 high-pitched voice or sound
 miian tɕhmooɕ bah san-leep มีชื่อเสียงโด่งดัง to be very
 famous, widely well known
 san-leep thlan เสียงขึ้นจมูก nasalized sound
 san-leep thom เสียงห้าว (เสียงใหญ่) to have a deep
 voice
 lɔmm san-leep sɔɔtɕ ได้ยินเสียงหัวเราะ to hear the sound
 of laughter
 ktɕaai san-leep กระจายเสียง (ขยายเรื่อง) to broadcast
 (by radio), to amplify (sound)
 kɔɔŋ ktɕaai san-leep เครื่องขยายเสียง an amplifier

- 1๙๗ san-leep ขึ้นเสียง to raise one's voice (as
 when provoked)
 san-leep ɲwar เสียงสั่น a trembling voice
 san-leep kpuah เสียงสูง high tone
 san-leep tiiap เสียงต่ำ low tone
 san-leep-sʔaət เสียงแหบ to have a hoarse, rasping
 voice
 san-leep ksap เสียงกระซิบ a whispering voice
 san-leep pruah เสียงเพราะ a beautiful voice
 ruua san-leep ทหาเสียง to seek votes
๒. สำเนียง the sound (of speech), pronunciation, accent
 san-leep detɕ nlaʔ sɾoʔ pseep สำเนียงเหมือนคนบ้านอื่น
 The accent is like the accent used in another village.
- san-lap ฆ่า, เช่นฆ่า to kill, murder, assassinate, slaughter
 ฆ่า-ลัป mnwh san-lap khniia ɲwap ʔne tlaat คนฆ่ากันตายที่ตลาด
 There is killing at the market.
 san-lap khloən ɲwap ฆ่าตัวตาย to commit suicide
 thnam san-lap sat ยาฆ่าแมลง insecticide
- san-lap ๓ [ซิม-ลัญ] See [sam-lap]
 ฆ่า-ลัญ
- san-lɔŋ~sɪɔŋ มอง, จ้อง to look at, to stare
 ฆ่า-เล็ง~ซเล็ง kɛ san-lɔŋ jɔŋ detɕ kɔʔ man kɔʔi khœp เขามองฉัน
 เหมือนกับไม่เคยเห็น He looked at me as if he had
 never seen me before
 san-lɔŋ muʔ จ้องหน้า to stare at someone's face
- san-lɔʔ (1) เล่ห์เหลี่ยม, กลฉวย trick, deception
 ฆ่า-เลอะ (๑) deɲ san-lɔʔ khniia ʔleʔhəi leəm kən læt kən to know each
 other's tricks

- san-lʌʔ (2) แผ่น, ใบ classifier of thin flat objects (e.g. leaves
 ชัน-เลอะ (๒) sheets of paper, boards, plates of glass, etc.)
- san-lap สลบ to be unconscious
 ชัน-ลือป pah wei san-lap โดนตีสลบ to be hit and fell
 san-lap taŋ tɕhuar สลบทั้งคืน to be shocked almost
 to death (as when hearing bad news)
- san-ləʔ มองอย่างมีความหมาย, เลศนัย look straight in the eye,
 ชัน-เลาะ give a meaningful look to
 san-ləŋ san-ləʔ จ้องมองอย่างไม่พอใจ to look at
 (something or someone) with dissatisfaction, in
 a displeased manner
 san-ləʔ san-lʌʔ มองอย่างตำหนิ to give a look of
 disapproval
- san-ləu ๑. แกง (นาม) ๑ [ชลุอ] soup, stew, curry, see [sɿləu]
 ชัน-ลือ san-ləu tam-plaŋ แกงหน่อไม้ bamboo shoot soup
 san-ləu satɕ แกงเนื้อ beef curry
 san-ləu kʰiʔ แกงเผ็ด hot and spicy curry
 kɾɿŋ san-ləu เครื่องแกง the ingredients for curry
 ๒. เคี้ยว (ใช้เฉพาะเคี้ยวน้ำมันพืช) to render oil (from
 vegetables, coconut, corn, ... etc.)
 san-ləu khlap-dooŋ เคี้ยวน้ำมันมะพร้าว to render fat
 from coconut
- san-lɛi สำลี cotton wool
 ชัน-แล็ย
- san-rɛɛʔ สาทกรก a shallow baskets with a ratten or wire frame
 ชัน-แร for carrying on a shoulder pole

- san-rap ลักษณะนามของสาแหรก หรือ ถังที่ใช้หาม a set of things which
 ชัน-รป are carry on a shoulder pole e.g. buckets, a ratten or
 wire carrying-frame for baskets, etc.)
- san-ram ๑. ผง, ซีผง, ขยะ, เศษไม้ ฯลฯ ไม่ต้องการ dust, dirt
 ชัน-รัม particles, garbage, trash, litter, rubbish
 tw? mlian taa san-ram น้ำมีแต่ซีผง The water is
 full of dirt particles.
 ๒. เป็นคำคำ "ไอ้เศษสวะ" a curse word, "Trash"
- san-rah ทนหนาม ต้นไม้หรืออย่างอื่น ๆ ที่เอาไปไว้ในสระน้ำ เพื่อห้ามการจับปลา
 ชัน-รฮ bunches of briars, branches of bamboo, etc. placed in
 a fish pond to prevent fishing, especially with a
 casting net
- san-root ซ้อน, ทับกัน to put on top of; to overlay
 ชัน-รุด san-root tçaan ซ้อนจาน to put dishes on top of
 each other
- san-room รวบรวม to gather together, to collect
 ชัน-รุม san-room kam-laj suu รวบรวมกำลังสู้ to gather one's
 strength to fight (with)
 san-room moo tu? baan moo i khniia รวบรวมมาไว้ที่
 เดียวกัน to gather together
- san-rootç เหลา เสียม (ทำให้แหลมโดยวิธีใดก็ได้)
 ชัน-รุดจ san-rootç pruçk เสียมลูกดอก to sharpen an arrow
 to a sharp point
 san-rootç dee?-kmau เหลาดินสอด to sharpen a pencil
- san-root เลื้อนด้าลง (จากต้นไม้, เสา ...) เป็นต้น) to slither down (a
 ชัน-โรต pole, tree... etc.)
 san-root tçah pu dlam tçhæ ไล่ลงจากต้นไม้ to
 slither down a tree

san-ra?	ทำให้น้ำไหลช้า ๆ , หรือ ค่อย ๆ เช่นน้ำที่ไหลเข้ามา to make
ซัน-เราะะ	(water) flow slowly
	san-ra? tw? da? sree ปล่อยให้น้ำไหลเข้าช้า ๆ to
	let the water flow into the rice-feild slowly
san-roh	คว่ำ (ถ้วย, ชาม) เพื่อให้แห้ง to turn (a wet dish, bowl, plate)
ซัน-รือฮ	upside-down to dry
san-roong (1)	(พาสุนัขไป) ล่า (สัตว์) to hunt (with hunting dogs)
ซัน-รูง (๑)	mmam tɔkɛɛ tɔu san-roong sat พาสุนัขไปล่าสัตว์ to bring
	out hunting dogs to hunt
san-roong (2)	สำรอง to keep in reserve, be in reserve
ซัน-รูง (๒)	san-roong pra? tu? wliia jaa?-kroo สำรองเงินไว้เวลา
	ยากจน to keep money in reserve for a time of
	poverty
	san-roong thnam tu? wliia kaat tɔkɔm สำรองยาไว้เวลา
	เจ็บไข้ได้ป่วย to keep medicines in reserve for
	illness
san-jaa	สัญญา to agree, promise, contract; agreement, promise,
ซัน-ยา	contract
	thəɔ ŋaŋ-sɔm san-jaa ktɔɛi pra? ทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน
	to make a contract for borrowing money
	ʔwɔi san-jaa thaa ให้สัญญาว่า to promise that
	san-jaa khniia hɔi สัญญากันแล้ว to have made on
	agreement
	khoh san-jaa ผิดสัญญา to break a promise, break
	a contract
	sen san-jaa เซ็นสัญญา to sign a contract
san-jaap..sjaap	ชายคาบ้าน eaves of a house
ซัน-ยาป-ชยาป	ptiah buet san-jaap khaang บ้านใกล้เรือนเคียง a nearby
	house

- san-jaan สัญญาณ a signal
 ชัน-ยาน ?วอ| san-jaan ให้สัญญาณ to give a signal
- san-j๑ก~รจ๑ก ห้อย to hang down, to suspend something down
 ชัน-ย็อง~ชย็อง ๑kui san-j๑ก t๑r๑ก นั่งห้อยขา to sit with legs hanging down
 t๑ap san-j๑ก k๑๑ จับห้อยคอ (เอาหัวลงดิน) to hold someone upside down (by the legs)
- sat๑ (1) เนื้อ meat, fresh
 ช๑จ (๑) sat๑ ๑uit เนื้อตากแห้ง (sun) dried meat
 sat๑ t๑h๑๑ เนื้อไม้ wood texture; wood (exclusive of bark)
 sat๑ do๑ก เนื้อมะพร้าว coconut meat
 sat๑ k๑๑ เนื้อวัว cow meat
 sat๑ k๑๑๑ เนื้อกระบือ buffalo meat
 sat๑ ?๑ก เนื้อบึ่ง broiled beef
 sat๑ t๑ruu? เนื้อหมู pork
 sat๑ mwan เนื้อไก่; ช๑ง (ขนุน) chicken (meat); the fibrous material between the flesh-covered seeds of a jackfruit
 san-l๑ก det๑ nan sii sat๑ sii t๑hiiam มองเหมือนจะกินเลือดกินเนื้อ to stare at someone as if to eat him up alive
- sat๑ (2) ล้วน nothing but, all, entirely, completely
 ช๑จ (๒) miiian taa sat๑ ?๑au so๑๑ มีแต่เสื้อสีขาวล้วน to have only white shirts
- sat๑-t๑hiiam เลือดเนื้อเชื้อสาย, เชื้อไข
 ช๑จ-เข็ม mnwh s๑๑๑ k๑p khniia miiian sat๑-t๑hiiam mo๑i khniia คนไทยทุกคนมีเลือดเนื้อเชื้อสายเดียวกัน All Thai people have the same lineage.

- satɔŋ-nliat เลือดเนื้อเชื้อไข วงศ์ตระกูล (one's) flesh and blood
 ชัง-เกี้ยต (usually refer to one's children or grandchildren); family
- satɔŋ-kdɛi ใจความ, เนื้อความ the meaning, gist, essence; subject
 ชัง-กแต่ย matter
 tɔot-maal kɛ miian satɔŋ-kdɛi thaa จดหมายเขามีใจความว่า
 The gist of his letter is ...
- saŋ (1) สั่ง to order
 ชัง (๑) saŋ ʔwɔi thəə kaar สั่งให้ทำงาน to order someone
 to work
 saŋ det-khaat สั่งเด็ดขาด to order firmly
- saŋ (2) เชื่อง (สัตว์) to be tamed
 ชัง (๒) khlaa nih saŋ เสือตัวนี้เชื่อง This tiger is tamed.
 neu phliian man tuan saŋ ยังไม่เชื่องดี It's still
 wild, not yet tamed.
- saŋ (3) (งู) เหลื้อม a python
 ชัง (๓)
- saŋ (4) (หอย) สิ้งข์ a conch
 ชัง (๔)
- saŋ-waat~swaat สนใจเป็นพิเศษ, สนใจอย่างมาก สนใจเป็นอย่างดี to be interested.
 ชัง-วาด~ชวาด in; take a good care of
 saŋ-waat rɛn สนใจกับการเรียน to be very interested in
 one's study
- saŋ-ksii สังกะสี galvanized iron
 ชัง-กซึ ptiah baŋ saŋ-ksii บ้านมุงสังกะสี The house is
 roofed with galvanized iron sheets.
- saŋ-keet สังเกต to observe, to notice
 ชัง-เกต khoh saŋ-keet ผิดสังเกต to be unusual, queer, abnormal

- saŋ-kɛɛ~skɛɛ (ต้น) สะแก (Combritum lacriferum) a tree the leaves
 ชัง-แก~ขแก of which are used to roll cigarettes
- saŋ-kʌʌtɔ̄ (1) เรือด bed-bug, flea
 ชัง-เก็จ (๑)
- saŋ-kʌʌtɔ̄ (2) สระระแห่น Menthae piperita (Labiatae), mint, on
 ชัง-เก็จ (๒) peppermint camphor, a dwarf, creeping herb with a strong
 aromatic odour
- saŋ-kɔŋ~skɔŋ หด (ขา) to draw back (one's leg)
 ชัง-กุก~ชุกุก ŋkʉl saŋ-kɔŋ tɔ̄rɔŋ นั่งหดขา to sit with one's
 legs flexed backwards
- saŋ-kat~skat ๑. ทับ (to lay) one thing on top of another thing
 ชัง-ก้อต~ชก้อต dee? saŋ-kat dai นอนทับแขน to lie on one's arm
 thmɔɔ saŋ-kat tɔ̄rɔŋ หินทับขา A stone laid over the
 leg(s).
 mnɯh doɔl saŋ-kat khniia คนล้มทับกัน People fell down
 one on top of another.
 saŋ-kat kdaah tu? kmaɪ ʔɔɔl rsat ทับกระดาษไว้อย่าให้ปลิว
 Lay (something) on top of the paper to prevent
 it from blowing away.
๒. กด to press (with a finger, hand, etc.)
 saŋ-kat kbaal tu? kmaɪ ʔɔɔl kɔɔ? baan กดหัวไว้
 อย่าให้ลุกได้ Press (his) head down and don't let him
 get up!
- saŋ-ʔaar~sʔaar มดตะนอย a species of black ant inflicting a painful
 ชัง-อาร~ซอาร sting
 saŋ-ʔaar titɔ̄ มดตะนอย to be stung by (this
 kind of) black ant

- saŋ-ʔoh ึ่ง to cook with steam
 ึ่ง-อ้อฮ saŋ-ʔoh tɕei ึ่งปลา to steam fish
- saŋ-khum-skhum หวัง to hope
 ึ่ง-คิม-ซคิม saŋ-khum tuʔ thaa หวังไว้ว่า to hope that ...
 saŋ-khum ʔoʔi kɛ tɕoʔi หวังให้คนอื่นเขาช่วย to hope
 for someone to help
- saŋ-khøɐ ต้นเล็บเหยี่ยว (ไม้พุ่ม ต้นมีหนาม ผลเล็ก ๆ เมื่ออ่อนสีเขียวเมื่อสุกสีดำ
 ึ่ง-เคี๋ร กินได้) Ziryphus oenoplia (Rhamnaceae), a thorny
 sprawling bush with edible fruit
- saʔ (1) สัก (กริยา)
 ะ (๑) saʔ ʔɛ dɔʔm-truʔŋ สักที่อก to tattoo the chest
 saʔ (2) ซัก ซักถาม (อย่างถี่ถ้วน)
 ะ (๒) saʔ ʔoʔi deŋ rɔʔŋ ซักถามให้รู้เรื่อง to question until
 one knows the subject matter
- saʔ-saatɕ กระจุกกระจาย to be scattered all over; to go in
 ะ-ซาจ different directions
 koo bæʔ phoʔŋ saʔ-saatɕ โคแตกฝูงกระจุกกระจาย The
 cattle (in a herd) scattered in different directions.
- saʔ-saap ุ่ง, ุ่งเหยียง (ใช้กับของที่มีลักษณะเป็นเส้น) to be messy (of
 ะ-ซาญ string-like objects)
 tɕeɐh tɕam-piaʔ khniia saʔ-saap ด้ายพันกันยุ่งเหยียง The
 thread is messy.
- sah หาย (จากแผล) healed (of wound)
 ัย tmau sah tɕiia haaɪ แผลหายดีแล้ว The wound is healed
 and better already.

- sbah
ชบั้ง
ไปรย, ทว่าน to strew, scatter (e.g. flowers, coins, etc.); to sow (rice, etc.)
sbah tɕilr sɾau ทว่านบ๋ยใส่ต้นข้าว to strew fertilizer in a paddy field
- smaɕ
ชมัจ
ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบคล้ายมะยม ใช้ใบอ่อนเป็นผักได้ a kind of tree the young leaves of which can be eaten as vegetables
- sma?
ชมะ
สมัคร to apply
sma? tɕool thəə kaar สมัครเข้าทำงาน to apply for a job
sma? rɛn taa สมัครเรียนต่อ to apply for further study
- sma?-smaap
ชมะ?-ชมาญ
(เปื้อน) เลอะเทอะ to be dirty, soiled, messy
daɕ phə? sma?-smaap เปื้อนขี้โคลนเลอะเทอะ to be dirty with mud
- swat-dii
ชวต-ดี
สวัสดิ์ a word telling a younger person or child to salute someone (normally by placing the hands palm to palm and raising them toward the face)
- swan
ชวัน
สวรรค์
thəə tɕila ŋwəp teu baan ɩaŋ swan ทำดีตายแล้วได้ขึ้น (If you) do good, your soul will go to heaven after you die.
- swal
ชวัล
อาการที่ดิ้นรนกลางอากาศ เช่น แมว ที่ถูกโยนขึ้นไปในอากาศ to struggle, wriggle in the air (as a cat tossed up in the air)
- swa?
ชวะ
หาเหยื่อเก่ง to be a good hunter
tɕkee man swa? สุนัขที่หาอาหารไม่เก่ง A dog which is a poor hunter

- sdap
ชดป
๑. ฟัง, สดป to listen to
sdap loo? tuih ฟังพระเทศน์ to listen to a sermon
sdap man tcbah ฟังไม่ถนัด could not hear very well
sdap pila? kee kjei ฟังคำเขาพูด to listen to what
he said
- sdam
ชดม
๑. ขวา right (hand, side, direction)
khaang sam ข้างขวา right side
dai sam มือขวา the right hand
๒. (มีด) ปลายแหลม (ใช้เป็นอาวุธ) a sharp pointed (knife
normally used as a weapon)
- sdatq
ชดจ
กษัตริย์ พระมหากษัตริย์ a king
tqiiat sdatq เชื้อพระวงศ์ the royal family and
relatives
- snap-dai
ชนป-ดัย
สนับมือ brass knuckles
da? snap-dai dai ใส่สนับมือต้อย to strike someone
with brass knuckles
- snap
ชนญ
แห a casting net (for fishing)
baŋ snap ทอดแห to cast a fishing net
snap km? แหตาถี่ (ใช้จับปลาเล็ก) a small mesh casting
net
snap pruaŋ แหตาห่าง (ใช้จับปลาใหญ่) a large mesh
casting net
- slap
ชลป
๑. ตาย มักใช้ประกอบคำอื่นเป็นคำอุทานแสดงความประหลาดใจกับสิ่ง
ที่คาดไม่ถึง normally used as an exclamation expressing
dismay; to die (uncommonly used)
slap haai-slap praah ตายแล้ว! Oh, my God!, Oh,
my goodness!
slap ton tqhuar ตายทั้งยืน (ตกใจแทบตาย) to be shocked
(nearly) to death

๒. ... ก็ข้าง do not care, do not pay attention to
 kແຕ໊ ທ່າ ນາ ວ໋ວ໊ slap (-praah) ເຂົາໄປໂທນກໍ່ຂ້າງ I
 don't care where he (or she) has gone!

๓. ใช้กับ [อา] 'ไอ้' หรือ [มี] 'ฮี้' เป็นคำคำ Use with
 [ʔaa] (to a male person) or [mɛ] (to a female person)
 as a curse word

slap
 ซลัญ

รัก, ชอบ (กริยา) ຈູ [ซั่ม-ลัญ] to love, like (something or
 someone), - see [sam-lap]

slap kmom sroʔ tɕhŋaaɪ รักสาวไกลบ้าน to love a
 girl who lives far away

slap khniia khlaŋ รักกันมาก to love each other
 very much

slap ʔaa naa ชอบอันไหน Which one do you like?

slaʔ
 ซละ

สละ เสียสละ to renounce, sacrific; to forsake, to give
 unselfishly

slaʔ wliia moo tɕooi khniia thəə ptiah ban maa ɣai
 สละเวลา มาช่วยกันทำบ้านสักหนึ่งวัน Would you give me
 one day of your time to help me build a house?

joom slaʔ baan ʔooi niaʔ ktɛt ยอมสละที่ (นั่ง, นอน)
 ให้คนอื่น to give up one's seat to another person

slaʔ khloon tɕooi mnwh luang twʔ mpunʔ twʔ hoor khlaŋ
 สละตัว (ชีวิต) ช่วยคนจมน้ำขณะที่น้ำกำลังไหลเชี่ยว to risk
 one's life to help a person drowning in swiftly
 flowing water

slah
 ซลัฮ

๑. ปลอดโปร่ง, แจ่มใส (ใช้กับจิตใจและอากาศ) to be unworried,
 free of anxiety or care; to be clear, fine of the weather

slah tɕat จิตใจแจ่มใส to be cheerful

slah muʔ หน้าตาแจ่มใส to look cheerful

mɛʔ ɣai neh slah ท้องฟ้าวันนี้แจ่มใส The sky is
 clear today.

๒. ว่าง ปลอด (จากผู้คน); โล่ง, โล่งแจ้ง, เขียน; โปร่ง
to be empty (of); open, clear, openly clearly; airy,
spacious

pruʔ-pruʔ thnal slah ตอนเช้า ๆ ถนนว่าง The roads
are empty in the early morning.

slah mnuh ปลอดจากผู้คน to be empty of people

slah phneeʔ บางตา; สบายตา (ไม่รก เกะกะลูกตา)
to thin out, dwindle, fade (in number); to be
content that nothing to offend the eye (by being
out of place in otherwise pleasant or orderly
surroundings) is visible

neu baan slah rnil kheep ɣai อยู่ที่แจ้งมองเห็นได้ชัด
to be in an open (field) (and thus) easily seen

ptiah-slah บ้านโปร่ง a spacious house

slah lheu ~ slah lwæp กว้างใหม่, โอ้อ่า, เร็งว่าง to
be large and spacious (as of a house), to be
large and open (as of a field)

srap
ซรป

๑. ซุมมือเป็น (to stand by idly) solely to get
(something, instead of helping)

tɕam sɿ srap คอยจะกินโดยไม่ช่วยทำอะไร, คอยจะกินทำเดียว
to wait solely (to get) to eat (without helping
other in cooking)

๒. รู้ที่อยู่แล้ว to have already known (something)

?ɛɛp del neu srap คุณก็รู้ที่อยู่แล้ว You knew that
already.

sratɕ
ซรจ

สำเร็จรูป ready made (thing)

mhoop-sratɕ กับข้าวสำเร็จ ready-made food

sranɣ
ซรง

แตน a small yellow wasp

snoh-sranɣ รังเปล่าแตน an abandoned nest of this
type of wasp

- sra? (1) (ไหล) พราว ไชก (ใช้กับน้ำตา เหงื่อ เลือด ยางไม้) to be flowing
 สระ (๑) freely (of tears, sweat, resin)
 ปรห hoor sra? (-sra?) เหงื่อไหลไชก to be covered
 with sweat
 tw? phnee? hoor sra?-sra? น้ำตาไหลพราว ๆ tears
 flowing freely
- sra? (2) แกะสลัก to carve
 สระ (๒) sra? kaat ruup mnwh noŋ tchəo สลักเป็นรูปคนลงบนไม้
 to carve a figure of a human being in (a piece)
 of wood
- sra? (3) สัก (กริยา) เหมือนกับ [สระ] to tattoo - the same as
 สระ (๓) [sa?]
- srah (1) สระน้ำ a pond, pool
 สระ (๑) tçli? srah ntçem trei ขุดบ่อเลี้ยงปลา to dig a pool
 in order to raise fish
- srah (2) ซ่อม (ใช้เฉพาะรั้ว) to close up holes in a fence, using
 สระ (๒) bamboo branches or other brush
- skat ๑. สกัด (น้ำมัน) to express or extract oil (from
 สกัด vegetables)
- skat juua khlap สกัดเอาน้ำมัน to express or extract
 oil (as from sesame seeds)
๒. ล้อมสกัด, ตักทาง to intercept, obstruct, block, hinder
 skat mu? skat krovai ล้อมสกัดหน้าสกัดหลัง to block, or
 oppose one's forward and backward movements
 skat phlau kɛn ตักทางเขา to intercept someone on
 his way
- skhat ประตูหลายชั้น doors (as outside door and inside door)
 สกัด at one entrance
- skhan ๑ [ซม-คัน] See [sam-khan]
 สคัน

sɲat	เจียบ สงัด สงบ	to be quiet, silent, tranquil
ขงัด	sɲat ntruɲɲɔŋ	เจียบวังเวง, เจียบสงบ to be tranquil
	sɲat khjɔɔl	ลมสงบ (ไม่มีลม) a breezeless calm
	sɲat tɔŋɲɛ	เป็นคำปลอบเด็กให้หยุดร้องไห้; หายเจียบ, เจียบกริบ words for soothing a baby; to have gone somewhere and not come back, to be very quiet
	ɲjɛi khniia sɲat-sɲat	พูดกันเจียบ ๆ (พูดกันลับ ๆ) to talk secretly
sʔap	๑. มัว (มีหมอกจับ)	to be fogged up
ขงัป	kan-tɔŋʔ sʔap mlian lʔɔɲɲɔŋ tuʔ tɔŋɲɛ	กระจกมัว มีละออง น้ำจับ The glass is fogged up.
	๒. ที่อับ	to be stuffy (of room)
saa	๑. ครั้ง, คราว, ที่	time, occurrence
ซา	saa muʔ saa krowi kmai ttɔeɲh	คราวหน้าคราวหลังอย่าคือ Don't be obstinate next time!
	๒. เก็บ (ข้าวเปลือก, เสื้อผ้าที่ตากไว้)	to collect (the things that are spread or hung up in the sun)
saa-thuʔ	สาธุ	to agree or harmonize; yes, well and good
ซา-ทุ	saa-thuʔ ʔwɔi lɔɔʔ khum-khrowɲ khmaat phaɲɲ	สาธุ! ให้พระคุ้มครองผมด้วย
saa-laa-slaa	ศาลา	a parillion
ซา-ลา-ซลา	saa-laa wuat ศาลาวัด	a temple parillion
saap	ตก (กล้า)	to prepare and sow a seedbed for rice
ซาป (๑)	saap snaap ตกกกล้า	to prepare and sow a seedbed for rice

- saap (2) เครื่องมือตกปลา สานด้วยไม้ไผ่ชนิดหนึ่งเป็นรูปคล้ายเรือครึ่งท่อนใช้ตกปลาเล็ก
 ซาป (๒) เช่น ปลาชิว หรือกุ้ง ตามที่มีน้ำไหลค่อย ๆ a kind of fish-trap,
 which looks like a boat cut in half across the beam, used
 for catching small fish or shrimp in a slowly flowing
 water
- saap (3) จืด (รส) to be bland, tasteless, unseasoned
- ซาป (๓)
- saap (4) เสื่อม (คาถา, ของขลัง) to deteriorate (of magic power)
 ซาป (๔) blei saap ?ah คาถาเสื่อมหมด The magic spell has
 dissipated completely.
- saap-suun สาบสูญ to disappear, be lost; to become extinct
 ซาป-ซูน bat saap-suun teu noŋ soŋ-khraam หายสาบสูญในใน
 สงคราม to have been lost in a war
- saam (เลว) ทรมาน to be mean, disgraceful
- ซาม leeu-saam เลวทรมาน to be mean, disgraceful
- saam-sap (1) สามสิบ thirty
- ซาม-เซ็ป (๑)
- saam-sap (2) ใช้ใน [ป้าส-ซาม-เซ็ป] หมายถึง สามสิบกลับ ชื่อกระเพาะอาหารจริงของ
 สัตว์ที่เคี้ยวเอื้อง Used in [puah-saam-sap] meaning Abomasum
- ซาม-เซ็ป (๒)
- saam-sap (3) ไม้เถาชนิดหนึ่ง ลำต้นมีหนาม ใบคล้ายชะอม A kind of vine tree
 ซาม-เซ็ป (๓) with thorny stem and bipinate leaves
- saat-snaa ศาสนา religion
- ซาต-ซนา saat-snaa put ศาสนาพุทธ Buddhism
 saat-snaa jee-suu ศาสนาคริสต์ Christianity
 nap-thuwsaat-snaa put นับถือศาสนาพุทธ to be a
 Buddhist

- saan ศาล a court; court of law
 ซาน ໄ໊ງ ຂອງ ໄ໊ງ saan ขึ้นโรงขึ้นศาล to go to court,
 take a case to court
 saan tat-sin ໃວ້ ທຸມ ກູ? ທົວ ໃ້ ຈຸ ສາ ສາ ທັດ ສິນ ศาลตัดสิน
 ให้จำคุกตลอดชีวิต The court sentenced (him) to life
 imprisonment.
- saan-pphuum ศาลพระภูมิ a spirit house
 ซาน-ปทุม
- saatɕ
 ซาจ ๑. สาด to throw, splash on
 saatɕ tw? สาดน้ำ to throw water (at or on)
 phlɛk tɕliah saatɕ 'tw? ฝนเทสาดเปียก The rain-
 water is splashing in.
 saatɕ sɾaʉ pɔmool khnila สาดข้าวเปลือกรวมกัน to throw
 unhusked rice (into a pile)
 ๒. วิต (ปลา) to bail water by dipping or scooping with
 various devices (for irrigation or to catch fish)
 saatɕ trɛi วิตปลา to scoop (or pump) water out
 of a pond or water course to catch fish
- saap
 ซาป ๑. เปื่อยยุ่ย แต่ยังไม่ขาด to be frayed, rotted but not yet
 broken completely
 ksee saap เชือกเปียก (แต่ยังไม่ขาด) The rope is almost
 broken.
 ๒. (ปาก) เปียก (ปาก) และ to talk one's self blue in
 the face, i.e. to keep telling, instructing, advising,
 admonishing
 njei lɛŋ saap mwaɕ พูดจนปากเปียกปากแฉะ to talk
 oneself blue in the face
- sphaap
 ซาป สภาพ condition, state
 nau sphaap lɔa อยู่นาสภาพดี to be in a good
 condition

- smaa ไหล่, บ่า tip of the shoulder, shoulder
 ซมา kpuah smaa smaa สูงแก่ไหล่ to be as tall as someone's
 shoulder
- smaa-tooh ขอขมา to pardon, to ask forgiveness
 ซมา-ทูฮ
- smaap (เปื้อน) เลอะเทอะ to be dirty with...
 ซมาญ dat pho? smaap เปื้อนโคลนเลอะเทอะ to be covered with
 mud
- swaa (1) ค้ำ to snatch, grab (something laying or hanging)
 ซวา (๑) swaa baan ?aaun ruat tau lxxi ค้ำได้เสื้อวิ่งไปเลย to
 snatch a shirt and run away
- swaa (2) ความหา to feel around (as in searching for something
 ซวา (๒) swaa ruua kmet ความหาไม้ to feel around in search
 of a knife
- swaa (3) ลิง a monkey (in general)
 ซวา (๓) letq-lotq detq swaa ลอกแล็กเหมือนลิง to have a
 restless, shifting manner like a monkey
- swaa-too? ผักตบชวา water hyacinth
 ซวา-ตอ
- swaat ฤดู [ซง-วาท] See [saŋ-waat]
 ซวาต
- swaan สว่าน (นาม), เจาะด้วยสว่าน an auger, gimlet; to drill
 ซวาน a hole with an auger
 swaan tqah dee? สว่านเจาะเหล็ก an auger for
 drilling
 tqah tqhoe naŋ swaan เจาะไม้ด้วยสว่าน to drill a hole
 in a piece of wood with an auger

swaang ขวาง	<p>๑. สร้าง (เมา, ไข้) to subside, get better (a physical disorder)</p> <p>swaang sraa สร้างเมา to become sober (after being drunk)</p> <p>swaang krun สร้างไข้ to recover from a fever</p>
staang ชตาง	<p>สตางค์ a unit of Thai currency smaller than a baht (100 [staang] = 1 baht)</p>
sthaa-nii ชทา-นึ	<p>สถานี (ตำรวจ, รถไฟ ฯลฯ) a station (police, train, etc.)</p> <p>sthaa-nii rot-fai สถานีรถไฟ a railway station</p> <p>sthaa-nii wit-thju? สถานีวิทยุ a radio station</p>
sdaa ชดา	<p>ล้าง (ใช้กับ ถัง, โอ่ง, บ่อ, บิน) to empty of water (in a big jar, a well or a pool by using the hands or a scoop); to empty (a gun) of gunpowder</p> <p>sdaa noon phʌ?-twʌ? ล้างบ่อน้ำดื่ม to empty a well of drinking water (in order to clean it)</p> <p>sdaa kam-phlɔɯŋ ล้างปืน to remove the gunpowder from a gun</p>
snaa ชนา	<p>หน้าไม้ a crossbow</p> <p>tan-lɔŋ snaa ขึ้นเชือกหน้าไม้ to cock a crossbow</p> <p>tan-lɔh snaa ปลดเชือกหน้าไม้ to uncock a crossbow</p>
snaa-dai ชนา-ดัย	<p>ฝีมือ manual, skill, craftsmanship</p> <p>snaa-dai rnaa ฝีมือใคร Who did it?</p>
snaap ชนาป	<p>(ต้น) กล้า rice seedling (for transplanting)</p>

- snaam (1) สนาม lawn, yard; field (as for sports or airplanes)
 สนาม (๑) snaam-tuu?-hah สนามเครื่องบิน airport, airfield,
 airstrip
 snaam-seh สนามม้า race track, horse-race field
 snaam-muai สนามมวย a boxing-stage
 t-haan suuan snaam ทหารสวนสนาม The soldiers
 paraded.
- snaam (2) แผลเป็น a scare
 สนาม (๒) miian snaam นกๆ mu? มีแผลเป็นที่หน้า to have a
 scar on the face
- snaat๑ โขงโลง (เครื่องมือรดน้ำรูปคล้ายเรือครึ่งท่อน มีด้ามถือ ผูกเข้ากับขาหยั่ง
 สนาม แล้วจับด้ามให้พุน้ำออกตามต้องการ) a basket smeared with
 dammer, attached to a long handle suspended from a
 tripod, and used for irrigation purposes
- slaa (1) ดู [ซา-ลา] See [saa-laa]
 ซลา (๑)
- slaa (2) พริก areca-nut, betel nut
 ซลา (๒) t๒haa? slaa เขียนพริก to clip off (using a scissor-
 like cutter) small pieces of areca nut for chewing
 thlai-slaa ทะลายพริก a bunch of areca-nuts
- slaap ๑. ปีก a wing (of birds, insects, etc.) or wing-shaped
 ซลาป objects
 liiat slaap กระพือปีก to flutten (the wings)
 slaap tuu? hah ปีกเครื่องบิน the wings of an aircraft
 t๒๑๑ slaap-see? มือโพล่หลัง to tie someone's hands
 behind his back
 slaap-pr๑๑๑ ปีกของลูกศร มักทำจากขนสัตว์หรือใบไม้บางชนิด
 the "feathers" of an arrow, usually made of fur or
 leaves
๒. ขนของสัตว์ปีก feathers
 slaap muan ขนไก่ chicken feathers

slaap-pt๑ແ ชลาป-ป๑ง	กระดูกสะบัก the shoulder-blade, the scapula
slaot ชลาต	(ปลา) ปลาต หรือ ฉลาด a variety of thin, flat scaled fish
slaog (1) ชลาง (๑)	(เห็น) ไม่ชัด, วิชา ๆ แวม ๆ (to be seen) indistinctly in the distance
slaog (2) ชลาง (๒)	เยี่ยม ใช้ขยายคำว่า [ทเม็ย] ใหม่ - เหมือน [แจช] meaning to be brand-new-the same as [t๑eəh]
slaa? ชลา	ฉลาก raffle, lot t๑ap slaa? ชงฉลาก to draw a ticket in a raffle, to draw lots trau slaa? ถูฉลาก to win a prize in a raffle
sraa ชรา	เหล้า, สุรา liquor, whiskey sraa-pri๑ แเหล้าป่า illegal liquor sraa-thoo เหล้าโท wine, undistilled liquor sraa-bat เหล้าเดือนที่กลั่นแล้ว distilled liquor sraa-s๑๑ (roo๑) เหล้าขาว (โรง) arrack swa๑ sraa เมมาเหล้า to get drunk swa๑ sraa ส่างเมมา to sober up (after being drunk)
sraap ชราป	ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือนสิงหาคม ถึงแรม ๑๔ ค่ำ เดือนกันยายน ดู [แค] ๑ The name of the lunar month beginning from the first day of the period of the waxing moon in August to the fifteenth day of the period of the waning moon in September - see [khεε] 1.
sraat ชราต	๑. แก้ว, เปลื้อง, ถอด (ใช้กับเสื้อผ้าส่วนล่าง) to take off, remove (of lower garment) sraat khoo ถอดกางเกง to take off one's trousers

๒. เปลือย (กาย) to be undressed, naked
 sraat ฏูต tu? เปลือยกายอาบนํ้า to bathe without
 clothes
- sraal เบาล to be light
 ชราล sraal t๑at เบาลใจ to be light-hearted, to take
 things easy; to be relieved
 srau-sraal ข้าบเบา rapidly maturing varieties
 of rice
 sraal nt๑๑? เบาทวี to be very light
- sraaŋ (-sraaŋ) สลัว ๆ (ตอนรุ่งสาง) ดู [เปริง (-เปริง)] dim, leaden (of light
 ชราง (-ชราง) at dawn - see [prəoŋ (-prəoŋ)]
 m๑e? phlɯm sraaŋ-sraaŋ ฟ้ามัวสลัว ๆ (ในตอนรุ่งเช้า)
 The sky is getting light (at dawn).
- sraa? ๑. เหมือน [ชระ] ๑ the same as [sra?] 1
 ชรา? ๒. ลดลงอย่างรวดเร็ว rapidly (of water level falling)
 tu? t๑oh sraa? น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว The water is
 lowering rapidly.
- st๑aat๑ ๑. (ยิ้ม) แบน broadly (of smiling)
 ชจาจ st๑aat๑ st๑aat๑ ยิ้มแบน to smile broadly
 ๒. (บาน) สะพรั่ง ไซ้กับดอกไม้ profusely, in great quantity,
 all over (of flowers blooming)
 pkaa-t๑həe r๑e? st๑aat๑ ดอกไม้บานสะพรั่ง The
 flowers are blooming profusely.
- sraap (ยิ้ม) แฉ่ง broadly (of smiling)
 ชญาญ st๑aat๑ sraap ยิ้มแฉ่ง to grin, to smile broadly
- sjaap ๑ [ชัน-ยาป] See [san-jaap]
 ชยาป

skaa สกา	๑. เกล็ด scales (of fish or snake) kwəh skaa treɪ ขอดเกล็ดปลา to scale a fish
skaa-niɪa? ชกา-เนี้ย	งูชนิดหนึ่ง สันน้ำตาลอ่อน หัวและหางมีลักษณะคล้ายกัน ขนาดใหญ่มีลำตัวขนาดหัวแม่มือ ยาวประมาณ ๑ ฟุต a kind of poisonous snake of light brown colour. Its head and tail look very much a like. Its maximum length is about one foot long.
skaat ชกาต	ระคาย (คอ), คัน (คอ) to be irritated, itchy (in the throat) skaat kəɔ ะคายคอ to be irritated in the throat
sŋaap ชงाप	ทาว (นอน) to jawn
sʔaat ชอาด	สะอาด to be clean liiŋ dai ʔəwɪ sʔaat ล้างมือให้สะอาด Wash your hands clean!
sʔaar ชอาร	ดู [ชัง-อาร] See [saŋ-ʔaar]
sʔaəŋ ชอาง	ทำให้เรียบ (ใช้กับของที่เป็นค้ำยทรายหรือดิน) to make (something molded from sand or clay) smooth
sum ชิม	๑. ชิม ชิมเซา to be drowsy, dull ŋkui sum นั่งชิม to sit drowsily ๒. ไหลซึม (ใช้กับน้ำที่ไหลซึมจากดิน หรือตาน้ำ) to seep out twʔ sum pɛɛ dei น้ำไหลซึมจากพื้นดิน The water is seeping out from the soil.
swŋ ชิง	สังถึง a steam cooker usually made of aluminium and consisting of several removable round trays

- spw? ชา (ความรู้สึก) to have no feeling (in a limb), asleep,
 ขปี numb (due to poor circulation, cold)
 spw? tɔŋ khiɔɔn ชาทั้งตัว to feel numb all over
- stwŋ แอ่งน้ำ ที่เกิดจากลำน้ำที่แห้งไป ส่วนที่ลึกก็กลายเป็นแอ่งน้ำ a pond in
 ขตั้ง the bed of a dried-up watercourse
- sthw? เหมือนกับ [ซัน-หี] the same as [san-thw?]
 ขหี
- sduŋ สะดึง a wooden hoop used to hold cloth being embroidered
 ขตั้ง
- slup~slɛp มืดลงอย่างรวดเร็ว to become dark rapidly
 ขลึบ ŋɔt mu? slup หน้ามืดทันที to faint
 mɛw? ŋɔt slup ฟ้ามืดลงอย่างรวดเร็ว The sky become
 dark rapidly.
- slwŋk~slwŋm จวเจีย (จากต้นนอน), สลิมสลือ
 ขลิม-ขลือ
- skhum ดู [ซัง-คิม] See [saŋ-khum]
 ขคิม
- spuŋm มะเฟือง Averrhoa carambola, a small tree with sour
 ขปี fruits
- svr? ๑. เหมือน [เซอ] the same as [sɔɔ]
 ขี ๒. เสือก to butt in, intrude (as when intruding into
 a conversation)
 svr? tɛu juŋ vrŋ nia? ktɛt เสือก! ไปยุ่งเรื่องของคนอื่น
 Don't go butting into another's business!
- sjrɔp ดู [ชเย็บ] ซึ่งนิยมใช้มากกว่า See [sjɔɔp] which is more
 ขยิป common

səm เซ็ม	ยังไม่เชื่องดี, ค่อยเชื่องขึ้น - ดู [ซัง] to become partly tame - see [saŋ]
səp เซเป็ป	รอยที่มีอะไรทับไว้นาน ๆ พอทิ้งไว้ก็จะค่อย ๆ หายไปเอง a mark or impression caused by one (heavy) object resting or pressing on another; such a mark will disappear after a short time
səŋ เซเง็ง	ไม้หลักเล็ก ๆ ใช้ปักกับพื้นดินสำหรับผูกวัว ควาย a stake to which a buffalo is tied while grazing
sləp เซลึ๊ป	ดู [ซลึ๊ป] See [slup]
sləm เซลึ้ม	ชัน เป็นคำขยายของ [จอต] steeply, a modifier of [tɕəwɔt] thməɪ tɕəwɔt sləm ถนนลาดชัน (ต่ำ) a steeply sloping road
srəp เซรึ๊ป	(น้ำ) ขึ้นหรือลงทีละน้อย ๆ gradually (of the water level rising or falling tw? ɪaŋ srəp-srəp น้ำขึ้นทีละนิด The water level is rising gradually tw? tɕəh srəp-srəp น้ำลงทีละนิด The water level is falling gradually.
səə เซอ	เซ่อ เหมือนกับ [ซี] . The same as [sɛʔ]
səep เซี๊ป	สืบ to search for information, clues; to investigate səep ʔəwɪ del tɕəh สืบให้รู้แน่ to find out through niəʔ-səep นักสืบ an investigator

sອອ ເຊີນ	ເຕຍ ການລະເລີນໜຶ່ງທີ່ແບ່ງຜູ້ເລີນອອກເປັນສອງຝ່າຍ a game in which one team of players tries to cross a field and then return without being tagged by the defending team
ສອອງ ເຊີງ	ເຊີງ a procession of singing and dancing festival participants
ສມອອງ-smaang ສເມິງ-ສມາງ	ຍຸ່ງເຫິງ, ຍຸ່ງ ເຊັ່ນລັກສະນະຂອງພໍ່ທີ່ຍຸ່ງເຫິງ scruffy (as of hair), untidy (as of hair) sa? smອອງ-smaang man set ພໍ່ຍຸ່ງເຫິງ, ໄມ່ທຣີ (Your) hair is untidy. Why don't you comb it?
ສນອ ສເນອ	ສເນອ to present a proposal, to propose ສນອ rkhaa ສເນອຮາກາ to set a prize ສນອ tchmooch ສເນອຊື່ to propose a name (of a man as in an election)
ສລອ~ສງອ ສເລອ~ສເງອ	(ທຳໜ້າ) ນັງ, (ທຳໜ້າ) ເຕືອ to be speechless, dumpfounded thອ mu? slອ ທຳໜ້າງ (ເຕືອ) to be speechless, dumpfounded
ສລອດ~ສເລດ ສເລີດ~ສເລດ	ເລີມຫລັບ to fall asleep lua? slອດ tou ntet? ເລີມຫລັບໄປສັກຄູ່ to be asleep for a while
ສຊອປ~ສຊຮປ ສເຢປ~ສຢືປ	ເສຍາ ຫວາດເສຍາ (ເຊັ່ນ ເມື່ອຢູ່ໃນທີ່ສູງຫຼືອື່ງຂັ້ນ) ດູ [ສຊືວ] to feel a thrill of fear (as being on a high place or in a swing), - see [srແນ]
ສງອ ສເງອ	ດູ [ສເລອ] See [slອ]

sʔooŋ
ซอึง

อ่างเล็ก ๆ ที่ใช้สำหรับล้างถ้วยชาม หรือเช็ดน้ำข้าว มีลักษณะคล้ายกาละมัง แต่ทำด้วยดินเหนียว a baked clay basin or shallow bowl (as used for washing dishes)

sap
เซ็ป

มีในคำดังต่อไปนี้ as used in the example below:

saam-sap สามสิบ thirty
see-sap สี่สิบ forty
haa-sap ห้าสิบ fifty
hoʔ-sap หกสิบ sixty
tɕet-sap เจ็ดสิบ seventy
peet-sap แปดสิบ eighty
kaau-sap เก้าสิบ ninety
kaau-sap-mooi เก้าสิบเอ็ด ninety one

sam
เซ็ม

ไว้ ... แล้ว (ใช้ในทำนองว่า 'ไม่ต้องทำแล้ว ฉันหรือคนอื่นจะทำเอง')
Used in the sense of 'Leave it to me (or somebody else)',
see the examples

sam khmaat tɔu ʔeɛŋ ไว้! ให้ผมไปเอง (You don't have to go.) I'll go myself.

tuʔ nuh haaɪ sam khmaat thəɔ ʔeɛŋ ไว้ นั่นแหละ เดี๋ยวผม
ทำเอง Leave it there! I'll do it myself later.

sat
เซ็ต

๑. เหมือน คล้าย the same, similar, like

ruup-riiŋ sat khniia รูปร่างเหมือนกัน to have the same appearance

sat khniia detɕ beh-bat คล้ายกันอย่างกับแกะ (ออกมาจากพืชมเดียวกัน) to look like each other as two peas in a pod

๒. เทค้อย ๆ, ริน to pour out little by little

sat twʔ baai รินน้ำข้าว to pour out the water after boiling rice

SAN
เข็น

๑. เส้น (มาตราวัดระยะทางหรือความยาว) a unit of linear measurement equal to 40 meters
๒. เดี่ยว, ประเดี่ยว, ก่อน first, before
- tɕhɔp tɕam san dɔɔ คอยเดี่ยวนะ Wait a minute!
- tɕhɔp mpitɕ san คอยสักครู่ก่อน (Now, before you go ahead and do it), wait a minute!
- təu san dɔɔ ไปก่อนแล้วนะ I'm leaving (now, before you).
- tɕhɔp san kmai twan təu หยุดก่อนอย่าเพิ่งไป Stop! Don't go now!
- sii baai san swam təu กินข้าวก่อนแล้วค่อยไป Have a meal first then go!
- san haai san tɔt เดี่ยวแล้วเดี่ยวนะอีก (You keep telling me to) wait and wait.

SAN
เข็ง

- จำวัด (นอนใช้กับพระ) to sleep (of Buddhist monks)
- ɔp mɛn lɔɔ? san ?nɛ ptiah jɔɔɕ เมื่อคืนนี้พระสงฆ์จำวัดที่บ้านเรา Last night the monk stayed (slept) at my house

SAN? (1)

สึก to leave the monkhood

เขอะ (๑)

SAN? (2)

ขวด a bottle

เขอะ (๒)

san?-tu? ขวดน้ำ a water bottle

tɕrɔm? tu? da? san? กรอกน้ำเข้าขวด to pour water into a bottle

SAN? (3)

สึก, สึกหรอ, เรียบ (ไป), เตียน (ไป) to wear down, erode; to be worn down, worn smooth, to become smooth

เขอะ (๓)

phɛu rɛh san? hap nɔɔ datɕ เพลาเกวียนสึกเกือบขาด

The cart axle has worn down to the breaking point.

nɕei laɔ san? muat พูดจนปากเปือกปากนอะ to talk oneself blue in the face.

- daar laŋ phlau sa? เดินจนทางสึก (เดินทางนั้นเป็นประจำ)
to walk a particular route regularly (until there
is a well worn path)
- laaŋ ptiah kuu laŋ tɔŋnaar sa? ขึ้นบ้านเขาจนบันไดสึก
(ไปบ้านเขาบ่อย) to go to someone's house (so)
often (that the door steps are worn down)
- sa? kaat phlau daar เรียบเป็นทางเดิน to be worn smooth
(as a well-worn path)
- swat
ชเวีต
เหนียว; อยู่นิ่งคงกะพัน to be tough (as of fiber, membrane);
to be invulnerable
ksee nih swat เชือกเส้นนี้เหนียว This rope is tough
(not easily broken).
swat kaap tɔa? man' mut อยู่นิ่งคงกะพันพันแทงไม่เข้า to
be invulnerable
satɔ swat เนื้อเหนียว tough meat
- swaŋ
ชเวีง
เมา to be drunk
swaŋ sraa prw? lɔiiaɔ เมาเหล้าเข้าเย็น to be drunk
all day
- sdɑŋ~sdoo~sdoo? แน่นิ่ง, ไม่กระตุกกระดิก, ไม่ไหวติง
ชเดีง~ชดู~ชโด dee? sdɑŋ นอนแน่นิ่ง, ไม่กระตุกกระดิก to lie completely
still
ŋwɑp sdɑŋ ตายสนิท to be stone dead
dai ŋwɑp sdɑŋ มือตายไม่กระตุกกระดิก (พูดประชดคนที่ทำอะไร
ช้าอาด) a sarcasm meaning (someone) is doing
something very slowly
- slam (l)
ชเลี้ม (๑)
รับ ๆ แวม ๆ แต่ไกล in the dim distance, blurred by
distance
rmil khaəp slam-slam มองเห็นรับ ๆ แวม ๆ แต่ไกล to
be seen indistinctly in the distance

- slam (2) เหมือนกับ [ชเลิม] The same as [sləm]
 ชเลิม (๒)
- slɔŋ (1) สลึง a Thai coin equal to ¼ baht or 25 satang
 ชเล็ง (๑) boon slɔŋ kaat maa dom สลึงเป็นหนึ่งบาท There are
 four [slɔŋ] in one baht.
- slɔŋ (2) ดู [ชน-เล็ง] See [san-lɔŋ]
 ชเล็ง (๒)
- slɔʔ ใบ (ใช้คู่กับคำนามอื่นบอกให้รู้ว่าเป็นใบอะไร ไม่ใช่เป็นลักษณะนาม)
 ชเลอะ ใบ [ชน-เลอะ] ๒ a leaf (usually used with another noun
 to tell what kind of leaf it is; and never used as a
 classifier), see [san-lɔʔ] 2.
 slɔʔ-tɕhoo ใบไม้ a tree leaf
 slɔʔ-tɕeeʔ ใบตอง a banana leaf
- slɔʔ-ttɕaʔ ใบหู the external ear
 ชเลอะ -ตจ
- slɔʔ-krɛ๓ ตะไคร้ lemon grass (Gramineae)
 ชเลอะ -กร
- srɔt เอาข้าวที่ซ้อมและคัดแล้วมาซ้อมอีกครั้ง to pound rice the second
 ชเร็ด time to remove the remaining husks
- sʔɔt เหนียว, ฝืด to be sticky, viscous; to be difficult to
 ชเอ็ด move, see [ʔɔt]
 dei ʔɔt sʔɔt tɕila nah ดินเหนียวนี้เหนียวดีนัก This clay
 is very sticky.
 slɔt muʔ sʔɔt khloon เหนียวหน้าเหนียวตัว to feel sticky
 all over (as in a hot weather)
 ʔar tɕhoo swat lɔŋ เลื่อยไม้ฝืดจริง ๆ The saw is really
 sticking a lot in cutting this piece of wood.

- sAAAM
 เข็ม
 ชื้น, เปียกชื้น, และ ดู [ลจูด],[นเข็ม],[ปเข็ม] to be wet;
 watery, see [l?oot], [nsAAAM], [psAAAM]
 dei sAAAM ดินชื้น The ground is wet.
- sAAr
 เข็ร
 ชั้น (ของดิน, หิน หรือ ของที่วางซ้อนเป็นชั้น) stratum, layer
 pheen dei miian kAAt sAAr-sAAr แผ่นดินมีเป็นชั้น ๆ
 The earth has many strata.
- sAAtɕ
 เข็จ
 ๑. หัวเราะ to laugh
 sAAtɕ jɔʔ-jooi หัวเราะเยาะเย้ย to laugh at,
 ridicule and laugh at
 sAAtɕ katɕ koo katɕ srooŋ หัวเราะท้องคัดท้องแข็ง
 to break out in uproarious laughter
 ๒. ยิ้ม to smile
 sAAtɕ daʔ khniia ยิ้มให้กัน to smile at each
 other
 sAAtɕ spaap ยิ้มแฉ่ง to smile broadly
- sbAAAM
 ซเข็ม
 เท่, โท่, เก๋ to be smart-looking, elegant, grand
 riian sbAAAM รูปร่างเท่ to be smart-looking
 teeŋ khlooŋ sbAAAM แต่งตัวโท่ (เก๋) to dress up
 elegantly
- sbAAtɕ
 ซเข็จ
 เป็นคำพูดที่พูดหลังจากเมื่อเด็กจาม a word said to a child
 when he sneezes
- smAA
 ซเข็ม
 เสมอ, เท่า (กับ), ยุติธรรม to be even, level; to be
 equal
 beeŋ ?ooi smAA khniia แบ่งให้เท่ากัน to divide
 (something) into equal parts
 rdap smAA khniia ระดับเสมอกัน to be of equal
 height

- tw? tɔɾɯ smaa kaa น้ำลึกแค่ (เสมอ) คอ The water
comes up to (your) neck.
- miian tɔat smaa มีใจยุติธรรม, ใจเป็นธรรม to be just, fair
smaa khniia man miian rnaa tɔan rnaa tɔhniah เสมอกัน
ไม่มีใครแพ้ใครชนะ It's a draw (as in sports).
- smaa | (1) เงา a reflection (in water, but not in a mirror), a
ซเม็ล (๑) shadow
khəɔk smaa | nɔŋ tw? เห็นเงาในน้ำ to see a reflection
in the water
- smaa | (2) ไ้ fowl louse
ซเม็ล (๒)
- sdaaŋ
ซเค็ง
๑. บาง thin
sdaaŋ het บางมาก very thin
theet sdaaŋ ผ้าบาง fine material
pboor mmat sdaaŋ ริมฝีปากบาง (นับว่าเป็นคนพูดเก่ง) lit.
"to have thin lips" meaning to be talkative
sa? sdaaŋ ผมบาง thin hair
๒. อรชร, อ่อนแอ้น, เหาบางร่างน้อย to be slender, slim
ruup-riiaŋ sdaaŋ รูปร่าง (ผอม) บาง to be slender
- s | (ตา) ลอย to have vacant eyes; with vacant eyes
ซเลอ
- s | (ตา) เข็ง ตู [เส็ด] used in [s | -s |] meaning to
ซเส็ด gaze or to look fixedly, rigidly - see [|]
- skaaŋɔ
ซเก็ง
เหมือน - [ซัง-เก็ง] ๑, ๒ The same as - [saŋ-kaaŋɔ]
1, 2
- skhaaŋ
ซเค็ง
ควาด (ไล้) to yell at, shout at (harshly)
skhaaŋ dei kbei ควาดไล้ควาย to yell at buffaloes
to drive them away

- sum (1) ชุ้ม, ห้าง (ที่ปักเหล็ก ๆ ชั่วคราวในนา) a temporary shed,
 ชุ้ม (๑) shelter sunshade erected in the fields
 sum tɕam liian ชุ้มสำหรับเฝ้าข้าวในลาน a shelter for
 those guarding rice on the threshing floor
 sum tɕam mlun ชุ้มสำหรับคอยเฝ้าหลุมปลา a shelter for
 those watching a fish trapping pit
- sum (2) ชุ้ม อากาศของคนที่คิดมาก ใจลอย ตาลอย to be absent-minded, to
 ชุ้ม (๒) think or worry about something too much
 ŋkui sum นั่งชุ้ม to sit absent-mindedly
- smut (1) สมมุติ to suppose
 สมุต (๑) smut thaa tam-rei lɛtɕ puuaŋ สมมุติว่าช้างออกไข่
 Supposing, an elephant laid an egg ...
- smut (2) สมุต บางคนเรียก [ซม้อต] a notebook, also called [smot]
 สมุต (๒) smut raai-ŋaan สมุตรายงาน a record book
 smut rɛk สมุตเรียน an exercise book
 hooŋ-smut ห้องสมุต a library
- stun สลัว, ลาง ๆ (มักใช้ในรูปแบบของคำซ้อน) (usually used in
 ชตุง reduplicated form) to be dim, dimly lighted
 khooŋ taa khmau stun-stun เห็นแต่เงาคำสลัว ๆ (I)
 saw them only as dark and dim forms.
- stuh กระโดดลุกขึ้น, พรวดพราดลุกขึ้น, กระโจน to jump, leap up,
 ชตุย spring forward
 stuh krow? pɛ baan ŋkui กระโดดลุกขึ้นจากที่นั่ง (ผลตลุก)
 to jump up from one's seat
 stuh krow? pɛ dee? กระโดดลุกขึ้นจาก (ท่า) นอน to
 jump up from a reclining position
 stuh tɔu khaaŋ mu? กระโจนไปข้างหน้า to jump forward
- sthuh ดู [ซัน-ทุช] See [san-thuh]
 ชตุย

- snuh
ซนุฮ อันนั้น, สิ่งนั้น ใช้พูดถึงสิ่งที่เป็นที่เข้าใจกันแล้ว ดู [นุฮ] that one(s)
- see [nuh]
- srup
ซรูป สรูป to conclude
srup haa khaat tun สรูปแล้วขาดทุน The conclusion is
that (we) are sustaining losses (e.g. as in
business).
- skul
ซกุล เห็นอย่างชัดเจน, อย่างเด่นชัด obviously, distinctively, clearly
khaop trei knog tw? skul เห็นปลาในน้ำอย่างเด่นชัด to
see fish in the water clearly
- sku?
ซกฺ ใช้กับขนตามร่างกายคน to be hairy (of body-hair)
- skuh
ซกฺฮ จี๊อะ, บริสุทธิ ใช้ขยายคำว่า 'ขาว' [ซ๓] an intensifier used
with 'white' [saa]
- suu (1)
ซู (๑) สู้ to fight; to resist, to stand up against
tɔat suu ใจสู้ to be willing to take a risk
suu kdei สู้คดี to fight a lawsuit
suu kaar สู้งาน to do one's work (no matter
how hard it may be)
suu theo kaar ruua pra? taan man srool สู้ทำงาน
หาเงินขณะที่ไม่สบาย to continue working to earn money
while ill
- suu (2)
ซู (๒) ซู (เสียงลมแรง ๆ หรือพายุ) amomat. from the sound of a
strong wind or storm
- suup
ซูป สูบ (ลม, น้ำ) to pump, inflate
suup tw? สูบน้ำ to pump water
suup khjal สูบลม to pump air (into)
suup jaang rot สูบยางรถ to pump air into a tire
tw? suup น้ำบาดาลที่สูบขึ้นมา water pumped from a
drilled well

suut	สูตร a formula
ซุต	psom thnam taam suut ผสมยาตามสูตร to mix medicine according to a formula
suun	๑. ใช้ใน [ซาบ-ซูน], สาบสูญ used in [saap-suun]
ซูน	to disappear bat saap-suun tou noj soj-khraam หายซาบสูญไปในสงคราม to disappear in a war
	๒. (เลข) ศูนย์ the arithmetical figure zero
sbuu	สบู่ soap
ซบู	sbuu ko? สบู่สำหรับอาบน้ำ bath soap ndoch sbuu ถูสบู่ to soap
smuum-smaam	มูมาม in a sloppy manner
ซมูม-ซมาม	sii baai smuum-smaam กินข้าวมูมาม to eat food in a sloppy manner
stuutɣ	ดู [ซัน-ตู่จ] See [san-tuutɣ]
ซตู่จ	
stuung	ดำ (นา) to transplant (young rice plants)
ซตู่จ	stuung sree koo? ดำนาตอน to transplant young rice plants in a high field stuung sree tɣruu ดำนาตู่ม to transplant your rice plants in a low field
struu	ศัตรู เหมือนกับ [ซเต้รู่], [ซัด-เต้รู่] an enemy, the same as
ซตู่	[strau], [sat-trau] kaat struu khnila เป็นมิตรกัน to be enemies of each other
sduu?	ดู [ซเต้จ], [ซโค] See [sdɔŋ], [sdoo?]
ซดู	

sluup ชลุย	ปลาหลด บางคนก็เรียก [ชลุย],[ชลุย]. หรือ [ชโลย] a long slender eel-like fish-also called [tɕhluup],[tɕhloop] or [tɕhloop]
stom ชตุม	(ฟ้า) มัว, (ฟ้า) ครึ้ม, ครึ้มฟ้าครึ้มฝน to be cloudy, overcast mແ? stom ฟ้าครึ้ม the sky is overcast.
skom ชกฺย	หด (กริยา) ไข้กับขาเท่านั้น to draw back (one's leg(s)) skom tɕxɛŋ tɕɛɛ? phlau kແ dlar phom หดขาให้ทาง เขาเดินด้วย to draw back one's leg(s) to give way to others
soot ชุต	ปอด the lung roo? soot โรคปอด lung disease
soon ชูน	๑. สวน garden, orchard, plantation soon pkaa สวนดอกไม้ a flower-garden soon sat สวนสัตว์ a zoo soon kroo สวนครัว a vegetable garden thæ soon ทำสวน to do gardening, orchard work, plantation work ๒. ส่วน part, portion bɛɛŋ kaat soon-soon pan khnila แบ่งเป็นส่วน ๆ เท่ากัน to divide (something) into equal parts taam soon ตามส่วน in proportion soon-too ส่วนตัว private, personal, individual soon bɛɛŋ ส่วนแบ่ง a share soon-roon ส่วนรวม a whole, as a whole trau soon khnila phoo-tɕila ถูกส่วนกันพอดี in good proportion
soor ชूर	๑. เยี่ยม to visit təu soor tae ไปเยี่ยมคุณตา go to visit Grandfather

๒. ไต่ถาม, ตามไต่ (ทุกข์สุข, สุขภาพ) to inquire, make inquiries

kan tneq soor thaa taa srool bool r?oi เขาถามว่าคุณตา
สบายดีหรือไร He asked whether Grandfather is
well.

๓. ไต่ (กริยา) โดยเดินไปตามแนวราบเท่านั้น to walk carefully
or gingerly (as over a precarious bridge)

soor spilian tcheo kdaar tghlaan khlaan ไต่สะพาน
แผ่นกระดานข้ามลำคลอง to walk carefully over a
footbridge which is made of one log or pole
laid across a breach

๔. สู่ขอ (สาว) to ask for a girl's hand in marriage
through an intermediary

mee ?au teu soor kmom ?ooi koon kan-lah คุณแม่, คุณพ่อ
ไปสู่ขอสาวให้ลูกชาย The parents went to ask for
the girl's hand for their son.

srootq
ซปู้จ

ดู [ซม-ปู้จ] See [sam-pootq]

sdootq
ซตุจ

ลีบ (ใช้กับร่างกาย) to be undeveloped, withered,
shriveled (as arms or legs due to polio)

mnwh dai-tqrrng sdootq คนแขนขาลีบ a person with
withered legs and arms

snoon
ซนูน

แรง power, force (by man or engine)

snoon tqool moo saa-maat thea ?ooi kbaal bee? bean
แรงที่ขว้างมาสามารถทำให้หัวแตกได้ The force with
which (something) was thrown could break (someone's)
head.

milian snoon dai thmuan มีแรงมือที่หนักหน่วง to have
strong hands

rot tqol pin snoon รถชนเต็มแรง A car bumped
into (something) very hard.

- sroom
ชรูม ดู [รูม] See [room]
- srool
ชรูล สบาย, สุขสบาย, สะดวกสบาย to be in good health, happy,
comfortable
srool tɔt สบายใจ to feel relieved, relaxed
(emotionally)
rot nih boar srool tɕhian ʔaa pseep รถคันนี้ขับสบายกว่า
คนอื่น This car is easier to drive than other
cars.
ptiah nih srool บ้านนี้สะดวกสบาย This house is
comfortable.
- srootɕ
ชรูต แหลม to be pointed
lam-peep srootɕ ttɕiu ทอกแหลมเปียบ The spear has
a very sharp point.
- snoot
ชนูต ๑. แห้ง to be dry
snoot-pʔoh แห้งผาก to be parched, bone dry
haal thɕai ʔooi snoot ตากแดดให้แห้ง to spread
(in the sun) to dry
๒. ซีด, เศร้า (ใช้ประกอบคำว่า 'หน้า') to be pale; sad
(of a face)
taʔ-kmaa laŋ muʔ snoot ตกใจจนหน้าซีด to be so
frightened that the face turns white
- sʔootɕ
ชจูจ เม็ดเล็ก ๆ ที่ขึ้นเป็นผื่นตามตัว [ปจูจ] rash, also called
[pʔootɕ]
- sop
โซป ๑. ศพ (คน), ดู [คมอจ] a corpse, remains (of a person)
- see [khmootɕ]
๒. คลุ้มคลั่ง, คลั่ง (อาการของสัตว์หรือคนที่คลุ้มคลั่งเมื่อเป็นบ้า)
to be delirious (of a person or animal)

sop-pmaat โศป-ปมาต	สบประมาท, ทนินประมาท, ดูถูก (ฝีมือ) to insult, speak or act contemptuously to, to look down (upon) khoo-kaa sop-pmaat ข้อหาสบประมาทเขา a charge of insulting (someone) kmai sop-pmaat kae อย่าดูถูกฝีมือเขา Don't look down upon him!
som โศม	ขอ ขอร้อง to ask for, beg, request bAA? tree som phaa เป็ดแตงขอทาง to blow a horn so that other cars (or people) get out the way sree? som ?aa-jooa ร้องขอชีวิต to ask (someone) to spare one's life som tooh ขอโทษ, ขออภัย to apologize; Excuse me!, Beg pardon! som ?ooi tau t?iaa moo t?iaa ขอให้ไปทีมาดี Good luck to you. (Spoken to a person who is going away) som ?ooi thaa taam deei thaa ขอร้องให้ทำตามทีพูด to request someone to do as he has said som puuar ขอพร to ask for a blessing som l?iaa ขอลา to say goodbye
som-bat โศม-บัต	สมบัติ, ของ, สิ่งของ wealth, property, treasure som-bat soon-too สมบัติส่วนตัว private property som-bat soon-room สมบัติส่วนรวม public property
som-bu?-som-ban โศม-บุ?-โศม-บัน	สมบุกสมบัน, (เดินทาง) ทุลักทุเล to have a rough (journey), do hard work, to use something; unsparingly pAA rot jaan som-bu?-som-ban ใช้รถอย่างสมบุกสมบัน to use a car unsparingly
som-t?iaan โศม-เตียน	ขอทาน to beg, ask for alms nia?-som-t?iaan คนขอทาน a beggar

- son ชน, ชุกชน to be naughty
 โชน
- son-tɔʔt สนใจ to be interested (in)
 โชน-เจ็ด son-tɔʔt ruək สนใจเรียน to be interested in studying
 man sau son-tɔʔt blaə ไม่ค่อยสนใจเท่าไร never very
 interested in
- sotɔ รัน a variety of small mosquito seen in the rainy
 โชจ season
- son (1) ๑. ส่ง to send, to see someone off
 โช้ง (๑) son tɔʔt-maai təu ruua phɛk ส่งจดหมายไปหาเพื่อน to
 send a letter to a friend
 son-khaau ส่งข่าว to send news by letter or word
 of mouth
 təu son baɔŋ kan-lah lɔŋ rot ไปส่งพี่ชายขึ้นรถ to
 send one's brother (elder) off at a bus-station
 (or a train station)
๒. เป็นคำที่ใช้เป็นคำสั่งให้ช้างหมอบลงเพื่อให้คนขึ้นหลังช้าง a word
 telling an elephant to kneel down in order that a person
 can mount on
- son (2) ทรง style (of hair, trousers, ... etc.)
 โช้ง (๒) son soʔ ทรงผม hair style hair style
- son-sai สงสัย to doubt, be doubtful; to suspect, to have a
 โช้ง-ชัย notion that
 kə son-sai thaa wila man meen เขาสงสัยว่าไม่จริง
 He suspected that it was not true.
- son-saar คู่รัก lovers, sweethearts
 โช้ง-ซาร

spol-spol ชโป๊ล-ชป้อล	<p>เป่ง ใช้ขยายคำว่า [เข็ม] 'บวม' an intensifier of [หฬฬฬ] 'swollen'</p> <p>phnee? hlam spol ตาบวมเป่ง The eye has swollen up large.</p> <p>pah wei kbaal hlam spol โดนตีหัวบวมเป่ง to be hit on the head and get a large lump</p>
so?-kpro? โซะ-กโประ	<p>สกปรก to be dirty, stained</p> <p>dai so?-kpro? มือสกปรก (His) hand is dirty</p>
slom ชโล้ม	<p>ลักษณะที่ตกหมุนคว้างมาจากที่สูง of a thing revolving slowly when falling down from a high place</p> <p>mee? tchee ba? thlia? slom กิ่งไม้หักหล่นหมุนคว้างลงมา A branch of a tree was broken off and fell down revolving slowly.</p>
soo โซ	<p>๑. โซ a chain</p> <p>da? soo ล่ามโซ่ to chain</p> <p>๒. มีโซโน [โซ-ซัด-โซ-เซ] Used in [soo-sat-soo-see] - staggeringly, unsteadily</p> <p>daam soo-sat-soo-see เดินโซซัดโซเซ to walk unsteadily</p>
soo-rjaa โซ-รยา	<p>พระอาทิตย์, สุริยา มีโซโนโคลงหรือบทร้องเพลงเขมร the sun (only used in lit. or rhymes)</p>
soom โซม	<p>โทรม (ใช้กับสุขภาพร่างกาย) to get worse (of one health)</p>
soot โซต	<p>ไหม silk</p> <p>soot-kbaal ไหมที่ได้จากส่วนนอกของรังไหมเป็นไหมที่หยาบและแข็ง a lower grade of silk (consisting of coarse, stiff threads from the outermost layers of the cocoon)</p>

- soot-satq โไหม้ที่ได้จากรังไหม ซึ่งสาวเอาส่วนนอกออกก่อนแล้ว
เป็นไหมที่อ่อนนุ่มละเอียด the highest grade of silk
(consisting of very soft, fine threads from the
inner layers of the cocoon)
- soot-liau โไหม้ที่สาวจากรังไหมทั้งรัง ตั้งแต่ส่วนนอกจนถึงส่วนใน
a mixed of silk consisting of both [soot-kbaal]
and [soot-liau]
- soot-muan สวดมนต์ to pray by reciting prayers
โชต-ม้วน
- soon (1) สูญ สูญหาย to disappear, he lost; to become extinct
โชน (๑) soon tau ฤๅ?εεก สูญไปเปล่า ๆ to lose (something)
for nothing
- soon (2) บั้น shape, mold in the hands (a substance such as
โชน (๒) plasticine)
kwap-soon ลูกหนังสตีคที่ปั้นจากดินเหนียว a round hard
clay ball (molded by hand) used as a 'bullet' for
a slingshot
soon dei ใต บั้นดินเหนียว to mold clay
- sool-kuat สวรรคต ไข้กับพระสงฆ์, พระเจ้าแผ่นดิน, ทายาท die (of a monk, king,
โชล-กวัด or member of royal family)
- soor เสียง (ที่ดังมาแต่ไกล, เสียงสะท้อน) a sound from the distance;
โชร an echo
soor kam-phlɿxɿɿ luum moo puε tɿxɿɿ puε เสียงปืนดังมา
จากชายป่า The sound of a gun was heard from the
edge of a forest.
- soo? โศก to be sad, sorrowful
โช หนังกี่เรื่องนี่โศก This film is sad.
soo?-sau โศกเศร้า to be sad, sorrowful

sboot ชโอบต	รูด (ใบไม้, รวงข้าว) to strip off (leaves or rice, grains) by pulling one's hand along the branch or stem
sboor ชโอบร	มดลูก the womb, uterus
sdoor? ชโอด	ดู [ชเค็ง] หรือ [ชดู] See [sdaŋ] or [sduuʔ]
snool (1) ชโนล (๑)	ไส้ขนม the inside part, filling (as in a pastry) snool nom ไส้ขนม pastry filling nom daʔ-snool ขนมยัดไส้ sweet with a filling
snool (2) ชโนล (๒)	เฉา (ต้นไม้) (of a tree) to wilt, wither, shrivel up; to be wilted, withered
snooʔ (1) ชโน (๑)	กระดอง (ปู, เต่า ฯลฯ) shell (of turtle or crab) snooʔ kdaam กระดองปู shell of crab snooʔ naaʔ กระดองเต่า shell of turtle
snooʔ (2) ชโน (๒)	รางใส่อาหารให้สัตว์กิน ทำจากไม้ a wooden feed trough snooʔ tɕruuʔ รางใส่อาหารให้หมู a pig trough
snooʔ (3) ชโน (๓)	เหยียด (ขา) to stretch (one's legs) ŋkui snooʔ tɕruŋ นั่งเหยียดขา to sit with one's legs stretched
snooʔ-rteh ชโน-รเต็ช	ส่วนของเกวียนจากส่วนที่เรานั่งเข้าไปหาส่วนที่ติดกับแอก the "tongue" of an ox-cart which extends frontward from the seat and to the end of which the yoke is attached
sloot ชโอด	๑. อ่อนโยน to be gentle, tender ๒. หัวอ่อน to be tractable, easy to teach
sloop ชโอด	ปลาหลด [ชลฎ], [ชโอด] ก็เรียก a long slender eel-like fish, also called [sluup], [tɕhloop]

- sloong (สูง) ลี้ว an intensifier of 'high'
 ชโลง dlam tɕhəə kpuah sloong ต้นไม้สูงลี้ว a very tall tree
- sroong โสร่ง a sarong
 ชโรง sɿɱə? sroong นุ่งโสร่ง to wear a sarong
- skoot ๑. ฉคมมีดกับภาชนะ เช่น ครก เพื่อให้คม ๑ [โกต] to hone,
 ชโกต sharpen (a knife), - see [koot]
 skoot kmet noŋ tbal-bə? ฉคมมีดกับครก to sharpen a
 knife on a mortar (a grinding bowl)
๒. เสียดสี (กัน) to rub against (intransitive)
 dlam tɕhəə skoot khnila ต้นไม้สีกัน The trees rub
 against each other.
- sʔootɕ ทิด scabies (a skin disease)
 ชโอจ
- səʔ (1) สุข to be happy, at ease, content
 เขะ (๑) səʔ tɕat สุขใจ to be happy
 nəu jaŋ miian khwaam-səʔ อยู่อย่างมีความสุข to live
 with happiness
- səʔ (2) (วัน) ศุกร์ ๑ [งับ] - Friday - see [ŋai]
 เขะ (๒)
- səʔ (3) รก (นาม) the placenta (human, animal)
 เขะ (๓)
- səʔ (4) (อยู่) ดี ๆ ดูตัวอย่าง just ... (with no apparent cause)
 เขะ (๔) as in the examples
 kɱ nəu səʔ-səʔ ka? kɱwəʔ dlam təu tɕiia-tɕiia
 เขาอยู่ดี ๆ ก็ลุกเดินไปดี ๆ He was just sitting there
 and then walked out (for no apparent cause)
 kɱ deɛ? nəu səʔ-səʔ ka? ŋwəp təu tɕiia-tɕiia
 เขาอนอยู่ดี ๆ ก็ตายไปเฉย ๆ He just lying there and
 then he died (no apparent cause).

- sɔh
ซ็อย
๑. โหม้ (จนเป็นถ่าน) charred (like charcoal or a cremated corpse)
 ๒. สุกงอม (ผลไม้) to be overripe (of fruits)
swaai tum sɔh lɔt daam มะม่วงสุกงอมคาต้น The mango has overripened on the tree.
- sɔh-saap
ซ็อยซ-ซาญ
- พรุน, ปรุ to be pitted, full of holes, perforated
mlian taa snaam ʔət sɔh-saap pɛt mu? มีแต่รอยฝีดาษ
พรุนเต็มหน้าไปหมด to have pockmarks all over the face
pah tɔa? sɔʔ-saap pɛt khloon โคนแทงพรุนไปทั้งตัว to have stab wounds all over the body
- spɔl
ซป็อล
- ดู [ซป็อล] See - [spɔl]
- sɔv?
ซเบาะ
๑. ยัด to stuff, cram into
tɔap khoo ʔaau sɔv? da? kpau จับเสื้อผ้ายัดใส่กระเป๋า to cram clothes into a suitcase
 ๒. (พูด) แดกดัน, กระแทกกระทั้น, เสียดสี (to speak) sarcastically
pɔjɛi sɔv? ʔɔvɔi khɔŋ พูดแดกดันให้โกรธ to speak sarcastically in order to make (someone) angry
- sɔmɔt
ซม็อด
๑. จดหมาย a letter (rarely used)
 ๒. สมุด (ขรุ่นหลังนิยมใช้ [ซมุด] มากกว่า) a note-book or an exercise book (less common than [smut])
- sɔmɔʔ
ซเมาะ
๑. กรน to snore
 ๒. รัง (ทำด้วยใบไม้ กิ่งไม้ เช่น รังไก่, รังนก, รังมดแดง) a nest
- sɔmɔʔ-puah
ซเมาะ-ปัวฮ
๑. กระเพาะอาหาร stomach
sɔmɔʔ puah thom ลงพุง, พุงโต to have a big belly

- smw?-koon-niiag กิ่งไม้ที่ตัดมามัดเป็นพุ่ม ใช้เป็นที่ให้ตัวไหมชักใย a bundle of dried
 ชเมาะ -โกน-เนียง branches bound together as a "nest" for silkworms to
 spin cocoons
- sdw? รก (เต็มไปด้วยหญ้า หรือพืชที่ไม่ต้องการ) รกชุก to be overgrown,
 ชเดาะ covered with disorderly (unwanted) plant growth
 smau 1๙๗ sdw? pte ptiah หญ้าขึ้นรกเต็มบริเวณบ้าน The
 area around the house was overgrown with grass.
 dop sdw? ป่าทึบ a dense forest
- sdw?-sdor เป็นไม้เถาใหญ่ มีลูกคล้ายมะไฟ แต่มีขมนิด ๆ รสเปรี้ยวกินได้ a kind
 ชเดาะ -ชศี้อร of large vine with edible sour fruits
- snw? สนุก สุข (สบาย) to be well, to have fun, to have a
 ชเนาะ good time
 snw? sw? sbaai สุขสบายดีหรือ How are you?
 snw?-tgat-sroot-tgat-sw?-tgat สบายใจ to be happy
- snwh รังเปล่า (ผึ้ง, แตน, ต่อ) an empty hive or nest (of bees
 ชน้อย or wasp)
- slot ๑. สลด (ใจ) to be sad, sorrowful
 ชลือต kheep mnhw tga? khnila haa slot tgat เห็นคนแทงกัน
 แล้วสลดใจ to feel sad to see some people stab
 one another (with a knife)
 ๒. อาการเจ็บ เหมือนกับไฟช็อต เมื่อร่างกายบางส่วนไปกระทบกับของแข็ง
 to get a sharp sensation which feels like electric -
 shock, for example, when one hits his funny bone
- srw? บ้าน, หมู่บ้าน
 ชเราะ kwat nou srw? naa คุณอยู่บ้านไหน What village do
 you live in?
 srw?-kraau บ้านนอก the country, rural areas

- koon-srov? ลูกบ้าน a villager
 bee? srov? bee? sree? พัดบ้านพัดเมือง to be displaced
 from (one's native land)
 nia? srov? nih ชาวบ้านนี้ a resident of this village
 mae-srov? พ่อบ้าน, ผู้ใหญ่บ้าน the head of a village
 tʃan-ruek srov? ขานหมู่บ้าน the outskirts of a
 village
 tau srov? daam ไปบ้านเดิม (ตาย) to die (an idiom)
 taŋ srov? thmei ตั้งหมู่บ้านใหม่ to establish a new
 village
- srov?-sree บ้านเมือง country, the country
 ช.ระระ - ช.ระระ nia?-srov?-nia?-sree ชาวบ้านชาวเมือง the people,
 the villagers
 srov?-sree kae kaat jaan nae khlah. บ้านเมืองเขาเป็น
 อย่างไรบ้าง? How is his country (or city)?
- sroh ๑. ลวก (ใช้กับน้ำร้อนเท่านั้น) to be scalded (by water);
 ช.ร้อน to scald, to dip in scalding hot water; to cook briefly,
 parboil; to soft boil (an egg)
 sroh mlua? ลวกผัก to scald vegetables
 tw? kdau srov? mwat น้ำร้อนลวกปาก The mouth was
 scalded by hot water.
 sroh puuang ลวกไข่ to soft boil an egg
๒. สามัคคี, ร่วมแรงร่วมใจ to get together for a purpose,
 join together to do something
 naŋ thee ?oi kae sroh khnila tʃila nah จะทำอะไร
 เขาสามัคคีกันดีมาก Whatever they do they get along
 together very well.
- srov? ช.ยั้ง ดู [ชน-ยั้ง] See - [san-jov]

- sʔɔh
ซื่อฮ
๑. นึ่ง (ไม่ใช่กับนึ่งข้าว) to steam (not used with rice)
sʔɔh tɕei tɕuu นึ่งปลาต้ม to steam a kind of
preserved fish
๒. (ร้อน) อบอ้าว to be burning hot (of the weather)
dʌʌr knaal thɕai kdau sʔɔh เดินตากแดดร้อนอบอ้าว
It is burning hot to walk in the sun.
- สวอ (1)
ซอ (๑)
- กุญแจ a key; a lock
สวอ-dai กุญแจมือ handcuffs
ดอ? สวอ สันกุญแจ to lock with a key
มแม่-สวอ แม่กุญแจ a lock
- สวอ (2)
ซอ (๒)
- เหนื่อย, เพลีย, อ่อนเพลีย; ระโหยโรยแรง to be tired,
weary, fatigued
- สวอน
ซอน
- สอน to teach
niaʔ สวอน saat-snaa นักสอนศาสนา a missionary
สวอน ɕiai อ่านสอนง่าย to be tractable, easily
led, obedient
สวอน naŋ-suam สอนหนังสือ to teach (as a teacher in
school)
- สวอง (1)
ซวง (๑)
- ซอง an envelope, paper package; a classifier for
envelopes, paper packages
สวอง tɕot-maai ซองจดหมาย an envelope (for a
letter)
- สวอง (2)
ซวง (๒)
- ส่อง (กล้อง) to look through (telescope, binoculars)
สวอง kloaŋ mɕɕ pkaai ส่องกล้องดูดาว to look at
stars through a telescope
- สวอง (3)
ซวง (๓)
- ซ่องโสเภณี a brothel
thɕuəu สวอง เห็นซ่อง to go to a brothel

สวว?	ศอก (กษิยา) to hit with the elbow
ขอ	สวว? klap ศอกกลับ to hit back with the elbow wei สวว? ศิศอก to hit with the elbow
สมวอ	ราศี grandeur, splendor, dignity
ชมอล	มว? miiian smวอ หน้ามีราศี a face with splendor
สมวอ	ซีมูก nasal mucus
ชมอร	pxh smวอ สั่งซีมูก to blow the nose tw? smวอ นานูก nasal mucus
สมวต๑	มด (ไม่ใช่กับมดแดง) ants (in general, except large red ants)
ชมอจ	smวต๑-khmau มดดำ black ants smวต๑-k-haam มดคันไฟ red ants whose sting burns like fire
สมวอ	สมอง, ความคิด the brain (body) part; thought, thoughts, idea; thinking
ชมอง	khoot๑ smวอ เสียสมอง (จำอะไรไม่ค่อยได้) to lose the ability to remember things miiian smวอ t๑ila มีความคิดดี to have a good idea
สทว	ต้นโสน <u>Sesbania roxburghii</u> (Liguminosae)
ชนอ	
สรว	กรู to come out or go in (of crowds)
ชรอ	สรว t๑ool teu na๑ kna๑ กรูเข้าไปในห้อง (A crowd) poured into a room.
สรวป	เหมือนกับ [ชวอม] ๑, ๒ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้พูดมากกว่า The same as
ชวอป	[srovom] 1, 2 which is more common

- srɔɔm
ซรอม
๑. ฝัก (มีด, ดาบ) sword scabbard, knife sheath
srɔɔm kmet ฝักมีด knife sheath
 ๒. ปลอก (หมอน), ซอง (แว่นตา) a case, sheath - like covering
srɔɔm khnɔɔi ปลอกหมอน a pillow case
srɔɔm wɛɛn-taa ซองแว่นตา an eye-glass case
 ๓. ถุงมือ gloves
srɔɔm dai ถุงมือ gloves
- srɔɔl
ซรอล
- เหมือนกัน [ซอ้อซ] ๒ The same as [sɔʔh] 2
- srɔɔtɕ
ซรอตจ
- รด to water (e.g. plants), to pour water (on) e.g. as in giving a blessing or consecration; to sprinkle (as in certain ceremonies)
- tɕaʔ twʔ kdau srɔɔtɕ smɔɔtɕ เหน้ร้อนรดมค (ฆ่ามค)
to pour water on ants (in order to kill them)
- srɔɔtɕ twʔ-muan รดน้ำมนต์ to be sprinkle with holy water
- srɔɔtɕ mluaʔ รดน้ำผัก to water vegetables
- srɔɔtɕ-khmɔɔtɕ
ซรอตจ-คมอจ
- การทำพิธีขอโทษผี เมื่อเราทำผิดและเชื่อว่าผีมีส่วนรู้เห็น กล่าวผีจะลงโทษ จึงทำพิธีขอโทษ โดยเอาเหล้ารดไปที่พื้น พร้อมกับพูดขอโทษผี บางครั้งจะมีขนมมเนยด้วย แต่ไม่จำเป็น a rite to propitiate spirits when some wrong has been done: whiskey is slowly poured through floor - board spaces words asking forgiveness are spoken, sometimes sweets are offered also
- srɔɔʔ
ซรอ
- เหมือนกัน [ซระ ʔ] The same as [sraʔ]

skhoo?	ตะคอก to yell at, to speak harshly
ชคอ	kmaɪ ɲjeɪ skhoo? da? khniia อย่าพูดตะคอกใส่กัน Don't speak harshly to each other!
สฎวอ	๑. ต้ม to boil (excluding rice)
ชงอ	sɲuwaɪ puuaŋ tiia ต้มไข่เบ็ด to boil duck-eggs puuaŋ sɲuwaɪ ไข่ต้ม boiled eggs
	๒. หลอม to melt, fuse (metal)
	sɲuwaɪ dɛɛ? หลอมเหล็ก to melt iron
สฎวอ	ผึ้งชนิดหนึ่งตัวเล็ก ภาษาลาวเรียกว่าผึ้งซอนโกน a kind of small bee
ชอ	
sap (1)	เหมือนกับ[[ซูป] the same as [suup]
ซูป (๑)	
sap (2)	ถ่อ (รถ ไปตามราง) to pull (a car on tracks)
ซูป (๒)	
sap (3)	๑. ทั่ว all over, through out
ซูป (๓)	troot mɤx sap ptiaɪ haɪɪ man khəoŋ ตรวจสอบทั่วบ้านแล้วไม่เห็น (I) have checked all over the house but (I) haven't seen (him, her, it, them)
	๒. ทุก every
	təu thəə kaar sap ɲal ไปทำงานทุกวัน go to work every day
	sap daaŋ ทุกครั้ง every time
	sap jaan ทุกอย่าง every thing
	sap tɕhnam ทุกปี every year
	sap baan ทุกที่, ทุกหนทุกแห่ง everywhere, every place
sam	สม, เหมาะสม ดู [ซน้อม] 3 to fit, be fitting suitable, proper appropriate; as befits; appropriately, see [snom] 3
ซน้อม	piɪr niia? nih sam khniia tɕiia สองคนนี่สมกันดี These two persons are quite a nice pair. thəə ʔuwi sam dɛɛɪ baan ruɛn moo ทำให้สมกับที่ได้เรียนมา to do so as to suit one's knowledge sam mu? สมน้ำหน้า to serve (somebody) right, It serves you right!

sam-koor

ซ็อม-กูร

สมควร to be fitting, proper, suitable, appropriate
 thmuan phoo sam-koor หนักพอสมควร (It's) moderately
 heavy.

sam-koor nang สมควรจะ ought to
 phoo sam-koor พอสมควร to be reasonable, moderate;
 reasonably, moderately

sal

ซ็อล

เหลือ to be left over, remaining
 baal sal tgraan bleh ข้าว (สุก) เหลือมากแท้ There is
 plenty of (cooked) rice left.
 pra? sal nou dap baat เงินเหลืออยู่สิบบาท to have ten
 baht left

sang

ซ็อง

๑. ปัก (เส้า) to stick or drive into the ground
 sang tsaar thəə ptiah ปักเส้าสร้างบ้าน to stick posts
 (into the ground) in order to build a house
 sang la? thəə rbaang ปักหลักทำรั้ว
 ๒. (หัว) ทิ่ม, เอาหัวลง with the head down
 loot sang kaa tou nang tw? กระโดดลงน้ำโดยเอาหัวลงก่อน
 to jump head first into the water
 sang kaa gwap หัวทิ่ม (ดิน) ตาย to fall head first (to
 the ground) and die

sa?

เซาะ

ผม (บนศีรษะ) hair (head)
 sa? skau ผมหงอก gray hair, to be gray-haired
 sa? kraah ผมหนา thick hair
 sa? roop ผมหยิก curly hair
 set sa? หวีผม to comb the hair
 saai sa? เสยผม to brush back one's hair with one's
 fingers
 muur sa? ม้วนผม to curl the hair, to put up one's
 hair

- dat sa? ถัดผม to wave the hair, have one's hair
waved, get a permanent wave
- bวต๑ sa? ถอนผม to pluck hair out
- ต๑ง๑ sa? ไรมผม the hair line above the forehead
- sa? kam-pวต๑ ผมจุก a topknot (of children)
- son sa? ทรงผม hair style, style of hair cut
- sa?-seh ผมบนหัวม้า, ผมม้า (ทรงผมคน) hair on the head
of a horse; bangs
- sa? plวต๑ ผมปลอม a wig
- ต๑lua? sa? ย้อมผม to dye hair
- kat sa? ตัดผม to cut hair; to have hair cut
- sa?-pวต๑ เส้นใยเป็นกระจุกที่เกิดอยู่ตรงปลายฝักข้าวโพด corn silk, the fibers
เซาะ -ป๑ต๑ extending from the tip of an ear of corn
- sah (ไม่) เลย (ดูตัวอย่าง) (not) at all
ชื้อช รml man kheap na? ntet๑ sa? มองไม่เห็นสักนิดเลย (I)
can't see (something) at all
man sa.l na? ntet๑ sa? ไม่เหลือสักนิดเลย There are none
left at all.
- sbat สาบาน, สบด to take an oath, swear
ช๑บ๑ต๑
- sบ๑๑ สบง Sarong - like lower garment worn by monks under
ช๑บ๑อง robes
- sด๑h ๑. ฤษ, ถ่ม (น้ำลาย, น้ำหมาก) to split out
ช๑ด๑อ๑ sด๑h tw? ทวต๑ ถ่มน้ำลาย to split (out saliva)
๒. เป่าเสก (เพื่อรักษาคนไข้ โดยมากผู้ทำพิธีจะพ่นน้ำหมากลงบนลำตัว
คนไข้ แล้วร่ายเวทย์มนต์) to blow (normally betel-juice) with
magical speels
sด๑h (-phlom) ต๑๑ทวต๑ เป่ารักษาคนป่วย blow (betel-juice)
over a sick person to heal him

- snam
ซน้อม
๑. เหมือนกับ [โซ้ง-ซัย] The same as [song-sai]
 ๒. เหมือนกับ [ซ้อม] The same as [som]
 ๓. สวย, หล่อ (ใช้กับคน) to be pretty, beautiful, good looking (of a person)
sɾɛi snam ผู้หญิงสวย a pretty girl
ruup rliəŋ mu? mmat snam รูปร่างหน้าตาดี to have a good looking figure and face
 ๔. ดี,, เข้าที่, เข้าท่า to sound all right, look all right,
pɲɛi snam พูดเข้าที่ What (he or she) says sounds all right.
- snah
ซน้อฮ
- สงสาร (สงสารคนเพราะเขาขาดอะไรไปบางอย่าง) to pity, sympathize with (somebody who lacks something)
snah mnuh ?ət baai สงสารคนอดข้าว (ไม่มีข้าวกิน) to sympathize with the persons who lack food
- slap
ซล๊อป
๑. เหมือนกับ [ซัน-ล๊อป] The same as [san-lap]
 ๒. (หน้า) มืด เหมือนกับ [จิต] to faint, fall unconscious
slap mu? หน้ามืด to faint
- sla? (1)
ซเลาะ (๑)
- sla? (2)
ซเลาะ (๒)
- เหมือนกัน [ซัน-เลาะ?] The same as [san-la?]
ห่วง (เชือก) a loop (of a rope)
tɔraŋ? kan-tui ksee nɔŋ sla? สอดปลายเชือกกับห่วง (เชือก)
to put the end of rope into a loop (of the rope)
- srat
ซร้อด
- ยุบ (ลด) to cause (something) to appear smaller
nroon kruh ?vɔi sɾaʋ srat เขย่าถังให้ข้าวเปลือกยุบ to shake (a sack of) unhusked rice to pack it more firmly
- sral
ซร้อล
- (ต้น) สน a pine tree
pru sral ป่าสน a forest of pine trees

sraŋ
ช็ร็อง

๑. ช็อน, ตัก, ความ(เอาแต่ของที่ต้องการจากน้ำ หรือของที่เป็นน้ำเช่นแกง)
to skim, to dip up (only what one wants from water, curry,
soup or other liquid medium)

sraŋ mnh luəŋ tw? ช็วยคนจมน้ำ to save someone from
drowning

sraŋ sla? tchəə pə tw? เอาใบไม้ออกจากน้ำ to skim
leaves from the water

sraŋ satɣ muan pə tchnəŋ san-ləə ตัก (เอาเฉพาะ)
เนื้อไก่จากหม้อแกง (ไก่) to dip up only chicken from
curry

๒. สรง (ใช้สำหรับพระ) to take a bath (only of monks)

srah
ช็ร็อย

๑. สด (อาหาร) to be fresh, raw, uncooked

trei-srah ปลาสด fresh fish

๒. สด (สี) to be bright (of colors)

sli k-hoəm srah สีแดงสด bright red colour; to be
bright red

๓. (หน้าตา) สดใส, สดชื่น, เบิกบาน to be cheerful

mnh? mmat srah kəmm หน้าตาแจ่มใสเบิกบาน to be cheerful,
to have a cheerful expression on the face

sjaŋ
ช็ย็อง

ใช้เป็นคำขยาย [ทเสยะ] Used as an intensifier with [thliə?]

dəər kəə thliə? sjaŋ เดินคอตกลง ๆ to walk with a
drooping head

skət
ช็ก็อด

ช็ [ชัง-ก็อด]: See [saŋ-kət]

skən
ช็ก็อน

(โรค) ลมบ้าหมู epilepsy

skə?
ช็เกาะ

(เปียก) ชุ่ม, โขก, (เปียก) ปอน to be soaking wet, drenched

phlɛə ttw? skə? ฝนเปียกโขกทั้งตัว to be soaked with
rain

- skrom
ชกร้อม ต้นไม้ป่าชนิดหนึ่ง เนื้อแข็งมาก นิยมนำมาทำเสาบ้าน Xylia dolabriformis
(a hard-wood forest tree)
- sɔam
ซง้อม พักนิ่ง ๆ, อยู่เฉย เช่น เมื่อไม่สบาย, ป่วย; สงบ (สดีอารมณ์) to be still, i.e. to rest as when someone is ill; to calm one's self down
dee? sɔam นอนนิ่ง ๆ to lie still
sɔam ʔooi dai wee-lia san อยู่เฉย ๆ ให้ถึงเวลาก่อน
Calm yourself till it reaches the time!
- sɔaʔ-sɔaʔ
ซเงาะ -ซงะ ลักษณะของคนทีคออ่อน, โอนเอนไปมา เช่น เด็กเวลาร้องไห้ คนกำลัง
ง่วงนอน, คนเมาเกือบหมดสติ to wobble, unsteady (e.g. a baby when crying, a person when sleepy or drunk)
- sʔap
ซ้อป เกลียต to hate, dislike, feel disgust
sʔap mu? เกลียตซ้หน้า to hate the very sight of
(someone)
- sʔam (1)
ซ้อม (๑) ชื่อไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง มักใช้ทำฟืน a kind of tree normally used
as firewood
- sʔam (2)
ซ้อม (๒) ประคบ เช่น เอาใบพุดมาลนไฟแล้วประคบตรงที่บวมหรือตรงที่ช้ำ to
apply a heated material, such as leaves, as a compress
with a gentle pressure to a swelling or bruise
- saa
ซอ ๑. สีขาว white colour; to be white
slae? saa tnap saa นุ่งขาวห่มขาว to wear white
(robes, as a nun)
saa skuh ชาวจีวะ to be purely white
saa kbah ชาวโพลน to be white all over
๒. ซีด to be pale, faded
saa speh ซีดเผือด to be pale
mu? saa speh หน้าซีดเผือด for the face to be very pale

- sɔɔ-khmau ชื่อพิษชนิดหนึ่งมีสีขาวดำสลับกันทั้งตัว a kind of poisonous snake
 ซอ-คเมา with black and white markings
- sɔɔp สอบ to take an examination; to check
 ซอป
 sɔɔp riin taa สอบเข้าเรียนต่อ to take an entrance
 exam, to continue one's studies
 sɔɔp-sɔɔn สอบสวน to investigate
 sɔɔp tɕɛn pi roɔŋ-riin สอบไล่ (จบประโยค) ของโรงเรียน
 to take the final examination to complete one's
 studies at a school
 sɔɔp baan สอบได้ to pass an exam
 sɔɔp thla? สอบตก to fail an exam
 sɔɔp lai สอบไล่ to take a final exam
 troot sɔɔp ʔɔɔi lʔɔɔ ตรวจสอบให้ดี to check carefully
 sɔɔp sam-phaat สอบสัมภาษณ์ to interview
- sɔɔm ๑. (ฝึก) ซ้อม to practise, rehearse
 ซอม
 sɔɔm daɪ ซ้อมมวย to work out practicing boxing
 sɔɔm kam-laŋ ซ้อมกำลัง to work out to build up
 one's strength (as a boxer)
 ๒. ซ่อม to mend, to repair
 rap sɔɔm naa-lkaa รับซ่อมนาฬิกา (This establishment)
 offers watch repair (services)
 sɔɔm rat ซ่อมรถ to repair a car
 sɔɔm thnaɪ ซ่อมถนน to repair a road
 roɔŋ-sɔɔm โรงซ่อม a repair shop
- sɔɔr ๒. แหงหาของที่อยู่ใต้ดิน โดยใช้เหล็กกลมตรงปลายมีลักษณะเป็นแฉก ๒ แฉก
 ซอร to probe in the earth (in searching for something) using
 a metal rod with two sharp-pointed prongs at the tip
 sɔɔr ntuaŋ naŋ tɕiɔŋ แหงหาปลาไหลในหนองน้ำ to probe
 for eels in a shallow pond

- สอดน
 ของ
 ๑. ไข้กิน (ของที่ยืมหรือทำของคนอื่นเสียแล้วไข้คืนด้วยของอย่างเดียวกัน)
 to return what is borrowed or make restitution for something
 damaged by replacing it
 ๒. สนอง (คุณพ่อ, แม่, ประเทศชาติ ฯลฯ) เหมือนกับ [ชนอง] to
 repay someone for their kindness or the benefits they have
 bestowed (as one's parents, native land, etc.), - the
 same as [สอดน]
- สอด?
 ของ
 ลอกคราบ, ลอก (เปลือกไม้), (ผิวหนัง) ลอก ดู [ชนอ?] ๒ to
 slough, to peel off (of the bark of a tree or the sheath
 leaves of surgarcane); to become dry and scaly (of skin) -
 see [สอด?] 2
 puah สอด? thmei-thmei งูลอกคราบใหม่ ๆ A snake has
 just shed its skin.
 kdaam สอด? งูลอกคราบ The crab has sloughed its
 shell.
 mu? สอด? หน้าลอก The face became dry and scaly.
- spoat
 ขปอด
 มีไข้ใน [ขปัด-ขปอด] 'บุบยับยับี้' ดู [ขปัด] Used in [spuit-spoat]
 to be dented, completely out of shape - see [spuit]
- สอด
 ชมอ
 (ต้น)สมอ the olive-like fruit of a certain tree
- สอด-tuu?
 ชมอ-ดู
 สมอเรือ an anchor
 taŋ-lia? สอด-tuu? ทอดสมอเรือ to cast an anchor
- สอดน
 ชมอ
 หน้าแข้ง the shin
 สอดน weep ไ้คนหน้าแข้งยาว (เรียกคนที่ตัวสูง ๆ) Long-shins
 (appellation for a tall person).
- สอด?
 ชมอ
 เปลือก (ไม้, ไข่, หอย, ผลไม้) กาบ (กล้วย, มะพร้าว) bark
 (of trees), shell (of eggs, snails, shellfish), skin
 (of fruits), husk (of coconuts)

- sdoo
ชดอ
๑. (ข้าง) สีดอ a male elephant without tusks
tam-rei sdoo ข้างสีดอ a male elephant without tusks
๒. สืบ ไซ้กับแขน, ขา to be withered (of legs and arms e.g. underdeveloped due to polio)
- snodm
ชนอร
- ตะกั่ว lead (the metal)
- snodm
ชนอง
- เหมือนกับ [ชอง] ๒ the same as [sdom] 2
- snod?
ชนอ
๑. หลุด (หลุดจากส่วนฐาน) to come out (of a socket or hole)
thmen snod? ฟันหลุด A tooth has come out.
sneɣ kbɛi snod? หลักผูกควายหลุด (จากพื้นดิน) A stake (for tying a buffalo) has come up (and out of the ground).
kmai tliɲ dal tetɣ snod? อย่าดึงแขนเดี๋ยวนั้นหลุด Don't pull my arm! You'll dislocate it.
๒. คราบ (งู, ปู) ๑ [ชอ] cast off skin or outer covering (of a snake, crab),-see [sdod?]
snod? puah คราบงู the shed skin of a snake
snod? kdaam คราบปู a cast off shell of a crab
- sloa
ชลอ
๑. แกง (กษิยา) ๑ [ชน-ลอ] to make curry - see [san-laa]
ɲai neh naɲ sloa mwan วันนี้จะแกงไก่ Today (I) will make chicken curry.
๒. เหมือนกับ [ชน-ลอ] ๒ the same as [san-laa] 2.
- sloa-tɕhiam
ชลอ-เซียม
- บ้าเลือด to be blood-crazed

- sloa? ติดคอ (ของแข็ง ๆ ที่อมเล่น เพี้ยกลงไปติดในลำคอ) to be stuck,
ชโล lodged in the throat (as a seed of fruit or coin, but
not a fish bone)
- sraa มุง (รวมกันเข้าไปดูอย่างไม่มีระเบียบ), (วิ่ง, เดินตามกัน) เป็นพรวน
ชรอ to crowd around; (to walk, run) together in great
numbers
daar taam khniia sraa เดินตามกันเป็นพรวน to walk
together in great numbers
- sraap~sraop เหมือนกัน [ชรวม] ๑ และ ๒ The same as [sraom] 1 and 2.
ชรอป~ชรอป
- sraaŋ ๑. ล่า (สัตว์) ใช้กับสุนัข (a dog) to hunt (animals)
ชรอง nwam tʰkee tɔu sraaŋ puah พาสุนัขไปล่า to bring
a dog to hunt snakes
๒. ใช้กับคำอื่นมีความหมายต่าง ๆ ตามตัวอย่าง Used with other
words with different meanings
kɿŋ kaa kɿŋ sraaŋ ปวดคอปวดเคอ to have a
headache
saaŋ katʰ kaa katʰ sraaŋ หัวเราะท้องคัดท้องแข็ง to
double up with (violent) laughter
- sraa? ลด (เช่น ระดับน้ำ), ยุบ (เช่น ร่างกาย บริเวณที่บวม), บาง (ตา)
ชรอ to be lower (as the level of water); to become smaller
(as a swelling); to thin out, dwindle
tɰ? sraa? น้ำลด The level of water has lowered.
baai sraa? san swam daar taa ข้าวยุบก่อนค่อยเดินทางต่อ
Let's wait till the food is digested then start
walking again.
kbaal haam kool sraa? haai ศีรษะบวมค่อยหายแล้ว A
swelling on the head is gradually going down.
sraa? mnɰh tɔu krwan haai คนค่อยบางตาไปบ้างแล้ว The
crowd has thinned out.

- skaat-skaat เสียงเป็ดร้องในลำคอ onomat. from the soft cry of a duck
ชกอด-ชกอด
- skaar น้ำตาล sugar
ชกอร skaar saa น้ำตาลทราย granulated sugar
skaar piip น้ำตาลปีบ cane sugar in a semi-solid
state packaged in large cans
skaar k-hoom น้ำตาลแดง brown sugar
skaar tnovt น้ำตาลโตนด palm-sugar
- skaa? ผิวหนังแห้งแตกจนเป็นขุย to have dry and scaly skin
ชกอ
- s?aat (เสียง) แหบ hoarse, rasping (of the voice)
ชออด s?aat kaa เสียงแหบ a hoarse or rasping voice
gjei laŋ san-leep s?aat พูดจนเสียงแหบ to speak
until the voice becomes hoarse or rasping
- sdei อะไร (ไม่ใช่เป็นการขานรับเมื่อมีคนเรียก) what?; what anything,
ชเตี้ย something (cannot be used in answering a call)
gjei sdei man พูดอะไรเมื่อตะกี้ What have you just
said?
sdei man sam-khan pan khoh nat อะไรก็ไม่สำคัญเท่าผิดนัด
Nothing is worse than missing an appointment.
sii baai tɕila tɕlan sii sdei tɕet กินข้าวดีกว่ากินอะไร
เสียอีก Eating rice (as a main course) is better
than anything else.
- sei (1) ตะกร้อ (เครื่องกีฬา)
แซ็ย (๑) twat sei ตะตะกร้อ to kick a rattan ball i.e. to
play 'takroo' (a sport)
- sei (2) มีใช้ในคำว่า [ปเตี้ย-แซ็ย] สามี Used in [pdei-sei] husband
แซ็ย (๒)

- sdɛi
ชแต่ย
นินทา to gossip about; to criticize (someone) behind
(his) back
sdɛi rɔŋ nia? kan-tuɛt นินทาเรื่องของคนอื่น to gossip
about another persons' business
- sɲɛi
ชเนี้ย
เมล็ดพืชที่ลีบ an unfilled seed
srɔu miian taa sɲɛi ข้าวเปลือกมีแต่เมล็ดที่ลีบ เป็นส่วนมาก
Most of the rice seeds are unfilled.
- sleɪ
ชเลี้ย
ตะไคร้ (น้ำ) algae (in water of damp places)
- sreɪ
ชเรี้ย
ผู้หญิง (ใช้กับคนเท่านั้น) female (of persons); a woman
kaar sreɪ งานผู้หญิง (เย็บปัก ถัก ร้อย, งานบ้าน) women's
work (e.g. needlework, housework, etc.)
sreɪ sam-peŋ หญิงโสเภณี a prostitute
sreɪ kmom หญิงสาว a young woman
sreɪ mmaai หญิงหม้าย a widow
kmooɪ sreɪ หลานสาว (หญิง) (ของลุง, ป้า, น้า, อา) a niece
ʔom sreɪ ป้า an aunt (elder sister of one's father
or mother)
koon sreɪ ลูกผู้หญิง a daughter; a girl child
tɕau sreɪ หลานสาว (หญิง) (ของปู่, ย่า, ตา, ยาย)
granddaughter
- skeɪ
ชเกี้ย
ก้านทะลายมะพร้าว เมื่อเอาลูกออกหมดแล้ว ใช้เป็นไม้กวาด ๆ ลานบ้านได้
the stem of the whole bunch of coconuts which can be
used as a broom after all coconuts have been cut off
- sbai
ชบาย
ผ้าขาวม้า, ผ้าแถบ หรือ ผ้าอย่างอื่นที่มีลักษณะเป็นผืนยาวเหมือนผ้าขาวม้า
a loincloth, a long strip of patterned cloth used for
many purposes

	sbai soot	ผ้าขาวม้าที่ทอจากไหม	silk loincloth
	sbai mah	ผ้าขาวม้าที่ทอจากฝ้าย	cotton loincloth
	sbai ban kaa	ผ้าพาดคอ (สำหรับผู้หญิง)	a shawl
	sbai tnap	ผ้าห่ม	a blanket
smai	สมัย	time, period, era, age, reign	
สมัย	smai pu daam	สมัยก่อน	former times, the old days; formerly, in the old days
	smai thmei	สมัยใหม่	modern times, the present time; to be modern, up-to-date
	teej khloon twan smai	แต่งตัวทันสมัย	to dress fashionably
	mat smai	หมดสมัย	to be out-of-date, out of fashion
slai	๑. ปี่ชวา	the Javanese aboe (a flute-like instrument of soprano compass)	
ชลัย	๒. ปลิวไสว	to wave in the wind	
	sa? weep slai	ผมยาวไสว	The hair is long and waves in the wind.
saai	สาย (ลักษณะนามของถนน); สาย (ไฟ)	a line, wire; a classifier for roads	
ชาย	thnal saai nih tghmooh ?oi	ถนนสายนี้ชื่ออะไร	What is the name of this road?
	saai-phlaxng	สายไฟ	electric wire
swaal (1)	สีม่วงอ่อน	to be light purple; light purple colour	
ชาย (๑)	swaal (2)	มะม่วง	mango
ชาย (๒)	swaal-khloo?	มะม่วงป่า (ลูกค่อนข้างกลม มีเนื้อน้อย เมล็ดใหญ่)	a wild mango
	swaal-klat	มะม่วงคิมพานต์	<u>Anacardium occidentale</u> (Anacardiaceae), cashew-nut

- sdaai เสียหาย, นำเสียหาย to feel sorry (about something lost,
 ซหาย about a lost opportunity); to regret; It's too bad!,
 What a shame!
 sdaai wila deel phaen teu เสียหายเวลาที่ผ่านไป to
 feel sorry about time passed wastefully
 rbah ?oi khoot? man sdaai pan nang-sam ของอะไรเสีย
 ก็ยังไม่เสียหายเท่าหนังสือ (I) didn't feel sorry about
 anything that was damaged so much as the books.
 sdaai pra? t?oh tun teu man baan p?wot? เสียหายเงิน,
 ลงทุนไปไม่ได้ประโยชน์ (I) feel sorry about the money
 lost in an investment.
- snaai ๑. ต้นข่อย Streblus asper (Urticaceae)
 ซนาย ๒. (ปลา) เค้า ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ชนิดหนึ่งไม่มีเกล็ด ความยาวประมาณ
 ๑ เมตร Wallago attu (siluridae) a large fresh water
 catfish which is flat and long and has a wide mouth
- sraai (1) สาหร่าย aquatic weed, elgae
 ซราย (๑) sraai tan-lu สาหร่ายทะเล wrack; marine vegetation
 m(an-)lua? sraai ผักสาหร่าย edible algae
- sraai (2) ๑. แก้ว (เชือก, ท่อ) to untie (a rope, a cord)
 ซราย (๒) sraai ksee แก้วเชือก to untie a rope
 sraai baai kan-t?ap แก้วข้าวท่อ (ท่อข้าว) to untie a
 pack of rice (meal)
 sraai kbe?i ?wui ruua sli ?eep ปล่อยให้ควายให้หากินเอง
 a buffalo and let it graze untended
๒. แก้วเคราะห์, สะเดาะเคราะห์ to avert a catastrophe by
 the power of magic
 s?wot? tw?-muan sraai kruah รดน้ำมนต์แก้วเคราะห์ to
 avert a catastrophe by being sprinkled consecrated
 water
- saa?i เสวย (ผม) to run one's fingers through the hair
 ซैया

sbʌʌi ชเบ็ย	<p>๑. เสบย (นิยมใช้ [ซรูล] มากกว่า) to be well, happy, or contented, ([srool] is more common)</p> <p>๒. คำอุทานหลังจากการจามของผู้ที่จามเอง an exclamation used right after one's sneezes</p>
srool ชรูย	<p>เปราะ, บอบบางหักง่าย, กรอบ to be brittle, e.g. (wood, plastic, etc.); to be crispy</p> <p>mee? tʰəə srool nah กิ่งไม้นี้เปราะนัก This branch (of tree) is easily broken.</p> <p>nom nih srool ขนมนี้กรอบ This sweet is crispy.</p>
skool ชกยูย	<p>สีเทา เหมือนกับ [ปเค็ช] to be gray; grey colour-the same as [pphɛh]</p>
sʔoi ชโ้ยย	<p>๑.เหม็น to smell bad, stink; to reek of</p> <p>sʔoi muat เหม็นปาก (to smell someone's) foul breath</p> <p>sʔoi ʔatɕ เหม็นซี้ to smell foully of dug</p> <p>๒.เน่า to rot, to be rotten</p> <p>trei sʔoi ปลาเน่า rotten fish</p>
swoi (1) ชอย (๑) swoi (2) ชอย (๒)	<p>ชอย (นาม) a lane</p> <p>ชอย (กริยา) to mince, cut, slice (into small pieces)</p> <p>swoi saʔ ชอยผม to cut hair</p>
srɛu ชริว	<p>เสียว, หวาดเสียว, กลัว ดู [ชเย็ป] to feel a thrill of fear, horror - see [sʔəəp]</p> <p>srɛu kuut เสียวสันหลัง to have chills sent down one's spine</p> <p>srɛu mnɔh plɔn หวาดเสียว (กลัว) คนปล้น to feel a thrill of fear of a robber</p>
sɛɛu แซว	<p>(เสียง) เข็งแซ่, เกียวกราว to be very noisy</p> <p>san-loəp sɛɛu pɛ ʔəwɔŋ k ɛ ɛ เสียงเข็งแซ่จากห้องเรียน the noisy sound from a classroom</p>

- sau (วัน) เสาร์ ดู [งัย] Saturday - See [gai]
 เขา
- sau-soo? เศร้าโศก to be sad, sorrowful
 เขา-ไซ้ sau-soo? khootɔ̄ tɔ̄At ɾɛɛŋ ʔoi เศร้าโศกเสียใจเรื่องอะไร
 Why are you so sad?
- smau หญ้า (หัว ๆ ไป ยกเว้นหญ้าคา) grass (in general excluding
 ชเมา cogon, a tall coarse grass)
 tɔ̄an-riiah smaɯ ถางหญ้า to weed
- sdau สะเดา neem-tree, Media indica (Meliaceae)
 ชเตา sɾoh sdau tɔ̄rua? bo? mɪtɕ ลวกสะเดาจิ้มน้ำพริก to scald
 the bitter-tasting young leaves and flower buds of
 the neem-tree and eat them with chilli sauce
- sraau สว (กริยา) to pull, haul in (rope, kite string)
 ชราว sraau-soot สวไหม (เพื่อให้เป็นเส้น) to pull (a
 continuous) silk thread from silkworm cocoon
- shaau เป็นสัตว์ to be in heat (of animals)
 ชชาว
- səu เสียงไล่ไก่ a sound made to chase chickens, "shoo!"
 เชิว
- SAU มีไซ้ใน [มัน-ไซ้] ไม่ค่อย Used in [man-sau] scarcely,
 เชี้ยว hardly, not quite, not very
 man-sau thmuan blaɛ tee ไม่ค่อยหนักเท่าไรหรอก It's not
 so heavy.
- sbaɯ หญ้าคา cogon, a tall coarse grass used for thatching
 ชเบี้ยว (Imperata cylindrica)
 tɔ̄root sbaɯ เกี่ยวหญ้าคา to cut tall coarse grass
 ptiah baŋ sbaɯ บ้านมุงหญ้าคา a house thatched with
 cogon

- strau ดู [ซัด-เต็ว] See [sat-trau]
ชเต็ว
- srau ข้าวเปลือก paddy, unhusked rice
ชเว็ว
srau tnap ข้าวเหนียว unhusked glutinous rice
srau ksai ข้าวเปลือกข้าวเจ้า unhusked nonglutinous rice
srau pham ต้นข้าวตั้งท้อง the rice plant that has not
yet flowered
srau-puat ข้าวปลูก (ข้าวที่เก็บไว้ทำพันธุ์) seed rice
srau-sraal ข้าวเบา rapidly maturing varieties
of rice
srau-thuan ข้าวหนัก slow maturing varieties of rice
- skau (ผม) หงอก to be gray (of hair)
ชเก็ว
- spiah ดู [ซัม-เป็ยฮ] See [sam-plah]
ชเป็ยฮ
- stiaq เหยี่ยว a hawk
ชเต็ยง
- stiah ๑. ตีปีก เช่นไก่ to flutter the wings (as a cock before
crowing); to hit with the wings (of fowl)
ชเต็ยฮ
mmak stiah slaap ไก่ตีปีก A cock fluttered its wings
(as before crowing).
mwan stiah mawh ไก่ตีคน A cock hit a person with
its wings.
๒. พัด กระโชก (ลม, พายุ, ฝน) (the wind) to blow hard,
blow in gusts
khjal stiah ลมกระโชกแรง The wind is blowing very
hard.

- siiā-haai
เซีย-ฮาย
เสียหาย (เสื่อมเสียชื่อเสียง) to ruin one's reputation
kue thoe ʔwəi siiā-haai dāi mee-ʔau เขาทำให้เสียหาย
ถึงพ่อแม่ He ruined the reputation of his parents.
- spian
ชเปียน
สะพาน a bridge
soor pian ได้สะพาน to walk carefully or gingerly
over a narrow bridge.
spian dāng tw? สะพานที่ยื่นไปในน้ำเพื่อตักน้ำ a small
platform extending out over a body of water for
dipping up water.
- stiap
ชเตียบ
๑. ลูบ, ลูบไล้ to stroke or rub lightly back and forth
stiap khnāng ลูบหลัง to stroke the back
stiap plōom ลูบคลำปลอบโยน to stroke gently to
soothe someone
๒. คลำ to grope, to fumble
stiap ruua คลำหา to grope for (something)
mnh khwa? stiap ruua phlau คนตาบอดคลำหาทาง
A blind man fumbles along trying to find his way.
- sliaŋ
ชเสียง
เสียง (คานหาม) a palangin
- skiaŋ
ชเกียง
โรคคันชนิดหนึ่ง ขึ้นเป็นตุ่มเล็ก ๆ ตามตัวตามแขน ตามขา เป็นเฉพาะหน้าฝน
ระยะค้ำน้ำ a kind of skin disease, prevalent during
the rainy season, characterized by itchy rash on skin
- swam
เชื่อม
กว่า ...; ... (ก่อน) -แล้วจะ ... by the time ...; ... (first)
then ...
swam nāng moo jop กว่าจะมาคือค่ำ By the time (someone)
comes, it'll be dark.
soap baan san swam moo liaŋ สอบได้ก่อนแล้วค่อยมาเสียง
Pass the exam first then (I)'ll give you a treat.
swam tēu taam pue krəwəi แล้วจะตามไปทีหลัง (You go
first) then (I) will go afterwards.

- spwan
ชเป็อน
๑. ทองแดงหรือทองเหลือง copper or brass
๒. ชา, เหน็บชา to be numb
spwan tɔɯŋ ɕaɕa The leg is numb.
- stuat
ชเต็อด
- (ฝึก, หัด) เก่ง, คล่อง (to practise till) to be skillful in,
good at (doing something)
hat daaɾ stuat haai หัดเดินเก่งแล้ว to practise until
one's is able to walk well
baaɾ rot man tʉan stuat ขับรถยังไม่เก่ง to be still
an inexperienced driver
- srwan
ชเร็อม
- เหมือนกับ [เชื่อม] The same as [swan]
- skwal
ชเก็อล
- รู้จัก ดู [เคย] to know (a person, a book) - see [deɯ]
thəə tɔɯ man skwal แกล้งทำเป็นไม่รู้จัก to pretend not
to know (someone) before
skwal taa mu? รู้จักแต่หน้า to know (someone) by face
- spuat
ชปัวต
- ดู [ซัม-ปัวต] See [sam-puat]
- stuah
ชตัวฮ
- ลอก (เปลือกไม้) to remove (tree bark)
stuah smaɯ? tɕhəə ลอกเปลือกไม้ to remove tree bark
- skuan
ชกัวน
- บัว จำพวกบัวผืน a water lily
- suam
ชวม
- ส้วม [วิต] ก็เรียก a toilet, also called [wit]
- suuan
ชวาน
๑. สวน (ทาง) to pass (moving in the opposite direction,
as two cars in two-way traffic)
daaɾ suuan phlɯ khnila เดินสวนทางกัน to walk past
each other in the opposite directions

๒. สวน (กริยา) (ทำเพื่อให้ถ่ายอุจจาระ) to take an enema
- suua? ชัว
 ๑. ซุก to snuggle, cuddle up; to stuff, put (something) into (a small space) or under (something)
 suua? dai kroom to? ซุกมือใต้โต๊ะ to put one's hands under a table
 koon muan suua? slaap mee ลูกไก่ซุกปีกแม่ A chick snuggled up under it's mother wing.
 suua? kam-phlay tu? kroom khnani ซุกปืนไว้ใต้หมอน to put a gun under a pillow
๒. ซุกซ่อน, หลบซ่อน to hide
 ruat suua? kmai ?wai kee kheen รุ่งหลบซ่อนอย่าให้เขาเห็น
 Run and hide from him.
- spuua? สปัว
 สำหรับ (ข้าวและกับข้าวที่จัดเป็นสำหรับ) a set (of food, consisting of several different dishes for one meal)
- stuuap สตูป
 กาบ เช่น กาบกล้วย, กาบหับปลี fibrous sheath; bract
 stuuap tgee? กาบกล้วย fibrous layer on the trunk of a banana tree
 stuuap doon กาบเชิง (กาบที่หุ้มดอกและจั่นของมะพร้าว) a fibrous sheath covering the flowers of coconut
- skuum สกวม
 ๑. ผอม to be thin, skinny (of the body)
 skuum woot? ผอมกะห้อง (ผอมโซ) to be very skinny
๒. (ท้อง) แห้ง to be in a starved condition
 (?at baai lan) puah skuum woot? (อดข้าวจน) ท้องแห้ง to be in a starved condition
- skuuar สคูอาร์
 กลอง a drum (in general)
 wei skuuar ตีกลอง to beat a drum
 skuuar-dai กลองดิน earthenware drum
 skuuar-thom กลองใหญ่ (ที่ประจำตามวัด) a large temple drum
- spiai สปैया
 เหมือนกับ [ซม-เปียย] ทั้งสองความหมายเหมือนกัน แต่นิยมใช้ [สปैया] มากกว่า
 The same as [sam-piai] for both of the meanings but [spiai] is more common.

- tɔ̌ -

tɔ̌it
จิด

๑. ชิด close together, tight (weave)
 truu tɔ̌it ลอบกาถึ a tightly woven bamboo fish trap
 ŋkui tɔ̌it khniia นั่งชิดกัน to sit closely together
 dam tɔ̌ee? tɔ̌it rboɔŋ nah-spue? ปลูกกล้วยชิดรั้วเกินไป
 to plant a banana tree too close to the fence

๒. (ปิด) สนิท tight (of closed containers, doors, windows, etc.)

kbat kruuap tɔ̌hnaŋ ʔooi tɔ̌it ปิดฝาหม้อให้สนิท to close
 (a pot) with the cover tightly
 thmitɔ̌ phnee? ʔooi tɔ̌it หลับตาให้สนิท to close one's
 eyes tightly

tɔ̌ih
จิด

- ขี่ ชับ นั่ง (ในยานพาหนะ) to mount, get into a vehicle;
 ride in or on, travel by means of (an animal or vehicle)

tɔ̌ih kaa ชิดคอ to ride on someone's shoulders
 tɔ̌ih tuu? hah นั่งเครื่องบิน to travel by plane
 tɔ̌ih seh ชี่ม้า to ride a horse
 tɔ̌ih tɔ̌a?-kjaan ชี่จักรยาน to ride a bicycle

tɔ̌ih-tɔ̌wan
จิด-เจ็อน

- เหยียบย่ำ to walk or tread upon
 kmai tɔ̌ih-tɔ̌wan baaŋ dee? อย่าเหยียบย่ำที่นอน Don't
 tread upon the mattress!

tɔ̌ii
จิด

๑. จี้ to rob (a person)
 tɔ̌ooɔ̌ tɔ̌ii juua ksee kaa โจรจี้เอาสร้อยคอ The bandit
 robbed (someone) for a necklace.
 ๒. ชี nuns : devout (and usually elderly) women who
 shave their heads and wear white clothing and keep the
 10 precepts

tɔ̌iip
จิด

- จับ (ผ้า) a pleat; to pleat, gather in folds
 ʔaaui miian tɔ̌iip khaaŋ krooai เสื้อมีจับด้านหลัง a blouse
 with a pleat/pleats at the back

- tɕiit-tɕiit
จืด-จืด เสียงลูกนกบางชนิด onamat. from the sound of some kinds
of baby birds
- tɕiir
จึร ปุ๋ย fertilizer (chemical or organic)
da? tɕiir ใส่ปุ๋ย to fertilize
tɕiir ʔatɕ koo ʔatɕ kɛi ปุ๋ยคอก (ปุ๋ยขี้วัว, ขี้ควาย)
buffalo or cow manure used as fertilizer
tɕiir da? mlua? ปุ๋ยใส่ผัก fertilizer for vegetable
plants
- tɕii?
จึ ขุด to dig, to dig up
tɕii? dei ขุดดิน to dig the earth
tɕii? noon ขุดบ่อน้ำ to dig a well
tɕii? tan-loon ขุดมัน to dig up potatoes
tɕii? mlun kap khmooɕɕ ขุดหลุมฝังศพ to dig a hole
to bury a corpse
- tɕniir
จนิร (กระดูก) ขี้โครง ribs
tɕʔan tɕniir กระดูกขี้โครง ribs
skuuam khəon taa tɕʔan tɕniir ผอมเห็นแต่ขี้โครง to be
very skinny
- tɕnii?
จนิ เสียม a spade
dam tɕnii? ตีเสียม (ทำเสียม) to make a spade
- tɕliin
จสิญ โซ่ ตราน a chain
da? tɕliin tam-rei ล่ามโซ่ช้าง to chain an elephant
- tɕlii?
จสิ ไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง เปลือกหนา เมื่อเปลือกแก่แล้วจะแห้ง นิยมจะเอามาทำฟืน
a kind of very big tree the thick bark of which is used
as fuel
- tɕlutɕ
จลจ ดู [จัน-ลจ] See [tɕan-lutɕ]

- tɕuə
จ็
๑. คำ to scold, curse
 tɕuə thaa ʔoəi baan tɕliə คำว่าให้ได้ดี to scold
 someone to correct him
 piia? tɕuə คำคำ a curse word
 tɕuə taam pue kroəi คำไล่หลัง to curse at someone as
 he is leaving
๒. ใช้เป็นคำเน้นคำว่า [เกิด] Used to emphasize [kaat]
 theə kaar kaat tɕuə kruu ทำงานเป็นครู to work as
 a teacher.
 kəe kaat tɕuə ʔəu khmaat เขาเป็นพ่อผม He is my father.

tɕuə
จ็

คำเรียกสำหรับผู้ใหญ่ หรือคนมีอายุมากกว่าเรียกคนที่เคยบวชมาแล้ว
 term of address for a former novice used by an older
 person

tɕuə
จ็

ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ คำ เดือนมิถุนายน ถึง แรม ๑๔ คำ
 เดือนกรกฎาคม ๗ [แค] ๑ the name of the lunar month
 beginning from the first day of the period of the waxing
 moon in June to the fifteenth day of the period of the
 waning moon in July - see [khəe] 1.

tɕuə
จ็

เบียด, แทรกเข้าไป to make one's way through a crowd
 tɕuə bəəp mnuh tɕraan-tɕraan แทรกไปในที่มีคนมาก ๆ
 to push or make one's way through a crowd of
 people

tɕuə
จ็

ต้นมะเดื่อ Ficus hispida (Urticaceae)

tɕuə
จ็

(เงียบ) ฉี่ มักใช้ขยายคำว่า [ซงัด] หรือ [บัต] a modifier of
 [sɔat] or [bat]
 sɔat tɕuə ฉี่เงียบ dead silent
 ŋkui sɔat tɕuə man mmat man ɲjei นั่งเงียบเฉยไม่พูด
 ไม่จา to sit very quietly not saying even a single
 word

kuə təu tlaət bat tɔrɯəp เขาไปตลาดหายเงียบ He went
to the market (and seems to have) disappeared
bat tɔrɯəp เงียบ (บอกเด็กให้หยุดร้อง) Stop crying
(baby)!

tɔrɯəp
จรัญ

เหมือนกับ [จัน-รัญ] The same as [tɔan-rɯəp]

tɔrɯə?
จรัญ

(ฉีก, ผ่า ...) ตามยาว (to split) lengthwise into sections
(e.g. paper, cloth, wood, etc.)

tɔrɯə? rsei ผ่าไม้ตามยาว to split a bamboo stem
lengthwise

tɔrɯə? sla? tɔeə? ฉีกใบตองตามยาว to split a banana
leaf into smaller pieces

tɔkɯə
จกัถ

ควัก to take out, scoop out, spoon out (suck as from
container, pocket, etc.)

tɔkɯə phnee? ควักลูกตา to pluck the eye out

tɔkɯə doonŋ naŋ tɔhaən ควักเนื้อมะพร้าวด้วยช้อน to spoon
at coconut meat

tɔkɯə
จกัถ

ดู [จง-กัถ] See [tɔan-kɯə]

tɔ?əe
จฮืด

ดู [จง-ฮืด] See [tɔan-?əe]

tɔ-hɯə
จฮืด

ซีก ครึ่ง (ตัว, ลูก ... เป็นต้น) a half of

doonŋ maa tɔ-hɯə มะพร้าวหนึ่งซีก a half of a coconut

mwan maa tɔ-hɯə ไก่ครึ่งตัว a half of a chicken

tɔet
เจ็ด

ปาด, ผาน to slice, scrape off small pieces with a
knife

tɔet-sap เจ็ด-สี่ป	เจ็ดสิบ seventy
tɔen เจ็ด	คนจีน Chinese
tɔetɔ-tɔotɔ เจ็ด-โจ้จ	จู้จี้, จุกจิก to be fussy, unreasonably particular njei tɔetɔ-tɔotɔ พูดจู้จี้ to talk fussily sii tɔetɔ - tɔotɔ กินจุกจิก to eat a little bit of this and a little bit of that
tɔbetɔ จเบ๊จ	๑. หยิบด้วยปลายนิ้ว (๒ นิ้ว หรือทั้ง ๔ นิ้ว ก็ได้) to pick up a small amount (with the finger tips) ๒. หยิบ ใช้เป็นลักษณนาม used as a classifier meaning a pinch of ɲkam maa tɔbetɔ ข้าวสารหนึ่งหยิบ one pinch of rice
tɔweh-tɔwɔɔ-tɔwɔɔp จเว๊ฮ~จวอ~จวอป	(อ้าปาก) ทวอ with the mouth open ɲkui haa muat tɔweh นั่งอ้าปากทวอ to sit with the mouth open
tɔtet จเต๊ต	โท่ง (กั้น) to raise the bottom (as when wiping the bottom)
tɔnet จเน๊ต	๑. ชิ้นที่ผ่านหรือทั้นไว้ (มักใช้กับผลไม้) a piece of (fruit) tɔet swaai kaat tɔnet-tɔnet แบ่งมะม่วงเป็นชิ้น ๆ to cut a mango into pieces ๒. ใช้ในการเปรียบเทียบ ในทำนองว่าไม่ได้ครึ่งหนึ่ง หรือเสี้ยวหนึ่งของ คนอื่น Used in comparison, in the sense of not being comparable to. ?ɛɛn man baan maa tɔnet wlia เอ็งไม่ได้เสี้ยวหนึ่งของเขาหรอก You are not comparable to him.

- tɕrɛp
จเร็ญ (สว่าง) จ้า (เป็นลำ) - ดู [จรัล] strong (beam of light)
see [tɕral]
phlɛɯŋ rot phlɛɯ tɕrɛp ไฟรถสว่างจ้าเป็นลำ The (beam of) light from the car is strong.
- tɕrɛh
จเร็ฮ เฉียด to pass by closely
kɛɛ bap kam-phlɛɯŋ tɕrɛh kbaal jɛɯŋ ntɛtɕ เขายิงปืน
เฉียดหัวฉันไปหน่อย He fired a gun and the bullet
passed by my head very closely.
tɪŋ bæ tɕrɛh ntɛtɕ ซื้อหวยเฉียดไปหน่อย (เกือบถู) (I)
bought a number in an underground lottery and was
just off by a little.
- tɕkhet
จเค็ด ไม้ขีดไฟ ดู [เค็ด] a match - see [khet]
khet tɕkhet ชิดไม้ขีดไฟ to light a match
kɛɛwɔŋ tɕkhet กล่องไม้ขีด a box of matches
kbaal tɕkhet หัวไม้ขีด the head of a match
- tɕɛɛp
เจเป ดื่ม (เหล้า) โดยการดูดจากไห โดยมากมักใช้ก้านใบมะละกอเป็นหลอดดูด
to drink liquor by sucking (from a jar) normally, through
the leaf stalk of a papaya
- tɕɛɛt-tnaa
เจต-ตนา เจตนา intention, will, purpose, design; to intend to,
mean to
tɕɛɛt-tnaa kɛɛp kɛɛ เจตนาแกล้งเขา to intend to
annoy him
thəə man miian tɕɛɛt-tnaa ทำไปไม่มีเจตนา to do
something without having meant to do it
tɕɛɛt-tnaa tɕɛɛw เจตนาร้าย ill will
- tɕɛɛn
เจเน มีใน [เจเน-เว-ที] - เจเนเวที (ใช้เฉพาะมวย) Used in
[tɕɛɛn-wee-thii] - to have experience in fighting (only
used with a boxer)

- tʰee? (1)
เจ๊ (๑) กล้าย *anana*
tʰee? tʰy กล้ายสุกเขียว a kind of banana which is
green when ripe
tʰee? kruap กล้ายตานี a kind of banana with lot of
seeds inside
- tʰee? (2)
เจ๊ (๒) ทวก to part, push aside
tʰee? saʔ ทวกผม, แสกผม to part the hair
tʰee? smau ทวกหญ้า to push grass aside (as when
going through)
- tʰeeh
เจ๊ ค้าย thread
- tʰeeʔ
เจ๊เต๊ ๑. ถ่างขา to spread one's feet (legs) apart
tʰhuar tʰeeʔ ยืนถ่างขา to stand with one's legs
apart
๒. (พูด) สอดขึ้นมากลางคิน to interrupt
kmal tʰeeʔ njei tʰəh อย่าพูดสอดขึ้นมากลางคินอย่างนั้น
Don't interrupt like that while someone is speaking!
- tʰeeh
เจ๊ (คิน) ถ่อน ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ชนิดหนึ่ง ยอดอ่อนใช้ต้มขึ้นน้ำพริก *Albizzia
procere* (Leguminosae), a large-sized tree with edible
leaves
- tʰeeʔ
เจ๊ [จิง-เอร] See [tʰəŋ-ʔeeʔ]
- tʰeeʔ
เจ๊ ๑. เนื้อบริเวณโคนปีก the muscle at the base of a wing
๒. ไขใน [จั้ง - จอญ] - กระดูกกระดูกเตี้ย Used in
[tʰəŋ - tʰeeʔ] - bones
tʰəŋ - tʰeeʔ baʔ ʔəh กระดูกกระดูกเตี้ยหักหมด All the
bones were broken (as falling from a high place).
tʰəw tʰəŋ tʰəw tʰeeʔ เจ็บกระดูกเจ็บกระดูกเตี้ย (I)
have aches and pains all over.

tɕʔeeh

จเอช

เป็นที่น่ารังเกียจ (ใช้กับนิสัยของคนหรือสัตว์ เช่น สกปรก, ฝักง่าย, ไม่มีระเบียบ เป็นต้น) to be disgusting (of behaviour of a person or animal)

nit-sai kae tɕʔeeh นิสัยเขาเป็นที่น่ารังเกียจ His behavior is disgusting.

tɕer

แจ็ร

เสียงที่เกิดจากการที่สัตว์เช่นกิ้งก่า จิ้งเหลน หรือ หนู ริ่งผ่านไปบนใบไม้แห้ง ๆ อย่างรวดเร็ว onomat. from the sound of a small animal such as a lizard, a chameleon, a rat, etc. running by quickly on dry leaves

tɕer

แจ็ญ

๑. ออก, ขึ้น to go, come out, away off; to leave
 tɕer pue ptiah ออกจากบ้าน to go out of the house, leave home
 tɕer pue ptieh suem ออกจากประเทศไทย leave Thailand
 tɕer daar (phlau) ออกเดิน (ทาง) to set out (on a journey)
 tɕer run haai ออก (จากโรงเรียน) แล้ว to drop out of school
 tɕruu? tɕer pue trug หมูหลุดออกจากคอก A pig slipped out of its pen.
 pra? khæe tɕer nai neh เงินเดือนออกวันนี้ It's pay-day today.
 tɕhiam tɕer pue tɕmoh เลือดออกจากจมูก to bleed from the nose
 tɕer san-leen ขึ้นเสียง to raise one's voice (as when provoked)
 tɕer pkaa ออกดอกไม้ to produce flowers (as a plant)
 mun tɕer pue mu? สิวออกเต็มหน้า to have pimples all over the face
 tɕer rot ออกรถ to start off in a car (to move)
๒. โผล่ to emerge, come up, show up
 tɕer mu? pue naa-taang โผล่หน้าออกจากหน้าต่าง to emerge from the window
๓. คำบอก วัว ควาย ให้ชิดนอกในเวลาไถนา ดู [โจล] a word (used by a buffalo driver while ploughing) telling a buffalo to walk close to the boundary of the paddy field - see [tɕool]

- tɕeh
แจ็ย รู้จัก (ทำ), ทำ ... เป็น to know (how to do something);
to be able to (do something)
koon kuu tɕeh daaŋ haaŋ ลูกเขารู้จักเดินแล้ว His child
can walk already.
tɕeh ɲjei psaa suem รู้จักพูดภาษาไทย to be able to
speak Thai
- tɕmeh
จแม็ย ชื่อหนูชนิดหนึ่ง ท้องขาว ตัวเหม็น a kind of rat with a white
chest and abdomen and a peculiar stink
- tɕweh
จเว็ย เหวอะหวะ ลักษณะของแผลใหญ่ที่ปากแผลเปิดกว้าง to be wide and
deep (of a cut, wound)
kuu pah kaap mut thom tɕweh เขาถูกฟันเป็นแผลใหญ่เหวอะหวะ
He was slashed (with a sharp edged object) and got
a wide deep cut.
- tɕneh
จเน็ย ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่ขึ้น ๑ ค่ำ เดือนกันยายน ถึง แรม ๑๕ ค่ำ
เดือน ตุลาคม - อู [แค] ๑ the name of the lunar month
beginning from the first day of the period of the waxing
moon in September to the fifteenth day of the period of
the waning moon in October - see [khæE] 1.
- tɕneh
จเน็ย (อย่าง) นี้ (like) this
thəə jaan tɕneh ทำอย่างนี้ to do (something) this way
rbaŋ jaan tɕneh ruua jaa? ของอย่างนี้หายาก Things
like this are hard to find.
- tɕreh
จเร็ย สนิม rust
lɔŋ tɕreh ขึ้นสนิม to rust
- tɕkeh
จเก็ย อู [จิง-แก็ย] See [tɕaŋ-keh]

- tɔʔɛh
จน้อฮ
เหม็น ไข้กับกลิ่นปัสสาวะเท่านั้น to stink (of urine only)
tɔʔɛh tuʔ ɳoɔm เหม็นน้ำปัสสาวะ to stink of urine
- tɕɛɛ-dei
แจจ-แฉ้ย
เจดีย์ ปรากฏ รูป pagoda, stupa, with or without relics
preserved inside
tɕɛɛ-dei daʔ tɕʔʌŋ เจดีย์บรรจุอัฐิ a pagoda with bone
fragments (after cremation) preserved inside
kɔɔ tɕɛɛ-dei ksaatɕ ก่อเจดีย์ทราย (ตามประเพณีสงกรานต์)
to pile up a (small) pagoda with sand (in Songkran
Day celebration)
- tɕɛɛt
แจจ
๑. ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนเมษายน ถึงแรม
๑๕ ค่ำ เดือนพฤษภาคม - ฎ [แค] ๑. the name of the lunar
month beginning from the first day of the period of the
waxing moon in April to the fifteenth day of the waning
moon in May - see [kɛɛ] 1.
๒. หน้าสงกรานต์
ແກ kɛɛ tɕɛɛt เล่นสงกรานต์ to celebrate Songkran
- tɕɛɛn-ween
แจจ-แวน
ผักแว่น Marsilea crenata
- tɕɛɛr
แจจ
เขี้ยว (ที่ยื่นออกมา) fang, tusk; crooked, protruding tooth
tɕruuʔ doɔh tɕɛɛr หมูมีเขี้ยว A boar has tusks.
- tɕɛɛtɕ-tɕaɔtɕ
แจจ-จจ
เสียงร้องเซ็งแซ่ของนก onomat. from the sound of a lot of
birds crying noisily
- tɕɛɛn
แจจ
แจ้ง (ความ) to tell, inform, report, make known
tɕɛɛn khwaam tam-roɔt แจ้งความ (ตำรวจ) to inform
a policeman
tɕhii tɕɛɛn ชี้แจง to explain, make clear

- tɕeeʔ
แจ
๑. แบ่ง แบ่งปัน to divide, share out
tɕeeʔ praʔ khniia praʔ แบ่งเงินกันใช้ to share money
out (among)
tɕeeʔ kaat tɕu boon แบ่งเป็นสี่ส่วน to divided into four parts
๒. แจก to distribute, give out, pass out
tɕeeʔ tɕaal แจกจ่าย to distribute, give out
loon tɕeeʔ khoo ʔaaʔ ʔooi niaʔ ksotɕ หลวงแจกเสื้อผ้า
ให้คนจน The government gave out clothes to the poor.
๓. ขอ - ฤ [โห้ม] to ask for, beg for - see [som]
tɕeeʔ baai khmaat hoop ntetɕ ขอข้าวผมทานหน่อย May I
have some food to eat.
tɕeeʔ tau treh phoon ขอ (ผ่าน) ไปตรงนี้ด้วย May I get
through here, please.
- tɕeeh (1)
แจย (๑)
- tɕeeh (2)
แจย (๒)
- เชื่อม ใช้ขยาย [ทเม็ย] an intensifier of [thmei]
thmei tɕeeh ใหม่เชื่อม quite new, brand-new
เสียงของแข็งต้อของแข็งกระทบกัน onomat. from the sound
of heavy things striking against each other
kdaar pah khniia luu tɕeeh กระดานกระทบกันดัง [แจย]
The wooden boards that struck against each other
made the sound [tɕeeh].
- tɕmee
จแม
- แลบออกมา to project, stick out, be showing
tɕot-maal (tɕet) tɕmee pu naŋ-suu จกหมายแลบออกมา
จากหนังสือ A letter is sticking out from the book.
- tɕweet
จเวต
- tɕweeʔ
จเว
- ง่าม (มือ, เท้า) the region between two fingers or toes
tɕweeʔ dai tɕweeʔ tɕweŋ ง่ามมือง่ามเท้า the region
between two fingers and two toes

- tɕneen
จเนน อิจฉา (กินเอง) to envy; to be jealous, envious
tɕneen nlaʔ baan tɕraan อิจฉาคนได้มาก (ในการแบ่งของ
ตามส่วน) to envy the person who received a longer
share
- tɕkee
จแก สุนัข หมา a dog
tɕkee khmau สุนัขดำ (ถือเป็นผีชนิดหนึ่ง) a black dog
(considered an evil spirit)
tɕkee tɕkoot สุนัขบ้า a rabid dog
- tɕʔeet
จแอก อิ่ม to be full (from eating); satisfied
sii laŋ tɕʔeet กินจนอิ่ม to eat until one is full
tɕʔeet neen kan-duh อิ่มจนแน่นไปหมด to be extremely
full (from eating)
tɕʔeet tɕat tɕʔeet thlaam อิ่มอกอิ่มใจ to feel satisfied,
deeply pleased
tɕne laŋ tɕʔeet คำจนอิ่ม, คำจนพอใจ to scold someone
till one is satisfied or running out of words
baai maa tɕʔeet ข้าวหนึ่งอิ่ม food enough to satisfy
- tɕʔeet-tɕʔai
จแอก-จ้อล อิ่มแปร, อิ่มแอม (ใจ) to be extremely full (from eating),
extremely satisfied
- tɕʔeep
จแอก เล่นตัว to play hard to get, act as though reluctant
theə tɕʔeep ทำเป็นเล่นตัว (You) are eating as though
reluctant.
๒. เหมือนกับ [จแอก] ๑. The same as [tɕʔeep] 1.
- tɕap
จับ จับ to catch, hold; to arrest
tam-root tɕap tɕoɔr ตำรวจจับโจร The police arrested
a thief.
tɕap ʔoɔi neen จับให้แน่น to hold onto tightly
tɕap khnila จับกัน to gather together, stick
together

tɕap tɕat จับใจ to impress; to capture one's
imagination

tɕap kmom จับสาว (เพื่อต้องการเอาเป็นภรรยา ถือเป็นประเพณี
ถ้าผู้ชายไปจับตัวผู้หญิงจะต้องแต่งงานกับผู้หญิงคนนั้น ถ้าไม่เช่นนั้นจะ
ต้องเสียผี) to touch or grab a girl (a taboo: a man
has to marry the woman he touches, otherwise he
has to give offering to the family spirits of the
woman)

tɕap phnee? มรร จับตาดู to keep an eye on

tɕap tɕaai จับจ่าย to spend, expend

tɕap nom pan-tɕoo? จับขนมจีนเป็นจับ ๆ to bunch up
vermicelli

tɕap kuu จับคู่ to pair off, form a pair (with),
take a partner

tɕap dai จับมือ to shake hands, hold hands, grasp
someone's hand

tɕap tɕuɐŋ tɕap dai จับไม้จับมือ to shake hands; to hold
hands

tɕap tɕhlaa? จับสลาก to draw lots

๒. ลงมือ (ทำ) ใช้ในความหมายไม่ดี ดังเช่นในตัวอย่าง to work
on (only used in the sense as in the example given)

kuɐ tɕap dai thəe ?oi hlaai khootɕ krop daaŋ เขาลงมือ
ทำอะไรแล้วเสียทุกที He damages everything he works
on (i.e. if you let him repair anything, it is
very likely that he will damage it even more).

tɕap-tɕaaŋ

จับ-จอง

๑. จับจอง (ที่) to lay claim to (a piece of nonpossessed
land), pre-empt

tɕap-tɕaaŋ baan thəe sli จับจองที่ทำกิน to pre-empt
land

๒. จับมัด to lay hold of and tie up

tɕap-tɕaaŋ dai tɕaaŋ tɕuɐŋ จับมัดแขนมัดขา to lay hold
of and tie the hands and legs

tɕam

จัม

๑. จำ จดจำ to remember, recall
 tɕam ?oi man baan จำอะไรไม่ได้ to be not able to
 remember recognize, recall
 tɕam baan จำได้ to remember, recognize, be able to
 recall
 tɕam tɕam จองจำ to imprison (with fetters)
 tɕam ku? จำคุก to imprisoned, jail
 tɕam tu? จำไว้ Remember that!; to fix in one's mind
 thooŋ tɕamท่องจำ to memorize, learn by rote
 ruuman tɕam เรือนจำ a jail, prison
๒. คอย รอ รอคอย to wait, wait for
 tɕam hoop baai pruuam khniia คอยทานข้าวพร้อมกัน to
 wait for (someone) to have a meal together
 tɕam taa naŋ sii mjaan คอยแต่จะกินท่าเดียว to wait
 just for eating
 tɕam mɔx คอยดู to wait and see
 tɕam phiɔn เฝ้าคอย, ดักคอย (รอคอยการกลับมาของใครคนหนึ่ง)
 to wait for (someone's) return
 tɕam khmaat phooŋ คอยผมด้วย Wait for me too!
๓. เฝ้า to watch; to watch over, to take care of
 tɕam ptiah เฝ้าน้ำ to take care of the house, to
 watch over the house
 tɕam liian เฝ้าลานข้าว to guard the threshing floor
๔. (ตัดให้) คงรูป ในลักษณะที่ต้องการ (to form something) into
 a permanent shape
 puat tɕam-pilam jumwt ?ooi tɕam ดัดง่ามไม้ให้คงอยู่ตัว (เช่น
 ทำง่ามหนังสติ๊ก) to bend a fork of a tree into a
 permanent shape (as in making a sling-shot)

tɕam-pen

จัม-เป็น

- จำเป็น to be necessary
 rbah tɕam-pen ของจำเป็น necessities

- tɕam-pɔp-tɕpɔp (วิ่ง, เดิน) ล้ม to trip over, stumble over
 ล้ม-ปุป-จูป dɔɔr tɕam-pɔp dɔm thmɔɔ เดินสะดุดก้อนหิน to walk and
 trip over a stone
 ruat tɕam-pɔp tɕɔŋ khloɔn ?ɛɛn dool วิ่งสะดุดขาตัวเอง
 ล้มลง to run and stumble over one's own legs and
 fall
- tam-pia?-tɕpia?
 ล้ม-เปี้ยะ-จเปี้ยะ
๑. ติดหนี้ to owe, to be in debt
 tɕam-pia? pra? ติดหนี้เงิน to owe someone money
 tɕam-pia? sraʉ ติดหนี้ข้าวเปลือก to owe someone
 (unhusked) rice
 ๒. พันกันยุ่ง (ของที่เป็นเส้น) all tangled up (of rope, string,
 thread etc.)
 ksee tɕam-pia? khniia เชือกพันกันยุ่ง The rope is
 tangled up.
 ๓. ติด, ค้าง to be stuck, lodged (in something)
 tɕam-pia? phɔ? ติดหล่ม to get stuck in a mud-
 hole
 tɕʔʌŋ tɕam-pia? kɔɔ ค้าง (กระดูก) ติดคอ to have a bone
 stuck in one's throat
- tɕam-piɔm-tɕpiɔm
 ล้ม-เปี่ยม-จเปี่ยม
- ง่าม, คบไม้ the fork (of a tree)
 tɕam-piɔm tɕhɔɔ คบไม้ the fork (of a tree)
 tɕam-piɔm juut ง่ามพั้งสติก the fork of a sling-shot
- tɕam-praau
 ล้ม-ปราว
- กระโดดโลดเต้น (ด้วยความดีใจ ใช้ได้ทั้งคนและสัตว์) to hop and
 skip about (merrily, of people or animals)
 lɔɔt tɕam-praau pruah ?ɔɔr กระโดดโลดเต้นเพราะดีใจ
 to hop and skip about merrily
- tɕam-phɔ?
 ล้ม-เพาะ
- จำเพาะ to be specific; particularly, especially
 tɕam-phɔ? tɕʔ-tɕɔŋ จำเพาะเจาะจง especially,
 particularly

tgam-nong-dai จัม-นอง-ดัย	เป็นคำเก่า ปัจจุบันนิยมพูดเป็น [จนอง-ดัย] an old word, now [tgam-nong-dai] is more common
tgam-naai จัม-นาย	จำหน่าย (เอาออก) to remove (from a list) tgam-naai tɕɛŋ pɛ̌ roong-rɛ̌k จำหน่ายชื่อออกจากบัญชีโรงเรียน to remove a name from a school roll
tgam-leɛŋ จัม-แลง	แปลง (กาย) to assume another form (as when Satan took the form of a serpent); to change one's bodily form
tgam-laʔ จัม-ละ	ลายจ่าหสัก a needlework pattern
tgam-loong จัม-ลอง	จำลอง to copy, reproduce, model ruup tgam-loong รูปจำลอง miniature, scale model
tgam-loai จัม-เลัย	จำเลย a defendant, the accused
tgam-raan จัม-เร็น	๑. ใช้เป็นคำอวยพรสำหรับผู้ใหญ่ใช้กับผู้เด็กกว่า Used in blessings given by an elder person to a younger one ๒. ปลงศพ, เผาศพ (ใช้กับพระสงฆ์) to cremate the corpse (of a Buddhist monk)
tgam-tɕee จัม-เจ	จำเจ to be repetitious, tiresome, monotonous; repeatedly, repetitiously
tgam-kat จัม-กัต	จำกัด to limit; to be limited rbah miian tgam-kat ของมีจำกัด The amount of things (we) have is limited. tgam-kat wliia จำกัดเวลา to limit the time (for doing something)

- tɔat
จัด
จัด to arrange, prepare, put in order; to manage
tɔat ʔooi kaat rɔup จัดให้เป็นระเบียบ to put (things)
in order
tɔat baai จัดข้าว (กิน) to set a table, set food
(ready to be eaten)
tɔat phaa-paa จัดผ้าป่า to arrange a ceremony in
which robes are presented to monks
- tɔat-tɔeɛn
จัด-แจง
จัดแจง to arrange, prepare; to make oneself ready to,
prepare to (do something)
tɔat-tɔeɛn naŋ tɔu thəə kaar จัดแจงจะไปทำงาน to
make oneself ready to go to work
- tɔat-kaar
จัด-การ
จัดการ to make arrangements, to take care of, to
manage (things), to deal with, to handle (situations)
tɔat-kaar naŋ koon จัดการกับลูก to attend to a child,
take care of a child
- tɔan
จัน
(วัน) จันทร - อู [จัน] Monday - see [nai]
- tɔan-tet
จัน-เต็ด
โก่ง (ก้น) to raise the buttocks
tɔan-tet tɔoo? da? baɔ khəəp khmɔwtɔ โก่งก้นใส่ถ้าเห็นผี
Raise the buttock to a ghost if you see one.
- tɔan-tɔxt-tɔxt
จัน-ตืด-จืด
เขย่งเท้า to stand on (one's toes)
tɔan-tɔxt ʔooi kpuah tɔian ke เขย่งเท้าให้สูงกว่าเขา
to stand on one's toes in order to look taller
than another
- tɔan-tuun
จัน-ตุง
ใช้ใน [จัน-เตด จัน-ตุง] มีความหมายเหมือน [จัน-เต็ด] used
in [tɔan-tet tɔan-tuun] having same meaning as [tɔan-tet]

tɕan-tian จัน-เตียง	ถ่าง (ขา) to spread (one's legs) apart tɕhuuar tɕan-tian tɕɔŋ ยืนถ่างขา to stand with one's feet (legs) apart ŋkui tɕan-tian tɕɔŋ นั่งถ่างขา to sit with one's feet (legs) apart
tɕan-twal จัน-เตี๋ล	ต่ง (ไม้สำหรับถ่างที่ทอผ้าให้ตึง ปลายทั้งสองแหลมหรือมีเข็มเสียบที่ริมผ้า a stick with sharp, forked ends stuck into the edges of cloth, serving to stretch cloth that is being woven
tɕan-tual จัน-ตี๋ล	ไม้ค้ำเกวียน a short pole used for supporting a cart after taking the yoke off the cattle
tɕan-tuan จัน-ต้วง	วัยที่เริ่มจะเป็นหนุ่มสาว adolescent
tɕan-tmɔm จัน-ตมอม	งูชนิดหนึ่ง ไม่มีพิษ สีดำ ยาวขนาดสองเมตร a variety of non poisonous black snake reaching a length of about two meters
tɕan-lɛtɕ-tɕlɛtɕ จัน-ลี้จ~จลี้จ	๑. บีบ ขยำ to press, squeeze tɕan-lɛtɕ kaa บีบคอ to strangle tɕan-lɛtɕ loat thnam บีบหลอดยา to press a tube of medicine ๒. Abort (ลูก) to abort, have an abortion tɕan-lɛtɕ koon Abortลูก to abort, have an abortion
tɕan-lɛn จัน-ลีน	ไส้เดือน an earthworm
tɕan-loon จัน-ลูญ	นุ้ก a short metal-tipped rod for prodding oxen, buffaloes

- tɕan-lɔh ใต้ torch
 จัน-ลือฮ
- tɕan-lɔɔʔ~tɕlɔɔʔ ใช้เป็นส่วนใน [จัน-ลือ เวญ] แปลว่า สิ้นสงสัยยาว (ซีเกียจ) Used
 จัน-ลือ ๗-จลือ as an idiom in [tɕan-lɔɔʔ ween] meaning to be lazy
- tan-luaŋ-tɕluaŋ ร้านหรือบริเวณที่ปลูกต้นพลู a scaffolding for betel vine
 จัน-ลือวาง-จลือวาง
- tɕan-luaa ล่อ, ล่อหลอก to lure, tempt
 จัน-ลือ tɕan-luaa kbei ʔoɔl ruat taam ล่อควายให้วิ่งตาม to
 insite a buffalo to run after one's self
 tɕan-luaa dai tɔu noŋ muat kprɛ ยื่นมือล่อไปในปากจระเข้
 to put one's hand into the crocodile's mouth
 (as a naughty boy does)
- tɕan-rueŋ-tɕrueŋ (1) เจริญ ทำนองเพลงพื้นเมืองของเขมร; ร้องเพลง (ทำนอง
 จัน-รือญ-จรือญ (๑) เจริญ) a tune of traditional Cambodian song; to sing
 with this tune
 niaʔ tɕan-rueŋ นักเจริญ a singer of this tune
 tɕrueŋ truua (ร้อง) เจริญคนตรีซอ (to sing) a
 [tɕan-rueŋ] song with the music from a fiddle
 tɕrueŋ ʔaa-jai ชื่อเพลงเพลงหนึ่งในทำนองเจริญ a name
 of a song with this tune
- tɕan-rueŋ-tɕrueŋ (2) ชาน (บ้าน, มุ้ง ...) the small area around a house,
 จัน-รือญ-จรือญ (๒) a barn, etc.
- tɕan-rueʔ ลักษณะนามของของที่เป็นแผ่น หรือชิ้นยาว a classifier of a long
 จัน-รือ piece of something (restricted)
 tɕhəɔ piɛr tɕan-rueʔ ไม้กระดานสองแผ่น two wooden
 coards.
 satɕ piɛr tɕan-rueʔ เนื้อสองชิ้น two (long) pieces
 of meat

- tɕan-reet
จัน-เรต จิ้งหรีด a cricket
- tɕan-rah
จัน-รย เสี้ยน ดู [จราช] a splinter (run into flesh) - see
[tɕraah]
tɕan-rah mut dai เสี้ยนตำมือ A splinter pierced a
hand.
- tɕan-ruh~tɕʰuh
จัน-รือ~จือฮ (หล่น) เกสื่อนกลาด (ผลไม้, ใบไม้, ดอกไม้) ใช้ขยายคำว่า [ทเสี้ยน] a modifier of [thlia?] meaning to fall in great numbers and be scattered all over (of fruit, leaves of flowers)
- tɕan-ran
จัน-เร็ง (ไม้) เสารัว a (wooden) fence post
- tɕan-ruh
จัน-รย เศษฟางที่เป็นข้าวเปลือกที่ได้จากการนวดข้าว little pieces of
hay that are mixed up with unhusked rice after threshing
- tɕan-roon
จัน-โรง ขาก, ขากหนาม spikes or barbed stakes of wood or
iron used in traps or placed in snares as protection
against thieves
da? tɕan-roon ใส่ขากหนาม to set spikes in a
trap
- tɕan-rai~tɕan-rai
จัน-รย~จิง-รย ๑. จัญไร, จังไร to be mean, evil, wicked; accursed;
unlucky
tɕan-rai sro? tɕan-rai sree กาสบ้านกาสเมือง (a
person or thing) that brings bad luck to the
city or country
๒. ใช้เป็นคำคำ Used as a curse
?aa tɕan-rai ไอ้จัญไร You jinx!

- tɕan-riah
จัน-เรียฮ
ถาง, ถาย (ด้วยเสียมหรือจอบ) to chop grass or weeds
with a spade or hoe (sometime removing the roots also)
tɕan-riah liian ถางหญ้าทำเป็นลานนวดข้าว to chop
grass very closely in order to made a threshing
floor
- tɕan-riiah
จัน-เรียฮ
ชำระ (คดี), พิพากษา (คดี) to judge (a legal case)
tɕan-riiah kdei ชำระคดี to judge a legal case
- tɕan-ruat~tɕruat
จัน-รืวด~จรืวด
(หนุ่ม, สาว)หนีพ่อแม่ไปอยู่ด้วยกัน to elope
- tɕal
จัล
ตัน ขวางทางกันเอง (ใช้กับของชนิดเดียวกัน) to be blocked
up (by a large number of things of the same kind)
tɕoɔ? tɕal khniia จอกแทนตันกันเอง The water-
lettuce is blocked up among itself.
rot-jon tɕal khniia ใญ rot jɔŋ tɔu man baan
รถยนต์ตันกันไปหมดจนรถฉันไปไม่ได้ My car was blocked
by a large number of cars in front.
- tɕap
จัพ
แพ้ to be defeated (by), beaten (by); to give in, lose
jɔam tɕap ยอมแพ้ to surrender, give up, give in
tɕap koon แพ้ท้อง to have morning sickness (in
pregnancy)
tɕap thnam แพ้ยา to be allergic to medicine
krun tɕap ไข้ป่า jungle-fever
tɕap pan-jaa จนปัญญา to be at one's wit's end;
to have run out of ideas (in trying to figure
something out)
tɕap ppuak แพ้เมีย (คนที่แต่งงานใหม่ ๆ แล้วซูบผอมอย่าง
ผิดหูผิดตา) lit. to lose to one's wife, i.e.
to become greatly emaciated, thinner or leaner
after getting married

tqan (1)	ถาก (ไม้) to trim or dress the surface of by chipping
จิง (๑)	tqan-kdaar ถากไม้ทำเป็นกระดาน to chip and dress wood to make a board (for the floor or wall of a house)
tqan (2)	(แสง) แสง, ยอน (ตา) to shine into (the eyes), be glaring
จิง (๒)	into (the eyes) phlum tqan phnee? แสงสว่างแยงตา The light is shining into (my) eyes.
tqan-wat	จังหวัด a province; a district (in Thailand)
จิง-วัด	
tqan-waa-tqwaa	ปลาชิว small edible fish (Cyprinidae)
จิง-วา-จวา	
tqan-wa?	๑. จังหวัด a beat (as in music), time interval, rhythm
จิง-วะ	tqan-wa? phlum จังหวะเพลง a beat in music khat tqan-wa? ชัดจังหวะ to interrupt; to break in the middle of
	๒. โซ่ ตราน a chain
	da? tqan-wa? ล่ามโซ่ to chain
tqan-waai	ขด (นาม) ไซ้เป็นลักษณะได้ a coil (of rope, rattan strip, etc.); also used as a classifier
จิง-วาย	tqan-waai ksee ขดเชือก a coil of rope ksee pilr tqan-waai เชือกสองขด two coils of rope
tqan-rai	ดู [จัน-รย] See [tqan-rai]
จิง-รย	
tqan-keh-tqkeh	เอว, บั้นเอว, สะเอว the waist (of the body)
จิง-แก๊ฮ-จแก๊ฮ	tqhuuar tqrat tqan-keh ยืนเท้าสะเอว to stand arms akimbo tqan-keh detq tqan-keh tkroong เอวคอดยิ่งกัเอวมด The waist is as small as that of an ant.

tɔaŋ-kɛ̌p-tɔkɛ̌p

จิง-กึ๊ย-จิกึ๊ย

ตะเกียง a lamp, lantern

khlan tɔaŋ-kɛ̌p น้ำมันตะเกียง oil for a lamp

ptɔeh tɔaŋ-kɛ̌p ไม้ตะเกียง a wick

tɔaŋ-kah

จิง-เก็ช

๑. ตะเกียบ chop-sticks

๒. ไม้เล็ก ๆ ใช้สำหรับแคะ, เชื้อ, ป้าย - ดู [จเก็ช] ๑. a small wooden stick using for removing or smearing something - see [tɔkahl] 1.

tɔaŋ-kah kmooɔɔ ไม้สำหรับป้ายปูนกับหมาก s small wooden paddle for smearing lime on a betal leave

tɔaŋ-koom-tɔkoom

จิง-กอม-จกอม

๑. พวง ช่อ กำ ใช้เป็นลักษณะนามได้ a cluster, bunch, string (as of fruit, flowers, etc.); also used as a classifier

tɔaŋ-koom pkaa ช่อดอกไม้ a cluster or bunch of flowers

trei bei tɔaŋ-koom ปลาสามพวง three strings of fish

๒. จับกลุ่ม to get together in a group

tɔuar tɔaŋ-koom khniia ยืนจับกลุ่มกัน to stand in a group

tɔaŋ-kooɔp

จิง-กอป

จับทอน (ภาษีที่เรียกเก็บสมัยก่อน) a type of tax

tɔaŋ-kraan

จิง-กราน

เตาหุงต้ม ที่ใช้หินสามก้อนมาวางเป็นรูปเตา three pieces of rock arranged about a fire to support a pot

tɔaŋ-krung

จิง-กรุง

สูง (ใหญ่) ส่วนมากจะใช้กับคนหรือสัตว์ to be tall (and big) (used with a person or animal)

thom tɔaŋ-krung สูงใหญ่ to be big and tall

tɔaŋ-kraŋ-tɔkraŋ

จิง-กร็อง-จกร็อง

ลูกพรวน a rattle, a bell-shaped ornament on a boom, a child's foot, etc.

- tɕaŋ-kriaŋ (1) (ยืน) จังก้า (to stand) in position ready for action
 จัง-เก็รียง (๑)
- tɕaŋ-kriaŋ (2) (ล้ม) แผ่หรา to lie on the back with arms and legs
 จัง-เก็รียง (๒) spread out
- tɕaŋ-kuang~tɕkuang
 จัง-ก้วง~จก้วง
- เข้า (นาม) the knee
 kbaal tɕaŋ-kuang หัวเข้า the knee
 luut tɕaŋ-kuang ลูกเข้า to kneel
 mnwh tɕaŋ-kuang room คนที่เดินเข้าชิดกันแต่ขาแยกออก A
 person who walks in a knock-kneed fashion.
- tɕaŋ-krua?~tɕkrua?
 จัง-กฺว๊ะ ~จกฺว๊ะ
- คำที่ใช้พูดในเชิงตำหนิว่า โทพอที่จะเข้าใจอะไรได้ตั้งแล้ว แต่ยังไม่เข้าใจหรือ
 ทำอะไรผิด ๆ อยู่ to be old enough to (used in the sense
 as in the example)
 thom tɕaŋ-krua? haal man dei psaa โทจนปานนี้แล้ว
 ยังไม่รู้ภาษาอีก You're old enough to have more
 sense.
- tɕaŋ-?et~tɕ?et
 จัง-ฮึด~จฮึด
- แน่น คับ แคบ คับแคบ เหมือนกับ [แนม] to be crowded, to be
 tight; tightly - packed; narrow - the same as [neem]
 rot-mee tɕaŋ-?et tɔm prw? naŋ ɲiiatɕ รถเมล์แน่น
 ตอนเช้าและเย็น The bus is crowded in the morning
 and the late afternoon.
 ?aaʉ tɕaŋ-?et ลือคับ The blouse is too
 tight.
 phiʉ tɕaŋ-?et tɔu man baan ทางแคบไปไม่ได้ The
 path (or road) is narrow. We cannot go.
- tɕaŋ-?eer~tɕ?eer
 จัง-เอะ~จเอะ
- กระตัง (ขนาดเล็กกว่า [เก็รียง]) a wide, flat, shallow
 basket, used in winnowing rice, smaller than [kriiŋ]

- tɕaŋ-ʔaam-tɕʔaam
จ้ง-อาม-จอาม
คืบ a handspan, a unit of measurement from the tip of the thumb to the tip of the middle finger with the hand fully extended
wuaŋ kaaŋ tɕaŋ-ʔaam วัดเป็นคืบ to measure in units of a handspan
- tɕaŋ-ʔooi
จ้ง-ออล
ชี้, ชี้แจง to point, point at, point out
tɕaŋ-ʔooi mu? ชี้หน้า to shake one's finger at (in reproach)
tɕaŋ-ʔooi too ชี้ตัว to identify, point at (a person)
tɕaŋ-ʔooi ʔooi khəep thaa ชี้แจงให้เห็นว่า to explain that
- tɕaŋ-han-tɕ-han
จ้ง-ฮัน-จฮัน
จ้งหัน food, rice, meal (used with Buddhist monks)
thwaaŋ tɕaŋ-han ถวายจ้งหัน to give food to a monk
- tɕaŋ-haa
จ้ง-ฮอ
เปิดให้กว้างไว้ (กริยา) ๓ [จฮอ] to open (a door, window, etc.) widely - see [tɕ-haa]
tɕaŋ-haa thwiiar tu? เปิดประตูให้กว้างไว้ Keep the door wide open!
- tɕa?
จะ
๑. แทง, แทย, ทิม, ต่า, จี้ (เอา) to pierce, stab; to put into, to stick into; to poke
tɕhəə tɕa? phnee? ไม้ทิ่มตา a piece of wood pierced
tɕa? thmən จิ้มฟัน to pick the teeth
tɕa? ŋkəep จับกบที่อยู่โนรู (โดยการแหยลวดที่มีงอเป็นขอเพื่อเกี่ยวตัวกบขึ้นมา) to catch a frog in a hole (by inserting a wire with a hook at the end in order to hook the frog)

- tɕa? koo naŋ tɕan-loon แทงวัวด้วยเหล็ก to stab a cow
with a short metal-tipped rod
- tɕa? ttɕa? แทงหู to probe into an ear
- tɕa? ?nae ใจเอา to poke someone's waist (as
to make him laugh)
- tɕa? thmop ไล่ปีบออกจากร่างคน to chase away the evil
spirit possessing someone's body, by using magical
spell done by a sorcerer
- tɕa?-ruh แทงราก, หยั่งราก to send roots into the
ground
๒. แทง (ม้า, ทาย ...) to place a stake or make a bet
- tɕa? bæə แทงทาย to place a stake in an underground
lottery
- tɕa? seh แทงม้า to place a bet on a horse-race
๓. เท to pour, to throw away
- tɕa? tw? tɕwəi เทน้ำทิ้ง to toss out water
- tɕa? khlan tɕan-kɛk เทน้ำมันใส่ตะเกียง to pour fuel
oil into a lamp
- tɕa? baai p?oom tɕwəi เทข้าวบูดทิ้ง to throw spoiled
rice away
๔. รด (น้ำมนต์) to sprinkle lustral or holy water on
a Buddha image or on people's head
- loo? tɕa? tw? muan ?wəi พระรดน้ำมนต์ให้ A monk
sprinkled lustral water on (me).
๕. สาน, ถัก, ทำ (ไม้กวาด, รั้ว ...) to weave, plait; to
build a nest; to make. (a broom)
- tɕa? hep สานตะกร้า to weave a basket
- tɕa? snan ถักแห to plait a cast net
- tɕa? kan-seep ถักผ้าเช็ดหน้า to do crochet work on the
rim of a handkerchief
- tɕa? smə? (นก) ทำรัง to make a nest (of a bird)
- tɕa? ram-booh ทำไม้กวาด to make a broom

๖. ลั่น, ไล่ (กุญแจ) to lock (with a key)

tɕa? koon soo thwliar ไล่กุญแจประตู to lock a door with a key

๗. ไข (กุญแจ) to unlock (with a key)

tɕa? koon-soo thwliar tɕɛn ไขกุญแจประตูออก to unlock the door with a key

tɕa?-knap
จะ - ก้นัก

พันกันยุ่ง, ยุ่งเหยิง (เช่นผม, เชือก, ด้าย), พันกันยัวเหี้ย (เช่นไส้เดือน, งู) to be tangled up (of hair, rope, thread, earthworms, snakes, etc.)

tɕa?-kjaan
จะ - กยาน

(รถ) จักรยาน a bicycle

tɕih rot tɕa?-kjaan ขี่รถจักรยาน to ride a bicycle

tɕa?-ru?
จะ - รุ

พูดให้เห็นดีด้วย, พูดชักจูง to urge, persuade, induce, incite

ku tɕa?-ru? jɛn ʔooi tip sree ku เขาพูดชักจูงฉันให้ซื้อที่ดินของเขา He persuaded me to buy his farm-land.

tɕah
จย

๑. แก่, เก่า to be old (of people and things); to be mature (of fruits)

jei tɕah ยายแก่ an old woman

tɕah khloon แก่ตัว to age

mu? tɕah หน้าแก่ to look old (of people)

rbah tɕah ของเก่า old things

sro? tɕah บ้านเก่า an old village; the first

village; the village that one formerly lived in

nia? tɕah nia? tum คนแก่คนเฒ่า old people, elderly people

๒. เดิม former, previous, original; the beginning, origin

- tɕbatɕ
จับ
บีบ นวด to press; to massage; to knead
tɕbatɕ tɕim บีบน้อยหน้า to press a custard apple in
order to make it soft
tɕbatɕ dai tɕbatɕ tɕɾɿŋ นวดแขนนวดขา to massage
the arms and legs
tɕbatɕ msau thəə nom นวดแป้งทำขนม to knead flour for
making a sweet
- tɕbaŋ
จับ
รบ to fight
smai pu dɔam tɕbaŋ khnɿia naŋ daap สมัยก่อนรบกันด้วยดาบ
In the former days, they fought with swords.
- tɕbah
จับ
ชัด ชัดเจน to be clear, clearly, distinctively
sdap man tɕbah ฟังไม่ชัด to be unclear, indistinct
(of sound)
nɕei tɕbah พูดชัด to speak distinctly
tɕbah tɕhəp ชัดแจ่ม, ชัดด้อยชัดคำ to be very clear, very
clearly very distinctively
- tɕwat-tɕwai
จับ-จับ
เป็นคำที่ไม่มีความหมาย ใช้เป็นคำเอื้อนให้เกิดความไพเราะในการร้องเพลง
เจpsilon ๑ [จัน-ริญ] a meaningless word used in singing
[tɕan-ruŋ] songs
- tɕwa?
จะ
โซ่ ตรวน เหมือน [จิง-วะ] ๒ chain, the same as [tɕan-wa?]
- tɕnap
จับ
๑. ใหญ่, โต to be big, large
tɕnap pan naə ขนาดใหญ่แค่ไหน How big is it?
mnwɿ nih tɕnap คนนี้ร่างใหญ่ This man is big.
tɕnap tɕnaɔi ใหญ่จริง ๆ, โตจริง ๆ So big!
๒. ใช้ขยายคำว่า [โหม] an intensifier of [thom]
thom tɕnap ใหญ่มาก very big

tɔnam
จันัม

๑. เหมือนกับ [จัน-นัม] The same as [tɔnam-nam]
๒. ร่องรอยที่หาหิ้งไว้ให้เป็นที่สังเกต a mark or sign that someone made (e.g. as when going into a forest)

tɔnan
จันัง

เศษไม้ที่ได้จากการถากออกมา หรือได้จากการผ่าฟัน shavings or chips of wood produced by dressing, trimming or splitting a piece of wood

tɔran
จรัง

- ตลิ่ง ริม ฝั่ง (น้ำ) edge, bank (of watercourse)
- ngkep neu lɔɔ tɔran กบอยู่บนตลิ่ง A frog is on the bank (of a watercourse).
- tɔran ba? ตลิ่งพัง The bank (of a watercourse) tumbled down.

tɔral
จรัล

๑. สว่าง ทั่วบริเวณ to be bright, light, lighted all over
phlum tɔral pin ptiah สว่างทั่วบ้าน The whole house was bright.
thnai phlum tɔral พระอาทิตย์ส่องแสงสว่างทั่วบริเวณ The sun is shining brightly.
๒. เป็นประกาย เช่น ทอง to be shining (e.g. gold)
milah phlum tɔral ทองส่องแสงเป็นประกาย The gold is shining.

tɔnan
จัญญ

- อร่อย to be delicious, tasty
- tɔɛh thəo mhoop tɔnan รู้จักทำกับข้าวได้อร่อย to know how to make delicious food

tɔʔar
จฮัร

- คม to be sharp-edged
- kmet tɔʔar มีดคม The knife is sharp.
- kmet man tɔʔar มีดไม่คม (ที่) The knife is not sharp.
- mwat tɔʔar ปากจืด (ต่าแก่ง) to have a sharp tongue, to be sharp-tongued

tɕ-han จฮัน	จ [จฮ-ฮัน] See [tɕan-han]
tɕaa-tɕaah จา-จาฮ	๑. จ่า, ขา (ผู้หญิงใช้) "Yes?" (used by women as a reply called) ๒. จ๊ะ ค๊ะ "Yes" (used by women in answer to a question)
tɕaan จาน	จาน ชาม ถ้วย a dish, plate, bowl tɕaan baai จานข้าว a rice plate tɕaan san-laa ถ้วยแกง a soup or curry bowl tɕaan kaa-lmaŋ จานกาลมะง a big bowl (as used for washing clothes or dishes) tɕaan plɛt จาน a plate
tɕaatɕ-tɕaatɕ จาจ-จาจ	เสียงนกปรอดร้องด้วยความเจ็บปวด onomat. from the cry of a bulbul when hurt
tɕaan จาง	(สี) จาง to be faded (of colour) sli tɕaan สีจาง The color is faded.
tɕaanŋ-naanŋ จาง-นาง	๑. ไม้ที่มัดเป็นรูปกากะบาด a wooden cross tɕaanŋ-naanŋ wŋ ksee ไม้กากะบาดสำหรับตีเกลียวเชือก a wooden cross used for twisting the strands of a rope ๒. ไม้ที่ปักกับพื้นสำหรับตั้งผูกทอผ้า T-shaped wooden stancheon (usually erected in pairs) for supporting a loom
tɕaa? จา	(ต้น, ใบ) จาก Nipa fruticans (Palmae), the nipa palm ksae sla? tɕaa? บุหรี่ใบจาก a cigarette rolled with nipa palm leaf ptiah ban sla? tɕaa? บ้านมุงจาก a house roofed with nipa palm leaf
tɕaah จาฮ	จ [จา] See [tɕaa]

- tɕwaa
จว
ดู [จิง-วว] See [tɕan-waa]
- tɕlaan
จลาง
(สัตว์) วัยรุ่น to be young (of animals)
kbei tɕlaan ควายวัยรุ่น a young buffalo
- tɕraap
จรป
ผี ที่อยู่ตามจอมปลวก สังเกตได้จากจอมปลวกที่โล่งเตียน the spirit
that inhabits a termite mound.
- tɕraan
จราน
ผลัก, ดัน to push, to shove
tɕraan thwilar tɕool tau ผลักประตูเข้าไป to push
the door open and step inside
tɕraan khnaan ผลักหลัง to push someone's back
- tɕraatɕ
จราช
เสียงร้องของนกแสมก onomat. from the cry of a barn owl
- tɕraan
จราง
ตัวคิงในไพ่ a king of any suit in a deck of playing-cards
- tɕraah
จราช
๑. แคน ยัด (ไม้สุภาพ) เหมือนกับ [จ.ร้อม] to eat (vulgar) - the
same as [tɕram]
๒. (เสี้ยน) ต้า ดู [จัน-ราช] (a splinter) to pierce
tɕhəə tɕraah dai เสี้ยนตำมือ A splinter pierced into
a hand.
- tɕkaa
จกา
๑. สวน, ไร่ garden, orchard, plantation
thəə tɕkaa ทำสวน, ทำไร่ to do gardening, orchard
work, plantation work
๒. ถาง, บุกริ่ก (ป่า) to clear (a wooded area), cut away
(vegetation)
tɕkaa dop บุกริ่กป่า (ถางป่า) to clear a wooded area
(as for a plantation)
tɕkaa dop rsei ถางกอไผ่ to cut away a clump of
bamboo

- tɕʔaap
จ่าป
๑. เหม็นคาว to stink, smell foully of raw meat, blood, fish
 tɕʔaap tɕhiiam เหม็นคาวเลือด to smell foully of blood
๒. เหม็นกลิ่นตัว, เหม็นสาบ to smell, stink (as of someone who needs a bath)
 tɕʔaap kbei เหม็นสาบควาย to smell foully of buffalo
- tɕʔaam
จ่าม
- ดู [จิง-อาม] - See [tɕan-ʔaam]
- tɕʔaah
จ่าฮ
- (พูด) หยาบคายเกี่ยวกับเรื่องเพศ to use obscene language (in speaking)
- tɕʔuam
จ้อฮ
- (คน, เป็น) ไข้ to be sick, ill (with a fever)
 mɕwɕ tɕʔuam คนไข้ a sick person, patient
 kaat tɕʔuam เป็นไข้ to be sick, ill (with a fever)
- tɕʔwɕ (1)
จ้อฮ (๑)
- เหมือนกับ [จย-รีฮ] the same as [tɕan-rwɕ]
- tɕʔwɕ (2)
จ้อฮ (๒)
- เป็นคำขยายคำว่า [จรง] หมายความว่า สวย, งามดี an intensifier of [tɕruuɕ]
- tɕʔɕ
จ้อ
๑. เชื่อ เชื่อฟัง to believe, believe in, obey; to be reliable
 tɕʔɕ khlah man tɕʔɕ khlah เชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง to partly believe, partly not believe
 tɕʔɕ tɕat เชื่อใจ to trust
 tɕʔɕ tɕat tɕʔɕ thlaam ไว้เนื้อเชื่อใจ to trust
 phɔw tɕʔɕ พอ (น่า) เชื่อ believable
 tɕʔɕ khloɔn ʔɛɛn เชื่อมั่นตัวเอง to have self-confidence
 man phɔw tɕʔɕ ไม่พอเชื่อ, ไม่น่าเชื่อ to be unbelievable, incredible

tɕɯɯ baan เชื่อได้, เชื่อถือได้ to be reliable, trustworthy

tɕɯɯ man baan เชื่อไม่ได้, เชื่อถือไม่ได้ to be unbelievable,
unreliable

tɕɯɯ khlah kdei เชื้อฟังบ้างสิ You have to pay attention
to what I say.

ŋjɛi ʔwɔi tɕɯɯ พุดให้เชื่อ to propagandize

tɕɯɯ thaa เชื่อ (กัน) ว่า It is believed that.

๒. (ซื้อ, ขาย) เชื้อ

tɕɯɯ rbaɯ tɕɯɯ ซื้อของเชื้อ to buy on credit

tɕɯɯ baai kɛ sɿi เชื้อข้าวเขากิน to buy rice (a meal)
on credit

tɕɯɯŋ (๑)

จิ่ง (๑)

๑. ขา เท้า, ต้น a leg; a foot

tɕɯɯŋ mu? เท้าหน้า front legs

tɕɯɯŋ krowi เท้าหลัง back legs

khɯɯŋ tɕɯɯŋ หลังเท้า an instep

mriiam tɕɯɯŋ นิ้วเท้า a toe

baat tɕɯɯŋ ฝ่าเท้า sole of the foot

tɕɯɯŋ khwen ขาเก to have a twisted leg

pah baat tɕɯɯŋ โดนเตะ to be kicked

tɕɯɯŋ dai แขนขา legs and arms

thəə mat tɕɯɯŋ mat dai ทำหมดแขนหมดขา (สำนวน: ทำสุดฝีมือ)
idiom. to do the best one can

kbaal dee? tɕwŋ tɕɯɯŋ พื้นอันปลายเท้า idiom. the
background of a person (esp. as it bears upon his
social status)

kan tɕɯɯŋ ถือหาง (เข้าข้าง) idiom. to side with

tɕɯɯŋ to? ขาโต๊ะ leg of a table

๒. เชิง ขาน ชาย บริเวณรอบ ๆ foot, base (of); (at) the
edge of

tɕɯɯŋ thmɛɯ โคนฟัน the base of a tooth

tɕɯɯŋ sa? ไรม (เชิงผม) the hair line above the
forehead or at the nape of the neck

tɕɯɯŋ tɕɯɯŋ เชิงบันได the foot of the stairs

tɕɯɯŋ phnom เชิงเขา (at) the foot of a mountain

tɕɯɯŋ kruh แผ่นเหล็กแบนที่ขุดเป็นวงกลมที่ เชิงของถังน้ำ
the base of a bucket

	tɕɤŋ mɤŋ	ขานเมือง; ทิศเหนือของเมือง	the edge of the city; the north of the city
	tɕɤŋ prii	ชายป่า	the edge of a forest
	tɕɤŋ snəp	ลูกแห	the metal chain weighting the edge of a cast net
	sree tɕɤŋ srɔh	นาที่อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน	the rice fields surrounding the village
tɕɤŋ (2)	ชา	เที่ยว (จำนวนครั้งที่ขึ้นของ)	trip; time(s)
จิง (๒)	tɕɤŋ tɔu	ชาไป	the trip going; (on) the way to
	tɕɤŋ moo	ชากลับ (มา)	the return trip; (on) the way back
	ntɕuun sraʉ baan bei tɕɤŋ	ขนข้าวได้สามเที่ยว	to have transported three loads of rice
tɕɤŋ (3)	(ทิศ, ทาง) เหนือ	north	
จิง (๓)	?nɛ tɕɤŋ	ทิศเหนือ	north
	khaaŋ tɕɤŋ	ทางทิศเหนือ	to the north
tɕɤŋ-seh	๑. ชา และ/หรือ เท้าม้า	a horse leg and/or foot	
จิง-แฮฮ	๒. ที่สำหรับตั้งไม้เพื่อจะ เลื่อยหรือไสกบ มีลักษณะคล้ายม้า นั่งยาว มีขาห่างจากกัน ระดับสูงขนาดสะเอว	a long bench for planing wood	
tɕɤŋ-kʔɛɛʔ	๑. ชา และ/หรือเท้ากา	a crow's leg and/or foot	
จิง-กแอ	๒. เหมือนกับ [จาง-นาง] ๑.	the same as [tɕaŋ-naŋ] 1.	
tɕɤŋ-koo	ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบเป็นรูปคล้ายรอยตีนวัว มีรสเปรี้ยวใช้ในการปรุงอาหารได้	a kind of big tree the leaves of which took like the tracks of a cow. The leaves are sour and used in cooking.	
จิง-กู			
tɕɤŋ-tɕɤŋ	ดู [จิม-ตืด]	See [tɕan-tɕɤŋ]	
จตืด			

- tɔrɔp
จเรีป
เล็ม (ตัดทีละนิกตัวกรรไกร) to trim (with scissors)
tɔrɔp sɑ? เล็มผมด้วยกรรไกร to trim hair with scissors
- tɔrɔŋ
จเรีง
(ตั้ง) ชัน (เช่น ผม, หญ้า, ชิงข้าว) to stand perpendicularly
(of hair, grass, stems of rice plants after harvesting)
sɑ? tɔuuar tɔrɔŋ ผมตั้งชัน The hair (on the head) is
standing on end (as from fright or fear).
- tɔrɔo
เจอ
คำพูดใช้เมื่อต้องการให้ใครคนใดคนหนึ่งตกใจเวลาเขาเผลอ ดู [ป.เจอ]
an utterance used to frighten someone when he is not
expecting anyone
- tɔrɔəm
เจิม
เจิม to anoint; to consecrated (as applying consecrated
unguents to the forehead)
- tɔrɔən
จเจริญ
เจริญ to prosper, progress
srɔ? sree kɔ tɔrɔən บ้านเมืองเขาเจริญ His city
(country) is developed (materially advanced).
tɔrɔən ʔaa-haər เจริญอาหาร to have a great appetite;
(an appetizer) to stimulate the appetite
- tɔrɔo?
จเรอ
๑. (กลิ่น) จุน to have, give off a strong odour, to reek
of; to smell unplesantly of
tɔrɔo? thnam tɔua? จุนยาสูบ to reek of tobacco
tɔrɔo? tw? ʔap จุนน้ำหอม to smell a strong odour of
perfume
๒. จุน จุนเสียว to get angry, be angered
nɔi ʔwɔi tɔrɔm? พูดให้จุนเสียว to make someone angry
by speaking
- tɔrɔt
เจ็ด
๑. ใจ จิต น้ำใจ heart, mind, spirit (in the figurative
sense)
milian tɔrɔt มีแก่ใจ (มีน้ำใจ) to be kind, enough,
considerate of others

- kam-lan tɔʔt กำลังใจ will power, will, spirit
 ?wɔi kam-lan tɔʔt ให้อำนาจใจ to encourage
 pdoor tɔʔt เปลี่ยนใจ (กลับใจ) to change one's mind
 pɔɔoi tɔʔt กลุ้มใจ to worry, to be depressed
 kreeɲ tɔʔt เกรงใจ to have consideration for; to be
 reluctant, to impose (upon)
 ?ɲɛi tɔʔt khloɔn-?ɛɛɲ อายใจ (ตัวเอง) to be ashamed
 of oneself
 ptwah tɔʔt-khɔh tɔʔt ชัดใจ to annoy, get in the way
 pan-rwɲ tɔʔt แข็งใจ to summon up one's courage,
 steel oneself (to do something)
 tɔʔwɔp tɔʔt คิดใจ (จับใจ) to like, be fond of; to be
 impressed by
 tɔʔwɔp tɔʔt tɔʔwɔp thlɛɛm คิดออกคิดใจ to like, be fond
 of; to be impressed by
 kwɛt kɔɔɲ tɔʔt คิดในใจ to suppose; to imagine
 tɔʔt ɲiai ใจง่าย (of a woman) to be cheap, easy to
 to get, free with her affections
 tɔʔt khmau ใจดำ to be merciless, mean, selfish,
 unsympathetic
 tɔʔt mɔɔoi ใจเดียว to be faithful, constant (esp.
 in love)
 tɔʔt tɔʔɛɛm หลายใจ to be unfaithful, inconstant
 (esp. in love)
 bɛɛ? tɔʔt ใจแตก to be unrestrained, spoiled; to
 develop a passion for (e.g. gambling)
 tɔʔt bɔn ใจบุญ to be generous, charitable; to be
 pious
 tuutɔ tɔʔt tuutɔ thlɛɛm (น้อยอก) น้อยใจ to feel
 slighted, feel inferior feel neglected (by others)
 tɔʔt kdau-tɔʔt rhah ใจร้อน, ใจเร็ว to be hasty,
 impetuous

- tuan tɔ́t อ่อนใจ to feel weary (of), discouraged
(about)
- tɔ́hɔɔp tɔ́t-trɔ́u tɔ́t-phɔɔ tɔ́t ชอบใจ, ถูกใจ, พอใจ
to be pleased, happy, amused; to be satisfied
- tɔ́t tuan ใจอ่อน to be yielding, soft, hearted,
easily influenced, easily touched
- detɔ́ tɔ́t ดังใจ (อย่างใจ) as one wishes, as one has
in mind, as desired
- thlɔ́? tɔ́t ตกใจ to get frightened, scared
- taŋ tɔ́t ตั้งใจ to intend, to intend to
- taam tɔ́t ตามใจ to please, yield to the wishes
(of); to do as one pleases
- tuan tɔ́t ทันใจ fast, fast enough, immediately
- juua tɔ́t da? เอาใจใส่ to pay attention to, take
an interest in
- juua tɔ́t เอาใจ to please
- juua taa tɔ́t klɔɔn ?ɛɛn เอาแต่ใจตัวเอง to be self-
centered, consider only one's own interests or wishes
- phuum tɔ́t ภูมิใจ to be proud (of)
- dep tɔ́t รู้ใจ, รู้แก่ใจ to be fully-aware
- tu? tɔ́t ไว้ใจ to trust, have faith in
- tu? tɔ́t tu? thlɔ́m ไว้เนื้อเชื่อใจ to trust, have faith
in
- khɔɔtɔ́ tɔ́t (khɔɔtɔ́ thlɔ́m) (เสียด) เสียดใจ to be
sorry, feel sorry, feel badly
- thmuan tɔ́t หนักใจ to have a weight upon one's
mind, a burden upon one's heart
- sraal tɔ́t เบาใจ to be unworried, relaxed
- tɔ́t thmuan ใจหนักแน่น to be hard-hearted,
unyielding
- khɔɔp tɔ́t (khɔɔp thlɔ́m) (เห็นอก) เห็นใจ to
sympathize (with), be sympathetic (toward); to see
someone's true nature or feelings

tɕat brɔɔ ใจร้าย to be wicked, mean, cruel,
merciless

tɕat ʔaa-kraʔ ใจเพชร to be hard-hearted, unyielding

๒. ฤ to be fierce, cruel, brutal

tɕkɛɛ tɕat สุนัข a vicious dog

mnwh tɕat คนดุ a cruel man

tɕaʔ

เจาะ

๑. จิก to peck

mnan tɕaʔ sraɯ ไก่จิกข้าวเปลือก A chicken is
pecking unhusked rice.

๒. กัด ฉก ใช้กับงู to strike (as a snake)

pah puah tɕaʔ ูกวพ โดนงูกัดตาย to be bitten by
a snake and die

tɕah

เฉียด

เหมือน [จือฮ] ๑. The same as [tɕoh] 1.

tɕkah

จเกียด

๑. เขี่ย ฤ [จิง-เกียด] to scratch; to flick off, remove,
dislodge with a slight movement - see [tɕaŋ-kah]

tɕkah ฤขข? phlɔɯŋ tɕɛɛ pu tɕkraan เขี่ย (ถ่าน)
ไฟออกจากเตา to move embers out of a stove

Jua tɕhəə tɕkah ฤkeep เอาไม้เขี่ยกบ to move
a frog with a stick

๒. สะกิด to tap, nudge gently (in order to get
someone's attention); to scratch, pick gently (as with
one's fingernail)

tɕkah ʔɔɔi dei khloɔn สะกิดให้รู้ตัว to tap
(someone) in order to make (him) aware of
(something)

tɕkah-tɕkuɛɛ

จเกียด-จกิด

สะกิดสะเกา a reduplicated form of [tɕkah] 2.

- tɕʔʌŋ
 จึ่ง
 สุก ใช้กับอาหารที่ปรุงขึ้น to be cooked
 baai tɕʔʌŋ hʌai ข้าวสุกแล้ว The rice is cooked.
 twʔ tɕʔʌŋ น้ำสุก boiled water
- tɕʔʌŋ
 จึ่ง
 กระดูก ก้าง a bone
 tɕʔʌŋ tɕʌm-piaʔ koo กระดูก (ก้าง) ติดคอ A bone got stuck in the throat.
 tɕhɯw tɕʔʌŋ tɕhɯw tɕʔeep เจ็บกระดูกเจ็บกระดูก to hurt all over
 tɕʔʌŋ tɕʔeɪl ก้างปลา fish bones
 naat man miian tɕʔʌŋ สันไม่มีกระดูก (सानวน) to be an unstable person (of what he is talking)
 tɕʔʌŋ khnɔɔŋ กระดูกสันหลัง the backbone, the spine
 tɕʔʌŋ tɕʔnilr กระดูกซี่โครง the ribs
- tɕʔʌŋ-tɕʔeep
 จึ่ง-จเออ
 กระดูกกระดูก a reduplicated form of [tɕʔʌŋ]
- tɕʔʌʔ
 จเออ
 จุก (ท้อง) เหมือนกับ [จเอะ] ๒. และ [จเอะ] ๑. to have colicky pain the same as [tɕʔʔ] 2. and [tɕʔʔʔ] 1.
 tɕʔʌʔ puah จุกท้อง to have colicky pain
- tɕʔʌŋ
 จเม็ง
 ฟาง (ข้าว) rice straw
- tɕʔʌŋ
 จเม็ง
 บันได stairs
 ɩʌŋ tɕʔʌŋ ขึ้นบันได to go up the stairs
 tɕʔh tɕʔʌŋ ลงบันได to go down the stairs
- tɕʔʌŋ
 จเร็น
 มาก มากมาย หลาย ชุม ชุกชุม much, many, several, a lot (of), a great deal (of)
 ŋjɛɪ tɕʔʌŋ พูดมาก to talk too much
 tɕʔʌŋ tɕʔʌŋ หลายใจ to have many loves (at the same time)

- tɕraan krwan มากพอๆ; มากแค่ไหน quite a lot; how much/many
- tɕraan doon หลายที, ครั้ง many times
- tɕraan taa ส่วนมาก the greater part; the majority
- miian sree tɕraan มีที่นามาก to have a large area of rice field or many rice fields
- tɕraan taa thəə sree (คน) ส่วนมากทำนา Most (people) grow rice.
- tɕraan nah spue?-tɕraan hoooh มากเกินไป too much
- tɕraan laaŋ มากขึ้น more and more
- tɕraan meen-teen มากจริง ๆ มากที่สุด very much; the most
- jaaŋ tɕraan อย่างมาก at most; very much
- ?aa-jooch tɕraan อายุมาก to be old, aged
- trei tɕraan ปลาชุม There are plenty of fishes (in the water).
- mnwh tɕraan คนมาก (There are) many people.

tɕ?aaŋ
จเอ็ร

๑. ย่าง to roast over open fire
- tɕ?aaŋ koon tɕruu? ย่างลูกหมู to roast a suckling pig over a fire
๒. ใช้ใน [จเอ็ร พู้ง] แปลว่า อยู่ไฟ Used in [tɕ?aaŋ phiŋŋ] meaning to remain by the fire after parturition

tɕum
จุม

๑. เหมือนกับ [รุม] ๑. และ [ชรัม] The same as [room] and [srooŋ].
๒. รอบ around
- ?ooŋ tɕum khloon โอบกอดรอบตัว to put an arm around someone
- tɕum ptiah รอบ ๆ บ้าน around the house
- tɕum mɔŋŋ-rooŋ mɔŋŋ รอบเมือง around the city

tɕum-wil-tɕum-wep
จุม-วิล-จุม-เว็

- ล้อมรอบ, ล้อมวาง to surround, be surrounded by
- tɕhuuar tɕum-wil sdap mnwh ɲjei ยืนล้อมรอบฟังคนพูด
to stand around the speaker

- tw? tɕum-wil น้ำล้อมรอบ to be surrounded by water
- tɕut จุด (กริยา, นาม) to dot; a dot, spot, point
จุด tɕut sam-khan จุดสำคัญ an important point
kʌat tɕut-tɕut เป็นจุด ๆ to be full of dots, to be dotted
- tɕuh ฐึ (กริยา), ถ่าย (อุจจาระ) to defecate
ฐึ tɕuh ไปถ่ายอุจจาระ to go to defecate
- tɕpuh กองกับพื้น down on the floor/ground
ปยุ tɕpuh ล้มลงกองกับพื้น to collapse on the floor/ground
- tɕmutɕ จุ่ม กดลง (ในน้ำหรือของเหลว) จู [มจ] to dip into, immerse (briefly) in (a liquid); to press (something) down under the water-see [mutɕ]
tɕmutɕ kbaal tɕu naŋ tw? เอาหัวจุ่มลงไปใต้น้ำ to immerse one's head in the water
tɕap mɛu tɕmutɕ tw? จับแมวกดน้ำ to push a cat down under the water
- tɕrul คะมำ (ไปข้างหน้า) to fall forward on one's face
จรุล pah twat tɕrul tɕu khaŋ mu? โคนเตะคะมำไปข้างหน้า (He) was kicked and fell forward.
- tɕrun ๑. มุม a corner (as of a room), an angle
จรุง tɕrun knɔŋ มุมห้อง a corner of a room
๒. เหลี่ยม an edge, side (as of a triangle, rectangle)
ต๊ะสี่เหลี่ยม โต๊ะสี่เหลี่ยม a rectangular table
tɕrun tsoar เหลี่ยมเสา the edge of a post

- tgruh
จรุย
๑. หล่น (จากมือ) to slip from (a hand)
tgaan tgruh pu dai จานหล่นจากมือ a plate slipped out of (my) hand.
 ๒. (ตลิ่ง, ดิน) พัง (of a dike, a river bank, etc.) to collapse, break down (intrans.)
phlwm sree tgruh tau rxxi-rxxi ดินนาพังลงไปเรื่อย ๆ
The dike keeps falling down.
- tquu
จ
๑. เปรี๊ยะ to be sour
tquu muat เปรี๊ยะปาก (one's mouth) to water; to have an urge to speak (idiom)
tquu hoon เปรี๊ยะจัด to be very sour
 ๒. (ทำหน้า) บุค to have a wrinkled face, a long face, a wry face (as from having to do something one does not like, from being about (cry)
thoo mu? tquu (hoon) ทำหน้าบุค (หน้าเบี้ยว) to wrinkle one's face
- tquu-?εεm
จ-แอม
- (รส) อมเปรี๊ยะอมหวาน (เช่น ผลไม้บางชนิด) containing both sweet and sour flavours (of some kinds of fruit)
- tquut
จูด
๑. เช็ด to wipe, wipe off (so as to clean); to wipe away (tears)
tquut tw? phnee? เช็ดน้ำตา to wipe away tears
tquut to? เช็ดโต๊ะ to wipe off a table
tquut mu? เช็ดหน้า to wipe a face
 ๒. (ปี) ชะค - จู [ชรัม] (Year of the) rat - see [tqnam]
- tquun
จุน
- ส่ง (นิยมใช้มากกว่า [โซ้ง]) - จู [นจุน] และ [ปจุน] to send, send someone off (more common than [soj]) - see [ntquun] and [ptquun]
tau tquun baag laag rot ไปส่งพี่นร to send one's (elder) brother off at a bus/train station

juua baai tɔu tɔun nia? sree เอาข้าวไปส่งคนทำนา to
bring a meal to the person(s) working in the field
tɔun koon tɔu rɛn ? ๓๓ มรทก-ก๓๓? ส่งลูกไปเรียนที่กรุงเทพฯ
to send one's child to study in Bangkok
tɔun rbah tɔu ?๖๖i ?๗๗ ส่งของไปให้พ่อ to send things
to one's father

tɔutɔ-tɔutɔ
จจ-จจ

เสียงเรียกสุนัขเล็ก ๆ onomat. from the sound used for calling
a baby dog

tɔruu?
จรุ

๑. หมู, สุกกร a pig; pork
ntɔem tɔruu? เลี้ยงหมู to raise pigs
satɔ tɔruu? เนื้อหมู pork
tɔruu? kn๖๖i หมูบ้าน a domestic pig
khlɔn tɔruu? น้ำมันหมู lard
tɔruu? pkat หมูพันธุ์ (ทั้งตัวผู้, ตัวเมีย) a pig for breeding
(male or female)
tɔruu? pr๓๓ หมูป่า a wild pig
๒. (กิน) คอง, (ได้) แต่งงาน หมูเป็นอาหารสำคัญที่ใช้เลี้ยงแขกในงานแต่งงาน) to get married (Pork is the main food at a wedding party)
?๕๕n dal-laa naŋ baan sɪi tɔruu? แกเมื่อไหร่จะได้แต่งงาน
When will you get married?
๓. หมู ๆ, กล้าย ๆ (ง่ายมาก) very easy, simple
rbah tɔruu?-tɔruu? ของหมู ๆ (ของง่าย ๆ) It's very easy.

tɔpɔp
จปป

จ [จม-ปป] See [tɔam-pɔp]

tɔ๓๓
จ

ชั่ว (ร้าย) to be bad, evil, wicked
th๓๓ tɔ๓๓ ทำชั่ว to do something bad
?๓๓ tɔlɪat tɔ๓๓ โอ้ชั่วชั้ว Damn you!

tɔɔn tɔian tɔkee ช่างยิ่งกว่าสุนัข (a person) to be
worse than a dog

mnuh tɔɔn คนชั่ว a bad person

tɔat tɔɔn ใจชั่ว to be bad (at heart)

srel tɔɔn หญิงชั่ว a woman who behaves improperly;
a prostitute

tɔɔp
รูป

๑. พบ, เจอ (มีใช้บ่อยมาก) to meet

baan moo tɔɔp khniia mnɔnɔ tɔt ได้มาพบกันอีกครั้งหนึ่ง
to have met each other once again

๒. บรรจบ to complete (as a cycle); to join come
together at one point

thnɔn moo tɔɔp khniia ถนนมาบรรจบกัน The roads join
together (at one point)

๓. จวบจน till, until

tɔɔp dal sap nai จวบจนทุกวันนี้ until the present

๔. (เปียก) โขก, ชุ่ม soaking (wet)

phlɔn man tɔɔp dei ฝนตกไม่ชุ่มดิน It rained so
little that the soil did not get wet.

ku pah phlɔn ttw? tɔɔp ?ah เขาโดนฝนเปียกโขก He
is soaking wet with rain-water.

tɔɔt
จุด

โปก (หัว) to wear, put on around the head

tɔɔt kbaal-tɔɔt sbai โปกหัว, โปกผ้า to wear,
wind around the head

sbai tɔɔt sa? ผ้าโปกหัว to wear, or put on a turban

tɔɔn
จน

๑. จน almost, nearly, on the verge of

tɔɔn nan phlɔm จนจะสว่าง It's dawn.

tɔɔn wliia จนเวลา It is nearly the time.

๒. อดสู to be on the verge of being overtaken (as
when one is pursued by an enemy, confronted by an urgent
issue)

tɔ̌oɔl
จูล

๑. เช่า to rent
 tɔ̌oɔl ptiah ฅอู๋ เช่าบ้านอยู่ to rent a house to live in
 khaa tɔ̌oɔl ค่าเช่า rent; rental
 tɔ̌oɔl sree เช่าที่นา to rent farmland
 ʔooi tɔ̌oɔl ให้เช่า to let; for rent
๒. (ว่า) จ้าง - จู [จูล] to hire - see [tɔ̌hnoɔl]
 tɔ̌oɔl ʔooi neu ptiah จ้างให้ยู่บ้าน to hire someone
 to look after the house
 tɔ̌oɔl rot ʔooi teu soŋ ว่าจ้างรถให้ไปส่ง to hire a
 car for transportation

tɔ̌ooɔ
จูร

- แถว, ลักษณะนามของแถว a row; also used as a classifier
 dam tan-looŋ kaat tɔ̌ooɔ ปลูกมันเป็นแถว to plant
 potatoes in a row
 mnwh tɔ̌huuar kaat tɔ̌ooɔ คนยืนเป็นแถว The people are
 standing in a row.

tɔ̌ooɔh
จูฮ

๑. สวน (ทาง) to pass (moving in the opposite direction,
 as cars in two-way traffic)
 tɔ̌ooɔh phlau khnila สวนทางกัน to pass each other
 (in opposite direction)
๒. ซ่อมแซม (เครื่องจักสาน, เท, หลังคาที่มุงด้วยหญ้าคา) to mend
 (woven or plaited articles such as baskets, nets or a
 thatched roof)
 tɔ̌ooɔh snap ซุนเท to mend a casting net
๓. (ขึ้น) แซม, แทรก (to grow) in between
 smaɯ doɔh tɔ̌ooɔh noŋ dop sɾaɯ หญ้าขึ้นแทรกตามกอข้าว
 Grass is growing up in between the clumps of rice
 plants.

tɔ̌noɔn
จูน

- จู [จิม-นูน] See [tɔ̌am-noɔn]

- tɔkooŋtɔ
จุกอ
ไม้ปิ้ง ไม้, สักขะนามของของที่เสียบไม้ a stick used to hold
or skewer things roasted over a fire; also used as a
classifier
tɔkooŋtɔ tɔɛi ไม้สำหรับเสียบปิ้งปลา sticks(s) used to
skewer fish roasted over a fire
tɔɛi ?aŋ piir tɔkooŋtɔ ปลาปิ้งสองไม้ two sticks (or
skewers) of roasted fish
- tɔlɔoh
จลอุย
พลั้ง (มือ) to make a slip of a hand (e.g. to knock a
glass off a table accidentally)
- tɔkooŋt
จุกอ
บ้า โรคประสาท to be crazy, insane, mad (of people,
animals)
tɔkɛɛ tɔkooŋt สุนัขบ้า a rabid dog
mnuh tɔkooŋt คนบ้า an insane person
kaat tɔkooŋt เป็นบ้า to become insane
?aa tɔkooŋt ไอ้บ้า You fool!
- tɔom (-ma?)
โຈົມ (-มะ)
คำอุทานแสดงความประหลาดใจ หรือตกใจ
tɔom nuh kwat taa โอโฮ! นั่นคุณหรือนี้ Oh! Is that
you?
- tɔot
โຈົต
เขียน คัด จด ปัจจุบันไม่นิยมใช้ มักใช้ [ตเซอ] แทน to write
copy (rarely used [tseer] is more common)
- tɔot-maai
โຈົต-มาย
จดหมาย เหมือน [ซม้อต] ๑. a letter-the same as [smot] 1.
tseer tɔot-maai เขียนจดหมาย to write a letter
- tɔot-tɔam
โຈົต-จัม
จดจำ, จำ to remember; to memorize, to fix in one's mind
- tɔon
โຈົน
๑. จน (ใจ) to have run out of ideas
tɔon tɔat จนใจ to be unable to think of a way

tgon pan-jaa จนปัญญา to be at one's wits end,
to have run out of ideas (in trying to figure out
something)

๒. จน till, until

tgon sap nai จนทุกวันนี้ until the present days

tgor
โจจร

ลักษณะวิ่งที่ก้มหัวต่ำ เช่น นก, ไก่, คนที่วิ่งแอบไปตามริ้วที่ต่ำ ๆ a
description of [ruat] meaning to run with the head down
as chickens or people when trying to avoid being seen

tgotg
โจจจ

๑. กดด้วยปลายนิ้ว to press on (something with the
fingertip(s))
๒. จด ทำเครื่องหมายไว้ to make with a spot, make a dot

tgool
โจล

๑. เข้า to enter, to get in; in, to, into; to side
(with); to join

tgool ptiah เข้าบ้าน to enter a house

deq kbel tgool krow! ต้อนควายเข้าคอก to drive buffaloes
into the pen

trei tgool truu ปลาเข้าลอบ Fish entered a trap.

sii tgool kniia tgiia สีเข้ากันดี The colours match
each other well.

tgool khaaq nia? tgan เข้าข้างคนแพ้ to side with
the loser

tgool theeu เข้าแถว to stand in a row

tgool dee? เข้านอน to go to bed

tgool ku? เข้าคุก to be imprisoned

tgool tau เข้าไป to go in

tgool moo เข้ามา to come in

tgool ruua เข้าหา, เข้าพบ to go see (someone about
something); to turn oneself in; to, toward

tgool rap tam-neeq เข้ารับตำแหน่ง to assume an official
position, take office

tgool hun เข้าหุ้น to enter a partnership, team up

- bAA? tw? tɔol sree ทนน้ำเข้านา to irrigate a field
 phiAU tɔol ทางเข้า an entrance
 tɔɛn tɔol เข้าออก to go in and out; in and
 out
 tɔol phooŋ เข้าพวก to side with, join partisans
 tɔol psaa เข้าพรรษา to be in the Buddhist
 Lent (in the rainy season)
๒. ทุน (คำบอกควายในเวลาไถนาให้ชิดทางใน) - ฐ [แจ๋ญ] a word
 used by a buffalo driver while ploughing to tell the
 buffalo to walk a little bit away from the boundary of
 the paddy field - see [tɔɛn]
- tɔoo?
 โจ้ ตัก โดยใช้แรงกดหรือคันภาชนะเข้าไปในกองสิ่งของที่ตะก (non-liquid things) to dip up
 tɔoo? srau naŋ kruh ตักข้าวเปลือกด้วยถัง to dip up
 unhusked rice with a bucket
- tɔroot
 จโรต เกียว, ตัดด้วยเคียว, ตัด (ผมโดยจับเป็นปอยแล้วตัดด้วยกรรไกร) to cut
 down with a sickle; to cut (hair) in bunches with scissors
 tɔroot sbaU เกียวหญ้าคา to cut coarse grass with
 a scythe
 tɔroot srau เกียวข้าว harvest rice
 kheɛ tɔroot หน้า (ฤดู) เกียวข้าว harvesting season
 tɔroot sa? ตัดผม (ด้วยกรรไกร) to cut hair in bunches
 with scissors
- tɔrootɔ
 จโรจ เสียงน้ำไหลลงบนของเหลวหรือน้ำ onomat. from the sound of
 liquid falling on liquid
- tɔroon
 จโรง ตั้งขึ้นในระดับเท่า ๆ กัน to stand upright at about the same
 level
 kan-tɔriŋ nau tɔroon ช้างข้าวตั้งขึ้นในระดับเท่า ๆ กัน The
 rice stubble stands upright at about the same level
 in the field
 tɔroon-tɔraaŋ ตั้งบ้างเอนบ้าง some standing upright
 and some leaning

tɔw?-pdɔwt
เจาะ - ปดอต

(ระยะ) เผาชน, ใกล้มาก a very short distance; to be very close to

ban tɔw?-pdɔwt ยิงเผาชน to shoot (someone) at point-blank range

neɯ bueɯ tɔw?-pdɔwt อยู่ใกล้ติดเตี๋ยา to be very close to

tɔwɰ
จ้อย

๑. ตำ (ข้าว); (ข้าว) ซ้อมมือ เหมือนกับ [เจ็ย] to pound (rice) in a mortar (in order to remove husks and to polish it for cooking) - the same as [tɔwɰ]

tɔwɰ srɯu ตำข้าว (เปลือก) to pound rice (as above)

ŋkɑm tɔwɰ ข้าวสารซ้อมมือ rice obtained after husks have been removed by pounding in a mortar

๒. ลง to descend; to get out of, get off (a car, train, etc.); down

tɔwɰ pɛɯ ptɪah ลงจากบ้าน to get down from a house

tɔwɰ pɛɯ phnom ลงจากเขา to descend a hill

tɔwɰ (təu khaaŋ) krowm ลง (ไปข้าง) ล่าง to go down, downstairs

tɔwɰ moo ลงมา to come down

tɔwɰ-hilan tɔwɰ ก้าวลง to step down (from)

tɔwɰ tuu? ลงเรือ to board a boat

tɔwɰ rot ลงรถ to get out of a car, get off

tɔwɰ daaɯ ลงเดิน to get out of or get off (something) and walk

raa-khaa rɔɔh tɔwɰ ราคาของลดลง The price is lowered

tɔwɰ puah ลงท้อง to suffer from diarrhea

tɔwɰ tun ลงทุน to invest, make an investment

tɔwɰ dai ลงมือ idiom. to start, begin, to set one's hand to

tɔwɰ dai tɔwɰ tɔwɰ ลงมือลงเท้า idiom. to hit someone (with the hands and feet)

๓. ลง (ปลูก) เป็นจำนวนมาก to plant (in a great number)

tɔwɰ poot

ɰɰɰ tɔwɰ swaai tuu? saam-sap daam ฉันลงมะม่วงไว้สามสิบต้น
I have planted thirty mango trees.

๔. (สวม) ได้, เข้า (ใช้กับเครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า, รองเท้า, หมวก) to be able to wear (of clothes, shoes, hats, etc.)
 pia? tɕoh phoo tɕila สวมได้พอดี (I) can fit into
 (it).

?aaun nih pia? tɕoh tee llun ntetɕ เสื้อนี้ใส่ได้ แต่หลวม
 ไปหน่อย (I) can wear this blouse but it is a
 little bit too loose.

๕. เปลือง to use (wastefully, extravagantly)

tɕoh tw? ลงน้ำ เปลืองน้ำ to get into the water;
 to use water wastefully

praa pra? tɕoh ใช้เงินเปลือง to use money extravagantly
 keen nih phlom tɕoh taŋ-haaam แคนอันนี้ต้องใช้ลมเป่ามาก
 This [keen] (a kind of wind instrument) has to be
 blown very hard.

tɕoh-preen
 จี๋ฮย-เปรอญ

(ช้าง) ตกมัน (an elephant) to be in must, rut

tɕohwa?
 จเฉพาะ

เฉพาะ to be specific; particularly, especially

tɕohwa? jaan เฉพาะอย่าง specific thing

dool tɕohwa? โดยเฉพาะ especially, particularly, in
 particular

tɕohwa? rdau เฉพาะฤดู a specific season

tɕmoh
 จมื่อฮย

จมูก a nose

tɕmoh kan-trup จมูกบี้ a flat nose, snub nose

tɕmoh srootɕ จมูกโต้ง a long nose, aquiline nose

tɕwah
 จนื่อฮย

(อย่าง) นั้น (as, like) that

jaan tɕwah ka? miiian phaaŋ อย่างนั้นก็มีความ There's
 really such a thing as that!

tgrwŋ จรวง	ตีคมมีดใหม่ โดยเอาไปเผาแล้วตีคมใหม่ to sharpen (a knife) by forging it again
tgrwh จร้อย	๑. ปัก หรือ ตั้งรวมกันให้ปลายชี้ขึ้นฟ้า เช่น เสียมหลาย ๆ เล่มมาปักรวมกัน to stick a group of things vertically into the soil, as to stick several spades vertically into the soil ๒. กรอง ใช้กับกรองน้ำต่างชี้เต้า to filter (lye from ash) tgrwh kbwŋ กรองน้ำต่างชี้เต้า to filter lye (from ash)
tq-hw? จเฮาะ	หลุม ที่อยู่ตามถนนหนทาง hole (on a way) daar thlaa? tq-hw? เดินตกหลุม to walk and fall in a hole
tqwa-tqaa จอ~จอ	(ปี) จอ ฤ [ชัม] (the year of the) Dog - see [tqnam]
tqwaam จอม	รวม to crowd around, to mob tqwaam tneŋ รวมถาม to crowd around and ask pah (kue) tqwaam wei โคน (เขา) รวมทำร้าย to be attacked by many people or a crowd
tqwaat (1) จอต (๑)	๑. ชัน (เมื่อมองลงมาจากที่สูง) to be steep (looking downward) phnom tqwaat slam ภูเขาชันมาก The hill is very steep (when looking downward).
tqwaat (2) จอต (๒)	๒. หลบ (ตาตำ) to avoid someone's eyes da? phnee? tqwaat slam หลบตาตำ to avoid someone's eyes ๑. กล่าว (ถึง) to talk about tqwaat dai ?lu กล่าวถึงพ่อ to talk about father ๒. ตั้งปัญหา to raise a problem or question tqwaat tneŋ ตั้งปัญหาถาม to raise a question
tqwaan จอน	จอนผม side-burns

- t๑๑๑
จอล
๑. ข้าง ๑๑ to throw
 t๑๑๑ swaai ข้างมะม่วง to throw (e.g. a stone,
 stick of wood, etc.) at a mango to make it fall down
 t๑๑๑ kbaal ข้างหัว to throw (something) at
 someone's head
 ๒. ทิ้ง, ทอดทิ้ง to leave, to be away from
 bah t๑๑๑ โยนทิ้ง to throw away
 t๑๑๑ ptiah moo juur haa i ทิ้งบ้านมานานแล้ว to have
 left home for a long time
 t๑๑๑ khniia man t๑h๑aa i blaa ทิ้งกันไม่ไกลเท่าไร to
 leave (someone) not very far behind (as in racing)
 t๑๑๑ khniia t๑h๑aa i ทิ้งกันไกล (ทิ้งกันหลุดลุ่ย) to leave
 (someone) very far behind (as in racing)
 t๑๑๑ koon ๑๑๑ neu taa ๑๑๑๑ ทิ้งลูกให้อยู่คนเดียว to
 leave one's child to stay alone
 t๑๑๑? t๑๑๑๑ เหน้ทิ้ง to throw at
 ๓. เหวี่ยง (แขน) to make a violent lateral movement
 with the arm
- t๑๑๑๑
จอร
๑. โจร ขโมย (นาม) a thief, robber, bandit
 t๑๑๑๑ ๑๑๑๑ ptiah ขโมยขึ้นบ้าน The house was robbed.
 ๒. ใช้ใน [๑๑๑๑ จอร] เป็นคำด่าผู้หญิง Used in [๑๑๑๑ t๑๑๑๑]
 as a curse to a woman
- t๑๑๑๑๑-๑๑๑๑๑
จอง-ฮอง
- (นั่ง) ของ ๑ (to sit) on one's heels, to squat
- t๑๑๑๑๑๑
จมอง
- (นั่ง) จมูก (to sit) quietly in a crouching position
- t๑๑๑๑๑๑
จลลต
๑. ลาดต่ำ to slope downward to one side
 ptiah t๑๑๑๑๑๑ maa khaa๑๑ บ้านลาดต่ำไปข้างหนึ่ง The house
 leans to one side.
 ๒. โย้, เซ to be leaning, stagger
 t๑๑h๑ua๑ t๑๑๑๑๑๑๑ t๑๑๑ khaa๑๑ ๑๑๑๑ โย้โย้ไปข้างหน้า to stand
 with the body leaning forward

- dAAR tɕlɔot tɔu tɕlɔot moo เดินเซไปเซมา to stagger
back and forth, as a drunkard
- tɕkɔom จกอม
จกอม ๓ [จิง-กอม] See [tɕaŋ-kɔom]
- tɕkɔw? จกอ
จกอ โป๊ะ สำหรับใส่ตะเกียง ทำมาจากถังน้ำมันเล็กพอสมควร a lampshade
made from a small kerosine can
- tɕɔw จอ
จอ อาเจียน เหมือนกับ [กจต] to vomit, throw up, puke - the
same as [kʔɔot]
- tɕap จอป
จอป ๑. จบ to end, to be ended, to finish (doing something
by coming to the end)
rɛn tɕap เรียนจบ to finish one's study
thnal nih tɔu tɕap ʔɛ naa ถนนสายนี้ไปจบ (สุดทาง) ที่ไหน
Where does this road end?
๒. จบ รอบ (ลักษณะนาม) a time, time around (a classifier
of a complete cycle or action)
dAAR roap boot bei tɕap เดินรอบโบสถ์สามรอบ to walk
around the temple three times
soot muan bei tɕap สวดมนต์สามจบ to chant sacred
words three times
- tɕap-tɕap จี๊อป-จี๊อป
จี๊อป-จี๊อป 'จี๊ ะ' เสียงเคี้ยวอาหาร onomat. from the sound of chewing
food
- tɕam จ้อม
จ้อม ๑. ตรง to be straight, direct; directly
tan-roŋ ʔɔwɪ tɕam boan เล็งให้ตรงเป้า to aim directly
at the target
กอน tɕam mu? อยู่ตรงหน้า to be in front of
๒. ถูกต้อง to be correct, right
tɕam hAAI ถูกต้องแล้ว That is correct.

- tɔat
จืด
·
- (รส) ผาค an astrigent taste characterized by puckering dryness of the mouth (esp. of some fruits, their, skins or seeds)
- tɔaŋ
จืด
·
- อยาก to want to, wish to
kwɛt tɔaŋ คิดอยาก, ฝึกลอยาก to feel like (doing something, e.g. taking a walk)
man tɔaŋ baan ไม่อยากได้ not want to have
tɔaŋ tɔu อยากจะ; อยากไป to want to; to want to go
tɔaŋ khəəp tɔaŋ deŋ อยากรู้อยากเห็น to be curious, inquisitive
- tɔaŋ?
เจาะ
·
- เสียง เช่น เสียงจิ้งจกร้อง, เสียงนกร้อง หรือ เสียงเจาะไม้ค้ำยี่
onomat. from a cry of a wall lizard, some kinds of birds or the sound of chiseling wood
- tɔah (1)
จืด
· (๑)
- เจาะ to puncture, bore, make a hole, punch a hole
tɔah pruah เจาะรู to make a hole (by puncturing, boring, digging)
tɔah ttɔu? เจาะหู to pierce the ear lobe
phlee swaai pah tkau tɔah ลูกมะม่วงถูกหนอนเจาะ
Maggots have eaten their way into the mangoes.
- tɔah (2)
จืด
· (๒)
๑. เกิด ใช้พูดลงท้ายประโยคในเชิงอนุญาต a particle used in granting permission
tɔu tɔah ไปเกิด You may go.
๒. แล้ว ... ใช้หน้าประโยคคำถาม then (what, where, who, etc.)
tɔah ?ɛɛp naŋ thəe jaŋ naa แล้วคุณจะทำอย่างไร Then what are you going to do?
- tɔmat
จืด
·
- (ข้อ) พลิก to be wrenched or diverted from a normal position (as a bone)
tɔmat tɔvɔŋ ข้อเท้าพลิก The ankle is displaced from its normal position.
- tɔma?
จืด
·
- (ต้น) จมก, กระบก, กระบก Irrvingia malayana (Simarubaceae), the wild almond, a tree with plum-like fruit. The kernel of the seed is edible.

tɔlam
จลัอม

๑. หลง (ฝูง) to be in the wrong group; to stray from one's group

kwɔ tɔlam phooŋ โคหลงไปกับฝูงอื่น A cow strayed from its herd and joined another.

๒. จำผิด, จำสับสน to be mixed up, confused (in memory)

tɔlam ɲai จำวันผิด to get mixed up as to the date

tɔlam khniia จำสับสน to get (two things or persons) confused

tɔrap
จรัอุป

เสียง เช่น เสียงเดินย่ำน้ำ onomat. from a sound such as that of someone treading in shallow water

tɔram
จรัอม

๑. เหมือนกับ [จราช] (๑) The same as [tɔraah] (1)

๒. กระแทง to strike with the end of a stick

juua tsoor tɔram thwiiar ʔooi rbaa? เอาเสากระทุ้ง ประตูให้พัง to break the door open by striking it with a pole

tɔrat
จรัอต

๑. เฝ้า (แขน, สะเอว, ไม้เท้า) to lean against (as on a cane), to rest on, to support

tɔhəɔ tɔrat ไม้เท้า a walking stick, cane

tɔuuar tɔrat tɔaŋ-keh ยืนเท้าสะเอว to stand with arms set akimbo

ŋkui tɔrat tɔaŋ-kaa นั่งเอามือเท้าคาง to sit with the hand supporting the chin

tɔrat dai lɔx to? เฝ้าแขนบนโต๊ะ to rest an arm on the table

tɔrat dai krow? lɔaŋ เอามือยันพื้นลุกขึ้นยืน to use the hand in pushing one's self up from a sitting or reclining position

๒. กด ด้วยมือ to press (with the hands)

tɔrat puah กดท้อง (ด้วยมือ) to press the abdomen with the hand(s)

tɔrat kbaal kmai ʔooi krow? baan กดหัวไว้อย่าให้ลุกขึ้นได้ to press someone's head down and not let him get up

tɔkran
จกร็อง

ดู [จิง-กร็อง] See [tɔkran-kran]

tɔkɔ?
จเงาะ

เหมือนกับ [จมอง] The same as [tɔkmɔnɔn].

tɔʔan
จ้ออัน

พูดกระเข้าเข้าหย่าว่าเขาเป็นคู่รักกัน to talk teasingly about someone's love-affair

tɔʔan phɛk nɔn baɔn kmom พูดกระเข้าว่าเพื่อนชายรักกับพี่สาว
I tease (my) friend that he loves (my) elder sister.

tɔʔaɪ
จ้ออ

เป็นคำขยายคำว่า [จแอต] มีความหมายในทำนองว่า 'อึดเหนี่ยวเกิน' ใช้ได้ทั้งอึดอาหารและอึดใจ an intensifier of [tɔʔaet]

tɔʔa?
จเอาะ

๑. จุกเสียด (ท้อง) เหมือนกับ [จเอาะ] ๒. to suffer from colic - the same as [tɔʔa?] 2.

๒. รู้สึกเสียดแทงใจ (เช่น มีคนมาพูดว่าเสียดสี) to get cut to the quick (as by sarcastic words)

tɔa
จอ

ดู [จอ] See [tɔaɔ]

tɔaɔp
จอป

จอบ a hoe

tɔaat
จอต

๑. จอด, หยุด (รถ) to stop, park (a car)

tɔaat rot-jon tu? kroom ptiah จอดรถยนต์ไว้ใต้ถุนบ้าน
to park the car beneath the house

baan tɔaat rot ที่จอดรถ a car-park, a parking lane

tɔaat rot ʔaɔi mnuh tɔah หยุดรถให้คนลง to stop a car to let passengers out

๒. ยารูรั่ว to solder (e.g. a hole in a pot)

tɔaat kruh ยารูรั่วของถังน้ำ to solder a hole in a bucket

๓. ต่อของที่แตกหักเข้าด้วยกัน โดยนำไม้มาผูกประกบไว้ เช่น แขน ขา ไม้คาน เป็นต้น) to put a broken object in splints (e.g. a leg, arm, a pole, etc.)
๔. รักษา แขน ขาที่หักด้วยมนต์คาถา อาจใช้เฝือกหรือไม่ใช้ก็ได้ to cure a broken arm or leg by using magical formulas

tɔɔnɔ
จอง

๑. ผูก, มัด to tie, bind; to hang
tɔɔnɔ ksee ผูกเชือก to tie a rope
tɔɔnɔ kɔn ɔwɔp ผูกคอตาย to hang oneself
tɔɔnɔ klat batɔ-batɔ ผูกเป็นมัด ๆ to tie up in bundles
tɔɔnɔ slaap see? มัดมือไหลหลัง to tie someone's arms behind his back
tɔɔnɔ dai ผูกข้อมือทำขวัญ เช่น ในงานสมรสหรืองานมงคลอื่น ๆ to tie a string around someone's wrist (to symbolically keep his guardian spirit in his body)
๒. จอง to make a reservation, lay claim to, to indicate a desire for
tɔɔnɔ ?aau ?ɛ riian tu? จองเสื้อที่ร้านเอาไว้ to place an order for a blouse at the shop
tɔɔnɔ baal riian sii klat kheɛ ผูกจองข้าวร้านกินเป็นเดือน to eat regularly at a restaurant (or a cafeteria) and pay by the month

tɔɔnɔ-panɔ
จอง-ปัง

(นุ่ง) กระโจมอก to wear the loin cloth (the panung) about the breast or chest

tɔɔnɔ-kben
จอง-กเบน

(นุ่ง) โจงกระเบน to wear a loin-cloth or the panung with the edges rolled together, and ends fastened to the belt behind

tɔɔnɔ?
จอก

๑. จอกแทน duck weed (lemma minor); water-lettuce, a floating plant found throughout the tropics
๒. จอก (น้ำ) a cup
tɔɔnɔ? tw? จอกน้ำ a cup for water

- tɕbɔɔm
จับอม
หยิบโดยใช้ปลายนิ้วทั้งห้า to pick up by using the five
finger-tips
- tɕmɔɔp
จับอป
หมอต่าแม a midwife
- tɕmɔɔŋ
จับอง
ลูกคนหัวปี (one's) oldest child
koon tɕmɔɔŋ kʌt srei ลูกหัวปีเป็นผู้หญิง The oldest child
is a girl.
- tɕwɔɔ~tɕwɔɔp
จวอ-จวอป
ดู [จเวีย] See [tɕweh]
- tɕnɔɔŋ
จนอง
ปม (เชือก) a knot
sraai tɕnɔɔŋ ksee แก้มเชือก to untie a knot in
a rope
- tɕnɔɔŋ-dai
จนอง-ดัย
ของที่ให้คู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงาน a gift (usually money) at a
wedding ceremony
da? tɕnɔɔŋ dai mruuai ให้ของขวัญงานแต่งงานหนึ่งร้อยบาท
to give one hundred baht (Thai currency) as gift
- tɕlɔɔ?
จลอ
ดู [จัน-ลอ] See [tɕan-lɔɔ?]
- tɕraatɕ
จรอจ
เสียง เช่น เสียงเทน้ำลงบนของเหลว หรือ เสียงนกบางชนิดร้อง onomat.
from the sound of liquid falling on liquid or the cry of
some kinds of birds
- tɕraa?
จรอ
๑. กรอก to pour into a container with a small aperture
tɕraa? tw? da? sa? กรอกน้ำใส่ขวด to pour water
into a bottle
tɕraa? srau da? bau กรอกข้าวเปลือกใส่กระสอบ to pour
unhusked rice into a sack
juua ŋkɔɔ tɕraa? tɕhnaŋ baai phɔɔŋ เอาข้าวสารกรอก (ใส่)
หม้อข้าวให้พี่ Put rice into the pot for me (as when
cooking)!

- tɔraa? baai เทข้าวสารใส่หม้อ (เพื่อจะหุงข้าว) to pour
(uncooked) rice into a pot
๒. ใส่ บรรจุ (กระสุนปืน, ลูกดอกไม้ข้าง) to load (a gun with
bullets or a blow-gun with darts)
tɔraa? kɔwəp kam-phlɔŋk ใส่กระสุนปืน to load a gun
tɔraa? pɔɔŋk phu? ใส่ลูกดอกไม้ข้าง to put a dart into a
blow-gun
๓. ใส่, สวม (เสื้อผ้า, รองเท้า, ถุงเท้า ไม่ใช่กับหมวก, สร้อย, แหวน)
ดู [เบียะ] to wear; put on (clothes, socks, shoes.
Cannot be used with a hat, necklace, ring) - see [pla?]
tɔraa? thɔŋ-kumma? สวมถุงเท้า to put on socks
tɔraa? ?aaɔ ใส่เสื้อ to put on a blouse/shirt
๔. สวม (ของที่มีลักษณะกลวง) to pass through (a hollow
object)
tɔraa? phlee pthau nɔŋ daaŋ สวมใบขวานเข้ากับด้าม to
fit the head of an axe to the handle by passing
the handle through its head
๕. ตรง (นี่, นั้น), ทาง (นี่, นั้น) right (here, there), (this,
that) way
təu tɔraa? trɛh ไปทางนี้ Go this way!
tɔliial nəu tɔraa? trɔh ตะกร้าอยู่ตรงนั้น The basket is
right there.

tɔŋ-haa
จฮอ

เปิดกว้างอยู่, เปิดโล่งอยู่ ดู [จฮง-ฮอ] to be wide open - see [tɔŋ-haa]
tɔŋ-haa thwiiar tɔ-haa ประตูเปิดโล่งอยู่ The door is
wide open.

tɔpɛi
จแปีย

๑. (ต้น) ส้มทอม Plumeria acutifolia (Apocynaceae)
๒. ซึง เครื่องสายชนิดหนึ่งมี ๓ สาย a three-stringed instrument
which looks like a guitar
twat tɔpɛi ตักซึง to play this kind of instrument

- tɔŋeɪ
จแน็ย
๑. อาหารทุกชนิดของสัตว์ปีก เช่น ไก่, นก anything that fowl take as food
koon-tɔaap puam tɔŋeɪ นกคาบเหยื่อ (อาหาร) A bird is holding food in its beak.
๒. อาหารประเภทขนม ผลไม้ (สำหรับคน) Sweet dainty; fruits (for people)
- tɔai
จย
- เหา a head louse
tɔai tɔkɛɛ ตัวเห็บ a dog tick
- tɔaai
จาย
- จ่าย to pay, spend; to give, to distribute
tɔaai pra? จ่ายเงิน to pay; spend money
tɔaai pra? kheɛ จ่ายเงินเดือน to pay salaries or wages
raai tɔaai รายจ่าย expenditures, expenses
tɔɛɛ? tɔaai แจกจ่าย to distribute
- tɔɔri
จีย
- ใช้คู่กับ [ต้วน] มีความหมายว่า อ่อนนุ่ม อ่อนช้อย (พูด) อ่อนหวาน a descriptive of [tuan], look at the examples
satɔ doon nih tuan tɔɔri เนื้อมะพร้าวนี้อ่อนนุ่ม This coconut meat is nice and soft.
ruam tuan tɔɔri รำอ่อนช้อย to dance gracefully
nɔjeɪ tuan tɔɔri พูดอ่อนหวาน to speak sweetly
- tɔɔoi
จุย
- ช่วย ช่วยเหลือ to help, assist; to rescue
tɔɔoi khnlia ช่วยกัน to help each other, everyone cooperating
tɔɔoi kaar ช่วยงานแต่งงาน to help in a wedding ceremony
tɔɔoi ?lu thoo kaar ช่วยพ่อทำงาน to help father work
tɔɔoi mnuh luang tw? ช่วยคนจมน้ำ to help someone who is drowning
tɔɔoi phaang ช่วยด้วย Help!

- juua tɣat tɣooi เอาใจช่วย to give moral support
 tɣooi ban khmooɣtɣ ช่วยงานศพ to help in a cremation
 or funeral ceremony
- tɣol
 โจ้ย ร่วมประเวณี to have sexual intercourse
- tɣ-hoi
 โจ้ยผึ่ง to steam
 tɣohol baai tnaap ผึ่งข้าวเหนียว to steam sticky rice
- tɣkooi
 จกอย ใช้ใน [จกอย-จิง] แปลว่า ส้นเท้า Used in [tɣkooi-tɣɣng]
 meaning the heel of the foot
- tɣnaai
 จน้อย ใช้ขยาย [จน้อย] เป็นคำพูดที่แสดงถึงความแปลกใจ a modifier of
 [tɣnap] showing surprise
 tom tɣnap tɣnaai ใหญ่อย่างน่าแปลกใจ It's amazingly
 big.
- tɣkooi
 จกอย คือ ๆ ใช้คู่กับ [เค็ร] หมายถึง การเดินออกไปเฉย ๆ อย่างไม่พอใจ
 Used with [daar] meaning to walk away (displeased)
 daar tau tɣkooi เดินไปคือ ๆ (อย่างไม่พอใจ) (He) just
 walked away.
- tɣlu~ttɣlu
 จิว~ตจิว (เหี่ยว) แห้ง ใช้คู่กับ [ชเว็ด] Used with [swet] as below
 swet tɣlu เหี่ยวแห้ง; ผอมแห้ง to be dry, wilted; to
 be gaunt, emaciated
- tɣueu
 จิว ฟางที่อยู่ในระหว่างที่ต้องตีอีกครั้งหลังจากการนวดแล้ว rice-stalks
 after the first threshing
 wei tɣueu ตีฟาง to thresh rice-stalks (a second
 time) by beating them (with a special kind of
 stick)

- tɕeu
เจ้า ติดต่อกัน ใช้ขยายคำว่า [กตฺต] เท่านั้น repeatedly (used with
[ktut])
- tɕeuu
แจว แจว พาย to paddle, row (scull)
tɕeuu tuu? แจว; พายเรือ to oar or row (scull) a
boat
- tɕau
เจา หลานของปู่ ย่า ตา หรือ ยาย a grandchild
- tɕru
จรีว ลึก to be deep
tɕaan tɕru ชาม a small bowl
tuw tɕru น้ำลึก The water is deep.
kut tɕru คิดลึก to think deeply about
- tɕiap
เจียบ ดู [เจียบ] See [tɕiiap]
- tɕian
เจียง กว่า (ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ) more (to a greater degree); more than
tɕraan tɕian มากกว่า to be more (than...)
tetɕ tɕian น้อยกว่า to be less (than...)
tuutɕ tɕian เล็กกว่า to be smaller (than...)
tɕiia tɕian ดีกว่า to be better (than...)
jɔnɔ kpuah tɕian ke ฉันทันสูงกว่าเขา I am taller than he.
nɔu ptiah tɕiia tɕian อยู่บ้านดีกว่า It's better to
stay home.
- tɕia?
เจยะ ชัด แน่ชัด clearly, distinctly; sure, certain
kəɔn tɕia? เห็นชัด to see clearly
luu man tɕia? ได้ยินไม่ชัด to be unclear, indistinct
(of sound); to be unable to hear clearly
tɕia?-tɕia? ʔaa nih hɔi dɛɛl lootɕ pra? tɔu ชัด ๆ!
ไอ้เนี่ยแหละที่ขโมยเงินไป It's obvious. It's must be him
who stole the money.

- tɕpia?
จเปยะ
- ดู [จม-เปยะ] See [tɕam-pia?]
- tɕila
เจีย
- ดี to be good, virtuous; well
 thəə tɕila ทำดี (ทำความดี) to do good
 baan tɕila ได้ดี to attain power, rank, prominence;
 to be well off
 kruah tɕila เเคราะห์ดี to be fortunate, lucky;
 fortunately, luckily, it's fortunate (that)
 tɕhoo? tɕila โชคดี good luck
 tɕila tɕlan ดีกว่า to be better (than)
 tɕat tɕila ใจดี; อารมณ์ดี to be good-natured, kind-hearted;
 to be in a good humour
 tɕila khnila win คินคักกันใหม่ to be reconciled
 nai tɕila ฤกษ์ดี propitious, auspicious time
 nou tɕila ใ?๑๑ ยังอยู่ (ในสภาพ) ดี to be still in good
 condition
 srool tɕila สุขสบายดี to be in good health
 phoo tɕila พอดี precisely, exactly, just right (in
 size, amount, etc.); just the right moment; just then,
 at that very moment
 mnuh tɕila คนดี a good (moral) person
 den tɕila รู้ดี to know well; to presume to know;
 to know better; to know it all
 tɕila ใ๑๑ ดีขึ้น to get better, become better
 tɕila meen-teen ดีจริง ๆ It's really good.
 tɕila haai ดีแล้ว That's good.
- tɕila-tɕila
เจีย-เจีย
๑. (อยู่) ดี ๆ (ใช้กับเหตุการณ์ที่ผู้พูดคิดไม่ถึงหรือไม่รู้สาเหตุ) Used with
 [nou] to indicate something unexpected has happened
 nou tɕila-tɕila miian mnuh moo ruua ๑๑๑ อยู่ดี ๆ มีคน
 มาหาเรื่อง I was minding my own business and somebody
 came up to cause me trouble.
๒. ดี ๆ (ใช้เป็นการเตือนให้ผู้พูดด้วยทำสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ให้ถูกต้อง)
 to be careful of
 nɕel tɕila-tɕila ntetɕ พูดดี ๆ หน่อย Be careful of
 what you are saying!

- tɕliɑ-prɑ
เจียบ-เป็ล
ดีเหมือนเดิม to be still in good condition
kmet nih tɕliɑ nah kaap dɛɛ? hɑɑi nɑu tɕliɑ-prɑ
มีดเล่มนี้ดีมาก ชนเหล็กแล้วยังดีอยู่เหมือนเดิม This knife is
very good, (I) slashed (a piece of) iron with it but it
is still in good condition.
- tɕliɑp~tɕiɑp
เจียบ~เจียบ
เจียบ เสียงร้องของลูกไก่ ลูกนก onomat. from a cry of a baby
chicken or bird
- tɕliɑt
เจียด
๑. ชาติ nation, nationality, race
tɕliɑt sɛm ชาติไทย the Thai nation
๒. ชาติ life
tɕliɑt mu? ชาติหน้า (one's) next life, existence
tɕliɑt pɛ dɑɑm ชาติก่อน (one's) precious life, existence
๓. รสชาติ taste, blavour
miɑn tɕliɑt มีรสชาติ to be tasty
- tɕliɑl
เจียด
ตะกร้า a ratten or bamboo basket with a handle
tɕɑ? tɕliɑl จักสานตะกร้า to plait a bamboo basket
- tɕliɑŋ
เจียง
ช่าง an artisan, a craftsman
tɕliɑŋ miɑh ช่างทอง a goldsmith
tɕliɑŋ kumɑ? ช่างรองเท้า a shoe-maker
tɕliɑŋ dɛɛ? ช่างเหล็ก a blacksmith
tɕliɑŋ thɑɑi ruup ช่างถ่ายรูป a photographer
tɕliɑŋ kat khɔw kat ʔɑɑu ช่างตัดเสื้อ a dressmaker,
tailor
tɕliɑŋ phlɔŋ ช่างไฟฟ้า an electrician
tɕliɑŋ tɕhɑw ช่างไม้ a carpenter
tɕliɑŋ kat sɑ? ช่างตัดผม a barber
- tɕliɑh
เจียง
สาด to throw, splash on
tɕliɑh tu? สาดน้ำ to throw water
phlɛ tɕliɑh ฝนสาด The rain is splashing on (me).

- tgrilap
จเรียบ
๑. ซึม (ของเหลว) to seep, permeate
tu? tgrilap tɔu naŋ dei น้ำซึมไปกับดิน The water is seeping into the soil the soil.
 ๒. ซาบซึ้ง (ในคำพูด) to be impressed (by someone's talk)
- tgrilah
จเรียบ
๑. สะอาด หมดจด เกลี้ยงเงลา to be clean
tɔuut to? ʔoɔi tgrilah เช็ดโต๊ะให้สะอาด to wipe the table clean
mu? muat tgrilah หน้าตาหมดจด เกลี้ยงเงลา to have a nice clean face
 ๒. หมดเกลี้ยง ไม่เหลือเหลือ to be cleaned out
A. pra? khee miian sai khilah เงินเดือนมีเหลือบ้างไหม Do you have any money of your salary left?
B. tgrilah หมดเกลี้ยง All gone.
- tgpilam
จเปียม
- ดู [จม-เปียม] See [tɔam-pilam]
- tɔwap
จเียบ
- ติด ดู [จม-เปยะ] to be stuck, attached to; to owe; to be close to, closely; to be addicted to; to court - see [tɔam-pia?]
- njei laŋ tɔwap muat พูดจนติดปาก to use a certain word or expression so often that one is addicted to it
- tɔwap pra? ติด (หนี้) เงิน to owe someone money
- tɔwap kaar ติดงาน to be busy
- tɔwap roo? ติดโรค to contract a disease
- tɔwap kmom ติดสาว to be in love with a woman
- baai tɔwap dai ข้าวติดมือ (Cooked) rice stuck to a hand.
- mɔɔ laŋ tɔwap phnee? ดูจนติดตา to look at something until it is fixed vividly in one's mind
- tɔwap tɔat ติดใจ to like, be fond of; to be impressed by
- ptiah tɔwap khniia บ้านติดกัน the house next door

- taam tɔwɔp ตามติด to follow closely
 tɔwɔp tɔʌt tɔwɔp thlɔʌm ติดอกติดใจ to be impressed by,
 to like, to be fond of
 tɔwɔp sraa ติดสุรา to be addicted to alcohol, be a
 habitual drinker
 tɔwɔp ksɯr ติดบุหรี่ to be addicted to smoking, be
 a habitual smoker
 tɔwɔp krɔŋg ติดเครื่อง to start up a motor
 ptiah tɔwɔp thnɔl บ้านติดถนน The house is close to
 a road.
 tɔwɔp kuʔ ติดคุก to be imprisoned
 tɔwɔp khniia ติด ๆ กัน one after another, in close
 succession
 koo tɔwɔp taam phooŋ pseen วัวติดไปกับฝูงอื่น A cow
 followed another herd.

tɔwam
 เจื่อม

๑. ฟกช้ำ to be bruised (and swollen)
 ๒. รกรุงรัง (ใช้กับ บ้าน ลานบ้าน) to be disorderly, cluttered,
 full of clutter, untidy (of a house or the area around
 the house)
 ptiah tɔwam บ้านรกรุงรัง The house is full of clutter.

tɔwat
 เจือด

- ริน to pour out (a liquid) slowly
 tɔwat sraa รินเหล้า to pour out liquor slowly

tɔwan
 เจื่อน

๑. เหยียบ; (รถ) ทับ to step on; (a vehicle) to run over
 pah rot-jon tɔwan โคนรถยนต์เหยียบ (ทับ) to be run over
 by a car
 tɔwan tɔnaʌr เหยียบบันได to step on a step
 haam man ʔooi tɔwan ptiah ห้ามไม่ให้เหยียบบ้าน not to
 let someone to enter one's house
 ๒. ขั้น, ขึ้น (ขั้นบันได, ขึ้นตอน) step (of ladder, stairs);
 story (of a building); step (in a procedure)

- laang tɔŋaak kaat tɔwan-tɔwan ขึ้นบันไดเป็นขั้น ๆ to go
up the stairs step by step
- tɔwan ɪɪɪ ชั้นบน upstairs, upper story, upper layer,
upper shelf
- tɔwan kroom ชั้นล่าง downstairs, lower story, lower
layer, lower shelf
- ptiah pɪɪr tɔwan บ้านสองชั้น a two-story house
- tɔwar ยางไม้ resin (from trees)
เงี้ยว tɔwar tɔwɔŋ ชู dammer, a preparation of resin used
in caulking seams
- tɔwɔm น้ำครำ waste water, sewer water
จระเข้
- tɔrwat ตัด, สับ (ด้วยเสียม) to chop (with a spade)
จระเข้ tɔrwat tam-plaŋ ตัดหน่อไม้ (ด้วยเสียม) to chop a bamboo
shoot with a spade
- tɔwan ฝนตกหนัก ทำฝน a heavy rainfall
จวน phlɛk tɔwan tw? litɔ dal kbaal tɔkuaŋ ฝนตกหนัก
ทำให้น้ำท่วมถึงหัวเข่า The heavy rainfall made the
floodwater come up to the knees.
- tɔwan-naa-nih บางที บางครั้ง, บางคราว sometimes, at times
จวน-นา-นียบ tɔwan naa nih ka? moo prw? บางครั้งก็มาเช้า Sometimes
(he) comes in the morning.
- tɔwal ชน to bump, strike against, collide, hit, run into; to fight
จิวล (of certain animals, esp. cocks, bulls)
rot-jon tɔwal khniia รถยนต์ชนกัน The cars hit
each other.
daar tɔwal ntɔian เดินชนฝา to walk into the wall
(of a house)
dee? juua kbaal tɔwal khniia นอนเอาหัวชนกัน to lie
with the head towards the head of another

- muan tɕual ไก่ชน a fighting cock
 tɕual muan ชนไก่ to pit cocks against each other
- tɕua?
 จัวะ ๑. สูบ (บุหรี่, กัญชา) to smoke (a cigar, cigarette, marijuana)
 tɕua? ksɛr สูบบุหรี่ to smoke a cigar, cigarette
 thnam tɕua? ยาสูบ smoking tobacco
 ๒. (หนุ่) ตีว ใช้ขยายคำว่า [วิล] very fast, a modifier of [wil]
- tɕuah
 จัวฮ ๑. เขกหัวเข้า (เช่น เขกผู้ที่แพ้ในการเล่นสะบ้า) to strike (some one's) knees with the knuckles (as a punishment to the loser in a special game)
 ๒. บ่ง (หนาม, น้ำหนอง) to pick out, extract (e.g. a thorn, pus, with a needle)
- tɕluan
 จลัวง ดู [จัน-ลัวง] See [tɕan-luan]
- tɕlua?
 จลัวะ ๑. ย้อม (สี) to dye
 tɕlua? ?aaɯ ย้อมเสื้อ to dye a blouse
 tɕlua? sii k-haam ย้อมสีแดง to dye (something) red
 ๒. จุ่ม, ชุบ (น้ำ) to moisten with water, dip into water
 sbai tɕlua? tw? tɕuut mu? ผ้าชุบน้ำเช็ดหน้า to moisten a piece of cloth and wipe the face
- tɕruat
 จริวต ดู [จัน-ริวต] See [tɕan-ruat]
- tɕrua?
 จริวะ จิ้ม (น้ำพริก, ผัก) to dip (vegetables) into (a pepper sauce)
 sii bo? mtɯh tɕrua? mlua? sneɛ? กินน้ำพริกจิ้มถั่วฝักยาว
 to eat (rice) with a pepper sauce and a kind of long-podded bean

- tɔkuan
จกวาง
- ดู [จก-กวาง] See [tɔan-kuan]
- tɔkrua?
จกฐานะ
- ดู [จก-กฐานะ] See [tɔan-krua?]
- tɔuaa
จว
๑. จวบ่าน the triangular end of the roof; the gable end
๒. จว (โพ) to draw out, turn up or open (cards in playing a card game)
- tɔpuuar
จปว
- จวร the dress, robes of a Buddhist monk
- tɔruuat
จรวต
- จรวต a rocket
- tɔruuanɔ
จรว
- คำบอกลักษณะของของบางชนิดว่างามตามลักษณะของของนั้น ๆ เช่น นิ้วมือที่เรียวงาม, ลายมือที่เป็นระเบียบ, ข้าวสารที่เม็ดไม่หัก a restricted descriptive of good form, comliness, acceptability among certain classes of things, e.g., a nice looking hand, neat handwriting, a well-filled out rice grain
- mriiam dai tɔruuanɔ [-tɔ?uɔh] นิ้วมือที่เรียวงาม a nice looking hand
- ɔkkaa tɔruuanɔ [-tɔ?uɔh] ข้าวสารที่เม็ดไม่หัก a large, well-filled out rice grain
- tɔ-huuar
จฮว
- ความสูงที่สูงเท่ากับส่วนสูงของคนหนึ่ง ๆ a unit of height equal to the height of someone
- kpuah piir tɔ-huuar khan khmaat สูงสองข้างตัวของผม (It) is twice my height.

tɕiai
เจ็ย

ชาย (ผ้า, เสื้อ) the ends of a strip of cloth, the bottom
edge (of a blouse or shirt)

witɕ naŋ tɕiai sbai ห่อด้วยชายผ้า to wrap (something)
in one end of a loin-cloth

tɕrial
จเจ็ย

และ (ใช้กับข้าว, ข้าวเหนียวที่หุง) to be soggy (of cooked rice)

baai tɕrial ข้าวแฉะ The (cooked) rice is soggy.

- tɕhɪp-haal
ชิป-ฮาย
๑. ฉิบหาย เหมือนกับ [เหิน] และ [เหิน-ฮย] to perish, be utterly ruined, destroyed, damaged, - the same as [hen] and [hen-hai]
 ๒. ใช้กับ [อา] หรือ [มี] เป็นคำคำ 'โอ้ฉิบหาย' 'โอ้ฉิบหาย' Used with [ʔaa] or [mɪ] as a curse 'Damn you!'
- tɕhin
ชิน
- ชิน เคยชิน to be used to, accustomed to (e.g. weather, food, etc.)
- rot nih praa laŋ tɕhin รถคันนี้ใช้จนชิน (มี) (I) have used this car till (I) am used to it.
- tɕhin
ชีย
๑. ฉิ่ง a pair of small cup-shaped cymbals
wei tɕhin ฉิ่ง to play the cymbals
 ๒. ชิง to contest for; to compete, to vie for
sɔɔp tɕhin thun สอบชิงทุน to compete for a scholarship
tɕhin tam-neɛŋ ชิงตำแหน่ง to compete for a title (as in sports)
- tɕhnit
ชนิด
- ชนิด ประเภท kind, type, style
tɕhnit tɕila ชนิดดี a good quality type
- tɕhiip-tɕhiip
ชิป-ชิป
- คำขยายคำว่า [ชี่] ปวด หมายถึงอาการปวดตื้อ ๆ ตามจังหวะของชีพจร เช่น ปวดผี a modifier of [tɕhuɔw] meaning to have a throbbing pain as when suffering from a boil
- tɕhiit
ชิต
- ฉีด to inject, inoculate; to spray
tɕhiit thnam ฉีดยา to inject medicine, inoculate; to get an injection, a shot
thnam tɕhiit ยาฉีด medicine for injection
tɕhiit twʔ ฉีดน้ำ to spray water
tɕhiit saŋ-kaatɕ ฉีดยารักษาเหือด to spray medicine for killing bedbugs
- tɕhniil
ชนิ
- ชนิ a gibbon

- tçhlɪi
ชลี ขยี้ to rub or crush with the hands or foot (e.g. an insect, cigarette)
 tçhlɪi pʰneeʔ ขยี้ตา to rub one's eyes
 tçhlɪi ʔaaʉ ขยี้เสื้อ (เวลาซักเสื้อ) to rub a shirt (or blouse) with the hands (when washing)
 tçhlɪi tçmoh ขยี้จมูก to rub one's nose
- tçhlɪtç~tçan-lɪtç
ชลีจ~จัน-ลีจ ๑. บีบ to squeeze, press
 tçhlɪtç kaa บีบคอ to strangle
 ๒. รีด (ลูก) to abort, have an abortion
 tçhlɪtç koon tçɛn รีดลูกออก to abort, have an abortion
- tçhɛp
ชิป เหมือนกับ [ชิป] The same as [tçhɪip]
- tçhɛp
ชียง เฉียง (ใช้กับทิศ) to be diagonal; diagonally (used with directions)
 tuh ʔɛ-kaaʔ-tçhɛp-ʔɛ-tboon ทิศตะวันออกเฉียงใต้
 southeast, southeastern
 tuh ʔɛ-kaaʔ-tçhɛp-ʔɛ-tçɛn ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
 northeast, northeastern
 tuh ʔɛ-lɛtç-tçhɛp-ʔɛ-tçɛn ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
 northwest, northwestern
 tuh ʔɛ-lɛtç-tçhɛp-ʔɛ-tboon ทิศตะวันตกเฉียงใต้
 southwest, southwestern
 daaʔ tçhɛp tɛu khaan tboon เดินเฉียงไปทางใต้ to walk diagonally to the south
- tçhɛm
ชฌิม ได้กลิ่นไหม้ to smell something burning
 tçhɛm pɛɛn pʰɪɛn ได้กลิ่นควันไฟ to smell the smoke (of something burning)
 tçhɛm muan ʔan ได้กลิ่นไก่ย่างไหม้ to smell roast chicken burning

- tchet
เซ็ด
เฉียด (โดยไม่เจตนา) ดู [ปเซ็ด] to pass by closely
(unintentionally), - see [ptchet]
 kæ tɕwɔl dom thmɔɔ tchet kbaal jɔŋ ntetɕ เขาขว้าง
 ก้อนหินเฉียดหัวฉันไป He threw a stone and it
 (unintentionally) passed close by my head.
- tchen
เซ็ญ
ใช้ใน [ลลัญ-เซ็ญ] มีความหมายเหมือนกับ [ลลัญ-กเบ็ญ] Used in
[llilɿ-tchen] having the same meaning as [llilɿ-kben]
- tchween
ชเวญ
ซ้าย left (hand, side, direction)
 dal-tchween มือซ้าย left hand
 tchween dal ซ้ายมือ the left hand side
 khaŋ tchween ข้างซ้าย (ด้านซ้าย) left side
- tcher
เช็ร
เสียง เช่น เสียงกบวิ่งไปบนน้ำ เสียงสัตว์ตัวเล็ก ๆ ที่วิ่งบนใบไม้แห้ง
onomat. from the sound of a small animal such as a frog
when moving rapidly on the surface of water or dry leaves
- tcheh
เช็ช
๑. (ไฟ) ไหม้ (ลุก) ไหม้ (ไฟ) ติด ดู [ปเช็ช] to be on fire, to
kindle; to be burned, charred, see [ptcheh]
 phlɔŋ tcheh ptiah ไฟไหม้บ้าน The house was on
 fire.
 dat phlɔŋ tcheh haaɿ จุดไฟติดแล้ว to set on fire
 (phlɔŋ) tcheh rilal (ไฟ) ไหม้ลุกลาม (The fire)
 is spreading.
๒. เป็รียง ใช้คู่กับแดดมีความหมายว่า จด an intensifier for
'sunny'
 thŋai tcheh แดดเป็รียง to be very sunny
- tchmem
ชเม็ม
คำขยายของ [แน็ญ] หรือ [พ็อย] หมายความว่า โผล่ ในลักษณะที่พอมองเห็นได้
a modifier of [tɕɛŋ] or [phoh] meaning to come up or out
(from a hiding place or water) enough to be seen

- tchee-tchee
แซ-แซ 'ซูว!' เสียงไล่สุนัข a sound made to chase a dog away
- tcheep
แซป (ปาก) แหว่ง nicked, chipped (the rim of dishes, cups, etc.)
mnwh muat tcheep คนปากแหว่ง a person with a hare-lip
tgaan muat tcheep จานปากแหว่ง The rim of the dish is chipped.
- tcheep
แซญ ลักษณะเป็นกรวยป้าน เช่น ลำโพงวิทยุ ปากแตร to trumpet-shaped opening
klaa tcheep โถที่มีปากยื่นออกมาคล้ายลำโพงวิทยุหรือแตร a jar with a trumpet-shaped opening
- tchee?
แซ๊ แฉก a jag, shred, strip, one of a series of projections, often pointed, of a deeply notched periphery, as of a fringe
kaat piir tchee? เป็นสองแฉก to be bifurcated
- tchwee
ชแวด เฉ ผิดเป้า ใช้กับวัตถุที่วิ่งเข้าหาเป้า แต่พอจะถึงเป้าก็เฉไปทางอื่น to deviate (from the line or a target)
proop tchwee tau tchap daam tchəə ลูกศรเฉลไปถูกต้นไม้
The arrow deviated (from the target) and hit a tree.
- tchweel
ชแวล จ. เดินหรือบินวนเวียนรอบ ๆ เพื่อมองหาเหยื่อ, อาหาร to walk around or circle (as birds) while hunting or looking for food
tmaat (haar) tchweel tkee gwap อีแร้งบินวนเวียนจะลงกินหมาตาย The vulture was circling around a dead dog (before eating it).
jop mep tsoor tchweel kbei naŋ krowl เมื่อคืนนี้โจรเดินวนเวียนจะขโมยควายในคอก Last night a thief was walking around the pen of buffaloes (waiting for a chance to steal them).

๒. ฝึ่มอง ฝึ่มอง (สิ่งที่น่าสนใจ หรือบุคคลที่ตนชอบ) to keep watching
(e.g. an attractive girl or something interesting)

kan-lah t̄ghweeI kmom หนึ่มฝึ่มองสาว The young man
kept watching the girl.

t̄ghneep
ชเนญ

เป็นเหตุให้โชคไม่ดี เช่น ชักลากในการหาปลาหรือล่าสัตว์ to jinx, to bring
bad luck to, e.g. someone who tags along on a hunt may have
this effect

t̄ghleep
ชแลป

แฉลบ to move, slide, fly in a direction slanted from
the perpendicular

rot-jon t̄ghleep thlia? thnal รถยนต์แฉลบตกข้างถนน The
car slid (skidded) off the road.

t̄ghap
ชป

รีบ เร่ง to hurry, hasten

t̄ghap t̄əu t̄ghap moo รีบไปรีบมา Hurry there then
hurry back!

t̄ghap d̄aam t̄əu ไรชก-ไรชก รีบเดินไปเร็ว ๆ Walk (there)
quickly!

t̄ghap k̄roo? b̄leɰ ทำไมรีบลุกไปเร็วนัก Why are you in a
hurry to go?

t̄ghap-t̄ghap d̄əə รีบ ๆ หน่อย

t̄gham-naan~t̄ghnaan ชำนาญ เก่ง to be skillful, expert

ชัม-นาน-ชนาน

t̄gham-naan ph̄lan ชำนาญทาง (รู้ทางดี) to know the way
well

l̄aam d̄aam t̄ghəə t̄ghnaan nah ปีนต้นไม้เก่ง to be skillful
at climbing a tree

t̄gham-t̄ghaa
ชัม-ชา

ไม้จำฉา ใช้เรียกเฉพาะไม้ที่เลื้อยออกเป็นแผ่นแล้ว a board
of deal, wood of pine or other conifers.

t̄ghat
ชัต

๑. ฉัตร กลศ tiered umbrella (emblem of royalty), an
umbrella with a long handle (carried over kings or Buddhist
monks of high rank)

๒. (ทรง) กลด encircled with rings of light
 thɯai baŋ tchat พระอาทิตย์ทรงกลด The sun is
 luminously (encircled with rays of light).
- tɕhan ฉิม (ดื่ม กิน ใช้กับพระ) to eat, drink (of Buddhist
 monk) to have lunch
- tɕhan-tɕheon ฉิมเชิง tactics
 ฉิม-เชิง
- tɕha? ชะ ๑. พิธีการทำบุญต่ออายุ จะทำเฉพาะคนมีอายุมากแล้ว a ceremony
 for lengthening life (for an old person)
 ๒. ชัก (ธง), ยก (ตัวอย่าง) to raise (a flag); to raise
 (an example as for discussion)
 tɕha? tuang ชักธง (ชาติ) to raise the flag
 tɕha? too-jaan ใจไว ออก ชัก (ยก) ตัวอย่างให้เห็น
 to raise an example to make (something) clear
- tɕhmar มะนาวชนิดหนึ่ง a kind of lemon
 มะร
- tɕhnam ๗ a year; years of age
 ชนม
 tɕhnam tau ปีกลาย last year
 tɕhnam phnee? ปีหน้า next year
 tɕhnam tau mooi ปีก่อนปีกลายหนึ่งปี the year before last
 ruai tɕhnam ทุกปี every year
 tɕhnam rootɕ moo haaɪ ปีแล้ว ๆ มา the past few
 years
 datɕ tɕhnam สิ้นปี the end of the year
 krop tɕhnam ครบปี to complete the circle of a
 year
 tɕhnam krooi ปีหลัง, ปีหน้า the next year
 daam tɕhnam ต้นปี the early part of the year
 maa tɕhnam หนึ่งปี one year
 tɕhnam thmei ปีใหม่ New year

thəə srɛɛ maa tɕhnam mnaɔŋ หนานาปีละครั้ง to grow
rice once a year

kAAt tɕhnam-tɕhnam หนึ่งปี ๆ for years

knaal tɕhnam กลางปี mid-year, in the middle part
of the year

tɕhnam hAAi tɕhnam tuut ปีแล้วปีเล่า year after year

ชื่อปีตามจักรราศี The Names of the Twelve Cyclical Years:-

tɕhnam tɕuut ปีชวด Year of the Rat

tɕhnam tɕhlaʉ ปีฉลู Year of the Ox

tɕhnam khaal ปีชลาภ Year of the Tiger

tɕhnam thah ปีเถาะ Year of the Rabbit

tɕhnam mrooŋ ปีระโรง Year of the Dragon

tɕhnam msap ปีมะเส็ง Year of the Snake

tɕhnam mmil ปีมะเมีย Year of the Horse

tɕhnam mmee ปีมะแม Year of the Goat

tɕhnam wuaa? ปีวอก Year of the Monkey

tɕhnam rkaa ปีระกา Year of the Chicken, Cock

tɕhnam tɕuɔɔ ปีจอ Year of the Dog

tɕhnam kor ปีถุณ Year of the Pig

tɕhnaŋ

ชั่ง

หม้อ a pot (earthenware, metal)

tɕhnaŋ dei หม้อดิน an earthenware pot

tɕhnaŋ baai หม้อข้าว a rice pot

tɕhnaŋ s!aa หม้อแกง a soup or curry pot

tɕhnaŋ puh hAAi หม้อเดือดแล้ว (สิ่งที่ต้มในหม้อเดือด) The pot
is boiling.

tɕhnaŋ sraau หม้อสำหรับต้มรังไหมเพื่อสาวเส้นไหม a pot for
boiling silk cocoons when drawing out threads

tɕhaa

ชา

๑. ทอด to fry (in deep fat)

tɕhaa puaaŋ ทอดไข่ to fry an egg (in a frying pan)

๒. เสียงผัดหรือทอดในน้ำมันร้อน ๆ the sound heard when putting
something into a hot (frying) pan

- tchaap
ฆาบ ฉาบ (เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง) a large type of cymbal approximately
6-12 inches in diameter, struck for keeping time in music
- tchaat
ชาติ ๑. โฉบ to swoop down, dive at, e.g. a bird, kite,
airplane
 stiaŋ tchaat juua koon ทวน เขี้ยวโฉบเอาลูกไก่ A hawk
 swooped down on the chicks.
 khleep tchaat ว่าวโฉบ The kite swooped down.
๒. ลักษณะของเปลวไฟที่ถูกลมพัด to move (of a flame in the
wind)
 phlɯŋ tchaat dai เปลวไฟโฉบเอามือ The flame licked
 at (his) hand.
- tchaa-do?
ชา-โตะ ชาตก a birth or existence in the Buddhist sense
 ni?-thaan tchaa-do? นิทานชาตก a tale of the former
 births of Buddha
- tchaar
ชา ร้าว cracked (glass, mirror, etc.)
 keeu tchaar แก้วร้าว The glass is cracked.
- tchaan
ชาง เสียงตีฉาบ หรือ ของที่เป็นโลหะอย่างอื่นที่คล้ายฉาบ the sound of
a large cymbal or the like
- tchaa?
ชา ๑. ตัด ผ่าน (ด้วยเครื่องมือเช่น กรรไกรหนึบหมาก หรือ ที่คั่นอ้อย)
to cut or slice into thin pieces by using a scissor - like
cutter
 tchaa? slaa ผ่านหมาก (ด้วยกรรไกรหนึบหมาก) to clip
 off (using a scissor-like cutter) small pieces of
 betel nut for chewing
๒. ฉาก (เวทีละคร ลิเก) a curtain (of a stage)
- tchbaa
ชบา (ดอก) ชบา hibiscus (the flower)

- tghmaa
หมา ใช้เป็นคำอุทานเสริมบทของ [จก] หมายถึง 'หมา' Used with [tʰkɛɛ] as a reduplication referring to a dog or all the dogs
tʰkɛɛ tghmaa bat tɛu naa ?ɔh หมาหมาหายไปไหนหมด
Where have all the dogs gone?
- tghwaa
ชาว (นกเขา)ชาว'Java' - the name used to distinguish the Zebra dove
lɛuua? tghwaa นกเขาชาว a Zebra dove
- tghtaa
ชตา (โชค) ชตา fate, destiny
mɔx tʰoo? tghtaa ดูโชคชตา to prophesy; to foretell
- tghnaan
ชนาน จู [ชม-นาน] See [tgham-nan]
- tghnaal (1)
ชนาล (๑) เคียว spur (of a cock)
- tghnaal (2)
ชนาล (๒) เล่ห์เหลี่ยมซัด to be crooked, dishonest, tricky (of people)
mɔwh nih tghnaal nah คนคนนี้เล่ห์เหลี่ยมซัด This person is very tricky.
- tghlaam
ชลาม ปลาฉลาม a shark
- tghlaat
ชลาด ฉลาด to be good at, bright, clever, intelligent
tghlaat-tʰliau ฉลาดเจสียา to be bright, clever, intelligent, keen
nʰɛi tghlaat ฉลาดพูด to talk well
rɛn tghlaat เรียนฉลาด to be good at studying (in school)

- tɕhlaa?
ชลา^๑ ฉลาก raffle, lot; label (esp. for drugs medicines)
tɕap tɕhlaa? rxh t-haan จับฉลาก (ในการ) คัดเลือกทหาร
to draw a ticket in drafting
tɕhlaa? thnam ฉลากยา a label for a medicine
- tɕhwp
ซิป 'ปั๊ม' (ในทันทีที่มาถึง ก็ ...); ใช้บอกอาการที่หยุดอย่างกะทันหัน
as soon as, immediately, suddenly, abruptly
dal ptiah tɕhwp ka? sii baai lɕiatɕ ถึงบ้าน 'ปั๊ม' กินข้าว
ทันที As soon as he arrived home, he had dinner.
tɕhop tɕhwp จอด [ซิป] (จอดอย่างกะทันหัน) to stop
suddenly
- tɕhwŋ (1)
ซิ่ง (๑) ๑. กริบ คำขยายคำว่า [ซงต] 'เจียบ' an intensifier of
[sŋat] 'quiet'
sŋat tɕhwŋ เจียบกริบ
๒. ตือ คำขยายคำว่า [งิต] 'มืด' an intensifier of [ŋit] 'dark'
ŋit tɕhwŋ มืดตือ
๓. สนิท คำขยายคำว่า [พลิตɕ] 'ลืม' an intensifier of [phlitɕ]
'to forget'
phlitɕ tɕhwŋ ลืมสนิท to forget (something) completely
- tɕhwŋ (2)
ซิ่ง (๒) เสียงของแข็งหนา ๆ ขนกัน the sound of thick and hard things
bumping against each other
- tɕhwʔ-tɕha?
ซึ-ชะ^๑ เสียงรถไฟแล่น the sound of a moving train
- tɕhwɯ
ชึ ๑. เจ็บ ปวด to ache, hurt, be painful
tɕhwɯ kbaal ปวดหัว to have a headache
tɕhwɯ puah ปวดท้อง to have a stomach-ache; to need
to defecate
tɕhwɯ psaa เจ็บแสบ to have a stinging pain (in
the body)

tghum tmau ปวดแผล to be painful at a wound
 tghum thmen ปวดฟัน to have toothache
 tghum tgekhe ปวดเอว to have a pain at the waist
 bat tghum หายเจ็บ (หายปวด) The pain has gone.
 tghum tgat เจ็บใจ to feel hurt, have one's feelings
 hurt

tghum noom ปวดปัสสาวะ to need to urinate
 tghum tguh ปวดท้องถ่าย, ปวดท้องขี้ to need to defecate
 tghum khloon เจ็บตัว to get hurt
 tghum khnoom เจ็บหลัง to have a backache
 tghum koo เจ็บคอ to have a sorethroat

๒. โรค 'ห่า' ที่เกิดกับสัตว์ animal plague
 mnan tghum ไก่เป็นโรคห่า The chickens are inflected
 with plague.

tghlɔŋ
 ชูสิง

ปลิง a water leech
 tghlɔŋ kan-lah ปลิงเข็ม (ตัวเล็ก ๆ สักยี่สิบห้าตัว) a small variety of water leech
 tghlɔŋ prwat ปลิงควาย (ตัวใหญ่ ๆ สักห้าตัว) a big variety of water leech

tghəə
 เขอ

ไม้ wood
 daam-tghəə ต้นไม้ a tree
 thmen tghəə เขอ (ทอผ้า) 'the reed' or comb-like part of a loom, being a narrow frame with transverse wires or metal reeds between which two or more threads of warp pass. It hangs from the frame called a batten and is used to drive the threads, after each intersection, up close to the portion already woven.
 satɔ tghəə เนื้อไม้ the timber of a tree, wood exclusive of bark
 ptiah tghəə บ้านไม้ a wooden house
 khlem tghəə แก่นไม้ heart of a tree

knat tɕhəə	ค้อนไม้	a piece of wood
sɿʌʔ tɕhəə	ใบไม้	leaf
smoɔʔ tɕhəə	เปลือกไม้	bark (of a tree)
phlee tɕhəə	ผลไม้	fruit
tɕhəə rsei	ไม้ไผ่	bamboo stem
tɕhəə tɕaʔ thmɛn	ไม้จิ้มฟัน	toothpick
mlop tɕhəə	ร่มไม้	shade, umbrage of trees
tɕnaŋ tɕhəə	เศษไม้	a piece of wood, splinter
tɕhəə ʔoh	ไม้คั้น	fire wood
tɕhəə tɕrat	ไม้เท้า ไม้ยัน	a walking stick
tɕhəə koor	ไม้สำหรับคน (มักมีลักษณะ เป็นไม้พายและทำด้วยไม้ไผ่)	a long piece of wood made into the shape of a paddle, used for stirring (e.g. pig food)
tɕhəə ɓooʔ	ไม้สำหรับหนีบฟ่อนข้าวเพื่อนวด เป็นไม้ยาวคู่หนึ่งผูกโยงกันด้วยเชือกทางด้านหนึ่งเพื่อใช้พันยึดฟ่อนข้าวเวลานวด	a pair of sticks connected at the ends by a piece of rope which is twisted around a bundle of rice for threshing

tɕhəəp-tɕhəəp	อาการรำตามจังหวะกลองอย่างเห็น ๆ	(to dance) rhythmically according to the rhythm of a drum
เข็ป-เข็ป		
	rwam tɕhəəp-tɕhəəp	รำเข็ป ๆ to dance rhythmically

tɕhəət	๑. (เสื้อ) เข็ต	a shirt
เข็ต	ʔaaɯ tɕhəət	เสื้อเข็ต a shirt
	๒. ปก (เสื้อ)	a collar
	tɕhəət ʔaaɯ	ปกเสื้อ a collar
	๓. เข็ต (ลิเก)	an attitude assumed by the actors in musical folk drama
	tɕhəət lkee	เข็ตลิเก (รำเข็ต) an attitude assumed by the actors in musical folk drama

- tghəən
เซ็ง
- ๓ [ซัน-เซ็ง] See [tghan-tghəən]
- tghut
ชุด
๑. ชุด a suit (of clothes), suite (of furniture), set (e.g. of ornaments, glassware, books, etc.), a uniform
milian khoo? ʔaau maa tghut มีกางเกงเสื้อชุดเดียว to have only one suit of clothes
tghut thəə kaar ชุดทำงาน a uniform, a suit (of clothes) for working
tghuut nia? ri:n เครื่องแบบนักเรียน a student's uniform
thnam krwap maa tghut ยาเม็ดหนึ่งชุด a set of medicine which are to be taken at one time
๒. รุ่น (ของที่ผลิตในช่วงเวลาเดียวกัน) a batch
srau tghut mun ข้าวรุ่นก่อน (ข้าวที่เก็บเกี่ยวเมื่อปีที่แล้ว) the rice from the last harvesting
- tghul-tghul
ชุล-ชุล
- หู่ มู่ to be blunt, not pointed
- tghur
ชुर
๑. พริบ อากาศที่ไฟลุกทันที suddenly (of the fire to burst into flames)
phlɪxɔ tghɛh tghur ไฟลุกพริบ The fire burst out (into flames) suddenly.
๒. อากาศที่คนปัดหรือสบัดผ้า หรือไก่สบัดขนอย่างแรง เพื่อให้ฝุ่นออก vigorously (as shaking off dust)
ttɔuh sam-puat tghur ปัดผ้าถุงอย่างแรง (เพื่อให้ฝุ่นออก) to dust off the long lower garment (of a woman) vigorously
muan ttɔuh khloon tghur ไก่สบัดตัว (เพื่อให้ฝุ่นออก) The chicken shook the dust off its feathers vigorously.
๓. (เดิน) กราย (ไป) กราย (มา) มีความหมายไม่ดี (to walk) back and forth (used with a bad connotation)
dlaɪ tghur tɔu tghur moo เดินไปมา (so as to be seen by others)

- tçhluh
ชลุย กระรอก a squirrel
- tçhuu
ชู 'กรราว' เสียงของเป็นเม็ด ๆ เช่น ข้าวสาร กรวด ร่วงลงพื้นเป็นจำนวนมาก
(ไม่ใช้กับผลไม้) the sound of a number of small things
(e.g. rice, pebbles, etc.) falling on the floor.
ꠊꠊꠊ thliat tçhuu ꠊ ꠊ bau ข้าวสารทะลักจากกระสอบร่วง
กราวลงพื้น (Milled) rice gushed from the sack and
fell on the floor (with the sound [tçhuu])
- tçhluuk~tçhloodk~tçhlook ปลาหลด a long slender eel-like fish
ชลุญ~ชลุญ~ชโลญญ
- tçhluuh
ชลุย ฮีเก้ง a barking deer (Cervulus muntiac)
- tçhool
ชูล ส่อง (ไฟ) to shine a light (at)
tçhool mu? ส่องหน้า (ด้วยไฟ) to shine a light at
someone's face
kan-tçu? tçhool mu? กระจกส่องหน้า a mirror
tçhool phluu ส่องทาง to shine the light on the
way (or path)
tçhool tçang-kæe ส่องตะเกียง to shine a lamp
tçhool phlxng ส่องไฟ to throw a light
tçhool phlxng mxx kbai noy krcol ส่องไฟดูควายในคอก
to shine the light in order to see the buffaloes
in the pen
- tçhnoot (1) เหมือนกับ [โนต] The same as [tçhnoot]
ชนุต (๑)
tçhnoot (2) ใช้ใน [ชนัย-ชนุต-กบาล] 'ผ้าโพกหัว' ดู [จูด] Used in [sbai
ชนุต (๒) tçhnoot-kbaal] meaning a cloth wrapped around or worn on
the head; turban - see [tçoot]

- tqhnoodn
ขุ่น
ใช้ใน [กตาร-ขุ่น] กระดานขุ่น Used in [kdaar-tqhnoodn],
a slate for writing purposes
- tqhnoodl
ขุณ
(ลูก คำ) จ้าง ญ [จุล] hireling; wages, - see [tqoodl]
rap tqhnoodl รับจ้าง to work under employment
koon tqhnoodl ลูกจ้าง a hireling, employee
khaa tqhnoodl คำจ้าง wage, wages, pay
sii tqhnoodl kaat ฎai กินคำจ้างเป็นวัน to get paid daily
- tqhnoodtq
ขุต
ไม้ (ลักษณะนามเรียกของเช่น ปลาย่างที่เสียบไม้เรียงเป็นต้น เพื่อสะดวก
ในการย่างหรือขาย) hunks of meat, smoked or dried fishes
strung together on sticks (for easy handling when being
transported or offered for sale)
trei ฎaq maa tqhnoodtq ปลาซึ่งหนึ่งไม้เสียบ one stick of
roasted fish
- tqhnood?
ขุ
๑. ชะโงก (หน้า) to poke (one's head) out, lean out or
over (to see)
tqhnood? mu? ชะโงกหน้า to poke one's head ; to stoop
tqhnood? naa-taan ชะโงกหน้าต่าง to thrust (one's
head) in or out of a window
๒. ก้ม to bow (with head); to stoop
daar tqhnood? mu? เดินก้มหน้า to walk with the head
bowed forward
tqhnood? mxx kroom to? ก้มดูใต้โต๊ะ to stoop in order
to look under the table
- tqhop
โง้บ
หยุด (ท่า), เลิก (เหล่า บุหรี), ฎ [บโง้บ] to stop (doing
something) - see [ptqhop]
tqhop ฎjei หยุดพูด to stop talking
tqhop thae kaar หยุดทำงาน to stop working
wllia tqhop เวลาหยุด time out, break, rest
tqhop daar หยุดเดิน to stop walking

- tghop san หยุดก่อน Wait!; Just a moment.
 tghop tgam หยุดรอ to stop and wait for (someone)
 man tghop man tghuuar without stopping, continually,
 incessantly
 tghop pha? ไม่หยุดไม่หย่อน to take a break, take time
 out to rest, stop to rest
 tghop thnai tron หยุดพัก to take a midday break;
 midday break
 tghop pha? sraa juur haa'i หยุดพักกลางวัน (I) quit
 drinking a long time ago.
 tghop tqua? ksuer เลิกสูบบุหรี่แล้ว to stop smoking
- tghon
 ไซ้ชง to infuse, make (tea or coffee), prepare (condensed
 milk by mixing in hot water)
 tghon nom ชงนม to prepare condensed milk (by adding
 hot water)
 tghon tee ชงกาแฟ to make coffee
 nom tghon นมชง prepared condensed milk
- tghmon
 ไซ้มีดิน (เปื้อน) เลอะเทอะ to be dirty, stained
 pho? dat khloon tghmon โคลนเป็นหัวเลอะเทอะ to be
 dirty with mud
- tghmoh-tghmuah
 ไซ้มีดิน-หมู่วัด ไซ้ (ดิน คันข้าว, ... เป็นต้น เพื่อหาอาหาร) to probe with a snout
 (of a pig as to search for food)
 tgruu? tgmoh snaap หมูวัดคันกล้า A pig probed (with
 its snout) the young plants.
- tghoot
 ไซ้ต กัด (ด้วยของมีคม) to slash, make an incision or gash
 (with the point of a knife)
- tghoon
 ไซ้ต ลูกช่วง การเล่นอย่างหนึ่ง มีการเล่นอย่างโยนห่วงยาง หรือใช้ผ้าที่มัดเป็นก้อน
 แทนห่วงยาง a ball game played by two opposing sides,
 using a ball made of a rolled and knotted scarf. The object
 is to gain a player by hitting someone on the opposite
 side.

- tghoo? (1)
โช (๑) ช้า lotus (any one of several varieties)
pkaa tghoo? ดอกบัว lotus flower
tsai tghoo? สายบัว a stem of a variety of lotus
- tghoo? (2)
โช (๒) โชค fortune, luck
tghoo? tgiia โชคดี to be lucky, have good luck
tghoo? man tgiia โชคไม่ดี to be unlucky, have bad luck
milan tghoo? milan liiap มีโชคลาภ to have good luck,
be lucky
man milan tghoo? ไม่มีโชค to be unlucky
sian tghoo? เสี่ยงโชค to take a chance, try one's
luck
- tghoo? (3)
โช (๓) ขนมฝักบัว ชื่อขนมชนิดหนึ่งทำจากแป้งข้าวเจ้าที่ผสมน้ำตาลและมีน้ำจืดเหลว
แล้วใส่ทอดในน้ำมันเป็นแผ่นกลม a kind of pastry made from a
paste of flour and sugar and fried in fat or vegetable
oil
- tghooh
โชย ๑. ใส (ด้วยขว) to plane (wood)
tghooh tghaa ใสไม้ to plane wood
dee?-tghooh ขว (ใสไม้) a carpenter's plane
?atq tghooh ขี้ขว (ที่ได้จากการใสขว) wood shavings
๒. เกสย ลาก (ดินให้เรียบ) to level down; to spread out
evenly; to flatten out
tghooh dei ลากดิน (ด้วยจอบ เสียม) to flatten out the
ground manually (by using a hoe or a spade)
tghooh liian ลากดินทำลานนวดข้าว to flatten out the ground
to make a threshing floor
- tghmool
ชไมล ๑. ตัวผู้ ใช้กับสัตว์หรือต้นไม้ the male (of animals or plants)
muan tghmool ไก่ตัวผู้ a cock
lhon tghmool มะละกอตัวผู้ a papaya tree
๒. ขย่ำ ใช้กับผ้าหรือเชือก to crumple up in the hands (used
with things made of cloth or rope)
tghmool ?aaau da? tgiial ขย่ำเสื้อใส่ตะกร้า to crumple up
a shirt (or a blouse) and put it in a basket

- tghmooh ชื่อ a name
ชโมธ da? tghmooh ตั้งชื่อ to name, give a name (to)
baan tghmooh thaa ได้ชื่อว่า to get the name of, to
be called, named
hau tghmooh เรียกชื่อ (เช่น ครูเรียกรายชื่อนักเรียน) to call
the name (of); to call the roll
miian tghmooh bah san-leep มีชื่อเสียง to be well
known, famous, famed
sen tghmooh เป็นชื่อ to sign, to sign one's name
khoot? tghmooh เสียชื่อ to spoil one's reputation,
lose one's (its) good name
- tghnoot ดู [ชนูด] (๑) See [tghnoot] (1)
ชโนด
- tghloon ดู [ชลูน] See [tghluun]
ชโลญ
- tghpho? เฉพาะ to be specific, particular to; particularly,
especially
ชเพาะ dooi tghpho? โดยเฉพาะ especially, particularly,
in particular
tghpho? jaan เฉพาะอย่าง in particular
- tghno? จุก (ขวด) bottle stopper, cork
ชเนาะ tghno?-sa? จุกขวด a bottle stopper
t?o? tghno? (อัด) ปิดจุก to cover the bottle with
a cork
doo? tghno? (ดึง) เปิดจุก to pull the bottle stopper
off
- tghloh ล่อง (กบ ปลา) to catch (frogs or fish at night) by dazzling
ชลือส them with light

- tqhvot
ชอค
โงก (โง่ เวลา เช่) ดู [ปชอค] to be stupid, foolish;
silly - see [ptqhvot]
- tqhvot
ชอล
คะมำ (ไปข้างหน้า แต่ยังไม่ล้ม) to lose one's balance and
almost fall face forwards
tqhvot teu khan mu? คะมำไปข้างหน้า to lose one's
balance and almost fall face forwards
- tqhvov
ชอง
เอ้อม (มือ) to reach or stretch out for something (as
with the arm)
tqhvov man dai เอ้อมไม่ถึง can't reach, can't be
reached
tqhvov juua nan sum เอ้อมเอาหนังสือ to reach out for
a book (with the arm)
- tqhlvovm
ชลอม
๑. ชลอม a loosely - woven bamboo basket, the long loose
strands at the top being bound to form a handle
๒. เป็นหน่วยของการนับ ปริมาณของที่บรรจุในชลอม a unit of
quantity: the amount contained in a [tqhlvovm]
- tqha?
เขาะ
เฉาะ to chop; to break open (as a coconut)
tqha? doon เฉาะมะพร้าว to break open a coconut
- tqhmv?
ชเมาะ
๑. ฉก ฉวย to snatch, to grab
loot tqhmv? juua pkaa tqheo กระโดดฉกเอาดอกไม้ (บนต้น)
to jump and snatch a flower (on a tree)
tqhmv? juua rbah pi dai ฉกเอาของจากมือ to grab
a thing from the hand of someone
๒. ฉุบ (ใช้กับปลา) to snatch at (of fish at a bait)
trei tqhmv? s(an-)tuutq ปลาฉุบเบ็ด (เหยื่อ) A fish
snatched at the bait.

tçhɲal
ขง้อล

ฉงน ทั้ง งง to be very surprised; to be in doubt; to
waver or to be unsettled in one's opinion

khmaat tçhɲal matç kii thoo tuu? hah baan ฉงนฉงน (ทั้ง)
นะ ทำไมเขาจึงสร้างเครื่องบินได้ I was very surprised that
he could make an aeroplane.

tçhaa
ช้อ

๑. ฉ้อโกง โกง to defraud, cheat, swindle

tçhaa juua pra? loon ฉ้อโกงเอาเงินหลวง to swindles
money out of a government

เล่น tçhaa เล่นโกง to cheat in a game

๒. ชู้ to claim another's wealth or possessions falsely

tçhaa juua rbah kii ชู้เอาของคนอื่น to claim another's
wealth

kmái moo tçhaa juua rbah deei khmaat rxh baan

อย่ามาชู้เอาของที่ฉันเก็บได้ Don't claim that the thing
I picked up is yours !

tçhaap
ช้อป

ชอบ to like (someone or something); to like to do
something

kii tçhaap pkaa (-tçhoo) เขาชอบดอกไม้ She likes
flowers.

tçhaap njei tçraan ชอบพูดมาก to like to talk a lot

tçhaap tçat ชอบใจ to be pleased

tçhaap ?ooi kii dah ชอบให้เขาปลุก to like to have
someone to wake (him) up (as in the morning)

tçhaap (phoo) khniia ชอบ (พอ) กัน to like each other

tçhaap nih tçhaap haaí ชอบนักชอบหนา to like (someone
or something) very much

man tçhaap ไม่ชอบ to dislike

tçhaan
ช้อน

ช้อน (นาม) a spoon

tçhaan - saam ช้อนช้อน a spoon and a fork

- tɕhooŋ
ชอง
•
- (ถูก) ชอง จังหวะ (มี) จังหวะ (หมายถึงการพูดหรือการกระทำที่ถูกต้องตามจุดประสงค์และถูกกาลเทศะ) (to speak or to do something right on target and at the right time)
ŋjei traʉ tɕhooŋ พูดถูกชอง to speak right to the target and at the right time
- tɕhooʉ
ชอย
•
- เสียง เช่น เสียงเขาควยกระทบกัน เวลาชนกัน มีดฟันไม้ the sound as from the horns of buffaloes striking against each other, or chopping wood (with a knife)
- tɕhooʉ-patɕ
ชอย-กัจ
•
- คำพูดที่กล่าวขึ้นพร้อมกับ จี๊เอาคนอื่นให้เขาสะดุ้งตกใจโดยไม่ทำให้เขารู้ตัวมาก่อน to frighten someone without warning by making some kind of noise and poking with a finger at his waist
- tɕhlooŋ (1)
ชลอง (๑)
•
- ข้าม across, over, to cross (a road, water-course, mountain), to skip
spilan tɕhlooŋ khlooŋ สะพานข้ามคลอง a bridge across a canal
daar tɕhlooŋ spilan เดินข้ามสะพาน to walk across a bridge
ʔaan naŋ-suuw tɕhlooŋ tɕu maa pan-twat อ่านหนังสือข้ามไปหนึ่งบรรทัด to skip one line when reading
tɕhlooŋ t(an-)lɛ ข้ามทะเล to cross a sea
tɕhlooŋ thnal ข้ามถนน to cross the street
- tɕhlooŋ (2)
ชลอง (๒)
•
- ฉลอง to celebrate
tɕhlooŋ looʔ ฉลองพระบาทใหม่ to celebrate the entry of a monk into the priesthood
tɕhlooŋ rooŋ-rɛn ฉลองโรงเรียน to celebrate a new school
phaʔ tɕhlooŋ ต้มฉลอง to drink as a congratulation to someone
- tɕhlooʔ
ชล่อ
•
- ติด (คอ) (ใช้กับสิ่งที่ เป็นก้อนติดอยู่ที่ลำคอ ทำให้หายใจไม่ออก) to have something stuck in the throat (and also obstruct the respiration)
tɕhlooʔ krwap swaal เมล็ดมะม่วงติดคอ A mango-seed got stuck in his throat.

- tçhnai (เสื้อ) ยกทรง (ของผู้หญิง) brassiere
 ชั้นย ?aau tçhnai เสื้อยกทรง brassiere
- tçhaai (1) ฉาย to show (on a screen)
 ชาย (๑) tçhaai naŋ ฉายหนัง to show a movie
- tçhaai (2) ใช้ใน [เซอ-ชาย] ไม้ข้อสำหรับสงฟาง Used in [tçhæə-tçhaai],
 ชาย (๒) a long stick of wood or bamboo stem which is bent as a
 hook at one end, used for lifting e.g. heaped grain stalks,
 straw
- tçhwaai-tçwaai ขดเชือก a coil or rings of rope
 ชายย-จาย
- tçhŋaai ไกล to be far, far away (from), distant
 ชายย tçhŋaai mee tçhŋaai ?au ไกลพ่อไกลแม่ to be far away
 from one's parents
 tçhŋaai pan-naa ไกลแค่ไหน How far?
 daar phi au tçhŋaai เดินทางไกล to travel a long
 distance
 tçhŋaai sra? tçhŋaai sree ไกลบ้านไกลเมือง to be far
 away from one's own country
 kwit tçhŋaai คิดไกล to foresee an incident or
 situation
 tçhŋaai mu? tçhŋaai muat ไกลหูไกลตา distant, far
 off, far from (the supervision or observation of someone)
 rjia? tçhŋaai ระยะไกล long distance; long range
- tçhlɛɛi ๑. เฉลย to give an answer, solve (a problem or puzzle)
 ชเลี่ย tçhlɛɛi pan-haa เฉลยปัญหา
๒. ขาน to call out; to call (the roll)
 tçhlɛɛi tçhmooh ขานชื่อ to call the roll
 tçhlɛɛi tɔɔp ขานตอบ to answer (a call); to call
 in reply

- tqhɔi
ช้อย
ได้กลิ่นหอมของอาหารสุกแล้ว to catch a nice smell of cooked food
tqhɔi san-laa ได้กลิ่นหอมของแกง to catch a nice smell
of curry
- tqhaaɪ-tqhaaɪ
ชอย-ชอย
ฉอด ๆ modifier used with 'speak' in the sense of
'incessantly, fluently, volubly'
thaa tqhaaɪ-tqhaaɪ ฉ่าฉอด ๆ to blame (someone for
something) incessantly
ตจแฉ tqhaaɪ-tqhaaɪ ฉ่าฉอด ๆ to curse incessantly
- tqhɛɛu
แซว
๑. หักเหไปทางอื่น to deviate, be out of line
pɔɔɔk tqhɛɛu tɛu khaaŋ sɔɔm ลูกศรเหไปข้างขวา The
arrow deviated to the right.
๒. เสียงดัง เช่น เสียงทอดในน้ำมันร้อน ๆ onomat. from the
sound when frying something in hot oil
- tqhau
เขา
ดิบ (ไม่ใช้กับผลไม้) to be raw, uncooked
khmɔɔtɔ tqhau ผิดิบ a kind of evil spirit
baai tqhau ข้าวดิบ rice half cooked or not well
cooked
mlua? tqhau ผักดิบ, ผักสด fresh vegetables
tw? tqhau น้ำดิบ unboiled water
sli rbah tqhau กิน (ของ) ดิบ to eat raw or uncooked
food
- tqhraau (-tqhraau)
ชราว (-ชราว)
เสียงร้องของนกแสก onomat. from the cry of a barn owl
- tqhɪau
ชเล้า
ปีฉลู ฉ [ชฉิม] Year of the Ox, - see [tqhnam]
- tqhniah
ชเนียบ
๑. ชนะ to win, win out; to defeat, beat, conquer,
overcome

tghniah tɔat ชนะใจ to win the love of, the trust of;
to capture the heart of

tghniah raŋ-wuan thii nɔŋ ชนะรางวัลที่หนึ่ง to win the
first prize

tghniah twap ชนะสงคราม to win a battle

tghniah kɛ mat ชนะคนอื่นทั้งหมด to beat everybody

tghniah tɔat khloon ?eɛŋ ชนะใจตนเอง to overcome
one's desire, temptation

juua tghniah baan เอาชนะได้ to be able to beat
(someone) or overcome something

๒. ซัดร้านจะ can hardly finish

kaar kam-peh man tghniah nɔŋ thəo งานเยอะแยะซัดร้านจะทำ
to have so much work to do that one can hardly
finish it

tghliam

เขี้ยว

๑. เลือด โลหิต blood

tghlian khmau เลือดดำ โลหิตดำ; ใช้กับ[อา] หรือ [มี]
เป็นคำตำ venous blood; used with [ʔaa] or [mɛ]
as a curse word

thlia? tghliam ตกเลือด to have a miscarriage

bee? tghliam เลือดออกซึม ๆ The blood is gently
dripping (as after being cut by a thorn).

tghliam tɔmɔh เลือดกำเดา blood from a nosebleed

tghliam hoor (tɔɛŋ) เลือดไหล

sii satɔ sii tghliam กินเลือดกินเนื้อ to eat someone
up alive (as with anger)

sloa tghliam บ้าเลือด to be blood-crazed

๒. ชื่อมันชนิดหนึ่ง เปลือกมียางเป็นเมือกสีแดงคล้ายเลือด a kind
of sweet potato with very large tubers. The resin (at
the skin) is as red as blood.

tghlian-tɔ-hilan

เขี้ยว-จเขี้ยว

ก้าวเท้า to step, take a step

tghlian tɔool ptiah ก้าวเข้าบ้าน to step into a house

tçhwlia ชเวีย	มันมือเสื่อ a kind of edible yam
tçhniiaŋ ชเนียง	กระซอนซ้อนปลาสานด้วยไม้ไผ่ wickerword fish-trap
tçhlliaŋ ชเลียง	เฉลียง (นาม) a verandah tçhlliaŋ ptiah เฉลียงบ้าน a verandah (of a house)
tçhmuah ชมีวฮ	เหมือนกัน [ชโมฮ] The same as [tçhmooh]
tçhnuan ชนัวง	ใช้ใน [ปรง-ชนัวง] เป็นคำล้อหรือเรียกฝรั่ง Used in [praŋ-tçhnuan] as a teasing word or a word to call a westerner
tçhlua? ชลัวะ	สำลัก to choke (intrans.) choke on tçhlua? tw? สำลักน้ำ to choke on water tçhlua? mtɛh สำลักพริก to be strongly affected by breathing in powdered spices tçhlua? pseeŋ phɪɣŋ สำลักควัน (ไฟ) to choke with smoke tçhlua? piia? 'สำลักคำพูด' เป็นสำนวนหมายความว่าถึง การที่ได้รับ ปากกับใครไปแล้ว ก็จำเป็นต้องทำตามที่พูดไว้ 'to choke on one's saying', an idiom meaning that one has to do according to what he has said or promised
tçhluah ชลิวฮ	ทะเลาะ โต้เสียง (รุนแรงกว่า [ปเกะ]) to quarrel (more serious than [pkee?]) tçhluah khniia rɣŋ sree ทะเลาะกันเรื่องที่มา to quarrel with each other about the farmland
tçhuuar ชว	ยืน ดู [ชว] to stand, - see [ptçhuuar] kroo? tçhuuar (tçhuuar lʌŋ) ลุกขึ้นยืน stand up tçhuuar tçam rot ยืนคอยรถ to stand and wait for a bus

tɕhuaa?~tɕhua?
ชา ~ ชาะ

เสียงอุทานเมื่อดูการชกต่อย หรือ ร้องอุทานเมื่อข้างที่ตนเอาใจช่วยต่อยถูก
คู่ต่อสู้ to sound uttered when watching boxing, especially
when the person that one is cheering hits the other

- nii (1)
 ๑. ใช้ใน [ขเรัย-๓ึ] 'ผู้หญิงผู้หญิง' Used in [srɛi-nii] 'women'
 ๒. ใช้ใน [เจ็๓-๓ึ] 'ติดผู้หญิง' หรือ 'ติดตัวเมีย' Used in [tɕwɔp-nii] meaning to be fascinated by a girl or to be attracted to a female animal
- nii (2)
 ๓ึ (ให้ละเสียด) to crush with a rubbing motion
 ๓ึ msau ๓ึบั้ง to rub flour into a fine powder
- nitɕ
 ๓ึจ
 ๑. ๓ึ (ใช้ปลายเล็บของนิ้วแม่มือ๓ึ เช่น ๓ึกัด เหา เป็นต้น กับพื้นแข็ง)
 to crush (a small insect e.g. a flea, louse, etc.) to death with a finger nail
 ๒. ๓ึ ๓ึจันตาย (ใช้กับสัตว์ที่มีกำลังมากกว่า ทำร้ายสัตว์ที่มีกำลังน้อยกว่า จนถึงตาย) to kill (a smaller animal) by biting and/or crushing in the claws
 tɕkee nitɕ mɛn ๓ึฆา๓ึแมว The dog bit a cat to death.
 ๓. ๓ึนเขี้ยว อยากรจะ "๓ึ, ๓ึก" ด้วยความเอ็นดู เช่น เมื่อเห็นเด็กน่ารัก to feel like biting (into something). Used for instance, when seeing the temptingly chubby cheeks of a child
- nɛp~nɔ?
 ๓ึ๓~๓ึ๓ะ
 กะจึจึจึ ใช้ขยายคำว่า [๓ึจ] เล็ก an intensifier of [tuutɕ] 'small or tiny' meaning very very small
- nɛp
 ๓ึ๓
 ๓ึง (ฟัน) แยก (เขี้ยว) to show the fangs and teeth (as a dog or a tiger)
- nɛ?
 ๓ึ๓ะ
 ใช้ขยายคำว่า [๓ึจ] หมายถึงทับจนขยับตัวให้หลุดไม่ได้ Used as a modifier of [skɔt] meaning to have something on top of one such that one cannot struggle free
- nɛɛp
 ๓ึ๓
 ๑. ๓ึ๓๓ข้าง a seat on an elephant's back
 ๒. เครื่องมือจับปลาชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นร่างแหผืนยาวคล้ายผ้าขาวม้า แต่ใหญ่กว่า ปลายทั้งสองข้างด้วยไม้แข็งขนาดพอเหมาะ ใช้คนสองคนลากไปในน้ำเพื่อจับปลาเล็ก เช่น กุ้ง หรือ ปลาซิว a small fishing net which hangs like a curtain with sinkers (weights) along the bottom edge, used to encircle small fish or shrimp in shallow water

nam ณัม	นม่า, กิม (ใช้กับเด็ก) to eat (used for children)
natɕ ณัจ	๑. คำอุทานเมื่อถูกคนจี้เอาโดยไม่รู้สีกตัว a sound uttered when being poked at the waist ๒. บีบ จี้ก ใช้ประกอบคำว่าแทง onomat. from the sound of something being pierced with a sharp pointed thing
npaam ณฺฎาม	ติดใจ (อาหาร) to like, to be fond of (used with food only)
nJaah ณฺยหาฮ	อ้าว! (เป็นคำอุทานแสดงความประหลาดใจ) Oh! (excl. of surprise)
nɯ? ณฺ	ถึ to be close together snap nɯ? แหตถาถึ a tight woven casting net stuuŋ nɯ? ดำนาถึ to plant young rice plants closely
nɯmm ณฺมม	ระรื่น มักใช้ขยายคำว่า [เสีจ]'ยิ้ม' usually used as a modifier of [saaɕ] meaning to smile broadly or happily
nɯrh ณฺรฮ	๑. สั่ง (น้ำมูก ชีมูก) to blow the nose nɯrh smooɕ สั่งน้ำมูก to blow the nose ๒. เหงื่อ sweat, perspiration bee? nɯrh เหงื่อออก to perspire
nɯɕɕt ณฺจฺจิต	๑. รู้สึกขยะแขยง เช่น เมื่อเห็นคนกินของที่ไม่น่ากิน เช่น เนื้อดิบ, เลือด, ของเน่า เป็นต้น to feel disgusted as when seeing someone eat repugnant food such as raw meat, blood, rotten food, etc. khəəp taŋ-kua? haai nɯɕɕt เห็นคางคกแล้วขยะแขยง to feel disgust whing one sees a toad ๒. ทวาดเสียว to feel a trill of fear as when one looks down from a very high place

- กขรห ค็อ, รั้น to be bull-headed, obstinate
ญญ็อ
- กนนญ (คำ) ี่ มีคมี ใช้ขยายคำว่า [คเมา] an intensifier of [khmau]
ญง 'black'
khmau nuuŋ คำมีคมี to be pitch black
- กooh~hooh ๑. เลย to go beyond or past
ญฮ~ฮูฮ daaŋ kooŋ ptiəh เดินเลยบ้าน
to walk past (one's house) rather entering
๒. เกินไป (มากไปกว่าธรรมดา) to exceed, be in excess of
tɕraaŋ kooŋ มากเกินไป too much, too many
weeŋ kooŋ ยาวเกินไป to be too long
sii tɕraaŋ kooŋ กินมากเกินไป to eat too much
- กoom โยม (คำสำหรับพระเรียกอุบาสก, อุบาสิกาทั่วไป) you (a monk speaking
โอม to parents, supporters)
kooŋ ?au โยมพ่อ the words for a monk to address
his father
kooŋ mee โยมแม่ the word for a monk to address
his mother
rnaa moo noŋ kooŋ ใครมากับโยม Who comes with you?
- กวก~กวก ฉับ ๆ ขยายคำว่า [เค็ร] 'เดิน' quickly, used as a modifier of
ญ็อง~ญ็อง [daaŋ] 'to walk'
- กว? ยัด ยัด (เข้าไปในที่แคบ ๆ) จู [เก็อศ] to cram into, - see
ญาะ [kwat]
tɕap ?au kw? da? kpau จับเสื้อยัดใส่กระเป๋า to cram a blouse
into a suit-case
kw? tɕau noŋ rot-jon mooŋ khniia ยัดไปในรถยนต์คันเดียวกัน
to cram (themselves) into the same car

- na? จู [เหฺยป] See [nep]
 เหฺยาะ
- naan เป็นเพราะ (ใช้นำหน้าประโยค) It's because (of) ...
 naan ?eep hai เป็นเพราะแก่นั่นแหละ! It's because of
 you.
 naan phluep jɔŋ tɔu man baan เป็นเพราะฝนตกฉันจึงไปไม่ได้
 Because of the rain, I could not go.
- njei พูด to say, to speak, to talk (to)
 เหฺยแย้ njei tɔŋaan พูดมาก to talk a lot
 njei pan-tɔuah พูดประชด to speak sarcastically
 mnh nih njei khnia niai คนคนนี้พูดกันง่าย This person
 is easy to talk with.
- nia? ๑. กระตุกเชือกผูกควายให้ควายหันไปทางขวา to jerk the trace
 เหฺยยะ to signal a buffalo or ox to turn right
 ๒. ยก (คิ้ว) to raise or flutter (the eyebrows)
 nia? tbaa?-phnee? ยกคิ้ว to raise or flutter the
 eyebrow(s) (indicating assent or acknowledgment,
 or as when a man flirts with a woman)
- nia ต้นไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง a kind of big tree
 เหฺย
- niaat ญาติสืบสายโลหิต, ญาติเกี่ยวดอง relatives
 เหฺยด niaat noom ญาติโยม (พระใช้กับคนทั่ว ๆ ไปได้ด้วย) relatives
 or supporters of a monk
- nwap เร็ว ๆ quickly, fast
 เหฺยบ daaŋ tɔŋ nwap tse? เดินชวยเท้าต๋ม to walk very quickly
 njei nwap tse? พูดเร็วปร้อ to talk fast

ɲwat
ເືອັດ

๑. ยัด (ที่นอน, หมอน, ไส้ขนม ฯลฯ) to stuff (a mattress, pillow, pastry, etc.)

ɲwat puu? ยัดที่นอน to stuff a mattress

๒. ตักอาหารเข้าปาก to put food into the mouth

ɲwar
ເືອຳ

(ตัว, มือ, ...) สั่น to tremble

ɲwar ttop สั่นเทา to tremble all over

ki khəŋ ləŋ ɲwar dai ɲwar-tɔɔŋ เขาโกรธจนมือไม้สั่น

He was so angry that his hands were trembling.

ki ɲɲia ləŋ ɲwar təŋ khloon เขาหนาวจนสั่นทั้งตัว He

was so cold that he was trembling all over.

ɲwah
ເືອື້ຍ

ฟักออกเป็นตัว (ตอนที่ลูกสัตว์ออกมาจากไข่) to hatch, to break at (of an egg)

puuaŋ ɲwan ɲwah hɔɔi ไข่ไก่ฟักออกมาเป็นตัวแล้ว The chicken eggs have already hatched.

ɲual (1)

จี้, แหย่ to poke, to tease by poking

ື້ວາລ (๑)

ɲual (2)

ยล, ชม, เห็น (เป็นคำโบราณปัจจุบันใช้ [ມື້] และ [ເື້ຍ] แทน) to look at, to see (an old word). Now [mɯɯ] and [khəɔŋ] are commonly used instead)

ື້ວາລ (๒)

thəə tɔɔn man deŋ man ɲual ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น to ignore, to pretend not to know (something)

ɲuaa

ື້ວາ

ต้นยอ *Morinda citrifolia* (Rubiaceae), a small tree bearing ellipsoid fruits

- jin-joom ยินยอม to consent, agree
- ยิณ-ยอม jin-joom pruum tɔt khnila ยินยอมพร้อมใจกัน to
agree unanimously
- jin-joom ?wɔi tɔu ยินยอมให้ไป to agree to let
(someone) go
- jih~jil~jeh~jee~jaa~jaah คำอุทานแสดงความประหลาดใจ, ไม่พอใจ, หรือตกใจ
ยิส-ยี่-ยีส-เย-ยา-ยาส exclamation of surprise, discontent or fright
- jee? มีใช้ใน [ยู-เย'] แปลว่า 'ร้องไห้ร้องท่ม' Used in [jom-jee?]
เย meaning to cry bitterly
- jee? แยก to separate, part (intransitive), go apart
แย jee? tɔu nəu baan pseep แยกไปอยู่ที่อื่น to separate
 from someone(s) and live (or stay) somewhere else
 phlau jee? ทางแยก side road, road or path branching
 off the main road; roads branching from a fork
 jee? jaai khnila แยกย้ายกัน to go separate ways
- jap~pbaa? ลำบาก to be difficult, hard, troublesome, bothersome;
ยัป-ปบ่า hardship
- jap tɔt ลำบากใจ to be in a difficult situation,
 vexed, bothered
- daa? phlau tɔu ?nə nɔh jap nah เดินทางไปที่นั้นลำบากมาก
 It is difficult to go there.
- kaar jap งานลำบาก hard work
- jam (ตอก) ย้ำ to flatten down smooth with the surface (as
ยัม nail-heads or rivets); to make firm by repeated pounding
- ja?-jwɔ? ยักย้าย (ของที่ขโมยมา) to change the place of the things
ยะ'-ยอ that one has stolen

jaa	จ [ยึช] See [jɪh]
ยา	
jaa-nat	ยาฉีด snuff, powdered tobacco to be taken into the
ยา-ฉีด	nose by sniffing
	nat jaa-nat ฉีดยานัดจึ to take a pinch of snuff
jaag (1)	ยาง (ไม่ใช้กับยางไม้) rubber; rubber tire; rubber band
ยาง (๑)	jaag-lop ยางลบ rubber eraser
	laat jaag ลาดยาง to be paved with asphalt
	jaag juwt พังยาง, ยางรัดของ elastic band, rubber band
jaag (2)	อย่าง like, -ly, in a ... manner
ยาง (๒)	juua jaag เขาอย่าง to copy, to imitate
	jaag naa อย่างไม่ (ไหน) How?; In what way?
	jaag tɔnɔh อย่างนั้น like that, that way, of that sort
	jaag tɔnɛh อย่างนี้ like this, this way, of this sort
	thəə jaag naa ทำอย่างไร How?; In what way?
	jaag tətɔ อย่างน้อย at least
	jaag tɔraam อย่างมาก at most, at the maximum; very, much, highly
	thaa jaag naa ว่าอย่างไร What will you say?
	kwat nɔŋ thaa jaag naa จุจะว่าอย่างไร What have you got to say for yourself? What do you wish to say?
	jaag naa ka? khwei อย่างไม่ก็ตาม however; at any rate
	jaag lɔnɔk อย่างเร็ว fast, rapidly
	jaag juur อย่างช้า slowly
jaa?	๑. ยาก to be difficult, hard
ยา	ruua sɪl jaa? ทากินยาก It's hard to earn a living
	rɛnɛ jaa? เรียนยาก It's hard to study... .
	๒. ใช้ใน [ยา-กรูอ] แปลว่า ยากจน Used in [jaa?-krua.] meaning to be poor

- jaah ยาส จู [ยิส] See [jih]
- juət ยึด
 ๑. ยึด to confiscate
 pah kɛ juət ptiah โดนเขายึดบ้าน He sued (me) in order to confiscate my house.
 ๒. โน้ม to pull down (as a branch of a tree)
 ๓. เอา (เลย ๆ)! คำพูดให้ทำอะไรสักอย่างหนึ่ง a word used to urge, incite (a person or animal) to do something
 juət lɔɔi เอาเลย! Go ahead!
- juəw ยืด
 ยืด to stretch
 jaəw juəw ยางยืด, หนังสาย an elastic band
 ?aəw juəw เสื้อยืด a T-shirt, a knit pull-over shirt
- juəw ยึ่ง
 ยึ่ง, เรา (เอกพจน์) ใช้คู่กับ [แอญ] I; me; paired with [?əɛp]
 phoəw juəw พวกเรา we; us
 rbah (khan) juəw ของ (ของ) ฉัน my, mine
- juŋ (1) ยุ่ง, ฉาง a (rice) granary
 juŋ (๑)
 juŋ (2) (งาน) ยุ่ง to be entangled, involved; to be a nuisance
 juŋ (๒) kmai juŋ kɛ mpuŋ thəə kaar อย่ายุ่ง! เขากำลังทำงาน
 Don't bother him. He is working.
- ju? (1) ยุค สมัย age, period, time
 ju? (๑) ju? thmɛi ยุคใหม่ the new period; the latest period;
 the modern age
- ju? (2) ยุค (๒) แมลงชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายผึ้งอยู่ในดิน มีน้ำหวาน เล่ากันว่าถ้าได้กินน้ำหวาน
 ของ [ยุ?] แล้วจะอายุยืน มักใช้ในการปลอบเด็กที่ร้องไห้ให้หยุดร้อง
 จูสาวอย่าง an insect in old legend, which looks like a bee
 but lives in the ground and has sweet juice. It is
 believed that anyone who takes the juice will live long.
 The name of this insect is used in soothing a baby who
 is crying. Look at the example.

bat jom tetɔ tɔii? ju? man baan sii หยุดร้องไห้!
 เตี่ยวซุด [ยฺ] (จะ) ไม่ได้กิน Stop crying! Otherwise
 (you) can't take the sweet juice from [ju?]

juur

ยฺ

๑. ช้า ดู [ปฺยฺ] to be slow, slowly - see
 daar juur เดินช้า to walk slowly
 daar juur-juur เดินช้า ๆ Walk slower!
๒. นาน to be long (of time)
 tɔhɔaai ptiah juur haaɪ ห่างบ้านนานแล้ว to be away
 from home for a long time
 tɔhuuar tɔam rot juur haaɪ ยืนคอยรถนานแล้ว to have
 waited for a bus for a long period of time
 juur-juur mɔɔɔɔ นาน ๆ ครั้ง once in a while
 tɔit man juur อีกไม่นาน not much longer
 man juur blaɔ ไม่นานเท่าไร to be not very long (of time)
 juur moo haaɪ นานมาแล้ว a long time ago
 juur tɔu juur tɔu นานไป ๆ a long time later

jop

ยฺ

- กลางคืน, ดึก (at) night; late (at night)
 jop-jiiang มีดึก to be late (at night)
 jop-tɔɔɔɔ ดึกมาก to be very late (at night)
 tɔaɔn jop ตอนกลางคืน at night
 wɔlɔla jop เวลากลางคืน at night time
 jop ?trɔɔɔɔ ดึกสงัด the wee hours of the night
 jop juur haaɪ ดึกนานแล้ว (ดึกมากแล้ว) It's very late
 at night.
 rɔwal jop ทุกคืน every night
 jop nih คืนนี้ tonight
 jop mɔɔɔ เมื่อคืนนี้ last night
 jop msaɪ คืนวาน the night before last

jom

ยฺ

ร้องไห้, ร้องหา, ร้อง to cry; to cry for; utter characteristic
 cries (of birds and animals)

jom-jee? rhee?-rhaam ร้องไห้ร้องทมิ to weep bitterly
 jom ruua mee ร้องทามมี to cry for one's mother (as
 people or animals)
 jom nuuq ร้องไห้โธ to cry loudly
 koon-tgaap jom นกร้อง A bird cries.

Joon Vietnam, Vietnamese
 จูน ptuuh-joon ประเทศจูน Vietnam
 mnwh-joon คนจูน Vietnamese

Jool
 จูล
 ๑. ไกว to rock, to swing, to sway
 jool nrung ไกวเปล to swing a hammock
 ๒. แกว่ง moving back and forth
 toon jool tau jool moo ชิ่งเข้าแกว่งไปแกว่งมา The swing
 is moving back and forth.
 jool-kw? สับหงก to nod (as when sleepy)
 jool-kw? jool-khwee? เป็นสำนวนแปลว่า สับหงก (an idiom)
 to nod (as when sleepy)

Joor
 จูร
 ค้าว จู [ปุร] to carry things having a handle, e.g.
 suitcase, basket, etc. - see [pjoor]
 joor tw? ค้าวน้ำ to carry (a bucket of) water

Jootq
 จูจ
 โยชน์ มักใช้เปรียบเทียบว่า ไกลมาก ยาวมาก หรือสูงมาก an old unit
 of distance, equivalent to about 10 miles. Now the word
 is used in a comparative sense of something that is very
 far, long or high.
 tqhnaal kaat jootq ไกลตั้งโยชน์ It's so far away.

Joon
 โยง
 โยง to put up, hang up (of rope, etc.)

- jap-jap
ย็อป-ย็อป
ตุ้ย ๆ, แห้วยัย ๆ ใช้ขยายคำว่า [เคี้ยว] With the cheeks bulging
(as when chewing)
tam-pila baai jap-jap เคี้ยวข้าวตุ้ย ๆ to chew rice with
the cheeks bulging
- jah-jah
ย็อฮ-ย็อฮ
'ค่องแตง' ใช้ขยายคำว่า [ทเสยะ?] swaying (of hanging objects),
usually used as a modifier of [thlia?]
mɛɛʔ-tɕhəə baʔ thliaʔ jah-jah nəu lɛɛ dlam กิ่งไม้หักยังห้อย
ค่องแตงอยู่กับต้น The broken branch is still hanging
on its tree.
- joom
ยอม
ยอม to allow, agree, yield to; to be willing to
man joom ไม่ยอม to refuse to; to be unwilling to
joom rap ยอมรับ to admit; to accept, agree to
joom ʔəwɪ ยอมให้ to allow to (do something)
joom tɕan ยอมแพ้ to surrender, yield
- joom
ยอญ
'สาธุ' คำพูดที่อาจารย์ทางไสยศาสตร์พูดเมื่อทำพิธีเสร็จ เช่น พิธีสะเดาะเคราะห์
an interjection used at the end of a prayer by a witch-
doctor or a sorcerer and meaning 'May it be so'
- jei
เยี้ย
๑. ยาย, ย่า a (maternal or paternal) grandmother
jei taə ปู่กับย่า หรือ ตากับยาย grandparents (maternal
or paternal)
๒. ยาย, ย่า you, she, her (speaking to or of one's
grandmother, or any elderly woman); I, me (grandmother
or elderly person speaking to younger person)
๓. ยาย title for an old woman
jei tɕah ยายแก่, ยายเฒ่า the old woman
jei tɕli ยายชี the old nun
- jaai
ยาย
ย้าย to move, to relocate (some person or thing)
jooʔ-jaai โยกย้าย to move, to relocate (some
person or thing)
jaai ptiah ย้ายบ้าน to move (one's place of residence)

- jee?-jaai แยกย้าย to go (their) separate ways, move
off separately
- jia? (1) ยักษ์ a giant, ogre
- เย็บ (๑)
- jia? (2) สงสัย (แสดงถึงความไม่แน่ใจ) to suspect, have a notion (that)
- เย็บ (๒) jia? baon tɔu ptiah phɔxn den สงสัยว่าพี่จะไปบ้านเพื่อนกระมัง
(I) suspect that (my elder) brother/sister has
gone to his/her friend's house.
- jiaa เจ็บ to raise (the hand, a weapon) in a threatening
gesture
- jiam (1) (คน) ยาม a guard
- เย็บ (๑)
- jiam (2) โช้โน [จับ-เย็บ] แปลว่า จับยาม (สามตา) Used in [tɔap-jiam]
เย็บ (๒) meaning to prognosticate by divination
- jiaa เย็บ like, in the same manner as, in (such and such a)
เย็บ manner
- jiaa-jaa เย็บอย่าง established example, pattern
kmai juua jiaa (-jaa) knn อย่าเอาเย็บ (อย่าง) เขา
Don't imitate him!
- juua ชนด๋ a mystic drawing with magical letters placed in
เย็บ the spaces
- juua เอา to take, bring; want; used in various expressions
เย็บ with different meanings as in the examples
- naŋ juua ?oi จะเอาอะไร What do (you) want?
- juua tɔee? tɔhlua? skoor เอากล้วยจิ้มน้ำตาล 'Take
the banana and dip into sugar.' - Dip the banana
into the sugar.

- da? stuutɔ̄ juua treɪ ตกเบ็ดเอาปลา "To fish with
rod and line in order to get fish."
- juua ʔooi ɔ̄wap lɔ̄hɪ เอาให้ตายเลย Make (him, her, it,
them, etc.) dead!
- ruat juua khloon rootɔ̄ หนีเอาตัวรอด to flee to safety
rɔ̄h juua เลือกเอา to choose, select; Take your
choice!, Choose (or take) what you want!
- juua kaar juua ɔ̄liar เอาการเอางาน to take one's work
seriously, be in earnest about one's work
- juua jaan naa tɔ̄liɔ̄ เอาอย่างไรดี What should (we) do?
juua win เอาคืน to take back; to win back
- juua jaan naa ka? juua เอาอย่างไรก็ได้ to take it as
it comes; no matter what, regardless of what others
think, whatever others might say
- juua meen-teen เอาจริง, เอาจริง ๆ to be serious, earnest;
to take things seriously
- juua tɔ̄at เอาใจ to please
- juua tɔ̄at da? เอาใจใส่ to pay attention; to take an
interest (in), put one's heart (into)
- juua tɔ̄at tɔ̄ooi เอาใจช่วย to give moral support (to),
root (for)
- juua tɔ̄at kaɛ moo da? tɔ̄at jɔ̄hɔ̄ เอาใจเขามาใส่ใจเรา
to sympathize with somebody
- juua hai เอาสิ All right. Go ahead!
- juua khloon rootɔ̄ เอาตัวรอด to save oneself; to make
something of one's life
- juua taa tɔ̄at khloon ʔɛɛn เอาแต่ใจตัวเอง to consider
only one's own interests or wishes; to be selfwilled,
self-centered
- juua taam srooi เอาตามแต่สะดวก to think only in
terms of one's own convenience
- juua tɔ̄u tɔ̄ah เอาไปซะ Take it/them away!

juua pruep เอาเปรียบ to take advantage of
 juua tœu haaí ʔœœi juua moo wip เอาไปแล้วให้เอามาคืน
 Bring it/them back (when you finish it/them)!
 juua ppuan เอาเมีย to get married
 juua ppuan moo phaang เอาภรรยาไปด้วย Bring your wife
 along!
 juua mu? เอาหน้า to do (something in order to win
 compliments, approval, glory)
 juua tœœp tœu เอาออกไป Get it out of here!

kip กิป	ก๊ีบ (สำหรับเพ็บบผม) a hair pin, bobby pin
kip-klood กิญ-กลุง	๑. นกกิ่งโครงคอดำ a pied starling, black-collared starling (Sturnus nigricollis) ๒. เสียงร้องของกึ่งโครง a cry of a black collared starling
kpi? กปี	กะปี shrimp paste
ktim-sod กติม-ซอ	กระเทียม garlic
ktim-khadam กติม-กฮอม	หัวหอม (เล็ก, สีแดง) a small red onion
kti? กตี	กระติก a thermos bottle or ice bucket kti? tw? kdau กระติกน้ำร้อน a thermos bottle kti? naam-kheep กระติกน้ำแข็ง an ice bucket
kthi? กตี	กะทิ (มะพร้าว) coconut milk khad kthi? (doon) เคี่ยวกะทิ (มะพร้าว) to boil down coconut-milk (as when cooking curry)
kdiq-kdug กดิญ-กดูง	(เสียง) เล่นน้ำตาม ๆ onomat. from the sound when many children playing in the water !แก tw? kdiq-kdug เล่นน้ำตาม (They are) playing in the water (this kind of sound is heard)
kritq กริจ	เคล็ด, แพลง to be sprained, strained kritq kod เคล็ดคอ to have a crick in the neck kritq tqงง ข้อเท้าแพลง to have a sprained ankle

- kring
กริ่ง 'กริ่ง' เช่นเสียงกระดิ่งรถจักรยาน onomat. from the sound as
of a bell on a bicycle
- ktɕii
กจิล ชี้เกียจ, เกียจคร้าน to be lazy
- kiip
กิป กีบ (เงินของประเทศลาว) Lao currency
pra? kiip เงินกิบ money in Lao currency
- kpii
กปี คำสอนของผู้ที่เคร่งทางศีลธรรม moral instruction
- kpiip
กปีญ ๑. จาว pulp or pitch found in fruit
kpiip doon จาวมะพร้าว the soft, spongy growth or
germinating embryo of a coconut
๒. แมลงชนิดหนึ่ง คล้ายแมลงจิ้งจี้ อาศัยอยู่ตามรูในดิน a kind of
edible insects live in a hole in the ground
- kwii
กวี ๑. แกว่ง to swing, brandish
kwii ksee แกว่งเชือก to swing a rope
ŋkui kwii tɕɤŋ นั่งแกว่งขา to sit with the legs
hanging and moving back and forth
kwii kwuat กวดแกว่ง to brandish
๒. สั่น (หัว, หน้า) to shake one's head
kwii kbaal สั่นหัว to shake one's head
kwii mu? สั่นหน้า to shake one's face
๓. คนอย่างแรง to stir energetically
kwii tw? tɕw? ʔwɔi lʔa? คนน้ำในแอ่งอย่างแรงเพื่อให้ขุ่น
to stir the water in a water hole vigorously in
order to make it muddy
- klii
กลี กะหรี, โสเภณี - เหมือนกับ [ซำ-เพ็ง] a prostitute - the same
as [sam-phɛŋ]

kliip กลีบ	กลีบ (ดอกไม้) petal (of a flower) kliip pkaa tçhəə กลีบดอกไม้ petal of flowers
klii? กิล	รักแร้ the armpit sloi klii? เข็มรักแร้ (ซีเต่า) (He's got) bad underarm odour.
ktçiiir กจิร <u>ระอู่ม</u>	สะระแทน <u>Menthae piperite</u> (Labiatae), mint, or pepper- mint camphor, a dwarf, creeping herb with a strong aromatic adour
kkii กกี	(สี) กากี to be brownish-yellow
kkiiir กกีร	ไม้ป่ายืนต้นชนิดหนึ่ง เนื้อแข็งมาก a kind of tree with very hard wood
k-hiip-k-huung กฮึบ-กฮูง	รูเต็มไปหมด รูพรุนไปหมด to be full of holes ntçlaŋ pruang k-hiip-k-huung ฝาบ้านเป็นรูพรุนไปหมด The wall of the house is full of holes.
kitç กิจ	๑. หลบ, หลบหลีก (ภัยอันตราย) to avoid, slip or sneak away kitç tçəp pɛ phlɔu khlaatç rot tçual หลบออกจากทาง เพราะกลัวรถชน to move off a road to avoid being hit by a car ๒. กอด (คอ) to clasp affectionately around the neck daar kitç kaa khniia เดินกอดคอกัน to walk together with arms clasping each other affectionately around the neck ๓. กระตักของ (เช่น กระตัก) เพื่อให้สิ่งของที่อยู่นั้นออก to flip, pitch, toss out or away to one side, e.g. rice from a winnowing basket kitç ŋkəə da? kan-tçəx กระตักกระตักให้ข้าวสารไปอยู่ใน กระเชอ to flip out rice in a winnowing basket into a bamboo basket

๔. สะบัด (หน้า) to turn (the face) away quickly (as when angry)

kitɔ̌ mu? สะบัดหน้า to turn the face away quickly
(as when angry)

kitɔ̌
กตฺจ

ดู [กัม-ตฺจ] See [kan-tɔ̌ɔ̌]

kle
กึ

เขา (สรรพนามบุรุษที่สาม ใช้ได้กับทั้งผู้หญิงและผู้ชาย), บางครั้งใช้แทน
ตัวผู้พูดเองเมื่อพูดกับเพื่อนสนิท he, him, she, her; I, me (by
some speaker to an intimate friend)

kleʔ-kleʔ
กึ-กึ

เสียงร้องของนกแก้ว onomat. from the cry of a parrot

kleh
กือ

๑. เชี่ย (ใช้กับซีโต้) to remove (used with burnt refuse
of a torch)

kleh (?atɔ̌) tɔ̌n-lɔ̌h เชี่ยซีโต้ to remove the burnt
refuse from a torch

๒. ปาดให้เสมอกับขอบภาชนะที่ใช้ตวง to smooth and level off
(with a long object) even with the rim of a container

kleh sraʊ pɛ kan-tɔ̌ɔ̌h เชี่ยข้าวสารให้เสมอกับขอบกระเชอ
to level rice even with the rim of a basket

kmɛ
กมี

คำเรียกสัตว์ตัวเมีย ส่วนมากใช้กับสัตว์เลี้ยง a word for calling
female animal (normally used with domestic animals)

kbɛl kmɛ too nuh wiia man srool เจ้าควายตัวเมียด้าน
นั้นไม่สบาย That female buffalo is sick.

kwilʔ-kwɛʔ
กวิ-กวิ

เสียงหมูร้องด้วยความเจ็บปวด onomat. from a cry of a pig
when hurt

ktɛ
กตึ

ถุงผ้า (สำหรับใส่ข้าวสาร) a bag (for rice grain) made of
cloth

ktuət กตฺต	ดู [กน-ตฺต] See [kan-tuət]
ktuəl กตฺล	ดู [กน-ตฺล] See [kan-tuəl]
kduep กตฺย	๑. สิบ ไซ้กับผลไม้ to be undeveloped (of fruit) ๒. ตี ไซ้กับตา (eyes, eyelids) to be narrowed, squinting, partly closed phnee? kduep ตาตี to have narrow, slit-eyes (as of Orientals)
kdun กตฺน	(ขี้) ที่ เป็นก้อนแข็งเล็ก เช่น จากคนที่ท้องผูกนาน ๆ small, hard feces (as because of constipation)
knue กนฺย	ปลวก a termite
klun กฺลน	ไซ้ต้น the lymph glands in the groin
klue? กฺลย	(สี) เฝือก (ไม่ไซ้กับข้าง) white, albino (of buffaloes or persons only)
krum กฺรม	แห้ง, แห้งกรัง, ดากแห้ง, เกษิม to be dry, dried out, almost burnt (by the sun or fire) rbah krum ของแห้ง (อาหารประเภทเนื้อ) dried meat trei krum ปลาตากแห้ง dried fish satɔ krum เนื้อตากแห้ง dried meat (normally referring to beef) tghiam krum เลือดแห้งกรัง The blood is clotted. tw? krum thlaaŋ น้ำแห้งโอง (ไม่มีน้ำสักรหยดในโอง) The water in the jar is dry up. mu? krum หน้าแห้ง (แสดงถึงความทุกข์ ห่างานดากแดดดากลม) a wrinkled, shriveled face

- krɯm pʔʰh แห้งผาก to be extremely dry
 dɛi krɯm pʔʰh พื้นดินแห้งผาก The soil is extremely
 dry.
 smaɯ krɯm หญ้าแห้ง dried grass
- krɯt
 กฐิต เสียว (หิน เช่น เวลาเคี้ยวถูกกรวดทราย) to get a sudden sharp
 sensation (when biting on a tiny pebble or grain of
 sand in food)
- krɯɛ?
 กฐี มัด ครึง (ให้อยู่กับที่) to tie (a person or animal) to
 krɯɛ? tɕwɔr tɕwɔp nɔŋ dʌm tɕhɔɔ มัดขโมยติดกับต้นไม้
 to tie a thief to a tree
 krɯɛ? kbɛi tɕwɔp nɔŋ la? ผูกควายให้อยู่กับหลัก to tie
 a buffalo to a post
- ksɯɛr
 กฐีร บุหรี a factory-made or hand-rolled cigarette
 ʔɔtɕ ksɯɛr จุดบุหรี to light a cigarette
 kɲɔɔm ksɯɛr ขี้บุหรี cigarette ashes
 ktul ksɯɛr ก้นบุหรี a cigarette end
 ksɯɛr sɿʔ tɕɛɛ? บุหรีใบตอง a cigarette rolled with
 dried banana leaf
 muɯr ksɯɛr มวนบุหรี to roll a cigarette
 ksɯɛr sɔɔ บุหรีที่ผลิตจากโรงงาน a factory-made
 cigarette
- ksɯɛ?
 กฐี ๑. แอบซ่อนเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป to take (something) away
 stealthily
 ksɯɛ? juɯa nɔŋ-sɯm tɔɯ แอบซ่อนเอาหนังสือไป to take
 a book away stealthily
 ๒. เสียงเขี่ยใบไม้แห้ง onomat. from the sound of removing
 dry leaves

ken เกิน	๑. สี่ (ข้าว) to mill (rice), usually with a homemade mill ken srau สี่ข้าว to mill rice ๒. ไล่กวาด to run after ken tau tɕwap-tɕwap ไล่กวาดไปติด ๆ to run very closely after
kep (1) เก็ญ (๑)	เก่ง to be expert (at doing something) be good at (doing something); expertly rɛn kep เรียนเก่ง to be good at studying
kep (2) เก็ญ (๒)	(รถ) เก่ง a sedan car
ke?-ko? กะ-โกะ	ทำโน่นทำนี่ (ไม่หยุด) to do this and that (all the time) kɛn kaat mnwh rʔɛɛn thəə ʔoi ke?-ko? man tɕhɔp เขาเป็นคนขยัน ทำโน่นทำนี่ไม่หยุด He is a diligent person. He keeps doing this and that all the time.
kpeh กเป็ฮ	ดู [กัม-เป็ฮ] See [kam-peh]
kben กเบ็น	กระเบน the rolled portion of the loin cloth, the end of which is fastened up behind sɛnʔ tɕaɔŋ kben นุ่งโจงกระเบน to wear loin cloth with the end rolled and fastened up behind
kmet กเม็ต	มีด a knife (in general) kmet kwɔr มีดโกน a razor kmet sdam มีดปลายแหลม a sharp-pointed knife kmet tweɛu พร้า a jungle knife, machete kmet kat ktɕaɔ? มีดตัดเล็บ a nail-clipper kmet kpriia มีดพร้า knife (in general) kmet bat มีดพับ a clasp, pocket, or pen knife kmet mut มีดคม a sharp knife

kwel กเว็ล	ดู [กิง-เว็ล] See [kaŋ-wel]
ktel-mel กเต็ล-เม็ล	(เตี้ย) ตะแฉะแฉะ ใช้ขยายคำว่า [เตี้ยป] an intensifier of [tliap] meaning very short (in height)
kthen กเห็น	กฐิน a set of robes for presentation to Buddhist monks thaat kthen ทอดกฐิน the ceremony after the end of Buddhist Lent when new robes, etc. are presented to monks
kdet~kleep กเต็ท~แกลป	แฉด clitoris
kdetɔ กเต็จ	ดู [กเต็จ] See [kdetɔ]
klep เกล็ป	(อย่าง) เรียบร้อย to be neat, tidy, in good order, in good shape; neatly, tidily set sa? jaan klep มัดของอย่างเรียบร้อย to tie things up well
kletɔ-klotɔ เกล็จ-โกล็จ	เหมือนกับ [เล็จ-โล็จ] the same as [letɔ-lotɔ]
kleʔ-kloʔ เกละ-โกละ	เสียงคนฟัน ฝ่า ตอกไม้ ๓ ๓ ดังมาแต่ไกล onomat. from the sound of chopping or splitting wood heard from the distance
kleh (1) เกล็ช (๑)	ส่วนปลายของกระดูกแต่ละชิ้น the soft cartilage at the end of a bone which can be chewed
kleh (2) เกล็ช (๒)	ทรัพย์สิน, ทรัพย์สินสมบัติ ใช้ในความหมายที่ว่า 'ไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไร' property, possessions, wealth used in the sense that someone doesn't have any of these kɛ man milan kleh ?oi tee เขาไม่มีทรัพย์สินสมบัติอะไรหรอก He doesn't have any property.

ktɕen กเจิ่น	คำเรียกคนจีน เป็นคำไม่สุภาพ an impolite word for Chinese (people)
ktɕeʔ-ktɕoʔ กเจ๊ะ-กโจ๊ะ	(ของ) จุกจิก a little bit of this and that sɿ rbaŋ ktɕeʔ-ktɕoʔ กินของจุกจิก to eat a little bit of this and that
ktɕeh กเจ็ฮ	ดู [กั้น-เจ็ฮ] See [kan-tɕeh]
kʔet กเอ็ด	ปลาชาน้ำจืดชนิดหนึ่ง a kind of small fresh-water fish
k-hetɕ-k-hotɕ กเฮ็จ-กโฮ็จ	เหมือนกับ [เล็จ-โล็จ], [กเล็จ-กโล็จ] the same as [letɕ-lotɕ], [klotɕ-klotɕ]
kee เก	กระเพาะพอกอาหารของสัตว์ปีก the crop (of a fowl)
keep เกเป	กับดักสัตว์ชนิดหนึ่ง ส่วนมากใช้กับหนู a kind of trap normally used for rats
keet เกต	เช็ด (ก้น) to wipe (one's bottom after defecating)
keen (1) เกน (๑)	แคน a reed flute or mouth organ (consisting of a number of reeds bound together)
keen (2) เกน (๒)	เกณฑ์ คัดเลือก to draft, to conscript; to force, to compel keen t-haan เกณฑ์ทหาร to draft, to be drafted phjai keen koon sɿwʔ tɔu thəə thnɔl ผู้ใหญ่บ้านเกณฑ์ ลูกบ้านไปทำถนน The head-man of the village forced the villagers to build a road.

- keer มรดก property, estate, inheritance
 เกร kɛɛ ɬɯʔ keer ʔɔɔi koon prɔh เขากมรดกให้ลูกชาย
 He gave or left his property to his son.
- kpheem ดู [กัม-เพม] See [kam-pheem]
 กเพม
- kbee คางทูม mumps, parotitis
 กเบ hɔɔm kbee เป็นคางทูม to have mumps
- kmeep เด็ก a child, kid, youngster
 กเมย kmeep nɪaʔ-rɛn เด็กนักเรียน pupils
 koon kmeep เด็ก ๆ children
 kmeep sreɪ เด็กผู้หญิง a girl, lass
 kmeep prɔh เด็กผู้ชาย a boy, lad
 nəu kmeep ยังเด็ก to be still a child, still young
- kmeeʔ (พ่อ) ตา, (แม่) ยาย, (พ่อ) ฟ้า, (แม่) ฟ้า parent-in-law
 กเม ʔɔɔ kmeeʔ พ่อตา, พ่อฟ้า father-in-law
 mɛɛ kmeeʔ แม่ยาย, แม่ฟ้า mother-in-law
- kweer ดู [กวง-เวร] See [kaŋ-weer]
 กเวร
- kleeʔ (มองดู) แฉับ (to look at) for a split-second
เกล (rmil) mɯʔ maa kleeʔ kɔʔ deŋ (มอง) ดูแว็บเดียวก็รู้
 I just looked at (something) for a split-second,
 I know (what it was)
 rmil khəəp maa kleeʔ มองเห็นแว็บเดียว to see (something)
 for a split-second
- kree แคร่ เตี้ย a bed or small platform floored with bamboo
เกร siats

- kleep
 เกรป
 ดื่มน้ำโดยก้มหัวเอาปากดูดจากผิวของน้ำ ใช้ทั้งคนและสัตว์ to drink
 by bending down one's head to the surface and sucking
 with the mouth (people or animals)
- kleep-krep
 เกรง ~เกรงใจ
 เกรง, เกรงว่า, กลัวว่า to be in awe of, to fear that,
 to be afraid that
 kleep tɔt เกรงใจ to have consideration for; to
 be reluctant to impose (upon)
 kɛ kleep ʔau thaa เขาเกรงพ่อจะว่า He is afraid
 that (his) father will blame him.
 khlaatɔ kleep กลัวเกรง to be afraid of, to fear
- ktcheet
 กเขต
 ต้นกระถิน a leguminous tree with very fine bi-pinnate
 leaves, the tender shoots and pods being used as a
 vegetable
 ktcheet-twʔ ผักกระเจต Neptunia oleracea (Leguminosae),
 a floating aquatic plant
- kkeet
 กเขต
 เฉียด (ไป) to pass very close by (nearly hit some thing)
 kɛ dɔm kkeet toʔ tɔu เขาเดินเฉียดโต๊ะไป He walked
 very close past the table.
 krwap kam-phɪɾɿŋ kkeet dɔm-tɕhɔɔ tɔu ntɛtɕ กระสุน
 ปืนเฉียดต้นไม้ไปนิดเดียว The bullet passed the tree
 by very close.
- kkeer
 กเกร
 แทะ (เนื้อที่ติดกับกระดูกหรือเมล็ด) to gnaw (on a bone), to
 bite (meat or flesh) off (a bone or seed)
 ɟɿŋ tɕhɔɔp kkeer tɕʔɔŋ tɕruuʔ ฉันชอบแทะกระดูกหมู
 I like to gnaw on a pig's bone
 kkeer krwap swaaɪ แทะเมล็ดมะม่วง to bit the flesh
 off a mango seed
- kʔeeh
 กเขต
 (นั่ง, นอน) เอกเขนก being at ease; reclining comfortably

kep แก๊ป	แก๊ป (ปืน) the percussion cap or primer for cap-and-ball rifle
keʔ-slaʔ แกะ - ชลະ	แกะสลัก to carve
keh แก็ช	แกะ, แกะ (ใช้กับสิ่งที่หลุดออกได้ง่าย) - ดู [กแก็ช] to pick out (with a finger, needle, etc.) to scrape, pick, pry off (used with a thing that is easily picked out or pried off), - see [kkeh] keh soot แกะเนบที่ติดกับเส้นไหม to undo knots or kinks in a silk thread
kwem กแรม	(หล่อ) เพี้ยว (สวย) แซง ใช้ขยายคำว่า [ล่อ]
kdetɕ~kdetɕ กแต่จ~กแต่จ	๑. หยิก (กริยา) to pinch with the fingers ๒. เด็ด โดยใช้ปลายเล็บหยิกให้ขาดออก to pinch off with fingers
kreŋ~kreep แกเร็ญ~แกเรญ	เกรงว่า กลัวว่า to be afraid that, to fear that kreŋ tɔu man twan wliia กลัวว่าไปไม่ทันเวลา (He) is afraid that (he) will not be in time.
kkeh กแก็ช	เปิด แกะออก (ใช้กับของที่ปิด หรือติดแน่น) ดู [แกช] to pick out; pry off (more difficult than [kkeh]) tɕɔɔi kkeh mɔɔŋ แกะของที่ติดอยู่แน่น to remove something stuck tightly
kkeh-kkaai กแก็ช-กกาย	ตะกุกตะกาย, ตะเกียกตะกาย to scramble up, scrape (as with claws, nails) kkeh-kkaai lɔŋ pɛ srah ตะกุกตะกายขึ้นจากสระ to scramble one's way up from a pond tɕkɛɛ kkeh-kkaai dɛi หม่าตะกุกตะกายดิน The dog pawed the ground.

kkhe?	เลอะเทอะ มอมแมม	to be dirty, spattered
กคะ	pho? dat kkhe? pɔp khloon	โคลนเลอะเทอะไปทั้งตัว to be splattered with mud all over the body
	kkhe?-kkhaap	เลอะเทอะเปอะเปื้อน to be dirty, spattered
กฏง-กฏง	หงิกงอ	to be bent (out of the regular shape)
กแข็ง-ก้งอง	dai กฏง-กฏง	มือหงิกงอ the hand (the fingers) is bent
	sɩʌ? tɕhəə	กฏง-กฏง ใบไม้หงิกงอ convoluted leaves
kɛɛ (1)	๑. แก้, ซ่อม	to mend, repair
แก (๑)	kɛɛ rot	แก้รถ to repair a car
	๒. แก้ (ไข้, พิษ)	to remedy, relieve (an illness)
	sɩi thnam kɛɛ tɕhumm kbaal	กินยาแก้ปวดหัว to take medicine for a headache
kɛɛ (2)	(เห็น) แก้ ไขกับ [เค็ญ]	Used with [khəəp] meaning for someone's benefits
แก (๒)	khəəp kɛɛ baan	เห็นแก่ได้ to be acquisitive, covetous
	khəəp kɛɛ khloon	เห็นแก่ตัว to think of only oneself, be selfish
keep	เบาะ นอนสำหรับเด็ก	small, soft, loosely stuffed mattress used for infants
แกป		
keep	ถีตลุกหลังท้ายเท้า	to kick backward
แกญ	pjat pah keep	ระวังโดนถีตลุกหลัง Be careful! I'll kick you backward.
keep-dai	ข้อศอก	the elbow
แกญ-ตัย		
kbeel	ฟัน, ตัดไม้, ฟัน	ด้วยมีดหรือขวาน to chop wood with a big jungle knife or an axe
กเบล	kbeel ?ɔh	ตัดฟัน to chop firewood

- kmɛɛp
กเม็ญ
เศษ (แก้ว, กระจก, หน้อดิน ...) หมายถึงเศษที่ใหญ่ไม่ถึงกับแตก,
ขนาดใหญ่กว่า [กตัจ] a splinter (of wood metal, glass,
etc.) larger than [ktitɔ̌]
kmɛɛp sa? เศษแก้ว a splinter of glass
- kmɛɛʔ
กเม็
(ของ) แตก broken (thing)
tɕaan kmɛɛʔ จานแตก a broken dish
- kwɛɛʔ
กเว็
แตก เสียง เช่น เสียงฉีกกระดาษ onomat. as from the sound
of paper when being torn
- kleep
แกลบ
ดู [กเต็ต] See [kdet]
- kleeem
แกล้ม
แกล้ม appetizers taken with or between drinks
rboh kleeem (sraa) ของแกล้ม (เหล้า) food eaten with
strong liquor
- kleet
แกลต
(มอง) อย่างขุ่นเคือง ตาเขียว จมูเขียว (to look at) angrily,
to have an angry look in the eyes
- kleep
แกลญ
แกล้ง to pretend; to tease, annoy
kleep deeʔ lua? แกล้งนอนหลับ to pretend to (lie
and) sleep
kleep nɕei lɛk แกล้งพูดเล่น to pull someone's legs,
to joke
kmai kleep pʔoon อย่าแกล้งน้อง Don't tease your
(younger) sister/brother!
- kreel
แกรล
(มี) มากอยู่เหมือนกัน (ใช้ในการตอบคำถามเท่านั้น) Plenty (only
used in answering a question)

ksee กแซ	<p>ใช้ประกอบกับคำนามอื่น หมายถึงของที่มีลักษณะเป็นเส้นหรือสาย Used in compounds referring to line - like objects</p> <p>ksee khleep เชือกสำหรับชักว่าว a string for flying a kite</p> <p>ksee dai สร้อยข้อมือ a bracelet</p> <p>ksee kaa สร้อยคอ a necklace</p> <p>ksee rjilaŋ เชือกที่โยงระหว่างแอกกับแอกน้อยในการเทียมวัว, ควายเข้ากับไถหรือคราด traces of a plow or a harrow</p> <p>ksee phlyxg สายไฟ electric wire, power line</p> <p>ksee kwat bei ksee เข็มขัดสามเส้น three belts</p> <p>ksee-thai เหมือนกับ [แซ-แท้ย] The same as [sæe-thai]</p>
kseeŋ กแซญ	ดู [กั้น-แซญ] See [kan-seeŋ]
ktɕee (1) กแจ (๑)	<p>แมลงปีกแข็งทั่วไป a beetle-like insect</p> <p>ktɕee trom แมลงปีกแข็งที่มีหนอนบนหัวยื่นออกมา (แมงกว้าง) a rhinoceros Beetle</p>
ktɕee (2) กแจ (๒)	<p>กุญแจ a lock, padlock</p> <p>ktɕee dai กุญแจมือ hand cuffs</p> <p>mæ ktɕee แม่กุญแจ a lock, a padlock</p> <p>koon ktɕee ลูกกุญแจ a key</p> <p>tɕa? ktɕee ไขกุญแจ to unlock (with a key)</p> <p>da? ktɕee ใส่กุญแจ to lock</p>
ktɕreen กแจรญ	ดู [กั้น-แจรญ] See [kan-tɕreen]
ktɕheep กแซป	<p>ปิ่น แหว่ง chipped, nicked (the rim of dishes, cups, etc.)</p> <p>kmet ktɕheep มีดปิ่น The blade of a knife is chipped.</p> <p>tɕhnaŋ muat ktɕheep หม้อปากแหว่ง The rim of a pot is chipped.</p> <p>mnwh muat ktɕheep คนปากแหว่ง a person with hare-</p>

ktsee ไม้เส้นด้าย ใช้สำหรับเย็บผ้า ใช้

in compounds referring to line - like objects

ktsee dai กระจง a bracelet
ktsee koo กระจอก a necklace
ktsee r'lian กระจัง a fan, a fan-shaped umbrella, a parasol,
สายไถหรือร่องไถ traces of a plow or a harrow
ktsee phiang กระจ่าง electric wire, power line
ktsee kwat bei กระจกตบ three belts
ktsee-thai กระจตไทย [see-thai] The same as [see-thai]

ktsee

๑ [tu-uay] See [kan-seep]

ktsee

ktsee (1)

ไม้เส้นด้าย a beetle-like insect
ktsee trom กระจตม (มดดำ) a rhinoceros beetle

ktsee (2)

กระจอก a lock, padlock
ktsee dai กระจด้าย hand cuffs

ktsee (๓)

ไม กระจม a lock, a padlock
ktsee koon กระจค้อน a key

ktsee t'ga? กระจต้ง to unlock (with a key)
ktsee dai กระจด้าย to lock

ktgreen

๑ [tu-uay] See [kan-tgreen]

ktgreen

ktgreen กระจกริม chipped, nicked (the rim of dishes, cups, etc.)

ktgreen กระจกริม The blade of a knife is chipped.

ktgreen กระจกริม The rim of a pot is chipped.

ktgreen กระจกริม a person with hare-lip

kam-paat~kpaat กัม-ปาด~กปาด	เดา to guess toop jaag kam-paat ตอนอย่างเดา to guess the answer
kam-paag~kpaag กัม-ปาง~กปาง	คำเรียกควายที่มีปลายเขากางออกจากกัน a word for a buffalo with horns the tips of which diverge
kam-pmaa กัม-ปมา	เม่น a porcupine
kam-praag~kpraag กัม-เป็ริง~กเป็ริง	(ฟัง) อย่างตั้งใจ ใช้ขยายคำว่า [ซดป] (to listen) carefully, attentively, a modifier of [sdap]
kam-puu กัม-ปู	ต้นก้ามปู <u>Enterolobium Saman</u> , a rain tree
kam-pop~kpop กัม-ปุ๊ป~กปุ๊ป	หก (กริยา) to spill (intrans) - (including non-liquids) dooh baai kmai ?วอ kam-pop ดักข้าวอย่าให้หก Don't spill (cooked) rice when you dip it!
kam-proong~kproong กัม-โปรง~กโปรง	กระโปรง a skirt slae? kam-proong นุ่งกระโปรง to wear a skirt
kam-plow? กัม-ปลอ	คำเรียกสัตว์หรือคนที่มีลักษณะหัวโต พุงโร ก้นปอด a word for calling a person or an animal with a big head, big belly and flat buttocks or rump
kam-pruoh กัม-ปรอฮ	กระรอก a squirrel
kam-priia~kpriia กัม-เปรีย~กเปรีย	กำพร้า to be orphaned koon kam-priia ลูกกำพร้า an orphan
kam-piiap~kpiiap กัม-เป็ญ~กเป็ญ	(มากมาย) ก่ายกอง เป็นคำอุทานเสริมบทของคำว่า [กัม-เป็ช] Used as a reduplication of [kam-peh] kam-peh kam-piiap มากมายก่ายกอง many, quite a lot

- kam-phlແກ~kam-phlແກ หน้า (ด้านใดด้านหนึ่ง) each side of a face
 กัม-พฺลึญ~กุ่ม-พฺลึญ tiah kam-phlແກ ตบหน้า to slap (someone's)
 face
- kam-pheem~kpheem แมลงทับ Sternocera aquisignata a Buprestid beetle
 กัม-เพม~กเพม
- kam-phຂຽງ กำแพง a wall
 กัม-แพญ
- kam-phlໂຮງ ปืน a gun
 กัม-พฺลິง tgraod? kruap kam-phlໂຮງ บรรจุกระสุนปืน to load
 a gun
 ban kam-phlໂຮງ ยิงปืน to fire a gun
- kam-phooon~kphooon พังพอน a mongoose
 กัม-พูน~กพูน
- kam-phlວ້າງ (โยน, เตะ ...) ลอยขึ้นไปในอากาศ (to toss, kick
 something) high up in the air
 boh kam-phlວ້າງ โยนขึ้นสูง (ไปในอากาศ) to throw
 (something) high up in the air
- kam-phluah เครื่องเล่นสำหรับเด็กชนิดหนึ่ง ทำจากกระบอกไม้ไผ่ที่มีรูเล็ก และมี
 กัม-พฺลิว้อ ไม้ไผ่ที่เหลาขนาดเล็กลงกว่ารู ทำหน้าที่เป็นลูกสูบ ในการยิงใช้กระดาษ
 หรือเม็ทหว้าบรรจุไปในรูไม้ไผ่ แล้วใช้ไม้ไผ่เล็กที่ทำหน้าที่คล้ายลูกสูบ
 ดันให้กระดาษหรือเม็ทหว้าออกซึ่งจะเกิดแรงอัด และมีเสียงดังขึ้น
 a child's pop gun, consisting of a hollow length
 of bamboo and a wooden rod which acts as a piston,
 shooting out seeds or wads of paper
- kam-phlແນ ปลาอ้ายเขี้ยว, ปลาคางเขียน Belodonichthys dinema, a
 กัม-พฺลิวัว kind of fresh water catfish

- kam-naaŋ~knaaŋ
กัม-เน็ด~กเน็ด
กำเน็ด ดู [เกิด] birth - see [knaaŋ]
knaaŋ hæət moo pɛ kam-naaŋ เป็นหืดมาแต่กำเน็ด
to have asthma from birth
- kam-laŋ~kan-laŋ
กัม-ลั้ง~กั้น-ลั้ง
กำลั้ง, แรง strength, force, power, energy
ʔaŋ kam-laŋ หมดกำลั้ง to be exhausted
ʔaŋ kam-laŋ baai หมดแรงข้าวต้ม to be exhausted
juua kam-laŋ moo pɛ naa เอากำลั้งมาจากไหน
Where did (you) get (your) energy?
- kam-rai~kan-rai
กัม-ร้ย~กั้น-ร้ย
กำไร profit, gain in trading
baan kam-rai ไต่กำไร to get gain, to do better
by trading
- kam-tɕat
กัม-จัต
กำจัด ขจัด to get rid of, eliminate; to drive away
- kat
กัต
๑. ตัด to cut, sever
kat tɕeŋ ตัดออก to cut off
kat tɕhæə ตัดไม้ to cut wood
kat saʔ ตัดผม to cut the hair; to get a
haircut
kat ktɕaaʔ ตัดเล็บ to trim the nails
kat ktui leep ตัดทางปล่อย (วัด) to break off the
relations with someone (usually an obstinate child)
kat ʔaaʊ ตัดเสื้อ to tailor, make a blouse/shirt;
to have a blouse/shirt made
kat thnaɪ ตัดถนน to build a road
kat muʔ ตัดหน้า to cut across, cut in front
(as in horse racing, traffic)
kat kaa ตัดคอ to behead, slit someone's throat
kat tɕat ตัดใจ to cease from solicitude and
anxiety for oneself
๒. (เดิน) ตัด, ลัด, ฝ่า, ลุย to take a short cut, cut
across to go through, make one's way over or through

- daar kat tau treh dai mpitɔ̄ เดินลัดไปทางนี้ประเดี๋ยวก็ถึง
Take a short cut here and you will reach there in
a short time
- daar kat phlɔ̄ɯŋ เดินลุยไฟ to walk through the fire
kat (2) ทัด (ไฟ) to kindle, ignite
- กัท (๒) tɕhəə nɪh saam phlɔ̄ɯŋ man kat ไม้ชื้นเกินไปไม่ติดไฟ
This wood is too wet to kindle.
- kat (3) ตั้ง (ราคา) to set (a prize)
- กัท (๓) kat raa-khaa ตั้งราคา to set a prize
- kan ถือ to carry, hold (in the hand(s) e.g. a gun, a book, etc.)
- กัน kan tan-juu ถือร่ม to hold an umbrella
kan tɕɯŋ ถือหาง to side with
kan səi ถือศีล to observe religious precepts
- kan-titɕ-ktitɕ ๑. เศษ หรือชิ้นเล็ก ๆ ของวัตถุที่แตกและป่นขนาดเล็กกว่า [กมตญ]
กัน-ตัด-กตัด small or fine pieces (of wood, glass, etc.) broken off
from a larger piece, smaller than [kmeɛŋ]
kan-titɕ ʔəh เศษของหินซึ่งเป็นชิ้นเล็ก (ทำเป็นเชื้อเพลิงได้ดี)
kindling (wood)
๒. แหก to be pulverized, mashed, broken into very
small pieces
tɕʔaŋ beɛʔ kan-titɕ ʔəh กระดูกแตกแหลกหมด The bones
were smashed completely.
kan-titɕ kan-tiir แหกเหลว, แหกไม่มีชิ้นดี เหมือนกับ
[ลเอ็ด-ลอี๋อัน] to be smashed completely, the same as
[lʔet-lʔan]
- kan-tɛt-ktɛt ใช้ใน [เนยะ ʔกัน-ตัด] แปลว่า คนอื่นหมายถึงคนที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง Used
กัน-ตัด-กตัด in [niaʔ kan-tɛt] meaning a person who is not one's
relative
kɛ kaaŋ niaʔ kan-tɛt tɛɛ kɛ kʔ tɕəəi jɯŋ moo
tɕraam ถึงแม้จะเป็นคนอื่น เขาก็ช่วยเรามาก Even though
he is not our relative, he has helped a lot.

kan-tlai~ktlai	เสื่อ, สาด a mat
กัน-สี่ล~กสี่ล	kan-tlai pdau เสื่อหวาย a rattan mat
	kan-tlai ka? เสื่อกก a reed mat
kan-treep	ใช้ใน [กัน-ตระ ~กัน-แตรญ] แปลว่า อาการชักกระตุก Used in
กัน-แตรญ	[kan-tra?~kan-treep] meaning to have spasms, convulsions
kan-tra?~ktra?	กระชาก, กระตุก to jerk, to snatch loose or off
กัน-ตระ ~กตระ	kan-tra? dai กระชากแขน to jerk someone's arm
	kan-tra? ksee khleep ตระตุกเชือกว่าว to jerk the
	string of a kite (when playing)
	kan-tra? nang-suu teu pui dai jxng เขากกระชาก
	หนังสือไปจากมือฉัน He snatched the book out of
	my hand.
kan-trup~ktrup	เป็นรอยบุบ to be indented, slightly out of shape
กัน-ตริป~กตริป	kruh kan-trup ถังบุบ The bucket is indented.
kan-trum~ktrum	กลองชนิดหนึ่ง a kind of drum
กัน-ตริม~กตริม	
kan-truh~ktruh	ซีเหนียว, ซีตระหนี่ to be stingy, miserly
กัน-ตริช~กตริช	manh kan-truh คนซีเหนียว a miser
kan-trux?	แกว่ง (ใช้กับเท้าเท่านั้น) to move (one's leg(s)) back and
กัน-ตริ	forth (as when sitting)
kan-tut~ktut	กระเด้า to make indecent movements with the buttocks
กัน-ตุต~กตุต	or rump; to act lewdly
kan-trut	(ของ) บุบ to be indented, deformed, out of shape
กัน-ตรุด	kan tuat kponj kan-trut เขาเตะกระป๋องบุบ He kicked
	a bucket and dented it. or He kicked a dented
	bucket.

- kan-tuup~ktuup พูน (ภาชนะที่ใส่) (the contents) to fill (the container)
 กั้น-ตู่ญ-กตู่ญ until heaping full
 dooh baai kan-tuup tgaan ตักข้าวพูนจาน to dip up
 rice and put it on a plate until the plate is
 heaping full
- kan-toot~ktoot มะยม star gooseberry, a kind of tree with clusters
 กั้น-ตู่ต-กตู่ต of sour fruit
 kan-toot troong มะยมป่า wilk star gooseberry
- kan-tool~ktool รอยเป็นแนวที่เกิดจากการถูกตี เช่น ค่ายไม้เรียว, แล้ welt(s) on
 กั้น-ตู่ล-กตู่ล the body caused by a whip or a rod
 phnee? kan-tool ฟ้ายแลบ lightning
- kan-toong~ktoong (1) กระทบ (ใส่ของ) ใช้เป็นลักษณะนามได้ด้วย a tray made of
 กั้น-ตู่ง-กตู่ง (๑) leaves, especially banana leaves or paper; also used as
 a classifier
- kan-toong~ktoong (2) ปลาเข็ม the wrestling or needle fish
 กั้น-ตู่ง-กตู่ง (๒)
- kan-troong คืบ to squirm, struggle, wriggle
 กั้น-ตู่ร-กตู่ร dee? kan-troong นอนคืบ to squirm, while one is
 sleeping
 kan-troong ?ooi rootɔ คืบให้หลุด to struggle oneself
 free
 kan-troong rwel-rwel คืบกระแต้ว ๆ to wriggle (e.g.
 as a lizard when injured)
- kan-trap ปลาหมอข้างเหยียบ ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง Pristolepis fasciata
 กั้น-ตู่ร็-กตู่ร็ (Nandiadae), a kind of fresh-water fish
- kan-trai~ktrai กรรไกร scissors
 กั้น-ตู่ร-กตู่ร

- kan-tɯɯi เฉยเมย to manifest unconcern; to be apathetic
กัน-เตีย kɯ̃ thə̌ kan-tɯɯi da? jɯ̃ŋ เขาทำเฉยเมย He does
not pay attention to me.
- kan-trɯɯi หญ้าเจ้าชู้ Chrysopogon aciculatus (Gramineae), love
กัน-เตี๋ย grass, a perennial grass, with short horizontal stems
and ascending flowering culms, which produce seeds
that adhere to objects passing by
- kan-tui~ktui ๑. หาง a tail; the end of (restricted)
กัน-ตุย~กตุย kan-tui tɯ̌kɛ หางสุนัข the tail of a dog
kom kan-tui โคนหาง the base of a tail
kan-tui phneɯ? หางตา the corner of the eye
kan-tui ksɯ̃ɛ กันบุหรี่ a cigarette end
kan-tui theɯ หางแถว the end of a row
kan-tui san-leep หางเสียง the intonation at the
end of an utterance, revealing or betraying the
speaker's emotion
๒. ตัว ลักษณะนามของอาหารจำพวกปลาบางชนิด เช่น ปลาข้าว, ปลาส้ม,
ปลาทุ a classifier of preserved fish or mackerel
- kan-triia~ktriia พุทรา jujube (fruit, tree)
กัน-เตี๋ย~กเตี๋ย
- kan-tua?~ktua? รำ (อาหาร) bran
กัน-ตัวะ~กตัวะ
- kan-tuuap~ktuuap ผ้าขี้ริ้ว rag
กัน-ตวปะ~กตวปะ kan-tuuap ʔatɯ̌ ผ้าอ้อม diaper, baby's breechcloth
- kan-truual ลักษณะของคนที่มีรูปร่างอันใหญ่ to be big and fat (of a person)
กัน-ตุรว

- kan-that-kthat (ไอ้, อี) อ้วน (ถ้าใช้กับคนเป็นคำไม่สุภาพ) ดู [เหี้ย] a word used
 กัน-เหี้ยกเหี้ย for addressing a fat person (impolite) - see [that]
- kan-thuuar-kthuuar กระโถน spittoon, chamber-pot
 กัน-ทวารกทวาร
- kan-daal กันดาร to be barren, arid (of soil or land), to be
 กัน-คาล lacking in
 kan-daal tw? กันดารน้ำ to lack water, be short
 of water
- kan-du?~kdu?~kdo? เป็นคำขยายของคำว่า [ทม่วน]'หนัก' an intensifier of [thmuan]
 กัน-ดู ~หนัก ~กโตะ 'heavy'
 tɕlial nih thmuan kan-du? ตะกร้าใบนี้หนักอึ้ง This
 basket is very heavy.
- kan-lɛɛn ๑. แหล่ง spot, location, (specific) place
 กัน-แลนญ kan-lɛɛn tɕwɔr แหล่งโจร a place where there are
 bandits
 ๒. ความเจ็บทางกายหรือใจที่เกิดจากการหยอกกันแรงเกินไป the
 hurt (physically or mentally) caused by teasing,
 horse-play
 lɛɛn ba? kan-lɛɛn หยอกกันจนถึงบาดเจ็บ to play around
 until someone get hurt
- kan-lan ดู [กัม-ลัง] See [kam-lan]
 กัน-ลัง
- kan-lah ๑. ครึ่ง (ภาชนะ โดยประมาณ) (about) half of the quantity
 กัน-ลฮ of something in a container
 tw? kan-lah ptɕl น้ำครึ่งขัน half a bowl of water
 ๒. สลัก (นาม) เช่น สลักประตู a bolt
 kan-lah thwliar สลักประตู the bolt of a door
 ๓. ไข่น้ำ [ขลึง กัน-ลฮ] "ปลิงเข็ม" Used in [tɕhɛɛn kan-lah]
 meaning a small type of water leech

kan-laət กัน-ลาต	แมลงสาบ a cockroach
kan-laətɔ̌ กัน-ลาจ	(ไอ้คน) ชี้ขลาด to be cowardly, timid ʔaa kan-laətɔ̌ ไอ้คนชี้ขลาด You're a coward!
kan-lət กัน-เล็ต	ปลิ้น to turn inside out kan-lət thug-kwəəʔ ปลิ้นถุงเท้า to turn a sock inside out
kan-ləət กัน-เล็ต	ลิ้นไก่ uvula
kan-ləh กัน-ลือฮ	เชือกสนตะพาย ฆู [คฺลือฮ] the rope passed through the septum of the nose of an ox or buffalo, - see [khloh]
kan-ləŋ กัน-ลือง	ไซใน [มี กัน-ลือง] แปลว่า แมลงงู Used in [mæ kan-ləŋ] meaning a carpenter bee
kan-ləh กัน-ลือฮ	หนุ่ม fully-grown young man khmau kəət kan-ləh həəi 'คเมา' เป็นหนุ่มแล้ว Khmau is (now) a fully-grown young man. kan-ləh kmom หนุ่มสาว young people
kan-liaʔ กัน-เลียะ	บังให้ เป็นรอยลึกในเนื้อไม้โดยรอบ เช่น ลูกศร เพื่อให้ลูกศรไม่หลุดง่าย เมื่อยิงถูกสัตว์ to cut around e.g., an arrow in order to make it stick fast in the fresh of an animal
kan-luaŋ กัน-ลือวง	โรคเรื้อน leprosy
kan-luah กัน-ลือว	(ฟัน) หลอ a worn-down tooth thmɛŋ kan-luah boon ฟันหลอสี่ซี่ Four teeth are worn-down.

kan-luuaŋ กัน-หลวง	รอยเท้า (คน, สัตว์) a footprint (of a man or an animal)
kan-raap กัน-ราบ	กำราบ, ทำให้เกรงกลัว (คน) to subdue kan-raap kmeep กำราบเด็ก to subdue a child (as an obstinate one)
kan-raah กัน-ราฮ	ความหนา (ที่สามารถวัดได้ เช่น ไม้กระดาน) thickness (that can be measured) kdaar nih kan-raah maa niu กระดาษแผ่นนี้หนาหนึ่งนิ้ว This (wooden) board is one inch thick.
kan-ruul กัน-รูล	แบบ (เสื้อผ้า, รองเท้า, หมวก, บ้าน ... ฯลฯ) เหมือนกับ [แบบ] type, style (of dresses, shoes, hat, etc.) - the same as [bɛɛp] kan-ruul ʔaaʉ แบบเสื้อผ้า dress styles kan-ruul sam-puat แบบผ้าถุง pattern on the lower garment of women
kan-rai กัน-ราย	ดู [กัน-ราย] See [kam-rai]
kan-seɛŋ-kseɛŋ กัน-แซง-กแซง	ผ้าเช็ดหน้า handkerchief
kan-tɕreɛŋ~ktɕreɛŋ กัน-จแรง-กจแรง	ตะแกรง, กระชอน a shallow basket used as a seive or strainer; any seive or screen for sifting, straining kan-tɕreɛŋ traŋ doŋ ตะแกรงกรองน้ำกะทิ (มะพร้าว) a seive for straining coconut milk
kan-tɕaŋ-tɕeeʔ~ktɕaŋ-tɕeeʔ กัน-จัญ-เจ ~ กจัญ-เจ	เขียดตะปาด a long-legged yellowish brown or white frog

- kan-tqah~ktqah (ไอ้, ฮี) แก่, (ของ) เก่า (เป็นคำไม่สุภาพ) ดู [จ้อ] (of people or things) to be old (impolite) - see [tqah]
 กัน-จ้อ-กจ้อ
 taa kan-tqah ฮีตาแก่ old man (impolite)
 rbah kan-tqah ไอ้ของเก่า ๆ old things (impolite)
- kan-tqran~ktran (ผม) หยิก wavy, curly (of hair)
 กัน-จรัญ-กจรัญ
 sa? kan-tqran ผมหยิก curly hair
- kan-tqaap~ktqaap ไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายต้นมะเกลือ a kind of big forest tree
 กัน-จายู-กจายู
- kan-tqrwl~ktqrwl (โรค) หัด measles
 กัน-จรัล-กจรัล
 tqer kan-tqrwl ออกหัด to break out with the measles
- kan-tqrx~ktqrx กระเชอ a woven bamboo basket having a wide mouth and tapering to a square bottom
 กัน-จี่-กจี่
 kan-tqrx wual srau กระเชอวางข้าว a woven bamboo basket for measuring rice
- kan-tqaam~ktqaam หน้าผาก the forehead
 กัน-เจิม-กเจิม
- kan-tqroo? จุ่มในน้ำแล้วเขย่าเพื่อชำระล้าง to wash something in a basket by dipping the basket into the water and shaking it
 กัน-จรุ
- kan-tqoo ส่วนที่เหลือเป็นส่วนสุดท้ายซึ่งเกือบจะใช้ประโยชน์ไม่ได้ มักใช้กับปลายข้าว แหลก ๆ หรือน้ำเหล้าที่กลั่นจนจืดแล้ว the last remains, normally used with fine broken (milled or pounded) rice, or the liquid remaining after the distillation of liquor
 กัน-จ้อง
 kan-tqoo ๓koo ปลายข้าว broken (milled or pounded) rice
 kan-tqoo ?atq เป็นคำที่ใช้เรียกลูกคนสุดท้อง แสดงถึงความรัก ความเอ็นดูต่อลูกคนนั้น an expression used to call one's beloved youngest child

- kan-tɔɔh~ktɔɔh ปลาแขยง Macrones nemurus (Bagridae), a tropical fresh-
กัน-จ้อฮ-กจ้อฮ water catfish
- kan-tɔɔp~ktɔɔp ห่อ ใช้เป็นลักษณนามได้ to pack; also a classifier of a
กัน-จ้อป-กจ้อป bundle, a package of something wrapped in a piece of cloth
or leaf, e.g. vegetables, cooked rice
kan-tɔɔp baai ห่อข้าว to pack rice
baai kan-tɔɔp ข้าวห่อ a package of rice
baai plir kan-tɔɔp ข้าวสองห่อ two packages of rice
(food)
- kan-tɔɔa?~ktɔɔa? (1) กระจก a mirror
กัน-เจาะะ-กเจาะะ (๑)
kan-tɔɔa? (2) จิ้งจก a small lizard commonly found on the walls of
กัน-เจาะะ (๒) dwellings
- kan-tɔɔrau~ktɔɔrau ตะเบ็งเสียง to make a noise; to shout at the top of
กัน-จรูว-กจรูว one's lungs
sree? kan-tɔɔrau ตะเบ็งเสียงร้อง to shout at the top
of one's lungs
- kan-tɔɔraau กระโดดโลดเต้น พร้อมกับส่งเสียงดัง ๆ to hop and skip about
กัน-จราว and shout merrily (as children do)
- kan-tɔɔlah~ktɔɔlah ซี้ข้า a slave
กัน-เจียฮ-กเจียฮ
- kan-tɔɔrian ชังข้าว (ตอข้าวที่เกี่ยวแล้ว) (rice) stubble
กัน-จเรียง
- kan-tɔɔhaa กัญชา marijuana, hashish or the hemp-plant
กัน-ชา mpuang kan-tɔɔhaa บ้องกัญชา a bamboo water-pipe for
smoking [kan-tɔɔhaa]

- katɔ-sma? (พูด, ทำ) หักหน้าคนอื่น to make someone to lose face
 กัจ-ซมะ ʔ kmai tɔu katɔ-sma? mɔ? kɛ อย่านไปหักหน้าเขา Don't make
 him lose face!
- kaŋ-wel~kwel ขวัญ (บนศีรษะ) the whorl of hair at the top of the head
 กัง-เว็ล~กเว็ล
- kaŋ-weer~kweer ขอสืบข้าง a curved hook mounted on a long handle (used
 กัง-เวอร~กเวอร by mahouts to control or guide elephants)
- kaŋ-war~kwar ลวดที่ดัดปลายงอสำหรับเกี่ยวกบที่อยู่ใรู a wire which is bent
 กัง-วาร์~กวาร์ as a hook at one end, used for hooking up a frog from a hole
- kaŋ-har กังหัน a pin wheel, windmill or propellar (blade)
 กัง-ฮาร์ kaŋ-har man wil กังหันไม่หมุน The windmill is not
 turning.
- kaŋ-haaŋ~k-haaŋ ตะโกนไล่ด้วยเสียงอันดัง to shout in order to drive away
 กัง-เฮ็ง~กเฮ็ง kɛ kaŋ-haaŋ kbeɪ tɔɛn pɛ ruuaŋ mlua? เขาตะโกนไล่
 ควายให้ออกจากร่องผัก He shouted in order to drive
 a buffalo away from the vegetable beds.
- kaŋ-hwa?~k-hwa? ตะคอก to yell at, shout at (harshly, angrily)
 กัง-ฮอ ʔ~กฮอ ʔ kɛ kaŋ-hwa? da? jɔɔŋ เขาตะคอกใส่ฉัน He yelled at me.
- kaŋ-ha?~k-ha? โกหก, หลอกหลวง (โดยการพูด) to tell a lie; to dupe, deceive
 กัง-เฮาะ ʔ~กเฮาะ ʔ (by speaking)
 kaŋ-ha? juua pra? โกหกเอาเงิน to use deceitful means
 to get money (from someone)
- ka? ๑. กะ คาด to guess, to estimate (the amount of time,
 กะ ʔ money, etc. necessary to do something)
 ka? thaa kɛ naŋ moo กะว่าเขาจะมา (I) guess he'll
 come.

- ka? thaa taang khootq wliia bei tghmoon ว่าจะต้อง
เสียเวลาสามชั่วโมง (I) guess it takes three hours
(to finish something).
๒. กัก to confine, restrict, detain
ka? khloon tu? กักตัวไว้ Don't let (him) go!
- kpa1 เรือกำปั่น a large sailing ship
กปีล
- kbatq ออกท่ามวย to act as though one is going to box
กบัจ kboong-kbatq ออกท่าออกทางมวย to act as though one
is going to box
- kbaŋ โล่ห์ ใช้ในการรบด้วยดาบ a shield (as used in fighting)
กบั้ง
- kba? กระบะ, กระบะ a (wooden) tray (round or rectangular)
กระบะ rot kba? รถกระบะ a truck
kba? dam mlua? กระบะปลูกผัก a wooden tray for
planting vegetables
- kmar (คน) ทวง (สิ่งของ) ชู [กัร] (of a person) to guard one's
กมำร household possessions zealously - see [kar]
kii kmar naŋ-suu เขาทวงหนังสือ He guards his book
zealously.
- kmaŋ พ้นสายตา out of sight
กมำง lla? rbah ?ooi kmaŋ ซ่อนของให้พ้นสายตา to hide something
from sight
- kma? (ของ) หัก (แต่ไม่ได้หลุดออกจากกัน) to be broken (but still
กมะ connected)
dai kma? แขนหัก a broken arm

- kwat คาด ผูก (เอา) to put on (a belt), tie something around
 กวัด the waist
 ksɛɛ kwat เข็มขัด a belt
 kwat ksɛɛ kwat คาดเข็มขัด to put on a belt
 kwat sbai คาดผ้าขาวม้า to tie a loincloth around the
 waist
- kwan ชื่อบัวชนิดหนึ่ง a yellow water lilly
 กวัน
- kwar ดู [กัง-วาร] See [kaŋ-war]
 กวาร
- ktaŋ-?ii ม้านั่งสองขาเล็ก ๆ สูงจากพื้นประมาณหนึ่งคืบ a little bench about
 กตัง-อี one foot long and half a foot high
- kthaŋ ขวาง, กั้น to lie across, block, bar (the way), obstruct
 กทัง tɕhuuar kthaŋ phiɯ ยืนขวางทาง to stand in someone's
 way
 kthaŋ mu? ขวางหน้า to stand in someone's way (keeping
 him from going forward)
 kthaŋ tw? kmai ʔwɔi tɕool srah กั้นน้ำอย่าให้ไหลเข้าสระ
 to block the water from flowing into a pond
- kdap กำ (มือ) ไข้เป็นลักษณะนามได้ to clench the fist, to clench
 กตป something in the hand
 maa kdap (dai) หนึ่งกำ (มือ) one fistful (of something)
- kdaŋ ๑. ไข้ใน [บาย กตัง] 'ข้าวตัง' Used in [baai kdaŋ] meaning
 กตัง crisp cooked rice crust which sticks to the bottom of the
 pot
 ๒. ดัน (เพราะทำงานหนัก) callous (raised by hard or rough
 work)
 dai kdaŋ มือดัน The hands are calloused.

- knap (1) มัด ลักษณะนามของต้นข้าวที่เกี่ยวแล้วนำมามัดเป็นมัด ๆ classifier of
 กนัป (๑) bundles of rice plants after harvesting
- knap (2) ขอบของภาชนะสาน the rim of woven or plaited baskets of
 กนัป (๒) trays
- knap kan-tɔʔx ขอบกะเขอ the rim of a plaited
 basket without a handle
- knat (1) ท่อน (ไม้) ใช้เป็นลักษณะนามได้ a log, a piece of wood;
 กนัต (๑) also used as a classifier
- tɕhəə piɪr knat ไม้สองท่อน two pieces of wood
- knat (2) ก่อน (วัน, คืน) ใช้เป็นการเปรียบเทียบว่านานผิดปกติ more than
 กนัต (๒) half (a day, night), used in a comparative sense indicating
 a longer time than usual
- kæ təu tlaat maa knat ɣai เขาไปตลาดตั้งก่อนวัน lit.
 He went to the market for more than half a day
 (meaning for a long time).
- knan กำนัน kammun, the chief administrator of a tambon, a
 กนัน sub-division of amphoe, or district
- knatɕ (1) โทษ ๆ (ใช้อย่างในประโยคตัวอย่าง) now that, since
 กนัจ (๑) knatɕ moo hɔɔi kɔʔ juua baai təu phoɔŋ โทษ ๆ มาแล้ว
 ก็เอาข้าวไปด้วย Now that (you) have come, take (some)
 rice (food) back.
- knatɕ (2) ปลวกสีดำชนิดหนึ่ง ชอบเดินเป็นทางยาว เวลาเดินจะมีเสียง black
 กนัจ (๒) termites
- knatɕ (3) เศษ (ผ้า) a scrap (of cloth)
 กนัจ (๓) knatɕ ktuuap เศษผ้าขี้ริ้ว a torn rag
- knap สังกะดัง, พันกันยุ่ง, ยุ่งเหยิง (เช่น ผม, เชือก, ด้าย), พันกันยัวเยี้ย
 กนัญ (เช่น ไล่เดือน, งู เป็นต้น) to be tangled up (of hair, rope,
 thread, earthworms, snakes, etc.)
- sɔʔ knap ผมสังกะดัง The hair is messy.
 kseɛ tɕaʔ knap เชือกพันกันยุ่ง The rope is tangled up.

knaŋ กนัง	<p>ประดัง (กั้น) อยู่, ออ (กั้น) อยู่ to pile up (as work); to throng</p> <p>kaar krop jaan moo knaŋ khnia toan tɔŋ tɔhnam งานทุกอย่างมาประดังกันอยู่ตอนปลายปี Works are piling up at the end of a year.</p> <p>mnwh moo knaŋ khnia ? ๓ thliar ผู้คนมาประดังกันอยู่ที่ หน้าประตู People thronged at the gate.</p>
knaɰ กนัย	<p>จาม to sneeze</p>
klam-plii กลัม-ปลี	<p>กะหล่ำปลี cabbage</p>
kɭap กสิญ	<p>ต้นทึ่ a kind of big tree which bears sour fruit in clusters</p>
kɭah กสิฮ	<p>พลิกตัว (เอง) พงายเวลาอน to turn oneself face up (as in bed)</p> <p>๓ kɭah khloon dee? phɣaar เขาพลิกตัวนอนหงาย He turned (himself) face up.</p>
krap กริญ	<p>ปลาหมอ climbing fish (Anabus), a common fresh water fish</p>
kraŋ กรัง	<p>จำศีล (ใช้กับกบเท่านั้น) to hibernate (of frogs)</p>
kra? กระ	<p>ส่วนของต้นไม้, เส้า, หรือแผ่นกระดานที่เป็นรอยแยกของกิ่งก้าน a knot (in wood)</p>
ksatɕ~ksaatɕ กซจ-กซจ	<p>ทราย sand</p> <p>๓ ksatɕ แมงข้าง a tiny insect living in the sand</p>
ksaŋ กซัง	<p>ต้นกาสะ ไม้ยืนต้น มีหนาม ลูกมีรสเปรี้ยว นิยมใช้แกงส้ม a kind of tree bearing thorns. Its sour fruit is used in seasoning a kind of curry.</p>

- ksa?-ksaatɔ-ktɔat-ktɔaal กระจัดกระจาย, เกื่อนกลาด to be scattered all over,
 กษะ-กษาจ-กษัด-กษาย in different directions
- ruat ksa?-ksaatɔ รุ่งกระจัดกระจาย to run away
 in different directions
- ŋkaa kpop ksa?-ksaatɔ ข้าวสารหกเกื่อนกลาด The
 rice was spilled and scattered all over.
- ktɔat-ktɔaal ๓ [กษะ-กษาจ] See [ksa?-ksaatɔ]
 กษัด-กษาย
- ktɔan (ไอ้, อี) ชีแพ่ มักใช้กับ [อา]หรือ [ผี] ๓ [จัญ] Used with
 กัญ [ʔaa] or [mɛ] in addressing a loser
- ktɔan-tɔœ? ๓ [กัณ-จัญ-เจ] See [kan-tɔan-tɔœ?]
 กัญ-เจ
- ktɔah ๓ [กัณ-จย] See [kan-tɔah]
 กย
- ktɔran ๓ [กัณ-จรัญ] See [kan-tɔran]
 กจรัญ
- kkha? รุ่งเข้าใส่เพื่อหวังจะทำร้าย to run to someone in order to
 กคะ hurt him
- kɛ ruat da? kkha? naŋ wɛi kbaal เขาวิ่งเข้าหาเพื่อจะ
 ตีศีรษะ He ran to (me) in order to hit (me) on
 the head.
- kʔat เขียดบัว ตัวสีเหลืองอมน้ำตาลมีลายขาว ท้องโตสีขาวขอบอกเป็นฝูง
 กฮัด ตามใบบัว a kind of small yellowish-brown frog with
 big white belly, usually found in groups among lotus
 leaves
- k-haŋ นกกะฮัง a great hornbill
 กฮัง

- kaa เสียงร้องของอีกา ดู [กแอ้] onomat. from the cry of a crow-
กา see [kʔɛɛʔ]
- kaa-lman กาละมัง a big basin (for washing)
กา-ลมัง
- kaap (1) ฟัน (กริยา) to slash, cut, chop, sever (with a sharp-
กาป (๑) edged object)
 kaap dlam tɕhəə noŋ pthau ฟันต้นไม้ด้วยขวาน to cut
 a tree with an axe
- kaap (2) ก๊าบ ๆ (เสียงร้องของเป็ด) onomat. from the cry of duck
กาป (๒)
- kaal ต้นกัลปพฤกษ์, กาลพฤกษ์ Cassia bakeriana (Leguminosae);
กาล Cassia nodosa (Leguminosae)
- kaar ๑. งาน work, task, job
การ kaar ɣilar การงาน work (in general)
 kaar ptiah งานบ้าน housework
 baan kaar thəə ได้งานทำ to get a job
 thliəʔ kaar ตกงาน to be unemployed, out of a job,
 out of work
 juua kaar juua ɣilar เอาการเอางาน to take one's
 work seriously, to be in earnest about one's work
๒. งานแต่งงาน a wedding ceremony
 təu tɕooi kaar ไปช่วยงานแต่งงาน to go help in a
 wedding ceremony
- kaatɕ ปริมาณของเกือบครึ่ง (ภาชนะที่ใส่) almost half (of the container)
กาจ mlian tw? kaatɕ kruh มีน้ำเกือบครึ่งถัง The bucket is
 almost half full of water.
- kaaŋ กาง to stretch out
กาง kaaŋ dai กางแขน to stretch out one's arms
 kaaŋ muŋ กางมุ้ง to hang up a mosquito net

kaa? กา	กาก (มะพร้าว, เหล้า), ซาน (อ้อย, หนาก) refuse, leavings, residue (such as fibrous pulp of fruits, sugar cane, betel after being chewed) kaa? dooŋ กากมะพร้าว (unusable) grated coconut meat residue left after the 'milk' has been squeezed out of the 'meat'
kpaag กปา	เบ็ดเทศ Muscovy duck
kpaat กปาต	ดู [กัม-ปาต] See [kam-paat]
kpaag กปาาง	ดู [กัม-ปาาง] See [kam-paag]
kbaal กบาล	๑. หัว, ศีรษะ head; used in compounds with several meanings - see the examples: kbaal tɕila หัวดี to be intelligent, smart kbaal theeu หัวแถว the beginning of a row kbaal ttɕeeh หัวดื้อ to be obstinate, stubborn kbaal rɯŋ หัวแข็ง to be obstinate, hard-headed kbaal tɕkuaŋ หัวเข่า the knee kbaal tuan หัวอ่อน to be tractable, obedient easy to teach kbaal tam-pee? หัวล้าน to be bald-headed tɕhɯm kbaal ปวดหัว to have a headache bɛɛ kbaal เบนหัว (a vehicle) to change direction; to head (a vehicle) in a different direction kbaal kɛɛ kwat หัวเข็มขัด a buckle kbaal ɲiiaŋtɕ หัวค่ำ dusk, the early evening ๒. หัว, จับ (ใช้เป็นลักษณนามของหัวพืชขนาดใหญ่ เช่น เผือก มัน หรือ หนมจีน) used as a classifier of big tuberous roots such as taro, potato, or bunches of vermicelli

kbaah กบาช	ฝ้าย cotton (plant, fiber, cloth) theet kbaah ฝ้ายฝ้าย cotton material
kmaang กมาง	คำอุทานเสริมบทของคำว่า [กเมญ] Used as a reduplication of [kmeep] kmeep kmaang เด็กเด็ก children
ktaat กตาด	แผงสำหรับตากยาสูบที่ขึ้นแล้ว ทำจากไม้ไผ่สานเป็นแผ่นขนาดใหญ่ a large woven bamboo mat used for drying sliced tobacco in the sun
ktaa? กต๊า	กะต๊าก (เสียงร้องของไก่ตัวเมีย เช่น เวลาหลังจากวางไข่แล้ว) onomat. from the cry of a hen as after laying an egg
kthaa กทา	คาถา magic words, a magic chant or verse nten kthaa ท่องคาถา to memorize the magic words
kthaang กทาง	กระถาง (ต้นไม้, รูป) earthen flower pot; metal pot for burning incense sticks
kdaam กตาม	ปู (นาม) a crab (in general)
kdaat กตาด	บอนชนิดหนึ่งใช้หัวและก้านใบแกงกินได้ a kind of edible tuber (Caladium) used in soup
knaap กนาป	ขนาบ (ทั้งสองข้าง) to fasten two objects on both sides of another object daar knaap saang-khaang เดินขนาบสองข้าง (two persons) to walk on both sides of another person
knaal กนาล	๑. กลาง, ท่ามกลาง in the middle of, in the midst of knaal thnal กลางถนน in the middle of the street, in the street

- knaal m.ɛ? กลางฟ้า in the middle of the sky, in the sky
- knaal tɕhnam กลางปี in the middle of a year
- knaal thɕal กลางวัน ตอนกลางวัน; กลางแดด in the day time; in the sun
- knaal jɔp กลางคืน ตอนกลางคืน; กลางดึก at night; in the middle of the night
- tɕam knaal ตรงกลาง, ใจกลาง in the middle of, at the center
- pia? knaal ครึ่งหนึ่ง a half (of)
๒. พร้อม ดู [ปรวม] at the same time - see [pruam]
- dai knaal khniia ถึงพร้อมกัน to reach (a place) at the same time
- knaal knaal khniia พร้อม ๆ กัน at about the same time

knaatɕ
กนาจ

- โกโรโกโส, ฤโรฤโส to be delapidated
- ?aaɯ knaatɕ เสื้อโกโรโกโส a delapidated blouse/shirt
- ptiah knaatɕ บ้านฤโรโส a delapidated house

klaa
กลา

- คะนอง, คึกคะนอง to be in high spirits (of animals)
- kbeɪ klaa ควายคะนอง The buffalo is in high spirits.

klaa-dai
กลา-ดัย

- ลายมือ the lines on one's palm (used in fortune-telling)
- mɔx klaa-dai ดูลายมือ to read a fortune from the lines on someone's palm

klaam
กลาม

- กล้ามเนื้อ a muscle

klaan
กลาน

- ข้าวหลาม glutinous rice with coconut milk, black beans and sugar put into bamboo sections and roasted

- kraap (1) กราบ (กริยา) to prostrate oneself (in obeisance). The
กราบ (๑) palms are pressed together and the hands rest on the
 floor; the forehead rests against the hands.
- kraap (2) กก (ไข่) to brood, to sit one (eggs) until hatching
กราบ (๒) kraap puuaŋ กกไข่ to sit on eggs until they hatch
- kraam คราม, สีคราม indigo (the substance); to be indigo-coloured
กราบ da? kraam ใส่คราม to put indigo into the water
 when rinsing clothes
- kraal ปู (กริยา) to spread out (as a mat); to spread over, to
กราบ cover with; to pave with
 kraal'kan-tuul ปูเสื่อ to spread out a mat
 kraal kdaar ปูพื้นกระดาน to lay out the wooden boards
 in order to make a floor
- kraa? ๑. (ถอย) กวด (to step back) rapidly
กราบ thooi kraa? ถอยกวด to step back rapidly
 ๒. (ดึง) ออกมา (to draw) out
 tilap twæu kraa? ดึงพร้าออกมา to draw a knife out
- kraah (1) ๑. หนา to be thick
กราบ (๑) naŋ-suu lem nih kraah หนังสือนี้นหนา This book is thick.
 ๒. (หน้า) หนา, ดัน to be shameless
 mn? kraah หน้าดัน to be shameless
- kraah (2) ทวี (นาม) a comb
กราบ (๒)
- kraah (3) ขนลุย soft new hair of the body (as of an infant)
กราบ (๓) dooh kraah มีขนลุยขึ้น to have soft new hair
- kraah (4) ใช้ใน [แต่รีย กราบ] หมายถึงปลาขนาดเล็กที่นำมาเสียบไม้ตากแห้งรวมกัน
กราบ (๔) เป็นแผงบาง Used in [trai kraah] meaning a stick of dried
 fish: a stick is passed through the sides of a number of
 small fish and the fish are dried, sticking together in
 the process

ksaa กษา	นกกระสา a stork
ksaatɕ กษาจ	จ [กษจ] See [ksatɕ]
ksaaʔ-ksaaʔ กษา-กษา	เสียงเขี่ยใบไม้แห้ง onomat. from the sound of disturbing dry leaves
ktɕaan กจาย	จ [กั้น-จาย] See [kan-tɕaan]
kɕaan กงาน	ห่าน a goose
kwp กิป	ใช้คู่กับ [คัม] แปลว่า กัดอย่างแรง Used with [kham] meaning to bite hard tɕkɛɛ kham phluat tɕɔɔŋ kwp สุนัขจับน้อง The dog snapped at (someone's) calf (of the leg). kɛɛ kwat satɕ ŋɛt kham kwp เขาหยิบเนื้อเค็มขึ้นกัด He pick up (some) dried meat and bit it hard.
kwit กิต	คิด to think, figure, calculate kwit thaa คิดว่า to think that ... kwit daɪ คิดถึง to think of, to miss kwit man daɪ คิดไม่ถึง (He) did not think (that) ... kwit tɕɔɔŋ คิดมาก to think seriously (about) kwit mɔɔɔ คิดดู think over, ponder over kwit mɔɔɔ ʔɔɔi tɕliɛa คิดดูให้ดี to think over something carefully kwit tɔu คิดไป to think about (something) kwit weep kwit klei พิจารณา (คิดยาวคิดสั้น) to consider (something) carefully kwit tɕɔɔu คิดลึก to think deeply about

	kwt hAAi kwt tuit	คิดแล้วคิดอีก	to think over something again and again
	kwt tɔɛŋ	คิดออก, คิดได้	to figure out, solve
	kwt mu? kwt krooi	คิดหน้าคิดหลัง	to consider (something) carefully
kwi กวิล		สลักไม้สำหรับเกี่ยวเชือกระหว่างแอกน้อยกับคันไถ	a bolt for lashing the rope from the secondary yoke to the plough-handle
kpwt กปิต		แผลเป็นขนาดที่เห็นได้ชัด	a scar (on skin), a cicatrice
ktum กตัม		(ต้น, ลูก) พับทิม	<u>Punica granatum</u> (Punicaceae)
ktrwp กตริป		ดู [กั้น-ตริป]	See [kan-trwp]
ktrum กตรัม		ดู [กั้น-ตรัม]	See [kan-trum]
ktrwh กตริฮ		ดู [กั้น-ตริฮ]	See [kan-trwh]
kdur กดิร		ครืน เสียงฟ้าร้อง	onomat. from the sound of thunder pkuar kdur ฟ้าร้องครืน The thunder roared [kdur].
knwt กนิต		ความคิด	thought(s), idea; thinking tɔah knwt แก่ความคิด (แก่ตัว) to be thoughtful, i.e. to be getting old
krwp กริป		เสียงเคี้ยวของที่เหนียว ๆ	onomat. from the sound of chewing on a tough thing

krwŋ กรึ่ง	แมงที่กินหัวมัน, หัวเผือก an insect or a grub that bores into a (sweet) potato or taro tuber tan-looŋ krwŋ sii มันเป็นแมง A potato tuber that was bored by a grub .
ktɔrwɪ กจรีล	ดู [กั้น-จรีล] See [kan-tɔrwɪ]
kkrwʔ กกรี่	ขวั๊กไขว่ to move or to act pell-mell mnwh dAAr kkrwʔ คนเดินขวั๊กไขว่ (Many) people are walking pell-mell.
kkrwʔ-kkræp กกรี่-กกรี่ญ	เสียงอึกทึก to be noisy; noisily koon kmeep æp kkrwʔ-kkræp khaaŋ kraau เด็ก ๆ ส่งเสียงอึกทึกอยู่ข้างนอก The children are playing noisily outside.
kkruh กกรือฮ	(ผิวหนัง) หยาบ, ขรุขระ (อย่างหนังคางคก) (of skin) to be rough (as the skin of a toad) muʔ kkruh หน้าหยาบขรุขระ The skin of the face is very rough.
k-hum กฮึม	คำรามในลำคอ (ใช้โต้ทั้งคนและสัตว์) to growl (of animals, people) tɔkɛɛ k-hum daʔ khniia หมากกระหิมใส่กัน The dogs growled at each other.
kuww กี	คือ to be (as follows, as defined); namely kuww thaa คือว่า that is, that is to say
kuwwʔ~kəəʔ กี~เกอ	โง่ to be dumb, mute kAAt kuwwʔ เป็นโง่ to be dumb, mute mnwh kuwwʔ คนโง่ a mute person

- ktuwm-rumw-ron
กที-รือ-โรน
กระตือรือร้น to be anxious, enthusiastic, eager, in a
rush; to hasten
thæ kaar man ktuwm-rumw-ron ทำงานไม่กระตือรือร้น
to work without enthusiasm
- kpyv
กปี
จระเข้, จระเข้ a crocodile
- kdvrv
กตึง
กระตือรือร้น a pestle attached to a horizontal bar,
resting on two supports, which act as fulcrum. This
is operated by a person alternately stepping on
and off of the end of the bar.
tɔwan kdvrv เหยียบกระตือรือร้น to pound (unhusked
rice) by alternately stepping on and off of the
end of the bar of this kind of pestle
tbal kdvrv ครกกระตือรือร้น a mortar, with pestle
attached to a bar as a fulcrum, and raised by
the weight of a person stepping on and off
- krvrv
กรึง
เครื่อง ใช้ประกอบกับคำนามอื่น หมายถึงของที่เข้าสำหรับกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด
หรือของที่ทำขึ้นเพื่อใช้งานต่าง ๆ used in compounds meaning
an apparatus or a device for
krvrv san-laa เครื่องแกง the spices or seasoning
used in making curry
krvrv phlvrv เครื่องทำไฟ a electricity generator
da? krvrv ปรงเครื่อง (เช่น ปรงก้วยเกี้ยว) to season
hooŋ krvrv ห้องเครื่อง engine room
krvrv knoŋ เครื่องใน internal body organs
krvrv sam-?aaŋ เครื่องสำอาง cosmetics
krvrv maai เครื่องหมาย sign, mark, symbol, signal
krvrv phlɛŋ เครื่องดนตรี musical instrument
krvrv mmw เครื่องมือ tool, instrument
krvrv beep เครื่องแบบ a uniform

- ktɔɔɔ
กจ็
ดู [กั้น-จ็] See [kan-tɔɔɔ]
- kəp
เก็ป
ชิด เหมือนกับ [จิต] to be close, near, nearby - the same
as [tɔit]
ŋkui kəp khniia นั่งชิดกัน to sit close to each other
- kɔəm
กเน็ม
(หน้า) บึ้ง to be sullen, serious, strained, unsmiling
(of the face)
ŋkui mu? kɔəm นั่งหน้าบึ้ง to sit with a sulky face
- kbəp
กเบ็ป
เม้ม (ปาก) to fold or pull one's lips inward, compressing
them
- kdəp
กเด็ป
อ่อน ไซ้กับผลไม้ที่ยังอ่อนอยู่มาก ยังไม่มีเนื้อห่อที่จะกินได้ newly-formed
fruit, too young (of fruit)
doon kdəp ลูกมะพร้าวที่อ่อนมาก The coconut is too
young.
- knəŋ
กเน็ง
กระดิ่ง, กระดิ่ง a little bell
- kləp
เกล็ป
(ตา) บวมปิด (the eye) to be swollen until it is closed
- kləʔ-kləʔ
เกลอะ - เกลอะ
เสียงการฟันหรือตอกไม้อย่างไม่ค่อยมีแรง onomat. from the sound
of chopping wood wearily or unenergetically
kaap tɕhəə kləʔ-kləʔ ฟันไม้ก็อก ๆ (อย่างไม่ค่อยมีแรง)
to chop wood wearily
- krəp
กร็ป
กริบ (ใช้กับการดื่มเหล้าเพียงจิบเดียว) a sip (of liquor)
phaʔ (sraa) maa krəp san มาดื่มเหล้าสักกริบก่อน Let's
have a sip (of liquor) first.

- krəm
เกร๋ม (ปลา) กริม (ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง) a species of small fish similar to the fighting fish (Clenops vittatus)
- krəʔ
เกรอะ ʔ อึก (เสียงกลืนน้ำแต่ละครั้ง) onomat. from the sound of swallowing a liquid
phaʔ twʔ luu krəʔ-krəʔ ดื่มน้ำดังอึก ๆ to drink water making a loud noise in swallowing
juua ban maa krəʔ kdei เอาสักอึกซิ! lit. "Have just a swallow", meaning "Have a drink (of liquor)."
- ksəp
กเซ็ป กระซิบ to whisper
kʝei ksəp-ksəp พุดกระซิบ ๆ to whisper, to speak very softly
- kəəp
เกป สูงเอียงไปข้างหนึ่ง เช่น รองเท้าส้นสูง (ไม่นิยมใช้แล้ว) to be heeled as high-heeled shoes (rarely used now)
- kəən
เกิน เกิน เหมือนกับ [ลึส] ซึ่งเป็นที่นิยมใช้มากกว่า the same as [lɯʰh] but [lɯʰh] is more common
- kəəʔ
เกอ ʔ ดู [กั๊] See [kumʔ]
- krəət
เกร็ด เช่น เสียงกั๊กพัน, เสียงที่เกิดจากการขึงสายเคื่องดนตรีจนตึง onomat. from the sound as of the grinding of teeth or as when tighten the strings on a music instrument
- kaʰ
เก็ช สะกิด (ให้รู้สึกตัว) to tap, nudge gently (in order to get someone's attention)
kaʰ dai สะกิดแขน (ให้รู้สึกตัว) to tap (someone) on an arm
- kprʌŋ
กเป๊ริง ดู [กั้ม-เป๊ริง] See [kam-prʌŋ]

- kbat
 ก.บ.ัด
 ปิด to close; to turn off
 kbat thwiiar ปิดประตู to close the door
 kbat phiau ปิดทาง to close the way
 roodng-rueen kbat (rueen) โรงเรียนปิด (เรียน) The school is closed.
 kbat tw? ปิดน้ำ to turn off a water tap
- kthat
 ก.ท.ัด
 ดู [กั้น-เท็ด] See [kan-that]
- kda?
 ก.ด.าะ
 ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ ค่ำ เดือนพฤศจิกายน ถึงแรม ๑๕ ค่ำ เดือนธันวาคม ดู [แค] 1. the name of the Lunar month beginning from the first day of the period of the waxing moon in November to the fifteenth day of the period of the waning moon in December - see [khee] 1.
- knar
 ก.น.าร์
 หนู a rat, mouse
 knar preep หนูพุก a large field rat
 knar puah soo หนูท้องขาว a rat with white abdomen (living in a house or a field)
- klat
 ก.ล.ัด
 ถอก ปลิ้น (อยู่แล้ว) ดู [กั้น-เล็ด] to expose an underlying surface, tissues, or organ by pushing or forcing the superficial layer back - see [kan-lat]
- klan
 ก.ล.ัน
 กลิ่น odour, scent, smell
 klan s?oi กลิ่นเหม็น a bad smell
 baan klan ไล่กลิ่น to catch the scent (of), to smell
- klan-tila
 ก.ล.ัน-เตีย
 แมงกะแต้, กระแต้ a small insect (when crushed it emits an offensive odour)

kAA~kA?

เกอ~เกอะ

ก็ "Well, ...", so, then; also (often not translatable)

kAA tɕila ก็ดี That's good, then.; It's fine.

kAA man moo jɔɔŋ kAA man tɔu เขาไม่มา ฉันก็ไม่ไป

He didn't come, so I won't go.

kAAp

เก็ป

กอบ to gather up, scoop up with two hands

kAAp sɾuu กอบข้าวเปลือก to scoop up unhusked rice
with two hands

kAAt

เก็ด

๑. เกิด ฎ [กัม-เน็ด] to be born; to happen, occur -
see [kam-kAAt], [kAAt]koon pɾoh kAA kAAt tɕhnam rootɕ hAAI ลูกชายเขาเกิด
ปีที่แล้ว His son was born last year.

kAAt moo เกิดมา to have been born

kAA ʔoɔi kAAt ก่อให้เกิด to cause

kAAt pɕoɔtɕ เกิดประโยชน์ to be useful

๒. เป็น to be

kAA kAAt kruu เขาเป็นครู He is a teacher.

kAAt kaar kAAt ɲiiaɾ เป็นการเป็นงาน to be systematic,
business-likekAAt mɔɔŋ-mɔɔŋ เป็นครั้งเป็นคราว at intervals,
at times

kAAt khEE-khEE เป็นเดือน ๆ for months

kAAt ʔoi เป็นอะไร What is the matter?

man kAAt ʔoi ไม่เป็นไร Nothing is the matter.,
That's all right.kAAt rooʔ เป็นโรค to have a disease, be
diseased

kAAt hAAt เป็นหืด to have asthma

kAAt khjɑl เป็นลม to faint

๓. มี (ใช้ในประโยคปฏิเสธเท่านั้น) to have

man kAAt thnam tɕuaʔ ไม่มียาสูบ (I, do) not have
(any) cigarette(s).

๔. (ทิศ) ตะวันออก east

- ?๒ klat ทิศตะวันออก east
๕. คำ ใช้กับข้างขึ้นเท่านั้น ดู [รุจ] (period of) the waxing moon - see [root๑]
- gai neh gai pram klat วันขึ้นขึ้น ๕ คำ Today is the fifth day of waxing moon.
- kphlam (ตัว)ที่ท้อง มักใช้กับสัตว์ ถ้าใช้กับคนเป็นการไม่สุภาพ มีความหมายในทำนองว่า
กเพิ่ม 'มีคนท้อง' - ดู [เพิ่ม] pregnant (animals), impolite to use of a person
- təu dɔ? koo m๒ kphlam moo phoɔŋ ไปจูงวัวตัวที่ท้องมาด้วย
Bring the pregnant cow to me!
- knaat ดู [กัม-เน็ด] See [kam-naat]
กเน็ด
- klaa เกลอ(เพื่อนร่วมน้ำสาบาน ใช้ระหว่างชายกับชาย) ดู [มเรยะ] friend, comrade (a pledge of friendship between men made in a ceremony)
- juua klaa เอาเกลอ (ทำพิธีสาบานเป็นเกลอกัน) to become friends (by making a pledge of friendship in a ceremony)
- ktɔlam ดู [กัม-เจิม] See [kan-tɔlam]
กเจิม
- kkraa? (เริ่ม) ขยับ, ขยับเขยื้อน (เช่น คนที่เพิ่งฟื้นจากสลบ, ต้นไม้ที่เพิ่งโดนลมพัด)
กเกรอ to start moving (such as a person having just recovered from fainting or a tree when the wind is starting to blow)
- k-hlaŋ ดู [กัง-เฮิง] See [kaŋ-hlaŋ]
กเฮิง
- kum ปองร้าย to intend harm; to determine to do harm
กม kum naŋ wei kbaal k๒ ปองร้ายจะตีหัวเขา to determine to hit someone's head

kun	คุณ บุญคุณ	kindness for which one is indebted
กุน	สนองคุณ, ตอบแทนบุญคุณ	to repay the kindness of, pay back benefits received (e.g. from one's parents, native land, etc.)
kul-kul	(เห็น) ไร ๆ เช่น เห็นคนที่กำลังดำน้ำอยู่	to be seen moving indistinctly such as a person when swimming underwater
kur	เสียงเรียกไก่ (เช่น เวลาให้อาหาร)	onomat. from the sound of calling chickens
kur		
ku?	คุก	a prison, jail
กั	ตงูล คุก?	เข้าคุก to be imprisoned
	ตงวป คุก?	ติดคุก to be imprisoned
	หะเอ? คุก?	แหกคุก to break out of jail, break jail
kpum	(ดอกไม้) ดอก	to be in bud
กปุม	ปกาะ kpum	ดอกตูม flower bud
kpur	๑. ขุย (ดิน)	fine particles (of dirt removed from a burrow by small animals or insects)
กปุร	kpur knar	ขุยดินที่หนูขุดขึ้น the dirt a rat digs out and piles at the entrance to its burrow
	๒. บ้วน (ปาก)	to rinse out (the mouth)
	kpur mmwat	บ้วนปาก to rinse out the mouth (so as to remove betel juice or the bad taste in one's mouth on rising in the morning)
ktut	ตู่ [กั้น-ตุต]	See [kan-tut]
กตุต		
ktuh	(เป็น, น้ำ) ท้อง	pus
กตุษ		

kduŋ-kduuŋ กตุง-กตุง	ตุง onomat. from the sound as when someone jumping or falling into the water
kdu? กต	ต [กต-ต] See [kan-du?]
krun <u>กรุน</u>	ไข้ fever, illness (characterized by fever) krun khlan ไข้หนัก to have a high fever, to be very ill krun-tɕan ไข้ป่า, มาเลเรีย malaria, malarial fever
kruh <u>กรอ</u>	ครุ ถัง (มีหูที่ทุกชนิด) a bucket (of any kind, with a handle)
ktɕu? กต	เร่ง (เกวียน รถม้า) to speed up (a vehicle or a horse) ktɕu? rteh เร่งเกวียนให้เร็ว to speed up a cart
ktɕuh กตฮ	ต [กต-ฮ] See [kan-tɕuh]
kkur กต	(เปียก) ชุ่ม, แฉะ to be thoroughly wet; to be oily dei saam kkur พื้นดินเปียกชุ่ม The soil is thoroughly wet. khlap kkur เป็นมันแฉะ to be oily (as food)
kkhu?-kkha? กต-กต	กระวักกระวาด, รีบเร่ง, กุสีกุจ to be in a hurry, quickly, meddle in tau jaan kkhu?-kkha? ไปอย่างรีบเร่ง to go in a hurry mtɕah ptiah ttool jɕɕ kkhu?-kkha? เจ้าของบ้านต้อนรับเราอย่างกุสีกุจ The owner of the house fussed over (us) in receiving (us).

- kuu (1) คู่ (ลักษณะนาม) a pair of
 กู (๑) tu? klat kuu-kuu วางเป็นคู่ ๆ to place somethings in pairs
 กูมอ? piir kuu รองเท้าสองคู่ two pairs of shoes
- kuu (2) แอ่งน้ำ สระน้ำขนาดใหญ่ที่ขุดขึ้น a large pool (dug by men)
 กู (๒)
- kuun ต้นคูณ ต้นไม้ขนาดกลาง ออกดอกปีละครั้ง ดอกสีเหลือง Cassia fistula
 กูม (Leguminoseae), a tree known for its beautiful masses of yellow flowers
- kuur (1) ๑. ต่าง (มีมากกว่าหนึ่งสี เช่น สีตัว) of more than one colour
 กูร (๑) tɔkɛe kuur สุนัขหลาย a dog of more than one colour
 ๒. ขีดให้เป็นรอย (ทำให้ของเสีย) to draw, scratch lines
 กูร smut ขีดสมุดเสียหมด to scratch lines in an (exercise) book making it unusable
 ๓. รอยขีดข่วน scratches
- kuur (2) ท่วม (มะขาม) to be almost ripe (of tamarind)
 กูร (๒)
- ktuup กู [กัน-ตู่ญ] See [kan-tuup]
 กตู่ญ
- kthuu ขู่ นิยมใช้มากกว่า [กู] to threaten, to scare - more common than [khuu]
 กทู่ kthuu ʔooi khlaatɔ ขู่ให้กลัว to scare someone by threatening
 กู kthuu thaa naŋ kat kaa jɔɔŋ เขาขู่ว่าจะตัดคอฉัน He threatened that he would cut my throat.
- kduung กู [กตู่ญ] See [kduŋ]
 กตู่ญ
- knuur เป็นลาย, ลวดลาย กู [กูร] pattern, decorative design - see [kuur]
 กนุร ʔaaɯ knuur เสื้อซึ่งมีลายหรือลวดลาย a shirt/blouse with stripes or other pattern

- kruu
ครู
ครู a teacher; you, he, him, she, her (speaking to or about a teacher)
 1๐๐? kruu คุณครู you, he, him, she, her (speaking to or about a teacher, more polite than [kruu])
 1๗๗? kruu ยกครู to pay homage to teachers and spiritual guides
 kruu baa ครูบา (บุคคลที่เคร่งทางธรรม และรักษาคนไข้ด้วยวิธีไสยศาสตร์) a highly respected elder who conducts religiously oriented ceremonies to cure the sick
- kruu?
ครู
๑. (ถอย) ทรุด, (ลุก) พรวด (to move backwards, to get up) quickly; hastily
 ๒. เสียงขูด เช่น เสียงขูดมะพร้าว (กับกระท้าย) onomat. from the sound of scratching or grating something
- kruun
ครูง
ต้นพุง Dalbergia cochinchinensis (Leguminosae)
- k-huu
กู
โหว่ ไข้ยายคำว่า [ปรัว] to be hollowed out (a modifier of [pruan])
 ntɕian klat pruan k-huun ฝาบ้านเป็นรูโหว่ There is a gaping hole in the wall of the house.
- k-huun
กูง
อยู่ในลักษณะที่ก้นโค้งขึ้น to be in the position of the bottom up
 dool pkap mu? k-huun ล้มคว่ำหน้าก้นโค้ง to fall head over heels
 pkap tɕhnan k-huun คว่ำหม้อ to turn a pot upside down
- kop
กูป
คบ สมคบ to associate with, be friends with; to conspire, join together (in conspiracy, plot, practical joke)
 kop phɕɕn คบเพื่อน to have a friend
 kop khniia tɕu plan สมคบกันไปปล้น to join together in robbery

- kom
กุม
๑. กอ ใช้เป็นลักษณนามได้ a clump, bunch (of bamboo, rice plants, onions, grass in the ground); also used as classifier
kom rsei กอไม้ a clump of bamboo
๒. โคน (หาง) the base of (a tail)
๓. (แผล) เกิดเป็นหนอง (a wound) to produce pus, to have pus
tɔɯŋ tmau kom ktuh แผลที่ขาเกิดเป็นหนอง The wound on the leg is producing pus.
- kom-phlɛk
กุม-พล็ย
- ดู [กัม-พล็ย] See [kam-phlɛk]
- kpop
กปุ๊ป
- ดู [กัม-ปุ๊ป] See [kam-pop]
- ktop
กตุ๊ป
- ไล่จับ (คนหรือสัตว์) โดยการปิดขังในที่จำกัดก่อนแล้วจึงจับ to catch (a person or animal) by confining him/it in a limited space before catching him/it
ktop juua koon-tɔaap naŋ kɔw ไล่จับนกในห้อง (เช่น นกที่บินพลัดเข้ามา) โดยการปิดประตูหน้าต่างให้หมดแล้วจึงจับ to catch a bird in a room by closing the door and the windows before catching it
- ktom
กตุ้ม
- ต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ชนิดหนึ่ง คล้ายตะแบก มีดอกเป็นช่อสีม่วง a kind of big forest tree with bunches of violet flowers
- ktom-ruɪ
กตุ้ม-รุย
- แมลงปอ a dragonfly
- krop
กรุป
- ครบ (ตามจำนวน หรือ เวลาที่กำหนดไว้) to be complete (generally of a stipulated quantity or time)
tɔe? krop ruai knia แจก (ของ) ครบทุกคน to give (something) to everybody

thoo kaar krop pram tghmoon haaI ทำงานครบห้าชั่วโมงแล้ว
to have worked for five hours (which completes the
stipulated time)

krom กรม	หอยกาบ <u>Nodularia scobinata</u> (Carditidae)
koo กู	โค วัว a cow, ox
koom กูม	โคมลอย ทำด้วยกระดาษแก้วสีต่าง ๆ บรรจุด้วยควัน ปล่อยให้ลอยไปกลาง อากาศ ทำในเทศกาลออกพรรษา a large smoke-filled balloon made of vari-coloured paper released at the end of Buddhist Lent
koor กูร	๑. รวงข้าว ears of paddy ๒. ลักษณะนามของ รวงข้าว ฝักมะขาม a classifier of ears of paddy or tamarind pods
kootɔ กูจ	ขมวด (ผม เข็ม ด้าย ปากถุง ปากกระสอบ) กู [กยูจ] to twist and tie a knot in the end of a string, rope or thread, a bag or sack - see [kbootɔ] kootɔ sa? ขมวดผม to twist and tie a knot in the hair
kooʔ กู	๑. ที่โคก หรือ ที่ดอน to be high of land; highland ๒. แห้ง (ใช้กับแกงซึ่งน้ำแห้งไป) (a curry or soup) with too little water san-laa kooʔ แกง (น้ำ) แห้ง a curry with too little water
kphoon กพูน	กู [กัม-พูน] See [kam-phoon]

kbodn กบูน	หยิ่ง, จองทอง to be haughty, vain, proud thoo kbodn ทำตัวหยิ่ง to be haughty, vain, unduly proud
kbodtɔ กบุด	ผูก (ปากถุง, กระสอบ) - ผูก [กุด] to tie (a bag or a sack with a piece of rope) - see [kbodtɔ] kbodtɔ bau ผูกปากกระสอบ to tie a sack
kmoon กมูน	สีผึ้ง lip-wax kmoon mmwat สีผึ้งทาปาก (ทาทั้งปากแดง) lip-wax
ktoot กตุต	ดู [กั้น-ตุต] See [kan-toot]
ktool กตุล	ดู [กั้น-ตุล] See [kan-tool]
ktoonɔ กตุง	ดู [กั้น-ตุง] See [kan-toonɔ]
kdootɔ กตุจ	(ต้น) กลอย - <u>Dioscorea doemona</u> (Dioscoraceae), a climbing edible tuber of the yam family
krooh กรูย	กรวด, ลูกวัง pebbles, gravel, laterite thnal krooh ถนนลูกวัง a gravel road
kʔoot กตุต	อาเจียน, อ้วก, ราก เหมือน [จ้อ] to vomit, throw up, puke - the same as [tɔʔoo] kʔoot tɔɛn ʔah อาเจียนออกหมด to vomit everything up kʔoot kaat tɔhliam อาเจียนออกมาเป็นเลือด to vomit blood
kon โก้น	กล (การละเล่น) tricks, sleight - of-hand lɛk kon เล่นกล to do tricks (as a magicians)

kon	วันตรุษจีน Chinese New Year
โก้ง	thəw bəw kon ทำบุญวันตรุษจีน to make merit on the Chinese New Year
ko? (1)	เสียงตอนท้ายของการบินของนกเขา ซึ่งใช้แยกประเภทนกเขาได้ คือ
โกะ (๑)	นกเขาที่ร้อง [โกะ] ถ้าร้อง [โกะ] ตอนท้ายสามครั้ง จะเรียกว่า นกเขาสาม [โกะ] onomat. from the sound at the end of the coo of a dove. The number of such sounds indicates different kinds of doves e.g. a two [ko?] dove, a three [ko?] dove
ko? (2)	(หลัง) ค่อม to be hunchbacked
โกะ (๒)	mnwə khəwəw ko? คนหลังค่อม a hunchback
kmom	สาว a young girl, a single woman; girlfriend
ก้อม	koon kmom ลูกสาว a daughter
	p?oon kmom น้องสาว a younger sister
	bəw kmom พี่สาว an elder sister
	kloh kmom หนุ่มสาว teenagers, young people
	sreɪ kmom หญิงสาว a young woman
	kəw nəw kmom เขายังสาวอยู่ (ยังไม่แต่งงาน) She is still single.
kmol	เป็นก้อนกลม - ดู [กโดิ้ล] to be round (as a marble) - see
ก้อม	[kdol]
	soon dɛɪ ?wəɪ kmol bɛɪ kdol ขึ้นดินให้เป็นก้อนกลมสามก้อน to mould clay into three round pieces
kmor	แมงกระซอน a beetle of the genus (Gryllotalpa); a mole
ก้อม	cricket
kdol	ก้อน (ลักษณะนามของของที่เป็นก้อนกลม) - ดู [ก้อม] a classifier
กโดิ้ล	of round objects (as a marble) - see [kmol]

kdo? กโตะ	ดู [กั้น-ดู] See [kan-du?]
klo? โกละ	เสียงที่เกิดจากการเขย่าไข่ที่เน่า onomat. from the sound of a rotten egg when shaken puuaŋ klo? ไข่เสีย a rotten egg
kpoŋ กโห่ง	แมลงปีกแข็งชนิดหนึ่ง สีน้ำตาลเข้ม ขนาดเท่าหัวแม่มือ ตัวกินได้ a kind of edible big brown beetle
koot โกต	ตี ไข้กับเครื่องดนตรี to play a stringed instrument (with a bow) koot truua สีซอ to play a stringed instrument
koon โกน	๑. ลูก one's child koon proh ลูกชาย a son koon sreɪ ลูกผู้หญิง a daughter koon kam-prɪla ลูกกำพร้า an orphan koon ntɕem ลูกเลี้ยง a step-child; an adopted child koon tɕmɑŋ ลูกคนหัวปี one's eldest child koon pɾu ลูกคนสุดท้อง one's youngest child koon psaa ลูกสะใภ้, ลูกเขย a daughter or a son-in-law koon baɑŋ koon pʔoon ลูกพี่ลูกน้อง a cousin koon phluah ลูกฝาแฝด a twin, twins koon tɕau ลูกเต้า, ลูกหลาน one's children; one's children including grandchildren, nephews and nieces koon ktɕei ลูกอ่อน a baby, a very young child or animal mee koon ktɕei แม่ลูกอ่อน a woman or a female who has just given birth sməʔ koon มดลูก the womb, uterus koon sah ลูกศิษย์ one's student, pupil, follower koon sɾəʔ ลูกบ้าน villagers; members of a household koon tɕhnool ลูกจ้าง a hireling, employee

๒. ต้นอ่อนของต้นไม้ สัตว์ที่ยังเล็กอยู่หรือใช้กับสิ่งอื่น เพื่อแสดงว่าเล็กกว่า
ของในประเภทเดียวกัน young plants; the young of animals
as puppies, calves, etc.; used in indicating something
smaller than other things of the same kind

koon swaai ต้นอ่อนของมะม่วง (ที่เพิ่งงอกจากเมล็ด) a young
mango tree (that has just sprouted from seed)

koon kwan ลูกไก่ a young chick

koon dai นิ้วก้อย the little finger

koon soo ลูกกุญแจ a key

koon-tgaap
โกน-จ่าป

นกกระจอก หรือ หมายถึงนกทั่วไป a sparrow or bird (in general)

koon-hung
โกน-ฮิง

ไม้ทิง การละเล่นชนิดหนึ่งของเด็กประกอบด้วยไม้สองท่อน ท่อนหนึ่งยาวประมาณ
๕๐ เซนติเมตร และอีกท่อนหนึ่งยาวประมาณ ๑๕ เซนติเมตร A childrens'
game played with two sticks: one 50 cm. long, the other 15
cm long. The short stick is placed over a hole and flicked
up into the air with the long stick by one team. The
other team tries to catch the stick. If they succeed,
they can flick the stick. If they fail, they throw it
toward the hole attempting to get it as close to the
hole as possible. The distance from the hole to the stick
is then measured with the long stick. The team that flicked
the stick gets one point for each stick length the small
stick is from the hole. The team that accumulates ten
points first can punish the other team.

koor
โกร

๑. คน (กริยา), กวน (เช่น การทำอาหารบางชนิด) to stir (a
liquid), stir up (ingredients)

koor san-laa คนแกง to stir curry

koor tchnan baai คนหม้อข้าว to stir rice being cooked
in a pot

๒. (ท้อง) ร้อง (the stomach) to growl

koon	โกง, ฉ้อโกง, ขี้โกง	to cheat
โกง	แก koon pra? jrrng	เขาโกงเงินฉัน He cheated me out of my money.
koo?	กู่	to halloo, call out (esp. when searching for someone)
โก๋	koo? hau กู่เรียก	to call out (in search of someone)
kthoon	กระโถน	a spittoon
กโถน		
kthoon	เป็นหลุมลึก (ใช้กับพื้นดินที่มีของหนักหล่นลงไป)	a depression (in the ground) caused by the fall of a heavy object
กโถง		
kdoong-kdaang	เสียงดังหลาย ๆ ชนิดดังขึ้นพร้อม ๆ กัน เช่น เสียงต่าง ๆ ในขณะก่อสร้าง หรือ รื้อบ้าน	onomat. from the various sounds occurring at the same time as when building or tearing down a house
กโดง-กตาง		
knoop	ตั๊กแตน (ทั่วไป)	a grasshopper; locust, mantis
กโนป	knoop srau	ตั๊กแตนตำข้าว a mantis
kloo?	โป๊ก เช่น เสียงศีรษะกระทบกับวัตถุแข็ง	onomat. from the sound as when the head hits against a hard object
โกล	wei kbaal kloo? ศีรษะโป๊ก	to hit someone's head (as with a stick of wood and the sound [kloo?] is heard)
kroot	๑. อึ่งอ่างชนิดหนึ่ง	a kind of bullfrog
โกรต	๒. เสียงร้องของอึ่งอ่าง [โกรต]	onomat. from the sound of a [kroot] fullfrog
krootɔ	๑. ส้ม	an orange
โกรจ	๒. มะนาว	lime, lemon

krootɔ-tɕhmar โกรจ-ฆมาร	มะกรูด kaffir lime
kʔoop กโอบ	หอม (กลิ่น) to be fragrant, sweet smelling kʔoop trup หอมฟุ้ง to have a strong, pleasant, lingering fragrance kʔan kʔoop กลิ่นหอม a fragrant smell
kət ก็อต	กุฏิ (พระ) an abode for monks in a monastery
kər ก็อร	ปีน - อู [ขนิม] the Year of the Pig - see [tɕhnam]
kəʔ เกาะ	นกยางควาย a cattle egret
kbəŋ กบ็อง	(น้ำ) ค่าง ที่ทำจากขี้เถ้าของพืชบางชนิด เช่น ก้านมะพร้าว ใช้ในการปรุง อาหารบางชนิด lye made from ashes of a burnt plant such as coconut leaves; used in preparing some kinds of food
kbəh กบ็อย	(ขาว) โพลน, (ซีด) เขียว ใช้ขยายคำว่า [ซอ] an intensifier of [səu] səu kbəh ขาวโพลน to be purely white, all white mʔ səu kbəh หน้าซีดเขียว The face is very pale.
kmət กม็อต	กุด, ต้าน cut off, amputated, shortened; a stub, stump ktui kmət ทางกุด the stump of a tail mriiam dai kmət นิ้วมือกุด the stump of a finger
kməʔ กเมาะ	แตกละเอียดไม่มีชิ้นดี to be broken into small pieces tɕhnaŋ thliəʔ bəeʔ kməʔ ʔəh หม้อดินแตกไม่มีชิ้นดี The (earthenware) pot fell down and smashed into small pieces.

- กว๋อง กนึ่ง
 ๑. ห้อง (นิยมใช้มากกว่า [สอง]) a room (more common than [หว๋อง])
 กว๋อง dee? ห้องนอน a bed-room
 ๒. ใน ภายใน in, on, at (of time); in (of space, esp. enclosed space)
 กว๋อง bei ฎai ภายในสามวัน in three days
 กว๋อง khee nih ในเดือนนี้ during this month
 กว๋อง ฎai neh ภายในวันนี้ today
 กว๋อง ฎai naa ในวันไหน on what day?
 กว๋อง wliia nih ในเวลานี้ (ขณะ) นี้ at this time
 กว๋อง ptiah ภายในบ้าน in the house
 khaang กว๋อง ข้างใน inside, (the) inside
 khoo กว๋อง กางเกงใน underpants; panties
 กว๋อง t๕at ในใจ in one's mind, in mind
- กว๋อง กว๋อง
 ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ขนาดใหญ่ ไม่มีหู มักใช้ใส่ข้าวสาร ขนาดใหญ่กว่า [ก๕] a big bamboo basket without a handle, usually used for storing milled rice (bigger than [kt๕r๕])
- kt๕oh กว๋อง
 ๕ [ก๕-จ๕ฮ] See [kan-t๕oh]
- กว๋อง (1) โทน to shave (beard, hair)
 กว๋อง (๑) กว๋อง sa? k๕oo๕๕ โทน (ผม) จ๕ to cut the top knot (on the head)
 กว๋อง (2) (วัน) โทน the day before the day of the full moon or
 กว๋อง (๒) before the day of the new moon
- กว๋อง กว๋อง
 ๑. โกง, งอ (อยู่) to be bent, crooked
 khno๕๕ กว๋อง หลังโกง a crooked back
 ๒. ใช้ใน [แตร๕ กว๋อง] หมายถึง กุ้ง Used in [trei-kว๋อง] meaning shrimp, prawn
 trei กว๋อง ฎkaam กุ้งฝอย a kind of tiny shrimp

- kwah กวาค (ด้วยคราดหรือจอบมาทางเดียว) กู [กกอฮ] to scrape,
 กอฮ grate, rake (using a rake or hoe moving in one direction
 only) - see [kkwah]
 kwah doon ขูดมะพร้าว to scrape, grate coconut
 kwah san-ram โกวขยะ to rake rubbish together
 (with a rake or hoe)
- kpwaŋtɕ (ผม) จุก a topknot (as of children)
 กปอจ
- kwawr ปูนกินหมาก lime eaten with betel
 กมอร
- kwəp ห่อหุ้ม (ด้วยกาบหรือกลีบเลี้ยง เช่น ดอกหมอก ดอกมะพร้าว หรือ ดอกไม้อื่น
 กตอป ที่ยังอ่อนอยู่); (หาง) จุก (ก้น) เช่น สุนัขเวลากลับ (of a spathe)
 to enclose (young flowers); (of a tail) to cover (the anus,
 as a dog in fear)
- kwəɔl (1) ใช้ใน [จรู-กนอล] หมายถึง หมูเลี้ยงพันธุ์เล็ก Used in [tɕruu?
 กนอล (๑) kwəɔl] meaning a kind of domestic pig which is rather
 small
- kwəɔl (2) (ต้น) กระโดน Careya arborea (Lecythidaceae)
 กนอล (๒)
- kwəɔn กลอน (ประตู, หน้าต่าง) a slide bolt (lock) on doors and
กลอน windows
- kwəŋ ๑. กล่อง a box
กล่อง kwəŋ kdaah กล่องกระดาษ a paper box
 ๒. กล่อง a camera
 kwəŋ thaai ruup กล้องถ่ายรูป a camera
 ๓. กล่อง (ยาสูบ) a pipe
 kwəŋ tɕua? (thnam) กล่องยาสูบ a tobacco pipe

kroom	ใต้	under, underneath, below
<u>กรอม</u>	kroom dlam tqxx	ใต้ต้นไม้ under a tree
	kroom ptiah	ใต้ถุนบ้าน the space (open or closed under a house)
	kroom khjal	ใต้ลม downwind, leeward, on the leeward side
krual	คอก (วัว, ควาย)	a pen (for oxen, buffaloes)
<u>กรอล</u>		
krwa?	ลุก (จากท่า นั่ง, นอน), ตื่น (นอน)	to get up (from a sitting or lying position); to wake up (intrans.)
<u>กรอ</u>	krwa? lam	ลุกขึ้น (นั่ง); ตื่นนอน to sit up; to wake up
	krwa? tchuuar	ลุกขึ้นยืน to stand up
	krwa? pin dee?	ตื่นจากนอน to wake up
krwa?-krwa?		เสียงที่เกิดจากการคุ้ยเหยี่ยวหรือใบไม้แห้ง onomat. from the sound as when a chicken scratches in dry leaves
<u>กรอ</u> - <u>กรอ</u>		
krwah	ขูดกลับไปกลับมา	ขูด [กรอ] to scrape or grate (with back and forth movement) - see [krwah]
<u>กรอ</u>		
krwa?	นกยูง	a peacock
<u>กรอ</u>		
k-hwa?	ดู [กั๊ง-ฮอ]	See [kaŋ-hwa?]
<u>กรอ</u>		
kap	๑. ผิง (ดิน), กลบ, หมก (ไฟ)	to bury, cover up (with earth), place something in the hot coals of a fire
<u>กือป</u>	kap kmwatɣ	ฝังศพ to bury a corpse
	mluŋ kap khmwatɣ	หลุมฝังศพ a grave, tomb
	kap phlɯŋ	วิธีปรุงอาหารอย่างหนึ่ง โดยเอาอาหารที่ห่อด้วยใบไม้สด เช่น ใบตอง ใบหมกในกองไฟ to steam, cook, or roast fish, etc. by wrapping it in banana leaf and placing it in the hot coals of a fire

๒. ใช้ใน [ก๊อป ตชัย] แปลว่า เล็งพลิก, แผลง Used in [kap tsai]
meaning to get sprained

kom

ก้อม

ก [ก๊ม] See [kmai]

kom-?oi

ก้อม-ไ้อัย

ถ้าไม่อย่างนั้นละก็ otherwise, if (not) so (used as past
impossible condition)

จรง man kheep kii pii msai, kom-?oi baan dai khniia
ฉันไม่เจอเขาเมื่อวานนี้, ถ้าไม่อย่างนั้นละก็คงได้ต่อยกัน I
did not meet him yesterday, If I had, I would
have boxed with him.

kal (1)

ก้อล (๑)

หนุน รอง (ใช้กับสิ่งของ) to put something under in order to
raise it or make it higher

kal tɔɽŋ to? หนุนขาโต๊ะ to put (something) under
a table leg

kal (2)

ก้อล (๒)

เมื่อ at (time)

kal noh~ ka loh ตอนนั้น at that time, at that period

kal lau - lau nih เมื่อเร็ว ๆ นี้ recently

kal jɽŋ nou kmeep jɽŋ nou noŋ taa เมื่อฉันยังเด็ก ฉันอยู่
กับตา When I was young I lived with my grandfather.

kal (3)

ก้อล (๓)

(ผี) หลอก to haunt; to be haunted

pah khmɔɽtɔ theə kal ถูกผีหลอก to be haunted by
a ghost

kal-laa

ก้อล-ลา

เมื่อไร (ใช้ในประโยคคำถาม ถามถึงเวลาที่ผ่านมาแล้ว) - ดู [ค้อล-ลา]

When? (used in questioning about the time in the past) -
see [dai-laa]

kii gwap kal-laa เขาตายเมื่อไร When did he die?

moo dai kal-laa มาถึงเมื่อไร When did (you, he, etc.)
arrive?

- kaŋ
ก็อง
ล้อ a wheel
kaŋ rteh ล้อเกวียน a cart wheel
kaŋ rot ล้อรถ a wheel of a vehicle
๒. แวน (ลักษณะนาม) a classifier for thin round slices
(as of cucumber)
kat trei kaat kaŋ-kaŋ ตัดปลาเป็นแวน ๆ to cut fish into
round slices
- kaʔ
เกาะ
สระ (กริยา) to shampoo
kaʔ kbaal ~ kaʔ saʔ สระหัว, สระผม to shampoo the hair
- kaɦ
ก็ฮ
จับไว้ได้โดยละม่อม เช่น ตำรวจจับผู้ร้าย to arrest (someone) easily
without a fight
tam-root kaɦ tɕooŋ ตำรวจจับขโมยได้โดยละม่อม The police
arrested the thieves easily without a fight.
- kpaŋ
ก็ปอง
กระป๋อง (ใช้กับภาชนะทรงกระบอกที่บรรจุของขาย (เช่น กระป๋องนม, กระป๋องสี
เป็นต้น) ใช้เป็นลักษณะนามได้ด้วย a can, a tin; also used as
a classifier
- kphaʔ-phaʔ
ก็เพาะ - เพาะ
ลักษณะหญิงสาวที่กำลังแตกเนื้อสาว adolescent (girl)
kmom kphaʔ-phaʔ สาววัยขบเพาะ an adolescent girl
- kbat
ก็บอด
ทรยศ to betray
tɕooŋ kbat khniia ʔeɛŋ ขโมยทรยศกันเอง The thieves
betrayed each other.
- kmaŋ
ก็ม็อง
๑. กอบ (ด้วยอุ้งมือทั้งสอง) to scoop up (with the hands)
๒. กอบ (มือ) ใช้เป็นลักษณะนาม a classifier of an amount of
material scooped up in the hands
ŋkaa bei kmaŋ ข้าวสารสามกอบมือ three units of an
amount of milled rice scooped up in the hands

kwɑŋ กวี๋อง	กลมดิก to be perfectly round, be perfectly circular มว? kwɑŋ หน้ากลมดิก a perfectly round face
ktɑ?~ktaat กเตาะ? -กที๊อต	เสียงไก่ตัวเมียร้องก่อนจะวางไข่ onomat. from the cry of a hen as before laying an egg
knaʔ กนี๊อต	กำหนด (เวลา, จำนวน, ขนาด) a limit (of time); to limit, to set; to be limited, to be set man miian knaʔ ไม่มีกำหนด without a limit thee kaar ʔooi rootʔ taam knaʔ ทำงานให้เสร็จตามกำหนด to finish the work in a limited time
kraŋ กรวี๋อง	กรง (สัตว์เลี้ยง) a cage
ksat กซ๊อต	จน ยากจน to be poor nia? ksat คนจน a poor person, poor people, the poor
ksaʔ กซ๊อล	กุศล good deeds, merit
ktʔap กจ๊อป	ดู [กัน-จ๊อป] See [kan-tʔap]
ktʔɑ? กเจาะ?	เหมือนกับ [กัน-เจาะ?] (๑) the same as [kan-tʔɑ?] (1)
ktʔha? กเขา?	ดู [กัน-เขา?] See [kan-tʔha?]
kpaŋ กปวี๋อง	(หดสั้น) จู๋, (ทึบ) หม่อง (ใช้ขยายคำว่า [รูญ]) an intensifier of [rooŋ] for both meanings
kʔɑ? กเอาะ?	แอบซ่อนตัวอยู่อย่างเงียบ ๆ to hide oneself silently

k-ha?

กเฮาะ

ดู [กั๋ง-เฮาะ] See [kaŋ-ha?]

kaa

ก

๑. คอ the neck
 kaa taa คอต่อ, ท้ายทอย the nape of the neck
 tɕam-pia? kaa ติดคอ to be stuck, lodged in the
 throat (as a fish bone)
 puua? kaa คอพอก to have a goiter
 kaa ?aaʉ คอเสื้อ collar (of shirt, blouse, etc.),
 neck of a garment
 kaa dʌam dooŋ คอต้มมะพร้าว the top part of a
 coconut tree
 tɕat kaa ใจคอ disposition, mood
 twah kaa ชักคอ to interrupt, break in (while
 someone is speaking)
๒. ข้อ (ใช้กับข้อมือ ข้อเท้า) the joint (at the wrists
 or the ankles)
 kaa dai ข้อมือ a wrist
 kaa tɕɛŋ ข้อเท้า an ankle
๓. ก่อ to cause something to happen
 kaa rɛŋ ก่อเรื่อง to start trouble, cause
 trouble
 kaa heet ก่อเหตุ to start trouble, cause trouble
 kaa knʌt ก่อกำเนิด to be born
 kaa ?ʌt ก่ออิฐ to lay brick

kaa-dʌam

กอ-เดิม

แต่ก่อน in the former times, in the past

kaa-dʌam meŋ man milan rot-jon dʌar phaən sro? jɛŋ
 แต่ก่อนนี้ไม่มีรถยนต์เดินผ่านหมู่บ้านเรา In former times
 there were no cars passing our village.

kaa-san

กอ-เขิน

ใช้ในสำนวนข้างล่างนี้ Used in the expression below:
 juua kaa-san man baan เขาแน่ไม่ได้ It's not
 certain. You can't be sure.

- kaom
กอม
•
- ชันนะตุ a disease of the scalp characterized by the formation of pustules or pimples
kaat kaom เป็นชันนะตุ to be infected by this kind of disease
- kaat-kaat
กอด-กอด
•
- เสียงไก่หรือเป็ดร้องในลำคอ onomat. from the sound of chicken or duck crying softly and repeatedly
- kaom (1)
กอม (๑)
kaom (2)
กอม (๒)
•
- กำไล a bangle
กอม ใช้เป็นลักษณนามได้ to pile up; to be piled up, lie in a heap; a heap; also used as classifier
pbwch ʔkaom tu? kaat kaom-kaom กวาดข้าวสารไว้เป็นกอม ๆ to pile up rice grain in heaps
ʔkaom piŋ kaom ข้าวสารสองกอม two heaps of rice grain
- kaom? (1)
กอม (๑)
•
- มารวมกันอยู่ในแหล่งเดียวกัน (lots of people or animals come) to stay at the same place
mnwh moo kaom? nou ? ɛ mɔŋ-kaom? mat คนมารวมกันอยู่ที่กรุงเทพฯ หมด Lots and lots of people come to live in Bangkok.
- kaom? (2)
กอม (๒)
•
- (ข้าว, แกง) เย็น (หุงไว้นานจนเย็น หรืออาหารที่เหลือจากมือก่อน ๆ) to be cold (of cooked food); left over (food)
baal kaom? ข้าวเย็น (หมายถึง ข้าวที่หุงไว้จนเย็นหมด หรือข้าวที่เหลือจากมือก่อน ๆ) cold rice, left over cooked rice
san-!aa kaom? แกงเย็น (หมายถึง แกงที่ปรุงทิ้งไว้จนเย็นหมด หรือแกงที่เหลือจากมือก่อน ๆ) cold curry, left over curry
- kaom? (3)
กอม (๓)
•
- จับตัวแข็ง เป็นไข (เช่น น้ำมันหมู) to become solid, such as water, lard, oil
khlap tɔruu? kaom? น้ำมันหมูเป็นไข The lard solidifies.
tw? kaom? น้ำจับตัวแข็ง (น้ำแข็ง) The water solidifies.

kooʔ-kuuar กooʔ-กvar	มากมาย quite a lot, a lot of, plenty of miiian mnwh kooʔ kuuar nou ʔne wwat มีคนมากมายอยู่ที่วัด There are lots of people at the temple.
kphaat กพoot	ใช้ใน [กพoot ปวย] แปลว่า แคม่าท้อง Used in [kphaat puah] meaning to hold one's stomach in (with or without drawing in one's breath)
kmoo กมoo	สะเก็ดแผล dry crust formed over a wound or sore, scab
ktaat กตoot	ดู [กเตาะ-กตoot] See [ktaʔ-ktaat]
kdaa กดoo	๑. อวัยวะเพศชาย หรือตัวผู้ penis ๒. งวง (ตาล) a flowering stalk (of the sugar-palm)
knaap กนooป	๑. หญ้าคาสานเป็นแผง สำหรับมุงหลังคา a thatch of thatch grass for roofing ๒. แผง (ลักษณะนามของหญ้าคาที่สานเป็นแผง) a classifier of a thatch
knaaʔ-kooʔ-kuuar กนooʔ-กooʔ-กvar	มากมายเหลือเกิน lots and lots of, quite a lot, a lot of, plenty of miiian nkoo knaaʔ-kooʔ-kuuar มีข้าวสารมากมายเหลือเกิน There is lots and lots of rice grain. miiian mnwh knaaʔ-kooʔ-kuuar ʔne wwat มีคนมากมายเหลือเกิน ที่วัด There are lots and lots of people at the temple.
klaa กลoo	ไห a jar
klaan กลoon	โรคนิ่ว a gallstone, kidney stone kaat klaan เป็นนิ่ว to have a gallstone in one's body

- kraa
กรอ
๑. ยากจน ยาก ลำบาก เหมือนกับ [ปนา^๑] to be poor; to be difficult, hard - the same as [pbaa?]
 kraa tɔat ลำบากใจ to be in difficult situation, vexed, bothered
 theə kraa nah swam naŋ rooŋtɔ ทำลำบากมาก กว่า จะเสร็จ
 It is very difficult and it will take a long time to finish it
 jaa? kraa ยากจน to be poor
๒. นานแล้วยังไม่ อีก (why something) has not (happened, finished, arrived, etc.) yet
 rot-mee kraa moo bleh (ทำไม) รถเมื่อนานแล้วยังไม่มาอีก
 (Why) hasn't the bus arrived yet.
 sli baal pae juur nah ?oi kraa rooŋtɔ bleh กินข้าวตั้งนาน
 ทำไมยังไม่เสร็จอีก (Why) haven't you finished eating yet?
- kraat
กรอต
- กรอต เสียงที่เกิดจากการกัดฟัน onomat. from the sound of grinding one's teeth
 kham thmep kraat กัดฟันกรอต to grind one's teeth with the sound [kraat]
- kraaŋ
กรอง
- สาน ใช้กับสานหญ้าคาให้เป็นแผงสำหรับมุงหลังคาเท่านั้น to tie thatch grass to make a section of thatch for roofing
- ktɔaan
กจอน
- แคระ (เล็กกว่าขนาดปกติ) dwarfed, stunted (people, animals, plants)
 mnɔh ktɔaan คนแคระ a dwarf
- ktɔaa?
กจอ
๑. เล็บ a finger-nail
 ๒. ส่วชนิดหนึ่งตรงปลายเป็นรูปตัดโค้ง a kind of chisel with a curved cutting edge
 ๓. ใช้ใน [กบैया กจอ^๑] เป็นคำเรียกควายแก่ที่เดินขากระ เข้าใจ
 ก็น่าจะเล็บไม่ดี Used in [kbeɪ ktɔaa?] applied to an old buffalo with a limp caused by a bad hoof

kpaɔ-dai กญอ-ดัย	๑. ข้อนิ้ว a knuckle ๒. ฝีมือ manual skill, craftsmanship man miian kpaɔ-dai ไม่มีฝีมือ to have no skill in doing something
kpaɔm กญอม	ขี้ (บุหรี่) ashes (of a cigarette)
kkaɔr กกอ	ขุ่น (เช่น น้ำดื่มที่มีฝุ่นละออง, ตะกอน) to be full of dust particles (as of drinking water)
kʔaɔʔ กอ	ไอ to cough
k-haam กฮอม	(สี) แดง to be red
k-haət กฮอด	เสียงขึ้นจมูก nasalized sounds ŋjei sleep k-haət พูดเสียงขึ้นจมูก to speak through the nose
kdei กเด็ย	ช, ไซ a particle usually indicating displeasure, mild reproach, criticism; sometimes reduplicated mɔx kdei (เช่น ชี้ให้ดูของเกสื่อนห้อง ไม่เป็นระเบียบ) Look! (e.g. This rooms in a mess.)
kei แก็ย	ทูก (ทอผ้า) a loom
kbei กเบ็ย	กระบือ ควาย a buffalo kbei prɛ ควายป่า a wild buffalo kbei klɛʔ ควายเผือก a white buffalo (i.e. an albino buffalo) puah witɕ kbei งูจงอาง a king cobra

- kdɛi
กต็ย
คดี (ทางศาล) บางทีพูดเป็น [คต็] หรือ [กต็] a case, charge
(legal) - also [khdii] or [kdii] by some people
miian kdɛi khnila มีคดีฟ้องร้องกัน to bring charges
against each other
- klei
แกลัย
สั้น to be short (in length)
klei tot-tot สั้นเต๋อ to be very short (as clothes)
kwɛt klei คิดสั้น to think about committing suicide
- ktɕei (1)
กน็ย (๑)
อ่อน ไซ้กับผลไม้ to be young, green or newly formed
(of fruit)
swaai ktɕei มะม่วงอ่อน a newly formed mango
- ktɕei (2)
กน็ย (๒)
ยืม to borrow
som ktɕei pra? phɔn pram dom ขอยืมเงินเพื่อนห้าบาท
to borrow five baht from one's friend
- kpei
กน็ย
(ต้น) ค่านแย Laportea crenulata (Urticaceae) fever-nettle,
devil-nettle, a large shrub with large over leaves.
The whole plant is clothed with minute, irritating hairs,
which sting severely, the distressing effects often
remaining for many days.
- kai
กัย
ไก (ปืน) the trigger (of a gun)
- kmai-kam
กมาย-ก้อม
อย่า (นิยมใช้ [กมาย] มากกว่า) Don't ([kmai] is more common)
kmai tɔu juur อย่าไปนาน Don't be away for a
long time!
- ktrai
กตรัย
ดู [กัน-ตรัย] See [kan-trai]

- kaai โทย, คุ้ม (ขึ้น, ออก) คุ [กกาย] to scoop (up, out) - see
 กาย [kkaai]
- kaai dei naŋ mlun tɕɛn โทยดินในหลุมออก to scoop the
 soil in a hole out
- ktɕaai (ของ) กระจาย to be scattered
 กจ่าย ɰkaɔ kɔp ktɕaai pɛn dei ข้าวสารหกกระจายเต็มพื้นดิน
 The rice grain was spilled and scattered all
 over the ground.
- ktɕhaai กะชาย Kaempferia pandurata (Zingiberaceae), a rhizome
 กชาย of the ginger family, used in soups, etc.
- kkaai ตะกวย คุ้มเขี่ย (ด้วยกริยาที่เร็วกว่า [กาย]) to dig (with claws,
 กกาย as a dog), scratch (the ground (as a chicken); normally
 with a faster action than [kaai]
- tɕkɛɛ kkaai dei สุนัขตะกวยดิน A dog dug the ground.
 kkeh kkaai ตะเกี่ยตะกวย, ตะกวยตะกาย to scramble up,
 scrape one's way up; to rise up and scratch, climb
 up against, to paw (as a dog)
- k-haai กระหาย to be thirsty
 กชาย k-haai tw? กระหายน้ำ to be thirsty
 kdau k-haai เดือดร้อน to be in trouble; to worry,
 feel unhappy
- kɕɕi เคย (ทำ) used to, to have done something
 ก็ย kɕɕi tɔu mɕɕɰ-kɔɔ? เคยไปกรุงเทพฯ to have gone
 to Bangkok
 kɛ man kɕɕi k-hɔ? เขาไม่เคยโกหก He never tells a
 lie.
- kɕɕi ๑. หนุน (หัว) to support (one's head) with (a pillow,
 ก็ย a log, etc.)
 kɕɕi khɕɕi หนุนหมอน to support one's head with a
 pillow

๒. เกย to run aground
 tuu? kaaɪ tɔraŋ เรือเกยฝั่ง A boat ran aground on
 a bank.
- ktui กตุย ดู [กัน-ตุย] See [kan-tui]
- kooɪ (1) กูย (๑) ค่อย ๆ (ทำ) เหมือนกับ [กาย] slowly, carefully, gradually,
 little by little - the same as [kuai]
 kooɪ-kooɪ daaŋ ค่อย ๆ เดิน to walk slowly or/and
 carefully
 kooɪ thɪla? moo mnaaŋ tɛtɔ ค่อยตกลงมาทีละน้อย to
 drop down little by little
- kooɪ (๒) กูย (๒) กูย ชนกลุ่มหนึ่งที่พูดภาษาในกลุ่มตระกูล มอญ-เขมร the name of a
 group of Mon-Khmer speaking people
- kmooɪ หลาน (ของ น้า, อา) a niece, nephew (a daughter or son
 of an elder sister or brother)
 kmooɪ กูย
- ktooɪ แมลงป่อง a scorpion
 ktooɪ กตุย
- knooɪ อวัยวะเพศของผู้หญิงหรือของสัตว์ตัวเมีย female genitals
 knooɪ กูย
- ksooɪ กระสวย a shuttle
 ksooɪ กูย
- kooɪ เม็ดสบัาหรือเม็ดแต้ที่กลมสวย ซึ่งใช้ในการละเล่นชนิดหนึ่ง ผู้เล่นจะเลือก
 กูย เม็ดเช่นนี้ เป็นเม็ดที่ใช้ทอดเม็ดอื่น a round and beautiful seed used
 in a game similar to marbles. This seed is tossed against
 others.

krwai	หลัง	afterwards, later; backward, behind
กรวย	saa kwai	คราวหลัง next time, anytime after this, later
	khaag kwai	ด้านหลัง, ข้างหลัง behind, at the back of
	tgru kwai	ขาหลัง hind leg
	taan kwai	ตอนหลัง a later period; later on, afterwards
	thaa kwai	ถอยหลัง to step backward
	san-lag taam pi kwai	มองตามหลัง to follow someone with the eyes
	bee kwai	หันหลัง to turn (oneself) back
	kwai ptlah	หลังบ้าน behind, at the back of the house
kaa	ก้อย (ชื่ออาหารชนิดหนึ่ง คล้ายลาบ)	a dish of half-raw chopped spiced beef with blood
กอย		
knue (1)	ชื่อลายผ้าถุงไหม ประเภทคหรีชนิดหนึ่ง	a pattern of a lower garment of women
กนัว (๑)		
knue (2)	เกี้ยว	a sickle
กนัว (๒)		
kreue	ตอน (สัตว์); ทำให้ต้นไม้แห้งตายไปเองโดยควั่นรอบ ๆ โคน	to castrate; to make a tree wither by cutting around the base of the tree
กรูว		
	kreue tgru?	ตอนหมู to castrate a pig
	tgru? kreue	หมูตอน a hog
ktgrue	ดู [กัน-จรว]	See [kan-tgrue]
กงรว		

- kreu
เกรี้ยว
อะอะ, โกลาหล to be noisy; to fuss loudly; to be in
confusion
kreu kra? อะอะโวยวาย to fuss loudly
ruat kreu รุ่ง (กัน) โกลาหล (many people) to run
away in confusion
- kpeu
กเขี้ยว
(ทำหน้า) ไม่พอใจ งอน to pout, show displeasure (esp. of
women, children)
thəə mu? kpeu ทำหน้าไม่พอใจ to show displeasure
(on the face)
- kəəu
แก้ว
๑. แก้ว a glass
๒. ลักษณะนามของที่บรรจุในแก้ว a classifier of the quantity
of something in a glass
tu? piir kəəu น้ำสองแก้ว two glasses of water
- kpau
กเป่า
กระเป่า (ไม่ใช่กับกระเป่าที่ติดกับเครื่องแต่งกาย) a purse, a bag
kpau khoo ?aaui กระเป่าเสื้อผ้า a suitcase
- kdau
กเตา
ร้อน to be hot; to be urgent
khloon kdau ตัวร้อน to have a high (body) temperature
khee kdau ฤดูร้อน hot season, summer
kdau-kdau สด ๆ ร้อน ๆ idiom. to be red hot, fresh,
new, most recent, the latest; just now, freshly
tʔat kdau ใจร้อน to be hasty; to be burning with
impatience, anxious (e.g. to get something done)
kdau k-haai เตือดร้อน to be in trouble
kdau khlan ร้อนจัด to be extremely hot
kdau da.l ร้อนถึง idiom. to involve (someone) in
trouble
thnai kdau แดดร้อน The sunlight is strong.
- knau
กเนา
อุ่น (อาหาร หรือ ทำมือให้อุ่นโดยการเอาไปอังไฟ) to warm up
(cooked food or a cold hand by hold it over a fire)

ktɕau กแจ	๑. ข่วน to scratch (with claws or fingernails) pah mແນ ktɕau ถูกแมวข่วน to be scratched by a cat ๒. หอยขนาดเล็ก ชนิดที่มีเปลือกวนเป็นรูปแฉลม mollusc with a spiral shell
kiaŋ เกียง	เมื่อย to be stiff (and sore); to be tired kiaŋ dai เมื่อยมือ (แขน) to have a stiff arm (as after having carried something for a long time) kiaŋ muat เมื่อยปาก to feel tired from speaking tɕhuuar laŋ kiaŋ ยืนจนเมื่อย to stand (for a long time) until one feels stiff
ktɕiah กเจียฮ	ดู [กั้น-เจียฮ] See [kan tɕiah]
kilaŋ เกียง	มีใช้ใน [ออม-เกียง] แปลว่า เครา Used in [ʔoom-kilaŋ] meaning beard, whiskers
kpriia กเปรีย	ดู [กัม-เปรีย] See [kam-priia]
kpiaŋ กเปียง	ดู [กัม-เปียง] See [kam-piaŋ]
kbiiat กเปียด	กระเปียด (หน่วยของนิ้ว) a unit of length equal to one quarter of an inch
kbiiat-ksiiat กเปียด-เซียด	กระเปียดกระเสียด to be thrifty, to skimp (because of limited financial resources) praŋ praʔ jaŋ kbiiat-ksiiat ใช้เงินอย่างกระเปียดกระเสียด to use money very thriftily
kwiih กเวียฮ	วาด (แขน, ขา, หรือสิ่งที่ถืออยู่ในมือ) to swing sidewise (one's arm, leg or an object one is holding in the hand) kwiih dai วาดแขน to swing one's arm sidewise kwiih kam-phɿɿŋ วาดปืน to swing a gun sidewise

ktiliat กเตียด	กระเด็น, หลุดกระเด็น to be thrown off; to fly up, off; to bounce up, off (e.g. a nail, a rock, gravel, etc.) pah tap ktiliat โดยต้อยกระเด็น to be thrown off by a punch phlɯŋ ktiliat tɕɛŋ ไฟกระเด็นออก a spark flies from the fire
ktiliat-phnee? กเตียด-พเน	สำนวน "เลือดตาแทบกระเด็น" (idiom) with so much effort, with the greatest difficulty (lit. 'the blood of the eyes almost burst out')
ktrila กเตรีย	ดู [กัน-เตรีย] See [kan-trila]
ktilaŋ กเตียง	ใช้ใน [กตัญ-กเตียง] แปลว่า (ยืน) เก้ง ๆ ก้าง ๆ Used in [ktɛŋ- ktilaŋ] meaning (to stand) awkwardly
kriia เกรีย	ครา คราว (ไม่ค่อยใช้แล้ว) time, occasion, (rarely used) maa kriia กาลครั้งหนึ่ง, คราหนึ่ง, หนึ่งครั้ง once upon a time; once kaat kriia-kriia เป็นครั้งคราว intervals, at times
kriiaŋ เกรียง	กระด้งมอญ (ขนาดใหญ่กว่า [จิง-เอร]) มักใช้ตากข้าวเปลือกหรือเลี้ยง ไหม a large, wide, flat, shallow basket, used in drying unhusked rice or raising silk worms (larger than [tɕaŋ- ʔeɛr])
kriia? เกรีย	เหมือนกับ [เคลียด] the same as [khliiat]
kwat เกียด	แก มักใช้พูดกับคนที่คุ้นเคย คู่กับ [ยั้ง] แต่ไม่ใช้พูดกับผู้ที่อาวุโสกว่า นอกจาก ใช้ในการเอ่ยถึง you (paired with [jɯŋ], used with person with whom one is familiar and not used to a senior; he, him, she, her, they, them, also used when referring to a senior

- kwah
เก็ช
๑. ังคแงะ, ังค to pry up, pry open, to lever
kwah hiip ังคหีบ to pry open the cover of a box
kwah ntɔlɔŋ ังคฝาบ้าน to pry out (the wooden board of) the wall of the house
๒. ขุด (ของที่ฝังอยู่ไว้) to dig up (something that was buried)
kwah khmɔwtɔ moo thəɔ bɔn ขุดขึ้นมาทำบุญ to dig a corpse up in order to make merit (for the soul)
- kwat
กเว็ช
- แกว่ง (แขน, ไม้, เข็อก); (รถ, เกวียน) แกว่ง เช่น ขณะที่ยิ่งบนถนน
ขรุขระ to swing; to wobble (as a car or a cart on a bumpy road)
kwat dai แกว่งแขน to swing one's arm
kwat tɔu kwat moo แกว่งไปแกว่งมา to swing from side to side
- kwat-tɔɔwɔl
กเว็ช-จอล
- ขว้างทิ้ง, ทิ้ง (ของที่ไม่ต้องการ) to throw away (something)
- ktwam
กเค็ช
- ฟกช้ำ ช้ำ (ไม่ใช่กับช้ำใจ) to be bruised (of the body or fruit)
ktwam knɔŋ ช้ำใน to suffer a contusion inside (of the body)
- krwap
เก็ช
- เม็ด, เมล็ด, ลูก (ของที่มีลักษณะกลม เช่น ลูกหิน) ใช้เป็นลักษณะนามได้
a seed, a little round object such as a marble; also used as a classifier
krwap phnee? ลูกตา an eyeball
krwap kam-phlɔŋ ลูกปืน a bullet
krwap snee? bɛl krwap เมล็ดถั่วสามเมล็ด three pea or beans seeds
thnam krwap ยาเม็ด a tablet (of medicine)

ktwar
กเดือด

กระเทือน, กระทบกระเทือน (ทำให้สั่นสะเทือน, ทำให้เดือดร้อนหรือ
กระเทือนใจ) to be shaken; to cause someone trouble,
to hurt someone's feeling

njɛi ʔoi jaŋ tɔŋh wila ktwar dai kɛ พูดอะไรอย่างนั้น
มันกระทบกระเทือนถึงเขา Don't speak like that! You
will cause him trouble

จรง man taŋ tɔt njɛi ʔwɔi ktwar dai kɛ ฉันไม่ตั้งใจ
พูดให้กระเทือนใจคุณ I didn't mean to hurt your feelings.

krwan
เกร็อน

๑. (มาก) พอดู quite (a lot)

milian baal tɔraan blaə มีข้าวสุกมากไหม Do you have
lots of cooked rice?

milian tɔraan krwan มีมากพอดู (มีมากเหมือนกัน) Quite a
lot.

๒. โดยมาก, ส่วนมาก, โดยปกติแล้ว mostly, usually, normally
krwan taa khmaatɔ ʔəu ruua kɛ โดยปกติแล้วผมจะไปหาเขา
Normally, I go to see him (as when I have trouble).

๓. ขอให้ เกิด จะได้ I wish I will
phlɛk krwan ʔaŋ naŋ baan stuung ขอให้ฝนตกเถอะ เราจะได้
ดำนา Oh that it would rain! I could then plant
rice.

kkruam
กเกร็อม

(น้ำ) ซึมออกมาชุ่ม (of water) to seep through something
until it is wet

twʔ kkruam dɛl น้ำซึมออกมาจนชุ่มดิน The water seeped
out until the soil was wet.

kuan
ก้วน

ค้นหา (สิ่งผิดปกติ) to search for (concealed objects,
something unusual)

kuan ruua puah naŋ dop ค้นหางูในพง to search for
a snake in a dense stretch of tall grass

kual
กัวล

ตอไม้ โคนต้นไม้ the stump of a tree; the base of a tree

- kuang
ก้วง
๑. คง may, might
kruu kuang moo man tuan wliia ครูคงมาไม่ทันเวลา The teacher may not come in time.
๒. รักษา (ของ) ให้คงอยู่ to be able to keep or take care of one's property
milian sdei ka? man kuang มีอะไรก็รักษาไว้ไม่อยู่ (He) will lose whatever (he) has.
- kua?
กัวะ
- เอามือทุบ (หลัง); (ช้าง) ใช้หางตี to hit (someone's back) with hand; (an elephant) to hit with a trunk
kua? khnoong ทุบหลัง (ด้วยมือ) to hit someone's back with a hand
- kuah
ก๊วย
- เคาะ to knock, tap on
kuah thwilar เคาะประตู to knock on a door
- kpuah
กป๊วย
- สูง to be high, tall
ruen kpuah เรียนสูง to study at a high level
daam tchao kpuah ต้นไม้สูง a high tree
- ktua?
กต๊วย
- ดู [กั้น-ต๊วย] See [kan-tua?]
- kruah
กร๊วย
- เคราะห์ fortune, luck
kruah tçila เคราะห์ดี to have good luck, to be fortunate
kee kruah สะเคราะห์เคราะห์ to avert a catastrophe by the power of magic; to counteract by magical means
kruah man tçila เคราะห์ไม่ดี to have bad luck, to be unfortunate
milian kruah มีเคราะห์ to have bad luck, to be unfortunate

kkrua? กกรัวะ	(ไอ้) ใจตักดาน You fool!
ktuuap กตวป	ดู [กัน-ตวป] See [kan-tuuap]
kpiai กเปี้ยย	ถั่วลันเตา sugar pea, edible podded pea
kthiai กเที้ยย	ตะพานน้ำ a soft-shelled turtle
kuai กาย	ดู [กวย](๑) ซึ่งเป็นที่นิยมใช้มากกว่า See [kooi] (1) which is more common

khí?-khí? คิ-คิ	คิก ๆ เป็นคำขยายคำว่า [เซ็จ] 'หัวเราะ' a descriptive of [sɛtɕ] 'to laugh' meaning to chuckle
khwip ควิป	เสียงหวดแล้, ไม้เรียว onomat. from the sound of whipping with a whip or a rod
khlim คิม	คีม (ใช้เฉพาะคีมที่มีขาเหมือนกรรไกร เช่น คีมปากนกแก้ว, ปากตะเข้) pincers, pliers
khilt คิต	๑. ชิด to draw, scratch (lines), mark, score (with lines) khilt pan-twat ชิดเส้น to draw a line ๒. หน่วยย่อยของกิโลกรัม ๑ ชิด เท่ากับ $\frac{๑}{๑๐}$ กิโลกรัม a unit of 1 kilogram
khdl คด	ดู [กแต่ย] See [kdɛl]
khnil คณิ	ใช้ใน [ดเนย-คณิ] แปลว่า 'เพื่อนฝูง' Used in [khnila-khnil] meaning friends (collectively)
khét เค็ด	๑. ชิด, จุด (ใช้กับไม้ขีด) to strike a light (with a match) khét tɕkhét ชิดไม้ขีด to light a match ๒. เหมือนกับ [คิต] ๑. the same as [khilt] 1.
khəl-tlɔ? เค็ล-ตเลาะ	ตลก, ขบขัน to be funny, comical kɛ kɛ kɛ kɛ mɔw khəl เขาเป็นคนตลก He is a comical fellow.
khəp เค็ญ	เข่ง a kind of bamboo basket; a classifier for a basketful (as of coal), for a tray (of mackerel)

khwen คเว็น	คำใช้เรียกคนหรือสัตว์ที่ขาพิการ a word to call a person or an animal that has a handicap of the legs
khwel คเว็ล	ง่วน, (ทำงาน) ตัวเป็นเกลียว to be busy (with), absorbed (in) thəə kaar khwel ทำงานง่วน to be busy working
khnetɔ̌ คเน็จ	(ถูก) เส้น, เข้ากันได้ดี to get along well (with) trau khnetɔ̌ khnlla ถูกเส้นกัน to get along with one another well
khlem <u>เคล็ม</u>	แก่น (ไม้) heart-wood (of a tree)
khnet คเน็ต	(กระโดด) เหยง ใช้ขยายคำว่า [ลุด] a descriptive of [lud] as below: lud khnet กระโดดเหยง to hop with short, quick steps
khee เค	เก (ใช้กับขา) to be disfigured, lame (of legs) tɔ̌rɔ̌g khee ขาเก to have a lame leg, with a lame leg
kheet เคต	เขต boundary, border; area, sector, zone bɛɛŋ kheet แบ่งเขต to divide into zones kheet tɔ̌ dɛɛŋ เขตต่อแดน a border
khneet คเนต	กิ่ง, ท่อนไม้ ที่ใช้เช็ดกันแทนกระดาษชำระ a twig used for cleaning the anus after defacating
khleet <u>เคลต</u>	(รถ) จักรยาน เป็นคำโบราณ a bicycle (an old word)
khmeh-khmeh คเหม็ฮ-คเหม็ฮ	กลิ่นเหม็นเหม่ง ๆ an unpleasant smell
khɛɛ แค	๑. เดือน a month datɔ̌ khɛɛ สิ้นเดือน the end of the month ชื่อเดือนทางจันทรคติทั้ง ๑๒ เดือน The general name for the twelve lunar months:

- khEE tʂeet ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนเมษายน ถึงแรม ๑๔ ค่ำ เดือน
พฤษภาคม the period of the waxing moon in April
and the waning moon in May
- khEE psaa? ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนพฤษภาคม ถึงแรม ๑๔ ค่ำ เดือน
มิถุนายน the period of the waxing moon in May and the
waning moon in June
- khEE tʂue ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนมิถุนายน ถึงแรม ๑๔ ค่ำ เดือน
กรกฎาคม the period of the waxing moon in June and
the waning moon in July
- khEE ʔsaat ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนกรกฎาคม ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือน
สิงหาคม the period of the waxing moon in July and
the waning moon in August
- khEE sraap ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนสิงหาคม ถึงแรม ๑๔ ค่ำ เดือน
กันยายน the period of the waxing moon in August
and the waning moon in September
- khEE phot-rbot-khEE tʂnep ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนกันยายน ถึง
แรม ๑๔ ค่ำ เดือนตุลาคม the period of the waxing moon
in September and the waning moon in October
- khEE ben ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนตุลาคม ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือนพฤศจิกายน
the period of the waxing moon in October and the
waning moon in November
- khEE kda? ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนพฤศจิกายน ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือน
ธันวาคม the period of the waxing moon in November
and the waning moon in December
- khEE milaʔ-tuutʂ ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนธันวาคม ถึง แรม ๑๔ ค่ำ
เดือนมกราคม the period of the waxing moon in
December and the waning moon in January
- khEE boh ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนมกราคม ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือนกุมภาพันธ์
the period of the waxing moon in January and the
waning moon in February
- khEE milaʔ-thom ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนกุมภาพันธ์ ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือน
มีนาคม the period of the waxing moon in February
and the waning moon in March

	khee pkun	ช่วงขึ้น ๑ ค่ำ เดือนมีนาคม ถึง แรม ๑๔ ค่ำ เดือนเมษายน	the period of the waxing moon in March and the waning moon in April
	๒. กุฎ	a season	
	khee kdau	ฤดูร้อน	summer
	khee rŋlia	ฤดูหนาว	cold season
	khee psaa	ฤดูฝน	rainy season
	๓. แขนง, ดวงจันทร์	the moon	
	loo? khee	พระจันทร์	the moon
kheet		คุ้ม (หมู่บ้าน), เขต, ถิ่น	locality, domain
แคต	kheet ?-leetɔ	คุ้ม (บ้าน) ทางตะวันตก	the western quarter (of a village)
kheep		แข่ง	to race
แคต	seh kheep	ม้าแข่ง	a race-horse
	kheep seh	แข่งม้า	horse-racing; to race on horseback
khee?		แขก (คนเชื้อชาติแขก)	an Indian (from India)
แค			
khmeer		เขมร	Cambodian
คแมร	khmeer-lɔ	เขมรบน, เขมรสูง (ชนเขมรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย)	Cambodians living on the high land in the northeastern part of Thailand
	khmeer-kroom	เขมรล่าง, เขมรต่ำ (เขมรที่อาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา)	Cambodians living in Cambodia
khweep		ชั้นสำหรับวางกระดาษเลี้ยงไหม	a rack where silkworm trays are kept
คแวญ			
khwee?		นกเขาก	a night heron
คแว			

- khlan
คลัง
๑. น้ำมัน oil; fuel oil
khlan tgruu? น้ำมันหมู lard
khlan rot น้ำมันรถ petrol, gasoline
๒. (เป็น) มัน to be shiny
khlan llyrp มันละเอียด to be very shiny
- khlan
คลัง
๑. ขลัง, มีฤทธิ์, แรง having magical or supernatural powers; power; energy
priiah nih khlan พระ (องค์) นี้ขลัง This Buddha image has magical power.
baan treh (khmooต) khlan ที่ตรงนี้มีผีแรง There is a powerful spirit here.
kແ khlan taa toan pha? sraa เขามีฤทธิ์แต่ตอนกินเหล้า
He is full of energy only when he gets drunk.
khjal khlan ลมแรง The wind is strong.
๒. ฉุน (ใช้กับยาเส้น ยาสูบ หรือ บุหรี่) strongly acrid (of tobacco only)
๓. ดัง to be loud, loudly
san-leep khlan เสียงดัง a loud noise
- khlah
คลัง
- บ้าง, บาง (คน, อย่าง) any, some
?naa khlah บางอัน, อันไหนบ้าง some (things), which ones?
rແ khlah lແ khlah เรียนบ้างเล่นบ้าง Some learn some play.
rnaa khlah บางคน, ใครบ้าง some people, who?
som lແ khlah ขอเล่นบ้าง Let me play some.
- khaat
คาต
- ขาด (เรียน, หุน) to miss, lose; missing, lost
khaat rແ ขาดเรียน to be absent from school, to miss classes
khaat tun ขาดทุน to lose money (on an investment, business venture)

- khaan เว้น, ละเว้น (ชั่วคราว) to abstain (from), stop doing something
 คาน for a period of time
 khaan tau piin gai man baan da? baat เว้นไปสองวันไม่ได้
 ตักบาตร to refrain from giving alms to the monks
 for two days
- khaan-sʔeɛʔ (วัน) มะรืน ๓ [งัย] the day after tomorrow - see [gai]
 คาน-ซแอ
- khaal (ปี) ขาล ๓ [ซงั่ม] Year of the Tiger, - see [tɰnam]
 คาล
- khaar ขื่น a bitter, acrid, biting taste
 คาร trap-khaar มะเขือขื่น Xanthocarpum, the yellow
 fruits of which are used as a vegetable
- khaaŋ ข้าง (ใช้เป็นลักษณนามไปด้วย); ข้าง ๆ side; also used for
 คาง one of a pair, such as an arm, leg, shoe, etc.; beside,
 by the side of
 khaaŋ-khaaŋ ข้าง ๆ beside; on the side of
 khaaŋ khnaat ข้างขึ้น (period of) the waxing moon
 khaaŋ rnootɔ ข้างแรม (period of) the waning moon
 khaaŋ kraau ข้างนอก outside, the outside
 khaaŋ tetɔ ข้างน้อย the minority (esp. in voting)
 khaaŋ knoŋ ข้างใน inside, the inside
 khaaŋ lɔɯ ข้างบน upper part, above, on top, up
 stairs
 khaaŋ muʔ ข้างหน้า in front, ahead; in front of;
 future, in the future
 khaan khaaŋ ค่อนข้าง inclined to be, rather, more
 or less, on the side of, somewhat
 raaŋp khaaŋ รอบข้าง on all sides, all around

- khaa? ชาก to hawk up and spit out (phlegm)
 คำ khaa? smooꣳ ชากเสลด to hawk up and spit out phlegm
- khmaat ผม (สรรพนาม) ใช้กับบุคคลที่เคารพ เช่น พ่อ, แม่, พี่, ลุง, ผู้บังคับบัญชา
 คมด เป็นต้น - ดู [คณฺม] I, me (male), used when speaking to a
 respected person such as parents, an uncle, an aunt, a boss,
 etc. - see [khjom]
- khwaam ๑. คุย to chat, talk, converse; to brag, boast
 ความ nia? khwaam ช่างคุย to be chatty, full of chatter
 ๒. จับ (สาว) to woo
 khwaam kmom จับสาว to try to gain the favor of a
 girl, to woo
- khwaar ๑. ไม้กวาดสำหรับกวาดเศษฟางในกองข้าวเปลือกที่อยู่ในลานนวด มีด้ามยาว
 กวาร์ ใช้กิ่งไม้ไผ่มัดเป็นกระจุกตรงปลายเพื่อจะคราดเอาเศษฟางที่ปนอยู่กับกองข้าว
 a broom made of small bamboo branches tied together in a
 bunch at one end of a long stick. Used for brushing straw
 out of rice grain on the threshing floor
 ๒. กวาดเศษฟางที่ปนกับข้าวเปลือกที่อยู่ในลานนวดข้าว โดยใช้ไม้กวาด
 [ควาร์] ลูบไปบนกองข้าวเปลือก to brush straw out of rice grain
 on the threshing floor by using [khwaar]
- khwaa? ควาก เสียงผ้าฉีกขาด onomat. from the sound of cloth being
 คำ torn
- khnaa ๑. ผักคะน้า a kind of green lettuce
 คณา ๒. ผม, กระผม ใช้พูดกับพระภิกษุ I, me (used to Buddhist monks)
 ๓. ใช้เป็นคำขานรับเมื่อพระภิกษุเรียก an utterance used in answering
 a call from a Buddhist monk
- khnaat ๑. ขนาด size
 ขนาด khnaat tuutꣳ ขนาดเล็ก of the smaller size

	khnaat sam-knaal	ขนาดกลาง	medium in size
	thom khnaat naa	ใหญ่ขนาดไหน	How big is it?
	๒. (เล็ก, มาก, น้อย ...)	มาก, จริง ๆ	very, so, really,
			quite
	tuutɕ khnaat	เล็กมาก	
	tɕraan khnaat	มากมาย	so many, quite a lot
khlaa	เสือ	a tiger	
<u>คลา</u>	khlaa khmum	สิงโต	a lion
khlaatɕ	กลัว	to be afraid of; to fear	
<u>กลาง</u>	khlaatɕ ɣwəp	กลัวตาย	to be afraid of dying
	khlaatɕ pbaa? thəə kaar thmuan	กลัวต้องทำงานหนัก	to be afraid of hard work
khjaa	แมลงป่องข้าง (อยู่ตามท้องนา, ป่า)	a scorpion (the kind found	
คยา		in the field)	
khəŋ	เถาวัลย์ชนิดหนึ่ง (ใช้สานลอบได้)	a kind of vines, used for	
คเนียง		plaiting a kind of fish trap	
khəəp	เห็น; (คิด) เห็น	to see; to think	
เคญ	mɔx khəəp	มองเห็น	to be able to see
	bəe təu khəəp	เหลือบไปเห็น	to catch a glimpse of
	tɕəŋ khəəp tɕəŋ dɛp	อยากรู้อยากเห็น	to be curious,
			inquisitive
	khəəp tɕbah	เห็นชัด	to be able to see (something)
			clearly
	khəəp tɕat	เห็นใจ	to sympathize (with), be sympathetic
			(toward); to see someone's true nature or feeling
	khəəp phəəŋ	เห็นพ้อง, เห็นด้วย	to agree (with what
			has been said)
	khəəp meen	เห็นจริง	to be convinced
	khəəp thaa	เห็นว่า	to think that; to realize that

khəɔŋ kɛɛ เห็นแก่ to look out for, think (only) of

khəɔŋ kɛɛ baan เห็นแก่ได้ to be acquisitive,
covetous

khəɔŋ kɛɛ khloɔn เห็นแก่ตัว to think only of oneself,
be selfish

?ɛɛŋ khəɔŋ thaa jaŋ naa คุณมีความเห็นเป็นอย่างไร What
do you think?, What is your opinion?

khɔŋ

เค็ง

๑. โกรธ to be angry, furious

๒. แข็งตัว (ใช้กับอวัยวะเพศชายหรือสัตว์ตัวผู้) to have an erection
(of the penis-man or animal)

khɔŋ

คเน็ร

ขนน jackfruit

khɔŋtɔ

เค็จ

สั้นเต๋อ to be very short, too short

slɛ? sam-puat khɔŋtɔ นุ่งผ้าสั้นเต๋อ to wear a very
short sarong

khɔŋtɔ

คเน็ด

ข้างขึ้น the waxing moon

khum

คุม

คุ้ม (ท่า) to be worth (the effort or cost)

baan khum khaa ได้คุ้มค่า What (we) got was worth
(our) efforts.

khmum

คมม

ผึ้ง bee

tw? khmum น้ำผึ้ง honey

phlet khmum รังผึ้ง beehive; bee's nest

khlaa khmum สิงห์โต a lion

khjuh

คยฮ

ไซ้ใจ [คยฮล-คยฮ] หมายถึงลมบ้าหมู (ลมชนิดหนึ่ง) Used in [khjaɪ-
khjuh] meaning "whirlwind"

khuu (1)	เหมือนกับ [กท] The same as [kthuu]
ดู (๑)	
khuu (2)	ขันดู (เช่น นกเขา) to coo (of a dove)
ดู (๒)	
kh uut	ขูด (ทำให้เป็นรอย) to scratch; to scrape
ดูต	
khjuung	ถ่าน (ไม้) charcoal
คยุง	tnam baai phlxyg khjuung หุงข้าวด้วยไฟถ่าน to cook rice by using charcoal
khnom	หนู, ดิฉัน เป็นคำสรรพนามที่ผู้หญิงใช้เมื่อพูดกับผู้ที่ตนเคารพ เช่น พ่อ แม่ ที่
คญม	ญาติผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น - ดู [กมาต] I, me (female), used when speaking to a respected person such as parents, an uncle, an aunt, a boss, etc. - see [khmaat]
khoo	๑. แกงคว่ำ (ชื่อแกงชนิดหนึ่ง) a kind of curry
ดู	๒. เคี่ยว (ใช้กับกะทิเพื่อให้แตกมัน) to boil coconut milk
	khoo kti?-doog เคียน้ำมันมะพร้าว to extract oil from coconut milk by boiling
khooop	ขวบ the revolution of a period of time; a year
ดูป	khooop tghnam ขวบปี It's been one year (since). ?aa-jooch pram khooop อายุ ๕ ขวบ to be five years old
khooor	มันสมอง brain
ดูร	
khnootg	ตอก (นาม) thin strips of fresh bamboo (for tying purposes or for weaving baskets)
คญจ	
khloon	ตัว, ดู [ดู] self, oneself, - see [too]
คญน	khloon ?εεη ตัวเอง oneself, one's own self
	khooek kee khloon เห็นแก่ตัว to be selfish

- khloon ttɛ ตัวเปล่า a single person; person
without family ties
- tɕhɯm khloon เจ็บตัว to get hurt
- thlwap khloon เคยตัว to be in habit of, get into
a habit of
- khloon taa mɔɔi ตัวคนเดียว a single person; person
without ties
- deŋ khloon รู้ตัว; รู้สึกตัว to be aware, conscious; to
come to feel, realize; to recover consciousness
- phlitɕ khloon ลืมตัว to forget oneself
- khootɕ khloon เสียตัว (of a woman) to lose (her)
virginity (by premarital relations)
- khloɔʔ~khluuaʔ ต้นไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง มีลูกสีน้ำตาลคล้ายละมุด แต่มีเมล็ดเดี่ยวเหมือนมะม่วง
คลู ~คลัว เมื่อสุกมีรสหวาน a kind of tree with brown edible fruit
with a single seed inside. The fruit is sweet when ripe.
- khop โค้งเข้าหากัน (ใช้กับของที่เป็นคู่เท่านั้น เช่น เขา, ขา) to be bent
โค้ง inwards towards each other (used with things that are in
pairs such as horns of animals, legs)
- khlotɕ โคลง คำขยายคำว่า [ลล่ง] 'หลวม' an intensifier of [llɯŋ]
โคลง llɯŋ khlotɕ หลวมโคลง to be very loose
- khootɕ เสีย to lose; to waste; to die
โค้ง khootɕ tɕat เสียใจ to be discouraged, be disheartened
khootɕ tɔu ʔɛɛŋ-ʔɛɛŋ เสียไปเปล่า ๆ to lose in vain,
simply lose, lose uselessly, for nothing
khootɕ prɛp เสียเปรียบ to be handicapped
khootɕ muʔ เสียหน้า to lose face
khootɕ laʔ เสียหลัก to lose one's footing
khootɕ nit-sai เสียนิสัย to get a bad habit
khootɕ tɕhmooh เสียชื่อ to have a bad reputation
khootɕ wliia เสียเวลา to lose time, waste time,
use up time

khooŋ	โค้ง	to be bent, curved (as a line)
โคง	phi lu khooŋ	ทางโค้ง a curved way (as a road)
khmoot	มอด (นาม)	a weevil (in rice, bamboo, etc.)
คโมต		
khoh	ผิด	incorrect, wrong
ค็อย	khoh khnila	ผิดกัน to be of different kinds, to differ from one another
	khoh san-jaa	ผิดสัญญา to break a promise, a contract
	khoh san-keet	ผิดสังเกต to be unusual, queer, abnormal
	khau-tgai khoh	เข้าใจผิด to misunderstand, mistake
	khoh nat	ผิดนัด to miss an appointment
	thəə khoh	ทำผิด to do (something) wrong
khloŋ	ไม้เหียง, ชื่อต้นไม้ขนาดใหญ่ในจำพวกต้นยาง	<u>Dipterocarpus intricatus</u> ,
ค็อง		a kind of big tree
khloh	สอดสาย (กริยา) ดู [กั้น-ล้อย]	to pass a rope through the
ค็อย		septum of the nose of an ox or buffalo, - see [kan-loh]
khoo	กางเกง	pants, trousers
คย	khoo tɔŋ wɛɛ	กางเกงขายาว long trousers
	khoo tɔŋ klɛi	กางเกงขาสั้น pants
	khoo knoŋ	กางเกงสั้นใน shorts, underpants
khmooŋtɔ	ผี	spirit, a ghost
คมอจ	khmooŋtɔ thəə kəl	ผีหลอก spirits of dead persons which
		haunt a locality and may appear in certain houses
	ŋwəp klat khmooŋtɔ	ตายเป็นผี to die
khooch	๑. กระจาดขูดมะพร้าว	a coconut grater, in its primitive form
คนอช		consisting of a small bench with a toothed metallic blade
		attached to one end
	๒. คราด (สำหรับคราดขี้เถ้า)	a rake

- khlootɔ
คฺลอจ ไหม้ (ใช้กับอาหาร เช่น ข้าวไหม้, เนื้อย่างจนไหม้) charred,
burnt (of rice being cooked, meat being roasted)
- kham
คฺอุม อุตส่าห์, พยายาม to make a special effort, to persist
kham daaɔ moo ruua อุตส่าห์เดินมาหา to make a special
effort to walk (to a place)
kham taa tɔu พยายามต่อไป Keep up your efforts!, Keep
on (trying, fighting, etc.)
- khat
คฺือด กระเถิบ to move (oneself or something)
khat tɔu tɛt nɛtɔɔ กระเถิบไปอีกนิดหนึ่ง More over a little
but more!
- khan
คฺือน ของ (แสดงความเป็นเจ้าของ) element indicating the possessive
tɔkɛɛ khan rnaa หมาของใคร Whose dog (is it)?
tɔkɛɛ khan khmaat หมาของฉัน (It's) my dog.
- khaʔ-khaʔ
คฺเาะ -คฺเาะ (การทำอะไร) โดยไม่หวังผลประโยชน์ (to do something) without
expecting to get anything in return
thəə tɔu khaʔ-khaʔ ทำไปอย่างนั้นแหละ (I) just did it
(without expecting to get something in return).
- khwaŋ
คฺว็อง ลักษณะที่เป็นวง to be round (as a circle)
noon (ruup) khwaŋ บ่อ (น้ำ) รูปวงกลม a round well
- khjal
คฺย็อล ลม wind, breeze
kaat khjal เป็นลม to faint
khjal khlaŋ ลมแรง It is windy.
khjal-khjuh ลมบ้าหมู (ลมชนิดหนึ่ง) whirlwind
- khpaʔ-khpaʔ
คฺเาะ -คฺเาะ (เดิน) เขยง ๆ to limp, hobble (in walking)
daaɔ khpaʔ-khpaʔ เดินเขยง ๆ to hobble in walking

khnoŋ	หลัง (นาม) the back, the back side
คฺนอง	khnoŋ dai หลังมือ the back of the hand
	khnoŋ kwəŋ หลังโกง to have a crooked back (as from a deformity); to have one's shoulders slouched over
	tɕʰaŋ khnoŋ กระดูกสันหลัง the backbone
khloap	ลักษณะว่าวที่โดนลมหนัก ๆ และปีกทั้งสองข้างโค้งไปข้างหลังจนเกือบจะจดถึงกัน
คฺลอป	(the wings of a kite) that are blown back by the wind till they are almost touching each other
khloŋ	คลอง a canal
คฺลอง	
khloŋʔ	(ของที่เป็นก้อน) ติดคอ to have something stuck in the throat
คฺลอ	(excluding bones)
khjoŋ	หอย shellfish (of all kinds), snails
คฺยอง	khjoŋ-səwʔ หอยคัน a kind of shellfish which causes skin irritation when touched
	khjoŋ-həwŋ หอยโข่ง a large snail (Pila ampullacea)
khwei	ช่าง (มันเถอะ) let (it) go, let (it) be, let (it) along
คฺเวีย	khwei kdei ช่างปะไร Let it be. Let it go. I don't care. I don't care what happens (to it, to him).
	khwei tɕəh ช่างเถอะ Never mind! Forget it!
	Who cares?
khai	ไข (กริยา) to unlock
คฺย	khai koon-səw thwiar ไขกุญแจประตู to unlock (with a key)
khaai	ค่าย a camp (e.g. army camp)
คฺย	khaai muuai ค่ายมวย a boxers training camp

- khjaai ขยาย to enlarge
 คยาย khjaai thnai ขยายถนน to enlarge a road
- khloi ขลุ่ย a kind of bamboo flute
 โคลย
- khne (สี) เขียว to be green; green colour
 สีว
- khleeu (ตา) เหล้ to be crossed (of the eyes)
 แคลว phnee? khleeu ตาเหล้ to be cross-eyes
- khau-tgai เข้าใจ to understand
 เคา ขย khau-tgai deei kruu njei เข้าใจที่ครูพูดไหม?, Do (you)
 understand what I (the teacher) said?
- khmau ดำ to be black; black colour
 คเมา tgeee khmau หมาดำ a black dog
 khmau nit ดำปี๋ to be pitch black
 tqat khmau ใจดำ to be merciless, mean, selfish,
 unsympathetic
- khaau ข่าว news
 คาว son khaau ส่งข่าว to report news
 lom khaau ได้ข่าว to hear that, hear the news (of)
- khwial เลี้ยง (วัว, ค่าย โดยต้อนให้ไปหากินเองในทุ่ง) to tend (animals as
 คเวียล they feed in the field)
- khnia (1) กัน each other, one another, mutually, together, severally
 คเนีย (๑) (sometimes not translatable)
 detg khnia เหมือนกัน to be similar, alike, the same;
 also, too likewise
 tqum khnia ด้วยกัน together; altogether; along,
 together with

	pruam khnila	พร้อมกัน	at the same time
	kwam khnila	พากัน	used with a verb indicating concerted action, simultaneous and identical action by the members of a group
	mool khniia	อันเดียวกัน, เหมือนกัน	the same
	khnila ?εεp	พวกเดียวกัน	to belong to the same group
	pseep khniia	ต่างกัน	to differ, be different
khnila(2)	๑.	เพื่อน	friend, companion
คเนียบ (๒)	khniia-khnii	เพื่อนฝูง	friends
	๒.	กัน	เป็นสรรพนามแทนตัวผู้พูด ใช้ระหว่างเพื่อน คู่กับ [แอญ] 'แก่' I, me, used among friends, paired with [?εεp] 'you'
khliiat		แยกห่าง (กัน)	to be away from each other (used with persons or animals that are beloved of each other)
เคลียด	khliiat khniia man baan	ห่างกันไม่ได้เชียว!	Can't you ever be apart from each other!
khliian		หิว	to be hungry
เคลียน	khliian baai	หิวข้าว	to be hungry
khliian (1)		ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ไม่มีเกล็ด โคนหางคอด ปากกว้าง หูแดง ลักษณะคล้ายปลาเทโพ แต่ตัวโตกว่า	a kind of large fresh water fish
เคลียง (๑)		คลัง	a treasure house, a treasury
khliian (2)		คลัง	a treasure house, a treasury
เคลียง (๒)			
khnuua?		ขอนไม้ที่ทำเป็นรั้ว โดยยกขึ้นตั้งบนง่ามไม้ที่ปักอยู่	A branch, placed on forks of trees to make a fence
คนิ้ว			
khluua?		อู [คลู]	See [khloo?]
คลัว			

- git
๑. มืด to be dark
git tsuug มีดตื้อ to be pitch dark
 ๒. (ตา) มัว to have blurred vision
tʰah hʌi phneeʔ kʌʔ git แก่แล้วตาก็มัว to have blurred vision because of old age
 ๓. ปี่ คำขยายคำว่า 'ดำ'[คเมา] an intensifier of 'black' [khmau]
khloon khmau git ตัวดำปี่ to be extremely dark complexioned

- ฤเต
งืด
- (ตาก) แห้ง (ใช้กับอาหารประเภทเนื้อสัตว์เท่านั้น) food (such as meat, fish, ... etc.) dried in the sun
- satʰ ฤเต เนื้อตากแห้ง dried beef
trei ฤเต ปลาตากแห้ง dried fish
haal ฤเต ตากแห้ง to be dried in the sun

- ฤแพ
งวัญ
๑. หลง to get lost
ฤแพ phlan หลงทาง to get lost
ฤแพ ptiah หลงบ้าน to be unable to find someone's house or one's own (as a drunkard)
ฤแพ prae หลงป่า to get lost in a forest
 ๒. หลงลืม to forget
ฤแพ dai วางของแล้วลืม to place something somewhere then forget where it is

- ฤไแ
งกสิม
- อม (ในปาก) to hold in the mouth

- ฤเอ?-ฤน?
แงะ -เงาะ
- งอแง to be fussy, childish; to pout (like a child)

- ฤkheh-ฤkheh
งแค็ย-งแค็ย
- แค็ก ๆ ลักษณะการไอ onomat. from the sound of coughing

กkeep งแกบ	กบ a frog
ก?๕๕l งแอล	คลำ (แผล หรือบริเวณที่ได้รับบาดเจ็บ) to feel (the wound or the bruise) จบนล dai ก?๕๕l tmau เอามือคลำแผล to feel a wound with a hand
ก?๕๕p งแอง	(เสียไป) เปล่า ๆ (to lose something) uselessly, for nothing soon t๑u ก?๕๕p สูญไปเปล่า ๆ to lose (something) for nothing
กkw๒ งกข	แดงโร่ ใช้กับไฟตอนไหม้เป็นถ่านแล้ว to be glowing brightly, as red hot coals
กขrp งขป	เงย to raise, lift (one's head, face), to look up, e.g. from reading a book กขrp ม๑? เงยหน้า to look up; to raise one's head, lift up one's face
กขrp? งกั	คลอน โคน loose, shake, wobbly, unsteady thm๑p กขrp? ฟันคลอน A tooth is loose.
ก๑r เงีร	(โกรธ) กระสัดกระเพียด to have a tantrum (as when someone is angry)
ก๑ut ง๑ด	อาบน้ำ to take a bath, to bathe ก๑ut tw? n๑y khlo๑y อาบน้ำในคลอง to take a bath (or to bathe) in a canal
ก๑๑ก ง๑ง	(ร้องไห้) โส (to cry) loudly j๑๑m ก๑๑ก ร้องไห้โส to cry loudly
ก๑๑ ง๑	โง่ to be stupid, foolish m๑kw๒ ก๑๑ คนโง่ a foolish person

kmai thao ?oi noo-noo อย่าทำอะไรโง่ ๆ Don't be silly!

kmai sau noo nah อย่าโง่ไปหน่อยเลย Don't be stupid!

- กวด? เจาะ ๑. เจาะ Nephelium lappaceum (Sapindaceae), rambutan, a kind of red fruit covered with soft spines of hairs
๒. เจาะ (ขนเผ่าหนึ่ง) Negrito, Semang
- กวดก
งอง ไซ้ [มีว-งอง] 'แมวคราว' หมายถึงแมวตัวโต ๆ In [มเน-กวดก] meaning a big cat
- กวด?
เจาะ ๓. งอ (ลักษณะโค้งงอ) to be bent, crooked, curled
- กkat-phlขก
งก็อด-พลัง ๓. กัดฟัน a piece of firewood
- กkla?-กkla?
งเกลาะ -งเกลาะ ๓. เสียงตีหรือเคาะหรือฟันไม้ ดังมาแต่ไกล the sound of wood or pieces of wood being hit or chopped heard from the distance
- กai
งัย ๓. วัน day
ชื่อวันในหนึ่งอาทิตย์มีดังนี้ The days of a week are :-
gai tgan วันจันทร์ Monday
gai kilar วันอังคาร Tuesday
gai put วันพุธ Wednesday
gai p-hah วันพฤหัสบดี Thursday
gai so? วันศุกร์ Friday
gai sau วันเสาร์ Saturday
gai ?twt วันอาทิตย์ Sunday
ruai gai ทุกวัน every day
gai krowl gai mu? วันหน้าวันหลัง some other day (in the future), some futher day
gai mrootg วันขึ้น ๑ ค่ำ The first day of the waxing moon

- gai sel วันธรรมสวนะ (วันพระ) Buddhist day of
worship. These are four such days in a lunar month,
corresponding to the four phases of the moon.
- gai neh วันนี้ today
- gai khee-tgeet วันสงกรานต์ Songkran Day, the old
Thai New Year's day which falls between April 13
and April 15
- กขริ
งีย
แหงน to turn the face up, look up
กขริ มน? แหงนหน้า to turn the face up
- กุก
งุย
ง่วง เหมือนกับ [มุย] to be sleepy, drowsy - the same as [mul]
กุก dee? ง่วงนอน to be sleepy, drowsy
- กุก
งุก
นั่ง to sit; to ride (setting in a vehicle)
กุก bat-win นั่งพับเพียบ to sit with both legs folded
back to one side
กุก peen-noon นั่งขัดสมาธิ to sit cross-legged with
the feet upon the knees: to sit in the lotus
position
- กุก
งุก
จิว a Chinese play
- กุก
งุก
ส่วนของดินที่แบ่งไถแต่ละครั้ง the portion of a rice paddy that
is plowed in one work period for the plowman and buffalo.
Usually it is rectangular. Plowing proceeds in a counter-
clockwise direction from the perimeter to the center.
sree nih beep ptgoor kaat boon กุก part เป็นสี่ [งีย] This plot of rice-field is divided
into four areas for plowing.
- กุก
งุก
(วัน) อังคาร ก [งีย] Tuesday, - see [gai]

ฎwap
เจือป

๑. ตาย to die, to be dead; to cease, stop (as of an engine)

t๕aaη ka๑ ฎwap ผูกคอตาย to hang oneself

ฎwap taη ruah ตายทั้งเป็น (he) might as well be dead, (he) is half-alive and half-dead

๖๖๑ ฎwap t๕ah ให้ตายช้ Let me die (if what I say is not true).

๒. อัมพาต paralysis

t๕rηη dai ฎwap แขนขาเป็นอัมพาต to lose the sensation of the arms and legs

ηkuuar
ทวาร

นคร a city

ηjai
เจียม

ง่าย to be simple, easy; easily

t๕at ηjai ใจง่าย (a woman) to be cheap, easy to get, free with her affections

ηjei ηjai-ηjai พูดง่าย ๆ plainly speaking; briefly speaking, in short; generally speaking

?it-slaam อิสลาม	อิสลาม Islam
?diit อดีต	อดีต the past เรื่อง-?diit เรื่องอดีต a story concerning the past, a matter from the past
?ແ ฮີ	๑. ที่ (นั่น, โหน, นี้ ...); ข้าง (บน, ล่าง) place (usually used in compounds) ?ແ nah ที่นั่น there ?ແ naa ที่ไหน where? ?ແ neh ที่นี่ here ?ແ ໂຮງ ข้างบน on top; up stairs ?ແ ກວມ ข้างล่าง underneath, downstairs ๒. ทิศ directions ?ແ-letɔ ทิศตะวันตก west ?ແ-tɔɯŋ ทิศเหนือ north ?ແ-kaat ทิศตะวันออก east ?ແ-tboon ทิศใต้ south ?ແ-letɔ tɕhæ (?ແ) tboon ทิศตะวันตกเฉียงใต้ southwest ?ແ-letɔ tɕhæ (?ແ) tɔɯŋ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ northwest ?ແ kaat tɕhæ (?ແ) tboon ทิศตะวันออกเฉียงใต้ southeast ?ແ kaat tɕhæ (?ແ) tɔɯŋ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ northeast
?ແ ฮัล	อาย to be shy, bashful, ashamed
?phæ อฝีน	ยาเสพติดชนิดหนึ่ง เสพโดยการสูบ opium
?tɕhæ อชัญ	'(ไอ้) ทิด' ใช้เรียกคนที่มีอายุน้อยกว่า ที่เคยบวชมาแล้ว a title applied to a younger person who has left the (Buddhist) monkhood

- ?eŋ
เอ็ง (เสียงหมาร้อง) a cry of a dog when hurt
- ?eʔ-tɕʰat
เอะ-เจี๊ต
เอะใจ to get suspicious, to sense that something is wrong
- ?eh
เอ็ช
เอ๊ะ! คำอุทานแสดงความประหลาดใจ, ไม่พอใจ an excl. expressing surprise, annoyance
- ?ee
เอ
เอ an excl. expressing discontent, doubt
?ee thəe jaŋ naa tɕiia เอ ทำอย่างไรดี Oh! What should we do?
- ?eeʔ
เอ
เอก first, prime, highest, leading
niaŋ ?eeʔ นางเอก leading lady, heroine (as of a play)
- ?weeh
อเวช
(คน) ซี้โมโห to be bad-tempered
tɕwɰh ?weeh คนซี้โมโห a bad-tempered person
- ?teet-ʔtoot
อเตต-อโตต
ชักช้า to be slow (doing something)
ʔlai ?teet-ʔtoot ม้าชักช้า You are so slow.
- ?leeʔ-ʔlaaʔ
อเล-อลา
งุ่มง่าม to be clumsy, awkward; clumsily, sluggishly
dʌʌʔ ?leeʔ-ʔlaaʔ เดินงุ่มง่าม to walk clumsily
thəe kaar ?leeʔ-ʔlaaʔ ทำงานงุ่มง่าม to work sluggishly
- ?ɛh
เอ็ช
เกา to scratch
?ɛh kbaal เกาหัว to scratch the head
- ?rɛp
อเร็ย
คำที่ใช้แทนการออกชื่อเพื่อน a word used in place of the name of the person spoken to
həi ?rɛp tɔu phʌʔ sraa เฮ้ย! [อเร็ย] ไปกินเหล้า (กัน)
Hey! Let's go drink.

?EEP แอบ	<p>๑. แอบ (ไปข้าง ๆ เพื่อไม่ให้เกะกะ) to move to the side (so as to avoid people or other obstructions in one's path) ?wɔi kɛ dʌʌr ?EEP-?EEP tɔu ให้เขาเดินแอบ ๆ ไป Let him walk around to one side.</p> <p>๒. ใกล้ to be close to kɛ tɕhuuar ?EEP tsoor เขายืนใกล้เสา He is standing close to a pillar.</p>
?EEP แอ็ญ	<p>แก, เอ็ง ใช้กับในหมู่เพื่อนที่คุ้นเคยคู่กับ [ยั้ง] 'ฉัน, ข้า' you (used among intimate friends, paired with [จรง] 'I, me') ?EEP tɔu naa เอ็งไปไหน Where are you going?</p>
?EEP แอ	<p>เครื่องที่ติดหัวว่าวเพื่อทำให้เกิดเสียง an instrument attached to a kite frame to produce a humming sound when the kite is flying</p>
?EEP?-naai แอ-นอย	<p>แอกน้อย the swingtree (whiffletree) of a plow</p>
??EEP อแญญ	<p>มีง ใช้ระหว่างเพื่อนสนิท ใช้คู่กับ [อัญ] ญ สุภาพน้อยกว่า [แญญ] you (used among intimate friends, paired with [?ɔp] 'I, me' less polite than [?EEP])</p>
?am อัม	<p>อ้า! คำบอกให้เด็กกินข้าว an expression telling a baby to take food into the mouth (as when feeding a baby)</p>
?am-maat อัม-มาต	<p>อำมาตย์ (มักใช้ในนิทาน) government official, royal attendant, courtier, councillor (used in old legends)</p>
?am-naatɕ อัม-นาจ	<p>อำนาจ power, authority mɪlan ?am-naatɕ มีอำนาจ to have power or authority</p>
?am-pwɪ~mpwɪ อัม-ปิล~มปิล	<p>มะขาม tamarind</p>

- ?am-prɯ
ฮัม-ปี่
อำเภอ amphoe, a administrative subdivision (district)
of a province; the town or site where the district offices
are located
niai ?am-prɯ นายอำเภอ the district officer, chief
administrative official of an amphoe
- ?am-pru
ฮัม-ปี่
อ้อย sugar-cane
- ?at
ฮัท
ฮัฐ money
- ?at-traa
ฮัท-ตรา
อัตรา rate; limit
rot-jon dɔ? rɔah pɛ ?at-traa รถยนต์บรรทุกของเต็มอัตรา
(เต็มกำลังบรรทุก) The car is fully loaded (with
things).
- ?ar
ฮาร์
เลื่อย (กริยา), เชือด (คอ) to saw, to slit (a throat)
?ar tɕhəə เลื่อยไม้ to saw wood
dɛɛ? ?ar เลื่อย (นาม) a saw
?ar kɔɔ เชือดคอ to slit the throat
- ?atɕ
ฮัจ
ขี้, อุจจาระ (นาม) feces, excrement
tɕuh-?atɕ ถ่ายอุจจาระ to defecate
?atɕ-phnee? ขี้ตา grains of dried eye exudate found
in the corners of the eyes after awaking from sleep
?atɕ tɕan-lɔh ขี้ใต้ punk, a composition of resin
and rotten wood used as tinder
?atɕ tɕmɔh ขี้มูก snot
?atɕ-ttɕɛ? ขี้หู ear wax
- ?an
ฮัน
กู ใช้คู่กับ [อแอน] 'มึง' สุภาพน้อยกว่า 'ยั้ง' I, a impolite
form used with intimates and paired with [??ɛɛn] 'you'
(less polite than [จรง])

?aŋ ฮัง	<p>๑. ึ่ง, ย่าง to roast, barbecue mman ?aŋ ไก่ย่าง roast chicken</p> <p>๒. ฝั่ง, ฮัง to warm (at the fire or in the sun) ?aŋ phlɯŋ ฝั่งไฟ to warm (oneself) at the fire ?aŋ thŋai ตากแดด to warm (oneself) in the sun</p>
?aʔ อะ	<p>(เครื่องมือคัน)เส้นไหมหรือฝ้าย to spin (silk or cotton) thread onto or off of an oblong wheel, cleaning it in the process; the wheel itself</p>
?ah ฮัฮ	<p>คำอุทาน แสดงความโกรธ exclamation of anger</p>
?bat อับด	<p>อับดี (การผิดวินัยสงฆ์) a contravention of rules (laid down in the Buddhist religion)</p>
?baŋ อบัง	<p>'อบัง' เป็นคำที่เรียกผู้ชายแขก a word used for calling a male person from India</p>
?wah อวัช	<p>เห็นแก่กิน, รักรมาก (ใช้กับอาหาร) to be greedy (for food) kmai ?wah tɕŋei nah-pແ? อย่างรักรมากในอาหารเกินไป Don't be to greedy!</p>
?nar อนัร	<p>เลื่อยวางเตื่อน ดู [ฮัร] a kind of a saw, - see [?ar]</p>
?laʔ-?laap อลละ -อลลาญ	<p>เประอะเปื่อน to be dirty, splattered phoʔ dat ?-aʔ-?laap pɪŋ khloon ชีโคลนเประอะเปื่อนไปทั้งตัว Mud (was) splattered all over (him/her)</p>
?rap อรัญ	<p>อรัญประเทศ a province in Thailand which is close to Cambodia</p>

- ?ra? ฝ้จ้ที่ (อู่ประจ้ค้ไม้, ล้มน้, จอมปลวก ฯลฯ) guardian spirits of
 อระ ั trees, watercourses, termite mounds etc.
 ?ra? dAAM-poo ฝ้ประจ้ค้โพธิ์ a guardian spirit of
 a [poo] tree
- ?jah คำอุทานแสดงความตกใจ, แปลกใจ an excl. of fright, surprise
 อัยฮ
- ?aa ไร่ a title used with first name of men, esp. of criminals,
 อา but also for purposes of insult, or used as a bound
 element in a curse
 ?aa rbaal ไร่ฮ้บหาย! Damn you!
- ?aa-lwaat อาละวาด to be on the rampage; to act wild and uncontrolled;
 อา-ลาวาด to go around picking fights, causing trouble, etc.
- ?aa-tgaar-?tgaar หมอฝ้ (ทางไสยศาสตร์) witch-doctor, sorcerer
 อา-จาร์-อจาร์ ?aa-tgaar dat khmootɔ หมอเผาฝ้ a sorcerer for
 cremation
- ?aa-tghiip อาชีพ livelihood, living, occupation, profession
 อา-ชีพ kmiian ?aa-tghiip ?oi เขามีอาชีพอะไร What is his
 occupation?
- ?aa-jooH-?jooH อายุ age (in years); life, life span
 อา-โยฮ-อโยฮ mat ?aa-jooH หมตอายุ to die; expire, be terminated
 ?aa-jooH weep อายุฮ้น to be long-lived, to live
 long
 ?aa-jooH pram-mooi khoop อายุหกขวบ (He/she) is
 six years old.
- ?aa-saa อาสา to volunteer
 อา-ซา khmaat ?aa-saa theo ?ɛɛn ผมอาสาทำเอง I volunteer
 to do it.

ʔaa-haar~ʔhaar	อาหาร นิยมใช้ [มโหฬาร] มากกว่า food; [mhooɸ] is more common
อา-ฮาร-ฮฮาร	thəə ʔaa-haar ทำอาหาร to cook
	ʔaa-haar sratɸ อาหารสำเร็จ prepared food, ready-to-eat-food
ʔaa-lai	อาลัย to long for, think about, miss
อา-ลัย	ʔaa-lai ʔaa-pwəŋ อาลัยอาวรณ์ to long for, miss
ʔaa-srai~ʔsrai	อาศัย ปัจจุบันมักพูดเป็น [อา-ชัย] หรือ [อชัย] to live, to dwell;
อา-ซรัย~อซรัย	to depend on, to be dependent upon; now pronounced as [ʔaa-sai] or [ʔsai]
	ก. ɲə moo ʔaa-srai nɛu nɔŋ ptiah jɛŋŋ เขามาอาศัยอยู่ ในบ้านฉัน He lives in my house.
	ก. ɲə pbaaʔ ʔaa-srai mee ʔlu เขายังต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่ He has to depend on his parents.
	ก. ʔaa-srai niaʔ-srəʔ tɸəu tɸroot srɛu เขาอาศัย แรงเพื่อนบ้านช่วยเกี่ยวข้าว He has to have neighbours help in harvesting.
ʔaat	อาจ may, might
อาถ	ʔaat taa อาจจะ might, may
	ก. ʔaat taa nɔŋ man tɛu เขาอาจจะไม่ไป He may not go.
ʔaat-tmaa	อาตมา I, me (used by monks only)
อาต-ตมา	
ʔaan	๑. อ่าน to read
อาณ	ʔaan nɔŋ-sɛwɛ อ่านหนังสือ to read (books)
	kut ʔaan คิดอ่าน to think (about doing something), to plan (to do something)
	ʔaan tɸat อ่านใจ, หายใจ to read (someone's) mind
	๒. อาณ (นาม) leather seat for a rider on a horse, bicycle or a motorcycle

- ?aal
อาว นายด้วยของร้อน to press down with a hot object
kmai tɕɛ khniia tɛtɕ juua deɛ? ?aal mmat อย่าคำกัน!
เดี่ยวเอาเหล็กร้อนมานาบปาก Don't curse each other!
(If you do), I'll press a hot iron to your mouth.
- ?aag
อาง อ้าง to say, assert, claim; to cite, refer to
?aag thaa อ้างว่า to say that, to claim that
kɛ man tɛu thɛa kaar ?aag thaa tɕhɛm kbaal เขาไม่ไป
ทำงานอ้างว่าปวดหัว He did not go to work. (He) said
that he had a headache.
kɛ ?aag thaa ?lu lɛɛ? deɪ ?wɔi kɛ เขาอ้างว่าพ่อออก
ยกที่ดินให้เขา He claimed that his father had given
the land to him.
- ?naa
อนา ๑. อันไหน which one
juua ?naa เอาอันไหน Which one do (you) want?
๒. ใช้ใน [อนา-คสัช] แปลว่า บางอย่าง, บางคน Used in [?naa-
khlah] meaning something; of some kind(s), of a certain
kind; some people
- ?saat
ฮาวว ชื่อเดือนทางจันทรคติ เริ่มต้นจากวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือนกรกฎาคม ถึงวันแรม
๑๕ ค่ำ เดือนสิงหาคม ดู [แค] ๑ the name of the lunar month
beginning from the first day of the period of the waxing
moon in July to the fifteenth day of the period of the
waning moon in August - see [kheɛ] 1.
- ?tɕaar
ฮจาร ดู [อา-จาร] See [?aa-tɕaar]
- ?haar
ฮฮาร ดู [อา-ฮาร] See [?aa-haar]
- ?wɔp
ฮิป อึก (เสียงดัง) เข้ม เสียงทุบหลัง the sound as from hitting
someone in the back very hard

- ?wm
อึม
คำบอกเด็กให้นอน a word telling a baby to sleep
- ?wr
อีร
ครืน, เสียงฟ้าร้อง the sound of thunder
- ?wh
อึย
๑. 'อี!' (เสียงบอกเด็กให้ถ่ายอุจจาระ) a sound made to tell a baby to defecate
๒. เสียงซึ่งแสดงว่าผู้พูดได้ตัดสินใจแล้ว an expression showing that the speaker has made his decision
?wh จขกท ทอว หลลล อือ! ฉันจะไปแล้วแหละ All right!
I'll go.
- ?wm
อี
อือ (แสดงการยอมรับหรือเห็นด้วย) an exclamation expressing approval or agreement
- ?ʔt
เอ็ด
อิฐ brick
dei-ʔt ดินเหนียว clay
- ?ʔn-thnuu
เอ็ด-ทนู
รุ้งกินน้ำ a rainbow
- ?nat
อเน็ด
สงสาร, เหมือนกับ [ซน้อฮ] บางครั้งก็ใช้ด้วยกันเป็น [ซน้อฮ-อเน็ด] to pity, to take pity on, the same as [snah], also can be used together as [snah-ʔnat]
จขกท ?nat ทกพห ตกพพ ฉันสงสารคนเจ็บ I took pity on the patient.
- ?ʔʔ
เออ
เออ onomat. from the sound used to introduce a wish or question as, "oh!" where were you going yesterday;" used also for yes, just so, as you say
ʔʔ nuh hai เออ! นั่นแหละ Oh! Yes. That's it.

- ?aat
เฮ็ด
เห็ด
เห็ด
เห็ด
- เห็ยแล, ดูแล to care for, to look after
?aat ptiah ?aat smeen khlah เห็ยแลดูบ้านซ่องบ้าง Look
after the house a little bit!
- ?u?-baai
อุบาย
อุบาย
- อุบาย trick, device, plot
thee ?u?-baai วางอุบาย to set up a trap, prepare
a stratagem
- ?u?-mai
อุ้ม
อุ้ม
- (ตัว) ต่อ a kind of hornet which builds a nest made of clay
in a tree
- ?pu?
อุป
อุป
- พ่อ, บิดา (ใช้เมื่อกล่าวถึง แต่นิยมใช้ [เอื้อ] มากกว่า) father;
[?pu] is more common
?pu? mnaai บิดามารดา
- ?nuh
อนุช
อนุช
- ?uutɔ
อุจ
อุจ
- เสียงเรียกหมู, เสียงหมูร้อง a sound made for calling pigs,
also a cry of a pig
- ??uut
อูต
อูต
- นกกระจาตใหญ่ Centropus sinensis, a greater coucal
- ?oot
อวด
อวด
- อวด to show, to show off
?oot naŋ-suu thmei ?ooi kruu mɔɔ อดหนังสือใหม่ให้ครูดู
(He) brought a new book to show off to (his)
teacher.
?oot dep อดรู้ to think one knows it all or knows
better
?oot kep อดเก่ง to act as though one is able to
do something without trying; to think oneself smart,
to talk big, to brag

?ool อูล	ติดคอ (ยกเว้นก้างหรือกระดูก) to have something stuck in the throat (excluding bone)
?op โอป	อบ (ใช้เฉพาะการอบไก่ด้วยฟาง) to roast (used with chicken roasted in hay)
?om โอ้ม	๑. ลุง ป้า an elder brother or sister of one's father or mother ?om (-prɔh) ลุง an uncle ?om (-srɛi) ป้า an aunt ๒. ผัด อู [ซตี] to winnow by using a winnowing basket (as in separating rice grain from chaff) - see [stɛɛ] ?om srɔu ผัดข้าวเปลือก to winnow rice grain
?ot-thon โอต-โธ้น	อดทน to endure; enduring, patient jɔŋ tɔɔŋ ?ot-thon thɛə kaar thmuan ฉันต้องอดทนทำงานหนัก I have to endure hard work.
?oh โอฮ	เสียงอุทาน เช่น เวลานึกสิ่งใดออก Aha!, an excl. used when someone has figured something out
?oo-kaat โอ-กาต	โอกาส an opportunity, chance, occasion ?ooi ?oo-kaat ให้โอกาส to give someone a chance baan ?oo-kaat ได้โอกาส to have a chance, to get a chance thum ?oo-kaat ถือโอกาส to take the opportunity mat ?oo-kaat หมดโอกาส to lose an opportunity; to have no more opportunity
?oon โออน	โอน to transfer (ownership, control, etc.) ?oon tɔhnoot โอนโฉนด to transfer the ownership of a piece of land
?oor โออ	บึงขนาดใหญ่ a large pond

- ?ooh ลาก, จุก to pull, draw, drag, haul, tow
 โยธ ๓๐๐ ?ooh rteh วัวลากเกวียน An ox is pulling a cart, or
 an ox for pulling a cart.
 ?ooh kmom จุกสาว to abduct a girl for immoral
 purposes
- ?joooh จ [เอา-โยธ] See [?aa-joooh]
 อโยธ
- ?๑t รอยฝีที่ปลูก a scar from small-pox vaccination
 อ้อต dam ?๑t ปลูกฝี to vaccinate (against small-pox);
 to be vaccinated (against small-pox)
- ?๑l ซั๊น tartar and decaying food particles on or between
 อ้อล the teeth
- ?๑t๑ จุด (ไฟ, ตะเกียง, บุหรี่ ฯลฯ) to light (a fire, a lamp, a
 อ้อจ cigarette, etc.)
 ?๑t๑ phlɯɯ dət ptlɑh จุดไฟเผาบ้าน to set a house
 on fire
- ?๑h หิน firewood
 อ้อฮ ɣkat ?๑h หิน a piece of firewood
- ?๑๑p กอด to embrace, hug
 อ้อป ?๑๑p dai กอดอก to fold one's arms over the chest
- ?๑๑m โอม (เพ็ญง) the mystical symbol "OM" meaning 'so it be'
 อ้อม
- ?๑๑n ก้ม to bend down, over
 อ้อม ?๑๑n kbaal ก้มหัว to bend one's head down

- ?pɔɔŋ
อปอง
๑. หนู เป็นคำสุภาพที่ผู้ใหญ่ใช้เรียกเด็กผู้ชาย หรือเด็กผู้ชายใช้เป็นคำเรียกตนเอง you (used speaking to little boy); I, me (used by little boys speaking to adults)
๒. การพนันชนิดหนึ่ง ใช้ลูกปรกติคล้ายลูกเต๋า มีเตียมเสียบกลาง:เพื่อใช้เป็นแกนหมุนโดยรอบแกนมีลักษณะเป็นหกเหลี่ยมแต่ละด้านมีจุดแบบลูกเต๋า ตั้งแต่หนึ่งจุดถึงหกจุด เวลาเล่นหมุนแกน ปล่อยลงกับพื้นหรือที่รองรับแล้วใช้ถ้วยหรือขันครอบ ผู้เล่นพนันจะต้องทายว่าด้านไหนขึ้นข้างบน a kind of gambling game, using a hexagonal die with a pin through the center. The die is spun like a top and covered with a cup. Bets are placed on which face of the die will be uppermost.
- ?ɔp
อ็อป
- มีใช้ใน [ต-อ็อป] น้ำหอม, น้ำอบ Used in [tw?-?ɔp] 'perfume'
- ?ɔp-tsoʔ
อ็อป-ตเซาะ
- เหงา to be lonesome, lonely
nəu ptiah taa ?ɛɛn ?ɔp-tsoʔ อยู่บ้านคนเดียวแล้วเหงา It's lonesome to stay in the house along.
- ?at
อ็อต
๑. อต to lack, to be short of, to starve, to be starved, go without
?at baal ?at tw? อตข้าวอดน้ำ to suffer from hunger
?at jaa? อตอยาก to be starved, famished
?at dee? อตนอน to go without sleep
๒. อต, ช่ม, กลั้น (ใจ) to restrain
?at tɔat อตใจ, ช่มใจ to restrain oneself, one's feelings
?at taŋ-haam กลั้นลมหายใจ to hold one's breath
- ?an
อ็อน
- บอบช้ำ, (ใช้กับสัตว์ เช่น ไก่ที่ผ่านการต่อสู้มา) to be bruised, bruised and swollen (used with animals, such as a cock after fighting)
- ?aŋ
อ็อง
- องค์ (ลักษณะนามของพระสงฆ์ หรือพระพุทธรูป) a classifier for monks or Buddha images

- ?ah
ฮือฮือ
หมด เหมือนกับ [มื่อต] all, to be used up, exhausted (in supply), the same as [mat]
?ah lliip หมดเกลี้ยง completely used up
taŋ ?ah ทั้งหมด all (of it, of them), the whole lot
?ah kam-laŋ หมดกำลัง to be exhausted, lose all one's strength or energy
?ah khloon หมดตัว to have nothing left, to be broke
- ?ram
ฮือฮือ
(อย่าไป) กังวล (not to) worry
kmai tɔu ?ram อย่าไปกังวล Don't worry!
- ?kra?
ฮือฮือ
รูปร่างหน้าตาเก๋สียด ฮือฮือ to be very ugly (of an appearance)
mnh ?kra? คนรูปร่างหน้าตาฮือฮือ a very ugly person
- ?sai~?srai
ฮือฮือ~ฮือฮือ
ดู [ฮา-ฮือ] See [?aa-sai]
- ?uui
ฮือฮือ
เสียงครางด้วยความเจ็บปวด a cry of pain
- ?oi
ฮือฮือ
๑. ใช้เป็นคำขานรับของผู้ที่มีอาวุโสกว่า หรือใช้ระหว่างเพื่อน ดู [ซเด็ย]
Used in answering a call, - see [sdei]
๒. อะไร What? anything, something
kɛ kaaT ?oi เขาเป็นอะไร What is he?; What is wrong with him?
man mian ?oi ไม่มีอะไร There is nothing (there).
- ?wai
ฮือฮือ
ให้ to give, to let or have (someone do something); to, so (that); for (someone); an element preceding adjectives often rendered adverbially in English
?wai tian ให้ทาน to give alms
tɔɔ ?wai ต่อให้ to give an advantage, a head start
bap ?wai ฎwap ยิ่งให้ตาย to shoot (someone) to death

joom ?วอ ยอมให้ to let, to allow
 1๙๙? tooh ?วอ ยกโทษให้ to forgive
 bee khnaag ?วอ หันหลังให้ to turn one's back to
 ?วอ tooh ให้โทษ to do harm, be harmful
 ?วอ puar ให้พร, อวยพร to bless (as for success
 in some endeavor, or on an auspicious occasion);
 to bestow complements
 ?วอ ktɕai ให้ยืม to lend, to let someone
 ?วอ san-jaa ให้สัญญา to promise

?Λu พ่อ (ใช้ได้ทั้งเป็นคำเรียกพ่อและกล่าวถึงพ่อ) father, Father
 เขี้ยว ?Λu kmeə? พ่อตา, พ่อสามี father-in-law
 ?triat คึก late at night
 อเต็ยต jop ?triat คึกสงัด late at night

- hiip หีบ a trunk, box (of metal, wood, leather, rattan)
ฮีบ
- hiip อีงอ่าง a kind of frog
ฮีบ
- hliir ล้น to overflow, spill over
ฮีบ tw? hliir pɛ tɕhnəŋ น้ำล้นออกมาจากหม้อ (เช่น เวลากรองน้ำ
ใส่หม้อ) The water is overflowing from a pot (as
when catching water from a spout.
- hep ตะกร้า a basket with a handle
ฮีบ hep mluu เขียนหมาก betel tray
- hen-hen-hai เสียหาย หินหาย to perish, be utterly ruined, destroyed,
เหิน~เหิน-ฮัย damaged
kdaam sii (dɔam) sɾau hen ?əh ปูกินต้นข้าวเสียหายหมด
Crabs ate the rice plants and they are utterly
damaged.
- hee เฮ onomat. from the sound expressing joy or approval (as
เฮ from the signal shouted by the leader of a gang of workmen
for united efforts in hauling or dragging
- hee แห่ (กริยา) to go in procession; to accompany those
แฮ forming the procession
nia? sɾə? nwam khnɪa hee tɔu ptiah kam-nan ชาวบ้าน
พากันแห่ไปบ้านกำนัน The villagers all went together to
the house of [kam-nan] (the headman of a political
district).
hee nia? แห่หน้าค to go in procession, conducting
a man to the Buddhist temple where he will take
the rows of the Order of Monks

heet	เหตุ	cause, reason
แฮต	heet-phal	เหตุผล reason (for doing something)
	damm heet	ต้นเหตุ a cause, origin
heel	ว่ายน้ำ	to swim
แฮล	heel tw?	ว่ายน้ำ to swim
	heel tau tɔraŋ khaaŋ noh	ว่ายน้ำไปฝั่งโน้นกันเถอะ Let's swim across to the other bank.
hee?	ฉีก (กริยา)	ฉีก [รแฮ?] to tear, rip, - see [rhee?]
แฮ	kmal hee? naŋ-samm	อย่าฉีกหนังสือ Don't tear the book!
	บุกเบิก	to clear (land, as for cultivation)
	hee? dop (pɾii)	บุกเบิกป่า to clear the forest (as for cultivation)
hap	เกือบ	almost, nearly, about; on the verge of
ฮป	hap ɣwap	เกือบตาย (I) almost died.
	hap noŋ	เกือบจะ almost, nearly, on the verge of
hat	หัด (ให้ตัวเอง), ฝึก [ปฮัด]	to practice, to drill (oneself), - see [p-hat]
ฮัท	ɰrɔŋ mpɔŋ hat heel tw?	ฉันกำลังหัดว่ายน้ำ I'm practicing swimming.
han	หั่น	to cut (into pieces), slice
ฮัน	han tuutɔ-tuutɔ	หั่นเป็นชิ้นบาง ๆ to slice into thin pieces
haa	๑. อ้า (ปาก)	to open (one's mouth)
ฮฮา	haa muat	อ้าปาก to open one's mouth
	๒. ฮฮา	the sound of laughter; to laugh loudly

haa-sap ฮา-เซ็ป	ห้าสิบ fifty
haam ฮาม	ห้าม Do not enter! haam tɕool ห้ามเข้า Do not enter! ?ʌu haam jɔŋŋ tɔu mɔɔ kəŋ พ่อห้ามฉันไปดูหนัง Father prohibits me from going to movies. haam tɕat ห้ามใจ to restrain one's emotional feelings, to exert self-control
haat ฮาด	ทราย หาดทราย sand; a sand-bank dɛi haat ดินทราย sandy soil
haan ฮาน	หาร math. to divide (by)
haa? ฮา	เสียงห้ามหรือไล่ควาย เช่น เมื่อควายจะเข้าไปกินพืชผักที่ปลูกไว้ onomat. from a shout or a cry, used for chasing a buffalo away as when it enters a vegetable plot or garden
hɔŋ ฮิง	๑. (หู) อื้อ (the ears) to be ringing, buzzing hɔŋ ttɕə? หูอื้อ (My) ears are ringing. ๒. มีใช้ใน [โกน-ฮิง] 'ไม้ทิ้ง' เป็นการเล่นชนิดหนึ่ง เล่นในหมู่เด็กชายมากกว่าเด็กหญิง Used in [koon-hɔŋ] a kind of game played more by young boy than girls
hɔ? ฮือ	เฮ้! คำพูดขณะที่ยื่นของให้ ไม่ใช่กับผู้ใหญ่หรือคนที่ผู้พูดต้องให้ความเคารพ Here (you are)! (a very informal expression used when handing something to another person)
həət เฮ็ด	๑. โรค หืด asthma ๒. ดูด (ควันบุหรี่ กล้วยา ฝิ่น) to suck in (as smoking)
həəl เฮ็ด	คำขยายของคำว่า [ตเป้] '(หัว)ล้าน' an intensifier of [tpeə?] 'to be bald'

- hoo? เสียงเรียกหมา a sound made for calling a dog
เฮอ
- hat คมกลิ่น สูดกลิ่น (เพื่อให้รู้ว่าเป็นกลิ่นอะไร) to scent, follow the
เฮ็ด scent of
tʰkɛɛ hat klan knar สุนัขสูดกลิ่นหนู (สัตว์) The dog
scented a rat.
kɛɛ hat klan san-lɔɔ nɔu nɔŋ tʰaan mɔx thaɔ khootʰ hʌi
rʔoi เขาสูดกลิ่นแกงในชามดูว่า (แกง) เสียแล้วหรือยัง
He smelled the curry in a bowl in order to find out
whether it was still good or not.
- har เผ็ด to be peppery, hot (in taste, not temperature)
เฮ็ร san-lɔɔ nih har nah-pɛɛ? jɔx sii man baan แกงนี้เผ็ด
เกินไป ผมกินไม่ได้ This curry is too hot for me. I
cannot eat it.
- hʌam บวม to swell, be swollen
เฮียม muʔ-muat hʌam หน้าตาบวม to have a swollen face
hʌam puah ท้องอืด to suffer from excess gas in the
stomach
- hʌʌr เฝิน บิน to fly
เฮ็ร koon-tʰaap hʌʌr tʰeɲ pɛɛ kraŋ นกบินออกจากกรง The bird
flew out of the cage.
tuuʔ-hah hʌʌr tʰhlɔɔŋ phnom เครื่องบินบินข้ามภูเขา An
aeroplane flew over a mountain.
- hun หุ่น รูปร่าง a figure; shape
ฮุน hun dɛɲ kʔɛɛ? หุ่นไล่กา a scarecrow
- huh 'อื้อ' คำอุทานแสดงความแปลกใจ "Hey!" excl. of surprise
ฮุฮ huh kaat ʔoi ʔɔɔi praʔ khmaat tetʰ bɛh อื้อทำไมให้เงิน
ฉันน้อยนัก Hey! Why did you give me so little money?

huu	โฮ	to cry loudly
ฮู	(srɛɛ?) jom huu	ร้องไหโฮ to cry loudly
hoot	หวด (นึ่งข้าว)	a cone-shaped woven bamboo container for steaming rice
ฮูต		
hootɔ	ผิวปาก	to whistle
ฮูจ		
hooɔ	(มาก) เกินไป - เหมือนกับ [บูฮ]	too (much, many) - the same as [jooɔh]
ฮูฮ		
hoop	ทาน รับประทานอาหาร (สุภาพกว่า [ซี])	to eat (more polite than [sli])
โฮป		
hoot	ชัก (ดึงออกมา)	to draw, pull out (a weapon, a card, etc.)
โฮต	hoot kmet ชักมีด	to pull out a knife
	hoot kam-phɪrɔŋ ชักปืน	to pull out a gun
	hoot phaaɪ ชักไพ่	to pull out a card (from a pack)
hool	ชื่อลายผ้าที่ทอด้วยไหม	the name of one pattern found on silk sarongs
โฮล		
hoor	ไหล (liquid)	to flow, run
โฮร	tw? hoor น้ำไหล	The water is flowing.
	tw? phnee? hoor น้ำตาไหล	to cry, to shed tears
	tɕhiɪam hoor เลือดไหล	to bleed
hot	ชด	to sip or suck a hot liquid from a cup, bowl or spoon
ฮ็อต	hot tw? kdau ชดน้ำร้อน	to sip hot water
hotɔ	ยื่นให้ ส่งให้	to hand, to pass (to)
ฮ็อจ	hotɔ pra? ʔɔwɪ	ยื่นเงินให้ to hand money (to someone)
	hotɔ taa-taa tɔu	ส่งต่อ ๆ กันมา to pass something along from one person to another

- หວ๑
ฮ๑๒ คำบอกห้ามหรือควายให้หยุดเดินหรือวิ่ง "Whoa!" an utterance use
to halt a walking or running buffalo or ox
- หວ๑
ฮ๑๓ ห้อง (เป็นไปได้อีกทั้งนามและลักษณนาม) นิยมใช้ [กห้อง] มากกว่า a
room; can also be used as a classifier of 'room'; [kn๑] is more common
ptlah nih mlían (ห๑๑) bei ห๑๑ บ้านนี้มี (ห้อง) สามห้อง
There are three rooms in this house.
- ห๑๑?
ฮ๑๑ ทลวมไป (เพราะใช้มานานหรือบ่อย) too loose (because of long
or frequent use)
pru๑๑ snit kru๑๑ kbei wei t๑๑ wei m๑๑ ห๑๑? ?๑๑ รุสลัก
คอกควายตอกไปคอกมาทลวมหมด The hole for the wooden
pin of buffalo pen has become too large.
- hat
ฮ๑๑๑ ห๑๑ (เหนื่อ) to pant
nxi l๑๑ hat เหนื่อจนห๑๑ (I'm) so tired that (my)
tongue's hanging out.
- han
ฮ๑๑๑ มีใน [เหื่อ-ฮ๑๑๑] ทันตาเห็น Used in [tuan-han] meaning
immediately, in time (to see it)
- ha?
ฮ๑๑๑๑ กลับ (คืน) to return
?๑๑๑ ha? wip ให้กลับคืน to return something (back to
the owner)
ha? ptlah กลับบ้าน to return home
- hah
ฮ๑๑๑๑ เหวะ to fly through the air (excluding birds and insects)
tu๑๑? hah เครื่องบิน an aeroplane
- ha๑๑
ฮ๑๑๑๑๑ เหวะ สรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้พูดกับผู้หญิง you (used to a woman)

- hai
เฮีย
ซี a particle indicating affirmative answer
tau hai ไปซี Yes, (I'll) go.
- hAAI
เฮีย
แล้ว (ทำเสร็จ) already
rootg hAAI เสร็จแล้ว to have finished (doing something)
already
- hui
ฮุย
เสียงไล่วัวหรือควายให้เดินเร็วหรือออกเดิน an utterance used to
chase away oxen or buffaloes
- hoi
โฮ้ย
(ฝุ่น, ทราย, แฉ่ง, ควัน ...) คลุ้ง ฟุ้ง (dust particles, smoke
... etc.) to fill the air, to diffuse in the air
boor rot lAAH lAŋ dei ksaatg hoi (ป๊วอว) ขับรถเร็ว
จนฝุ่นคลุ้ง (ตลบ) to drive a car so fast that the
air was filled with dust
- heu
เฮี้ย
๑. หิว (นิยมใช้ [เคลี่ยน] มากกว่า) to be hungry (less common
than [khliian])
heu baai หิวข้าว to be hungry
๒. กระหาย
heu twi? กระหายน้ำ
- hau
เฮา
เรียก to call; to be called
tau hau khmau moo neh ไปเรียกคเหมายมานี่ Go and call
[khmau] to come here!
hau phluŋ เรียกขวัญ to call (back) a protecting
spirit
hau tghmooh เรียกชื่อ to call the name (of); to call
the roll
deei hau thaa ที่เรียกกันว่า which is called, which they
called

- hiiian กล้า to be brave enough to; to dare
เขียน kii hiiian too suu nang khlaa เขากล้าสู้กับเสือ He is
 brave enough to fight with a tiger.
- huuan ๑. ห่วง (นาม) a ring, hoop, loop, noose
ฮวง ๒. ห่วง (กริยา) to be worried, concerned about
 kii huuan koon nang man srool เขาห่วงลูกจะไม่สบาย
 He (or she) is worried that his (or her) child may
 be sick.
-

คำเพิ่มเติม

ADDENDA

หน้า page		
1	prilp <u>ปรีญ</u>	ทว่า (ต้นไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง) <u>Eugenia cumini</u> (Myrtaceae), a fruit-tree of moderate size
2	prap <u>ปรป</u>	บอก to tell kmai prap ?lu thaa jxng tau naa อย่าบอกพ่อว่า ฉันไปไหน Don't tell father where I have been!
28	puu? <u>ปู</u>	ฟูก a mattress
53	phnom <u>พนม</u>	พนม, ภูเขา a hill, mountain
54	phoong <u>โพง</u>	ฝูง, พวก flock, herd, pack, swarm, group, crowd, party
57	phixu <u>พลิว</u>	เพลลา an axle, a shaft
58	phwai <u>พเน็ล</u>	พนัน to bet jxng phwai thaa kae man moo ฉันพนันว่าเขาไม่มา I bet he won't come. jxng phwai mruai ฉันพนัน ๑๐๐ บาท I bet one hundred baht.
60	bee <u>แบ</u>	เลี้ยว to turn (left, right) daar trong tau sneh bee sdam เดินตรงไปแล้วเลี้ยวขวา Walk straight ahead then turn right!

คำเพิ่มเติม
ADDENDA

หน้า
page

71	baai บาย	ข้าวสุก	cooked rice
79	meen เมิน	หมื่น	ten thousand
105	t-haan ตฮาน	ทหาร	a soldier
117	tkwo ตกอ	กา (น้ำ)	a kettle
121	tboɔʔ-phneeʔ ตบอ-พเน	คิ้ว	an eye-brow
127	twah เตือฮ	(อาหาร) เป็นพิษ	to be poisonous, harmful sii psat thee ʔwɔi twah กินเห็นเป็นพิษ to have eaten a harmful mushroom
135	thar เทีร์	ธรรม	the Buddhist scriptures
139	thnal ทนีอล	ถนน	a road, street
222	ran-deep รัน-เตญ	ขิง	<u>Zingiber officinale</u> (Zingiberaceae), ginger
352	stuanɔ ชตวาง	เครือ (เช่นกล้วย)	a bunch of (e.g. bananas)
384	tɕkaa จกา	คาง	a chin

คำเพิ่มเติม
ADDENDA

หน้า page			
415	tgrɔɔi จรัย	พรวน (ดิน) ชุย (ข้าว)	to loosen (e.g. the soil, cooked rice)
480	kam-plɛɛp กัม-แปลญ	หยอก เย้า ?ʌu ɲjei kam-plɛɛp lɛɛp nɔŋ koon กับลูก	to jest, joke; to fondle พ่อพูดหยอกเล่น The father spoke jokingly with the child.
502	kdaah กระดาษ	กระดาษ	paper
519	kɔɔr ควร	ควร thəə ?naa kɔɔr thəə kwaat kɔɔr tɛu pɛɛ prw?	to be proper; ought to, should ทำแต่ในสิ่งที่ควร Do only what is proper! แก่ควรไปแต่เช้า You should go early in the morning.
520	krɔɔ ครัว	ครัว	kitchen
531	ktɔɔʔ-kɔɔt กเตาะ - กตอต	หูด	a wart
537	kɲɛi กแง็ย	ข่า	<u>Alpinia galanga</u> (Zingiberaceae)
547	kuuar กวาร	นุ่น	kapok
564	khɲʌʌi คเน็ย	หมอน	a pillow

คำเพิ่มเติม
ADDENDA

หน้า page		
567	กkap งกัญ	ซีเหล็ก (ต้นไม้ขนาดใหญ่ ใบและดอกใช้แกงกินได้) <u>Cassia siamea</u> (Leguminosae), a big tree the leaves and young flowers of which can be used as vegetable for a kind of curry
567	กkaam งกาม	นกลบ husk of rice chaff
568	กkaa งกอ	ข้าวสาร raw, husked rice
570	กkwal งเก็ล	ไถ (นาม) a plough
574	?an-ree~?ree อัน-เร~อเว	สาก (นาม) a pestle
585	?aau อาว	เสื้อ a blouse, shirt pia? ?aau ใส่เสื้อ to put on a blouse/shirt dah ?aau ถอดเสื้อ to take off a blouse/shirt

ดรรชนีคำไทย

ก็ ๕๑๒	กระดั่งงา ๑๕๖	กระเป่า ๑๓๘, ๕๕๑	กลับ ๘, ๑๙๘, ๕๙๑
กก ๕๐๔	กระด้าง ๒๒๗	กระโปรง ๔๘๑	กลัว ๕๕๗
กฐิน ๔๗๒	กระดิก ๖๔	กระผม ๕๕๖	กล้า ๓๐๑, ๕๙๓
กต ๒๙๐	กระดิ่ง ๕๐๙	กระพริบ ๑	กลาง ๕๑
ก้น ๑๑๓, ๑๒๘	กระดิ่ง ๑๑๗, ๕๐๙	กระเพาะ ๓๔, ๓๒๗	กลาง ๕๐๒
กบ ๕๖๗	กระดุม ๒๐๒	กระรอก ๔๓๘, ๔๘๖	กล้าม ๕๐๓
ก้ม ๑๔๘, ๔๓๙, ๕๙๒	กระดุก ๓๙๒	กระสวย ๕๓๕	กลิ้ง ๓, ๒๑๔, ๒๑๕
กรง ๕๓๑	กระแต้ ๑๙๒, ๕๘๐	กระสอบ ๗๑	กลิ้ง ๕๑๑
กรน ๓๒๗	กระแต้ ๕๔๓	กระสา (นก) ๕๐๕	กลับ ๕๖๗
กรรไกร ๔๘๖	กระต๋อง ๕๐๘	กระสือ ๑๓๗	กลิ้ง ๑๗๕
กรรม ๔๘๐	กระโตก ๑๙๒	กระเลือกกระสน ๑๒	กลุ่ม
กรวด ๕๒๐	กระโตน (ต้น) ๕๒๗	กระหม่อม ๓๙	กวน ๘๘
กรอก ๔๑๒	กระต่าย ๑๖๙, ๕๖๑	กระหาย ๒๗๑, ๕๓๘,	กว่า ๕๑๖
กรอกปาก ๓๘	กระตัก ๔๖๕	๕๙๒	กว้าง ๒๕๑
กรอง ๑๒๑, ๔๐๕	กระตุก ๔๘๕	กระแอม ๔๘๐	กว้าง ๑๓๘
กระจก ๔๙๒	กระถาง ๕๐๒	กรั้ม ๕๔๘	กวาด ๓๓, ๖๘, ๕๒๗
กระจอก (นก) ๕๒๓	กระเท็บ ๕๖๒	กราบ ๕๐๔	กษัตริย์ ๒๙๓
กระจัดกระจาย ๑๕, ๔๙๙	กระโถน ๔๘๘, ๕๒๔	กราม ๑๒๗	กอ ๑๕๒, ๕๑๘
กระจาย ๕๓๘	กระทง ๔๘๖	กริบ ๕๓๔	ก้อ ๑๔๙
กระเจียบแดง (ต้น)	กระทัง ๑๙๖	กริม (ปลา) ๕๑๐	กอง ๕๓๓
๒๖๕	กระทืบ ๑๖๘	กริต ๔๔๐	กอด ๔๖๗, ๕๙๒
กระโจน ๑๙๒	กระทุ้ง ๔๐๙	กรู ๓๓๑	ก้อน ๘๐, ๓๑๐
กระโจมอก ๕๑๑	กระทោះ ๒๕๙	กรูด ๕๐๔	ก้อน ๔๒๐, ๑๕๓, ๕๒๑
กระฉอก ๒๐๘	กระเทียม ๔๖๕	กล ๕๒๐	กอบ ๕๑๒, ๕๓๐
กระซอน ๔๙๐, ๕๒๑	กระเทือน ๕๔๕	กลด ๕๒๙	ก้อย ๕๔๐
กระซก ๔๘๕, ๔๙๓	กระแท้ ๕๑๑	กลบ ๑๙๑	กะ ๔๙๔
กระเชอ ๗	กระแทก ๙๕	กลบเคลื่อน ๑๒	กะชาย ๕๓๘
กระซิบ ๕๑๐	กระบก ๔๐๘	กลม ๘๐	กะทกรก ๘๔
กระเฉอ ๖๖	กระบะ ๔๙๕	กล้วย ๓๕๙	กะทึ ๔๖๕
กระดก ๖๓	กระบุง ๗	กลอง ๓๕๒	กะปิ ๔๖๕
กระดิ่ง ๓๗๗	กระเบน ๔๗๑	กลอง ๕๒๗	กะปูดใหญ่ (นก) ๕๘๐
กระดิ่งมอญ ๕๔๓	กระปือ ๕๓๖	กลอง ๕๒๗	กะรุ่งกะริ่ง ๒๑๒
กระดอง ๓๒๕	กระเปียด ๕๕๒	กลอย ๕๒๐	กะลา ๑๑๗
กระดอน ๔๘๐	กระป๋อง ๕๓๐	กลิ้ง ๕๘๓	กะหรี ๕๖๖

กะขัง (นก) ๔๙๙	กำหนด ๔๓๑	เกลือ ๗๕	โกย ๔๓๘
กัก ๔๙๕	กึ่ง ๗๕	เกลืออน ๕๑,๒๗๖,๔๙๓	โกรธ ๔๕๘
กักขิน ๔๙๔	กึ่งกำ ๒	เกวียน ๑๕๐,๒๑๖	ไกลาหล ๔๕๑
กัญชา ๔๙๒	กึ่งกือ ๑๑๘	เกะกะ ๑๐๗	โกหก ๔๙๔
กาด ๓๙๑,๕๕๒	กึ่งโครง ๔๖๕	เกา ๕๗๒	ไกลล์ ๕๙,๕๗๓
กาน ๕๖๕,๕๖๕	กิน ๗๕,๑๗๖,๒๖๒, ๒๖๓,๒๖๔	เก่า ๓๘๐	ไก่อ๋ ๘๖
กั้น ๔๙๖	กินปลา (นก) ๒๘๒	เก้า ๑๕	ไกล ๔๕๖
กินตาร ๔๘๘	กึบ ๕๖๕	เกาะ ๑๑๑,๑๒๖	ไกว ๕๖๐
กิบ ๕๑,๕๕,๑๖๘, ๒๐๔	กึ่ ๑๗	เกิด ๕๑๒	ขจืด ๔๘๓
กิบขาว ๘๒	กึบ ๕๖๖	เกิน ๑๘๕,๔๕๓,๕๑๐	ขจี ๑๘๖
กา ๔๘๐	กึน ๒๙	เกินไป ๖๙,๕๙๐	ขด ๓๗๕
กาก ๕๐๑	กึ่ง ๑๒๒	เกียง ๑๖	ขดตัว ๘๙
กาเกี ๕๖๗	กัญแจ ๓๓๐,๔๗๔	เกียงจคร้าน ๕๖๖	ขน ๑๒,๗๕,๑๖๖
กาง ๑๗,๒๐๓,๕๐๐	กัญี ๕๒๕	เกี้ยว ๑๑๙,๔๐๑	ขนอูย ๕๐๔
กาง ๓๙๒	กุด ๕๒๕	เกือบ ๕๘๗	ขนม ๑๖๖
กางเกง ๕๖๐	กุน ๕๒๕	แก ๕๕๓,๕๗๓	ขนาด ๒๗๗,๕๕๖
ก้าน ๑๕๒	กุ่ม (ดิน) ๑๒๕,๑๓๓	แก ๔๙๑	ขนาน ๒๘๒
กาบ ๓๕๒,๕๑๙	กุศล ๕๓๑	ก๘๐,๔๗๗	ขนาย ๕๐๒
กาละมัง ๕๐๐	กู ๕๗๕	แก๊ ๒๓๕,๓๐๓,๓๕๖, ๕๗๗	ขนุน ๕๕๘
ก้ามปู (ดิน) ๔๘๑	กู ๕๒๕	แกง ๒๘๕,๓๕๑	ขบ ๕๕๒
กาว ๔๕๘	กวย ๕๓๙	แก๊ป ๕๗๖	ขม ๑๗๕
กาสัง (ดิน) ๔๙๘	แก่ง ๓๕๑,๔๗๑	แก้ม ๑๒๘	ข่ม ๕๘๓
กำ ๖๒,๓๗๖,๕๘๐, ๕๙๖	แก่ง ๔๗๑	แกลิ่ง ๕๗๘	ขุ่มขึ้น ๑๘๗
กำจืด ๕๘๓	เกณฑี ๕๗๓	แกลัม ๕๗๘	ขมื่น ๒๑๕
กำนิน ๕๙๗	เก็บ ๗,๕๙,๒๒๙	แก้ว ๕๕๑	ขมื่น (นก) ๒๑๕
กำเนิด ๕๘๓	เกย ๕๓๙	แก้วง ๕๖๐,๕๖๖, ๕๘๕,๕๕๕	ขมูบขมิบ ๒๗
กำนิน ๕๙๕	เกรง ๕๗๕	แกะ ๕๙	ขโมย ๑๙๒,๔๐๖
กำนิน ๑๕๓	เกราะ ๓๑	แกะสลัก ๒๙๖,๕๗๖	ขยะแขยง ๒๑๕
กำพร้าว ๕๘๑	เกรียม ๕๖๙	โก๊ ๓๑๖	ขยัน ๒๒๐
กำราบ ๕๙๐	เกล็ด ๓๐๕	โก๊ ๕๑๓	ขยับ ๕๑๓
กำไร ๕๘๓	เกลอ ๕๑๓	โก่ง ๕๕๕,๕๒๕	ขย่ำ ๑๙๑,๓๗๑,๕๕๑
กำลึง ๘๐,๕๘๓	เกล้า ๑๑๓	โก่ง ๑๐๑,๓๕๗,๓๗๐, ๕๒๖	ขยี้ ๑๙๑,๕๒๖
กำไล ๕๓๓	เกลี้ยง ๑๗๕,๕๑๙	โกน ๕๒๖	ขลึง ๙,๕๕๕
	เกลียด ๓๓๘		ขลุ่ย ๕๖๕

ชาวค ๓๑๐	ข้าง ๕๕๕	ชิต ๕๑๖, ๕๕๘	แข็ง ๒๒๗, ๕๕๘
ชวน ๕๕๒	ข้างขึ้น ๕๕๘	ขึ้น ๑๕๔, ๑๘๖, ๒๕๔,	แข็งแรง ๔
ชาวบ ๕๕๙	ข้างแรม ๒๕๐	๓๖๐	แข็ง ๓๕๐
ชักไขว่ ๕๐๗	ขาด ๑๕, ๑๕๖, ๑๕๗,	ขึ้น ๕๕๕	แขน ๑๕๗
ขวัญ ๕๕๔	๒๒๑, ๒๕๕, ๕๕๓,	ชื่อ ๑๓๕	แขนง ๕๕
ขวา ๒๕๓	๕๕๔	ชุก ๓๕๕, ๕๕๕	แขนง (ปลา) ๕๕๖
ขวาก ๓๗๓	ขวาน ๕๕๖	ขึ้น ๑๕๙	แขนง (นก) ๕๕๑
ขวาง ๒๑, ๑๐๖, ๕๕๖	ข้าม ๕๕๕	ชุย ๕๑๕	แขนง ๓๑
กว้าง ๕๐๖	ขาย ๒๐๖	ชู ๕๑๖	โหม (ฝึก) ๑
กว้างทั้ง ๕๕๕	ขาล ๕๕๕	ชุก ๕๒๗, ๕๕๙	โหมลก ๖๗
ขวาน ๕๐	ขาว ๓๓๘	เขก ๑๒๑, ๕๒๒	ไข ๕๒, ๕๖๓
ขวิด ๕๓	ขาว ๕๖๕	แข็ง ๕๕๘	ไขคั้น ๕๖๙
ขอ ๑๒๕, ๓๒๑, ๓๖๓	ขาวคิม ๑๖๘	เชิญ ๒๓๓	ไข ๓๕๕, ๕๑๕
ขอทาน ๓๒๑	ขาวดอก ๒๐๓	เข็ญ ๒๕๕, ๒๖๗	
ขอร้อง ๓๒๑	ขาวเปลือก ๓๕๙	เขด ๕๕๙, ๕๖	คิง ๕๕๖
ขอลับข้าง ๕๕๕	ขาวโพด ๒๙	เข้ม (ปลา) ๑๖๕, ๕๕๖	คิมะ ๙๐
ขอ ๑๓๓, ๕๓๒	ขาวเม่า ๕๒	เขย่ง ๓๗๐	คิก ๓, ๕๙, ๑๕๒
ขอนี้ว ๕๓๖	ขาวหมาก ๑๕๒	เขมร ๕๕๑	คิกเคี้ยว ๒๑๙
ขอศอก ๕๗๗	ขาวหลาม ๕๐๓	เขย ๕๒๒	คิก ๕๓๗
ของ ๒๕๕, ๕๖๒	ขาวเหนียว ๑๐๙	เขย้า ๑๖๗	คิน ๗๘, ๑๗๐, ๕๒๓
ของหวาน ๙, ๑๖๖	ชี่ ๗๐, ๓๕๓	เขา ๒๐๙, ๒๗๕, ๕๖๘	คิน ๑๑๓, ๒๕๙, ๕๕๕
ข้อง ๑๒๒	ชี่ ๓๕๕, ๕๓๖, ๕๗๕	เข้า ๓๗๗	คิบ ๓๖๗, ๕๑๗
ข้อย (คั้น) ๓๕๖	ชี่เกี้ยว ๕๖๖	เข้า ๕๐๐, ๕๐๕	คิม ๗๙, ๘๐, ๓๕๒
ชิ่ง ๕๕๓	ชี่ข่า ๕๕๒	เข้าใจ ๕๖๕	คริก ๑๐๒
ชิต ๙, ๕๕, ๑๑๗, ๑๒๗,	ชี่ขลาด ๕๕๙	เข้าทรง ๑๓	คริบ ๕๑๘
๑๖๘	ชี่ไคล ๕๕๐	เข็ญ ๓๙๑, ๕๖๘	คั้ง ๒๐๒
ชิตลมาธิ ๕	ชี่เหรี ๖๘	เขยคตะปาด ๕๙๐	คั้ง ๒๕๗
ขึ้น ๒๓, ๕๒, ๑๑๓,	ชี่เหนียว ๕๕๕	เขยคบัว ๕๙๙	คริบ ๖๓
๒๕๙	ชี่ตา ๒๐	เขยค ๙๘, ๓๙๙	คิรา ๕๕๓
ขึ้น ๕๒๐, ๕๕๐	ชี่ถ้ำ ๕๙	เขยว ๕๖๕	คิราจ ๑๓๘
ชึบ ๗๐, ๓๕๓	ชี่ผง ๒๕๖	เขยว ๓๖๒	คิราด ๒๕๗
ชา ๑๕๐, ๓๕๓, ๓๕๖,	ชี่เพี้ย ๕๗	เขย ๕๕๑	คิราบ ๓๕๑
๓๕๗	ชี่พัน ๕๕๒	เขก ๕๕๑	คิราม ๕๐๕
ชาก ๕๕๖	ชี่แย ๒๕๙	เข่ง ๕๕๑	คิราว ๒๕๗, ๕๕๓

คว่ำ ๔๒๑	คั้ง ๓๘๓	คู ๑๑๓	วาง ๑๔๘, ๔๓๔
คว้าง ๓๕๖, ๔๘๘	คัก ๓๘๔, ๔๕๒	คู ๕๑๖	ว่าง ๕๖๔
ควีน ๕๐๖, ๕๗๔	คั่น ๕๒, ๑๕๖, ๒๑๕, ๒๕๗, ๒๖๗	คูน ๕๑๖	ว่าง ๕๔๔
ควุ ๕๑๕		เค็ม ๓๘	วาง ๘๔, ๕๒๖, ๕๖๘
ควุ ๕๑๗	คั้น ๒๘	เคย ๑๕๒, ๕๓๘	วาง ๑๕๕
ควอง ๕๖๓	คืบ ๑๓๘, ๑๖๑, ๓๗๗	เคระหี ๕๕๖	วาง ๕๖๖
ควอง ๒๕๘, ๓๕๑	คิ้ว ๑๗๔	เครื่อง ๕๐๘	วาง ๕๔๑
ควอง ๔๑	คางคก ๑๓๐	เคล็ด ๑๓๔, ๕๖๕	วาง ๓๒๗
ควอน ๕๖๗	คางคก ๔๗๔	เค้ามว (นก) ๗๔	วาง ๒๒๔, ๕๔๔
ควน ๒๐๔	คางเป็อน (ปลา) ๔๘๒	เคาะ ๕๕๖	วาง ๑๐๓, ๑๐๗, ๑๓๕
ควน ๕๖๕	ค่าง ๓๖๗	เคียง ๒๘๒	วาง ๑๘๕
ควน ๓๒๐	ค่างควา ๔๐	เคียว ๕๔๐	วาง ๒๐๔
ควน ๕๒, ๕๒	ควา ๔๔๔, ๕๕๖	เคียว ๒๘๕, ๕๕๔	วาง ๕๐๐
ควน ๒๓๔	ควา ๕๐๒	เคียว ๑๒๖	วาง ๑๔๔
ควน ๑๔๔, ๓๐๔	ควา ๔๓	เคียง ๒๒๔	วาง ๓๖๓, ๓๖๗
ควน ๓๕๐, ๕๖๗	ควา ๑๒๕	เคน ๔๗๓	วาง ๕๗๐
ควน ๒๓๔	ควา ๕๖๓	เคน ๑๑๐, ๓๗๗	วาง (ตัน) ๒๒๕, ๕๖๔
ควน ๑๕	ควา ๓๘๕	เคน ๕๗๔	วาง ๑๘๘
ควน ๕๕๒	ควา ๕๒	เคน ๕๓๕	วาง ๕๗๒
ควน ๓๕๖	ควา ๒๐๔, ๒๓๘, ๕๑๓	เคน ๕๗๖	วาง ๔๕
ควน ๔	ควา ๒๔, ๔๔	เคน ๕๑๔	วาง ๕๖๗
ควน ๓๐๐	ควา ๕๐๗	เคน ๕๑๔	วาง ๓๑๔
ควน ๕๐๖	ควา ๕๐๕	เคน ๕๖๑	วาง ๕๖๘
ควน ๕๖๖	ควา ๕๐๓	เคน ๒๘	วาง ๑๕
ควน ๑๖	ควน ๘๘, ๕๕๔	เคน ๕๑๘	วาง ๑๓๖
ควน ๕๓๒	ควน ๕, ๓๗๘	เคน ๕๑๔	วาง ๒๕๗
ควน ๑๑๐, ๕๒๘	ควน ๕๐๗	เคน ๔๘	วาง ๕๖๒
ควน (กรียา) ๒๕	ควน ๒๒๘	เคน ๕๔	วาง ๒๐๗, ๕๖๗
ควน ๔๘๗	ควน ๑๘๔, ๕๑๔	เคน ๒๒๕	
ควน ๘๑	ควน ๑๗๑, ๕๑๔	เคน ๔๘๐	วาง ๓๘๔
ควน ๕๒๑	ควน ๑๑๒		วาง ๓๖๖, ๓๘๔
ควน ๑๗๐, ๒๕๕, ๓๖๖	ควน ๕๕๘	ควน ๒๕๗, ๒๘๔	วาง ๓๗๗, ๓๘๔
ควน ๕๐๓	ควน ๑๗๖, ๕๕๖		วาง ๑๘๖, ๕๐๐
ควน (ฝัก) ๕๕๖	ควน ๕๓๘	วาง ๔๔๔	วาง ๑๘๖, ๑๘๘, ๒๕๓

จับ ๔๐๗	จับทรัพย์ ๓๗๐,๔๕๑	จับ ๓๕๗	ฉก ๓๙๑,๔๔๓,๔๙๓
จับก ๔๐๘	จับ ๓๖๔,๔๐๑	จับ ๑๗๖,๓๕๓,๔๕๖	ฉงน ๔๔๔
จับม ๑๑,๑๗๔,๒๐๖	จับของ ๓๖๔	จับาร ๔๒๓	ฉลของ ๔๔๕
จับมูก ๔๐๔	จับา ๓๕๘	จับิต ๒๙๘	ฉลาก ๔๓๔
จับรัศ ๒๓๑	จับา ๓๘๓	จับิก ๓๙๒,๔๐๒,๔๑๐, ๔๒๒,๔๒๗	ฉลาก ๔๓๓
จับรวด ๔๒๓	จับาก ๓,๑๘,๓๘๓	จับิกิก ๓๕๗	ฉลาม (ปลา) ๔๓๓
จับระเข้ ๕๐๘	จับาง ๓๘๓	จับิก ๔๔๒	ฉล ๔๔๗
จับริง ๗๕	จับ้าง ๓๙๘	จับิก ๑๕๕,๓๙๔,๔๐๐, ๔๘๒	ฉวย ๔๔๓
จับาน ๓๙๗	จับาน ๑๗๙,๓๘๓	จับิบ ๑๖๖	ฉย ๔๔๔
จับอ ๔๐๕	จับาม ๔๙๘	จับิม ๓๙๔,๔๒๒	ฉัตร ๔๒๙
จับ้อ ๒๔๑	จับาย ๔๑๔	จับุง ๑๕๐	ฉัน ๔๓๐,๔๕๘
จับอก ๔๑๑	จับาว ๔๖๖	จับู้จี้ ๔,๒๑๖,๓๕๗	ฉาบ ๔๓๒
จับอกแทน ๒๑,๔๑๑	จับ่า ๓๖๖	จับูบ ๑๓๖	ฉาย ๔๔๖
จับอง ๔๑๑	จับ่ากิด ๓๖๙	จับืด ๑๕	ฉิ่ง ๔๒๕
จับอง ๗๘,๒๘๔	จับำนวน ๓๖๘	จับืดลึบ ๓๕๗	ฉิบหาย ๔๒๔
จับองทอง ๑๘๔	จับำนอง ๓๖๘	จับืดย์ ๓๖๒	ฉีก ๒๕๕,๕๘๗
จับอด ๔๑๐	จับำน่า ๓๖๘	จับิตนา ๓๕๘	ฉิด ๔๒๕
จับอนผม ๔๐๕	จับำแนก ๓๖๘	จับีบ ๔๓๔	ฉุด ๕๘๒
จับอบ ๔๑๐	จับำเป็น ๓๖๖	จับีรณ ๓๘๘	ฉุน ๕๕๔
จับอมปลวก ๑๑๖	จับำพวก ๓๖๘	จับีรณ ๓๘๘	ฉพาะ ๔๐๔,๔๔๒
จับะ ๑๖๘	จับำเพาะ ๓๖๗	จับีรณ ๓๘๘	ฉย ๑๐๖,๒๖๗
จับะ ๓๘๓	จับำลอง ๓๖๙	จับีรณ ๓๗๒	ฉลย ๔๔๖
จับะปิ้ง ๔๘๐	จับำเลย ๓๖๙	จับีรณ ๔๑,๓๙๗	ฉลียง ๔๔๔
จับักจี้ ๒๓๒	จับำวัด ๓๑๐	จับีรณ ๑๗๒	ฉา ๓๒๕
จับักจั้น ๒๑๒	จับำศีล ๔๙๘	จับีรณ ๑๐๑,๔๐๘	ฉา ๔๔๓
จับักรยาน ๓๘๐,๕๕๙	จับิก ๓๙๑	จับัก ๓๖๓	ฉียง ๔๒๖
จับักกอบ ๓๗๖	จับักจก ๔๙๒	จับัก ๓๖๒	ฉียง ๕,๒๔๘,๓๕๘, ๔๒๗,๔๗๕
จับักหระ ๓๗๕,๔๔๕	จับักหรีด ๓๗๓	จับัก ๔๑๖	ฉจร ๔๐๖
จับักหวัด ๓๗๕	จับักเหลน ๕๕๒	จับัก ๓๘๘	ฉใจ ๓๘๘
จับักสัน ๓๗๘	จับัก ๔๒๒	จับักความ ๒๘๙	ฉใจ ๓๘๘
จับักไร ๓๗๓	จับัก ๓๘๘	จับัก ๓๑๖	ฉใจ ๔๔๓
จับัก ๒๑๒,๒๑๓,๒๒๙, ๓๗๐	จับัก ๔๒๒	จับัก ๘๘	ฉใจ ๔๔๓
จับักแจจ ๓๗๐	จับัก ๓๖,๓๕๓,๓๗๘, ๔๕๕		ฉใจ ๔๓๒

ชก ๑๕๕	ชัว ๓๘๖	เช่า ๒๑	ชี่ ๕๓๖
ชง ๔๔๐	ชา ๔๔, ๓๐๖, ๓๕๑	เชิง ๓๘๖	ชี่ไครง ๓๕๔
ชน ๑๐, ๔๒๑	ช้ำ ๔๕๔	เชิญ ๑๖๔	ชีก ๓๕๖
ชนะ ๔๔๗	ช่าง ๔๑๘, ๕๖๓	เชิด ๔๓๖	ชืด ๑๘๔, ๓๒๐, ๓๓๘
ชนิศ ๔๒๕	ช่าง ๑๐๐	เชียว ๔๔	ชิ่ง ๔๑๓
ชบา ๔๓๒	ชาตก ๔๓๒	เชือ ๓๘๕	ชิ่ง ๑๕๕
ชม ๔๕๕	ชาติ ๔๑๘	เชื่อง ๒๘๔	ชึม ๓๐๕, ๓๑๕, ๔๑๔
ชวค ๓๕๕	ชาน ๒๕๒, ๓๗๒, ๓๘๖	เชือพั้ง ๓๘๕	ชือลัดยี่ ๑๑๔
ชวาน ๑๓๒	ช้ำพลู ๑๖๓	แช่ ๑๐๓	ชื้อ ๔๕
ช้วย ๔๑๔	ชาม ๑๗๔, ๓๘๓	แช่ง ๑๘	ชุก ๔๖, ๑๑๕, ๓๕๒
ช้อ ๓๗๖	ชಾಯ ๓๘๖, ๔๒๔	ไชก ๓๓๗, ๓๕๗	ชุกช้อน ๓๕๒
ช้อง ๔๖, ๔๕๕	ชาวบ้าน ๑๗๑	ไชค ๔๕๑	ชุง ๑๐๐
ช้อน (ปลา) ๔๕	ช้ำ ๑๒๔, ๔๕๔	ไชงโลง ๓๐๒	ชุ่ม ๓๑๕
ช้อน ๗๑, ๑๓๒, ๓๓๗, ๔๕๕	ชำนานู ๔๒๔	ไช้ ๒๕	เช ๔๘, ๒๗๐
ชอบ ๒๕๔, ๔๕๔	ช้ำใน ๑๒๐	ไช ๒๓๔	เช็งแช่ ๒๑๗
ชอุม ๑๘๖	ชำระ ๒๐๓, ๓๗๔	ชค ๔๕๐	เช็น ๒๖๘
ชงโงก ๔๓๔	ช้ำแหละ ๑๒	ชน ๒๐๔, ๒๒๗, ๓๒๒	เช็น ๒๗๓
ชงดา ๔๓๓	ชิต ๑๖, ๒๒, ๓๕๓, ๔๐๔	ชอ ๑๓๐	เชือ ๓๐๗
ชงดี ๔๒๕	ชิน ๔๒๕	ชอง ๓๓๐	แขงแขว (นก) ๑๓๐
ชงพลู ๑๖๓	ชิ้น ๑๒๐, ๓๕๗	ช้อง ๓๓๐	แขม ๓๕๘
ชงลอม ๔๕๓	ชิม ๕๘	ช้อน ๒๔, ๒๐๒	ไช้ ๓๒๓, ๓๕๔, ๓๗๕, ๓๘๑
ชงลุด ๒๕๔	ชี่ ๓๕๓	ช้อน ๒๘๖	ไช้ ๑๑๖, ๔๕๐
ชงแลง ๒๗๕	ชี่แจง ๓๗๘	ช้อม ๒๑๒, ๒๕๖, ๓๓๔ ๔๕๗	ชฎาดี ๗๐
ชก ๗๓, ๔๕๐	ชี่พจร ๓๖	ช้อม ๓๓๔	ชฎาน ๔๖๐
ชกชวาน ๑๓๒	ชิ้น ๑๕๖, ๓๑๓	ช้อมแขม ๓๕๘	ชฎานะ ๑๓๔
ชกช้ำ ๒๔	ชื้อ ๔๕๒	ชก ๖๘, ๒๕๑	ชุก ๑๓๗
ชกโย ๔๓	ชุด ๔๓๗	ชังช้าว ๔๕๒	ชุก ๑๓๗
ชง ๑๓๖	ชุม ๓๕๒	ช้าย ๔๒๗	ชุก ๑๓๗
ชค ๓๘๑, ๔๑๖	ชุ่ม ๓๓๗, ๓๕๗, ๔๑๕	ชาบชิ่ง ๔๑๔	เชริ ๑๕๕
ชคเจิน ๓๘๑	ชู ๑๕	ช้ำ ๒๗๗	ชค ๓๑๖
ชิน ๓๐๗, ๔๐๑, ๔๐๕	ชุกชก ๑๓๐	ชี่ ๔๓๖, ๕๕๒	
ชิ้น ๓๑๓, ๔๒๐	เช็ด ๑๕๘, ๓๕๕, ๔๗๓	ชิว (ปลา) ๓๗๕	
ชินนะตุ ๔๓๓	เช่า ๓๕๘		

ดง ๓,๑๕๒	ดีบ ๔๔๗	ตกใจ ๕๗,๑๑๘	ดอง ๑๒๑
ดม ๑๓๖,๕๘๘	ดี ๔๑๗	ตกปลา ๑๐	ดอน ๘๑,๑๒๐,๕๕๐
ดวงอาทิตย์ ๑๓๘	ดีด ๔๔,๑๒๘	ตกมัน ๔๐๔	ด้อน ๑๔๕,๒๑๓
ด้วงมะพร้าว ๑๑๔	ดีก ๔๕๘,๕๘๕	ตกลง ๔๗	ด้อนรับ ๑๑๓
ด้วง ๕๒๕	ดีง ๘๒,๑๒๖	ตก ๕๕	ดอบ ๑๒๐
ด้วย ๕๕,๑๖๘	ดีม ๕๒,๓๕๘	ตัน ๑๕๐,๑๕๑	ดอม ๒๓๗
ดอก ๑๘,๕๑	ดีอ ๘๘,๔๕๓	ตบ ๑๒๕	ด้อย ๘๕,๑๑๘
ดอง ๑๒,๒๘	ดู ๓๘๑	ตบชวา (ผัก) ๘๗	ตะกร้อ ๓๔๓
ดอน ๑๐๘	ดูก (ปลา) ๑๖๒	ตบตี ๓๖	ตะกร้า ๔๑๘,๕๘๖
ด้กแต่ ๑๒๕,๑๕๖	ดูม ๑๕๓	ตบยุง (นก) ๔๑	ตะแกรง ๔๘๐
ด้ง ๑๘๓,๕๕๔	ดู ๗๘	ดีม ๓๗,๓๓๓	ตะกวด ๑๑๔
ด้ด ๔๔,๑๕๖	ดูฎิก ๗๗	ตลบ ๓๔	ตะกั่ว ๓๔๑
ด้จจรีต ๖	ดูแล ๗๘,๕๘๐	ตวง ๑๑๘,๔๐๗,๔๑๓	ตะเกียง ๓๗๖
ด้น ๑๕๖,๑๘๘,๒๓๓, ๓๘๔	ดูต ๑๕๑,๑๖๖,๑๘๘	ตรวจ ๑๑๓	ตะเกียบ ๓๗๖
ด้บ ๒๐๗	ด้ก ๔๗๔	ตรวน ๓๕๔,๓๗๕, ๓๘๑	ตะโกน ๒๗๖
ด้่า ๓๑,๓๕๕	ด้ง ๑๘๒	ตริง ๔๗๐	ตะขาบ ๔๘๐
ด้่าง ๑๔๘,๕๑๖	ด้ก ๗,๕๘,๔๗๖	ตระหนก ๒๓๓	ตะเข็บ ๑๓๒
ด้่าน ๑๔๘	ด้กา ๑๒,๔๘๑	ตระหนี่ ๑๗๗,๔๘๕	ตะครุบ ๑๑๒
ด้่าน ๔๘๖	ด้ก ๑๕๑	ตระหนี่ ๑๗๗,๔๘๕	ตะคอก ๒๒๗,๓๓๓,๔๘๔
ด้้าม ๑๕๖	ด้ยว ๗๓,๓๑๐	ตริส ๑๐๓	ตะเคิง ๔
ด้าบ ๑๔๘	ด้ยวนี้ ๒๑๘	ตริชจัน ๕๒๑	ตะเคีว ๓๔๔
ด้าย ๓๗๔	ด้ยด ๒๖	ตลก ๑๑๖,๕๔๘	ตะเคีว ๓๑๒
ด้าย ๓๕๘	ด้ยอน ๕๔๘	ตลกด ๒๓๘,๒๕๒	ตะแบก ๘๘
ด้ายตีบ ๘๓	ด้ยอ ๔๓๓	ตลป ๓๗	ตะแบง (ตัน) ๘๘
ด้าว ๔๐	ด้ก ๓๘๔	ตลาค ๑๐๕	ตะใบ ๑๒๒
ด้่า ๘๐,๓๑๗,๕๖๔	ด้ง ๕๓๖	ตลิ่ง ๓๘๒	ตะปู ๑๑๑
ด้่าเนิน ๑๐๘	ด้ด ๑๓๘	ด้วง ๘๓	ตะโพม ๑๑๕
ด้ฉัน ๕๕๘	ด้ดง ๑๘๓	ด้วก ๘๘	ตะลิ่ง ๕๕๓
ด้น ๑๕๗	ด้ด ๑๕๓	ด้วค ๑๒๘	ตะไล ๑๒๒
ด้น ๑๐๓,๒๑๕,๔๘๖	ด้น ๑๐,๑๓	ด้วค ๓๑๕	ด้วัน ๑๓๘
ด้นเนิน ๘๘	ด้ด ๖๔,๖๕,๔๐๔	ด้อ ๕๕๕	ด้วันตก ๑๗๘
ด้นรน ๑๒	ด้ยน ๑๘๓	ด้อ ๑๖,๗๗,๑๒๐, ๕๘๐	ด้วันออก ๕๑๒
ด้นสอด้่า ๑๕๖	ด้ก ๑๐๑,๑๔๑,๒๘๗	ด้ก ๘๑,๕๕๘	ด้ก ๕๗,๑๕๒,๑๕๖, ๓๓๗,๔๐๑,๔๕๕

ตึกแดง ๔๒๔
 ตัง ๑๐๒
 ตัง ๑๑๔
 ตัง ๔๗, ๔๘๔
 ตังกรรม ๕๒
 ตังไฟ ๑๔๖
 ตังราคา ๑๓
 ตัด ๔๒๑, ๔๓๒, ๔๘๓
 ตัน ๑๐๐, ๓๗๔
 ตับ ๑๓๖
 ตัว ๑๑๒, ๔๘๗, ๔๕๔
 ตัว ๑๑๒
 ตัวใหม่ ๕๔
 ตา ๔๔, ๑๐๔
 ตาข่าย ๒๖๑
 ตาขี้ ๑๕๔
 ตาตุ่ม ๔๔
 ตากแห้ง ๔๖๔
 ต่าง ๖, ๑๓๒
 ตาม ๑๐๔
 ตามหา ๑๐๔
 ตาย ๑๗๔, ๒๔๓, ๕๗๐
 ตาล ๑๑๗
 ต้า ๖๗, ๗๔, ๓๘๔, ๔๐๓
 ต้า ๑๒๖
 ตำนาน ๑๐๕
 ตำรวจ ๑๐๐
 ตำแย ๕๓๗
 ตำแหน่ง ๑๐๐
 ตัด ๑๖, ๖๕, ๓๖๗, ๔๑๔, ๔๕๕, ๔๘๔, ๕๘๑

ตัดใจ ๔๕๒
 ตัดหนี้ ๓๖๗
 ตัว ๑๗๗
 ตี ๔๑, ๑๕๔
 ตี ๔๕, ๔๖๔
 ตีน ๓๘๖
 ตึง ๔๘, ๑๐๘
 ตีน ๒๓๓
 ตีน ๒๕๐
 ต้อย ๑๐๗
 ตุกแก ๑๑๘
 ตุ่ม ๑๓๔
 ตู ๔๔๔
 ตู ๑๑๐, ๑๖๔
 ตูด ๑๑๓
 ตูม ๒๗, ๕๑๔
 เต็ม ๔๗
 เต็ม ๒
 เตย ๓๐๘
 เตรียม ๔๖, ๒๑๒
 เตรียมพร้อม ๒๓
 เตชะ ๑๒๗
 เต้า ๑๒๓, ๓๗๖
 เต้า ๑๖๔
 เต็ม ๑๐๘, ๓๘๐
 เตี้ย ๑๐๗
 เตียง ๑๒๖, ๔๗๔
 เตียน ๒๑๐
 เตือน ๑๖, ๑๐๗
 แดก ๗, ๘, ๖๐, ๒๕๕, ๔๗๘
 แดง ๑๑๔
 แดงโม ๑๘๖
 แดง ๔๔

แต่งงาน ๒๗๓, ๕๐๐
 แต่งตัว ๒๑๒
 แดก ๔๗๒
 แดง ๒๕๕
 แด้ม ๒๓, ๑๖๗
 แดง ๑๐๐
 แด้วแล้ว (นก) ๑๒๓
 ไต ๑๓๗, ๓๘๑
 ไต ๑๑๔
 ไต ๑๑๕, ๕๒๘
 ไต ๔๒, ๑๘๖, ๓๑๔
 ไต ๓๗๒
 ถก ๒๐๕
 ถนม ๕๗
 ถนัด ๑๓๓
 ถ่ม ๓๓๕
 ถลก ๒๐๕
 ถลน ๒๗๕
 ถลอก ๒๐๖
 ถลิ่ง ๒๗๕
 ถ้วย ๓๘๓
 ถวาย ๔, ๑๔๐
 ถ้อ ๓๓๓
 ถอก ๕๑๑
 ถอง ๑๓๔
 ถอด ๑๕๖, ๓๐๓
 ถอน ๖๘, ๑๕๗
 ถอน (ตัน) ๓๕๔
 ถอย ๑๔๐
 ถ้อยคำ ๕๒
 ถัก ๓๗๔
 ถัง ๕๑๕
 ถัด ๔๓

ถิ่น ๑๕๖
 ถั่ว ๒๗๕
 ถั่วลิ้นเต่า ๕๕๗
 ถ้ำ ๖๕
 ถาก ๓๗๔
 ถาง ๓๗๔, ๓๘๔
 ถ่าง ๓๗๑
 ถาด ๑๕๒
 ถ่าน ๕๕๔
 ถาม ๔๗
 ถ้ำ ๒๓๕
 ถี่ ๕๕๒, ๕๕๕
 ถีบ ๑๓๓
 ถึง ๑๕๕
 ถือ ๑๑๑, ๔๘๔
 ถู ๑๓๘, ๔๖๘
 ถูมือ ๓๓๒
 ถุย ๓๓๕
 ถู ๔, ๑๑๗, ๒๓๕
 ถู ๑๒๔, ๑๓๘
 ถู ๓๖๒
 ถาวาลี ๔๓
 เกิด ๔๐๘
 ถ้าง ๔
 ถาว ๑๕๑, ๓๕๘
 ถ้าม ๑๓๒
 ถเ ๑๓๘
 ถเ ๑๓๘
 ถเ ๓๑
 ถเ ๒๐๗
 ถเ ๑๕
 ทดลอง ๒๐๘
 ทน ๑๓๗

ทนาย ๑๔๐	ทัพ ๑๒๗	เท่ากับ ๑๐	นัด ๑๖๒
ทบ ๓๐	ทัพพี ๘๘	เท่าไร ๑๗,๖๕	นั้น ๑๖๑,๑๖๕,๑๖๗
ทรง ๓๒๒	ทิว ๓๓๓	เท่า ๑๒๘,๓๘๖,๔๐๘	นั้น ๑๖๕,๑๖๗
ทรงกลม ๘๐	ทา ๒๐๓	เทียน ๘๖,	นับ ๒๕๖
ทรยศ ๕๓๐	ทาง ๕๗	เทียบ ๑๓๒,๑๔๒	นา ๒๗๖
ทรัพย์ ๑๒๘,๔๗๒	ทางแยก ๕๗	เที่ยว ๑๔๐,๓๘๗	น้ำชาย ๒๘
ทราม ๒๘๘	ทาน ๑๒๖,๕๘๐	แท้ ๗๕	น้ำสาว ๓๘
ทราย ๔๘๘,๕๘๘	ท้ายทอย ๓๘	แทง ๓๗๘	นาก ๑๕
ทวง ๒๑๖	ทาส ๗๑	แทง ๑๔๑,๑๘๐	นาก ๑๗๒
ทวด ๑๑๒	ท่า ๑๓๕,๑๕๕	แทน ๑๓๒	นาน ๔๕๘
ทวน ๑๘	ท่าบ ๑๔,๒๓,๑๑๑	แทรก ๓๘๘	นาบ ๕๗๘
ท่าม ๑๗๕	ท่านาย ๑๓๑	แทะ ๘๗,๔๗๕	นาย ๑๗๒
ทอ ๑๐๔	ทัง ๔๐๖,๕๔๔	โทรรา ๓๒๓	น้ำ ๑๗๒
ทองคำ ๘๕	ทิด ๘	โทษ ๓๐,๑๑๓	น้ำ ๑๐๖
ทองแดง ๓๕๑	ทิม ๓๗๘	ไทย ๒๖๔	น้ำค้าง ๑๖๔
ทองกลาง (ดิน) ๒๔๐	ทิส ๑๐๖,๕๗๑		น้ำครำ ๔๒๑
ทองเหลือง ๓๕๑	ที่ ๗๐,๑๑๘,๑๔๕, ๒๘๗,๕๗๑	ชิง ๑๒๘	น้ำใจ ๓๘๘
ห้อง ๑๖๐	ที่ดิน ๑๕๗	ชิง ๑๓๗	น้ำดี ๑๓
ห้อง ๔๕,๕๒๓	ที่ง ๔๔๔	ชำตุ ๑๕๒	น้ำตาล ๓๔๓
ห้องฟ้า ๗๔	ทีบ ๑๓๔	เชอ ๕๘๑	น้ำมัน ๕๕๔
ทอด ๔๓๑	ทื่อ ๒๑๐	ชุบ ๑๓๗	นึ่ง ๒๖๗
ทอดทั้ง ๔๐๖	ทุก ๒๕๖,๓๓๓	นกแก้ว ๘๘,๒๗๑	นิตเตียว ๒๕,๑๖๑
ทอดแห ๖๘	ทุง ๘๒	นกร ๕๗๐	นิทาน ๒๒๘
ท่อน ๔๘๗	ทูน ๑๐๘	นม ๑๕๖	นิทาน ๓๔๔
ทะลาย ๑๔๓	ทูป ๑๕๕	นวด ๖๘,๑๘๑,๓๘๑	นิมนต์ ๘๗
ทะลิ่ง ๑๒๑	ทุ่ม ๑๓๖	นวม ๑๗๒	นิ้ว ๘๖,๑๖๘
ทะลุ ๑๓๖	ทู ๔๒,๑๒๖,๔๓๗	นอง ๑๘๖	นี้ ๑๕๘,๑๖๐,๑๖๑
ทะเลาะ ๓๗,๔๔๘	ทู ๑๑๐,๔๐๑	น้อง ๓๓	นี้ ๑๕๘,๑๖๐,๓๖๑
ทัง ๘๔,๒๓๘	เท ๓๑๓	นอน ๕,๑๔๔	นึ่ง ๒๘๑,๓๓๐,๔๖๕
ทิด ๒๖๕	เทวตา ๑๒๓	น้อย ๘๘,๔๐๑	นึ่ง ๒๖๗
ทัน ๑๒๗	เทศน์ ๘๖	น้อยหน้า ๘๕	เนตร ๔๘
ทับ ๒๘๖,๒๘๐,๔๒๐, ๔๘๒	เทว ๖,๓๘๗	นะ ๑๕๘,๑๖๗	เนา ๒๐๑,๓๔๗
ทับทิม ๕๐๖	เท่า ๑๐	นิก ๑๗๐	เนื้อ ๒๘๘
		นึ่ง ๓๕๓,๕๖๘	แน่น ๗๕

แน่นอน ๗๕	บ้ำ ๓๐๐	เปื้อ (กริยา) ๑๐,๗๒	ประทุน ๒๗
แน่น ๑๐๘, ๑๓๔, ๑๖๑, ๓๗๗, ๔๕๓	บ้ำ ๓๘๘	แบ ๒๐๓	ประเทศ ๓
แน่นะ ๑๖๐	บาง ๓๑๔, ๔๕๔	แบก ๑๗๔	ประปา ๑๗
โน ๕๖	บ้าง ๕๕๔	แบ่ง ๖๐, ๓๖๓	ประมาณ ๑๗, ๒๕๐
โน้ม ๒๑, ๔๕, ๔๕๘	บาดาล ๖๓	แบ่งปัน ๓๖๓	ประโยชน์ ๓๔
โน ๕๒๖	บาด ๗๘	แบน ๒๗๘	ประสงค์ ๒๓
โน ๒๒๔	บาตร ๖๓	แบบ ๖๐, ๔๙๐	ประสม ๓๖
	บาท ๑๕๒	โบท ๖๘	ประสีประสา ๑
บ่ง ๕๒๒	บาน ๒๑๑	โบลัด ๖๘	ประสูติ ๒๘
บน ๑๘๓	บ้าน ๔๑, ๓๒๘	ใบ ๕๐, ๒๘๕	ประหยัด ๑๖
บน ๒๘	บาป ๖๓	ใบ้ ๕๐๗	ประหลาด ๘
บ่ม ๒๖	บ้าย ๖๐	ใบโล ๕๘	ปรากฏ ๓๖๒
บรรจบ ๓๘๗	บิดา ๕๘๐	ใบหู ๓๑๒	ปราขญ์ ๑๘
บรรจุ ๑๓, ๔๑๓	ป็น ๕๘๘		ปราณีต ๑๗๗
บรรพิด ๑๑	ป็น ๒๑๒, ๔๗๘	บุ๊ก ๓๗๑	ปราบ ๑๘
บรรทุก ๑๕๐	ปิต ๒๘, ๔๔, ๘๒	ปน ๒๐๘	ปรารภนา ๒๓
บริเวณ ๕๖, ๑๘๐	ปิบ ๓๗๑, ๓๘๑, ๔๒๖	ปม ๑๒๑, ๔๑๒	ปรี ๒๕๕
บ่วง ๑๗๑, ๒๒๒	ปิง ๑๒๕, ๕๘๑	ปรอด (นก) ๒	ปรี ๓๒๗
บวช ๖๖	ปึง ๑๐๖, ๕๐๘	ประ ๒๐๓	ปลง ๑๕๗
บ้าน ๕๑๔	บุก ๖๖	ประกบ ๒๘	ปลัด ๑๐๑, ๑๕๖, ๒๕๕
บวม ๕๘๘	บุกเบิก ๓๘๔, ๕๘๗	ประกาย ๕๗	ปลัน ๓๖
บ่อ ๑๖๗	บุญ ๔, ๖๗	ประกอบ ๓๔, ๓๘,	ปลวก ๕๖๘
บ้อง ๘๖	บุญคุณ ๕๑๔	ประกอง ๑๓๑	ปลอก ๓๓๒
บอด ๕๕๓	บุบ ๒๗๘, ๔๘๕	ประเคน ๔	ปล้อง ๘๖
บอน (ดิน) ๑๒๔	บุหรี ๕๗๐	ประจบ ๓๖	ปลอบ ๑๒, ๑๕๒
บ้อย ๑๖	บุค ๓๒	ประจาม ๑๘	ปลอม ๓๗
บอระเพ็ด ๕๔	เบ่ง ๒๓	ประจำ ๑๖	ปล่อย ๑๗๘
บะหมี่ ๗๓	เบ็ด ๒๘๒	ประชด ๑๓	ปลัก ๑๑๖
บึง ๑๔	เบะ ๒๖๑	ประชม ๒๗	ปลัด ๖๓
บึงคับ ๖๒	เบา ๓๐๔	ประตั้ง ๕๘๘	ปลา ๑๒๒
บันได ๓๘๒	เบาะ ๕๗๗	ประติษฐ์ ๓๔	ปลาหู ๒๘
บัว ๔๔๑	เบิก ๖๖	ประทุ ๑๕๒	ปลาร้า ๓๓
บัวสาย ๒๑	เบียด ๓๕๕	ประหัด ๕๕	ปลาย ๔๐๑
	เปื้อ ๒๒๐	ประทุ ๒๗, ๔๗	ปล้ำ ๓๔

ปลิง ๔๓๕	ปืนโต ๑	เป่าเสก ๓๓๕	ผักบุ้ง ๑๑๔
ปลิด ๗	ปี ๔๓๐	เปิด ๖๖, ๒๓๒, ๔๗๖	ผักแว่น ๓๖๒
ปลิ้น ๒๐๕, ๕๑๑	ปี ๓๘	เปียก ๒๕, ๑๐๗	ผิง ๓๗๑
ปลิว ๒๒๓	ปี ๔๕๓, ๕๖๖	เป็อน ๑๕๐	ผิด ๑๗๔
ปลุก ๑๔๘	ปีชวา ๓๔๕	เป็อย ๕๖	ผิว ๓๘
ปลุก ๑๔๖, ๑๘๔	ปีก ๓๐๒	แป้ง ๘๔	ผ้า ๒๖
ปลัด ๔๓๔	ปืน ๑๘๖	แปด ๑๔	ผ้าตัด ๗๒
ปอ ๔๓	ปีป ๑	แปร ๘	ผ้า ๑๓๒
ปอก ๗๐	ปีศาจ ๔๗	แปรง ๘	ผ้าขาวม้า ๓๔๔
ปองร้าย ๕๑๓	ปืน ๔๘๒	แปรง (นาม) ๘	ผ้าขี้ริ้ว ๔๘๗
ป่อง ๓๓, ๕๓๘	บุ้ย ๓๕๔	แปล ๘	ผ้าขึ้น ๒๗๘
ป้อง ๖๒	ปู ๕๐๒, ๕๐๔	แปลก ๘	ผ้าเช็ดหน้า ๔๙๐
ปอด ๒, ๓๑๘	ปู ๑๐๔	แปลง ๒๕๙, ๓๖๘	ผ้าป่า ๕๐
ป้อน ๑๓	ปูด ๔๖	โป่ง ๓๓	ผ้าห่ม ๕๖
ปะ ๑๓, ๖๕, ๑๐๔, ๑๔๘	ปูน ๕๒๗	โปรบ ๒๔๙, ๒๘๒	ผาล ๕๐
ปะปน ๑๗๘	เปิด ๑๒๖	โปรบทาน ๖๘	ผิง ๕๗๕
ปัก ๑๕๔, ๒๖๕, ๓๓๔	เปิดแดง (นก) ๒๓	โป๊ะ ๔๐๗	ผิด ๕๖๑
ปักขุทา ๔๑	เปิดเทศ ๕๐๑	ไป ๑๒๔	ผิวปาก ๕๙๐
ปิด ๕๐	เป็น ๒๕๘, ๕๑๒	ผง ๒๘๖	ผิวหนัง ๒๗๓
ปิ่น ๕๕๒	เป็นพิษ ๒๐	ผด ๓๑	ผี ๔๗, ๕๖๑
ปิ่น ๒๔, ๒๘, ๑๕๕, ๓๒๔	เปรต ๘	ผม ๓๓๔, ๕๕๖	ผีเสื้อ ๒
ปัสสาวะ ๑๖๖	เปราะ ๓๔๗	ผด ๕๕	ผิงโพรง ๓๐
ป่า ๔๐๖	เปรียญธรรม ๔	ผดไม้ ๕๐	ผู ๒๖
ป่า ๓	เปรียบ ๔	ผดก ๓๘๔	ผู้ ๑๗๐, ๔๔๑
ป่า ๕๘๑	เปรี้ยว ๓๘๕	ผดิด ๕๐	ผู้ขาย ๓๓
ปาก ๘๖	เปล ๑๖๓	ผดัญ ๕	ผูก ๔๑๑, ๔๙๖, ๕๒๐
ปากกา ๑๘, ๓๘	เปลว ๑๖๓, ๒๔๐	ผด ๒๐๕	เผ็ด ๕๘๘
ปาก ๓๕๖	เปล้า ๘๖	ผดม ๓๖, ๕๕, ๒๐๘	เผา ๑๔๘
ปาน ๒๗๗	เปลี่ยน ๕๐	ผดมหันธุ์สัตว์ ๑๖	เผา (เห็น) ๕๓
ป้าย ๒๓, ๓๘	เปลือก ๓๔๐	ผอน ๑๒, ๒๐๒	เผื่อ ๕๒
ปัง ๕๗๕	เปลือง ๔๐๔	ผอม ๓๕๒	เผือก ๑๒๔, ๕๖๘
ปัด ๑๐๗, ๑๓๕, ๕๑๑	เปลือย ๓๐๔	ผก ๗๖	แผ่น ๒๘๕
	เป่า ๕๓	ผกกาก ๒๖๕	แผ่น ๑๒๕

แผลเป็น ๓๐๒	พยุง (ต้น) ๕๑๗	พ้อมัว ๔๗๔	เพลิน ๙๐
โม่ ๕๔, ๓๖๐	พร ๕๖	พ้อมันธุ์ ๖๓	เพ็ลีย ๒๐๑, ๓๓๐
โม่ ๒๔๗	พรม ๓๖	พอง ๕๖	เพ็ล ๑๘๘
	พรรษา ๑๘	พะอง ๓๔	เพ็ลเจ็ล ๑๘๘, ๒๐๑
ผน ๔๘	พ้อม ๔๗, ๕๐๓	พัก ๑๔	เพาะ ๑๑, ๓๓
ผิ่ง ๑๕	พระเครื่อง ๔๓	พัง ๖๒, ๓๔๕, ๒๓๒	เพ็ง ๒๖, ๑๒๗
ผีก ๒๖๙, ๓๓๒, ๕๑๙	พระบูชา ๔๓	พังพอน ๔๘๒	เพ็ล ๕๒
ผิง ๕๒๘	พระพุทธรูป ๔๓	พัด ๖๙	เพ็ล ๕๒, ๕๖๕
ผิ่ง ๓๘๒	พระธาตุ ๕๒	พิน ๔๓, ๘๑, ๙๓	แพ ๔๔
ผิด ๕๘๑	พระอัฐิ ๕๒	พินธุ์ ๒๘	แพ็ ๓๗๔
ผา ๑๗๑	พระอาทิตย์ ๑๓๔	พับ ๖๘	แพง ๑๓๔
ผา ๕๑, ๔๘๓	พระอินทร์ ๕	พา ๑๗๒	แพทย์ ๔๙, ๘๓
ผามือ ๖๕	พรา ๑	พาน ๕๒	แพลง ๑๓๙, ๔๖๕
ผาเท้า ๖๕	พรา ๑๒๓	พาย ๔๑๖	แพะ ๕
ผาก ๕๒	พราก ๑๘	พิง ๑๐	โปก ๓๙๗
ผาด ๔๐๘	พราน ๔๓	พิธิการ ๒๐	โปงพาง ๑๑๕
ผาน ๓๕๖, ๔๓๒	พริก ๗๓	พิมพ์ ๔๘	โปเราะ ๕๖
ผ้าย ๕๐๒	พริกไทย ๗๓	พิราบ (นก) ๕๒	โพ ๕๕
ผิ ๖๗	พริ่งนี้ ๒๗๗	พิษ ๒๐	โพล ๑๑
ผิมือ ๕๓๖	พรุน ๓๒๗	พิสตาร ๘	
ผีก ๖, ๙๐, ๒๑๓	พฤษ์ลบดี ๒๕	พี ๗๐	พกข่า ๕๒๐
ผิด ๓๑๒	พลบคำ ๒๑	พีน้อง ๗๐	พอง ๒๖
ผุ่น ๒๐๗	พลึง ๕๘, ๓๙๙	พิ่ง (พิ่งพากอภัย) ๒๐	พ้อง ๑
เผ้า ๑๗๐, ๓๖๖	พลัด ๑๘	พิมพ์ ๒๓๕	พิก ๗๖, ๑๔๕, ๔๕๕
เผ้าตุ ๕๒๙	พลาต ๑๘, ๕๑	พุทรา ๔๘๗	พิกทอง ๒๕๐
แผด ๕๘	พลิก ๘, ๑๑๘, ๔๐๘, ๔๙๘	พุธ ๒๕	พิง ๒๙๓
ไฟ ๓๙	พลู ๕๓	พุด ๕๕๕	พิน ๑๓๒, ๕๐๐
	พลู ๘๑	พูน ๒๘, ๔๘๖	พิน ๘๘
พก ๒๖๕	พวง ๓๗๖	พุดาน ๑๗	พ้าม้า ๒๒๒
พิน ๓๐	พอ ๕๕	เพ็ญ (วัน) ๒	พ้ามแลบ ๔๔
พิน ๕๔, ๒๓๓, ๒๓๘	พอดดี ๒๐๘	เพเราะ ๕๖	พาง ๓๙๒
พบ ๔๑, ๓๙๗	พอ ๕๘๕, ๕๘๐	เพล ๔๘	พาด ๓๓
พม่า ๕๐	พอดร่า ๔๘๒	เพลง ๔๘	พั้ง ๕๙๒
พยายาม ๕๖๒	พอดตา ๔๗๔	เพลึง ๕๒	พิน ๕๘๒

พืชม ๑๓๒	มะรืน ๕๕๕	เมา ๓๑๑	ยล ๔๕๕
ไฟ ๕๒	มะโรง (ปี) ๘๒	เมียด ๔๔, ๗๔	ยอ (ต้น) ๔๕๕
ภรรยา ๔๕	มะลระกอ ๑๙๗	เมื่อ ๕๒๙	ย่อง ๒๐๗
ภาพยนตร์ ๑๖๒	มะลิ ๗๓	เมื่อไร ๑๕๕, ๕๒๙	ยอด ๑๒๓
ภาษา ๑๘, ๕๑	มะเล็ง (ปี) ๗๗	เมื่อวาน ๗๙	ยอน ๓๗๔
ภายใน ๕๒๖	มังกร ๑๗๒	เมื่อวานขึ้น ๗๙	ยอม ๔๖๑
	มังมี ๘๕	เมือง ๗๙	ยอม ๕๒๒
มด ๓๓๑	มัง ๑๔๔	เมื่อย ๕๕๒	ยัก ๑๔๔, ๔๕๕
มดดำ ๑๑๗	มัท ๖๒, ๑๕๗, ๔๑๑,	แม่ ๗๖	ยักย้าย ๔๕๖
มดตะนอย ๒๙๐	๔๗๐, ๔๙๗	แม่ครัว ๔๐๒	ยักษ์ ๕๖๒
มดลูก ๓๒๕	มัน ๕๑, ๕๒	แม่เปี้ย ๕๒	ยัง ๑๗๐
มนุษย์ ๗๘	มีว ๒๐๐, ๒๙๗, ๕๖๖	แม่ผิว ๔๗๔	ยัก ๓๒๗, ๔๕๓, ๔๕๕
มรดก ๔๗๔	มา ๘๒	แม่ยาย ๔๗๔	ยักไส้ ๖๘
ม่วงอ่อน ๓๔๕	ม้า ๒๗๒	แมงมุม ๒	ยันต์ ๔๖๒
ม่วง ๒๓๕	ม้าลาย ๒๗๒	แมงเมา ๗๔	ยา ๑๓๓, ๔๑๐
ม่วง ๘๑, ๒๓๕	มาก ๑๓, ๑๖๒, ๓๕๒,	แมลงปอ ๕๑๘	ยาเส้น ๑๓๓
มอง ๗๘, ๘๗, ๒๑๐	๔๘๐	แมลงวัน ๒๕๙	ยาสูบ ๑๓๓
๒๘๕	มากมาย ๕๓๕	แมลงสาบ ๔๘๙	ย่า ๕๖๑
มอด ๕๖๑	มารดา ๗๖	แมว ๘๔	ยาก ๑๗, ๔๕๗, ๕๓๕
มอญ ๘๓	มารยาท ๘๖, ๒๕๖	ไม้ ๗๖, ๙๘, ๑๑๖	ยากจน ๕๓๕
มะกรูด ๕๒๕	มี ๘๕, ๕๑๒	ไม้ได้ ๗๖	ยาง ๕๒๑, ๕๕๗
มะขาม ๗๘, ๔๗๓	มีด ๔๗๑	ไม้ ๔๓๕, ๔๓๙	ย่าง ๓๙๓
มะเขือ ๑๑๙	มีง ๕๗๓	ไม้กวาด ๒๒๒, ๒๔๓	ย่างควาย (นก) ๕๒๕
มะเขือเทศ ๒	มีด ๕๖๖	ไม้ขีดไฟ ๓๕๘	ย่าง ๕๗๕
มะเคื่อ ๓๕๕	มีอ ๑๕๗	ไม้คาน ๑๕๗	ย่าน ๕๖
มะตูม ๕๗	มุง ๖๒, ๓๕๒	ไม้ช่าง ๕๓	ยาม ๕๖๒
มะนาว ๕๒๕	มุ้ง ๘๐	ไม้ตง ๒๕๙	ยาย ๕๖๑
มะพร้าว ๑๕๓	มุก ๑๙๐, ๒๓๕	ไม้ปิง ๑๑๖	ย้าย ๕๖๑
มะไฟ ๕๖	มูม ๓๙๕	ไม้รอก ๒๓๖	ยาว ๘๘
มะม่วง ๓๕๕	เมฆ ๗๕	ไม้เรียว ๒๒๑	ย่า ๕๑
มะแม (ปี) ๗๖	เม็ค ๕๕๕	ไม้สอย ๑๑๓, ๑๓๐	ย่า ๕๕๖
มะเมีย (ปี) ๗๓	เม้น ๔๘๑		ยง ๖๒, ๔๕๑
มะยม ๔๘๖	เม้ม ๕๐๙		ยินยอม ๕๕๖
มะระ ๘๕	เมลิค ๕๕๕		ยิ้ม ๓๑๓

ปี ๔๕๑	รม ๒๓๓	ระเนง ๒๑๕	ราว ๔๓๒
ปีสิบ ๗๗	รม ๘๑, ๑๐๒	ระบบ ๒๔๑, ๒๔๓	ราศี ๓๓๑
ปีค ๔๕๘	รสชาติ ๔๑๘	ระบาศ ๒๒๔	ราชฎร ๒๕๓
ปีค ๔๕๘	ราว ๕๑๔	ระบาย ๒๔๘	รำ ๒๕๖, ๔๘๗
ปีน ๔๗, ๘๘, ๔๔๔	ราว ๑๔๑	ระเป็ด ๑๘๖	รำคาญ ๒๒๒
ปีน ๕๕๐	ราว ๒๓๖	ระเปียบ ๒๕๕	ริ ๒๑๐
ปีม ๕๓๗	ราว ๕๔, ๒๑๘	ระเปียบ ๒๑๔, ๒๕๕	ริตลิตวาง ๒๒๗
ปีอแยง ๕๒	ราวรวม ๒๓๖, ๒๘๖	ระวัง ๒๒๓	ริน ๔๔, ๕๒๐
ยุ ๓๗	รวม ๒๓๗	ระยง ๒๕๑	ริน ๓๒๒
ยุค ๔๕๘	ร่วม ๒๓๗	ระริก ๒๑๑	ริบ ๒๑๐
ยุง ๘๑	รหัส ๒๒๔	ระรี ๒๑๑	ริบรี ๑๗๘
ยุ้ง ๒๗, ๒๕๘, ๔๕๘	รือ ๒๕๕, ๓๖๖	ระหัด ๒๒๔	ริม ๓๘๒
ยุ้ง ๑๐๘	รือ ๑๒๑, ๑๒๔, ๕๒๔	ระเหย ๒๔๘	ริมฝิปาก ๓๒
ยุบ ๓๓๖	รือรับ ๑๒๑	รัก ๒๔๔	ริ ๘๐
ยุง (นก) ๕๒๘	รือ ๒๕๖, ๔๕๘, ๕๒๓	รักแร้ ๕๖๗	ริ ๒๒๓
เย็น ๑๒๕, ๒๐๔, ๕๓๓	รือขอ ๒๕๖	รักษา ๒๒๕	ริค ๒๑๑, ๓๗๑
เย็น ๑๔๔	รือหา ๔๕๘	รัง ๓๒๗	ริบ ๔๔, ๒๒๔, ๕๒๔
เย็น ๕๑๕	รือให้ ๑๑๓, ๔๕๔	รังเกียด ๒๑๕	ริบเร่ง ๔๔
เย็น ๕๖๒	รือค ๒๓๘	รัชกาล ๒๕๓	ริอ ๒๒๔
เย็น ๓๑๘	รือน ๕๔๑	ริน ๔๕๓	ริงลาว ๒๒
เย็น ๑๖๖	ราว ๒๑๓, ๒๕๕, ๓๘๓, ๔๐๗	ริบ ๑๑๓, ๒๒๑	ริง ๕๗๔
แยง ๖, ๘, ๓๖๘, ๔๕๖	รือบรี ๑๘	ริบประทาน ๕๘๐	ริน ๒๓๓, ๔๓๗
แยง ๑๐๒, ๓๗๕	รือยเท้า ๔๘๐	ริว ๒๕๔	ริน ๔๐๕
แยง ๑๐๔	รือย ๒๔๓	ริง ๑๓๖, ๑๗๕	ริ ๕๖
โยก ๕๖๗	รือย ๑๕๔, ๒๖๐	ริว ๒๕๖	ริ ๑๔๔
โยง ๕๖๐	ระกา (ปี) ๒๒๕	ราก ๒๒๗, ๕๒๐	ริจิก ๓๕๑, ๓๖๑
โยชน ๕๖๐	ระกะระกะ ๑๕	รากา ๒๒๔, ๒๒๕	ริค ๒๒๕, ๒๗๑, ๓๒๕
โยน ๖๔	ระคาย ๓๐๕	ร้าง ๒๒๕	ริบ ๒๓๕
โยม ๕๕๓	ระรัง ๒๕๑	ราชการ ๒๕๓	ริ่ง ๑๑๐, ๒๑๖, ๕๒๔, ๕๑๕
รก ๓๒๖, ๓๒๘, ๕๒๐	ระงม ๒๒๒, ๒๓๔	ราก ๒๕๕	ริ้ว ๑๘๔, ๒๒๔
รค ๓๖, ๓๓๒	ระตม ๒๕๒	ร้าง (ตัว) ๕๕	ริอ ๕๒
รค ๒๔๑	ระทับ ๒๒๓	ร้าง ๒๕๒	ริอ ๕๕๘
รบ ๒๔๐, ๓๘๑	ระนาค ๒๒๕	ร้าง ๖๘, ๒๕๗	ริอ ๕๕๘
		ราว ๒๕๐	ริอ ๒๓๑

เรียม ๒๑๙	ลัม ๓๐, ๑๕๒, ๑๘๕,	ลำ ๓๕๒	ลุย ๒๐๑, ๔๘๓
เรียมก ๕๙๒	๑๙๒	ลาก ๕๙๒	ลูก ๕๒๒, ๕๕๔
เรียมง ๒๕๔	ลาก ๒๓๗, ๓๒๙	ลาว ๑๙๒	ลูกเขย ๕๒๒
เรียมย ๒๑๓	ลาวง ๑๙๙	ลำง ๑๒๙, ๒๐๓, ๓๐๑	ลูกคนสุดท้าย ๔๑
เรียมบ ๒๕๒	ลำง ๑๙๙	ลาน ๑๙๒	ลูกคนหัวปี ๔๑๒
เรียมบร้อย ๔๗๒	ลาวค ๑๙๖	ลำน ๙๙, ๒๐๓	ลูกคิด ๑๙๕
เรียว ๒๔๙	ลำน ๒๙๙	ลาบ ๑๙๒	ลูกวัง ๕๒๐
เรือ ๑๑๐	ลือ ๓๗๒	ลาม ๒๐๓	ลูกจ้าง ๕๒๒
เรือง ๒๒๙	ลือหลอก ๓๗๒	ลาม ๒๕๓	ลูกข้าง ๔๔๐
เรือด ๒๙๐	ลือ ๕๓๐	ลาย ๒๐๐, ๕๑๖	ลูกตา ๕๕๔
เรื่อน ๔๙๐	ลอก ๒๔๗, ๓๕๑	ลายมือ ๕๐๓	ลูกเต้า ๕๒๒
เรื้อย ๒๔๙	ลอกปราบ ๓๔๐	ลาว ๒๐๙	ลูกธนู ๓๐
แร ๒๑๙	ลอง ๒๐๙	ลำเจียก (ต้น) ๒๒๒	ลูกปืน ๔๔๔
แรง ๓๑๙, ๔๘๓, ๕๕๔	ลอก ๑๙๐, ๒๓๔	ลำควน ๒๔๐	ลูกโป่ง ๑๙๔
แร้ง ๑๐๕	ลอกของ (ขนม) ๑๙๙	ลำทับ ๑๙๐	ลูกพราน ๓๗๖
แรด ๖, ๒๕๕	ลอก ๑๑๑, ๑๙๒, ๒๐๙	ลำต้น ๑๕๐	ลูกศร ๓๐
แรม ๒๔๐	ล้อม ๒๓๓	ลำบาก ๑๗, ๔๕๖, ๕๓๕	ลูกศิษย์ ๕๒๒
โรค ๒๓๙	ล้อมรั้ว ๙๑	ลำโพง (ต้น) ๑๙๐	ลูกสะใภ้ ๕๒๒
โรง ๒๓๙	ล้อมรอบ ๓๙๓	ลิเก ๑๗๙	ลูกเห็บ ๒๑
รอย ๒๔๙	ลอย ๙, ๑๖๑, ๒๒๓	สิง ๓๐๐	ลูกแห ๓๙๗
ไร ๓๑๔	ละเมอ ๖๕, ๗๙	ลิด ๑๗๙	ลูก ๑๙๒, ๒๗๑, ๒๗๗,
ไร่ ๓๙๔	ละมุด ๑๙๙	ลัน ๑๖๓	๓๕๐
	ละลาย ๒๐๙	ลันไก่ ๔๙๐	เล็ก ๑๑๐
ฤกษ์ ๒๒๙, ๒๓๑	ละแวก ๑๙๐	ลันปี ๔๐๒	เลง ๑๗๙
ฤๅ ๒๕๐, ๕๕๑	ละหู่ ๑๙๙	ลัม ๒๖๖	เลน ๑๗๖
ฤๅแล้ง ๑๕	ละของ ๒๐๐, ๒๐๗	ลี่ ๑๗๔	เล็บ ๕๓๕
ฤๅชี่ ๒๑๐, ๕๕๔	ละเขียด ๑๗๗, ๑๗๙	ลิป ๑๕๖, ๓๑๙, ๓๔๑,	เล็บเหยี่ยว (ต้น)
ลง ๔๐๓	ลัก ๑๙๒	๔๖๙	๒๙๑
ลงแขก ๕๖	ลัก ๑๙๑	ลัก ๔๑๖	เลม ๑๗๗
ลก ๓๕๒	ลักถึง ๓๐๕	ลัน ๒๑๗	เลย ๒๐๑, ๒๕๒, ๓๓๕,
ลกน ๒๓๗	ลัก ๑๙๑, ๔๘๓	ลัม ๖๖, ๔๘	๔๕๓
ลัน ๕๙๖	ลัน ๒๐๕	ลือ ๑๙๓, ๒๐๐	เลอะเทอะ ๔๔๐
ลบ ๑๙๑	ลันทม ๔๑๓	ลือซื่อ ๑๙๓	เละ ๑๗๙
ลม ๕๖๒	ลับ ๒๙๓	ลูกลาม ๒๕๓	เล้าลือ ๑๐๕
ลมบ้าหมู ๓๓๗	ลา ๒๐๒	ลุง ๕๙๑	เล้า ๑๑๐, ๑๑๒

เล็ก ๑๗๘, ๑๘๔, ๔๓๔	วัยรุ่น ๓๘๔	ศูนย์ ๓๑๗	สมบัติ ๓๒๑
เล็ก ๑๗๔	วา ๕๗	เพศ ๒๗๐, ๔๗๘, ๔๘๔	สมเพช ๒๘๐
เล็กยัง ๗๘, ๑๔๗, ๑๖๐, ๒๐๓, ๕๖๔	ว่า ๑๓๔	โศก ๓๒๔	สมมุติ ๓๑๔
เลือก ๒๒๔	วาง ๑๔๗	สกปรก ๓๒๓	สมอ (ต้น) ๓๔๐
เลือก ๔๔๘	วางเปล่า ๘๖	สกิด ๒๘๖	สรรเสริญ ๒๔
เลือก ๕๗๔	วาท ๘๐, ๔๕๒	สัง ๓๒๒	สมอง ๓๓๑
เลือก ๘๒	วาน ๒๕	สงกรานต์ ๓๖๒	สมัย ๗๘, ๓๔๕, ๔๕๘
เลือก ๘๒	วาน ๕๒	สงข ๒๘๗	สมุติ ๒๐, ๓๑๕, ๓๒๗
แลก ๓๒, ๑๕๓	ว่าว ๕๕๒	สงสัย ๓๒๒, ๔๖๒	สวด ๓๒๔
แล่น ๒๕๗	ว่าย ๕๘๗	สงสาร ๓๓๖, ๕๗๔	สวน ๓๑๘, ๓๕๑, ๓๕๒, ๓๘๔, ๓๘๘
แลบ ๑๗๖	วาสนา ๔	สงัด ๒๘๗	ส่วน ๔๑, ๓๑๘
แล้ว ๕๘๒	วัง ๒๒๘	สนิท ๓๓๗	สาม ๔๑, ๒๖๗, ๔๑๓
และ ๑๖๘	วัง ๒๕๗	สนิท ๒๘๓	สาม ๘๘, ๓๕๑
โลก ๑๘๗	วิท ๒๘๘	สนิท ๓๖๗	สวรรค์ ๒๘๒
โลง ๔๘๓	วิทยาย ๒๑	สนิท ๓๐๑	สวรรค์ ๓๒๔
โล่ง ๑๐๑, ๑๘๐	วิหาร ๕๓	สนิท ๒๖๒	สว ๑๘๔
โล้น ๑๑๗	รุ่น ๘๑, ๒๕๘	สถานที่ ๗๐	สว่าง ๕๑
โลก ๑๘๖	รุ่นเส้น ๘๒	สน ๓๓๖	สว่าง ๓๐๐
โล่ห์ ๔๕๕	เว้น ๕๕๕	สนใจ ๓๒๒	สยาม ๒๖๔
โลกิต ๔๔๘	เวร ๘๘	สนทนาย ๕๖๑	สร้าง ๓๓๗
โล้ ๑๐, ๑๕๕	เวลา ๘๓, ๑๕๐	สน ๔๑๕	สระ ๕๓๐
โลกาว ๕๗๑	เวียน ๘๘	สนอง ๓๔๐	สระน้ำ ๒๘๖
โล่สัง ๒๕	แว่น ๕๓๐	สนิท ๓๕๓, ๔๓๔	สร้าง ๓๐๑
วง ๘๐	ไว ๑๘๔	สนิท ๓๖๑	สร้าง ๑๓๕, ๑๘๔
วงกลม ๘๐	ไว้ ๑๐๘	สนุก ๓๒๘	สรูป ๓๑๖
วงศ์ตระกูล ๒๘	ศพ ๓๒๐	สบง ๓๓๔	โลสร้าง ๓๒๖
วรรค ๘๑	ศอก ๓๓๑	สบถ ๓๓๕	สลท ๓๒๘
วอก (ปี) ๘๔	ศักร ๒๘๒, ๓๑๗	สบาย ๓๒๐	สลบ ๒๘๔
ว่องไว ๒๑๕	ศาล ๒๘๘	สนับ ๓๑๗	สละ ๒๘๔
วัง ๘๑	ศาสนา ๒๘๘	สนม ๓๓๓	สลัก ๒๖๖, ๔๘๘
วัยโรค ๒๑๑	ศิษย์ ๕๐๑	สนม ๘๑, ๕๒๔	สลักเกลียว ๑๖๗
วัด ๘๓, ๘๔	ศีล ๒๖๘	สนม ๕๑๗	สลัก ๒๐๖
วัน ๕๖๘	สุกร ๓๒๖	สนม ๓๓๔	

สลาต ๓๐๓	สิ้น ๒๓๘, ๔๓๗	สี ๖๖	เสียดาย ๔๘๖
สลึง ๓๑๒	ลับ ๒๗๗, ๔๒๑	สีลึบ ๒๗๓	เสียง ๒๗๑, ๒๘๓, ๓๒๔
สลอง ๑	ลับจับ ๔๕๑	สีก ๒๔, ๓๑๐	เสียดสี ๓๒๖
สล่อง ๓๓๐, ๔๓๘, ๔๔๒	ลับประค ๘๖	สีบ ๓๐๗	เสียน ๘๖, ๓๗๓
สลอน ๓๓๐	ล่าเหล่า ๑๐๐	สุก ๕๖, ๑๐๘, ๓๗๒	เสียบ ๑๕๔, ๒๖๕
สลอบ ๓๓๗	ลาก ๑๖๐	สุกงอม ๓๒๗	เสียม ๓๕๔
สลัก ๓๓๑, ๔๑๐	ลาด ๒๘๘, ๔๑๘, ๔๘๕	สุกร ๓๘๖	เสียม ๒๘๖
สลัก ๒๘๐	ลาชิต ๔๕	สุข ๓๒๖	เสียว ๓๐๘, ๓๔๗, ๔๗๐
สลัด ๓๔๘	ลาน ๑๐, ๑๐๔, ๕๓๕	สุข ๓๖๔	เสื่อ ๕๕๗
สลัด ๓๐๖	ลาบ ๑๘	สุข ๑๖๕	เสื่อ ๕๘๕
สลัด ๒๕	ลาบาน ๓๓๕	สุรา ๓๐๓	เสือก ๓๐๖
สลัด ๒๐๖, ๔๖๘	ลาม ๗๐	สุข ๓๑๘	เสียม ๒๘๘
สลัด ๓๕๐	ลามลับ ๒๘๘	สุ ๓๐๖	เสียด ๑๗๖, ๒๗๕
สลัด ๒๗๕	ลาม ๓๘	สุข ๕๕๖	เสิน ๒๗๓
สลัด ๑๖๗	ลา ๑๕๐, ๓๕๕	สุ ๓๒๕	เสียบ ๑๘, ๒๒๖
สลัด ๘๖, ๒๘๐, ๔๖๗	ลา ๓๕๘, ๕๒๑	สุ ๕๘๘	เสียว ๒๗๕
สลัด ๓๐๕, ๔๑๘	ลา ๓๕๖	สุ ๓๑๗	โส (ต้น) ๓๓๑
สลัด ๑๐๘	ลา ๒๘๕	สุ ๓๐๖, ๔๒๒	โส ๒๘๐, ๔๖๖
สลัด ๓๗๕	ลา ๒๘๑	โส ๒๗๑	โส ๑๓๕
สลัด ๖๒, ๒๘๑, ๒๘๖	ลา ๒๘๑	โส ๒๖๘	โส ๔๑, ๑๕๗, ๒๖๗,
สลัด ๕๘, ๗๗, ๑๖๑	ลา ๒๘๗	โส ๑๒๒, ๓๑๐	๕๑๓
สลัด ๒๘๘, ๔๕๒	ลา ๒๘๑, ๓๕๒	โส ๑๒๒	โส ๑๖
สลัด ๒๘๘	ลา ๓๕, ๑๑๓	โส ๒๗๕	โส ๗
สลัด (หอย) ๒๘๘	ลา (ต้น) ๒๘๑	โส ๓๐๘	โส ๓๒๕
สลัด ๑๕	ลา ๔๕๘	โส ๓๕๗	โส ๒๓๓, ๔๕๑
สลัด ๕๐	ลา ๒๘๕	โส ๓๑๓	โส ๓๕๑
สลัด ๒๘๗	ลา ๒๘๑	โส ๒๖๖	
สลัด ๒๘๘	ลา ๒๖๑	โส ๓๕๖	ทก ๔๘๑
สลัด ๓๕๕	ลา ๑๕๕	โส ๓๕, ๒๓๗	ทง ๓๕๘
สลัด ๒๘๑	ลา ๗๗	โส ๓๕๐	ทง ๓๕
สลัด ๕๐	ลา ๘๐	โส ๑๒๖	ทง ๑๘, ๕๑
สลัด ๒๘๓	ลา ๒๖๒, ๔๗๑, ๕๒๒	โส ๓๗๓	ทง ๓๕๘
สลัด ๑๑๕	ลา ๓๕๑	โส ๓๕๘	ทง ๓๕๘
สลัด ๑๖๗, ๒๐๖, ๔๕๕,	ลา ๕๒๐	โส ๕๖๐	ทง ๕๕๗
๕๖๖	ลา ๓	โส ๓๕๖	ทง ๓๕๕

หก ๒๓๘, ๒๔๐, ๓๑๘	หมา ๓๖๔	หลอม ๓๓๓	หิน ๔๘๗
หกวง ๑๐๑, ๑๓๔	หมาง ๘๑, ๓๐๒	หลัง ๔๔๐, ๔๖๓	หัว ๗๘, ๕๐๑
หน่อไม้ ๑๐๐	หมาด ๑๔๖	หลัง ๑๘๑	หัวขาน ๔๔
หนอง ๔๑๔	หมา ๔๕๒	หลัง ๑๓๒, ๒๐๖	หัวใจ ๖๐
หนอน ๑๒๔	หมื่นใหม่ ๖, ๒๓	หลาน ๔๑๖, ๔๓๔	หัวปลี ๑๑๖
หนัก ๑๔๓	หมึก ๗๗	หลาย ๓๕๒	หัวเราะ ๓๑๓
หนัง ๑๖๒, ๒๗๓	หมื่น ๘๘	หลีก ๘๔	หัวหมู ๔๘
หนังลือ ๑๖๒	หมู ๓๕๖	หลิก ๒๓๘, ๒๔๒, ๒๔๓, ๒๔๗, ๒๔๘, ๓๔๑	หา ๒๕๔
หนา ๔๔๐, ๕๐๔	หมูสี ๔๔๓	หลุม ๗๖, ๔๐๔	ห้า ๑๔
หนา ๘๐, ๔๘๒	หมู่บ้าน ๓๒๘	หาง ๔๔๓, ๔๔๔	ห้าสิบ ๔๘๘
หนาแข็ง ๓๔๐	หยด ๓๖	หาง ๔๔๓, ๔๔๔	หาง ๔๘๗
หน้าผาก ๔๔๑	หย่อน ๑๓๘	หวัง ๓๓๖, ๔๔๓	ห้าง ๒๕๒, ๓๑๕
หน้าไม้ ๓๐๑	หย่า ๑๗๘, ๑๘๔	หวด ๕๔๐	หาด ๔๘๘
หน้าแว่น ๗	หยาบ ๕๐๗	หวย ๑๗๔	हां ๕๐๔
หน้าอก ๑๑๑, ๑๕๑	หยิก ๒๓๘, ๔๔๑	หวัง ๒๕๑	หาบ ๗๔, ๒๑๗
หนาม ๑๑	หยิบ ๓๕๗	หวัด ๑๗	หาม ๒๗๓
หนาว ๒๕๔	หยิ่ง ๑๘๔, ๕๒๐	หวาน ๓, ๔	ห้าม ๕๑๖
หนี ๔๓, ๒๕๗	หยี ๔๔๘	หวาน ๔๖, ๒๕๖	ห้าม ๒๕๑, ๔๕๒, ๔๘๘
หนีบ ๔๖, ๑๐๗, ๒๗๐	หยุด ๓๒, ๑๘๔, ๒๕๐, ๔๑๐, ๔๓๔	หวาดเสียว ๔๕๒	หาย ๖๑, ๒๕๑
หนึ่ง ๗๗, ๘๔	หรงอก ๔๘	หวาย ๔๐	หาร ๔๘๘
หนู ๕๒๔, ๕๓๘	หรือ ๒๒๘	หรี ๒๖๘, ๒๖๙, ๕๐๔	หาว ๓๐๔
หนู ๑๗๑, ๔๑๑, ๔๕๔, ๕๘๓	หลง ๑๐, ๖๑, ๔๐๔, ๕๖๖	หรี ๘๗	หึ่งห้อย ๒๐
แหบ ๑๐๔	หลก ๓๑๘, ๓๒๔	หวด ๔๐	คิด ๓๒๖
หม ๑๑๘	หลน ๑๔๑, ๓๔๔	หือ ๘๘, ๒๑๒	กิน ๑๓๔
หมด ๘๓, ๕๘๔	หลบ ๘๐, ๑๔๗, ๒๐๒, ๕๖๗	หือ ๑๗๔, ๕๒๖, ๕๔๑	กิน ๒๑
หมดจิด ๑๑๔	หลม ๕๔	พอน ๑๘๔	กิว ๒๗๑, ๕๖๔, ๕๕๖
หมวก ๘๒	หลว ๑๔๓	พอบ ๕๔๑	กิว ๔๖๐
หมอ ๔๔, ๘๓, ๔๘๘	หลวาม ๑๓๘, ๑๘๘	พอม ๑๓๖, ๕๖๕, ๕๒๕	กี ๕๓๔
หมอคำแย ๔๑๒	หลย ๔๔๐	พอย ๕๖๓	กิบ ๕๘๖
หมอทรง ๘๗	หลอก ๓๔, ๑๔๔, ๕๒๔	พ็อย ๒๗, ๓๑, ๒๘๘	กือ ๕๘๘
หม้อ ๕๓๑	หลอกกลาง ๔๔๔	พิ ๑๔, ๖๒, ๔๔๓, ๔๔๕	กุง ๑๐๓
หมัก ๑๕๗	หลอดลม ๘๗	พิ ๔๐, ๒๑๐, ๔๔๑, ๕๘๗	กุ่ม ๕๘๔
หมื่น ๑๘๑		พิ ๕๘๗	กุ่ม ๕๒๗
		พิ ๘, ๖๐, ๒๑๓	บู ๔๖
			บูหมาก ๑๓๔

หูก ๕๓๖	หาวะ ๕๕๑	ฮก ๕๘๓	ฮาพิศย์ ๓๒๒
เหงา ๕๘๓	เคิน ๕๘๘	ฮคทณ ๙,๕๘๑	ฮาคมา ๑๐๕,๕๗๗
เหงื่อ ๕๕๒	เคียง ๕๖๑	ฮคิต ๕๗๑	ฮาน ๕๗๗
เห็ด ๒๕	เคี้ยว ๒๖๘	ฮคิษฐาน ๖๘	ฮ่าน ๕๗๗
เหตุ ๕๘๗	แห ๒๘๓	ฮบ ๕๘๑	ฮาบ ๕๖๗
เห็น ๔๑,๕๕๗	แห่ ๕๘๖	ฮบอ้าว ๓๓๐	ฮาย ๕๗๑
เหน็บ ๒๖๕	แห้ง ๒๑๑,๓๒๐,๕๖๘, ๕๑๘,๕๕๓,๕๖๖	ฮม ๕๙,๕๖๖	ฮ้ายเปี้ยว ๕๘๒
เหน็บชา ๓๕๑		ฮย่า ๕๓๗	ฮายุ ๕๗๖
เหนียง ๑๑๘	แหงน ๕๖๘	ฮยาก ๕๐๘	ฮาลัย ๕๗๗
เหนียว ๑๘๖,๓๑๑,๓๑๒	แหนม ๑๖๘	ฮย่าง ๕๕๗	ฮ้าว ๕๕๒
เหนื่อ ๓๘๗	แหนบ ๑๖๑	ฮยู่ ๑๖๘	ฮาศัย ๕๗๗
เหนื่อย ๒๐๑,๓๓๐	แหบ ๓๕๓	ฮย่างไร ๒๑๘	ฮาสา ๕๗๖
เหน็บ ๕๑๕	แหย ๓๗๘,๕๕๕	ฮรชร ๓๑๕	ฮาสาว ๗๓
เหน็น ๓๕๗,๓๖๒	แหลิก ๑๗๘,๕๕๕	ฮร็อย ๓๘๒	ฮาหาร ๕๗๗
เหน็นขาว ๓๘๕	แหลิ่ง ๕๕๘	ฮวค ๕๖,๕๘๐	ฮ่านาจ ๕๗๓
เหนาะ ๘๓	แหลม ๓๒๐	ฮ่าน ๑๓๕	ฮ่าเกอ ๕๙,๕๗๕
เหนือน ๑๕๕,๓๐๘	แหวก ๘๙,๓๕๙	ฮอก ๓๖๐	ฮัจฉา ๓๖๕
เหนียด ๓๒๕	แหวัง ๕๒๘,๕๗๙	ฮอน ๑๒๙,๕๐๙,๕๓๗	ฮิจฐ ๕๗๙
เหนียบ ๕๒๐	แหวน ๑๕๙	ฮอม ๕๕	ฮิม ๓๖๕
เหนียว ๓๕๙	โหน ๒๗,๓๕	ฮ้อม ๙๙	ฮิ ๗๕
เหนื่อ ๑๖๘	โหล ๑๙๗	ฮอย ๘๕,๕๗๕	ฮิก ๙๕
เหน็ญญ ๒๑๓	โหว ๕๑๗	ฮะไร ๓๕๓	ฮีกา ๕๘๐
เหล ๕๖๕	ให้ ๕๘๕	ฮัง ๕๗๕	ฮี้แก้ง ๕๓๘
เหล็ก ๑๕๕	ใหญ่ ๑๓๗,๓๘๑	ฮังการ ๕๖๘	ฮี้แร้ง ๑๐๕
เหล็กไน ๙๕	ใหม่ ๑๓๙	ฮัญเขิญ ๑๖๙	ฮี้เห็น ๒๗๘
เหล ๒๖๐	ไห ๕๓๕	ฮัณฑะ ๕๖	ฮี้ฮ้อม ๘๕
เหลา ๕๙,๒๘๖	โหน ๑๖๓	ฮัก ๕๕๓	ฮี้ง ๕๒๕,๕๘๖
เหล้า ๓๐๓	โหม ๓๒๓	ฮันเคี้ยว ๘๕	ฮีน ๖
เหลี่ยม ๓๘๕	โหม ๓๒๗,๕๒๗,๕๖๒	ฮัมพาด ๕๗๐	ฮือ ๕๘๘
เหลื่อ ๑๗๐,๓๓๕	โหล ๑๗๒,๒๕๕,๕๙๐	ฮ้า ๕๘๗	ฮุก ๕๐๒
เหล็อง ๑๘๕,	โหล ๓๐๐	ฮ้าง ๕๗๘	ฮุกส่าห์ ๕๖๒
เหล็อบ ๒๕๓	โหว ๑๓๖,๒๗๙	ฮาจ ๕๗๗	ฮุ่น ๕๕๑
เหล็อม ๑๓๓,๒๘๙		ฮาเจียน ๕๐๗,๕๒๐	ฮุบาย ๕๘๐
เหลา ๕๑๕	ฮก ๑๑๑	ฮาซา ๑๑๕	ฮุ้ม ๕๖
เหล้า ๒๗	ฮงคิ ๕๘๓	ฮาศัย ๕๗๖	ฮเ ๕๗๒

เอก ๕๗๒

เอน ๕๘

เอว ๓๗๕

เออ ๕๗๙

เอา ๕๖๒

เอียง ๕

เอี่ยม ๓๐๓

เอื่อม ๕๕๓

แอก ๑๕๙

แอกน้อย ๕๗๓

แอบ ๑๙๒, ๒๐๘, ๕๓๑,

๕๗๓

โอกาส ๕๘๑

โอง ๑๓๐, ๑๓๔

โอน ๕๘๑

โอ ๕๓๖

โอ ๕๓๖

อุบ ๑๐๓, ๕๕๓

อุก ๑๙๘

เฮ ๕๘๖

โฮ ๕๖๗, ๕๙๐

ENGLISH INDEX

- abandon(ed) 224
 abbot 195
 abdomen 45
 able 64,238,361
 abort(ion) 190,371
 about 17,250,587
 above 183
 abraded 206
 absent-minded 315
 abstain 555
 abuse 226
 accent 284
 accept 221
 accuse 1
 accusation 247
 accustomed 425
 ache 434
 aching 259
 acrid 554,555
 across 445
 active 215
 add (on,up) 52,237
 addict(ed) 419
 adolescent(-ce)172,188,
 371,530
 advise 107,148
 aeroplane 591
 afternoon 60
 afterwards 270,540
 afraid 254,475,476,557
 again 95,139,220,227
 age 78,458,576
 agree 47,287,456,461
 ahem 480
 alarmed 553
 albino 469
 algae 275,344
 alive 258
 all 94,288,584
 all gone 175
 all over 333
 all through 238
 allow 461
 almost 152,397,587
 alms 126
 alone 48,153
 already 61,592
 always 16,248
 ambassador 137
 amount 277
 amphoe 79,574
 amputated 525
 ancestor 28
 anchor 340
 and 168
 angel 195
 angry(-ily) 478,558
 ankle 532
 animals 261,281
 annoy(ed) 101,240,478
 another 6
 answer 120
 ant 290,331
 anus 113
 anxious 508
 any(thing) 554,584
 apathetic 487
 appearance 235,254
 appetizers 478
 apply 292
 appointment 162
 approximately 17
 area 56,180,549
 areca (palm,nut) 302
 argue 9
 arid 488
 arm(s) 157
 armpit 467
 army 127
 around 393,245
 arrange 212,229,254,
 370
 arrest 364,530
 arrow 30,137
 artisan 418
 ash 49,536
 ashamed 571
 ask 97
 ask for 321,363
 ask for girl's hand 319
 asleep 176,206,271,308
 assume 135
 asthma 588
 astringent 408
 at 119,120,155,526,529
 (not) at all 355
 attached 126,419
 attack 93
 attentively 481
 attraction 274
 auger 300
 aunt 28,38,73,581
 authority 573
 avoid 405,467
 awkward 572
 axe 40,150
 back(side) 563
 backward 540
 bad 247
 bad-tempered 572
 bag 71,138,468,541
 bait 169
 balance 159
 bald 98,114
 bamboo 247
 bamboo shoot 100
 bamboo strips 559
 banana 359
 banana flower 116
 band 90
 bandit 406
 bangle 533
 bank 382
 bar 106,195,496
 barbecue 575
 bargain 120
 bark v. 27
 bark n. 340
 barn 108
 bashful 571
 basket 7,122,377,418,443
 491,526,548,586
 bat 40
 batch 437,233
 bathe 567
 batten 215
 batter(ed) 278
 be 169,507,512
 beans 275
 bear 9,137
 beard 542
 beast 281
 beautiful 46,336
 because(of) 46,454
 become 183
 bed 126,474

- bedbug 290
 bee 30,333,558
 beef 288
 beetle 479,482,521,522
 before 310
 begin 210,231
 beginning 151
 behind 540
 belch 52
 belief 273
 believe 385
 bell 117,251,509
 belly 45
 beloved 281
 below 528
 bench 119,496
 bend 3,44,45,146,582
 bent 89,477,526,561,
 568
 beside 244,555
 betel 81,302
 betray 530
 bewildered 185
 bicycle 549
 big 137,259,381
 bile 13
 bind 41,226
 bird 523
 birth 483
 bite v. 475,552
 bitter (taste) 175,555
 black 564
 bladder 34
 blade, razor 50
 blame 30
 bland 298
 blanket 56
 bleed 141
 blessing 46
 blind 553
 blink 1
 blistered 204
 block 496
 blood 448
 blood-crazed 341
 bloom 211
 blouse (Addenda)
 blow 53,280,349
 blowgun 53
 blow (nose) 452
 blown off/up 223, 232
 blunt 126,210,437
 blurred 1,191,311,566
 boast 556
 boat 110
 boil v. 37,67,333
 boil n. 67
 boiling 26
 bolt 167,266,488,506,
 527
 bomb 186
 bone 392
 book 20, 162
 border 519
 bore 102,408
 bored 72
 born 29,512
 borrow 537
 boss 172
 bother(ed) 222,240
 bottle 197,310
 bottom 113,128
 bounce (up,off) 192,
 480,540
 boundary 549
 bow v. 148
 bow n. 158
 bowl 23,179,383
 box v. 36
 box n. 37,181,527,586
 bract 352
 brag 556
 brain 331,559
 bran 487
 branch 75
 brandish 446
 brass 351
 brave 593
 break 8,14,493
 break down 188,395
 breast 111,156
 breath 109
 breathe 249
 breed 10,16,187
 breeze 562
 bridge 350
 bright 198,230,337,382
 bring 462
 bristle 46
 brittle 347
 broadly 304
 broken 60,62,146,232,
 478,479
 bronze 281
 brood 504
 broom 222,243,556
 brothel 330
 brother 33,70
 brown 277
 bruise(d) 129,420,544,583
 brush 9,168
 bucket 515
 bud 49,514
 Buddha (image) 43,194
 buffalo 481,536
 build 184
 building 239
 bulb 197
 bulbul 2
 bulge 33,275
 bump v. 95,421
 bumpy 242
 bunch 376,518
 bundle 157,497
 burn 149,237
 burnt 427,562
 burst 27,47,186
 bury 528
 busy 228,258,549
 butt in 306
 butterfly 2
 button 220
 buy 59,268
 by the time 256
 cage 531
 calculate 505
 call (out, for) 276,446,524,592
 calloused 496
 calm 200,338
 Cambodia 551
 camp 563
 can 64,238
 can n. 1,530
 canal 38,563
 candle 96
 car 241,471
 card(s) 33,55
 care for 225,493,580
 careful(ly) 219,222,223
 246,481,539

- careless(ly) 17
 carrier, food 1
 carry 217,265
 carry (two people) 273
 carry in arms 46,70
 carry in hands 70,460,484
 carry on shoulder 174,279
 cart 216
 carve 12,296
 case 247
 cast 69
 castrate 540
 cat 84
 catch 121,364,442
 catfish 162,492
 caught 270
 cause 587
 cave 235
 cease 570
 ceiling 17
 celebrate 445
 centipede 480
 ceremony 20
 certain(ly) 75
 chain 323,354,375
 chase 29
 chameleon 2
 chance 581
 change 32,50,277
 charcoal 559
 charge 247,537
 charm 274
 charred 327,562
 chase 145
 chat 86,556
 cheap 138
 cheat 444,524
 check 113,339
 cheek 128
 cheerful 337
 chest 111,151
 chew 126
 chicken 86
 child 41,412,474,522
 childish 566
 Chinese 357
 chipped 212,428,479
 chips 123
 chisel 146,535
 choasma 493
 choke 449
 choose 239
 chop 277,421,443,477,500
 chrysalis 125,156
 cicada 212
 cicatrice 506
 cigarette 470
 circle 90
 citizen 253
 city 570
 civet 278
 claim 206,444,578
 clap 125
 clean 168,175,305,419
 cleaned out 175,419
 clear(ed) 210,384,587
 clear(ly) 134,190,294,316,381,416
 clench 496
 clerk 266
 clever 433
 climb 92,186,234
 cling 31
 clitoris 472
 clod 153
 close v. 107,132,135,511
 close(ly) 7,16,22,419,509,573
 cloth 132
 cloud 74
 cloudy 318
 clump 152,518
 clumsy 572
 cluster 376
 cluttered 420
 cock 441
 coconut 153,493
 coconut mill/oil 465
 cocoon 199
 coffin 493
 cogon 348
 coil 89,212,235,357,446
 coin 213
 cold 17,125,255,533
 collapse 143,152,192,232,271,295
 collect 121,236,286
 collide 421
 colour 262
 comb 268,504
 combs 237
 come 82
 come apart 255
 come back 198
 come up/out 360
 comfortable 320
 comical 548
 command 62
 companion 565
 compare 4,152,142
 compel 473
 complain 29,246
 complete 518
 condition 299
 compose 35
 comrade 513
 consciousness 262
 conch 289
 conclude 316
 confine(d) 495,553
 confiscate 210,458
 confuse(d) 91,228
 confusion 541
 collar 436
 connect 120
 consent 456
 console 11,192
 container 590
 continue 190
 continuously 106,248
 contract 287
 contradict 44
 control 281
 coo 113,559
 cook 103,291,392,402
 cooker 305
 cool 125
 coop 165
 copy 280
 copper 351
 copulate 41
 corn 29
 corner 394
 crop (of fowl) 473
 corpse 320
 correct 407
 cotton 502
 cotton wool 285

cough 536
 country 3,329
 court 299
 cover (up) 18,27,528
 cow 519
 coward(ly) 489
 crab 274,502
 crack(ed) 7,432
 crackle 27
 cradle 163
 craftsman 418
 craftsmanship 301,536
 cram 327,453
 crawl 5,92,186,234
 crawling 99,219,228,
 272
 crazy 185,399
 cremate 149
 cricket 373
 criticize 344
 crocodile 508
 crooked 89,433,526,
 568
 cross 57,445
 cross-eyed 564
 crossbow 301
 crouch 112
 crow 249,480
 crowd(ed) 99,161,219,
 237,342,377,405
 cruel 391
 crumble 441
 crush 426,451
 cry 113,137,249,459
 590
 cuddle up 352
 cup 171,411
 cure 26
 curely 238,491
 curry 285,341,559
 curse 34,148,355
 curve(d) 561
 custom 241
 cut v. 483,500,587
 cut n. 124
 cut across 181,483
 cut around 489
 cut by 79
 cut down/off 30
 cut with sickle 401
 cymbals 425,432

dam 14,111
 damaged 586
 dammer 402
 damp 196
 dance 97, 256
 dare to 593
 dark 566
 date 162
 daughter 522
 dawn 22
 day (time) 140
 day (of week) 568
 dead 179,570
 deaf 139
 deafening 139
 dear 281
 debt
 decayed 26,201
 deceive 34,190,199,494
 decorate 99
 decoy 125,141
 decrease 243
 deep 416
 deer 251,438
 defeat(ed) 374,447
 defecate 394
 deformed 485
 delapidated 503
 delay 29
 delicious 382
 delirious 320
 demonstrate 44
 dense 134
 depend on 577
 depressed 40
 descend 403
 deserted 224
 design 200,516
 dessert 9
 destroyed 586
 detach 101
 detailed 177
 deteriorate 19,298
 detour 94
 deviate 428,447
 divide 60
 dew 164
 diagonal 426
 die 324,560,570
 different 6
 difficult 17,456,457,
 535

diffuse(d) 35,592
 dig 116,354,538,544
 dike 14,23,52
 diligent 220
 dim 178,304,315
 dip 71,152,156,190,337,
 394,401,422
 direct 119,407
 direction 106,426,571
 dirt 286
 dirty 150,292,300,323,440,
 477,575
 disagree 44
 disappear 298,324
 discharge 20
 discourage 129,249
 disease 239
 disgrace 18,268
 disgust(ed) 215,452
 disgusting 360
 disentary 82
 dish 179,383
 dishes 82
 dislike 338
 dislocated 341
 disorder(ly) 231,420
 display 274
 dissolve 209
 distance 251
 distorted 278
 distribute 363
 district 180
 district officer 497
 dive (at) 80,432
 divide 363,368
 divorce 178,184
 do 135
 doctor 49,83
 dog 364
 domain 551
 donation 126
 done 39
 Don't 537,588
 door 142,296
 dot 394,400
 doubt 322
 dove 209,521
 dozen 197
 draft(ed) 473
 drag 582
 dragonfly 518

drain 66,248
 draw (picture) 90
 draw (line) 548
 dress 99,212
 dried 566
 drill 587
 drink 52,358,430,475
 drive 33,70
 drive away 10,29,483
 drongo 130
 drop 36,101
 drown 206
 drowsy 185,305,569
 drum 115,352,485
 drug 133
 drunk 311
 dry 148,169
 dry up 553
 duck v. 80,197
 duck n. 126,501
 dull 134,305
 dumb 507
 dumb founded 308
 dupe 34,199,494
 durable 137
 dust 207,286
 dwarf(ed) 535
 dwell 577
 dye 262,422

 each other 564
 eager 508
 ear 96
 earlobe 312
 ear of corn 469
 ear of rice 519
 earth 157,197
 earthworm 371
 ease 475
 east 106,571
 easy 570
 eat 103,176,262,384,
 430,590
 eaves 287
 edge 382,394
 eel 172
 effect 210
 egg 46
 eggplant 119
 egret 525
 eight 15
 eighty 309

 elbow 477
 elegant 313
 elephant 100,341
 eleven 77
 eliminate 483
 elope 374
 embers 230
 embrace 582
 emerge 54
 employee 439,522
 employer 172
 empty 96,211,295,
 301
 enclosed 521
 encourage 37
 end v. 407
 end n. 402,487
 endure 9,137,581
 enemy 282,317
 energy 483,554
 engage 181
 enlarge 92,564
 enough 55
 enroll 53
 entangled 458
 enter 400
 entirely 288
 envelope 330
 envious 364
 epilepsy 337
 equal 10,313
 erase 191
 erode 310
 escape 238,257
 esophagus 87
 estate 474
 estimate 494
 even 252,313
 evening 204
 every 256,333
 everywhere 213
 evil 373,396
 excessive(ly) 69,162,226,
 453
 exchange 32,153
 excited 233
 excrement 574
 expand 211
 expensive 139
 expert 429,471
 extend 120,224,277
 extract 296,422,559

 extremely 60
 eye 49

 face 80,482
 fade(d) 141,191,264,338,
 383
 fairly 123
 fail 51,141
 faint 336,562
 fall 57,141,152,249,394
 false 37
 family 28,90
 fan 69
 fang 362
 far 446
 fart 55
 fast 21,184,222
 fasten 116
 fat 56,135,487
 fate 89,433,480
 father 580,585
 fatigued 330
 fear 475,476,557
 feathers 302
 feces 469,574
 feed 13
 feel 567
 feel around 300
 female 74,344
 fence 91,246
 ferment 147
 fertilizer 354
 fever 515
 few 160,178
 fidgety 177,227,255
 field 92,302
 fifteen 15
 fifty 309
 fight 36,155,240,316,381
 figure 235,589
 figure out 505
 file 122
 fill 19,108,191
 filter 121,405
 find 259
 fine 177,178,294
 finger 86
 finish(ed) 39,237
 fire 52,145
 firecracker 53
 firefly 20
 fireplace 128,376
 firewood 568,582
 first 80,271,310,572

fish n. 122
 fish, fermented 33
 fish v. 10, 111, 115, 174
 282, 298
 fist 153
 fit 38, 333
 five 15
 flag 129
 flame 240
 flat 278
 flatten(ed) 278
 flatter 36
 flea 290
 flee 43, 257
 flick (off) 44
 flip 467
 flirt 176
 float 8, 161, 223, 239
 flood(ed) 174
 flour 84
 flourish 199
 flow 590
 flowing 296
 flower 19, 51
 fluent 258
 fluffed 278
 flurry 230
 flute 473, 564
 flutter 349
 fly v. 589, 591
 fly up/off 543
 fly a kite 73
 fly n. 249
 fogged (up) 297
 fold 30, 68, 113
 folklore 159
 follow 104
 food 378, 577
 fool 39, 547
 foolish 207, 443, 567
 foot 386
 footprint 490
 for 52, 281
 forbidden 120
 force 62, 319, 473, 483
 forehead 491
 forest 3
 fortell 131
 forget 48, 566
 forge 155
 fork 57, 367
 formula 317
 forsake 294
 forty 309
 four 66
 fragrant 525
 fragment 270
 frayed 56
 free (from) 238, 245
 fresh 189, 288, 337
 friend 52, 85, 513, 565
 frighten(ed) 57, 118,
 233, 553
 frog 490, 499, 524, 567
 586
 from 3
 front 80
 fruit 50
 fry 174, 431
 full (eating) 364
 full container) 2
 fully grown 489
 fumble 350
 fun(ny) 116, 548
 funds 109
 fur 74
 furious 558
 fuse 333
 fuss 228
 fussy 4, 216, 357, 566
 gadfly 234
 gain 483
 gallstone 534
 galvanized iron 289
 gape 517
 garbage 286
 garden 318, 384
 garlic 465
 gasoline 554
 gate 142
 gather 114, 236, 242
 286, 512
 gaunt 269
 gecko 118
 genitals 539
 gentle 325
 germinate 32
 get 64
 get along 549
 get back 198
 get down 403
 get off 403
 get lost 566
 get up 528
 ghost 561
 giant 462
 gibbon 425
 giggle 245
 gimlet 300
 ginger (Addenda)
 girl (young) 521
 girlfriend 521
 gist 289
 give 83, 140, 414, 584
 gizzard 29
 glass 541
 globe 195
 gloves 129, 172, 332
 gnat 87
 gnaw 475
 go 124, 269
 go back 198
 go under 234
 goat 5
 goal 85
 good 200, 417
 good at 133
 good-looking 199
 (say) goodbye 202
 goose 505
 gossip 344
 gourd 240
 government 193
 grab 236, 300, 443
 gradually 307, 539
 granary 458
 grandchild 416
 grandfather 104
 grandmother 104
 grasp 236
 grass 348, 487
 grasshopper 524
 grate 258, 527
 grater 561
 gravel 520
 gray 6, 347, 349
 great-grandparents 112
 greedy 196, 575
 green 564

grind 226
 grope 350
 ground 157
 growl 507
 grub 507
 guard 170,462,495
 guardian 576
 guess 12,481,494
 guest 56
 gun 282
 gunpowder 84

 habits 283
 hail 21
 hair 74,334,504
 hairy 316
 half 356,488,500
 halloo 276,524
 hammer 81
 hammock 163
 hand 157
 hand to 590
 hand (banana) 269
 handkerchief 490
 handle n. 96,156
 handspan 378
 hang 27,31,288,411
 happen 512
 happy 320,326,347
 hard 17,227,456,457
 hardly 84,348
 hare 169
 harmful 204
 harrow 257
 harvest (rice) 401
 hasten 224,508
 hat 82,152
 hatch 455
 hate 215,338
 haughty 184,520
 haul 348,582
 haunt(ed) 529
 have 58,512
 have (one) do 25,584
 hawk 349
 hawk up 556
 he/him 43,195,468
 head 501
 healed 61,291
 heap 532

 hear 183
 heart 60
 heartily 219
 heaven 292
 heavy 143
 help 414
 hemp 43
 herd 145,213
 here 99,107,160
 heron 551
 hesitate 208
 hibernate 498
 hiccup 108
 hide v. 29,115,202,276,
 352,531
 hide n. 273
 high 546
 high-land 108,519
 high-spirited 503
 high up 482
 hire 398
 hireling 439
 hit 81,121,124,125,331,
 546
 hive 328
 hoarse 343
 hobble 562
 hoe 410
 hold 111,131
 hold in arms 46
 hold in hand(s) 484
 hold on head 110
 hold in mouth 43,59,566
 hole 46,76,405
 hollowed out 517
 home 41
 hone 326
 hook v. 119,123,494
 hook n. 124
 hoop 593
 hope 291
 horn (animal) 275
 hornbill 499
 hornet 580
 horse 272
 housefly 234
 hot 202,330,541
 hot (spicy) 589
 house 41
 housefly 249

 how? 65,218
 how much/many ? 17
 huddle 115
 hug 582
 human (being) 78
 hunchback 521
 hundred 260
 hungry 565,592
 hunt 287,342
 hunter 43
 hurry 44,216,224,429
 hurt 280,434,488
 husband 38
 husk 340

 I/me 105,171,458,468
 556,559,565,574,577,
 583
 idea 331,506
 if 65
 ignite 484
 ignore 39
 ill 385
 illness 515
 immerse 394
 important 231
 impress (ed) 419
 in (side) 526
 in (to) 400
 inactive(ly) 228
 incense stick 137
 inch 169
 incorrect 561
 increase 52
 indented 585
 Indian 551
 indigo 504
 industrious 220
 inert 181
 inflate 316
 inheritance 474
 injury 120
 ink 77
 inquire 319
 insane 399
 insert 102,265,273
 insolent 121
 instance 247
 instead of 132
 instrument, musical
 38,100,130

- insult 77,321
 intelligent 433
 interested 289,322
 interrupt 359
 interval 251,255
 interview 280
 intrude 190,306
 investigate 307
 investment 109
 invite 87
 involved 458
 iora 214
 iron (metal) 145
 irrigate 66
 irritate(d) 222,224,305
 itch(y) 215,224,257,267
 305

 jackfruit 558
 jail 514
 jar 130,134,138,534
 jerk 128,485
 jinx(ed) 429
 job 500
 join 29,120,329
 joint 532
 joist 259
 joss stick 137
 judge 374
 jujube 487
 jump 97,192,280,315
 junction 57
 jungle 3
 junk 280
 just 26,62,77,326

 kamnan 497
 kapok (Addenda)
 keep 109
 key 330
 kick 7,127,477
 kid 474
 kidney stone 534
 kill 30,91,257,284,451
 kind(s)425; kind(ness)514
 kindle 484
 king 293
 kiss 136
 kite 552
 knead 381,191
 knee 377

 knife 123,471
 knock 546
 knot 12,412,498
 know 144,351,361
 knuckles 536
 Kui 539
 labour(ed) 160
 lack 147,488
 lacking 553
 ladder 35
 ladle 89
 lame 549
 lamp 396
 land 157
 lane 347
 language 18, 51
 lantern 376
 Lao 209
 lap 57
 lard 554
 large 137,381
 lasso 125
 latch 127
 late (morning) 140
 late (night) 459,585
 later 540
 laterite 520
 lath 215
 laugh 313
 lawn 302
 lawyer 140
 lay 5
 layers 313
 lazy 466
 lead 150,341
 leaden 304
 leading 572
 leaf 312
 leak 175
 lean 10,98,406,409,
 439
 learn 213
 leather 273
 leave 32,360,406
 leave (monkhood) 310
 leave with 52
 leech 435,488
 left (hand) 427
 left over(s) 170,334,
 533
 leg 386

 legend 105
 lemon 430,524
 leprosy 489
 let go of 178
 letter 327
 level 223,252,313,441,
 468
 lever v. 544
 lick 173
 lie 51,144
 life 418,576
 lift 24
 light 304,382
 light(ed) 51,548,582
 lightning 49
 like v. 294,444,452
 like (as) 144,309,457,462
 lilly 351,496
 lime 524,525,527
 limit 531,574
 limp 562
 line 250,345
 line-like-objects 479
 lines (on palm) 503
 lion 557
 lips 32,86
 lineage 28
 liquor 303
 listen 293
 litter 286
 little 98,161,178
 live 169,258,577
 liver 136
 lizard 492
 load 150,413
 locality 551
 location 488
 lock 330,380,479
 locust 524
 log 100,497
 loincloth 344
 lonely/lonesome 583
 long (for) 577
 long (time) 459
 long (length) 89
 look (at) 78,210,284,455
 look after 78,170,580
 look for 104,259
 look up 567,569
 loom 536
 loop 222,336,593

loose(ly) 54,138,188,
 247,248,567,591
 loosen 234
 lop off 178
 lose 6 1,147,554,560
 lose face 494
 lost 324,554
 lot(s) of 480,534
 lot(tery) 65,179,303
 lotus 441
 loud(ly) 183,554,567
 louse, chicken 314
 louse, head 414
 love 294
 lover 322
 low 126
 lowered 342
 luck(y) 187,441,546
 lump 28,31,153
 lung 318
 lure 199,372
 lye 525

 mackerel 28
 magic(al) 502
 make 135
 make (tea/coffee) 440
 male 33,441
 man 33
 mango 345
 manner 86,241,246
 mantis 524
 many 185,392,480,481
 marijuana 492
 market 105
 married 273
 mashed 178,484
 massage 391
 master 172
 mat 485,502
 mate 41
 match 358
 matter 229
 mattress 477
 mature 380
 may 64,546,577
 meal(s) 48
 mean 298
 measles 491
 measure 93,94

 meat 288
 medicine 133
 meditate 32,67
 megaphone 480
 meet 27,41,397
 melt 209,333
 memorize 399
 mend 212,398
 merciless 68
 merely 62
 merit 4,67,531
 messy 91,291
 middle/midst 502
 midwife 412
 might 64,546, 577
 mill 471
 millionaire 272
 mind 626,388
 mineral 219
 mingle(d) 179
 mire 54
 mirror 492
 mirthless 270
 miser(ly) 177,485
 misfortune 480
 miss 18,454,577
 missing 554
 mist 200
 mix(ed) 15,36,55,209
 moan 138
 mock 4
 moisten 422
 mold 24,31,155,324
 mole 39
 moment 58,73,161,283
 money 15,574
 mongoose 482
 monk 193
 monkey 300
 mouth (of year) 549
 moon 196,551
 morals 268
 more 95,416
 morning 21
 mortar 102
 mortgage 368
 mosquito 81
 mosquito net 80
 most(ly) 545
 mother 76

 motionless 267
 mound, termite 116
 mountain (Addenda)
 mouse 511
 mouth 86
 move 12,166,184,461
 move aside 573
 move over 562
 movie 162
 much 185,392
 mud 54
 muddy 199
 mumps 474
 murky 199
 muscle 503
 mushroom 24,53
 mute 507
 mutter 29
 mutually 564

 nail 111
 nail, finger/toe 535
 naked 304
 name 442
 namely 507
 narrow 110
 nation 3,418
 naughty 204,227,322
 near 59, 509
 nearly 152,397,587
 neat 252,472
 neck 532
 needle 165
 negative 76,98
 nephew 539
 nest 327,328
 net 87,261
 net, casting 293
 new 139
 news 564
 next to 43
 nibble 97
 nice (of weather) 135
 nicked 212,428,479
 niece 539
 night 204
 nine 15
 ninety 309
 nip 96
 nipa palm 383

no 162
 node 162
 noise 283
 noisy 217,222,225,239,
 243,347,507,541
 noose 171,222,593
 normally 545
 north 106,571
 nose 404
 not 76
 not yet 170
 notch 315
 notebook 327
 notice 289
 now 218
 nudge 510
 nuisance 458
 numb 306,351
 number 179
 nun 353

 obey 385
 observe 289
 obstinate 227,453
 obstruct 14,106,107,496
 obtain 64
 obviously 316
 occur 512
 occupation 576
 occasion 581
 odour 511
 officials 253,270
 often 220
 oil 554
 oily 515
 old 380,491
 omen 182
 on 183,526
 once 83
 one 77
 onion 465
 opaque 134
 open 211,378
 open eyes 66
 open mouth 527
 operate 92
 opium 571
 opportunity 581
 or 228
 orchard 318,384

 order 214,289
 (in) order 180
 ore 219
 orphan 481
 otherwise 529
 oval 80
 overflow 586
 overgrown 328
 overlay 286,290
 overripe 327
 overtake 237
 owe 367,419
 owl 74,119
 ox 519

 pack 492
 package 212
 paddy 349
 padlock 478
 pagoda 362
 painful 226,239,434
 paint 23,27,262
 pair 516
 palace 91
 palanquin 350
 pale 184,264,269,320,
 338
 palm of hand 64
 palm, sugar 117
 pant 235,591
 pants 561
 papaya 197
 paper (Addenda)
 parallel 282
 paralysis 570
 parcel 212
 parch 174
 pardon 300
 parent-in-law 474
 park 410
 parotitis 474
 parrot 98,271
 part 318,359,456
 particles:
 -affirmative 592
 -approval/encourage-
 ment 201
 -attention 161
 -doubt condition 144
 -displeasure 536

 -emphasis 355
 -invitation 149,164
 -negative 76,98
 -passive 13
 -past 592
 -question 167
 pass (by) 248,351,398
 427,475
 pass to 590
 past 242,571
 pat 271,277
 patch 13,104
 path 57
 patient 581
 pattern 200,516,540,
 590
 pavillion 297
 pawn 368
 pay 414
 pay out 202
 peacock 528
 pebbles 520
 peck 391
 peel 70,259,340
 pellmell 228,507
 pen (writing) 38
 pen 110,111,528
 pen up 553
 penalty 113
 penis 534
 people 253
 pepper 73
 peppery 589
 perch 111
 period 78,233,345
 person 78
 persuade 13,172,380
 pestle 160
 petal 467
 pick 59,154
 pick off 7
 pick out 476,532
 pick up 229
 pickle(d) 12, 29
 picture 235
 pierce(d) 136, 378
 pig 396
 pile 28
 pile up 498
 pillow (Addenda)

- pimple 80
 pincers 548
 pinch 7,96,476
 pineapple 86
 pine tree 336
 pipe 527
 pit(ted) 266,327
 pity 280,336,579
 place n. 70,571
 place v. 109,260
 placenta 326
 plague 225
 plait 10,104,379
 plan 213
 plane v. 441
 plant v. 11,33,146,
 403
 plantation 318,384
 plate 179,383
 play 176
 play (instrument) 254,
 522
 play n. 198
 please 32
 pleat 353
 plenty 478,480,534
 plentiful 237,240
 plot 259
 plough v. 15,31
 plough n. (Addenda)
 ploughblade 48,50
 pluck 44,59,68
 plug 402
 pocket 138
 point v. 378,394
 point n. 167,394
 pointed 320
 poison(ed) v. 10,26
 poison n. 20
 poke 378,439,455
 pole 30,113,122,
 130,157
 police 100
 polish(ed) 117,168
 polite(ness) 86
 pond 296,581
 pool 5,16,296
 poor 27,47,211
 pop 27,47,211
 pork 296
 portion 318
 position 100,134
 possessive 244,562
 post 122,149,181
 poster 38
 pot 431
 potato 78
 pound 67,403
 pour 38,49,309,379
 412,420
 pout 541,566
 powder, face 203
 power 210,319,483
 554,572
 practice 213,339,587
 praise 25
 prawn 122
 pray 324
 preach 96
 precept 268
 predict 131
 preen 116
 pregnant 52,513
 prepare 23,96,212,370
 press 28,96,221,290,
 371
 pretend 478
 pretty 336
 price 224
 prick(ed) 79
 priest 193
 prison 514
 probe 339,440
 proceed 109
 procession 586
 profession 576
 profit 483
 pro fusely 304
 progress 338
 progressive (tense) 80
 prohibit 251
 promise 287
 prop 29,44
 proper 83,334
 property 129,321,474
 propose 308
 prosper 388
 prostitute 280,466
 protrude 257
 proud 184,520
 province 78,375
 prune 178
 pry 229,476,544
 puke 407
 pull 126,235,348,582
 pull down 458
 pull up/out 68,157,590
 pulp, fruit 466
 pulse 36
 pulverized 178, 484
 pump 152, 316
 pumpkin 250
 punch 118
 puncture 408
 punishment 113
 purple 345
 purse 541
 pus 514, 518
 push 33,133,146,189,
 233,384
 push aside 89,359
 push away/off 229
 push through 273
 put down 147
 put (in. on) 147
 put on (wear) 267,496
 put on stove 146
 puzzle 41
 python 133, 289
 quarrel 37,449
 question 41,291
 quick(ly) 184,452,454,517
 quiet 296
 quite 545,557
 rabbit 169
 race 551
 raffle 303,434
 raft 49
 rag 487
 ragged 212,223,247
 rain 48
 raise 19,147,160,184,
 430,462
 rake 527,561
 rambutan 270
 rank 100
 rape 187
 rapid(ly) 94,304
 rash 31,320
 rasping 343
 rat 511
 rate 571

- ratten 40
 raw 337,447
 read 577
 ready 47
 ready made 295
 real 75
 really 75,162,557
 realize 183
 rear 160
 reason 587
 recall 366
 receive 113,221
 recite 160
 recite 160
 reclining 475
 record 142
 red 536
 redeem 207
 reed 163
 reek 347
 refer 578
 reflection 314
 refrain 555
 refuse 501
 regret 346
 regularly 16
 reign 253,345
 relatives 70,454
 release 178,248
 relied upon 55
 religion 298
 remain(s) 491
 remainder 270
 remaining 334
 remember 366,399
 remedy 477
 remnants 270
 remine 107
 remove(d) 351,391,468
 remove stitches 234
 render oil 285
 rent 398
 repair 212,477
 repay 340
 repeat 160
 repeatedly 277
 report 362
 request 246,321
 reserved 287
 residue 501
 resin 421
 rest 14,439
 restless 48
 restrain 583
 result 55
 retire 24
 retreat 140
 return 88,591
 return (sth. borrowed) 340
 rhinoceroo 255
 rhythm 375
 ribs 354
 rice,cooked (Addenda)
 rice, glutinous 109
 rice, puffed 203
 rice, unhusked 348
 rice field 276
 rice grain (Addenda)
 rice straw 392
 rich 85
 riddle 41
 ride 33,70,353,569
 ridicule 97
 rifle 476
 right 124,165,208,247
 right (hand) 293
 right here 99,107
 ring v. 167
 ring n. 159
 ringworm 51
 rinse 514
 ripe 109
 ripen 26
 rise 254
 rite 332
 road 57
 roast(ed) 393,575,581
 rob 36,353
 robber 406
 robes, mone's 50
 rock v. 139, 460
 rod 156,221
 roll 3,81,215
 rolling 214
 roof 62
 room 526,591
 root 78,227
 rope 44,489
 rotate 88
 rot(ten) 26,201,347
 rough 242,507
 round 80,245,521,531, 562
 round off 191
 roundabout 94
 rouse 41
 row v. 141,416
 row n. 398
 rub 191,192,235,326
 rubber 457
 rubbish 286
 rules 214
 rumour(ed) 105,183,200
 run 257,590
 run after 145, 471
 run aground 539
 run away 43,257
 run into 421
 run over 420
 rung (of ladder) 480
 rush 223
 rust(y) 361
 rut 404
 sad 183,320,324,328,348
 saddle,elephant 451
 saddle, horse 577
 safe 54
 salt 75
 salty 38
 salute 136,140
 same 10, 309
 sand 498,588
 sarcastic(ally) 13,327
 sarong 261,279,326,335
 save 55
 saw 574,575
 say 103,134,454
 scab 534
 scabies 326
 scald(ed) 329
 scales 305
 scaly skin 105,247,343
 scanty 232
 scapula 303
 scar 506,582
 scarcely 348
 scare(d) 302
 scatter(ed) 15,182,217,233 224,228,240,291,499,538
 scent 511,589
 scissors 18,486

scold 31, 355
 scoop 356, 512, 530, 538
 scorpion 539, 557
 scramble up 476
 scrape 476, 527, 528, 559
 scraped 206
 scratch v. 391, 516, 538,
 542, 548, 559, 572
 scratch n. 516
 seam 132
 search 113, 259, 274, 545
 season 69, 250, 551
 seat 451
 secret 224
 see 78, 210, 455, 557
 see off 322
 seed 544
 seedling 301
 seek 259, 274
 seep 305, 419, 545
 seive 490
 seize 112
 select 230, 552
 self 559
 sell 206
 send 322, 395
 sense 1, 262
 sensation 267, 470
 separate(d) 8, 12, 184,
 456
 sermon 96
 servant 71
 sesame 209
 set n. 281, 352
 set v. 13, 260
 set (price) 484
 seven 15
 seventy 309
 several 392, 564
 sew 144
 shade 81
 shadow 314
 shake 167, 466
 shaken 545
 shake off 206
 shallow 250
 shameless 504
 shampoo 530
 shape 589
 share 60, 237
 sharp-edged 79, 80, 382
 sharp-pointed 293
 sharpen 59, 283, 286,
 326, 405
 shave(d) 526
 she/her 43, 195, 468
 sheath 332
 sheild 495
 shell 117, 325, 340
 shellfish 563
 shelter 115, 315
 shin 340
 shine 375, 438
 shinning 230, 231
 shiny 5, 185, 554
 ship 110, 495
 shirt 436
 shoes 129
 shoot v. 62
 shoot n. 100
 shop 537
 short 107, 238, 558
 short of 553
 shoulder 300
 shoulder blade 303
 shout (at) 227, 314
 429, 494
 show 19, 274, 446, 580
 show off 580
 show respect 279
 shrimp 122
 shrimp paste 465
 shrink 238
 shut 107
 shut up 553
 shuttle 539
 shy 571
 Siam 264
 sick 385
 sickle 540
 side 400, 555
 side by side 282
 sift 217
 sign 38, 268
 signal 288
 silent 296
 silk 323
 silkworm 59
 silver 15
 similar 309
 simple 570
 sin 63
 since 497
 sing 246
 single file 217
 single (woman) 521
 sink 11
 sip 590
 sister 30, 70
 sit 569
 six 15
 sixty 309
 size 556
 skill 301, 536
 skillful 133, 351, 429
 skin v. 70, 205
 skin n. 273, 340, 341
 skinny 352
 skirt 481
 sky 74
 slack(en) 12, 31, 138
 slap 125
 slash 440, 500
 slate 439
 slave 71, 492
 sleep 310
 sleepy 84, 185, 569
 slender 314
 slice 356, 587
 slide 235
 slimy 177
 slingshort 274
 slip 58, 182, 217, 241,
 395, 399
 slip away 467
 slipper 274
 slippery 217
 slit (a throat) 574
 slither 286
 sloping 406
 sloppy 317
 slough 340
 slow(ly) 245, 255, 402,
 459, 539, 572
 slushy 260
 small 110
 smear 16, 23
 smell 136, 426, 447, 511
 smile 313
 smoke(d) 233, 422
 sncke n. 9
 smolder 228
 smooth 113, 175, 252

- snail 563
 snake 45
 snap(ped) 103,146
 snap fingers 44,128
 snare 125,171,222
 snatch 300,443,485,
 493
 sneak 43,192,208,467
 sneeze 498
 snipe 363
 snore 327
 snow 21
 snuggle 352
 so 60,75,162
 so...that 186
 soak 103
 soaking wet 337
 soap 317
 sob 318
 soft 192,198,260
 soften 156
 softly 179
 soggy 424
 soil 157
 solder 410
 soilder (Addenda)
 sole 64
 solidify 533
 some 554
 something(s) 524
 sometime(s) 421
 son 522
 song 48
 soon 16,202
 soothe 11,192
 sorcerer 576
 sorrowful 324,328,348
 sorry 128,346
 sort out 552
 soul 21
 sound 283,284
 soup 285
 sour 395
 south 106,571
 sow 46
 spade 354
 spark 47
 sparrow 523
 sparse 232
 spattered 477,575
 speak 36,454
 species 368
 speechless 308
 speed up 110,216,515
 spell, magic 71
 spider 2
 spikes 373
 spill 208,481
 spilt over 586
 spin 214,575
 spinach 1
 spine 136
 spinning wheel 575
 spirit(s) 21,47,561
 spirit house 299
 spit (out) 30, 125
 spittoon 488, 524
 splash 208,418
 splendour 331
 splinter 478
 split 26,146,335
 spoil 32
 spoke 480
 spook 199
 spoon 356,444
 spoon-feed 13
 sprain(ed) 139,465
 spray 200
 spread 200,205,253
 spread out 17,504
 spring 182
 sprinkle 36,249,332
 sprout 155
 spur (of cock) 433
 squeeze 28,191,211,371
 squinting 469
 squirm 215,486
 squirrel 438, 481
 stab 378
 stagger 98,268,270
 stained 149,150,323,440
 stairs 292
 stake 181,307
 stalk 142,150
 stamp v. 168
 stand 47,449
 stand on toes 370
 star 39
 stare 275,284
 starling 465
 start 210,231
 startle(d) 23
 starve(d) 583
 station 149,301
 stay 169
 steal 192,470
 steam 330,415
 steep(ly) 307,405
 step 420,448,480
 step on 420
 (stair) step 480
 stick 65,137,399
 stick in(to) 154, 334,
 378
 stick out 176, 363
 sticky 196,312
 stiff 227,542
 still 267,338
 sting 18,95
 stingy 177,485
 stink 347,362,385
 stir 88,174,446,523
 stitch 132
 stomach 45, 327
 stone 139
 stone, gall/kidney 534
 stool 119
 stoop 439
 stop 14,32,184,410,439,
 570
 stopped up 100
 stopper 442
 stork 505
 story 229
 stove 123
 stout 56
 straight 119,407
 straighten 44
 strain 23
 strained 465,509
 strainer 490
 strange 8
 stratum 313
 straw 198,392
 stray 409
 street 57
 strength 483
 stretch 458,500
 strew 292
 strike 33,222

- strike (snake) 391
 string 154
 stringed instrument 130
 strip (off) 271,325
 strip n. 559
 stroke 271,277,350
 strong 8,94,358
 struggle 12,109,426
 stub 525
 stubble 492
 stubborn 98,453
 stuck 342,367,563,581
 stud 63
 study 160, 213
 stuff 68,96,327,352,
 455
 stuffy 297
 stumble 367
 stump 525,545
 stunted 535
 stupid 207,443,567
 style 60,322,490
 subject 229
 submit 83
 subside 301
 suck 75,151,166
 sugar 343
 sugar cane 84,574
 suit 437
 suitable 83,334
 suitcase 541
 sullen 106,509
 sun (shine) 139,195,323
 support 29,44,129,131
 251,409,538
 suppose 315
 suppress 18
 sure 416
 Surin 270
 surprised 444
 surround 233,393
 suspect 322,462
 suspend 288
 suspicious 572
 swallow 175
 swamp 125
 swarm 237
 swear 335
 sweat 452
 sweep 68
 sweets 9,166
 swell 46, 589
 swift(ly) 94,97,284
 swim 587
 swindle 444
 swing 460,466,542,544
 swingtree 573
 switch v. 277
 switch (rod) 221
 swollen 509,589
 swoop 432
 sword 148
 sympathize 336
 system 214,241
 table 114
 tactics 430
 tail 487
 take 265,462
 take (exam) 339
 take off 156, 303
 take to 172
 tale 105
 talk 405,454,556
 talk in sleep 79
 talkative 232,241
 tall 249,376,546
 tamarind 78,573
 tame 90, 289
 tangled 43,241,367,
 380,497
 tap 128,391,510,546
 tapering 249
 taro 124
 tartar 582
 task 500
 tassel 39
 taste 58
 tasteless 298
 tasty 382
 tatoo 296
 tea 99
 teal 23
 teach 40,330
 teacher 517
 tear 587
 tear down 229
 tease 39,179,478
 tell 1
 tell a lie 494
 temple 68,93
 tempt 372
 ten 155
 tend 564
 tender 198,325
 tendon 122
 termite 469,497
 termite mount 116
 testicles 46
 Thai 264
 that 165,167
 then 272
 there 117,165
 thermos 465
 thick(ness) 490,504
 thief 406
 thigh 57
 thin 231,314,352
 thin out 342
 thing 244
 thinking 331,505,506,557
 think of 183
 thirsty 271,538
 thirty 309
 this 159
 this one 262
 thorn 11
 though 262
 thought(s) 331,506
 thousand 43
 thread 154,359
 threaten 561
 three 70
 thresh 68
 threshing (floor) 203
 thrifty 16,542
 throughout 242,333
 throw 69,406,418
 throw away/out 544
 thrown off 543
 ticket 112
 tickle 152
 tidy 252,472
 tie 226,411,470,496,520
 tiger 557
 tight(ly) 108,161,267,353
 377,552,553
 tilt(ing) 4
 time 93,233,345,458,532
 (in, on) time 127
 times 297,387
 timid 489
 tin 530

- tiny 110
 tiptoe 207
 tired 169,199,201,330
 542
 tired of 72
 to 148, 155
 toad 130
 tobacco 133
 toe 86
 together 564
 toilet 88, 351
 tomato 2
 tomorrow 277
 tongue 163
 too 69,162,185,266,590
 tooth 132
 top 123
 topple 185
 topknot 527
 torch 372
 torn 221, 247
 toss 69
 tough 311
 towards 148
 town 78
 trace 149
 trachea 87
 track 149
 tractable 325
 trail 149
 train v. 6,17,90
 tranquil 297
 transfer 581
 translate 317
 transplant 6
 transport 12
 trap v. 147
 trap n. 102,111,473
 trash 286
 travel 151
 tray 142,486,495
 tread 353
 treasure 321
 treasury 565
 treat 203
 tree 435
 tremble 455
 trick 178,204,520,580
 trigger 537
 trim 178,375,388
 trip 387
 trip over 367
 troop 127
 trouble 456
 trough 325
 trousers 222,561
 true 75
 trunk 586
 trunk (of tree) 150
 try (out) 208
 tuberculosis 250
 tumeric 214
 tune 110
 turn n. 89
 turn v. 8,60
 turn (one's face) up
 19, 498
 turn inside out 205,489
 turn off 207,511
 turn on 66
 turn over 118
 turn upside down 287
 turtle 164,547
 tusk 53
 tweezers 104
 twenty 77
 twig 552
 twins 58
 twist(ed) 44,82,88,239
 two 1
 type n. 60,368,425,490
 type v. 48
 ugly 584
 umbrella 101,429
 uncle 115,581
 unconscious 175,285
 uncooked 337
 under 528
 underneath 528
 understand 564
 undeveloped 319,344,469
 uneasy 48,138
 uneven 242
 unlock 563
 unreveled 202
 unroll 204,234
 unseasoned 298
 unsmiling 509
 unsteady 270,338,567
 untidy 308
 untie 234,346
 until 186,188,243,397,400
 unworried 294
 urge on 541
 urinate 166
 urine 166
 use 25
 used to 425,538
 used up 83,584
 useful 34
 useless(ly) 567
 usual(ly) 545
 uterus 325
 uvula 489
 vagrant 231
 vain 184,520
 value 163
 vapour 248
 vegetable 11,76,265
 vehicle 241
 Vietnam 460
 veranda 252,255,449
 very 60,75,162,557
 village 328
 villager 171
 vine 93
 virtuous 200
 visit 318
 visitor 56
 voice 283
 volunteer 576
 vomit 407,520
 vulture 105
 wade 41,201
 wag 69
 wages 430
 wagon 216
 waist 375
 wait 170,245
 wake 57
 walk 151,353
 wall 171,482
 waning moon 238,240
 want 23,408,462
 warm up 541
 wash 68,129,203,491
 wasp 77,295
 waste 5,35,263,560
 wastefully 263,404
 watch 78,170

- water 106,332
 watercourse 38
 watermelon 189
 watery 193,260,313
 wave 69,345
 waving 200
 wavy 491
 wax 202,520
 waxing moon 513,558
 way 57
 wealth 129,321
 wear 267,397,411,413
 wear down 310
 weary 129,169,199,201,
 249,330
 weave 10,104,379
 wedding ceremony 500
 weed 411
 weevil 561
 weigh(t) 136,143
 welcome 113
 well n. 167
 well 328,347,417
 "Well,..." 512
 welts 486
 west 106,571
 wet 107,196,313
 what? 218,343,584
 wheel 530
 when 120
 when? 155,529
 where? 163
 whetstone 238
 which? 163,578
 while 283
 whip 33
 whiskers 542
 whiskey 303
 whisper 510
 whistle 590
 white 338
 who(se)? 225
 "Whoa!" 591
 whorl 494
 why 163
 wick 7
 wicked 247,373,396
 wide 137,138
 widen 92,253
 widow 344
 withdraw 66
 wife 45
 wild (of jungle) 58
 will 168
 willing 461
 wilt(ed) 269,325
 win 264,447
 wind v. 82,93,233,562
 wind n. 562
 wind-mill 494
 wing 302
 winnow 581
 wipe 395,473
 wire 196,345
 wish 23,69,403
 witch-doctor 576
 with 41,55,168,209
 wither(ed) 319,325,341
 wobble 338,544
 woman 344
 womb 325
 woo 556
 wood 435
 woodpecker 99
 work 500
 world 197
 worm v. 234
 worm n. 125
 worn down 489
 worth (while) 558
 wound 124
 wrap 81,88,233
 wrecked 178
 wrestle 35
 wriggle 218,486
 wring 82
 wrinkled 269
 wrist 532
 write 98,99,399
 writhe 12,103
 wrong 561
 xylophone 225
 yam 449
 yard 302
 yawn 305
 year 430,559
 yeast 100
 yell (at) 227,276,314,
 333
 yellow 184,467
 yes 65,383
 yesterday 79
 yeild 461
 yoke 159
 you 171,195,453,543,
 573,583,591
 young (of plants, animals)
 394,523,537
 youngster 474
 zealous 493
 zebra 272
 zone 56,549

คำผิด
ERRATA

หน้า	บรรทัด	คำที่ผิด	คำที่ถูกต้อง
Page	Line	Mistake	Correction
3	17	crooked	crooked
4	13	proffer	offer
12	9	slacken	slacken,
27	13	เท่า	เท่า
36	6	pta?-muat	pta?-muat
40	28	ปเตา (๒)	ปเตา (๒)
71	2	บแล็ย	แบล็ย
73	1	mil?	mli?
78	22	mrx	mrxm
80	8	คำ	คำ
88	2	tɕcol	tɕool
89	17	ween	weep
121	22	imsolenly	insolenly
127	4	สะโพก	กระดูกเชิงกราน
	4	a hip	a hip bone
132	10	thmɛn-tɕhɛɛ	thmɛn-tɕhəə
	11	ทเม็ญ-ซี	ทเม็ญ-เซอ
137	19	talerate	tolerate
162	3	๑ นัด	นัด
193	3	lɔɔŋ (1)	lɔɔŋ
	4	ลุง (๑)	ลุง
200	6	๑. ละออง	ละออง
219	13	one	ore

หน้า	บรรทัด	คำที่ผิด	คำที่ถูกต้อง
Page	Line	Mistake	Correction
223	23	seattered	scattered
247	24	can	case
249	23	ชุลุก	ชะลูด
256	2	nestless	restless
297	21	parillion	pavilion
305	1	๑ เกล็ด	เกล็ด
	10	jawn	yawn
335	25	speels	spells
346	16	elgae	algae
375	13	จังหวัด	จังหวัด
575	6	(เครื่องมือคัน)	เครื่องมือคัน

หน้า	บรรทัด	คำแปลภาษาอังกฤษที่ตกไป
Page	Line	Missing English Translation
13	18	very (close, near)
65	15	underground lottery
67	12	merit making
70	19	to peel
106	18	to be still, motionless
118	19	to turn over
121	10	a unit of four (used with bundles of rice plants)
140	1	day time
	2	at noon
169	14	a bait (for fishing)
182	21	(to smile) broadly

หน้า	บรรทัด	คำแปลภาษาอังกฤษที่ตกไป
Page	Line	Missing English Translation
192	22	to steal
198	25	a nap
237	21	to burn
238	30	to be curly
250	8	pumpkin
257	25	to flee, escape
259	24	to fill (something) scattered
260	1	to set or place at regular intervals
269	13	to be gaunt
275	17	to stare sternly
	22	an iron rod used as a lever
282	9	to be side by side, to parallel
286	21	to sharpen
288	26	pedigree; lineage
291	10	to tattoo
	12	to question (thoroughly)
292	18	paradise, heaven
306	14	to be half awake
311	19	to be completely still
328	24	a village
343	24	a ratten ball
362	15	Songkran
386	8	(to buy) on credit
399	16	excl. of surprise or fright
592	16	to be thirsty
	17	to be thirsty
